This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Flavel
/Fountain of life. Urdu/

Flavel's Fountain of Life.

BT250 .F66 1869 c.1 Gen

CHASHMA I ZINDAGÍ

YẠNE,

MASÍH KÁ ZUHÚR,

US KE ZÁTÍ AUR MANSABÍ JALÁL MEN̲.

PÁDRÍ JOHN FLAVEL KÍ TASNÍF.

DUSRÍ BÁR NAZAR I SÁNÍ KARKE TABẠ HÚÍ.

The UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

ALLAHABAD:

PRINTED AT THE ALLAHABAD MISSION PRESS.

1869.

Digitized by Google

Digitized by Google

DÍBÁJA.

Is umda kitáb ke musannif ne use tasníf karke san 1671 Íswí men chhapwáyá; aur apne díbáje men likhá,—ki "Mujhe zarúr hai, ki apne Khudá kí mihrbání ká, balki us kí mihrbání kí daulat ká bayán karún; ki us ne karam karke Ísá Masíh ko apní hí god se hamáre liye diyá; aur ham se apne Rúh-ul-Quds, aur zawábit, aur khádimon ko nahín roká, jin ke wasíle se ham us kí pahchán hásil kárte hain, aur ham se us ká wasl kiyá játá hai. Us ne mere dil ko targíb dí, ki is nafís mazmún men mashgúl rahún—ek mazmún, jise firishte daryáft karne cháhte hain. Us ne ajab tarah se hamárí panáh kí, un mushkil ke dinon men, jab yih báten tumháre kánon men sunáí játí thín, aur jab tum us ke sáye men bare shauq se baithe the, aur us kí mahabbat ká jhandá tum par sáya afgan thá."

Aur is kitáb ká mutarajjim bhí cháhtá hai, ki Khudá ke hazáron shukr kare, is liye ki us ne apní Injíl ki khush-khabarí mulk i Hindustán men phailáí hai; aur apne khádimon ko bhejke apní jamáat ke zawábit, apne logon kí taraqqí ke wáste, yahán muqurrar kiye; apne logon kí panáh kí, aur unhen táqat aur fazl bakhshá, ki dín i haqq kí taraqqí aur istiqámat ke wáste bahut sí tadbíren nikálen, aur unhen anjám i khair tak bhí pahuncháen.

Un tadbíron men is kitáb ká tarjuma is miskín ká goyá kháss hissa hai. Aur ab, is ke musannif ke taur par, main iqrár kartá hún, ki Khudá kí taríf karní cháhiye, is liye ki us ne mujhe zinda rahne diyá, aur ise tamám karne diyá. Jab us ne mujhe is mulk men bhejá, aur apne kalám ko mere wasíle se sunáyá, aur mere wasíle se is Kitáb ke khazáne ko Hind kí jamáaton ke liye khulwáyá, tab us ne mujhe aisí niamat bakhshí, jo tamám dunyá kí daulat o izzat se barí hai; kyúnki merí ummed hai, ki zamánon tak Masíh kí bheren is charágáh men chará karengí, aur yahán se táqat hásil karengí, táki "abr aur táríkí ke din" apne Achchhe Charwáhe ko na chhoren.

Tis par bhí main is tarjuma par fakhr nahín kartá hún. Us kí ibárat men nuqs honge. Main ne use bahut aur kámon ke darmiyán, waqt ba waqt thorí sí fursat leke, tín baras ke arse men tamám kiyá; aur agar is sabab se is kí ibárat men kuchh námuwáfiqat záhir húí ho, to kyá taajjub? Merí ummed hai, ki agar jítá rahún, to jab darkár ho, tab is kí nazar i sání karún; yá mere bad koí, jo mujh se ziyáda ilm rakhtá ho, Masíhíon par yihí mihrbání kare.

Ai ímándáro, sachchí dánish, yane, Masíh kí pahchán ke khán men khodo. Agar is kitáb se tum pák kitábon ke samajhne men madad hásil karoge; agar is kí madad se tum Masíh ke fazl kí daulat, aur naját kí tadbír kí khubí daryáft karke, use ziyáda pyár karoge, us kí ziyáda khidmat karoge, aur us ká nám ziyáda sunáoge, to yih merí mihnat ká jalálí ajr hogá.

Masíh men tumhárá khádim aur khair-khwáh,

JOS. WARREN.

Digitized by Google

Digitized by Google

Fihrist.

Safha.

DÍBÁJA, ... iii

I. Mazmún kí ḳhúbí, ... 1

II. Masíh apne zátí aur aslí jalál men̲, ... 5

III. Naját baḳhshne ká ạhd, jo Báp aur Beṭe ke darmiyán húá, ... 9

IV. Ḳhudá kí ạjíb mahabbat, jo us ne apne Beṭe ko hamáre liye dene se záhir kí, ... 12

V. Masíh kí ạjíb zát, ... 16

VI. Masíh ká iqtidár apní Miyánjígarí men̲, ... 20

VII. Darmiyání ká niyáz kiyá jáná, 24

VIII. Masíh kí Miyánjígarí kí ḳhássiyat, ... 28

IX. Masíh kí nabúwat ká pahlá hissa.—Ḳhudá kí marzí ko záhir karná, ... 32

X. Masíh kí nabúwat ká dúsrá hissa.—Ạql ko roshan karná, ... 36

XI. Masíh kí kahánat kí qism aur zarúrat, ... 40

XII. Hamáre sardár káhin kí qurbání kí ḳhúbí.—Us kí kahánat ká pahlá hissa, ... 44

XIII. Masíh kí sifárish karní.—Us kí kahánat ká dúsrá hissa, ... 47

XIV. Masíh ká hamáre liye badlá dená.—Us kí kahánat ká pahlá hásil 52

XV. Masíh kí qurbání se ḳharídí húí mírás.—Us kí kahánat ká dúsrá hásil 56

XVI. Masíh ká bádsháhí mansab.—Us kí rúhání tásírát insán ke dil par, ... 60

XVII. Masíh ká bádsháhí mansab.—Us ká intizám o parwardigárí barguzídon̲ ke wáste, ... 64

XVIII. Masíh kí pasthálí.—Us ke mujassam hone men̲, ... 69

XIX. Masíh kí pasthálí.—Us kí zindagí men̲, ... 73

XX. Masíh kí pasthálí maut tak.—Us ká apní maut kí taiyárí ke liye pahlá kám, ... 78

XXI. Masíh kí pasthálí maut tak.—Us ká apní maut kí taiyárí ke liye dúsrá kám, ... 83

XXII. Masíh kí pasthálí maut tak.—Us ká apní maut kí taiyárí ke liye tísrá kám.—Us kí jánkaní bág men̲. 88

XXIII. Masíh kí maut kí taiyárí ká pahlá kám.—Us ke dushmanon̲ kí taraf se Yahúdáh kí namakharámí, ... 91

XXIV. Masíh kí maut kí taiyárí ká dúsrá aur tísrá kám.—Us ke dushmanon̲ kí taraf se. Us kí nárawá ạdálat aur ilzám, ... 97

XXV. Masíh ká kalám.—Jo us ne Yarúsalam kí ạuraton̲ se kahá, 100

XXVI. Masíh kí maut kí qism, ... 106

XXVII. Us kitába ká bayán, jo Masíh kí salíb par likhá gayá, 109

XXVIII. Masíh kí tanhái maut men̲, 114

XXIX. Masíh ká sabr maut men̲, 117

XXX. Masíh kí ụmda báten̲ salíb

Digitized by Google

	Safha.
par.—Pahlí bát.—Ai báp, un ko muáf kar,...	121
XXXI. Masíh kí dúsrí umda bát salíb par.—Apní má ko dekh,	126
XXXII. Masíh kí umda bát salíb par.—Tísrí bát, jo us ne táib chor se kahí, ...	130
XXXIII. Masíh kí umda bát salíb par.—Chauthí bát, tú ne kyún mujhe chhor diyá, ...	136
XXXIV. Masíh kí pánchwín bát salíb par.—Main pyásá hún,	140
XXXV. Masíh kí chhatwín bát salíb par.—Púrá húá, ...	144
XXXVI. Masíh kí sátwín bát salíb par.—Main apní rúh tere háth men somptá hún.	150
XXXVII. Masíh kí tadfín,... ...	156
XXXVIII. Masíh kí pasthálí ke chár maqsad i garán, ...	162
XXXIX. Masíh ká jí uthná, ...	169
XL. Masíh ká urúj karná, ...	175
XLI. Masíh ká Khudá ke dahní taraf baithná, ...	180
XLII. Masíh ká adálat karne ko áná, ...	185
TITAMMA.—Natíje ke taur par, Masíh ke liye zindagí basar karní, ...	190

CHASHMA I ZINDAGÍ.

Flavel's Fountain of Life.

I.

MAZMÚN KÍ KHÚBÍ.

Kyúnki main ne yih ṭháná, ki Ísá Masíh aur us ke maslúb hone ke siwá, aur kuchh tumháre darmiyán na jánún.—1 Kar. 2: 2.

Is báb kí pahlí áyat men Púlús apne waz kí sádagí aur ikhtisár ká uzr kartá hai: yane, wuh "kalám aur hikmat kí fazílat ke sáth nahín áyá;" us ne un kí ráz-joí ko, khush-ilhání se, aur failsúfí kí bárík báton se, ser karne kí koshish na kí; "kyúnki (wuh kahtá hai) Main ne yih ṭháná, ki Ísá Masíh ke, aur us ke maslúb hone ke siwá, aur kisí bát ko na jánún."

"*Main ne yih ṭháná, ki na jánún.*" Is ká matlab yih nahín hai, ki us ne aur sab ilmon ko haqír jáná; balki jo ilm Masíh kí pahchán se fauqiyat rakhtá ho, yá us ke khiláf ho, use us ne náchíz jáná. Yih aisá hai, ki goyá wuh kahtá hai, ki "Merá yih sahíh khiyál hai,—jo na jaldí se kiyá gayá, na be-soch,—balki khúb tasauwar karke main ne dil men aisá hí ṭháná hai. Jab ki main yih bát achchhí tarah se daryáft kar chuká, to use har taraf se dekh bhálke, sab fáidon aur nuqsánon se muqábala karke, use, sárí báton ke sáth, jo us se taalluq rakhtí hain, gaur kar chuká, to yih merí daryáft o ázmáish ká anjám hai, ki aur sab ilm, kaise hí fáidamand aur dil-pazír kyún na hon, is láiq nahín hain, ki Masíh kí pahchán ke muqábale men un ke nám ká zikr kiyá jáe. Chúnki ilm záhir karná aur khush-ilhání ke sáth bolná is ko báham nahín pahunchá saktá, balki roktá hai, is liye main ne use qataan chhoṛke apní talím o waz ká khulása aur matlab, sáda aur ámí aur sahal muháwara men jo dil men asar kare, aur tamíz ko jagáe, cháhe kán ko khush malúm ho, yá na ho, ikhtiyár kiyá.

"'Main ne yih ṭháná, ki *aur kisí bát ko na jánún*,'—na kuchh síkhún, na kuchh sikhláún, magar Ísá Masíh kí nisbat. Main apní khidmatguzárí men har waqt Masíh kí taraf táktá rahúngá. Main ne apní nasíhaton aur khatton men aur bahut báton ká zikr kiyá hai, lekin sab Masíh ko záhir karne ke liye. Sab mazmúnon se yihí latíf hai. Agar bihisht ke is taraf koí mazmún hamárí mihnat o mashaqqat ke láiq hai, to wuh yihí hai." Is tarah se wuh apní talím kí, us ke mazmún kí khúbí se, baṛáí kartá hai; aur is ke banisbat aur sab talím ko hawá kí mánind halká aur náchíz samajhtá hai.

"Ísá Masíh aur *us ká maslúb honá.*" Us ne isí mazmún ko, aur sab sacháíon se, jo Masíh men hain, chun liyá, ki jis

Digitized by Google

ke áshkára karne meṇ apná sárá zor kharch kare, yạne, *Masíh i maslúb:* aur us ne yih kháss isí wáste kiyá, ki aksar logoṇ ne Masíh ko salíb ke sabab se haqír jáná: us ne is tahqír ko radd kiyá; kyúnki Masíh maslúb "Yahúdíoṇ ke liye ṭhokar khilánewálá patthar, aur Yúnáníoṇ ke liye himáqat" thá. Aur yih mazmún logoṇ ko Masíh ke pás láne ke liye bahut fáidamand hai: jaisá Masíh aur sabhoṇ se baṛá hai, waisá hí *Masíh i maslúb* ká mazmún, aur Masíhí bátoṇ se bihtar hai.

Aur bayán karná cháhiye, ki us ne kyúnkar is ạlí mazmún ká zikr kiyá. Us ne na sirf sahúliyat se Masíh i maslúb kí manádí kí, balki mihnat aur mukhtasar bátoṇ se, us meṇ diqqat uṭhái. Us ne bárhá yih manádí kí; aur hamesha is khúbí ke sáth, ki goyá wuh áp Masíh ke sáth maslúb húá thá. Hásil i kalám yih hai, ki Púlús kí rúh is mazmún meṇ jánfisháni kartí thí, goyá wuh aur kuchh na jántá, aur na aur kisí ká zikr karne cháhtá thá. Us kí sab nasíhateṇ Masíh ke hálát se aisí pur thíṇ, ki goyá wuh aur kisí mazmún se wáqif na thá. Is ká natíja yih hai, ki

Masíh aur us ke maslúb hone se koí tạlím achchhí nahíṇ, aur na kisí bát ká síkhná aur sikháná us se ziyáda zarúr hai.

Banisbat is ke aur sab ụlúm dunyá meṇ kitne hí námwar kyúṇ na hoṇ, behaqíqat jánná cháhiye, Fil. 3: 8. Kyúnki us meṇ hikmat aur mạrifat ke sáre khazáne chhipe haiṇ.—Kal. 2: 3. Qudmá meṇ se ek ádmí áftáb ke jalál par aisá farefta húá, ki khiyál kiyá, ki Maiṇ sirf isí ke dekhne ko paidá húá húṇ; isí tarah se, balki is se ziyáda, Masíhí ko munásib hai, ki samjhe, ki Maiṇ Ísá Masíh ko dekhne, aur us ke jalál se khush hone ke liye paidá húá húṇ.

I. To pahle ham is bát par gaur kareṇ, ki *Masíh kí pahchán kaisí khúb* hai.

1. Wuh pák nawishtoṇ ká *magz* aur *gúda* hai. Tauret aur Injíl donoṇ Masíh se mạmúr haiṇ,—aur usí se Puráne aur Nae Ạhd-náme mutạalliq haiṇ; aur Púlús ke us khatt ká, jo us ne Ịbráníoṇ ko likhá, matlab yih hai, ki is mel ká zikr kare;—is wáste ham us khatt ko agle aur pichhle Pák Nawishtoṇ ká milánewálá kah sakte haiṇ. Is se is tạlím kí khúbí záhir hotí hai; kyúnki wuh, jo misl kunjí ke hai, jis se sáre ilhám ke ráz khulte haiṇ, asl hai. Jaisá aur kisí ịlm ke samajhne ke liye, aslí báteṇ daryáft karná zarúr hai, waisá hí Pák Nawishtoṇ ke liye bhí; aur jab wuh asl bát, jo sab kí bunyád hai, mạlúm ho, to sab sahaj hogá. Is tarah se Masíh i maslúb kí pahchán se Pák Kitáb ke aksar bhed khul játe haiṇ.

2. Masíh kí mạrifat aur sab mạrifatoṇ kí bunyád hai; aur aur bunyádoṇ ká bhí hásil karná, agarchi wuh poshída hoṇ, zarúr hai.

Yih pahchán *díndárí meṇ* zarúr hai; fazl ke sáre zuhúr usí se shurụ́ hote haiṇ. Naí insániyat irfán meṇ naí bantí hai,—Kal. 3: 10. Jaisí dunyá kí paidáish, waisí hí ádmí kí naí paidáish, roshní se shurụ́ hotí hai; ánkhoṇ ko khol dená Rúh Pák ká auwal kám hai. Aur jaisá fazl ká shurụ́, waisá us ká baṛhná isí baṛhnewálí pahchán se hotá hai, jaisá likhá hai, ki "Hamáre Khudáwand aur Bachánewále Ísá Masíh ke fazl aur pahchán meṇ baṛhte jáo," 2 Pat. 3: 18. Dekho, yih donoṇ báteṇ, yạne, fazl aur pahchán, Masíhí ádmí ke dil meṇ, barábar hote játe haiṇ; jis qadr pahle ko usí qadr dúsre ko bhí taraqqí hotí játí hai.

Wuh *farzoṇ ko adá karne ke wáste* bhí zarúr hai. Wuh fazl kí bhí, aur farzoṇ kí bhí bunyád hai. Kyá Masíhí ko ímán láná cháhiye? háṇ; kyúnki bagair Masíh kí pahchán ke yih kabhí nahíṇ ho saktá. Ímán is pahchán se aisí nisbat rakhtá hai, ki us ke nám se ímán hí maqsúd hai. "Apní mạrifat se merá banda, wuh sádiq,

Digitized by Google

bahuton kí tasdíq karegá," Yas. 53 : 11; aur isí sabab se, Yúh. 6 : 40, men dekhne aur ímán láne ká ek hí matlab hai. Kyá koí shakhs Khudá ká ummaidwár ho saktá hai? Nahín; kyúnki Masíh kí pahchán ke bagair wuh ummed nahín rakh saktá; kyúnki wuhí us ummaid ká báni, 1 Pat. 1 : 3; aur us ká sambhálnewálá aur bunyád hai, Ibr. 6 : 19; Kal. 1 : 27. Aur bagair is ke kisí kí duá maqbúl nahín ho saktí. Ham Khudá se, duá men, muláqát nahín kar sakte, aur us se khush nahín ho sakte, magar Darmiyání ke wasíle se. To Masíh kí pahchán un sabhon ke liye, jo Khudá kí khidmat men, kisí farz ke wasíle se, házir húá cháhte hain, kaisí zarúr hai!

Sab tasallíon ke liye yih pahchán zarúr hai. Ímándáron kí sárí tasallíán isí chashme kí dháren hain. Masíh ímándár kí shádmání kí garaz hai; ham "Ísá Masíh par fakhr karte hain," Fil. 3 : 3. Agar Masíh kí pahchán na hotí, to Masíhí sab ádmíon se ziyáda gamgín hote; lekin agar Masíh áp ko un par záhir kartá, aur un kí rúhon ko roshan kartá, to wuh khurramí se ág ke shuálon men aisá gá sakte, aur maut ke dard men tarannum kar sakte, jaisá wuh, jo lúṭ bánṭte hain.

Yih pahchán *hayát i abadí ke liye* zarúr hai. "Aur hamesha kí zindagí yih hai, ki wuh tujh ko akelá sachchá Khudá, aur Ísá Masíh ko jise tú ne bhejá hai, jánen," Yúh. 17 : 3. Masíh bihisht kí kunjí hai; aur Masíh kí pahchán, Masíh kí kunjí hai.

3. Masíh kí pahchán *baṛá ilm* hai. Aur sab ilm sáye kí mánind hain; par wuh ilm ek behadd aur atháh samundar ke mánind hai. Kaun us kí chauṛán, aur lambán, aur gahráo, aur unchán ko daryáft kar saktá hai, jo daryáft se báhar hai? Afs. 3 : 18, 19. Masíh kí marifat aisí hai, jaisá nae mulk ko ábád karná; pahle ádmí us ke kináron par baste; bad us ke rafta rafta bhítar kí taraf játe hain. Áh! jo ham men baṛá díndár hai, wuh hanoz sirf is baṛí zamín ke kanáre hí par hai. Aur agarchi ham rafta rafta is pahchán men baṛhte jáen, tau bhí hayát i abadí káfí na hogí, ki use bilkull samajh len.

4. Masíh kí marifat aisí wasí hai, ki us ke hásil karne ke liye zindagí káfí nahín hotí. Firishte mushtáq hain, ki is men gaur karen, 1 Pat. 1 : 12. Kyúnki jo sachááín Masíh men pái játí hain, wuh ráz hain, aur wuh wuhí hain, jo azal se Khudá kí máhiyat men maujúd thín, Afs. 3 : 8, 9. Masíh men Khudá kí mahabbat ádmíon ke dekhne ke liye, huwaidá hai, Yúh. 1 : 18. Is sabab se Injíl jalálwálí hai, kyúnki Masíh jalál ke sáth us men záhir kiyá gayá hai, 2 Kar. 3 : 9; aur Injíl men Masíh kí kaifiyat ko daryáft karne se rúh par jalálwálí súrat chhápí játí hai.

5. Yih pahchán dil ko haláwat aur dilása denewálí hai. Masíh kí marifat ká ilm hásil karná goyá tasallí ke chashmon ke bích khodná hai; aur jitná tum khodoge, utná hí yih chashme tum par bah niklenge. Jis dil men fazl hai, us ko Masíh kí pahchán se kaisí khushí aur khurramí hotí hai! aur wuh mahabbat se kaisá narm-dil ho játá hai!

II. *Ab ham is ilm ko aur ilmon ke sáth muqábala karen.*

1. Aur sab ilm zamíní hain; *yih ásmání.* "Koí Beṭe ko nahín pahchántá, magar Báp; aur koí Báp ko nahín pahchántá, magar Beṭá, aur wuh, jis par Beṭá záhir kiyá cháhtá hai." Mat. 11 : 27. Is se malúm hai, ki sab se nádán sachchá Masíhí is dunyá ke sab se baṛe álim se fáziltar hai.

2. *Bahut log aur ilm hásil nahín kar sakte hain.* Bahut Masíhí hain, jo ilm aur zabánen mutlaq síkh nahín sakte hain; sirf fahmwále in báton men sabqat le

Digitized by Google

játe hain; lekin Masíh kí pahchán ke bhed aur khúbíán aisí hain, ki bhole aur kam-aql bhí un men dakhl pá sakte hain; balki álim aur tez-fahm unhen dekh nahín sakte;—"Ai Báp, ásmán aur zamín ke málik, main terá shukr kartá hún, ki tú ne in báton ko álimon aur fázilon se chhipáyá, aur larkon par kholá," Mat. 11: 25. "Ai bháío, tum un par, jo buláe gae hain, nigáh karo; ki un men bahut se dunyawí dáná, aur bahut amír, aur bahut sharíf nahín hain; balki Khudá ne dunyá ke nádánon ko barguzída kiyá, táki dánáon ko sharminda kare," 1 Kar. 1: 26, 27.

3. Agar ham aur ilmon ke sab se bare darje tak pahunchen, tau bhí *us se bihisht hásil nahín kar sakte.* Kyún? Is liye ki asl jauhar, yane, Masíh kí pahchán, un men nahín hai. Aur ilm apní khássiyat men nákámil hain; aur likhá bhí hai, ki álim but-parast apne khiyálon men behúda ho gae, Rúm. 1: 21; aur un ke ilm un ke dilon par asar nahín kar sakte; un kí shahwaten un kí roshní se qawítar hain, Rúm. 1: 18. Barkhiláf is ke, Masíh kí pahchán dil par az-hadd asar karnewálí hai, aur use apní súrat men badal dáltí hai, 2 Kar 3: 18; aur is tarah se hayát bakhshnewálí pahchán thahartí hai, 1 Tim. 2: 4.

Ab ham un do chár báton ká jo is umda mazmún se hásil hotí hain, zikr karenge:

1. Masíh kí pahchán *naját ke liye káfí hai.* Púlús ne aur kisí ilm ke daryáft karne kí khwáhish na kí; aur is ke siwá aur kisí dúsrí bát ká daryáft karná bahut zurúr bhí nahín hai. Thorí sí Masíh kí pahchán agar dil par asar kare, to aisá fáida karegí, ki jo aur sab ilmon se, jin par ádmí fakhr karte hain, nahín ho saktá. Ai garíb ímándár, gamgín mat ho, ki bahut ádmí ilm men tujh se sabqat le játe hain; agar tú Masíh ko pahcháne, to tujhe itná ilm hai, ki tú dilása aur naját páe. Bahut se álim jahannam men hain, aur bahutere beilm Masíhí bihisht men.

2. Agar Masíh kí pahchán men aisí khúbí hai, to *ham sab ko farotan banná zarúr hai,* ki ham is men mahz nádán hain, agarchi bár bár síkh sakte hain. Ai tum, jo beímán ho, main tum se kah saktá hún, ki "Kitnon men Khudá-shinásí nahín hai; main is liye yún kahtá hún, ki tum sharminda ho," 1 Kar. 15: 34. Afsos ki yih tumhárá ilzám hai. Aur tum, jo ki Masíh kí pahchán rakhte ho, wuh kitní thorí hai! Kyá sharm kí bát hai, ki tum hanoz muhtáj ho, ki koí tumhen sikhláwe, munásib thá, ki tum is waqt ke muallim hote Ibr. 5: 12—14. Afsos kí bát hai, ki "Main tum se yún na bol saká, jaise rúhánion se, balki jaise jismánion se, jaise un se, jo Masíh men larke hain," 1 Kar. 3: 1, 2. Afsos! kitná waqt fuzúl báton ke parhne men, aur bátil bátchít men, aur dunyawí khiyálon men kátá játá hai, aur kitná thorá Masíh kí talásh aur us kí marifat men.

3. *Un kí hálat kaisí gamnák hai,* jo Masíh ko pahchánte hain, lekin yih pahchán aise log rakhte hain, ki agar na hotí, to un ke liye bihtar hotá! Bahut ádmí sirf ilmí pahchán se qanáat karte hain; aur un ká zikr is tarah se hai, ki "Rástí kí ráh na jánná un ke liye us se bihtar thá, ki jánke us muqaddas hukm se, jo unhen sompá gayá, phir jáen," 2 Pat. 2: 21, yá jánke na mánen. Is pahchán se un ke gunáh ziyáda ho játe hain, aur un kí musíbat ákhir ko utní hí ziyáda hogí. Un kí shahwaten is pahchán se thorí sí rokí játín, lekin itní nahín, ki un kí naját ho; so wuh ise na mánke ziyáda gunahgár ho játe hain.

4. Is pahchán se *talím ko,* aur *talím denewálon ko pahchán sakte hain.* Wuh sab se achchhá waz kahnewálá hai, jo sab se bihtar tarah se Masíh aur us ká maslúb

Digitized by Google

honá záhir kar saktá hai; aur wuh sab se achchhá wạz hai, jo Masíh se bhará hai, na ḳhush-ilhání se.

5. Munásib hai, ki sab, jo dín kí ịzzat, yá apní rúhon kí salámatí aur tasallí cháhte hain, *is ke síkhne men mashgúl hon*. Ham aur báton kí talásh men kyún rahen, jab ki sárí ḳhúbíán is men miltí hain? Yih pahchán har waqt aur har hál men ḳhud tasallí hai. Masíh hayát ká daraḳht hai, jo bárah phal látá hai, har ek mahíne men ek phal, Mush. 22: 2. Kásh ki ham Masíh kí mạrifat kí pahchán ko hásil karen, aur apne taín, aur apne mál, aur apní táqat, aur apní fursat us ke piyár ke mazbih par guzránen!

6. To ḳhabardár, ki ham is pahchán ko,—is zindagí kí raushní ko,—*radd na karen*. Radd karne se kyá murád hai? Us se gáfil rahná, use radd karná hai. Apná kám karo, ai Masíhío, aur karte raho. Hál ká darja káfí na samjho, par kamáliyat ká píchhá karo. Ḳhudá-shinásí kí pairawí karo, Hús. 6: 3.

II.

MASÍH APNE ZÁTÍ AUR ASLÍ JALÁL MEN.

Us waqt main us ke pás sána thí, aur main roz roz us kí ḳhushnúdí thí, aur har waqt us ke huzúr shádí kartí thí,—Ams. 8: 32.

Yih báten dánish kí us tạríf men hain, jin ká bayán Sulaimán apne Amsál kí Kitáb men kartá hai, jis se do báten murád hain, pahlí bát fazl yá quddúsí se, Ams. 4: 7; aur dusrí bát, Ísá Masíh se jo fazl aur quddúsí ká chashma hai. Is maqám men Masíh kí us mubárakbádí ká zikr, jo wuh apne Báp ke sáth, apne mujassam hone se pahile, rakhtá thá, hotá hai. Masíh Báp kí hikmat, is maqám men, kahlátá hai. Wuh azl se us ke sáth thá. "Us waqt," wg. Wuh behadd zindagí, jo paidáish se pahile thí, kamál ḳhushí se basar hotí thí. Báp aur Beṭá ek dúsre se shádmán the, aur aur kisí ko sharík na karte the; kyúnki us waqt koí maḳhlúq na thá, magar Ḳhudá ke iráde men.

"Main us ke pás sána thí:" us kí god hí men. Iklautá Beṭá Báp kí god men thá, Yúh. 1: 18; jis se mahabbat aur suhbat murád hai; goyá wuh Báp kí ján se mulabbas húá.

"Main roz roz us kí ḳhushnúdí thí, aur har waqt us ke huzúr shádí kartí thí." Báp aur Beṭe kí yih ḳhushí kabhí ek dam bhar na mauqúf hotí na kam hotí thí. Is tarah se yih Rabbání shaḳhs ek dúsre ke dil ko ḳhushí pahuncháte the; aur jaise wuh áp behadd aur hamáre ḳhiyál se baland hain, waise hí un kí shádmání insán nahín pahchán saktá hai. Is se ham yih natíja nikálte hain, ki

Masíh ke mujassam hone se peshtar us kí hálat sab se ạlá aur aisí ḳhushí kí thí, jo bayán se báhar hai.

Wuh Báp kí god men thá, Yúh. 1: 18; aur god men rahne ke kyá mạne hai? wuh us ká az hadd ạzíz thá; kyúnki Ḳhudá kí god ká yá us ke kisí aur ạzá ká zikr yahán sirf misál ke taur par hai. Phir Báp use apná barguzída, jis se us ká jí rází hai, kahtá hai, Yas. 42: 1; aur us kí bábat farmáyá gayá hai, ki us hálat men wuh daulatmand, 2 Kar. 8: 9, aur Báp kí súrat, aur Ḳhudá ke barábar, Fil. 2: 6; yạne, wuh Ḳhudá ke jalál aur shaukat ke sáre nishánon men sharík thá; aur wuh daulat, jis ká zikr Púlús kartá hai, Báp hí kí thí, jaisá likhá hai, ki sab kuchh, jo Báp ká hai, merá hai, Yúh. 16: 15; aur jo kuchh wuh abhí, apní sarfarází men rakhtá hai, so wuhí hai, jo us ke past hone se pahile us kí thí, Yúh. 17: 5. Ab ham hat-t-al maqdúr Masíh kí us aslí hálat kí shádmání ká bayán karenge.

I. Us ká hál us *pastí o gam* se, jo us ke mujassam hone men us par parí, *ḳhálí thá*.

1. Wuh us waqt aisá past nahín húá

Digitized by Google

thá, ki *makhlúq ho;* ki yih us ke liye barí garíbí thí, chunánchi ek hawárí ne kahá bhí hai, ki Us ne áp ko haqír, Fil. 2 : 8; aur áp ko apne jalál se khálí kiyá. Khudá ká insání jism lená aisí hiqárat hai, ki koí us ká sahíh bayán nahín kar saktá hai; aur is ke ạláwa jism i khátí kí súrat men, Rúm. 8 : 3 zuhúr farmáná, yih kaisí bepáyán pasthálí hai!

2. Masíh us waqt *sharíạt ke tábị men na thá.* Jab Ádam bequsúr thá, to us kí ịzzat aur firishton ká jalál sharíạt ke tahat men áne se kam nahín ho gayá; lekin jab sabhon ká Málik sharíạt ká tábịdár húá, to us kí ịzzat niháyat hí kam ho gaí. Wuh is beịzzatí se mubarra thá; aur na faqat is se, lekin sharíạt kí lạnat se bhí, Gal. 4 : 4.

3. Us hálat men wuh gam se bilkull barí thá, agarchi bạd us ke, jab wuh mujassam húá, tab dard ká hámil húá. Agarchi bạd us ke wuh mard i alam aur áshná i ázár baná, Yas. 53 : 3, tau bhí us ke azlí hál men gam aur áh márná us se dúr thá. Jab tak ki Báp kí god men rahá, tab tak us ne garíbí aur hájatmandí kabhí mạlúm na kí; lekin bạd us ke use yih kahná pará, ki "Lomríon ke liye mánden hain, aur ásmán kí chiriyon ke liye ghonsle hain; par Ibn i Ádam ko sir rakhne kí jagah nahín," Mat. 8 : 20. Áh! mubárak Ísá! tujhe sir rakhne kí ihtiyáj na hotí, agar tú *hamáre liye* Báp kí god na chhortá. Us god men use hiqárat kabhí na húí, agarchi us ke bạd ádmíon ne use haqír kiyá, Yas. 35 : 3; Us ká Báp use jalál o ịzzat bakhshtá thá; aur har waqt us par, mahabbat o khushí ke sáth, nigáh kartá rahá. Jab tak ki wuh us ke piyár kí god men thá, tab tak nápák rúhon se mahfúz aur imtihán se barí thá. Bạd us ke Shaitán ne use bayábán men ázmáyá, Mat. 4 : 1, táki hamáre liye dardmand sardár káhin ho, Ịbr. 2 : 17. Us hál men wuh jism kí aziyat aur dukh na jántá thá. Yahowáh azal se us se bagalgír thá, aur kabhí use zakhmí na kiyá, jab tak ki wuh hamárá qáim maqám na húá. Jab tak ki us ne us god ko na chhorá, tab tak Khudá ke chihre kí tajallí us se kabhí poshída na rahí. Us ká yih kahke pukárná, ki "Ai mere Khudá, ai mere Khudá, tú ne kyún mujhe chhor diyá," yih naí bát thí; us kí aslí hálat men aisá májará kabhí na húá thá; us ke Báp ne us waqt se peshtar kabhí aisá karwá piyála use na diyá thá, Mat. 26 : 39. Us god men wuh marne ke qábil na thá. In sab ạzábon se Masíh us waqt tak barí thá, jab tak ki hamárí khátir us ne un ká bojh na utháyá.

II. Phir ham gaur karen, ki Masíh ke azlí hál men *kaisá jalál thá.*

1. Beshakk us hálat men aisí *khushí* thí, ki jis ke barábar aur koí khushí nahín ho saktí; kyúnki wuh Khudá ke sáth thá, Yúh. 1 : 1; aur Khudá khushí aur khurramí ká chashma aur samundar hai, Zab. 16 : 11. Aur is liye ki wuh us waqt sárí khushí ke samundar men gota mártá thá, to zarúr wuh aisí khushí hogí, jo bayán se báhar aur ádmíon ke khiyál men nahín á saktí hai.

2. *Un bare shakhson kí suhbat aur yaktáí* par gaur karo. Mahabbat men jitní nazdikí hotí, utní hí suhbat shírín hotí. Ab sochá cháhiye ki Ísá Masíh Khudá ká sirf ạzíz aur mahbúb hí na thá, balki wuh us ká juz bhí thá, Yúh. 10 : 30; asl, aur khwáhish, aur marzí, aur piyár, aur khushí men us ke sáth ek thá. Doston men mahabbat se ek tarah kí yaktáí hotí hai, lekin Báp aur Bete kí yaktáí aslí thí. Na koí bachcha apne báp ke sáth, na koí shauhar apní hamkanár jorú ke sáth, na koí dost apne rafíq ke sáth, na koí ján apne badan ke sáth, Masíh aur Báp kí sí yaktáí rakhtí hai. Wáh! aisí mubárak yaktáí se kaisí bepáyán shádmání aur khushwaqtí hotí hai.

3. Phir jo khushí Báp aur Bete kí

Digitized by Google

yaktáí meṉ thí, so *nirí aur ḳhális thí.* Is dunyá kí sab se ụmda ḳhushí ḳharábíoṉ aur dukh se álúda haiṉ; agar un meṉ kuchh mazadárí aur shíríní ho, tau bhí ásúdagí ke sáth nágawár haiṉ. Jahán tak koí ḳhushí pákíza hai, wahán tak wuh ḳhúb hai; aur shaffáf sote kí koí nahr, aur áftáb kí koí jot aisí pák nahíṉ hai, jaisí Báp aur Beṭe kí mahabbat thí.

4. Phir is ḳhushwaqtí kí *páedárí* par gaur kareṉ. Wuh azl se thí, (23 áyat); aur ek dam bhar munqatạ na húí. Ḳhudá kí ḳhushí ká sotá har waqt jári thá, aur Masíh us meṉ har waqt sharík.

III. Phir ham us hálat kí ḳhushwaqtí ko *aur ḳhushí ke sáth muqábala karke* gaur kareṉ. Tín tarah kí ḳhushí haiṉ; yạne, pahlí, jo ek ádmí dúsre se pátá hai; aur dúsrí, jo ádmí Ḳhudá ko piyár karne se hásil kartá hai; aur tísrí, jo Ḳhudá ádmí ko barkateṉ dene meṉ kartá hai. Us ḳhushí ko, jo Báp aur Beṭe ke darmiyán thí, in meṉ se kisí ke sáth muqábala karne se mạlúm hogá, ki wuh un se beniháyat baṛí hai.

1. Kabhí kabhí wuh ḳhushí, jo ek ádmí dúsre se hásil kartá hai, bahut ụmda hotí hai; Yạqúb kí ḳhushí us ke beṭe Binyámín meṉ aisí hí thí; kyúnki likhá hai, ki "us kí zindagí us jawán kí zindagí se wábasta" thí; aur Yúnatan kí ḳhushí Dáúd meṉ aisí hí thí; kyúnki likhá hai, ki "Yúnatan ká jí Dáúd ke jí se mil gayá, aur Yúnatan ne use apní ján ke barábar dost rakhá." Ek dost kí ḳhushí dúsre se aisí hí hai; háṉ, dost ádmí ke liye goyá us kí ján hai; lekin yih sirf maḳhlúqí ḳhushí hai, aur kisí bát meṉ Báp aur Beṭe kí ḳhushí ke barábar nahíṉ hai; kyúnki maḳhlúq kí, har bát meṉ, haddeṉ bandhí haiṉ; aur Ḳhudá kí, kisí bát meṉ hadd nahíṉ. Yih ḳhushí kabhí be-ámezish ke nahíṉ hai; magar wuh ḳhális o pák hai.

2. Farz kiyá, ki maḳhlúqát meṉ se koí koí Ḳhudá aur Masíh meṉ baṛí ụmda ḳhushí karte haiṉ, jaisá likhá hai, ki "Ásmán par kaun hai, jo merá hai, magar tú? aur zamín par koí nahíṉ, jis ká main mushtáq húṉ, magar tú," Zab. 73: 25. Lekin be-shakk yih ḳhushí us ke barábar nahíṉ, jo Báp Beṭe ke sáth kartá hai; kyúnki hamárí mahabbat, kitní hí ziyáda kyúṉ na ho, ná-kámil hai: aur isí ná-kámil ḳhushí par aksar sachche Ísáí royá karte haiṉ: lekin Masíh kí ḳhushí Báp meṉ kámil hai. Ísáíoṉ kí ḳhushí kam o besh hotí hai; lekin Masíh kí páedár. Ḡaraz, Masíh kí ḳhushí, Báp ke sáth, jab ki wuh mujassam na húá thá, kámil thí, aur us ká jalál behadd.

3. Ḳhudá apne muqaddasoṉ se ḳhush hai. Saf. 3: 17; Yas. 62: 5. Lekin wuh ḳhushí jo wuh maḳhlúqát meṉ kartá hai, us ḳhushí se, jo wuh Masíh meṉ kartá hai, baṛá farq hai; kyúnki muqaddasoṉ meṉ us kí ḳhushí doyam, aur Masíh ke sabab se hai; lekin Masíh meṉ us kí ḳhushí auwal aur usí ke basabab hai. Ham us mahbúb meṉ maqbúl haiṉ, Afs. 1: 6; lekin wuh apní ḳhúbí ke sabab se mahbúb o maqbúl hai.

Hásil i kalám.—Pahlá yih hai, ki wuh kaisí ạjíb mahabbat thí, jis ke sabab se Báp ne apne dilí ạzíz ko, apní god hí meṉ se, muflis gunahgároṉ ke liye de diyá! Koí zabán is ká bayán nahíṉ kar saktí hai. "Ḳhudá ne dunyá ko aisá piyár kiyá, ki apná iklautá Beṭá diyá." *Aisá* piyár kiyá: kaisá? Yahán ádmíoṉ kí, balki firishtoṉ kí zabán bhí gúngí hai. Kyá ham meṉ se koí apne piyáre bachche ko is dunyá kí sab se baṛí mírás ke liye maut ke supurd kar saktá hai? Jab ki Hájirah kí samajh meṉ Ismạíl ká ḳhátima nazdík thá, to wuh dúr jáke baiṭh gaí, ki us kí maut na dekhe, Paid. 21: 16. Agarchi yih máoṉ meṉ afzal na thí, na wuh bachchoṉ meṉ nek, tau

Digitized by Google

bhí use kaisá ranj thá! Dáúd ke nauhe par gaur karo, jab ki wuh apne ḳharáb beṭe Abisalúm ke liye chillátá thá, Kásh ki main terí iwaz men martá! Agar us ká beṭá nek hotá, to kitná ziyáda us ká gam hotá! Aur abhí kitne maujúd hain, jin ke dil laṛkon kí maut ke sabab se chhid gae hain, aur is dunyá men kabhí kámil tasallí na páenge! Pas, beshakk koí laṛká kabhí apne wálidain ke dil ke aisá nazdík na húá, jaisá Masíh Báp ke dil ke nazdík thá; tis par bhí wuh rází húá, ki apná iklautá—apná ạzíz beṭá chhoṛ de, ki wuh maut, balki beizzatí kí maut, gunahgáron ke liye, páe! Wáh, Ḳhudá kí ạjíb mahabbat! Wáh, mahabbat i lásání! Wáh, mahabbat i bepáyán! Ġaraz ki sab muqaddas log naját ke liye, Báp aur Beṭe kí barábar tạzím karen, Yúh. 5: 23. Agar Báp hamen piyár na kartá, to aise Beṭe se judá na hotá.

2. Ab is ạjíb bát ko chhoṛke dúsrí kí taraf mutawajjih hon, aur hamesha Masíh kí mahabbat se, jo muflis gunahgáron kí taraf thí, taạjjub karen, ki wuh aisí god aur ḳhushí ko ham kiṛe makoṛon ke liye chhoṛtá hai! Aisí mahabbat kí kyá hí únchái, aur gahrái, aur lambái, aur chauṛái hai! Ai ímándáro, jaisá ki Báp ne use piyár kiyá, waisá hí us ne tumhen bhí piyár kiyá. Kaisí mahabbat! Masíh ke mánind kis ne piyár kiyá? Ham men se kis ne Masíh ke wáste apní ḳhushí ká inkár kabhí aisá kiyá, jaisá Masíh ne hamáre liye kiyá?

3. Jo koí bihisht cháhtá hai, wuh *Masíh men mirás ḍhúnḍhe.* Bihisht men Masíh sab se ạzíz o mahbúb hai; aur jo us men ziyáda míras páte, so wahán ziyáda himmat aur ḳhushí páte hain. Agar us kí súrat tumháre dil men, aur us ká nám tumhárí duạ́ men ho, to donon maqbúl honge.

Masíh hamárí *mahabbat ke láiq* hai. Jab ki Báp ne use aisá piyár kiyá, to ham kyún use piyár na karen? Kásh ki tum sab is mahbúb Masíh ko dekhte. Tum kyún adní chízon ko apná dil doge? Ḳhudá hamen fazl de, ki ham apne dil Masíh ko den.

Agar Masíh Ḳhudá Báp ke jí ká piyárá hai, to wuh kyún bardásht karegá, ki gunahgár us kí tahqír karen? Is ká jawáb us tamsíl men hai, jo Matí 21: 33—41 men likhí hai. Beshakk wuh buron ko burí tarah se halák karegá. Aur kaisí haulnák bát hai, "Agar koí Ḳhudáwand Ịsá Masíh ko piyár nahín kartá, to wuh malạún ho: Marán átá!" Ai gunahgáro, wuh waqt átá hai, jab ki tum is gunáh kí ḳharábí ko jánoge. Masíh kí mahabbat ke sabab sab se saḳhtdil pighal játe hain. Kásh ki tum bhí áj ke din us ke mushtáq hote! Agar tum apne dil ko bechte, to koí Masíh ke barábar us ká badlá na de saktá.

Masíh ne tumháre wáste sab kuchh chhoṛ diyá: tum bhí us ke wáste sab kuchh chhoṛne ko taiyár ho jáo. Aur mat ḍaro: beshakk tum mahbúb ke wasíle maqbúl hoge. Ai Ịsáío, mat ḍaro. Jo kuchh Masíh mángegá, Báp kabhí us ká inkár na karegá. Báp us kí hamesha suntá hai; agarchi tum náláiq ho, tau bhí wuh láiq hai, aur wuh hamesha zinda hai, ki tumhárí sifárish kare, Ịbr. 7: 25.

Ai gunahgáro, Ḳhudá kí god ke Beṭe ko qabúl karo. Ai tum jo merí sí gunáh kí tabiạt rakhte ho, Masíh Injíl men be rok ṭok tumhen diyá játá hai: use qubúl karo, aur jío. Lekin agar tum use haqír jánoge, aur us se dúr rahoge, to kaisá haulnák gazab tumháre sir par paṛnewálá hai! Kásh ki tum, jin ke sámhne Masíh ká jalál is tarah se bayán kiyá gayá hai, us men panáh leke is ánewále gazab se bachte!

Digitized by Google

III.

NAJÁT BAKHSHNE KÁ ẠHD, JO BÁP AUR BEṬE KE DARMIYÁN HÚÁ.

Is liye main use buzurgon men hissa dúngá, aur wuh ạzímon men ganímat ko bánṭ degá, ki us ne apní ján maut ke liye sipurd kí, aur wuh gunahgáron ke darmiyán shumár kiyá gayá, aur us ne bahuton ke gunáh uṭhá liye, aur gunahgáron kí shafáạt kí.—Yash. 53: 12.

YASHẠIYÁH Nabí ke tirpanwen báb men Injíl ká khulása hai. Us ká mazmún Masíh kí maut, aur us ká jalálí anjám hai. Us ke paṛhne se khwájasará, Aạm. 8: 26—35, aur bahut se Yahúdí Masíh par ímán láe hain. Is báb men Masíh ká haqíqatan aur nisbatan bayán hai: haqíqatan, nawín áyat men us ká gunáh se mubarra honá sáf záhir kiyá gayá hai, kyúnki "us ne zulm na kiyá, aur us ke munh men hargiz chhal na thá." Aur us ká bayán nisbatan, chhaṭwín áyat men hai; ki "Yahowáh ne ham sabhon kí badkárí us par ládí;" jis ká matlab yih hai, ki wuh hamárá zámin húá. Agarchi us ne bahut dukh sahá, tau bhí wuh dukh us ke gunáhon ke sabab se na thá. Daswín, gyárahwín aur bárahwín áyaton men mazkúr hai, ki wuh kyúnkar hamárá zámin húá, yạne, ạhd o paimán se, jo us ne dunyá kí biná ḍálne se peshtar Báp ke sáth kiyá thá.

Bárahwín áyat men yih mazmún hain: yạne, 1.—Us ká *kám,* jo haqíqat men bhárí aur mushkil thá; yạne, "apní ján ko maut ke liye sipurd karná;" aur yih aur bhí is sabab se mushkil húá, ki wuh gunahgáron ke darmiyán shumár kiyá gayá, aur ki us ne bahuton ke gunáh uṭhá liye. Aur us ke kám kí sifat is se bhí mạlúm hotí hai, ki us ne use farotaní ke sáth, aur qusúrwáron ke liye, minnat karte húe, uṭhá liyá. Yih us ká kám thá. 2.—Us kám ká *phal,* jis ká wạda us se kiyá gayá thá, yạne, "Is liye main use buzurgon men hissa dúngá, aur wuh lúṭ ká mál zoráwaron ke sáth bánṭ legá;" is men un logon se misál lí gaí hai, jo laṛáí men fathmand hote hain, aur jin men sab se achchhí lúṭ, aur sab se afzal qaidí bánṭe játe hain, ki un kí shán o shaukat ziyáda ho. 3.—Us kám aur is fath aur jalál kí nisbat. Bạze samajhte hain, ki yih jalál us kám se zarúrí hotá hai, jaisá ki koí natíja us hí ke kháss sabab se hotá hai; aur bạze kahte hain, ki yih us kám ke sabab se, badle ke taur par, diyá játá hai. Lekin hamen sáf mạlúm hotá aur úpar kí sanad se sábit hotá hai, ki Báp ne ạhd o paimán kiyá, ki Beṭe ko barguzídon ke liye de, táki wuh un ke liye fidá hoke un ká kafára bane. Aur is ká natíja yih hai: ki

Azal se, Báp aur Beṭe ke darmiyán, ádmí kí naját kí tadbír ạhd ke taur par húí.

I. Ham un *shakhson* kí nisbat, jo yih ạhd karte hain, gaur karen. Aur beshakk wuh ạlá hain, yạne, Khudá Báp, aur Khudá Beṭá, ek bataur i qarz-khwáh ke, aur dúsrá zámin ke taur par hai. Báp insáf se gunáhon ká badlá cháhtá hai, aur Beṭá dene kahtá hai.

II. Phir, *us kám par* gaur karo, jo un ke darmiyán húá; aur wuh Khudá ke sáre logon ke liye kafára karke un ke bacháne kí tadbír karne ká kám thá. Agarchi insán us waqt maujúd na the, tau bhí wuh peshbíní se hamen láchár gunahgár dekhke hamárí hamesha kí bhaláí ke liye tadbír karte the; aur cháhiye thá, ki yih tadbír aisí ho, ki jo Khudá kí ịzzat, aur ạdl, aur sacháí ke barkhiláf na ho. Yih us waqt ká ạzím kám thá.

III. Is kám ká *taur* kaisá thá? Yih ạhd thá; jaisá ki do shakhs ápas men wạda karte hain, waisá hí Khudá Báp aur Beṭe ne ápas men ạhd bándhá; aur donon hamárí naját men apná apná hissa adá karte hain.

Digitized by Google

IV. Phir, us ạhd kí mutafarriq báton par gaur karo, yạne, Ḳhudá Báp Beṭe se, aur Beṭá Báp *se kyá wạda karte hain*. Kaí báton se Ḳhudá ká piyár, jo hamárí taraf thá, áshkára hotá hai, yạne, un báton se, jin ká wạda us ne Beṭe se kiyá, is shart par ki wuh hamárá kafára ho.

1. Ḳhudá ne Masíh se wạda kiyá, ki main tujhe tín ụhde dúngá. Matlab yih hai, ki Báp ne Bete se, jab us ne mujassam honá qabúl kiyá, wạda kiyá, ki main tujhe Nabí, aur Káhin, aur Bádsháh karúngá. Masíh yih tín ụhde is wáste rakhtá hai, ki ham logon ko is kí aisí hí zarúrat hai. Insán gunáh kí asírí men hai; is wáste zarúr hai, ki koí, jo is par qádir ho, use chhuṛáe;—so us ká bacháneválá Bádsháh hai. Insán sharárat aur jahálat ke andhere men hai; is liye zarúr hai, ki koí use sikháe;—so us ká naját-dihanda Nabí, yá tạlím denewálá hai. Insán niháyat qusúrwár hai; is liye koí kafára karnewálá zarúr hai, ki wuh ạlam ke Bádsháh kí dargáh men áe;—is wáste hamárá bacháneválá Káhin hai, ki hamáre wáste kafára kare. Is wáste Ḳhudá ne use yih ụhde diye. Agar Masíh áp apne úpar yih kám aur ụhda letá, to hamen us se kuchh fáida na hotá; kyúnki agar Ḳhudá Báp na bhejtá, to wuh us ke kám se kyún rází hotá? "Masíh sardár káhin hone kí ịzzat par áp se qábiz na húá, balki jis ne use kahá, ki Tú merá Beṭá hai, main ne áj tujhe jáná, use yih diyá," Ịbr. 5: 5. Isí sabab se Ḳhudá se ijázat lená zarúr thá, aur Báp ne wạde ke sáth us ke wáste yih ụhde muhr kiye.

Wuh is ạhd men use ek abadí aur bádsháhí kahánat bakhshne kahtá hai; "Ḳhudáwand ne qasam kháí hai, aur wuh na pachhtáegá: tú Malik i Sidq kí saff men abad tak káhin hai," Zab. 110: 4. Yih Malik i Sidq bádsháhí kahánat rakhtá thá; aur is wáste ki us ne apní kahánat apne Báp se na páí thí, aur na wuh káhinon ke kisí silsile men se thá, is sabab se us kí kahánat men hameshagí ká goyá sáya thá, aur is tarah se wuh Hárún kí kahánat kí banisbat Masíh kí kahánat se ziyáda muwáfaqat rakhtí thí, Ịbr. 7: 17, 24, 25.

Wuh is men wạda kartá hai, ki use Nabí bhí kare, balki nabíon men afzal—charwáhon men afzal—jaisá ki áftáb sitáron men afzal hai; chunánchi likhá hai, ki "Main qaumon ke núr ke liye tujhe dúngá," wg., Yash. 42: 6, 7.

Aur sirf yih nahín, lekin wuh use Bádsháh karne ká, aur use sáre ạlam kí bádsháhat dene ká wạda kartá hai:—"Mujh se máng, ki main tujhe ummaton ká wáris karúngá, aur zamín sarásar tere qabze men kar dúngá," Zab. 2: 8. Is tarah Báp Beṭe se, in tínon ụhdon ke wasíle, us ke kám ke liye kámil árástagí ká wạda kartá hai.

2. Wuh yih wạda bhí kartá hai, ki *us ke kám ká hásil zarúr hogá, aur anjám i nek tak pahunchegá:* "Jab us kí ján gunáh ke liye guzráni jáe, to wuh apní nasl ko dekhegá; aur us kí ụmr daráz hogí, aur Ḳhudá kí marzí us ke háth ke wasíle bar áegí," Yash. 53: 10. Aisá na hogá, ki wuh shurụ karke tamám na kar sake; wuh apná beshqímat lahú shakk ke sáth na baháegá; balki apní mashaqqat aur dukh ká ụmda phal dekhegá; jaisá ki farḳhunda ạurat apne dard farámosh kartí hai, jab ki zinda bachche ko god men le letí hai.

3. Báp ne wạda kiyá, ki *use us ke kám men qabúl kare;* Beṭá kahtá hai, ki "Yaqínan merá kám mere Ḳhudá ke pás hai," Yash. 49: 4. Aur yih, ki "Main Ḳhudáwand kí nazar men mukarram hoúngá," 5 áyat. Is men Masíh kí tawaqqú usí ạhd par hai. Aur Báp isí ạhd ko púrá karke kahtá hai, ki "Yih merá piyárá Beṭá hai, jis se main rází hún: tum us

Digitized by Google

kí suno!" Matí 17 : 5; aur 2 Pat. 1 : 17.

4. Báp ne use us ke *kám ká ajr badlá* dene kahá. Is wáste us ne wạda kiyá, ki jab wuh yih kám kar chukegá, to use benazír sarfarází aur jalál degá. Is kí bábat ham Pák Kalám men yih páte hain, ki "Main hukm ko záhir karúngá, ki Ḳhudáwand ne mere haqq men farmáyá hai, ki Tú merá Beṭá hai, main ne áj ke din tujhe janá," Zab. 2 : 7. Yih us ke jí uṭhne kí bábat kahá gayá hai, kyúnki is kí tafsír Aạmál ke 13 báb kí 32, 33 áyaton men yún hotí hai ; kyúnki us waqt Ḳhudá ne use salíb kí maut kí be-ịzzatí se rihái dí ; goyá kahtá hai, ki áj ke din tú ne apná jalál phir páyá, aur yih tujhe nae janam ká sá din húá.

Yihí wuh phal aur badle hain, jin ká Báp ne Beṭe se wạda kiyá. Yihí wuh surúr thá, jo us ke sámhne thá, Ịbr. 12 : 2, jis ke sabab se us ne salíb ká dukh ḳhushí se sahá.

Aur isí tarah se Masíh ne Báp se wạda kiyá, ki main is ajr ke liye mujassam hoúngá, aur apne taín apne jalál se ḳhálí karúngá, aur sharíạt ká tábịdár aur lạnatí ho jáúngá, aur kisí aziyat ko, jo Báp ko pasand áegí radd na karúngá. Yih Yash. 50 : 5, 6 ká matlab hogá : "Ḳhudáwand ne mere kán khole hain, aur main bágí na hotá thá, aur na bargashta bantá thá. Main ne apní píṭh márnewálon ko dí, aur apne rukhsáre bál nochnewálon ko; main ne apná munh ruswáí aur thúk se na chhipáyá. Aur Ḳhudáwand merí himáyat karegá; is liye main sharminda na hoúngá, aur isí liye main ne chaqmáq ke patthar kí mánind apná munh rakh diyá; aur mujhe yaqín hai, ki pashemán na hoúngá." Aur is ká matlab aur ek maqám kí ịbárat men ḳhúb khultá hai, ki "Tab main ne kahá, Dekh, main átá hún; main terí razámandí bajá láne par ḳhush hún," wg. Zab. 40 : 6—10. Dekho, ki Masíh ne kaisí kámil razámandí ke sáth is kám ko aur Báp ke wạdon ko qabúl kiyá! Tín tarah se qabúl kartá hai, yạne "Main átá hún." "Main terí razámandí bajá láne par ḳhush hún." "Terí sharíạt mere dil men hai."

V. Ab daryáft karná cháhiye, ki *yih wạde kyúnkar púre kiye gae.* Wuh har ek bát men, kámil tarah se púre húe.

1. Beṭe ne yih kám qabúl karke *apne taín* is ke bajá láne ke wáste *taiyár kiyá.* Wuh mujassam hoke sárí sadáqat bajá láyá. Áḳhir ko us ne apní ján ko gunáh ke liye qurbán kiyá. Us ne sab kuchh, jo zarúr thá, kiyá, yahán tak ki wuh kah saká, ki "Ai Báp, main ne zamín par terá jalál záhir kiyá hai: jo kám tú ne mujhe karne ko diyá, us ko main tamám kar chuká,—Yúh. 17 : 4. Us ne bardásht karne kí tábịdárí ko púrá kiyá, aur kafára karne kí har ek bát men wafádár baná.

2. Báp ne aisí hí wafádárí ke sáth apne wạdon ko púrá kiyá. Ek wạda thá, ki "Main terá háth pakṛúngá," Yas. 42 : 6; aur bág men us ke pás ek firishte ne házir hokar us ko zor diyá. Ek wạda thá, ki wuh apne kám men maqbúl hogá, aur Ḳhudá kí nazar men jalwagar; aur Báp ne is wạde kí sacháí záhir kí, jab ki ásmán se yih áwáz áí, ki "Tú merá piyárá Beṭá hai; main tujh se rází hún;" aur is se ziyáda, jab ki wuh jí uṭhke ásmán par chaṛh gayá. Báp ne wạda kiyá thá, ki "Wuh apní nasl ko dekhegá,"—Yash. 53 : 10; aur aisá húá; kyúnki wuh paidá hote hí logon ko muríd karne lagá; aur tab hí se us ká lahú dunyá men niháyat phaldár hone lagá. Aur is wạde men beshakk nasl se shágird murád hain. Báp ne wạda kiyá, ki use jalálí taur se sarfaráz kare, aur badlá de; aur aisá hí kiyá; kyúnki us ne use aisá nám, jo har nám ke úpar hai, baḳhshá hai,—Fil.

Digitized by Google

2: 9—11. Is tarah is ahd kí báten púrí húín.

VI. *Yih ahd kab Báp aur Beṭe ke darmiyán húá?* Jawáb yih hai, ki us kí táríkh azal se hai. Jab zamín kí biná na ḍálí gaí thí, Ams. 8: 26, aur jab ádmí na the, tab Masíh kí khushí baní Ádam ke sáth thí, Ams. 8: 31; yane, pesh-bíní aur pesh-iráde se wuh baní Ádam ke sáth khushí kartá thá; jaisá likhá hai, 2 Tim. 1: 9,—ki apní taqdír i kháss se, aur us niamat se, jo Masíh Ísá ke tufail se azal men hamen dí gaí.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is se malúm hotá hai, ki Khudá ke bande salámat hain; un kí naját zarúr hai, kyúnki ahd i fazl Khudá aur ímándáron ke darmiyán húá hai, aur ahd i kafára Masíh aur Báp ke darmiyán. Khudá jhúṭh nahín boltá, aur ham us ke har ek wade par kámil bharosá rakh sakte hain; aur jab do ahd hote hain, to niháyat mazbút tawakkul hotá hai.

2. Ham is se yih bhí jánte hain, ki Masíh kí sifárish, jo wuh ímándáron ke liye kiyá kartá hai, Ibr. 7: 25, kabhí befáida na hogí; kyúnki wuh unhín chízon ko mángtá hai, jin ká wada Báp ne azal se kiyá thá. Wuh apní mihnat kí ṭhahráí húí mazdúrí mángtá hai; aur Báp sádiq hai, aur apní bát se kabhí na ṭalegá.

3. Is se yih malúm hotá hai, ki hamen fazl bakhshná, aur az ráh i insáf Masíh se badlá lená, donon ápas men muwáfiq hain. "Us ne hamen bacháyá apní taqdír i kháss se, jo azl men hamen dí gaí thí, 2 Tim. 1: 9; yane, wuh ahd i fazl ke muwáfiq hamen bachátá hai; tau bhí wuh Masíh se hamáre gunáhon ká badlá letá hai. Is tarah Masíh ko us kí mazdúrí dená, aur hamen fazl bakhshná, ek hí bát hai. "So wuh Masíh Ísá ke fidá hone ke wasíle se muft men sádiq gine játe hain," Rúm. 3: 24.

4. Ab socho, ki kaisá munásib hai, ki ímándár har bát men, agarchi mushkil ho, tau bhí Masíh kí farmánbardárí karen, is wáste ki us ne un ke liye aisí sakhtí qabúl kí. To jab ham yád karen, ki wuh hamáre wáste garíb aur past ho gayá, aur burí tarah kí maut sahí, tab ham apní káhilí aur náshukrí se sharmáen. Kyá Masíh is láiq hai, ki ham sustí aur bedilí se us kí khidmat karen? Kyá ham us kí khidmat men kuṛkuṛáen, aur kahen, ki yih sakht aur mushkil hai? Agar wuh hamáre liye sakhtí na uṭhátá, to ham jahannam men kaisí sakhtí uṭháte!

5. Sab se baṛí bát yih hai, ki ham us ahd i fazl men hissa páen. Lekin sháyad koí púchhe, ki Ham kis tarah se ján sakte hain, ki ham barguzída hain, yá nahín? To jawáb yih hai;—Agar tum us par sachchá ímán láte ho, to tum barguzída ho; kyúnki Báp ne azl se aison ko Masíh ko diyá. Phir agar tum use pahchánte aur piyár karte ho; kyúnki Báp ne aison ko use diyá. Phir agar tumhárí khwáhishen is dunyá kí taraf nahín hain, to Báp ne tumhen use diyá hai. Agar tum us ke hukmon ko hifz karte ho, aur us kí pairawí karte ho, aur us ke piyár se apne gunáhon ko maglúb karte ho, to mat ḍaro; Báp ne sabhon ko, jo yih kiyá karte hain, aur aise hain, azl se Beṭe kí mazdúrí men diyá hai. Barguzídagí kí bát se ṭhokar na kháo, balki fazl ḍhúnḍho; kyúnki jo ḍhúnḍhtá hai, so pátá hai.

IV.

KHUDÁ KÍ AJÍB MAHABBAT, JO US NE APNE BEṬE KO HAMÁRE LIYE DENE SE ZÁHIR KÍ.

Kyúnki Khudá ne jahán ko aisá piyár kiyá hai, ki us ne apná iklautá Beṭá bakhshá, táki jo koí us par ímán láe, halák na ho, balki hamesha kí zindagí páe.—Yúh. 3: 16.

Is sanad se ham in báton par gaur karen; ki—

Digitized by Google

1. Hamárí sab se achchhí niamaton ká chashma, Khudá kí mahabbat hai.

2. Wuh mihrbání, jo is chashme se jári hotí hai, Masíh hai, chunánchi us ke haqq men Lúká kí injíl, 1 báb 72wín áyat men káhá gayá hai ;—yane, sab niamaton ká magz aur kháşiyat yih hai, ki Us ne apná iklautá Betá diyá.

3. Is mahabbat kí murád, is dunyá ke logon se jin ke liye ki Masíh bakhshá gayá thá, talluq rakhtí hai. Beshakk wuh kháss barguzídon ke wáste diyá gayá thá; lekin us ká bayán is áyat men is tarah se kiyá gayá hai, "ki jo koí us par ímán láe, halák na ho." Jo cháhe, aur ímán láe, so us ke sabab hayát i abadí pá saktá hai. Ádmí us kí mahabbat kí murád hain, na firishte.

4. Yih mahabbat bakasrat aur azkhud thí. Báp ne *diyá*—bechá nahín—aur dareg ke sáth na diyá. Aur na sirf Báp ne use diyá, balki Bete ne áp ko diyá: "Us ne ham se mahabbat kí, aur áp ko hamáre badle diyá," Gal. 2 : 20. Is se yih natíja nikaltá hai: ki—

Masíh ko hamáre badle men dená Khudá kí mahabbat ká, jo us ne gunahgáron se kí, sab se azím o ajíb zuhúr hai, jo azl se kabhí na húá.

Khudá kí is bakhshish yá fazl ká bayán 1 Yúhanná ke Khatt ke 4 : 10wín áyat men wázih taur se kiyá gayá hai, ki "Mahabbat *is men* hai, ki us ne ham se mahabbat rakhí, aur apne Bete ko bhejá, ki hamáre gunáhon ká kafára ho;" goyá aur kisú wáqi men mahabbat ke ásár dikhái nahín dete. Kyá hamárí paidáish men piyár malúm nahín hotá? Kyá hamen maut aur khatron ke bích bacháná mahabbat nahín hai? Kyá khurák o poshák, chain aur árám, dost áshná, mahabbat kí gawáhí nahín hain? Beshakk. Lekin jaisá ki súraj kí roshní men chirág nazar nahín áte, waisá hí wuh barí mahabbat in chízon kí banisbat behadd hai. Aur is mahabbat ká khulása aur kháss zuhúr yih hai, ki "Khudá ne apní mahabbat ko hamáre sáth us taur se áshkára kiyá, ki jab ham gunáh karte chale játe the, Masíh hamáre wáste múá."

Is dilshád mazmún ke bayán men pahle ham yih záhir karenge: ki—

I. Báp ne Masíh ko kis tarah diyá, aur is se *kyá báten mutaalliq hain.*

1. Jab ki wuh hamáre wáste diyá gayá thá, to *us kí maut thahráí gaí thí;* jaisá likhá hai, ki "Wuh Khudá kí qazá i mubram aur ilm i qadím se hawála kiyá gayá," Aam. 2 : 23. Jaisá shariat ke taht men barra galle se judá kiyá jáke qurbání ke liye makhsús hotá thá; (aur agarchi hanoz zinda, tau bhí iráde aur mansúbe se Khudá ke liye pák kiyá gayá ;) waisá hí Ísá Masíh, Khudá kí qazá i mubram aur ilm i qadím se, is hí khidmat ke liye isí tarah se makhsús kiyá gayá thá: is wáste wuh Khudá ká barguzída kahlátá hai, Yash. 42 : 1.

2. Jab Báp ne Masíh ko diyá, to *use apne se judá kiyá.* Jab Masíh mujassam húá, to ek taur par wuh Báp se dúr húá: "Main Báp se niklá hún, aur dunyá men áyá hún; phir main dunyá se widá hotá hún aur Báp ke pás játá hún," Yúh. 16 : 28. Yih dúr rahná basabab us kí pastbálí aur mujassam hone ke, kháss karke us kí insániyát se nisbat rakhtá thá; kyúnki us kí insániyat us jalál se, jis men wuh abhí hai, dúr thí. Lekin jab ki Báp ne us se apní razámandí ká zuhúr roká, to yih us se ek tarah ká dúr rahná thá; aur isí se us kí ján aisí chhid gaí thí, ki us ne yih nála kiyá, ki "Iláhí, Iláhí, tú ne mujhe kyún chhor diyá? tú merí naját se aur mere karáhne kí báton se kyún dúr húá? Ai mere Khudá, main din ko duá mángtá hún, par tú nahín suntá; aur rát ko mujh ko kuchh qarár nahín," Zab 22 : 1, 2.

3. Khudá ke Masíh ko dene se yih bhí

Digitized by Google

mutaạlliq hai, ki us ne use, aur jo kuchh us ne apne lahú se ḳharídá, *hamárí mírás ṭhahráyá.* "Merá Báp tum ko ásmán se wuh sachchí roṭí detá hai; kyúnki Ḳhudá kí roṭí wuh hai, jo ásmán se utrí, aur dunyá ko zindagí baḳhshtí hai," Yúh. 6: 32, 33. Ḳhudá ne use ham bhúkhoṉ ko bajáe roṭí ke diyá, ki ham kháke jíeṉ. Aur usí ne Sámarí ạurat ko isí tarah se sikháyá, ki "Agar tú Ḳhudá kí baḳhshish ko, aur us ko, jo tujh se kahtá hai, ki Mujhe píne ko de, jántí, ki wuh kaun hai, to tú us se mángtí, aur wuh tujhe jítá pání detá," Yúh. 4: 10. Roṭí aur pání jism kí zindagí ko bahál rakhne ke liye zarúr haiṉ; aur Ḳhudá ne Masíh ko, hamárí rúhání zindagí ke liye ḳhurák aur áb i hayát ṭhahráyá.

II. Phir Masíh ko is tarah dená *Ḳhudá ke piyár ká sab se baṛá aur ạzím zuhúr hai.*

1. Ġaur karo, ki *Masíh Báp ke kaisá nazdík thá:* wuh us ká Beṭá thá—us ká iklautá Beṭá—us ká mahbúb—balki us ke sáth ek; us ke jálál kí raunaq, aur us kí kunh ká naqsh. Kahte haiṉ, ki ek waqt kál paṛá, aur ek garíb ke ghar meṉ niháyat tangí húí. So shauhar ne jorú se kahá, ki Ham ek laṛke ko bech ḍáleṉ, táki apne aur apne báqí bál bachchoṉ ke liye roṭí hásil kareṉ. Us kí jorú rází húí. Tab wuh saláh karne lage, ki cháron meṉ se kis ko becheṉ? Aur jab unhoṉ ne baṛe ká zikr kiyá, to donoṉ ne kahá, ki Use na bechná chahiye, kyúnki wuh hamárá pahlauṭhá, aur hamárí táqat ká awwal hai. Phir dúsre ká zikr áyá, má ne kahá, ki Maiṉ us se judá nahíṉ ho saktí húṉ, kyúnki wuh apne Báp kí súrat aur naql hai. Tab tísre ká zikr húá; lekin báp use bech na saká, kyúnki wuh apní má kí shabíh par thá. Aur jab unhoṉ ne chhoṭe ká zikr kiyá, tab donoṉ ne use bechne ká inkár kiyá, kyúnki wuh un kí baṛí ụmr ká laṛká—un ká Binyámín—thá; so unhoṉ ne ṭhahráyá, ki kál se mar jáná bihtar hai, us se pahle, ki apne bál bachchoṉ meṉ se kisú ko becheṉ. Aur kyá taạjjub? kyúnki farzand kyá hai, magar wálidain ká ek hissa dúsre chamṛe meṉ mulabbas kiyá húá? Tau bhí hamárá sab se ạzíz beṭá, banisbat us rishte ke, jo Báp aur Masíh se hai, hamáre nazdík ajnabí aur pardesí hai. Aur yih, ki wuh apne piyáre beṭe se judá húá, mahabbat ká aisá zuhúr hai, ki abad-ul-ábád ạjib o garíb rahegá. Phir—

2. Ġaur karo, ki us ne use *kis liye diyá,* yạne, marne, balki salíbí maut ke liye; ki wuh hamáre liye lạnatí ho; ki ádmíoṉ se haqír kiyá jáe; aur aisá behadd tasdíạ uṭháe, ki kisí ne kabhí na uṭhayá ho. Jab ham laṛkoṉ ko maut kí ízá meṉ dekhte haiṉ, to hamáre dil chhid játe haiṉ; lekin Ḳhudá ne apne Beṭe ko aisá dukh uṭháte dekhá, ki koí us kí púrí haqíqat se wáqif nahíṉ ho saktá. Us ne use zamín par girte, aur ḳhák meṉ loṭte, aur lahú ko pasíjte dekhá; aur us kí dilchhednewálí áwáz suní, ki "Ai Báp, agar tú cháhe, to yih piyálá mujh se ṭal jae." Behadd Ḳhudá ke beniháyat gazab ko Masíh sompá gayá—balki apne hí Báp ke háth se sompá gayá thá. To haqíqatan wuh piyár behadd aur bebayán thá, jis se rahmatoṉ ke Báp ne apne iklaute ko, hamáre liye, aise tasdíạ aur dukh ko somp diyá.

3. Ḳhudá ká piyár, Masíh ke dene meṉ, is ḳhiyál se ḳháss karke záhir hotá hai, ki jab us ne use diyá, tab apne ḳhazáne ká *sab se beshqímat jawáhir* diyá—ek baḳhshish i garáṉ bahá. Bihisht ḳhud Masíh ke barábar qímatí nahíṉ hai: "Tere siwáe bihisht meṉ hamárá kaun hai?" Ai ḳhushnumá aur iklaute! Masíh kaisá ḳhúb aur ạzíz hai! Agar lákhoṉ firdaus hote, aur har ek bág i Ạdan ke muwáfiq, aur sabhoṉ kí ḳhúbíáṉ ek meṉ jamạ hotíṉ,—agar sáre ḳhushnumá daraḳht, aur sab phúl, aur rang, aur maze, aur ḳhushí, aur shíríní, aur husn,

Digitized by Google

aur ḳhúbsúratí, us men̲ házir hote,—tau bhí wuh us ḳhúb aur mahbúb Masíh ke muqábale men̲ aisá hotá, jaisá ek búnd pání sáre chashmon̲, aur jhílon̲, aur nahron̲, aur samundaron̲ ke muqábale men̲, aur jaise ek rattí miṭṭí lákhon̲ dunyá ke muqábale men̲. Ab socho, wuh kaisá piyár thá, ki jis se Ḳhudá ne muflis gunahgáron̲ ko aisí baḳhshish dí.

4. Yád karná cháhiye, ki Ḳhudá ne *kin logon̲ ke liye* apne Beṭe ko diyá: kyá firishton̲ ke liye? Nahín̲; par ádmíon̲ ke liye. Kyá ádmíon̲ ke liye, jo us ke dost the? Nahín̲; ádmí tau aise na the, par us ne use apne dushmanon̲ ke wáste diyá. Yihí mahabbat hai; aur Hawárí is bát ko duhráte, tihráte hain̲, aur garán̲ bahá kahte hain̲. "Ḳhudá ne apní mahabbat ko hamáre sáth is taur se áshkára kiyá, ki jab ham gunáh karte chale játe the, Masíh hamáre waste múá. Ḳhudá ne ham se, jis waqt ki ham dushman the, apne Beṭe kí maut ke sabab, mel kiyá," Rúm. 5: 8, 10. Kaun shaḳhs apne ạzíz doston̲ ke liye apne beṭe kí maut qabúl karegá? lekin Ḳhudá ne apne dushmanon̲ ke liye apne Beṭe ko maut ke sipurd kiyá! Áh, mahabbat i bepáyán o bebayán!

5. Ġaur karná cháhiye, ki yih baḳhshish *kaisí saḳháwat se* dí gaí thí. Ham ne Ḳhudá ke háth se taqáẓa karke use nahín̲ páyá; kyúnki jaise ham us ke náláiq the, waise hí us kí ḳhwáhish bhí na rakhte the. Ạjíb, azalí o abadí, ḳhud-iḳhtiyár, mahabbat ne use hamen̲ diyá. "Us ne hamen̲ pahle piyár kiyá," 1 Yúh. 4: 19. Jab ham koí baṛí bhárí chíz taulne cháhen̲, aur tarázú men̲ ser par ser, aur panserí par panserí rakhen̲, yahán̲ tak ki ḍanḍí ṭúṭ jáe; waisá hí Pák Nawishton̲ men̲, is mahabbat ke bayán men̲, suḳhan par suḳhan, aur ḳhiyál par ḳhiyál jamạ kie gae hain̲, táki hamáre saḳht dilon̲ par gálib áen̲, aur ham mutaạjjib hoke pukár uṭhen̲ ki, "Dekho, Ḳhudá ne ham se aisí mahabbat kí!" Is tarah se main̲ ne tum ko batláyá, ki Ḳhudá ká Masíh ko dená kyá hai, aur kaisá anokhá piyár is lásání baḳhshish men̲ hai.

Hásil i kalám.—1. Is mazmún se ham *ádmíon̲ kí rúhon̲* ká beshqímat honá jante hain̲. Jab Ḳhudá ne apne iklaute aur piyáre Beṭe ko apní god se un ke fidá ke liye diyá, tab mạlúm húá, ki us ke nazdík naját kí qímat kaisí hai. Haqíqatan naját kí qadr is se mạlúm hotí hai; tamám dunyá insán ká kafára nahín̲ ho saktí; rúpá aur soná unhen̲ mol nahín̲ le saktá; "Tum ne kuchh fání chízon̲ ke, yạne, rúpe sone ke sabab se nahín̲, balki Masíh ke beshqímat lahú ke sabab se najat pái hai, 1 Pat. 1: 18, 19. Ḳhudá ne tumhárí rúhon̲ ko aisá beshqímat samajhá, ki peshtar us se, ki wuh halák hon̲, wuh rází thá, ki us ká wuh Ạzíz, ádmí, balki lạnatí ban jáe. To kásh ki tum apní rúhon̲ kí qadr daryáft karte: unhen̲ sastí mat samajhiyo, jinhen̲ Ḳhudá ne is qadr mahangí ṭhahráyá hai. "Ádmí apní ján ke badle men̲ kyá degá?"

2. Agar Ḳhudá ne apne Beṭe ko dunyá ke liye diyá hai, to zarúr hai, ki wuh *fání aur jismání barkaten̲ bhí* degá. Púlús ne aisá hí samajhá, jab kahá, ki "Jis ne apne Beṭe hí ko dareg na kiyá, aur ham sab ke badle diyá, to wuh us ke sáth sab chízen̲ hamen̲ kyúnkar na degá?" Rúm. 8: 32. To us par tawakkul karo; wuh unhen̲ na chhoṛegá, jin ke liye wuh aisí qímat de chuká hai.

3. Jitní mihrbání aur shafaqat kisí ke sáth kí jáe, utní hí us kí shukrguzárí aur mahabbat, us ke badle men̲ karná cháhiye; agar sab se baṛá piyár Masíh ko dene men̲ záhir húá, to *Masíh ko haqír jánná aur radd karná sab se baṛá gunáh hogá.* Ḳhudá kí ạmí baḳhshishon̲ aur mihrbáníon̲ kí tahqír karná bahut hí burá hai; to us ká yih ḳháṣs zuhúr haqír jánná niháyat hí ḳharáb hai. Ḳhajil ho, ai ásmáno; aur mutaạjjib ho, ai zamín!

Digitized by Google

háṉ, shiddat se ḍaro! kyúnki koí buráí is ke barábar nahíṉ hai. Lekin kyá aise ádmí haiṉ, jo is bakhshish kí tahqír karne kí jurat rakhte haiṉ? Nahíṉ! Haqíqat meṉ agar un kí báton ká iʻtibár kiyá jáe, to aise kam haiṉ; lekin un ke chál chalan se, sábit hai, ki Íʻsáí is gunáh se barí nahíṉ haiṉ. Dekho, kaisí sustí aur gaflat hotí hai! aur injíl se kitne bekhabar rahte haiṉ! Dekho, aksar, jo Íʻsáí kahláte haiṉ, Khudá ke nám, aur áín, aur logoṉ se kyá hí zidd rakte haiṉ! Aur in sab kámoṉ ká kyá anjám hai, magar yih, ki aise kámoṉ ke karnewále Masíh ko haqír jánte haiṉ!

Ab maiṉ cháhtá húṉ, ki az ráh i muhabbat, un náshukroṉ se, jo Masíh ká lahú páoṉ ke níche pámál karte haiṉ, kuchh hujjat karúṉ. Wuh rahmat kyá hai, jis kí tum tahqír karte ho? Kyá tumhárí samajh meṉ wuh aisí halkí bát hai, jaisá tumháre chalan se maʻlúm hotá hai? Haqíqat meṉ tum áge ko aisá na khayál karoge! Jab maut á jáegí, aur insáf ke din ká khauf tumheṉ gher legá, tab tum naját ko haqír na jánoge! aur Masíh ká piyár halkí bát na samjhoge! Us waqt, agar ho sake, tum lákhoṉ dunyá Masíh ke wáste dete! Jo ímán láte haiṉ, un ke nazd k Masíh azíz aur izzatdár hai; bihisht meṉ sab kaisí taʻríf ke sáth Masíh kí buzurgí karte haiṉ; aur jahannam meṉ gunahgár apne taiṉ koste, aur apní bewaqúfí se áh márte haiṉ, ki unhoṉ ne is dunyá kí zindagí meṉ us kí rahmat qabúl na kí; aur agar wuh phir Masíh ke pás áne páte, to kaisí khushí aur ishtiyáq ke sáth áte! So tumháre siwáe koí nahíṉ hai, jo Masíh ko haqír jántá hai.

Taajjub kí bát hai, ki tum aisí rahmat ko halká samajhte ho, jo tumhárí hí rúh kí bihtarí se tạlluq rakhtí hai. Agar tum aur kisí kí rúh, yá badan, yá mál bachá sakte, to un kí bihtarí ke liye koshish karná bahut munásib hotá;—to kitná ziyáda, tumheṉ apní hí beshqímat rúh kí bhaláí ko ḍhúṉḍhná munásib hai. Aur agar tum use halák karoge, to tum haiwán hoge! balki haiwán se badtar; kyúnki wuh hamesha apní bhaláí ḍhúṉḍhte haiṉ. Áh! gunáh dil par kaisí kharábí kartá hai, ki ádmí aisá bholá aur ahmaq ho játá hai.

Agar koí kahe, ki Sháyad ạqibat kí aisí chízeṉ na hongí; to jawáb yih hai, ki Beshakk ham tumheṉ yih chízeṉ dikhá nahíṉ sakte haiṉ; lekin tum unheṉ dekhoge, jab ki koí madadgár na hogá, aur bhaláí ḍhúṉḍhne ká ikhtiyár na rahegá. Phir sháyad tum kaho, ki wuh nazdík nahíṉ haiṉ. Ai bhaṭke húo, tum áp ko fareb dene meṉ kaise hoshyár ho! Kyá jáne tumheṉ kuchh muhlat milegí, ki nahíṉ? Tumhárá qiyás derí kí bábat bahut bátil hai. Sháyad us ká ek bíswáṉ hissa púrá na hogá.

Aur agar tum bís yá chálís baras jío, tau bhí is muddat kí ạqibat ke banisbat kyá haqíqat hai? Jáo, thoṛe se aur din ganwáo; thoṛí sí aur ráteṉ nínd meṉ káṭo; tab ạqibat kí haqíqatoṉ aur jahannam ke shuạloṉ ke bích jágo, aur jáno, ki tum ne kyá kho diyá, aur kyá haqír jáná!

Ai derí karnewálo, apní hí qabr par mat khelo! Tum jahannam ke kanáre par náchte gáte játe ho!—khabardár, mabádá ki wuh apná munh phailáe, aur tumheṉ nigal jáe! Masíh ko radd mat karo! kyúnki us se koí ụmda bakhshish tumheṉ ạqibat ke anjám tak na mil sakegí.

V.

MASÍH KÍ ẠJÍB ZÁT.

Aur Kalám mujassam húá, aur wuh fazl aur rástí se bharpúr hoke hamáre darmiyán rahá, aur ham ne us ká aisá jalál dekhá, jaisá Báp ke eklaute ká jalál.—Yúhan. 1: 14.

Tum log naját bakhshne ká ạhd, yá ạhd i kafára ká bayán sun chuke ho. Us

Digitized by Google

ká púrá karná kisí makhlúq ke ikhtiyár men nahín hai. Zurúr hai, ki wuh, jo apní tábidárí se, insán ke gunáh kí bábat, Khudá ko rází karne ke kám men háth lagáe, so áp Khudá ho; aur wuh, jo hamáre iwaz men yih kámil tábidárí kare, so insán ho. Zurúr hai, ki yih donon zát ek men muttafiq hon; nahín, to wuh Khudá aur ádmíon ke darmiyán miyánjí ká kám nahín kar saktá. In do záton ká, hamáre Immánúíl men, milná, yá muttafiq honá, naját ká wuh ráz i azím hai, jis ko firishte daryáft karne cháhte hain: aur wuh ráz is sanad men hai, ki "Kalám mujassam húá, aur wuh fazl o rástí se bharpúr hoke hamáre darmiyán rahá."

Is men yih báten hain:—

1. *Ulúhiyat ká wuh fard, jis ne insániyat ko le liyá*, yane, Kalám. Wuh Kalám kahlátá hai, is wáste, ki wuh sab wadon aur peshkhabríon ke kalám ká khulása aur matlab hai; yá is wáste, ki wuhí Khudá kí marzí aur murád insán par záhir kartá hai, jaisá ki 18wín áyat men likhá hai: ki "Iklaute Bete ne, jo Báp kí god men hai, usí ne use záhir kiyá."

2. *Zát, jo lí gaí thí*, yane, jism, yá insániyat, jis se insání rúh aur badan murád hain. Ibrání aur Yúnání zabánon men, tauret aur injíl ke darmiyán, muháwara hai, ki ádmí ko jism, yá gosht kahen, jaisá ki Paid. 6: 12 men likhá hai, jis ká tarjuma Urdú men bashar hai; aur phir Rúm. 3: 20wín men aisá hí hai. Is muháware ká matlab yih hai, ki insán kí kamzorí ko batláe, aur Masíh ká piyár, aur us ká hamáre wáste pastí qabúl karná záhir kare. Is tarah se insán kí sárí zát ká ek hissa, yane, bashar ke lafz se bayán hotá hai.

3. *Masíh ká insániyat ko qubúl karná.* Us ne use ikhtiyár kiyá. Baze kahte hain, ki is sanad ká thík tarjuma yih hai, ki Kalám jism *thá;* par yih sach nahín hai; aur un logon kí garaz faqat yih hai, ki Masíh ká azl se honá radd karen. Thík tarjuma yih hai, kí Kalám mujassam húá, yá jism, yane, insán banáyá gayá;—us ne apní Ulúhiyat men insániyat ko le liyá, yá shámil kiyá; aur is tarah se har bát men haqíqí insán ban gayá. Yih khayál na karná cháhiye ki Ulúhiyat insániyat ho gaí; us ká mujassam honá us kí haqíqat ke badalne se nahín, balki gair zát ko, us kí haqíqat ke siwá, le lene se húá;—jaisá ki injíl men jab kahá gayá hai, ki Wuh gunáh thahráyá gayá, 2 Kar. 5: 21, aur maurid i lan húá, Gal. 3: 13, tau yih matlab nahín hai, ki wuh áp gunáh yá lanat thá, balki hamáre badle aisá thahrá; waisá hí jab kahá gayá, ki wuh mujassam húá, tab matlab nahín hai, ki Ulúhiyat badalke jism ho gaí, aur apní khássiyat ko kho diyá.

Yih qaul, ki "Kalám mujassam húá," is se mazbút kiyá játá hai, ki "wuh hamáre darmiyán rahá;" yane, ham ne dekhá—use pahcháná—us ke kámon ko tajwíz kiyá—is men kuchh bhúl yá máyá na thí. Asl men is maqám ká matlab yih hai, ki "Us ne hamáre darmiyán derá kiyá." Jaisá Yúhanná apne 1 Maktúb ke 1 báb kí 1 áyat men kahtá hai, "Jo ibtidá se thá, jise ham ne suná wg., ham khabar dete hain." Is se yih natija hai: ki

Isá Masíh ne haqíqatan Ulúhiyat ke mel men sachchí aur kámil insániyat ko le liyá; aur haqíqí Khudá, aur haqíqí ádmí, ek hí shakhs men hamesha baná rahtá hai.

Yih to ráz i azím hai. Is ke bayán karne men barí ihtiyát ke sáth báton ko istimál kiyá cháhiye. Agar kisí bát ke bayán karne men firishton ká ilm aur un kí zabán darkár ho, to isí bát men hai. Ham is men khatre ke karáre par chalte hain. Agar ham ek qadam báhar rakhen, to bhúlke daldal men phans jáenge.

Digitized by Google

Is liye munásib hai, ki ham baṛí hoshyárí se sochke in báton ko daryáft karen. Masíh ne haqíqí insání jism ikhtiyár kiyá, ki yih Fil. 2 : 7, 8, wg., Ibr. 2 : 14, 16 men sáf kahá gayá hai. Aur us ne haqíqí insání rúh ko bhí ikhtiyár kiyá ki yih us kí sárí harkaton se, aur kháss karke us kí maut se sábit húá hai. Aur yih donon khássiyaten, yá záten, ek hí shakhs men shámil thín, jaisá ki Rúm. 1 : 3, 4 se záhir hai; aur waisá hí Rúm. 9 : 5,—"Aur báp dáde unhín men ke hain, aur jism kí nisbat Masíh bhí unhín men se húá; jo sab ká Khudá hamesha mubárak hai." To ham is jism ke ikhtiyár karne kí *khássiyat*; aur *hásil*; aur *sabab* par gaur karenge.

I. Is mel kí *khássiyat*, yane, Ulúhiyat ke mujassam hone kí khássiyat. Is mel se insániyat Ulúhiyat ke dúsre fard men rahtí hai, lekin bagair nuqsán,—yih donon zát, ek insán, yane, Immánúíl (Khudá hamáre sáth) men shámil hain.

Pas agarchi ham kahte hain, ki Masíh men do zát makhlút hain, tau bhí us men do zát nahín hain; kyúnki Masíh kí insániyat Ulúhiyat se judá jaisá ki aur ádmíon kí insániyat hotí hai, kabhí nahín húí; balki haml ke waqt hí se Ulúhiyat ke dúsre fard se mil gaí.

Is ráz ko áshkára karne ke liye ham gaur karen:

1. Insániyat Dúsre Fard ke sáth *gáib taur par wábasta húí*; kyúnki wuh kunwárí ke rihm men, Khudá Taálá kí qudrat ke sáe se, paidá húí, Lúká 1 : 34, 35. Yih zurúr thá, ki us kí insániyat Ádam ke gunáh kí álúdagí aur kharábí se pák ho; aur wuh gunáh ke dág se bilkull sáf thí; kyúnki Masíh ne use ámí taur par, ki jis se ádmí kí kharábí phail játí hai, nahín páyá. Aur yih khális pákízagí us kí insániyat ko ki wuh Ulúhiyat ke sáth joṛí jáe, aur hamárá badlá ho jáe, zurúr thí. Agar ek zarí sí kharábí Masíh kí insániyat men hotí, to Ulúhiyat us men mujassam na ho saktí; kyúnki Khudá se aur gunáh se kuchh mel nahín ho saktá hai. Is wáste Ibr. 7 : 26 áyat men likhá hai, "Ki aisá Sardár Káhin hamáre láiq thá, jo pák aur be-bad aur be-aib, gunahgáron se judá thá."

2. Masíh ne *kámil insániyat*, yane, badan aur rúh ko le liyá, jis men sáre ázá aur khwáhishen, jo us se taalluq rakhtí hain, maujúd thín. Aur yih zurúr thá, ki wuh ádmíon ko un kí sár tabíat kí kamzorí aur koṛh se changá kare; jaisá ki ek ne kahá hai, ki "Us ne sab le liyá, ki sab ko pák kare." Us ká iráda thá, ki ham ko badan, aur rúh, aur ján men pákízagí bakhshe.

3. Jaisá ki us kí insániyat men sárí khwáhishen aur táqaten thín, waisá hí *us men us kí sárí beaib kamzorián thín*. Jaisá Ibr. 4 : 15wín áyat men likhá hai, "Kyúnki hamárá aisá Sardár Káhin nahín, jo hamárí sustíon men hamárá hamdard na ho sake, balki sárí báton men gunáh ke siwá barábar ázmáyá gayá." Aur phir, Ibr. 2 : 17wín áyat men marqúm hai, ki "Zurúr thá, ki wuh sárí báton men apne bháíon ke barábar ho jáe." Lekin is men ek tafríq kí bát yád karní cháhiye. Do tarah kí kamzorián hain, kháss o ámm. Kháss kamzorián wuh hain, jo thoṛe ádmíon men hotí hain, jaisá nábínáí, koṛh, lang, wagaira. Ámm kamzorián wuh hain, jo sabhon men hain, jaisá bhúkh, piyás, mándagí, dard, wg. Yih kamzorián gunáh nahín hain; tau bhí ham unhen gunáh ke dág kah sakte hain. Is wáste likhá hai, ki Masíh jism i khátí kí súrat men áyá, Rúm. 8 : 3. Masíh kí rahmat is se bakhúbí záhir hotí hai, ki jab wuh insán kí tabíat gunáh ke sáth, basabab apní pákízagí ke, na le saktá thá, tau bhí use us ke sáre nuqsán ke sáth, jo gunáh ne us men kiyá thá, le liyá.

Digitized by Google

4. Ulúhiyat aur insániyat Masíh men aise mel ke sáth hain, ki ek ek kí ḳháṣṣiyat ạlaihida aur judí hai, tau yih tafríq un ke mel se nest nahín ho saktí hai.

II. Phir, is ạjíb muwáfaqat ke *háṣil* par liház karen :

1. Yih do tabíạten ek hí shaḳhs men shámil húín; aur is sabab se *donon kí ḳháṣṣiyaten* us shaḳhs kí bábat *mazkúr hain.* Is tarah se kah sakte hain, ki Ḳhudáwand i hashmat maslúb húá, 1 Kar. 2: 8; aur kalísyá Ḳhudá ke lahú se ḳharídí gaí hai, Aạmál 20: 28; aur Masíh ek hí waqt men ásmán par aur zamín par bhí thá, Yúh. 3: 13. Tau bhí na kahá cháhiye, ki Ulúhiyat mar gaí, yá lahú luhán ho gaí; aur na samjhá cháhiye, ki insániyat ạlam ul gaib yá qádir i mutlaq hai. Is ráz ko baḳhúbí sochná cháhiye; kyúnki is bát ko yád karne ke sabab bahut mushkil maqám ásání se hall ho játe hain.

2. Aur ek háṣil yih hai, ki *insániyat ko ịzzat aur niháyat buzurgí miltí hai.* Ulúhiyat ke mel se us ko aise fazl kí bharpúrí milí, ki wuh, yạne, us kí insániyat aur sáre maḳhlúq se sabqat le gaí. Dekho, Zab. 45: 7; aur Aạmál 7: 59.

3. Ek ḳháss háṣil yih hai. *ki donon tabíạten kafára karne men shámil húín;* kyúnki Masíh ne us men donon tabíạton kí ráh se kafára kiyá. Us kí insániyat ko ranj, aur maut húí; aur us kí Ulúhiyat ne us maut ko niháyat qímatí kar diyá; aur is tarah se donon kafára karne men apná apná kám ek hí sáth kartí thín.

III. Ab zara sá ḳhiyál karen, ki *kis sabab se* Masíh ne insániyat ko liyá. Yih use zurúr na thá; us ne yih ạzím kám apní ḳhushí se kiyá. Wuh láchárí se mujassam nahín húá, lekin rahmat i firáwání se. Us ko insániyat zurúr na thí, ki wuh kámil ho; lekin usí ne use kamáliyat baḳhshí, táki wuh, yạne, insániyat, hamáre wáste Nabí, aur Káhin, aur Bádsháh hone ke liye taiyár ho; aur wuh Ḳhudá ke pás hamárá miyánjí ho.

Wuh Ḳhudá hai,—aur Ḳhudá kí marzí jántá hai; aur ádmí hoke hamen use sikhlá saktá hai. Káhin ke ụhde men, agar wuh ádmí na hotá, to hamáre wáste lahú bahá na saktá; aur agar Ḳhudá na hotá, to wuh lahú beshqímat na hotá. Aur Bádsháh ke ụhde men, agar ádmí na hotá, to hamáre sardár hone ke láiq na hotá; aur agar Ḳhudá na hotá, to use apní kalísyá kí hifázat ke liye táqat na hotí.

Háṣil i kalám.—1. Hamen cháhiye, ki *is ráz ko achchhí tarah se daryáft karen aur samjhen.* Is ko daryáft na karne se Masíhí kalísyá men bahut sí galatíán húí hain. Musalmán is ko nahín samajhte hain. Aksar log Masíh kí insániyat ko duhrá samajhte hain, aur yih bhúl hai; kitne us kí do tabíạton ko bemauqạ milá dete hain, aur yih bhí bhúl hai. Par Masíh is tarah se nahín hai. Wuh (1.) sachchá Ḳhudá; (2.) Sachchá ádmí; (3.) Yih donon tabíạten ek hí shaḳhs men hain; aur (4.) Agarchi donon ek hí shaḳhs men hain, tau bhí ạlaihida hain. Yih hamáre ímán kí bunyád hai. Tum is ká ek patthar hilne na do.

2. Báp aur Beṭe kí *mahabbat kí tạríf karo,* jinhon ne tumhárí rúhon ke liye naját, aise baṛe dám se ḳharídí.

Báp kí mahabbat is men záhir hotí hai, ki wuh hamárí naját ká aisá ḳhwáhán thá, ki apne Beṭe ko aisí pasthálí ke sipurd kiyá.

Beṭe kí mahabbat ạjíb o garíb hai; kyúnki wuh hamen nikálne ko aise gahráo men ḍúb gayá. Kásh ki hamáre dilon par aisí mahabbat ḳhúb asar kar saktí! Jis ádmí ne apne mulk aur qaum kí ḳhidmat men maut pái, us kí baṛí tạríf hotí hai; lekin kis ne, Masíh ke

Digitized by Google

barábar, kabhí apne ko ḳhudgarazí se ḳhálí kiyá hai?

3. Is mazmún se *Masíhí mazhab kí ḳhúbí* záhir hotí hai; kyúnki is men̲ gunahgáron̲ ke liye, jo apne gunáhon̲ ke sabab se ḍarte aur kámpte hain̲, tasallí aur ummed kí achchhí aur mazbút bunyád hai. Aur koí mazhab nahín̲ hai, ki jis men̲ aisí tasallí hai. Aise bacháneẃále kí ḳhabar aur kahín̲ nahín̲ miltí hai. Aur na cháhiye ki ham apne kámon̲ par bharosá rakhen̲; kyúnki agar hamáre kám kuchh fáidamand hote, to Masíh ká insániyat ko lená kyá zurúr thá? Aur koí na kahe, ki Ham kyúnkar Ḳhudá ke pás áen̲? kyúnki Masíh ne hamárí tabíạt, yạne, insániyat ko liyá hai, aur wuhí insániyat hamárí sifárish kartí hai. Na cháhiye ki koí Ḳhudá ko qurbán guzráne; kyúnki kámil qurbání ho chukí hai. Idhar udhar phirná, aur rihái kí talásh karná, kuchh zurúr nahín̲ hai; kyúnki Masíh maujúd hai, ki sabhon̲ ko rihái de. Usí men̲ ạdl o rahmat bos o kanár kartí hain̲.

4. Masíh hamárí insániyat men̲ sharík húá hai; *lekin sirf is sabab se koí nahín̲ bachegá.* Agar ham ímán ke wasíle se us se mel na karen̲, to us ká insániyat ko lená hamen̲ kuchh fáida na pahunchácgá. Hán̲, agar ham us par ímán láne se naját na páen̲, to hamárá gunáh bahut ziyáda ho jáegá. Wuhí mujassam húá hai; aur kyá un ká gunáh ziyáda na hogá, jo use haqír jánte hain̲? Shaitánon̲ ne kabhí apne ham-jins bacháneẃále ko radd nahín̲ kiyá hai. Un ke gunáhon̲ ke shumár men̲ yih gunáh nahín̲ áegá; lekin un ádmíon̲ ke hisáb men̲ likhá jáegá, jo Masíh ko piyár nahín̲ karte hain̲.

5. Jab ki Masíh ne hamárí tabíạt ko liyá, tab *hamárá hamdard húá.* Is men̲ baṛí tasallí hai. Wuh hamáre sab dukhon̲ ko jántá hai; aur wuh qádir hai, ki hamen̲ un se chhuṛáe; aur wuh hamen̲ piyár kartá hai; to jahán̲ tak hamárá fáida hogá, wahán̲ tak wuh hamen̲ un se chhuṛáegá.

6. Dekho, *ádmíon̲ kí kaisí ịzzat hai!* Ḳhudá mujassam húá! Ímándáron̲ ko isí se kaisí balandí aur buzurgí kí ummaid hotí hai! Munásib hai, ki ham apne sardár ke muwáfiq ho jáen̲: kyúnki usí ke mánind hone se hamárí sab se baṛí ịzzat hogí. Aur jab ki us ne hamáre wáste aisá bahut kuchh kiyá hai, agar use piyár na karen̲, aur us ke namúne ke bamújib na chalen̲, to ham us par kyá ummed rakh sakte hain̲, aur ham se us se kyá wásta?

VI.

MASÍH KÁ IQTIDÁR APNÍ MIYÁN̲JÍGARÍ MEN̲.

Kyúnki Báp ne jo Ḳhudá hai, us par muhr kar dí hai.—Yúh 6: 27.

Yih sanad us jawáb men̲ se hai, jo Masíh ne ek jamáạt ko jo dunyawí garaz se us kí pairauí kartí thí, diyá. Unhon̲ ne Masíh men̲ na kuchh ḳhúbí dekhí, aur na daryáft kiyá, ki us se kuchh rúhání fáida hásil hogá; lekin wuh peṭ ke wáste us ká píchhá karte the. Us kí marzí bajá láná un ká kháná aur píná na thá; lekin kháne píne ke wáste wuh us ke píchhe ho lie. Ḳhud-garazí sab se achchhe dilon̲ aur kámon̲ men̲ kabhí kabhí ghus saktí hai, lekin kabhí bilkull gálib nahín̲ átí, magar makkáron̲ men̲. Un logon̲ ne Masíh ko bahut jagahon̲ men̲ ḍhúnḍhá thá; aur jab páyá, tab púchhá, ki "Tú yahán̲ kab áyá?" Masíh ke jawáb men̲ malámat aur tạlím donon̲ hain̲. Wuh unhen̲ targíb detá hai, ki haqíqí chíz ke ịwaz men̲ tumhen̲ behaqíqat kí talásh na karní cháhiye, balki fání aur chhoṭí garazon̲ kí ịwaz men̲ baṛí aur gair-fání garaz ko ḍhunḍhná cháhiye!

Digitized by Google

yạne, na cháhiye ki tum jism kí bihtarí ke liye rúh ki bhaláí se ziyáda árzúmand aur fikrmand bano, aur isí liye us ne un se yih kahá ki "Tum fání ḳhurák ke liye mihnat mat karo." Is ká matlab yih nahíṉ hai, ki wuh apne apne pesha aur mihnat ko chhoṛ deṉ; par yih ki wuh unheṉ sab par fauqiyat na deṉ. Wuh unheṉ nasíhat kartá hai, ki dín ke híle se peṭ na pálo. "Balki hayát i abadí tak ṭhaharnewálí ḳhurák ke liye mihnat karo;" yạne, apní rúhoṉ kí bihtarí tajwíz karo. Aur un ke dilása aur rahnumáí ke liye wuh unheṉ sikhátá hai, ki "Jo insán ká Beṭá hai, wuh unheṉ rúhání ḳhurák degá." Aur táki wuh bakhúbí yaqín kareṉ, ki wuh unheṉ yih ásmání roṭí de saktá hai, wuh unheṉ jatátá hai, ki "Báp ne, jo Ḳhudá hai, us par muhr kar dí hai." In bátoṉ se tín tarah ke natíje nikalte haiṉ:

1. *Kis ne* Masíh par muhr kar dí hai; yạne, us ko iqtidár diyá hai? Báp ne, jo Ḳhudá hai. Agarchi Ulúhiyat ke tínoṉ fard asl, aur buzurgí, aur iqtidár meṉ barábar haiṉ, tau bhí un ke kám meṉ ek tarah kí ḳhusúsiyat páí játí hai: Báp Beṭe ko bhejtá hai, aur wuh donoṉ Rúh ul Quds ko.

2. Jis ko Báp yih iqtidár detá hai, wuh, yạne, *insán ká beṭá* hai. Báp ne us par aisí muhr kar dí thí, ki pahle kisí par na húí thí, aur na bad is ke hogí. "Kisí dúsre se naját nahíṉ," Aạmál 4: 12. "Saltanat ká iqbál" use diyá gayá hai, Yash. 9: 6.

3. Báp ká use iqtidár *dene ká taur*, yạne us par muhr kar dená. Is jumle meṉ nishán ká lafz kisí ḳháss chíz ke ịwaz meṉ mazkúr hai. Muhr karne se iqtidár diyá játá hai. So muhr iqtidár ká nishán hai. Is se yih natíja nikáltá hai: ki

Masíh ne áp se áp hamáre liye kafára karne ko háth na lagáyá; lekin Ḳhudá Báp ne bá-wiqár us par is kám ke iqtidár kí muhr kar dí.

Jab ham kahte haiṉ, ki Us ne áp se áp is kám meṉ háth na lagáyá, tab yih matlab nahíṉ hai, ki wuh is se náráz thá; balki Báp kí tarah wuh bhí yihí cháhtá thá, jaisá ki 40 Zab. 7, 8 meṉ likhá hai, "Dekho, maiṉ átá húṉ: maiṉ terí razámandí bajá láne par ḳhush húṉ." Lekin matlab yih hai, ki bagair buláe aur be-iqtidár wuh Báp ki taraf se na áyá. Aur yih is sanad ká matlab hai, yạne, "Maiṉ Ḳhudá se niklá, aur áyá húṉ; kyúnki maiṉ áp se nahíṉ áyá, balki us ne mujhe bhejá," Yúh. 8: 42. Aur Hawárí ne yihí bát sáf kahí hai, ki "Insán apne iḳhtiyár se us ịzzat ke táj ko nahíṉ pátá hai, balki Hárún ke mánind wuhí pátá hai, jise Ḳhudá ne talab kiyá hai. Isí tarah Masíh bhí Sardár Káhin hone kí ịzzat par áp se qábiz nahíṉ húá, balki jis ne use kahá, ki Tú merá Beṭá hai, maiṉ ne áj tujhe janá, us ne yih diyá," Ịbr. 5: 4, 5. Aur is buláhaṭ aur muhr ke sabab se, jo us ne Báp se páí, wuh "hamárá Rasúl aur Sardár Káhin," Ịbr. 1: 3, kahlátá hai; yạne, ek, jo Báp ke iḳhtiyár aur iqtidár se buláyá aur bhejá gayá hai. To is waqt ham Masíh ke muḳhtár-náme par jis par ki Báp kí muhr hai, aur jis ke sabab se wuh qáim aur mazbút hai, gaur kareṉ:

I. Wuh *kyá kám* thá, jis ke liye Báp ne us par muhr kí thí? Is ká ụmúm jawáb yih hai, ki wuh kám jis ke liye ki us par muhr kí gaí thí, yih thá, ki wuh hamáre liye kafára i kámil kare; aur un sab ko bachá le, jinheṉ Báp ne use diyá thá; aur hameṉ Ḳhudá ke pás pahuncháe, 1 Pat. 3: 18. Lekin is ká mufassal jawáb yih hai, ki us par Nabí, aur Káhin, aur Bádsháh ke ụhde kí muhr kí gaí thí, ki wuh yih tínoṉ kám bajá láe.

1. Ḳhudá ne us ko muḳhtár-náma diyá, ki *wuh naját kí ḳhushḳhabarí gunahgároṉ ko de.* Masíh ne yih muḳhtár-náma

Digitized by Google

kholke logoṉ ke sámhne paṛhá:—"Aur Yashaiyáh Nabí kí kitáb us ko dí gaí; aur kitáb kholkar wuh maqám páyá, jaháṉ yih likhá thá, ki Ḳhudá kí Rúh mujh meṉ hai; us ne is liye mujhe Masíh kiyá, ki garíboṉ ko ḳhushḳhabarí dúṉ; mujh ko bhejá, ki dil-shikastoṉ ko dilásá dúṉ, aur qaidíoṉ ko chhúṭne, aur andhoṉ ko dekhne kí ḳhabar sunáúṉ aur jo beṛíoṉ se gháil haiṉ, unheṉ chhuṛáúṉ! aur Ḳhudáwand ke sál i maqbúl kí manádí karúṉ. Aur kitáb band karke, aur ḳhidmat karnewále ko deke wuh baiṭh gayá aur sabhoṉ kí áṉkheṉ jo ịbádatḳháne meṉ the, us par lagí thíṉ. Tab wuh unheṉ kahne lagá, ki Áj wuh nawishta jo tum ne suná púrá húá," Lúká 4: 17—21.

2. Báp ne us ko Kahánat ke *muḳhtár-náma* par muhr karke diyá; aur iqtidár bhí diyá, ki wuh kahánat ke donoṉ hissoṉ kí takmíl kare, yạne, ki wuh kafára bhí, kare aur miyáṉjí bhí bane. Us ne use muqarrar kiyá, ki wuh apní ján hamáre wáste de; jaisá likhá hai:—"Ki apní ján ká dená mere iḳhtiyár meṉ hai, aur us ká phir lená mere iḳhtiyár meṉ hai: yih hukm maiṉ ne apne Báp se páyá," Yúh. 10: 18. Aur isí sabab se Hawárí us ká apná lahú guzránná tábịdárí kahtá hai:—"Wuh salíbí maut tak farmánbardár rahá," Fil. 2: 8. Ḳhudá ne use hamárá Shafị ṭhahráyá:—"Wuh to bagair qasam kháne ke muqarrar hote haiṉ; par yih sáth qasam kháne ke usí se káhin baná, jis ne us se kahá, ki Ḳhudáwand ne qasam kháí, aur tabdíl na karegá, Tú Malik i Sidq kí saff meṉ abad tak káhin hai. Wuh kahánat i lázawál ká málik hai; aur is liye wuh unheṉ, jo us ke wasíle se Ḳhudá ke pás áte haiṉ, intihá tak bachá saktá hai," Ịbr. 7: 21, 24, 25.

3. Us ne use *Bádsháh* hone ke liye muqarrar kiyá; wuh us muḳhtár-náma ke wasíle se iqtidár ke sab se baland taḳht par biṭháyá gayá hai:—"Ásmán aur zamín par sárá iḳhtiyár mujhe diyá gayá hai," Matí 28: 18. Yih tínoṉ iqtidár Masíh ko Báp se diye gae, aur un par muhr kí gaí.

II. *Báp ke Masíh par is kám ke liye muhr karne se kyá murád hai?* yạne, is se ham kyá natíje nikál sakte haiṉ?

1. Yih, ki jo kám ki wuh apní miyáṉjígarí meṉ kartá hai, so *qáim aur durust* hai, aur kabhí láhásil na hogá. Agar use iqtidár na miltá, yá us iqtidár kí muhr na hotí, to us ká kám láhásil hotá; lekin hameṉ ḳhúb yaqín hai; kyúnki Báp ke muhr karne se us ká iqtidár kámil hai.

2. Yih, ki *Masíh ko yih kám púrá karná zurúr hai.* Yih use sipurd kiyá gayá thá, aur us ke kalám se ḳhud us kí zurúrat záhir hotí hai, chunánchi us ne ḳhud farmáyá hai, ki:—"Zurúr hai, ki maiṉ apne bhejnewále ke kámoṉ ko karúṉ," Yúh. 9: 4. "Maiṉ apní marzí nahíṉ, balki Báp kí marzí ko, jis ne mujh ko bhejá hai, cháhtá húṉ," Yúh. 5: 30.

3. Aur is kám se yih bhí ek natíja hásil hotá hai, ki *Masíh hamáre bacháne ke liye taiyár hai;* yạne, jo táqat o liyáqat is kám meṉ zurúr hai, so us meṉ maujúd hai. Wuh farmánbardár thá, naukar ke taur par nahíṉ, balki Beṭe ke taur par, Ịbr. 3: 6. Wuh gairatmand thá, yaháṉ tak ki bhúkh o piyás se beḳhabar rahá, Yúh. 4: 32. Dánish meṉ us ke barábar koí nahíṉ hai, Yash. 52: 13. Us ke barábar koí be-garaz nahíṉ hai; us ne apná jalál nahíṉ, balki apne bhejnewále ká jalál cháhá, Yúh. 8: 50. Agar wuh is tarah se farmánbardár, aur gairatmand, aur dánishmand, aur beparwá na hotá, to Ḳhudá use is baṛe kám par na bhejtá.

4. Is se ham ko yih bhí tạlím miltí hai, ki *us ke siwá kalísyá meṉ koí iqtidár nahíṉ rakhtá hai,* ki hukm kare. Ḳhudá ne aur kisí par muhr nahíṉ kar dí hai.

Digitized by Google

To agar koí hamen aur kuchh sikhláe, yá aur koí hukm kare, jo Pák nawishton men nahín hai, tau use na mánná cháhiye, balki use mukhálif i Masíh samajhná cháhiye.

III. Ab daryáft karná hai, ki *Khudá Báp ne Ísá Masíh par is kám ke liye kis tarah se muhr kar dí?*

1. Us ne is kám ke liye use *chun liyá.* Is wáste Yashaiyáh Nabí use Khudá ká barguzída kahtá hai, Yash. 42 : 1; aur Patras Hawárí bhí use isí barguzídagí ke lafz se mulaqqab kartá hai, 1 Pat. 2 : 4.

2. Us ke alaihida kie jáne aur muqaddas kie jáne se bhí us par muhr kí gaí thí. Khudá ne use Rúh-ul-Quds bakasrat diyá, jaisá likhá hai, Yash. 61 : 1–3, aur Lúká, 4 : 1, aur Zab. 45 : 7; Ímándár us ke sáth is rúh men sharík hain; lekin farq yih hai, ki us men wuh bakasrat rahí, aur ímándáron men kam miltí hai. Aur unhen yih rúh sirf usí ke sabab se miltí hai. Har fazl kí mamúrí us men thí, aur is sabab se us ke pairauon ko fazl miltá hai. Gumán gálib hai, ki wuh tel, ki jis se Yahúd ke bádsháh aur káhin masah kie játe the, us Rúh ká nishán thá, jis se Masíh apne kám ke liye muqaddas kiyá gayá thá, yá jo us kí muhr thí.

3. Masíh par *Báp kí gawáhí se* muhr kí gaí, jo ásmán kí taraf se áí. Khudá ne do dafa yih ajíb gawáhí dí: ek dafa jab ki Masíh apne ko záhir karne lagá; aur dúsrí, jab ki wuh ján dene ko thá, Matí, 3 : 17, aur 17 : 5. Is tarah se Khudá ne use qubúl kiyá, aur us par goyá muhr kí.

4. *Muajize dikháne kí táqat se* Masíh par muhr kí gaí thí. Is se Báp ne kámil gawáhí us ke haqq men, dí. Muajizon se dunyá par khúb sábit húá, ki wuh Khudá kí taraf se bhejá gayá, aur us kí talím sachchí hai. "Wuh kám, jo Báp ne mujh ko die, jo main kartá hún, mere liye gawáhí dete hain," Yúh. 5 : 36. Is tarah wuh hamesha shakk karnewálon ko apne muajize, jo Khudá kí qudrat se kie gae the, dikhátá rahá, Matí, 9 : 3—5.

IV. Phir is ko bhí daryáft karná lazím hai, ki *kyún zurúr thá,* ki Masíh par is kám ke liye muhr kí jáe?

1. Is wáste, zurúr thá, ki wuh *un nishánon ke muwáfiq,* jo agle zamánon men us ke haqq men peshkhabarí ke taur par kahe gae the, ho! aur zurúr thá, ki yih sab us men púre hon. Sharíat ke taht men káhinon ko zurúr thá, ki Khudá ke farmán ke mutábiq wuh kahánat ke uhde ke liye muqaddas, yá alaihida kie jáen; aur yih Masíh par muhr karne ká ishára thá: is wáste likhá hai, Ibr. 5 : 4, 5, ki Hárún ne apne ikhtiyár se kahánat nahín páí; aur isí tarah se Masíh bhí us par áp se qábiz na húá, balki Báp ne diyá.

2. Is se *Ímándár log Báp ko ziyáda piyár karte hain;* kyúnki záhir húá, ki wuh unhen piyár kartá hai, aur un kí naját ke liye kámil bandobast kiyá hai. Is wáste sabhon ko munásib hai, ki Báp aur Bete ko barábar piyár karen.

3. Masíh ne cháhá, ki *hamáre liye ímán kí mazbút bunyád ho;* is wáste us par muhr húí. Agar wuh apná mukhtár-náma aur us kí muhr na dikhátá, to hamen kyúnkar malúm hotá, ki yihí sachchá Masíh hai? Agar yih bát sirf Masíh kí hotí, aur us ke sáth Khudá kí áwáz, aur mujizon kí táqat, aur us kí pákízagí kí gawáhí na hotí to kaun us par ímán lá saktá, aur iatimád kar saktá thá? Ab us kí sadáqat par yih sab gawáhí dete hain; aur yih gawáhí yaqíní hai.

Hásil i kalám.—1. *Jáná cháhiye,* ki wuh log jo Masíh ká inkár karte hain, apne liye koí maqúl uzr pesh nahín kar sakte hain; kyúnki us ne apná mukhtárnáma, aur apne Báp ká dastkhatt aur

Digitized by Google

muhr dikháyá hai: tau bhí usí ke logon ne use qubúl na kiyá,—Yúh. 1 : 11. Agarchi aksar ádmí use qubúl karte hain, tau bhí bare taajjub kí bát hai, ki sab us par ímán nahín láte; kyúnki us par ímán láná aur us kí gawáhí dená ek aisí musbit hai, ki radd karná ímán láne se ásántar hai. Aur yih bhí bare taajjub kí bát hai, ki insán kaisí jaldí se jhúthon ko qubúl karte hain. Muhammad ke liye ek bhí gawáh na thá—faqat usí kí bát; aur dekho, us ká ímán kahán tak phailá. Hindúon ke deoton ke liye faqat Shástar hain, jin kí bábat koí kuchh nahín jántá hai, ki kab aur kahán likhe gae; aur Hindú log niháyat ásání se mánte hain. Hán, jab ki Bráhman Shástron ke barkhiláf sikhláte hain, to wuh un ke kahne se har ek kám karenge, balki agar ápas men muttafiq bhí na hon tau bhí sabhon ko mánte hain. Yih Masíh ke kalám ke muwáfiq hai, ki "Main Báp ke nám se áyá hún, par tum mujhe qubúl nahín karte: agar dúsrá apne hí nám se áe, tum use qubúl karoge," Yúh. 5 : 43.

2. Agar Masíh par Báp kí taraf se is kám ke liye muhr kí gaí hai, to *un ká gunáh*, jo khud use aur un logon ko jo us kí taraf se bheje gae hain, ki us ká nám leke logon kí dawat karen qubúl nahín karte, *kaisá bará hai!* Jaisá ki Báp ne use bhejá, waisá hí us ne apne khádimon ko bhejá hai, jaisá Yúh. 17 : 18 men, aur 20 : 21 men likhá hai. Sháyad tum Injíl sikhánewále ko radd karná aur haqír jánná halkí bát samajhte ho; par yih sach jáno, ki jab tum yih karte ho, tab tum Báp aur Bete ko bhí haqír jánke radd karte ho.

3. *Be buláe jáne se khidmat i dín men ghus jáná, yane, Waiz ho jáná, kaisá burá hai.* Masíh áp se is par qábiz nahín húá. Bahut log is khidmat ko izzat ká wasíla samajh is ko ikhtiyár kar lete hain! lekin haqíqat men aisá karne se Masíh kí khidmat men aisí beadabí hotí hai, ki jis kí wuh bardásht nahín kar saktá hai. Sirf Khudá ke jalál ke liye is khidmat kí khwáhish karní cháhiye.

4. Jab ki Báp ne tumháre liye Masíh par muhr kí, to tumhen munásib hai, ki jab tak *tum par us kí taraf se muhr na kí jáe*, tab tak tum koshish karte raho.

Masíh par bharosá rakhá cháhiye, is wáste, ki Khudá ne us par muhr kí. Wuh apní muhr ká inkár na karegá.

Tumhárá jo hissa Masíh men hai, us par Rúh i Pák se muhr karáo; nahín to tum ko Masíh se kuchh fáida na hogá. Rúh ímándáron men pákízagí aur piyár, aur har tarah ká fazl paidá kartí hai, aur yih hamárí muhr hai; aur Rúh kí yih tásír duá karne se miltí hai. Jab ki ímándár ke dil par yih muhr kí játí hai, tab us ko kámil tasallí miltí hai. Kásh ki ham sab par yih muhr kí játí!

VII.

DARMIYÁNÍ KÁ NIYÁZ KIYÁ JÁNÁ.

Aur un ke wáste main apní taqdís kartá hún, táki wuh bhí sachái se muqaddas hon.—Yúh 17 : 19.

Ísá Masíh mujassam hoke, aur Báp se mukhtár-náma páke ab apne kám ke liye áp ko niyáz kartá hai. Wuh áp ko muqaddas kartá hai. Yahán do ek báten qábil gaur ke hain; yane.

1. *Masíh ká apne taín muqaddas karná.* Is men lafz "muqaddas karne" se samajhná na cháhiye, ki us ne apne taín kisí gunáh yá álúdagí se sáf pák kiyá; kyúnki wuh kabhí nápák na thá; lekin murád yih hai, ki us ne áp ko qurbání kí tarah alag kiyá, yá charháwá thahráyá, jaisá ki sharíat ke amal men bahut sí chízen Khudá kí khidmat men guzrání

Digitized by Google

jáne ke liye alag kí játí thíṉ; aur un chízoṉ ko alag karná, yá is kám ke liye ṭhahráná, unheṉ muqaddas karná kahlátá thá.

2. Us ke is tarah se apne taíṉ muqaddas karne ká *sabab*:—"un ke, yạne, ímándároṉ ke liye," ki wuh muqaddas kie jáeṉ. Is se záhir hai, ki Masíh kí maut sirf hamáre liye thí: wuh apne liye, aur káhinoṉ ke mánind, qurbán nahíṉ guzrántá thá, lekin hamáre liye, ki ham pák kie jáeṉ. Masíh taqdís ká aisá ḳhwáháṉ thá, ki use hamáre liye apne lahú se mol liyá. Pas, natíja yih hai:—

Ki Ísá Masíh ne miyánjí ká kám karne ke liye sirf barguzídoṉ ke wáste, apne taíṉ bilkull alag aur muqaddas kiyá.

Yih mazmún dúrbín kí mánind hai, ki jis ke wasíle ímán kí ánkh Ísá Masíh ko, hamáre liye qurbán hone aur mar jáne ko, apne taíṉ taiyár karte dekh saktí hai. Ab hameṉ yaháṉ do bátoṉ par gaur karná cháhiye:—

I. Is jumle ká matlab kyá hai, ki "*Maiṉ áp ko muqaddas kartá húṉ?*"—aur us se kyá *mutaạlliq* hai?

1. Is se us kí ạjíb zát, yạne, *do ḳhássiyateṉ ek hí shaḳhs meṉ*, taạlluq rakhtí haiṉ; kyúnki wuh yaháṉ apní insániyat ká jo qurbání ke liye muqaddas kí gaí thí, zikr kartá hai. Aur is kalám ke mutábiq, ki "Us ne apne taíṉ beạibí ke sáth Rúh i abadí ke wasíle se Ḳhudá ke áge qurbání kiyá," Masíh ḳhud thá, Ibr. 9: 14. Is tarah hamárí sí us insániyat ko jis ko Masíh ne apne úpar iḳhtiyár kiyá darja i ạlá jo ímándároṉ ke liye tasallí kí bunyád hai, milá.

2. Masíh ke áp ko qurbání ke liye alag karne se mạlúm hotá hai, ki *gunáh ne ham ko Ḳhudá se kitná dúr kar diyá hai.* Koí chhoṭá qurbán is nuqsán ká ịláj nahíṉ ho saktá. Faqat Masíh ká qurbán honá is ke liye káfí húá. Dawá kí qadr se zaḳhm ko jáncho. Agar ham tamám dunyá kí, aur har zamáne kí barsát ke barábar ánsú bahá sakte, tau bhí hamáre gunáhoṉ ko hamárí tauba miṭá na saktí. Lekin Ḳhudá Masíh meṉ thá, aur dunyá ko áp se miláyá. Agar us ne Masíh ko is ke liye muqaddas na kiyá hotá, to apní taqdís kí ḳhátir ham ko abad tak halák kiyá kartá.

3. Masíh ke áp ko is ke liye muqaddas karne se sábit hotá hai, ki *us ne apní ḳhushí se is kám ko iḳhtiyár kiyá.* Wuh kahtá hai, ki "Maiṉ *áp ko* un ke liye muqaddas kartá húṉ." "Maiṉ apní ján áp se detá húṉ," Yúh. 10: 18. Agarchi Báp ne use bhejá, tau bhí wuh apní ḳhushí se áyá.

4. Is se yih bhí mạlúm hotá hai, ki *wuh bilkull muqaddas thá:* us meṉ ạib na thá. Jo jánwar sharíạt ke ạmal meṉ us ke nishán the, so beạib the; aur dágí aur bímár us ke liye rawá na hote the. Waisá hí, balki ziyáda munásib thá, ki Masíh beạib ho. "Aisá sardár káhin hamáre sháyáṉ thá, ki wuh pák, betaqsír, námulauwas, gunahgároṉ se judá, aur ásmánoṉ se bálá hai," Ibr. 7: 26. Aur jaisá us ko honá munásib thá, waisá hí wuh thá. Is wáste ek Hawárí qurbánioṉ ke barroṉ se nisbat karke use beạib aur bedág barra kahtá hai, 1 Pat. 1: 19. Har ek ádmí par do dág rahte haiṉ; ek dilí dág, aur dúsrá ạmalí dág—aslí aur ạmalí gunáh ke dág. Masíh in donoṉ se pák thá.

5. Us ke apne taíṉ muqaddas karne se us ke dil ke *piyár kí kasrat aur baṛáí* mạlúm hotí hai. Jo kuchh us ne kiyá, sab hamáre liye kiyá. Jab ki hamáre wáste muqaddas húá, tab na ek dam kí fursat páí, na ek kám kiyá, na ek bát kahí, jo us ke báṛe matlab, yạne, hamárí naját se mutaạlliq nahíṉ thí. Us ká mujassam honá ham se taạlluq rakhtá hai; "Hamáre liye ek farzand tawallud

Digitized by Google

hotá," Yash. 𝟺: 5. Wuh ibn i Ádam baná, ki ham farzand i Iláhí banen. Wuh insán kí súrat men áyá, ki insán Khudá kí súrat men phir paidá hon. Us ke sab muajize hamáre ímán kí mazbútí ke liye kie gae. Jab ki lanatí darakht par latká rahá, tab hamárá iwazí thá; kyúnki hamáre badle men lanatí húá, Gal. 3: 13. Qabr men let gayá, ki use hamáre liye raushan kare; aur hamárí tasdíq ke liye phirke jiláyá gayá, Rúm. 4: 25. Úpar charh gayá, ki hamáre liye jagah taiyár kare, Yúh. 14: 2; aur hamárí shafáat ke liye hamesha jítá hai, Ibr. 7: 25. Aur jab phir áegá, tab hamen jama aur apne jalál men sharík karne ko áegá.

6. Is se *us ká hamárá jánishín honá* sábit hotá hai. Us kí maut hamáre gunáhon kí sazá ke iwaz hai. Jab káhin jánwar ko qurbán ke liye muqaddas kartá thá, tab wuh logon ke liye alag kiyá játá thá. Jab káhin bakrí ke bachche ke úpar logon ke gunáhon ká iqrár kartá, aur use bayábán men bhej detá, Ahbár, 16: 21, tab wuh bachcha is kám ke liye alag yá muqaddas kiyá játá thá; aur is men wuh jánwar Masíh ká nishán hotá thá; aur jis tarah wuh bakrí bataur i misál gunáh ká bojh uthá le gaí, usí tarah se haqíqatan hamáre gunáh Masíh par rakhe gae, aur wuhí unhen le gayá.

II. Ab ham is bát par ki hamárí sanad ká jumla ham se kyá taalluq rakhtá hai, gaur karenge! kyúnki pák nawishte har maqám men us nisbat ká bayán jo ham se taalluq rakhtá hai, karte hain. Jaisá ki 1 Kar. 6: 7 men likhá hai, ki "Hamárá fasah Masíh hamáre liye qurbán kiyá gayá hai." Aur phir Afs. 5: 25, ki "Masíh ne kalísyá ko cháhá, aur apne taín us ke badle hawála kar diyá."

1. Yád karná cháhiye, ki wuh *apne gunáhon ke liye Khudá ke huzúr qurbán nahín kiyá gayá;* kyúnki us kí taqdís beniháyat thí; us men kuchh kharábí nahín thí. Sharíat ke waqt káhin apne liye qurbáníán guzránte the us se pahle ki logon ke liye guzrán sake; lekin Masíh ko is kí kuchh hájat na thí, jaisá likhá hai, Ibr. 7: 26. Aur agar gunahgár hotá, to áp qurbání ká muhtáj hotá, aur auron ke badle men kuchh nahín kar saktá. Ab agar Masíh ne, niháyat pák aur betaqsír hoke, maut aur bahut musíbat pái to us kí maut yá to beinsáfí se húí, yá auron ke iwaz men; kyúnki agar hamáre gunáh usí ke na gine játe, to Báp ke háth se musíbat kabhí na pátá. "Wuh hamáre gunáhon ke liye gháyal kiyá gayá," Yash. 53: 5. "Us ne us ko, jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh thahráyá," 2 Kar. 5: 21.

2. Yahán farámosh na karná cháhiye, ki pák nawishton ke kaí maqám men *Masíh kí maut qímat kahlátí hai*—1 Kar. 6: 20, qímat; aur Matí, 20: 28, fidiya. Agar fidiya yá qímat hotí, to un se taalluq rakhtí, jo asírí aur gulámí men hain. Lekin Masíh gulámí men na thá; balki Báp kí god men; aur ham gunáh aur Shaitán ke bas men the; is wáste sirf ham hí ko us kí maut ke muhásil milte hain.

3. Zurúr hai, ki *Masíh kí maut ímándáron se nisbat rakhtí* ho; nahín to wuh abas múá. Jo firishte apní aslí pákízagí men qáim rahe, so qurbání ke muhtáj nahín hain; aur jo qásir húe, so Masíh kí qurbání men sharík nahín; wuh un ke liye miyánjí nahín hai. Aur ádmíon men jo beímán hain use radd karke us men sharík nahín hain. Pas, agar wuh na apne liye, na firishton, na beímánon ke liye múá, to zurúr, us ká lahú ímándáron ke liye baháyá gayá, yá abas phenká gayá, jo khayál i kufr hai. Aur ab ham kah sakte hain, ki "Yá Khudáwand, tú mulzim thahrá, ki ham sádiq thahren; tú mihnatkash húá, ki ham fathmand hon; kore tujh par pare, ki ham change ho jáen; sirká aur pitt tujhe mile, ki shahad aur shíríní hamárí

Digitized by Google

hoṇ; lạnat tujh par paṛí, ki ham barkateṇ páeṇ; kánṭoṇ ká táj terá thá, ki jalál ká táj hamárá ho; maut tujhe milí, aur usí se hamárí zindagí húí; tú ne qímat dí, aur ham ne mírás pái."

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab Ísá Masíh ne áp ko hamáre liye muqaddas kiyá, tab munásib húá, ki *ham apne taíṇ us ke liye muqaddas kareṇ.* Wuh hamáre liye sab kuchh hai; aur kyá ham us ke liye kuchh na hoṇ? Jo kuchh us ne kiyá, so hamáre wáste kiyá; jo sahá, hamáre wáste sahá. Kásh ki "Tum apne badanoṇ ko Khudá ke nazar karo, táki ek zinda qurbání muqaddas o pasandída ho, ki yih tumhárí ạqlí ịbádat hai," Rúm. 12: 1. Har ek ko, jo Masíh ke pás átá hai, munásib hai, ki wuh ímán ká yih iqrár kare, ki "Agar ham jíte haiṇ, to Khudáwand ke liye jíte haiṇ; aur agar marte haiṇ, to Khudáwand ke wáste marte haiṇ; is liye ham jíte marte Khudáwand hí ke haiṇ," Rúm. 14; 8. Yih haqíqí Ísáí honá hai. Ísáí sirf wuh shakhs hai, jo Khudáwand ke liye muqaddas kiyá gayá hai; yạne, dunyá aur gunáh se alag kiyá gayá. Jab apne ko Masíh ke liye alag karoge, tab sábit hogá, ki wuh tumháre hí wáste alag húá.

Khabardár, ki jis tarah Masíh ne áp ko tumháre wáste diyá hai, usí tarah tum bhí apne taíṇ use do. Us ne na apne liye zindagí basar kí, aur na maut pái, balki tumháre liye. Kásh ki tum usí tarah se apní khudsarí ko giráke Masíh ko us kí jagah dete! Afsos, afsos! bahuteroṇ ká Masíhí nám le lená faqat ek áṛ hai, ki koí dunyáwí fáida yá khudgarazí hásil kareṇ; aur is tarah se Masíh ko apne matlab baham pahuncháne ke liye us ká iqrár karte haiṇ. Yih aisá hai, jaisá tanúr ko sháhí libás se garm karná. Zurúr hai, ki ádmí apní nafsániyat ko dabáeṇ aur Masíh ko apne dil meṇ baland aur ạzím jáneṇ, aur kaheṇ, 'Na maiṇ, balki Masíh; na merí marzí, balki us kí; na merá áràm, na merá nafs, na merí neknámí, balki Masíh, Masíh!' Jaisá zurúr hai, ki ham Shaitán se chhúṭeṇ, waisá hí apne nafs se panáh lená cháhiye.

Wuh sab se achchhí aur ạzím khushí, balki Báp kí god kí khushí, chhoṛke tumháre wáste maut ke qabze meṇ áyá. Kyá tum dunyá kí khushí chhoṛke us kí khidmat meṇ házir hone ko taiyár ho? Agar us kí khidmat ke liye má báp, bháí, jorú, laṛke bále, ghar darwáze, mál asbáb chhoṛne ko taiyár na ho, to us ke láiq nahíṇ ho, Matí, 10: 37. Mahabbat ke sabab se tumháre liye khún-álúda honá, áh khínchná use achchhá mạlúm húá. Kyá tum, Músá ke muwáfiq, "us lạn tạn kí sarwat ko, jo Masíhí hone se hai, Misr ke khazánoṇ se baṛá jánte ho? Ibr. 11: 26. Wuh tumháre kám meṇ mashgúl thá, yaháṇ tak ki us ne roṭí kháná farámosh kiyá. Kyá tumháre nazdík us kí khidmat kháne píne se achchhí lagtí hai? Ek waqt aisá húá, ki butparastoṇ meṇ yih masal mashhúr húí, ki 'yih kám aisá mushkil hai, jaisá Ísáí ko Ísá se alag karáná;' muhál hai. Kásh ki ham Masíh ke liye aise jánfisháṇ hote!

2. Jab ki Masíh ne apne ko hamáre liye muqaddas kiyá, to *us ká lahú ạmm taur par aur gair-muqaddas samajhná* kaisá kharáb hai! Tau bhí bạze bạze aisá karte haiṇ; jaisá ki Ibr. 10: 29 meṇ likhá hai. Us meṇ kahá gayá hai, ki jo dín se ṭal játe haiṇ, so Khudá ke Beṭe ko páemál karte, aur ạhd ká lahú beqadr jánte haiṇ. Par un par wáwailá! Un ká anjám mahrúm hoke mar jáne se badtar hogá.

Aur jaisá yih Masíh ke inkár karnewále ká gunáh hai, waisá hí un ká bhí gunáh hai, jo bagair ímán ke Khudáwand kí mez ke nazdík áke use ạmí aur beqadr kar dete, aur Khudáwand ke badan ká liház na karke apní sazá kháte píte haiṇ,

Digitized by Google

1 Kar. 11 : 29. Masíh ká badan aisá muqaddas kiyá gayá, jaisá ki Khudá ne aur kisú chíz ko muqaddas nahín kiyá hai; is wáste Karintíon ká bará gunáh thá, ki unhon ne us ká liház na kiyá, aur us ke nishán uṭháte hí us kí beizzatí kí. Pas jab ham Ashá i Rabbání men us ke nazdík áen, tab hoshyárí aur fikr ke sáth us ke rúhání liház karne kí koshish karen. Aur jo log Masíh ke iqrár men apná háth uṭhá chuke hain, so khabardár rahen, ki apná pánw us ke khiláf na uṭháen. Aise log Khudá ke piyáre Beṭe ko páemál karte hain; aur Khudá is ke badle men unhen páon ke níche latáṛegá. "Tú ne un sab ko páemál kiyá hai, jinhon ne terí sunnaton ko chhoṛ diyá hai, Zab. 119 : 118.

3. Is men *hamáre liye achchhá namúna hai.* Jo jo Masíh men hain, us ke namúne par chalne ko buláe gae hain. Jis tarah wuh Masíhíon ko piyár kartá hai, usí tarah hamen unhen piyár karná cháhiye; jaisá likhá hai, ki "Ham ne is se mahabbat ko pahcháná, ki us ne hamáre wáste apní ján fidá kí: lázim hai, ki ham bhí bháíon ke wáste apní ján den." 1 Yúh. 3 : 16. Agle zamáne men baze shakhs is namúne ke mutábiq chale; Priskillá aur Áqilá ne Púlús kí jan ke badle men apná sir dhar diyá, Rúm. 16 : 4, 5; yane, us ke liye apní ján ká khatra qubúl kiyá; aur Púlús khush ho saktá thá, agar un kí ímání qurbání aur hadiya par tapáyá jáe, Fil. 2 : 17. Aur Masíhí dín ke dushman is májare se niháyat hairán hoke kahte the, ki "Dekho, yih Ísái ek dúsre ko kaisá piyár karte, ki ek dúsre ke wáste marne ko taiyár hain!"

Par afsos! áj kal yih bát bahut kam ho gaí hai: ján dene ke iwaz men aksar Ísái ek dúsre ke liye ek habba bhí nahín dene cháhte hain. Thoṛe log bhí us ká púrá ímán nahín rakhte, aur bakhúbí us bát ke matlab ko jo Matí 5 : 44 men hai, samajhte bhí nahín hain, ki "Apne dushmanon se mahabbat rakho; aur jo tum par lanat karen, un ke liye barakat cháho; jo tum se adáwat karen, un se nekí karo; aur jo tum ko dukh den aur satáen, un ke liye duá karo." Kásh ki sab is bát ká khayál karte, ki jo kuchh wuh Masíh ke pairau ke liye karte hain, so goyá khud Masíh ke liye karte hain!

4. Masíh ne áp ko muqaddas kiyá, táki *ham bhí muqaddas hon.* Sirf wuh hí, jo muqaddas hote játe hain, kuchh gawáhí rakhte hain, ki Masíh un ke liye muqaddas kiyá gayá. "Tum, jis tarah tumhárá bulánewálá pák hai, apne sab shuglon men pák raho," 1 Pat. 1 : 15.

Khudá muqaddas hai; aur Masíh men qudsí ká kámil namúna dikhátá hai. Isí tarah se hamen bhí munásib hai, ki apne sáre aṛos paṛos ke liye pák namúna banen. "Tumhárí raushní ádmíon ke sámhne waisí hí chamke, táki wuh tumháre achchhe kámon ko dekhen, aur tumháre Báp kí, jo ásmán par hai, sitáish karen," Matí, 5 : 16. Jaisá kharáb ádmí auron ko kharáb karte hain, waisá hí ham auron ko nekí karne kí targíb den; aur khásskarke apne gharon men ásmání khú khaslat dikháke sabhon ko us kí taraf rujú karáen.

Khudá sirf taqaddus se khush hai. Usí tarah se tum bhí muqaddason men khush hoo. Tumhen dunyá ke logon se kyá kám? Un se ziyáda dostí karo, jo Masíh se ziyáda dostí rakhte, aur us ke mánind ziyáda hote játe hain.

VIII.

MASÍH KÍ MIYÁNJÍGARÍ KÍ KHÁSSIYAT.

Ki Khudá ek hai, aur Khudá aur ádmíon ke bích ek ádmí darmiyání hai, wuh Masíh Yisú hai.—1 Tim. 2 : 5.

Jab kisí kám ke liye bahut dinon se baṛí taiyárí hotí hai, tab us se wuh kám baṛá aur

Digitized by Google

ạzím mạlúm hotá hai. Agar koí shaḳhs soná chándí aur sab asbáb, jo Dáúd ne haikal banáne ke liye jamạ kiyá thá, dekhtá, to betámmul mạlúm kartá, ki yih baṛí ịmárat hogí. Aur dekho, yahán̲ Ḳhudá ke ek iráda ká zikr hai, jo us haikal ke iráda se aisá ạzímtar hai, jaisá ásmán zamín se; kyúnki haqíqatan wuh haikal faqat Masíh ká ek nishán thí; aur us rúhání aur zinda haikal kí, jo wuh banáne ko thá, peshḳhabarí. Us haikal men̲ Ḳhudá ká zuhúr thá; is men̲ Qádir i Mutlaq Alláh bastá hai. Us haikal kí taiyárí men̲ bárah baras guzre; is kí taiyárí azal se hotí rahí. Aur jaisá dunyá kí paidáish se peshtar is kí taiyárí hone lagí; waisá hí jab dunyá nest o nábúd ho jáegí, tab bhí abad tak yih hamd o tạajjub ká sabab báqí rahegá. Úpar kí sanad se mạlúm hotá hai, ki yih jalálí kám kyá hai; yạne, Ḳhudá aur insán ke darmiyán miyán̲jígarí; aur yahán̲ Ísá miyánjí ká bayán hai.

1. Us ká bayán us ke kám se hotá hai. Wuh ek wásita, yá darmiyání hai.

2. Us ke zikr men̲ wahdániyat mazkúr hai. Wuh ek miyán̲jí hai; aur koí dúsrá nahín̲ hai. Jaisá ek Ḳhudá hai, waisá hí ek miyán̲jí hai.

3. Us ke is zikr men̲ us kí ek ḳhássiyat maḳhsús kí gaí hai. *Insán* kahlátá hai. Yih is maqám men̲ is wáste hai, ki us ne insániyat men̲ kafára kiyá. Aur is se yih fáida bhí hotá hai, ki gunahgár use aisá sardár káhin jánen̲, jo hamárá hamdard hai, aur hamárá ranj jántá hai; táki us kí taraf khínche jáen̲, aur ímán láen̲.

4. Wuh *apne námon̲* se mazkúr hai, yạne, Masíh aur Ísá. *Ísá* se naját-dihinda murád hai; aur *Masíh* se us ká qurbán honá. Pas, natíja yih hai, ki:—

Ísá Masíh akelá sachchá miyán̲jí Ḳhudá aur insán ke darmiyán hai.

Wuh miyán̲jí yá darmiyání kahlátá hai, Ịbr. 9: 15, aur 12: 24. Pas, ab gaur karná cháhiye, ki

I. Miyán̲jí ká matlab kyá hai?

II. Yih lafz jab Masíh se nisbat rakhtá hai, to us se kyá murád hai?

III. Kis tarah sábit hotá hai, ki wuhí akelá miyán̲jí hai?

IV. Kyá wuh insán hoke miyán̲jígarí kartá hai, aur us men̲ Ulúhiyat sharík nahín̲?

I. *Miyán̲jí ke matlab kí bábat.* Aslí Yúnání lafz ká matlab darmiyání, hai; yạne, ek shaḳhs, jo do shaḳhson̲ ke bích áke sulh karátá hai. Masíh apní zát, aur kám men̲ aisá hí hai: *zát* men̲; is tarah se, ki wuh Ḳhudá kí aur ádmí kí zát men̲ sharík hai: aur *kám* men̲; ki wuh Ḳhudá aur hamáre bích sulh karátá hai. Aslí lafz ke kaí mạne hain̲; yạne, munsif, aur qásid, aur mutarajjim, aur sulh karánewálá. Masíh yih sab ụhde rakhtá, aur yih sab kám kartá hai.

II. Yih lafz *jab Masíh se nisbat rakhtá hai, tau us se kyá murád hai? yá Masíh ke miyán̲jí hone se kaun kaun bát nisbat rakhtí hain̲?*

1. Is se yih bát nisbat rakhtí hai, ki *Ḳhudá aur hamáre darmiyán niháyat baṛá bigáṛ hai;* nahín̲, to miyán̲jí kí kuchh zurúrat na hotí. Ek waqt Ḳhudá se aur insán se niháyat mel thá; lekin basabab gunáh ke jaldí se judáí ho gaí; Ḳhudá insán se niháyat náráz húá, Zab. 5: 5; aur insán Ḳhudá se ạjab tarah kí dushmaní rakhne lagá, Rúm. 1: 18, 32.

Koí na kahe, ki ek hí gunáh se, jo chhoṭá mạlúm hotá hai, aisá baṛá bigáṛ nahín̲ ho saktá hai; aur Ḳhudá aise adná sabab se apne hí háth ke kám se náráz na hogá? Ádam ká gunáh chhoṭá na thá. Wuh kámil aur rást thá; us kí ạql men̲ kuchh kamí na thí; kyúnki wuh ḳhud-muḳhtár aur ázád thá; wuh imtihán ká sámhná kar saktá thá; us kí tamíz álúda na thí, aur wuh jántá thá, ki us kí aulád ká hál usí ke kám ke muwáfiq hogá.

Digitized by Google

Wuh achchhí hálat meṉ thá: us ko kisí tarah kí hájat na thí, ki jis se imtihán use maglúb kare, wuh rahmatoṉ se ghirá thá, aur Ḳhudá se muláqát kiyá kartá thá: aur wuh aisí hálat meṉ gunáh karne lagá. Jab aisí hálat thí, to saríh náfarmánbardárí aur ụdúl hukmí ká kyá ụzr ho saktá hai?

2. Is se mạlúm hotá hai, ki *Ḳhudá ká insáf zurúr badlá legá.* Masíh kí miyáṉjígarí ká nirá matlab yihí hai, ki insáf ko púrá badlá deke sulh karáe. Beshakk ham Ḳhudá kí rahmat ke sabab se bachte haiṉ; lekin yih rahmat Ỉsá Masíh ke wasíle se hotí hai, Afs. 1: 3—5; Aạmál 4: 12; Yúh. 6: 40. Ḳhudá kí mashiyat meṉ rahm ne jumbish kí; aur wuh Masíh ke dil ke lahú ke wasíle se bah niklá. Ek buzurg ne achchhí tarah se kahá hai, ki "Ḳhudá ne na apne insáf kí saḳhtí rahm kí muláimí meṉ, aur na rahm kí muláimí insáf kí saḳhtí meṉ, maglúb kí." Agar ho saktá, ki Ḳhudá aur koí tadbír insán kí naját ke liye nikále, tau bhí bagair Masíh ke kisí ko ummed na ho saktí thí; kyúnki wuh yihí ráh muqarrar kar chuká thá. Pas, agar koí ḳhayál kare, ki maiṉ aur kisí tarah se Ḳhudá ke sáth sulh kar saktá húṉ, to yih kaisí bewaqúfí hogí. Kyá Ḳhudá kí dánái aur tadbír har ek insán kí ḳhwáhish aur ạql ke muwáfiq badlegí? Jaháṉ shariạt hotí hai, waháṉ sazá zurúr hai; aur jaháṉ sazá ká hukm hai, to us se kyá fáida hogá, agar hukm kabhí kám meṉ na áe? Pas, mạlúm húá, ki Masíh kí miyáṉjígarí dunyá kí sárí ummaid hai.

3. Masíh ke miyáṉjí hone se us ke lahú kí benih– qímat mạlúm hotí hai; kyúnki wuhí akelá qádir thá, ki Ḳhudá ke insáf ko roke, aur Ḳhudá ko un se, jo áge dushman the, rází kare; jaisá likhá hai, Kal. 1: 21, 22, "Aur tum ko, jo badkirdárioṉ ke sabab ajnabí, aur bátin meṉ makrúh the, us ne ab wujúd i jismání meṉ mar jáne ke sabab se phiráyá, táki wuh tumheṉ apní nazr meṉ muqaddas, aur beạib, aur bejurm ṭhahráe." Beshakk wuh nihāyat mufíd aur latíf chíz hai, jis se Ḳhudá i quddús, jab ki wuh insáf ke sáth gunahgároṉ se náráz húá, apne gazab ko dhímá kare, aur apní god meṉ apne dushman ko le, aur us ke sáth abadí sulh ká ạhd bándhe, aur us ke úpar gít ke sáth shádmání kare, Safaniyáh 3: 17.

4. Masíh ke miyáṉjí hone se *us ká behadd piyár láchár* gunahgároṉ kí taraf záhir hotá hai. Agar wuh hamáre wáste sirf minnat kartá, to us ká piyár o rahm sábit hotá; par siwáe is ke wuh hamárá zámin ho gayá, aur hamáre qarz adá karne ko áyá. Jab ki us ne insáf ke háth ko, hameṉ halák karne ke liye uṭhá húá dekhá, tab us ke dil meṉ piyár ne aisí jumbish kí, ki us ne áp talwár kí zarb ko bardásht kiyá, agarchi jántá thá, ki us ke sahne se qabr meṉ paṛná hogá.

III. Kis tarah sábit hotá hai, ki *wuhí akelá miyáṉjí hai?*

1. Kyúnki wuhí, aur sirf wuhí Ḳhudá se *záhir kiyá gayá hai.* Agar Ḳhudá ne sirf usí ko záhir kiyá hai, to hameṉ use, na aur kisí ko, qubúl karná cháhiye. Pák nawishtoṉ ke do maqámoṉ par gaur karná cháhiye: 1 Kar. 8: 5, ki butparast "bahutere Ḳhudá, aur bahutere Ḳhudáwand" mánte haiṉ. Is ká matlab yih hai, ki butparast log bahut ḳhudáoṉ ko pújte the, aur bahut baháduroṉ aur darmiyání ḳhudáwandoṉ ko mánte the: "Par (hawárí kahtá hai,) hamárá ek Ḳhudá hai, jo Báp hai, jis se sárí chízeṉ húiṉ, aur hamárí báz-gasht us kí taraf hai;" yạne, ek hí chashma i barkát o niạmát: "aur ek Ḳhudáwand hai, jo Ỉsá Masíh hai, jis ke sabab se sárí chízeṉ húiṉ, aur ham us ke wasíle se jíte haiṉ;" yạne, wuhí akelá hamárá darmiyání hai, jis ke wasíle se Báp kí taraf se hameṉ sárí niạmateṉ miltí, aur hamárí sárí minnateṉ Báp ke huzúr meṉ kí játí haiṉ. Waisá hí Aạmál 4: 12 meṉ, "Aur kisí dúsre se naját nahíṉ: kyúnki ásmán ke

Digitized by Google

tale ádmíon ko dúsrá nám nahín bakhshá gayá, jis se ham naját pá saken." Is men nám se shakhs murád hai—aur koí shakhs nahín muqarrar kiyá gayá hai, jis ke wasíle se naját ho saktí hai. Ásmán ke tale se yih murád nahín hai, ki sháyad ásmán ke úpar aur koí miyánjí hai; kyúnki ásmán aur zamín par sárá ikhtiyár usí ko diyá gayá hai, aur wuhí akelá naját-dihanda hai. Yih faqat ek muháwara hai, jis ká matlab yih hai, ki siwáe us ke aur koí mutlaq nahín hai. Ek áftáb sárí dunyá ke liye káfí hai; aur ek darmiyání tamám álam ke liye.

2. Kyúnki wuhí akelá *is uhde ke láiq aur is kám par qádir hai. Us* ke siwáe, jo Rabbání aur insání hai, kaun is ke láiq hai? Khudá ke siwá kaun Khudá ke insáf ko badlá de saktá hai? Aur koí shakhs, kaisá hí zoráwar aur buzurg kyún na ho, agar gharí bhar Masíh ke us bojh ko, jo bág men us par thá, sambháltá, to wuh aisá nest ho játá, jaisá parwána, mashal ke shuale men.

3. Kyúnki us ká lahú har zamáne aur har ádmí ke liye káfí hai. Us ke kafáre ká fáida Ádam ke waqt se leke dunyá kí intihá tak járí hai. Wuh is men súraj ke mánind hai, jis kí roshní átí hai, aur din us ke tulú hone se pahle hotá hai, aur us ke gurúb hone ke bad bhí rahtá hai: waisá hí Masíh ke kafáre se har zamáne ko roshní miltí hai. Wuh áj aur kal, aur tá abad eksán hai. Pas, us ko chhorke koí dúsrá muqarrar nahín kiyá gayá; koí dúsrá is kám ke qábil nahín hai; koí dúsrá darkár nahín hai.

IV. Pichhlí bát yihí hai, ki *Kyá wuh insán hoke miyánjígarí kartá hai, aur us men Ulúhiyat sharík nahín?* Ham yaqín karte hain, ki wuh donon khássiyat men, Khudá-insán hoke, miyánjígarí kartá hai. Rúmí kalísyá ke pairau yih kahte hain, ki wuh apní Rabbání khássiyat ke mutábiq yih kám nahín kartá hai; lekin is kahne se wuh us kí miyánjígarí ko kamzor o beizzat thahráte hain: kyúnki us kí izzat o qadr sirf us kí Rabbání khássiyat se hotí hai. Wuh kahte hain, ki Púlús hawárí is sanad men, ki ek Khudá aur ek wásita hai, Darmiyání aur Khudá ke bích tafríq kartá hai; aur ham jawáb dete hain, ki wuhí hawárí Masíh aur insán ke bích tafríq, Gal. 1 : 1 men, kartá hai, ki Na ádmí se, balki Ísá Masíh ke farmúde se. Kyá is se murád hai, ki Ísá haqíqatan insán nahín hai? yá ki us ne sirf apní Rabbání khássiyat men Púlús ko buláyá? Kabhí nahín. Matlab hai, ki Masíh ne, jo Khudá-insán hai, use buláyá. Masíh na sirf ádmí hai, na sirf Khudá hai; lekin Khudá-insán hai. Par is bát par derí karní kyá zurúr hai? Kyá Masíh, miyánjí hoke, apní ján par, aur Rúh-ul-quds par, aur sárí rúhání niamaton par, iqtidár o ikhtiyár nahín rakhtá thá? Kyá qiyámat usí se na hogí? To yih kám sirf us kí insániyat hí se nahín ho sakte hain; aur agar sirf Ulúhiyat se húe hote, to káhe ko Khudá akele ko mansúb na hote? Sach to yih hai, ki Masíh, Khudá-insán yih sab kám kartá hai.

Hásil i kalám.—1. *Ísá Masíh ko,* jo akelá Khudá aur insán ke bích wásita hai, *radd karná khatarnák kám hai.* Afsos tujh par! kyúnki aur koí tujhe abadí shualon se bachá nahín saktá hai. "Jite Khudá ke háthon men giriftár honá haibatnák hai" Aur tú us ke háthon men giriftár hogá, agar Masíh men panáh na leke mar jáegá! Elí kí báten, jo 1 Sam. 2 : 25 men likhí hain, yahán yád átí hain. Jab ki us ke beton kí badchálí se Isráílí log qurbáníon se nafrat karne lage, tab us ne unhen kahá, "Agar insán insán ká gunáh kare, to qází us ká insáf kartá hai; lekin agar insán Khudáwand ká gunáh kare, to us kí shafáat kaun kar saktá hai?" Jab unhon ne qurbáníon kí

Digitized by Google

bábat gunáh kiyá, aur un ke gunáh ke sabab log haikal meṉ bandagí karne se nafrat karne lage, to un ke gunáh bahut baṛe ho gae. Yih qurbáníáṉ Masíh kí nisháníáṉ thíṉ; aur jab unhoṉ ne un kí tahqír kí, to Masíh kí tahqír kí. Pas, un ke báp Elí kí báton ká matlab yih hai, ki agar koí is tarah se Naját-dihanda i maụ́d kí nishániáṉ haqír jáne, to us ke liye shafáạt báqí nahíṉ hai. Aur agar un ká gunáh aisá bhárí húá, to kyá un ká gunáh halká hai, jo Masíh ko abhí haqír jánte haiṉ?—Beshakk jaisá ki Elí ke beṭe halák húe, waisá hí Masíh ke dushman aur farámosh halákat i abadí meṉ mátam karenge. Bagair wásita ke koí Ḳhudá ke huzúr nahíṉ á saktá hai. Shaitán aur us ke pairau kyúṉ nahíṉ bach játe haiṉ? Kyúnki un ká koí wásita nahíṉ hai. Kyá tum apne taíṉ un kí hálat meṉ ḍál doge?

2. Is bát ko yaqín jáno, ki *Masíh ke sáth aur kisí ko miyáṉjí samajhná niháyat baṛá gunáh hai.* Yaqín jáno, ki jab Rúmí Kátolík Maryam ko miyáṉjí ṭhahráte haiṉ, to baṛá gunáh karte haiṉ. Yá ki aur buzurgoṉ aur hawáríoṉ, aur muqaddasoṉ, aur firishtoṉ, ko is tarah se mánná aisá hí hai. Wuh hamárí sun nahíṉ sakte haiṉ; aur unhoṉ ne aisá kuchh nahíṉ kiyá hai, ki jis se wuh hamárí madad kar sakeṉ. Aur jab ki Masíh hamáre wáste kámil shafí̤ hai, to is kám meṉ auroṉ ko us ke madadgár samajhná us kí beịzzatí karní hai.

3. Agar Masíh akelá miyáṉjí hai, to munásib hai, ki ham sárí niạmateṉ o barkateṉ us ke wasíle se máṉgeṉ; aur us ke wasíle se shukr adá kareṉ; aur un ke liye us ko piyár kareṉ; aur us kí ḳhidmat meṉ mashgúl raheṉ. Hamesha yád rakhá cháhiye, ki har ek barkat ke liye Ḳhudá báp kí mihrbání ká, aur Ḳhudá Beṭe kí shafáạt ká shukr kareṉ.

Jab Ádam ne gunáh kiyá, tab fauran rahm ká darwáza band ho gayá; aur agar Masíh use na kholtá, to hameṉ árám, balki us kí ummed bhí na hotí. Abhí rahm us ke toṛe húe jism ke darwáza se ham gunahgároṉ tak átá hai, Ịbr. 10: 20. Pas, dilí mahabbat se us kí yád karní cháhiye. Kásh ki tum apne Ḳhudáwand Ịsá ká, apní hál kí tasallí aur bihisht kí ummed ke liye hamesha shukr karo!

4. Un ká hál kaisí salámatí ká hai, jo aise miyáṉjí par bharosá rakhte haiṉ! Ḳhudá rází ho chuká hai. Hameṉ us ko rází karná nahíṉ paṛtá hai; aur jo ham Masíh ke wasíle se us ke sáth sulh kareṉ, to us meṉ ḳhatá nahíṉ ho saktí hai. Aur wuh ásmán meṉ iqtidár rakhtá hai, ki is sulh ko qáim aur abadí rakhe, Ịbr. 9: 24.

5. Ịsá ne hamáre liye Ḳhudá ke insáf kí már sahí; apne ko hamárí sipar kiyá; aur kyá ham us ke liye ḳhatra aur badnámí qubúl na kareṉ? Cháhiye ki ham us kí ịzzat ke liye pukár uṭheṉ, aur us kí nisbat meṉ apní ịzzat náchíz jáneṉ, aur apne taíṉ bhí sipar ṭhahráeṉ, táki us ke nám ká jalál aur us kí bádsháhat ká nuqsán na ho. Hazár ádmíoṉ ke nám, us ke nám kí banisbat hech haiṉ. Kisí ne us kí ịzzat ke liye nuqsán qubúl na kiyá, jis ne niháyat baṛá ajr na páyá.

IX.

MASÍH KÍ NABUWAT KÁ PAHLÁ HISSA.

ḲHUDÁ KÍ MARZÍ KO ZÁHIR KARNÁ.

Ḳhudáwand, jo tumhárá Ḳhudá hai, tumháre bháíoṉ meṉ se tumháre liye ek nabi merí mánind uṭháegá; jo kuchh wuh tumheṉ kahe, us kí sab suno.—Aạmál 3: 22.

Ḳhudá Báp aur Beṭe ne yih ụmda iráda kiyá, ki hamáre wáste Masíh kí maqbúl miyáṉjígarí ke wasíle se naját kí ráh khol de. Ham us kí miyáṉjígarí kí

Digitized by Google

ḳhassiyatoṉ aur sifatoṉ ká bayán kar chuke haiṉ. Ab yih bayán karná hai, ki Masíh kis tarah apní miyáṉjígarí, apní nabúwat, aur kahánat, aur bádsháhat ke ụhdoṉ meṉ, kartá hai.

Us ke mansab i nabúwat, ke do hisse haiṉ; ek *záhirí, yạne, insán par Ḳhudá kí marzí ká sachchá aur púrá zahúr karná;* jaisá ki Yúh. 17: 6 meṉ likhá hai;—dúsrá *bátiní, yạne, ạql ko raushan karná, aur dil ko Iláhí marzí o tarbiyat ke daḳhl páne ke wáste kholná.* Yih pahlá hissa hamárí sanad meṉ hai, ki "Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá," wg.

Yih Músá kí báteṉ haiṉ, jo Istisná, 18: 15 meṉ likhí gaí haiṉ: aur Patras Hawárí ne, beímán Yahúdíoṉ ko yih yaqín diláne ke liye, ki Ỉsá hí akelá sachchá Masíh hai, apne us wạz meṉ unheṉ mundarj kiyá jo Aạmál 3 báb meṉ mazkúr haiṉ; aur unheṉ Masíh se mansúb kiyá. Us ne Yahúdíoṉ ko is tarah se sikháyá, ki Ỉsá kalísyá ká wuh baṛá Nabí hai, jis ke kalám kí tahqír karní bahut ḳhatarnák hai. Agarchi wuh kalám past aur miskín hawáríoṉ kí mạrifat kahá gayá, tau bhí us ko qabúl na karná baṛá gunáh hai.

1. Is sanad meṉ *Masíh ke mansab i Nabúwat ká bayán hai;* "Ek Nabí uṭháegá," wg., Nabí ḳá kám Ḳhudá kí marzí záhir karná; aur sharíạt ká matlab batláná, aur peshḳhabarí dená hai. Dekho Yúh. 1: 18; Matí 5: 21, wg.; 1 Pat. 1: 11.

Ek Nabí *Músá ke mánind,* jo Masíh ká pesh-nishán thá. Sháyad koí kahegá, ki Istisná 34: 10 meṉ likhá hai, ki "Ab tak Baní Isráíl meṉ Músá ke mánind koí nabí qáim nahíṉ húá, jis se Ḳhudáwand ámne sámhne muláqát kartá;" aur púchhegá, ki Masíh kis kis bát meṉ Músá ke mánind húá. Músá Masíh kí banisbat aisá hai, jaisá ek sitára súraj ke muqábale meṉ: tau bhí kaí ek bát meṉ un meṉ muwáfaqat hai; yạne, Músá Ḳhudá aur logoṉ ke darmiyán áyá jáyá kartá thá, aur Ḳhudá kí marzí unheṉ sikhái, aur un kí ḳhwáhish Ḳhudá ke huzúr meṉ záhir kí, kyúnki wuh Ḳhudá kí áwáz, ḳhauf ke sabab se, nahíṉ sun sakte the, Ist. 18: 16. Phir Músá ímándár aur wafádár nabí thá, aur har bát meṉ, balki ạhd ke ḳhíme kí meḳh bhí banáne meṉ farmánbardár thá, Ỉbr. 3: 5, 6. Músá ne apní tạlím ko muạjizoṉ se, jinheṉ munkiroṉ ke sámhne dikhláyá, yaháṉ tak ki wuh qáil húe, sábit kiyá. Phir Músá ne Ḳhudá ke Isráíl ko dunyawí Misr se chhuṛáyá, aur gulámí ke ghar se nikál láyá. In sab bátoṉ meṉ Masíh us ke mánind hai, balki us se ạlá: wuh darmiyání hai: wuh maut tak farmánbardár húá: us ne aise muạjize dikhláe ki jin se apne taíṉ Qádir i mutlaq záhir kiyá; aur ímándároṉ ko, jo haqíqí Isráíl haiṉ, Shaitán kí tasallut se, aur gunáh kí gulámí se, jis ká Misr kí gulámí sirf nishán thí, chhuṛá liyá.

Phir is meṉ *wuh asl,* jis se ki Masíh paidá; yạne, húá hai, mazkúr hai;—"Tumháre bháíoṉ meṉ se," Rúm. 9: 5; Ỉbr. 7: 14. Mahammadí is sanad kí bábat dạwa karte haiṉ, ki yih Mahammad kí pesh-ḳhabarí hai; aur kahte haiṉ, ki "Tumháre bháíoṉ meṉ se" Aṛab, murád haiṉ, jo Isráílíoṉ ke bháí haiṉ, lekin Ỉsáíoṉ ke liye kuchh zarúr nahíṉ hai, ki is bát kí námuwáfaqat záhir kareṉ. Faqat yih kahná cháhiye, ki pesh-ḳhabarí aur us ki tafsír donoṉ ek hí tarah se mánná cháhiye. Agar kitáb barhaqq hai, ki jis se pesh-ḳhabarí ko sach jánná ham par farz ho, to usí se us kí tafsír ko bhí sach jánná zarúr hai. Agar Mahammadí hamárí kitáb se ek bát kí bábat dalíl láenge, to na cháhiye ki ham unheṉ aur bátoṉ ko jo usí kitáb meṉ haiṉ, galat ṭhahráne deṉ. Agar wuh kitáb ko galat ṭhahráeṉ, to bhalá, wuh us se kuchh madad nahíṉ pá sakte haiṉ; aur agar

Digitized by Google

galat na ṭhahráeṉ, to pesh-ḳhabarí us kí tafsír se ạlábida na karná cháhiye.

2. Is sanad meṉ sáf hukm hai, ki Tum sab bátoṉ ke, jo wuh tum se kahe, shinawá ho. Shinawá hone se tábịdár honá murád hai. Yih tábịdárí sirf isí Nabí ká haqq hai; aur sabhoṉ ko us ke tábịdár honá munásib hai; aur náfarmánbardárí par baṛí dhamkíáṉ kí gaí haiṉ. Us ke hukmoṉ ke tábị honá cháhiye; aur un kí bábat hujjat na cháhiye. Daryáft karná lázim hai, ki us kí marzí kyá hai, Rúm. 12: 2; lekin jab us kí marzí mạlúm húí, tab hamárá iḳhtiyár nahíṉ hai, ki us se gáfil raheṉ, yá kisí farz ko, kitná hí mushkil kyúṉ na ho, ṭál deṉ; yá kisí gunáh ko, kitná hí ạzíz kyúṉ na ho, kareṉ. Aur is bát par ek baṛí dhamkí yih hai, ki Jo na sunegá, maiṉ us se mutálaba karúngá. Aur jab Ḳhudá gunáh ká mutálaba karegá, to us ke huzúr kaun khaṛá rah sakegá? Natíja is ká yih hai: ki

Ísá Masíh Ḳhudá kí taraf se muqarrar kiyá gayá hai ki kalísyá ká baṛá Nabí aur ustád ho: aur isí liye wuh

Ḳhushḳhabarí detá hai, Yas. 61: 1.

Báp ko záhir kartá hai, Matí. 11: 27.

Wuh áftáb i sadáqat hai, Mal. 4: 2; Yúh. 1: 9.

I. Ab daryáft karná cháhiye, ki *Masíh ke kalísyá ke Nabí hone se kyá kyá báteṉ nisbat rakhtí haiṉ.*

1. Is se mạlúm hotá hai, ki *insán asl se Ḳhudá kí bábat nádání aur táríkí meṉ haiṉ.* Jab ki Ádam gunáh meṉ giriftár na húá thá, tab wuh Ḳhudá ko pahchántá thá; lekin ab us mạrifat kí roshní tárík ho gaí hai, aur insán rúhání bátoṉ ko qabúl nahíṉ kar sakte, balki unheṉ nahíṉ ján sakte haiṉ. Fazl, aur Masíh kí tạlím, aur Rúh i Pák kí tásír o tarbiyat zarúr haiṉ, ki ádmí Ḳhudá ká jalál dekheṉ, aur us kí bábat koí wájibí ḳhayál kareṉ.

2. Is se mạlúm hotá hai, ki *Masíh meṉ haqíqatan Ulúhiyat hai;* kyúnki aur koí Ḳhudá ká bhed nahíṉ batá saktá. "Iklaute Beṭe ne, jo Báp kí god meṉ hai, usí ne us ko záhir kiyá," Yúh. 1: 18. "Tumháre ábá kaháṉ? aur ambiyá, kyá wuh sadá jíte haiṉ?" Zak. 1: 5. Par Masíh qáim aur abadí áftab hai; kyúnki wuh áj, aur kal, aur abad ul ábád eksáṉ hai. Us ke dushmanoṉ ne us ke kámoṉ ko dekhke qabúl kiyá ki insán ne us ke mánind kabhí tạlím na dí, Yúh. 7: 46.

3. Masíh *us sab raushní ká sotá hai,* jo insán ke wasíle se dí játí hai. Ḳhádim i dín faqat saiyáre haiṉ, jo usí áftab i sadáqat kí dí húí raushní se chamakte haiṉ. Unheṉ, jo ádmíoṉ ko sikháte haiṉ, zarúr hai, ki pahle Masíh se síkheṉ. Jo Pulús ne páyá, so hí us ne kalísyá ko diyá, 1 Kar. 11: 23. Ísá Masíh afzal Charwáhá hai, aur sab charwáhe usí se iḳhtiyár páte haiṉ.

II. Phir bayán karná cháhiye, ki *wuh kis tarah se apní nabúwat ke ụhde ko anjám detá hai,* aur ádmíoṉ ko kyúnkar Ḳhudá kí marzí sikhlátá hai?

1. Hamárá buzurg Nabí *tarah tarah se* Báp kí marzí ko batlátá hai, Ịbr. 1: 1. Kabhí kabhí wuhí áp záhir hoke sikhlátá thá, Yúh. 18: 20. Kabhí kabhí apne ḳhádimoṉ ke wasíle se; jaisá likhá hai, ki "Us ne Núh ke wasíle se un rúhoṉ ko, jo nazarband thíṉ, jáke wạz kahá;" yạne, un ko jo túfán se peshtar the, 1 Pat. 3: 19. Aur Masíh bayábán meṉ Isráílíoṉ ko Hárún aur Músá ke mạrifat se sikhlátá rahá, Ạmál 7: 37, 38; aur isí tarah se us ne apne logoṉ ko, apne ásmán par ụrúj farmáne ke bạd sikhláyá hai; aur isí wáste ḳhádimoṉ ko kalísyá meṉ muqarrar kiyá hai, Afs. 4: 11, 12.

2. Us ne apní kalísyá ko apní mubárak raushní *rafta rafta* baḳhshí hai. Agle zamáne meṉ wạde kie; phir pesh-ḳhaba-

Digitized by Google

ríán, jo rafta rafta sáf se sáftar ho gaín; aur ákhir ko apne hí zuhúr se kámil dín ká jalál. Koí nahín kah saktá hai, ki pahle hí se sab kuchh kyún záhir nahín kiyá; lekin ham ko munásib hai, ki us ke shákir hon ki ham is manauwar zamáne men hain.

3. Us kí tạlím *sáf aur salís* hai. Us ko naját ke liye samajhne men barí ạql aur ịlm zarúr nahín hai. Agar zarúr hotá, to aksar ádmí naját na pá sakte. Aur jab ki Pák Nawishton ke mazmún aise ạlá hain ki bare bare firishte mutaạjjib hoke us kí gahráí ko daryáft karte hain, ki kyá hai lekin miskín aur beịlm us men nahín bhúlte; aur jo us ke nishán ḍhúnḍhte hain, láhásil na rahenge.

4. Wuh *qudrat ke sáth* kalám kartá hai. Us ká kalám zinda aur do-dhárí talwár se teztar hai, Ịbr. 4: 12. Pák Kalám un sab gunahgáron ko, jo tauba nahín karte ḍarátá hai; is se us kí qudrat záhir hotí hai. Aur jab wuh apní Rúh ke wasíle se sikhlátá hai, to gunahgár us ke mahkúm ho játe hain; balki dushman us ke níche dab játe hain. Us ke tír us ke dushmanon ke dil men chubhte hain.

5. Is nabí ne logon ko *mahabbat ke sáth, aur muláim taur par*, Khudá kí marzí sikháí: us kí báten dilsoz thín, Lúká, 24: 32. Us kí bábat pesh-khabarí húí, ki Wuh na chilláegá, aur apní sadá buland na karegá, aur apní áwáz bázáron men na sunáegá: wuh masle húe senṭhe ko na toregá, aur san ko, jis se dhúán uṭhtá hai, na bujháegá, jab tak ki rástí ko aman ke sáth záhir na kar le, Yash. 42: 2, 3. Wuh jántá thá, ki waqt par us ko, jo ázurda khátir hai, kyá kahá cháhiye, 50: 4. Wuh barron ko apne háth se faráham kartá hai, aur apní god men uṭháke le chaltá hai, 40: 11. Us kí báten pighalte húe dilon par kaisí ṭapkín! us ne mahabbat kí rassíon se unhen khínchá: jo log us ke pás áne cháhte the, us ne unhen na dhamkáyá, na náummaidí men phansáyá: balki us ke dushmanon ne us par yih ṭana kiyá, ki Wuh gunahgáron par mihrbání kartá hai! Wuh apne logon par yahán tak mihrbán hai, ki kalísyá us kí jorú kahlátí hai, Mush. 19: 7.

6. Us ne *púrá kalám* kiyá—naját ke liye aur kuchh darkár nahín hai. Sab kuchh jo main ne apne Báp se suná, main ne tumhen batláyá, Yúh. 15: 15.

Hásil i kalám.—1. Agar Masíh hamárá bará ustád hai, to sáf mạlúm hotá hai ki un kí sunná cháhiye, jo us ká nám leke áte hain. Kyúnki wuh áp ham ko abhí nahín sikhátá hai, jis tarah ki apne shágirdon ko sikháyá. Us ne apne shágirdon ko is liye muqarrar kiyá hai, ki har zamáne men us kí marzí záhir karen. Wạz karnewálon ká haqq nahín hai ki koí naí bát nikálen yá sikháen. Aur tum ko cháhiye, ki jo bát suno, use kalám i iláhí se parkho. Lekin us kalám ko kholne aur bayán karne ke liye ạlim aur ustád zarúr hain; aur jo koí un kí, jab wuh Pák Nawishton ke muwáfiq bolte hain, nahín suntá hai, so Masíh ká kalám radd kartá hai.

2. Agar Masíh kalísyá ká bará ustád hai, to sab se miskín aur nádán ímándár ko ḍarná aur apní nádání se hairán honá kuchh zarúr nahín hai; kyúnki us ke kalám men, aur us kí Rúh kí tạlím men sab kuchh aisá salís hai, ki ahmaq ko bhí bhúlná aur bhaṭakná zarúr nahín hai. Aur Masíh magrúr ustád nahín hai, jo kamtarín ko haqír jáne.

3. Agar Masíh hamárá sikhlánewálá hai, to duạ ke wasíle se us kí tạlím ḍhúnḍhní cháhiye. Wuh ásmán par gayá hai, aur ham zamín par hain; aur agar ham na mángen, to kyúnkar milegí?

4. Cháhiye ki khádim i dín usí ke mánind hon; ki wuh us ke mánind jánfishání se apne kám men mashgúl

Digitized by Google

raheṉ, garíboṉ ko ḍhúṉḍheṉ, miskínoṉ ko tasallí deṉ, aur nit koshish kareṉ, ki Masíh ke galle ko táza charágáh aur sáf pání ke sotoṉ ke pás le jáeṉ.

Masíh Ísá narm-dil o ṛahím thá: aur zarúr hai ki ḳhádim us ke muwáfiq is bát meṉ hoṉ. Wuh bhejá gayá, táki shikasta-diloṉ ko tasallí de, Yash. 61: 1. Us ne ádmíoṉ kí saḳht-dilí par afsos kiyá, Markas 3: 5. Sarkash Yarúsalam par mátam kiyá, Matí 23: 37. Kásh ki yih narmí sab meṉ hotí! Ḳhádim i dín meṉ saḳht-dilí aur rúhoṉ kí halákat se beparwáí kaisí náláiq aur námúnásib hai!

Masíh niháyat mihnat-kash thá; kabhí sust aur káhil na húá. Agar sab munádí karnewále is meṉ us ke mánind hote, to kaise fáide hote!

Wuh apní mihnat ke phal se bahut ḳhush thá: apne Báp kí marzí bajá láná us kí ḳhurák thí: aur jab dekhá, ki koí ráh par áyá, tab us ko bahut piyár kiyá, aur us par niháyat shádmán húá, is liye ki muríd bhí Ḳhudá kí marzí ko bajá látá hai. Aur munásib hai ki ḳhádim i dín apne kám se bahut ḳhush hoṉ, aur us kám ke muhásil, yạne, nau murídoṉ aur murídoṉ kí díndárí aur pákízagí ko ḳhazána aur mál samajhke aisí shádmání kareṉ, jaisí koí kisí dunyawí fáide ke liye nahíṉ kartá.

X.

MASÍH KÍ NABUWAT KÁ DÚSRÁ HISSA—ẠQL KO RAUSHAN KARNÁ.

Tab un ke zihnoṉ ko kholá, ki kitáboṉ ko samjheṉ.—Lúká 24: 45.

Rúhání bátoṉ kí pahchán do tarah kí hai—ek bátiní aur dúsrí záhirí;—pahlí ká maqám sirf ạql hai—aur dúsrí ká dil. Is dúsrí kí bábat ụlama kahte haiṉ, ki wuh ḳháss karke muqaddasoṉ meṉ pái játí hai; aur Pulús Hawárí us ko, "Masíh kí pahchán kí ḳhúbí" kahtá hai, Fil. 3: 8. Aur haqíqat meṉ wuh sab báteṉ jo zabán se nikaltí haiṉ, jab tak ki wuh insán ke tamíz aur us kí ḳhwáhishoṉ ko Masíh kí tabịdárí meṉ ek tásír-baḳhsh kashish se na khínch láeṉ un meṉ kuchh fáida nahíṉ hai. Dil kí bihishtí aur shírín kashishoṉ se pahle ạql meṉ raushní honá zarúr hai: kyúnki sacháí kí raushní se ádmí jitná dúr rahtá hai, utnáhí wuh sachchí ịbádat, aur dilí ḳhidmat aur mahabbat se bhí dúr rahtá hai. Jab áftáb i sadáqat ạql ko sacháí ká núr baḳhshtá hai, tab rúh meṉ ásmání ḳhayál o mahabbat paidá hote haiṉ; tau bhí agarchi injíl kí sárí raushní ạql meṉ chamaktí rahe, wuh kabhí dil ko changá na kar sakegí, agar Masíh wuh kám na kare, jis ká bayán hamárí sanad meṉ hai; yạne, ạql ko kholná, táki ham kitáboṉ ko samjheṉ.

In bátoṉ ká matlab yih hai: ki

1. Masíh insán ki ạql ko raushan kartá hai: wuh ạql ko kholtá hai. Ạql se yaháṉ sirf samajh hí murád nahíṉ hai: balki sáre ásár jo dil se taạlluq rakhte haiṉ, murád haiṉ. Ạql dil ká darwáza hai: jo dil meṉ átá hai, so ạql kí ráh se átá hai. Kabhí kabhí sacháí darwáze hí par rahtí hai, aur dil tak nahíṉ pahunchtí; lekin jab kahá gayá, ki Masíh ạql ko kholtá hai, to beshakk yih murád hai, ki sacháí dil meṉ jagah pátí hai.

Mufassir is sanad ko us ke muwáfiq samajhte haiṉ, jo Ạmál 16: 14 meṉ hai: yạne, "Ḳhudáwand ne Ludiyá ke dil ko kholá." Pák kitáboṉ ká matlab kholná yá un kí tafsír karná, jaisá ki Pulús ne kiyá, Ạmál 28: 23 meṉ, aur bát hai; aur ạql yá dil ko kholná aur bát hai. Ek ạlim ne achchhí tarah se kahá hai, ki Rúh ke do darwáze haiṉ, jo Masíh kí zidd meṉ band kiye gae haiṉ; yạne, ạqlí-darwáza, nádání se band kiyá húá

Digitized by Google

hai; aur dilí-darwáza, sakhtí se: in donoṉ ko Masíh kholtá hai. Pahlá injíl kí manádí ke wasíle se kholá játá hai; dúsrá Rúh-ul-Quds kí bátiní hidáyat o tásír se. Pahlá Masíh kí nabúwat ke pahile hisse se, jo is se pahle wạz meṉ bayán húá hai, nisbat rakhtá hai; dúsrá nabúwat ke us bátiní hisse se, jo is wạz ká mazmún hai, nisbat rakhtá hai.

Záhir hai ki un kí ạql kholná, sirf un kí samajh ko raushan karná hí na thá; balki un ke dil par asar karná bhí thá; kyúnki 52 aur 53 áyatoṉ meṉ likhá hai, "Aur wuh us kí parastish karke baṛí khushí se Yarúsalam ko phire; aur hamesha haikal meṉ Khudá kí sitáish aur saná karte rahe." Farz kiyá gayá hai, ki us waqt se pahle Masíh ne un ke dil ko nai paidáish ke wasíle se kholá thá; aur yih kholná, jo sanad meṉ mazkúr hai, un kháss haqíqatoṉ se nisbat rakhtá hai, jinheṉ wuh us waqt tak na jánte the, aur isí sabab se un ke dil par un se haqíqí ásár zuhúr meṉ na áe the. Wuh Masíh kí maut aur jí uṭhne kí bábat andhiyáre meṉ the; aur is sabab se wuh us waqt ke wáqiạt se bahut gamgín ho gae the. Lekin jab us ne Pák Nawishtoṉ ká ráz, aur un kí samajh donoṉ ko kholá, tab un ke nazdík sab bátoṉ kí aur hí súrat ho gaí, aur wuh Khudá ká shukr o tạríf karte húe lauṭe.

2. Phir gaur karná cháhiye, ki is kám ká iráda kyá thá, yih ki wuh "kitáboṉ ko samjheṉ." Is se mạlúm hotá hai, ki jab Masíh kí Rúh ádmíoṉ ko tạlím kartí hai, to us ká yih iráda nahíṉ hai, ki wuh pák kitáb ko paṛhne se báz áeṉ; aur agar koí aisá khayál kare, to baṛí galatí karegá. Pák Nawishtoṉ ko paṛhná, sochná, háṉ, un meṉ baṛí mihnat se taftísh karná nihâyat zarúr hai; aur wuh bidạtí aur jáhil haiṉ, jo unheṉ haqír jánte haiṉ, aur wuh ahmaq haiṉ, jo apne taiṉ un ká muhtáj nahíṉ jánte haiṉ. Pas, mạlúm húá ki

Dil aur zihn ko kholná, ki Rabbání sachái us meṉ khúb dákhil hoke tásír kare, faqat Masíh ká kám hai.

Gunahgár insán kí musíbatoṉ meṉ rúhání nábínái sab musíbatoṉ se ziyáda hai. Faqat Masíh bínái ká surma de saktá hai, Mush. 3: 18. Jin ko Rúh i Quds ne yih ịnám diyá hai, wuh kah sakte haiṉ, ki "Ham jánte haiṉ, ki Khudá ká Beṭá áyá, aur hameṉ yih fahmíd bakhshí, ki us ko, jo haqq hai, jáneṉ; ham to us meṉ, jo sach hai, rahte haiṉ, yạne, Ísá Masíh meṉ, jo us ká Beṭá hai. Khudá i haqíqí aur hayát i abadí yihí hai," 1 Yúh. 5: 20.

Insán ko rúhání taur par raushan karne ke liye káfí nahíṉ hai, ki use ilhám kí bátẹṉ sikháeṉ yá us kí ạql durust ho; balki zarúr hai ki Rúh i Quds use sikháe, aur us ká dil kholke muláim kare, aur use rúhání bátoṉ ká maza chakháe, aur un kí khwáhish dil meṉ paidá karáe.

Masíh kí nabúwat ke is hisse ke bayán karne meṉ ham bayán karenge ki un ká zihn kholná kyá hai; aur Masíh kis tarah se yih kám kartá hai.

I. Insán ke zihn ko kholne meṉ *kaun kaun báteṉ pái játí haiṉ?*

1. Is se mạlúm hotá hai, ki *rúhání báteṉ sab chízoṉ se afzal haiṉ,* aur insání ạql kí táqat se nihâyat ạlá aur dúr. Agar Ísá Masíh apní Rúh ke wasíle se ádmíoṉ ká zihn na kholtá, to wuh kabhí aisá bhed na samajhte. Bạze ádmí baṛe tezfahm haiṉ, aur khilqat ke bhed achchhí tarah se daryáft karte haiṉ. Kaun Yúnání failsúfoṉ se ziyádatar ạqlmand hai? Tau bhí un ke nazdík injíl himáqat thí, 1 Kar. 1: 18. Ágastín ek námwar buzurg ne iqrár kiyá, ki jab maiṉ Ísáí na húá thá, tab maiṉ injíl kí baṛí tahqír kartá thá, aur kaí bár kahá, ki Maiṉ phir laṛká na banúngá. Háṉ, mumkin hai, ki ạlim

Digitized by Google

Pák Nawishton ko parhte parhte, aur síkhte síkhte, un ká matlab bayán karne men aisá hoshyár ho jáe, ki aur logon ko raushan karne ká wasíla ṭhahre, jaisá ki (Matí 7: 22) Kátib aur Farísí Tauret se khúb wáqif the; tau bhí Masíh unhen andhe rahnumá kahtá hai, Matí 23: 16. "Nafsání ádmí Khudá kí Rúh kí báton ko qabúl nahín kartá, ki wuh us ke ágo himáqaten hain; aur na wuh un ko ján saktá hai, kyúnki wuh rúhání taur par daryáft kí játí hain. Par wuh, jo rúhání hai, sab kuchh daryáft kartá hai," 1 Kar. 2: 14, 15.

2. Jab zarúr hai, ki Masíh insán ke zihn ko khole, to malúm hotá hai, ki *manádí, aur aur sab záhirí báten is kám ke liye káfí nahín hain.* Jab Masíh dil ko khol detá hai, tab díní záhirí barkaten aur rasúmát fáidamand hotí hain. Yashaiyáh Nabí kahtá hai, ki "Hamárí khabar par kaun ímán láyá, aur Khudáwand ká háth kis par záhir húá?" Yash. 53: 1. Yaramiyáh kahtá hai, ki "Wuh sab ke sab niháyat sarkash hain," Yar. 6: 28. In áyaton se malúm hotá hai, ki agarchi wuh nabí the, aur logon ko achchhí tarah se sikhláyá, tau bhí un kí qaum men bahut thoṛe ímán láe. Aur dekho, Masíh ke jíte jí, aur Hawáríon ke dinon men kitne Yahúdí beímán rahe.

Is ká sabab yihí hai, ki Khudá ká kalám aur díní rasúm maujúdát ke wasílon kí mánind nahín hain. Jab maujúdát men koí sabab hotá hai, tab us ke hásil ko, agar koí aur chíz báhar se rok na le tau píchhe zarúr záhir hotá hai; lekin rúhání báton men sab wasílon ke hásil Khudá kí Rúh i Quds kí tásír par mauqúf hain. Jaisá súraj maujúdát men hai, waisá hí Rúh i Quds rúhání báton men hai. Agarchi zamín men bíj ḍálá jáe, aur kisán sawere se rát tak us kí khabar le, aur sab kuchh taiyár ho, magar súraj us par na chamke, to na ugegá; isí tarah se agar Masíh, jo áftáb i sadáqat hai, dil par na chamke, to kalám ká bíj, jo dil men boyá jáe, zarúr bephal rahegá.

3. Is se malúm hotá hai, ki *insán láchár hai.* Wuh apne taín Shaitání kho khaslat se phirá nahín saktá. Jab ki Khudá kahtá hai ki Ujiyálá ho! to ho játá hai. Gunahgár insán apná dil, bagair Iláhí madad ke, khol nahín saktá hai, aur na rúhání báten ján saktá hai, 1 Kar 2: 14; na ímán lá saktá, Yúh. 6: 44; na tábidárí kar saktá, Rúm. 8: 7; na ek nek kám kar saktá, Yúh. 15: 5; na ek durust bát bol saktá, Matí 12: 34; na ek nek khayál kar saktá hai, 2 Kar. 3: 5. Is wáste phiráyá jáná, yane, dil ká khul jáná, yá sachchá Ísáí ho jáná, naí paidáish, Yúh. 3: 3; aur hashr, Afs. 2: 5; aur fath, 2 Kar. 10: 5, kahlátá hai.

4. Jab ki Masíh ko insán ke dil ke kholne ká ikhtiyár hai, to is se us kí iláhí qudrat áshkára hotí *hai.* Khudá ke siwá kaun dil ko jántá hai? Us ke siwá kaun use apní marzí ke mutábiq khol aur band kar saktá hai? Na ádmí, na firishte is kám ke qábil hain. Agar ham ádmí ke dil ke darwáze par khaṛe hoke khaṭkhaṭáen yahán tak ki hamáre dil ranjída ho jáen, tau bhí na khulegá, jab tak ki Masíh use na khole. Agar dil ko qufl ke muwáfiq samjhen, aur wuh nafsání khwáhish, aur bad-parhezí, aur kufr, aur shekhí, aur sarkashí se band ho tau bhí Masíh use ásání se khol saktá hai.

II. Phir daryáft karná cháhiye, ki Masíh *kis tarah* se dil ko khol detá hai.

1. Apne *kalám* se. Pulús is wáste bhejá gayá thá ki waz ke wasíle se ádmíon kí ánkhen khol de, Aamál 26: 18. Khudáwand yih kám bagair wasíle ke kar saktá hai; lekin yih us ká dastúr nahín hai. Jab Ludiyá ko bacháne cháhtá thá, to us ká dil khol diyá, ki ímán láe. Jab ki Karnílius ko bacháne cháhtá thá, to

Digitized by Google

hukm kiyá, ki ek rasúl ko buláe, aur us kí sune. Ḳhudá use bagair Patras ke wasíle ke bachá saktá thá; lekin Patras ko buláná paṛá. Agar Ḳhudá cháhe tau ibtidá i ḳhilqat ke muwáfiq zamín se, be bíj boe, sab qism ke mewe aur anáj ugá saktá hai; lekin boná paṛtá hai: aur jo fasl kí ummaid be boe rakhtá hai, aur jo naját kí ummaid be-wasílon ke istiạmál kie rakhtá hai donon ek hí tarah kí jihálat aur bewaqúfí karte hain.

2. Lekin kalám aur wasíle akele yih kám nahín kar sakte hain. *Rúh i Pák zarúr hai.* Jab us kí tásír hotí hai, to ádmí kí ḳhud-garazí aur sheḳhí ṭúṭ játí, aur wuh ḳhushí se Masíh ko qabúl kartá hai. Jab yih bát hotí hai, tab dil khul játá hai, aur rúh Ḳhudá se raushan hotí hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is se *un kí bad hálat* mạlúm hotí hai, jin ká zihn Masíh ne nahín kholá hai. Dekho injíl un kí hálat ká kaisá ḳhaufnák zikr kartí hai: "Aur hamárí ḳhush-ḳhabarí agar kisí par poshída ho, to unhín par, jo halák hote hain, poshída hai: ki is jahán ke mạbúd ne un ke fahmon ko, jo beímán hain andherá kar diyá hai, tá na ho, ki ḳhush-ḳhabarí kí raushní un par paṛe," 2 Kar. 4: 3, 4. Jab yih kisí insán ke haqq men húá, to wuh kabhí injíl ko qabúl nahín kar saktá. To us kí kaisí hálat hai? Abadí halákat kí muhr us par kí gaí hai. Wuh goyá andhiyáre men hai, aur ánkh nahín rakhtá hai, ki jis se raushní ko mạlúm kare. Yih burí hálat beímání aur injíl ko haqír jánne se hotí hai. To bháío, ḳhabardár! mabádá na ho ki tumháre fahm rúhání báton men tárík ho jáen, aur tum mahrúm ho jáo.

2 Jab ki Masíh kalísyá ká ḳháss aur buzurg Nabí hai, to wuh be-shubha *apní kalísyá aur us ke charwáhon kí ḳhabargírí karegá*; nahín to us ke iráde faut, aur us ke wasíle nákáre, aur us ká yih jalálí mansab ạbas hotá hai. Is wáste likhá hai, ki wuh sone ke charágdánon ke bích chaltá hai, Mush. 1: 13: aur sitáre apne dahne háth men rakhtá hai, 2: 1;—yạne, wuh apne ḳhádimon ko, jinhen us ne apne galle ko charáne ke wáste muqarrar kiyá hai, jo yahán charágdánon aur sitáron se murád hain, ḳháss tarbiyat o hidáyat kartá hai. Masíh injíl kí manádí ke wasíle se insán ke zihn ko khol detá hai; aur jab tak ki ek hí dil ko phiráná báqí ho, yá kisí muqaddas ko ziyáda raushan karná darkár ho, tab tak wasílon aur sámán kí kuchh kamtí na hogí.

3. Is se tum, jo ab tak andhiyáre men ho, daryáft kar sakte ho, ki *náját-wále ịlm ko kis se mángná cháhiye.* Sirf Masíh tumhen bíná kar saktá hai; aur kásh ki tum us ke pás áke darḳhwást karte, ki ai Ḳhudáwand, hamárí ánkhen khol! yahán tín báten tumháre gaur ke qábil hain:

1. Ḳhudá ne use yih mansab baḳhshá, táki wuh *aison ko sihat baḳhshe, jaise tum ho.* Us ne use qaumon ká núr ṭhahráyá. To tum apní nádání aur andhiyáre ká iqrár karke duạ́ karo, ki Ai Ḳhudá, kyá tú ne Ísá ko andhí ánkhen kholne ká hukm na kiyá? To mujh andhe ko dekh, aur use merí raushní kar!

2. Masíh ne bahut láchár *andhon kí ánkhen kholí hain.* Us ne bachchon aur beịlmon ko raushan kiyá hai. Us kí sharíạt kámil hai, aur sáda ko dáná kartí hai, Zab. 19: 7.

3. Us ne tumhen abhí tak *raushní ke wasíle baḳhshe.* Agar Ḳhudá tum par rahím na hotá, to injíl kí raushní tum se dúr rakhtá? Pas, dilgír mat ho; lekin wasílon ká istiạmál karte húe us ke rahm kí ráh dekho, táki tum change ho jáo.

Agar púchho, ki Kyá karen, táki Rúh hamen manauwar kare? to jawáb yih hai:

Injíl kí manádí hamesha suno; kabhí gáfil na ho; kyá jáne kis waqt tumháre

Digitized by Google

dil kholne ke liye rahm ká mausim hogá. Aur soch aur tasauwar ke sáth suno; fursat ke waqt Ḳhudá kí báton par taámmul karo. Tumhárí ạql is se baṛá kám nahín kar saktí hai. Sach hai, ki nafsání dil ko yih kám saḳht mushkil hai; lekin zarúr hai; kyúnki bagair is ke Ḳhudáwand tum par kabhí rahm na karegá.

4. Phir kaisá munásib hai, ki wuh, jinhen Masíh ne apní naját-baḳhsh pahchán dí hai, *us kí tábịdárí aur jalál karen*. Kásh ki tum háth aur dil uṭháke Masíh ke fazl i kasír kí tạríf karte! tumháre cháron taraf kitne hain, jin kí ánkhen bekár aur dil band hain! Kitne bahut andhiyáre men hain, aur us men rahá karenge jab tak ki jahannam kí abadí tárıkí kí siyáhí un par chhá jáe. Agar tum Masíh kí raushní dil o rúh se dekhte ho to mubárak ho. Jaisí ḳhushí jism ko súraj kí raushní se hotí hai,—jaisí tandurustí us kí raushní se tamám dunyá ko hotí hai,—waisí hí ḳhushí aur bhaláí ádmí kí rúh ko Masíh kí raushní aur pahchán se hotí hai.

To ziyáda raushní cháho, aur ḍhúnḍho. Raushní se tábịdárí paidá hotí, aur tábịdárí se raushní bhí baṛhtí hai.

XI.

MASÍH KÍ KAHÁNAT KÍ QISM AUR ZARÚRAT.

Pas zarúr thá, ki ásmání chízon ke namúne yún pák kiye jáen; magar ḳhud ásmání chízen in se bihtar qurbánion se pák kí jáen.—Ịbr. 9 : 23.

MASÍH Nabí hoke naját ko záhir kartá, aur káhin hoke use taiyár karátá, aur bádsháh hoke use detá hai. Us ke záhir kie jáne ká taur úpar mazkúr ho chuká hai; aur ab ham Masíh kí, jis ne hamárá káhin hoke hamáre wáste naját ḳharídí hai, kahánat ká zikr karenge. Sirf Masíh ke is ụhda aur kám se wuh dil, jo gunáh se ranjída hai, maḳhlasí pátá hai. Jab ki aur sab tadbíren bekár hotí hain, to is káhin ke lahú ke chhiṛkáo se dil ká buḳhár miṭ játá hai. Is wáste, ki is ụhde ke kám par aisí bhárí bát mauqúf hai, Pulús is ḳhatt, aur ḳháss karke us ke 9wen báb men, baṛí ḳhabardárí se us ká zikr aur tạríf kartá hai; aur záhir kartá hai, ki kis tarah se dunyá ko us kí pesh-ḳhabarí, qurbánion se kí gaí thí; aur áp sárí qurbánion se kaisá afzal hai; aur un qurbánion se sirf ásmání chízon ke namúne pák kie játe the, par is se ásmání chízen áp, jo namúnon se áshkára hain pák kí jatí hain.

In báton men Masíh kí is baṛí qurbání ki zarúrat ek dalíl hai, yạne, ásmání chízon aur un ke namúnon kí nisbat. Agar ịbádatgáh, aur rahmat ke taḳht, aur ịbádatgáh ke sáre asbáb ko lahú se muqaddas karná zarúr thá, to kitná zarúr hai, ki ásmání chízen, jin ká yih chízen faqat sáya thín, us se afzal lahú se muqaddas kí jáen.

Pas, is men do báten yád karní cháhiye; yạne, (1.) Masíh kí maut aur tasdíq kí ḳhássiyat, jo qurbání kí ḳhássiyat aur matlab hai; aur (2.) Us ko guzránne kí zarúrat. Wuh zarúr thá, táki puráne ạhd ke nishánon aur sáyon se mel kare; aur ḳháss karke zarúr thá, taki gunáh ká kafára ho, aur Ḳhudá rází ho jáe, aur hamáre wáste us ke pás jáne kí ráh khul jáe. Pas

Hamáre baṛe káhin, yạne, Masíh kí qurbání bahut mufíd, aur hamárí naját ke liye niháyat zarúr hai.

Merá iráda hai, ki Masíh kí kahánat kí qism ká bayán karún; aur sábit karún, ki wuh har tarah se zarúr hai, táki ham apní hálat i ranjídagí o gunáh se ḳhalásí páen.

Digitized by Google

I. Ham daryáft kareṉ ki *Masíh kí qurbání se kaun kaun sí báteṉ záhir hotí haiṉ?*

1. Masíh kí qurbání se mạlúm hotá hai, ki *insán Khudá se sarkashí karke apne rutbe se gir gayá.* Agar yih hál na hotá, to kafára kuchh zarúr na thá. Jab ek sab ke wáste múá, to sab murda ṭhahre, 2 Kar. 5: 14,—sharíạt kí rú se murda ṭhahre, aur abadí maut ká hukm un par guzar chuká thá. Ádam ke ạhd se leke Masíh ke waqt tak jitní qurbáníáṉ guzrání gaí thíṉ, sab kí sab yihí tạlím detí thíṉ, ki Ḳhudá aur insán ke darmiyán judáí húí hai; aur is wáste insáf hamárá ḳhún cháhtá hai. Aur mazbah kí ág us gazab ká nishán thí, jo mukḥálifoṉ ko káh letá hai. Ḳháss karke jab Masíh qurbán húá, tab ham ko sab se sáf raushní milí, jis meṉ ham apne gunáhoṉ kí badí aur Ḳhudá kí nárází aur ádmí kí juḍáí, jo gunáh ke sabab húí, baḳhúbí dekh sakte haiṉ.

2. Masíh kí kahánat se mạlúm hotá hai, ki *Ḳhudá ká iráda i betabdíl yih hai, ki gunáh ká intiqám le.* Maiṉ nahíṉ kah saktá ki Ḳhudá kaun sí tadbír kar saktá hai; ki jis ke wasíle se wuh gunahgároṉ ko aur kisí tarah se bachá sake; lekin aglab hai, ki gunahgár hí se yá us ke zámin se intiqám lene se. Jo dalíl karte haiṉ, ki Ḳhudá mahabbat se muạf kar saktá hai, so us ká insáf yád nahíṉ karte. Beshakk Ḳhudá kí ḳhássiyat aur sacháí ke sabab us ko gunáh ká intiqám lená zarúr hai. Ḳhássiyat us kí is bát se mạlúm hotí hai, ki "Terí ánkheṉ pák haiṉ, ki tú badí ko dekh nahíṉ saktá," Hab. 1: 13; aur ạláwa is ke us ke muṉh se fatwá nikal chuká hai, ki gunahgár mar jáegá.

3. Masíh kí kahánat se mạlúm hotá hai, ki *ádmí bilkull láchár hai,* aur Ḳhudá ko na apne kám se, na apne tasdíạ se, kabhí rází kar saktá hai. Beshakk agar hamárí maḳhlasí aur kisí tarah se ho saktí, to Ḳhudá kabhí mujassam hoke hamáre liye qurbán na bantá; aur kisí tarah se ádmí ko bachána aur Ḳhudá ko rází karná mumkin na thá.

4. Masíh kí káhánat se mạlúm hotá hai, ki *us ká Khudá-insán* honá zarúr thá. Us ká insán honá zarúr thá, ki wuh tasdíạ pá sake, aur us kí sadáqat aur pákízagi ham ko mahsúb ho. Agar wuh ádmí na hotá, to na qurbán ho saktá, aur na us ká badan, na us kí rúh hotí jis meṉ tasdíạ ho sake; kyúnki Ulúhiyat gair-fání hai, aur aise tasdíạ aur dukhoṉ se, jaise Masíh ne hamáre liye sahe, niháyat dúr hai. Tau bhí zarúr thá. ki hamárá Sardár káhin Ḳhudá ho: kyúnki isí se us ke qurbán kí qadr aur zor hotá hai.

5. Is kahánat se sábit hai, ki *Ḳhudá ká iráda rahm karná hai.* Jis gunáh ke liye qurbán muqarrar na húá, so niháyat burá gunáh hai, aur gunahgár kí hálat ummaid se ḳhálí hai; lekin jab Ḳhudá ne aisá qurbán taiyár kiyá, to beshakk us ká iráda thá, ki rahm kare.

Masíh káhin hoke hamárá qáim muqám húá, aur Ḳhudá ke huzúr apne taíṉ qurbán karke hamáre liye kafára kiyá; aur apní sifárish se hamesha us qurbán ke faide un ko, jin ke liye wuh qurbán kiyá gayá thá, dilátá hai. Yih sab Ịbr. 10: 7—14 se murád hai. Bạd is ke us kí kahánat ke hissoṉ aur phaloṉ ká zikr karenge; so yaháṉ kuchh zarúr nahíṉ hai, ki bayán túl kareṉ.

II. *Masíh ká káhin honá zarúr thá.* Pák Nawishtoṉ se mạlúm hotá hai, ki aisá káhin honá zarúr hai, jo aisá qurbán karke hamáre liye Ḳhudá ke huzúr meṉ dáḳhil ho. Yih bát do wajhoṉ se sábit hai; yạne, Ḳhudá kí ḳhássiyat se záhir hai, ki wuh gunáh ká púrá intiqám lenewálá hai; aur gunahgár insán Ḳhudá ko gunáh ke badle meṉ kuchh nahíṉ de saktá hai: is wáste agar Masíh se riháí na hotí, to ham zarúr halák ho játe.

Digitized by Google

1. Ḳhudá gunáh ká *púrá badlá letá hai,* aur bagair us ke gunáh nahín baḳhshtá. Yih bát gunáh kí ḳhássiyat, aur Ḳhudá kí sachái aur dánái se sábit hotí hai.

Gunáh kí ḳhássiyat aisí hai, ki sazá wájib hai. Kyúnki aziyat ki shiddat ká sharárat kí badí ke sáth honá lázim hai.

Ḳhudá kí sachái se munásib hai, ki gunáh, be badlá lie, muáf na kiyá jáe. Us ke munh se yih bát niklí hai, "Jis din tú us se kháegá, to zarúr maregá," Paid. 2: 17. Usí dam se insán jismání aur rúhání maut ke qabze men pará. Shariat se wuh, jo us ke sáre hukmon ko har waqt nahín mántá hai, lanatí hai, Gal. 3: 10. Ádmíon kí dhamkíán aksar bátil aur haqír hain; lekin Ḳhudá kí kabhí nahín: na ek shosha, na ek nuqta shariat se ṭal jáegá, jab tak ki sab púrí na kí jáe, Matí 5: 18. Agar beshumár ádmí halák hon, tau bhí Ḳhudá apní báton men sádiq rahegá.

Ḳhudá kí hikmat, jis se dunyá ká intizám hotá hai, ádmí kí hikmat se ziyáda hai; aur sab ádmí jánte hain, ki na dhamkíon, na qánún se kuchh fáida hogá, agar yih sachái se ḳhálí hon. To Ḳhudá kí dhamkíán haqíqí hain.

Sháyad koí kahegá, ki agar Ḳhudá bagair badlá lie gunáh muáf nahín kartá, to us ká fazl kahán? Aur hamen is talím se malúm hotá hai, ki Ḳhudá baḳhshne men ázád nahín hai; kyúnki wuh be intiqám lie qusúr ko muáf nahín kar saktá hai, jaise ki ádmí kar sakte hain. Jawáb yih hai, ki hamen, biná badlá die muáf karná, aur Ísá Masíh se hamáre liye púrá badlá lená, yih donon báten ápás men mel kartí hain. Aur ádmí ádmí ke barábar hai; is wáste ádmí se ádmí ká aisá qusúr nahín ho saktá hai, jaisá ádmí Ḳhudá ká kar saktá hai. Ádmí ká nuqsán karná, aur Ḳhudá ká gunáh karná niháyat farq hai. Aláwa is ke ádmí sirf aisá qusúr muáf kar saktá hai, ki jis se faqat us hí ká nuqsán húá hai; aur jab wuh hákim yá munsif hotá hai, to cháhiye ki púrá insáf kare. Agar munsif kisí ke qarzdár ko muáf kartá, to kaisá tamásha hotá! aur agar chor yá ḳhúní ko muáf kartá, to mulk ke intizám men kaisá fasád hotá! To kyá Ḳhudá munsif hoke bemunsifí karegá?

2. Ádmí bizátihí Ḳhudá ko apne qusúron ká koí badlá na fil se na bardásht se de saktá hai.—

Na fil se: kyúnki sáf záhir hai, ki hamáre sab se umda kám najis hain:—"Hamárí sárí sadáqat gandí dhajjí sí hai," Yash. 64: 6. Baṛe taajjub kí bát hai, ki koí shaḳhs yih gumán kare, ki ek gunáh se dúsre gunáh ká kafára mumkin hai. Aur jo hamáre kámon men bihtar se bihtar hai, so Ḳhudá ká haqq hai; aur jab ham kisí bát men Ḳhudá ká haqq adá karte hain, to *aur* báton kí kamtí us ke sabab se kyúnkar adá ho saktí hai? Ham har tarah se Ḳhudá ke qarzdár hain; aur jab ek bát men chúk karen, aur dúsrí ko adá karen, to pahlí kí chúk us se kyúnkar muáf ho saktí hai? Yaqín hai, ki Pulús ham sab se pák o muqaddas thá; lekin us ne kahá, ki Merá nafs kisí bát men mujhe malámat nahín kartá; par main us se kuchh sádiq nahín ṭhahartá, 1 Kar. 4: 4. Kyún? Is waste ki wuh jántá thá, ki merí sadáqat aisí nahín hai, ki us men koí aib na páyá jáe.

Ádmí apne gunáhon kí sazá *sahne* se Ḳhudá ko rází nahín kar saktá; kyúnki Ḳhudá gunahgár kí taklíf se rází nahín ho saktá, jab tak ki dukh qusúr ke barábar na ho. Jab yih hál hai, to malúm hotá hai, ki gunáh kí sazá behadd hogí; kyúnki gunáh behadd sharárat hai. Ḳhudá behadd hai; gunáh behadd badí hai, is wáste ki us behadd Málik kí náfarmání hai; aur sazá us kí behadd hogí. Sazá kyúnkar behadd ho saktí hai? Do tarah se; ek to yih, ki niháyat saḳht ho—sab

Digitized by Google

hisáb aur andáz se báhar—Ḳhudá kí behadd táqat ke barábar—us ká behadd gussa aur qahr sahná;—aur dúsrí yih, ki sazá waqt kí bábat beintihá ho—kabhí tamám na ho. Pahlí tarah se koí makhlúq nahíṉ sah saktá hai—táqat nahíṉ hai. Dúsrí tarah se jahannamí sahte haiṉ—aur jab ki un kí sazá kabhí tamám nahíṉ hogí, to wuh Ḳhudá ko us se rází kyúnkar kar sakenge? Pas, na ạmal se, na bardásht se Ḳhudá ko rází kar sakte haiṉ. Is se Masíh kí kahánat kí zarúrat sáf záhir o raushan hotí hai.

Hásil i kalám.—1. Is mazmún se *Masíhí mazhab kí ḳhúbí o fazílat záhir* hotí hai. Jo aur sab mazhab talab karte haiṉ, so Masíhí mazhab páke záhir kartá hai, yạne, dilí árám aur tamíz kí sachchí bunyád. Jab Yahúdí sharíạt ke kámoṉ se aur Musalmán apne sawáb se, aur Hindú apní pújá páṭ se aur Rúmí Kátúlik apne aur buzurgoṉ ke sawáb se, yihí ḍhúnḍhte haiṉ, tab ímándár Masíh ke ḳhún se páte haiṉ; aur sirf yihí ḳhún bárbardároṉ ko rihái de saktá hai. Tamíz hamesha púchhtí hai, Kyá Ḳhudá rází hai, ki nahíṉ? Aur jab ḳhúb bharosá ho, ki Ḳhudá rází hai, tab tamíz bhí rází hai: aur jis chíz se Ḳhudá rází nahíṉ hai, us se tamíz bhí kabhí rází na hogí. Ḳhaufnák hai us ká hál, jis ke dil ko tamíz ká kíṛá ḳhátá játá hai, aur jise kámil rihái kí bunyád nazar nahíṉ átí; goyá us ke dil meṉ Ḳhudá ká niháyat gazab asar kartá hai, aur koí ịláj nahíṉ, jis se us kí jalan miṭ jáe. Suno, tum, jo aisí bátoṉ ko ḳhayálí aur udásí samajhke fikr nahíṉ karte ho. Agar tum faqat ek din gunáh kí badí pahchánke is dilí bímárí ko mạlúm karte—agar wuh sharm, aur ḍar, aur ghabráhaṭ, aur náummaidí, jo gunáh kí pahchán se hotí hai, pahchánte, to kaisí ḳhushí aur ḳhurramí se rihái kí ḳhabar sunte! To jáno, ki rihái sirf is hí ḳhún se hotí hai.

2. Is se *ímán kí zarúrat* zahir hotí hai. Masíh ká ḳhún ham ko kuchh faida nahíṉ pahunchá saktá hai, jab tak ki wuh ham par chhiṛká na jáe: aur yih ímán se hotá hai. Yahúdíoṉ ke ạhd meṉ, jab koí shaḳhs qurbán látá, to apná háth jánwar ke sir par rakhtá thá, jis se wuh usí ká qurbán ṭhaharke us ke kafára karne ke liye maqbúl hotá thá, aur us ke gunáh goyá jánwar par utarke mazbah kí ág se jaláe játe the. Isí tarah se tum bhí ímán ká háth Masíh ke sir par rakho, aur use apná hí qurbán ṭhahráo; tab tumháre gunáh us ke sabab tumheṉ mahsúb na honge.

Tamám injíl yihí sikhátí hai: yạne, ham Masíh aur us ke ḳhún ko apní dilí bímárí ká ịláj banáeṉ. "Jis tarah Músá ne bayábán meṉ sámp ko baland kiyá, usí tarah zarúr hai, ki Insán ká Beṭá baland kiyá jáe, táki jo koí us par ímán láe, halák na ho, balki hayát i abadí páe," Yúh. 3: 14, 15. Is meṉ káṭnewále sámpoṉ ke dántoṉ se gunáh murád hai, aur birinjí sámp se Masíh. Músá ne birinjí sámp ko balandí par rakhá, ki jo koí us par nigáh kare, wuh sámpoṉ ke zahr se na mare; aur usí tarah se jab ham Masíh par ímán ke wasíle nigáh karte haiṉ, to hamárí rúhoṉ kí bímárí játí rahtí hai. Jo koí us sámp ko na dekhtá, zarúr mar játá; aur jo koí Masíh ko na dekhe, so abadí halákat meṉ paṛegá. Kásh ki tum sharíạt ká ḍank mạlúm karte! Kásh ki tumháre diloṉ meṉ ranj kí rát aur gam ká din gunáh ke sabab guzartá; tab tum zarúr is baṛe ịláj kí hamesha talásh karte.

3. Munásib hai, ki tum *apní kamzorí aur láchárí ká iqrár* karo. Agar Masíh ká ḳhún zarúr hai, to beshakk tum bilkull láchár ho. Aur jab is láchárí ko farotaní ke sáth qabúl karoge, aur Masíh ko apní naját kí sárí tạríf o jalál doge, tab tumhárá dil us ke nazdík áne ko taiyár hogá.

4. Phir, maiṉ bahut cháhtá húṉ, ki tum sab is *baṛe káhin kí zarúrat se wáqif ho jáo*. Tum meṉ se sab se achchhá jo

Digitized by Google

hai, so ek tabíạt, jo gunáh se zahrdár hai, rakhtá hai; aur is tabíạt ko yih qurbání zarúr hai; agar is ḳhún se tum sáf o muạ́f kie na jáo, to hamesha mulzim rahoge. Agar tum is ḳhún se pák na kie jáo, to bihtar thá ki tum haiwán paidá hote. Haiwán kí tabíạt past hai, lekin tumhárí tabíạt ke muwáfiq gunáh se álúda nahíṉ.

Ạláwa is ke is burí tabíạt ke sabab se tum ne bahut se gunáh kie, jinheṉ tum kisí tarah se miṭá nahíṉ sakte. Pas, zarúr hai, ki tum us ke pás áo. Apne taíṉ bímár samajhke us se shifá máṉgo. Apne taíṉ murda jánke us se jíne kí táqat talab karo. Agar tumháre gunáh utáre na jáeṉ, to tumháre liye Ḳhudá bhasam karnewálí ág ṭhahregá, jis kí bardásht tum na kar sakoge.

XII.

HAMÁRE SARDÁR KÁHIN KÍ QURBÁNÍ KÍ ḲHÚBÍ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ PAHLÁ HISSA.

Kyúnki us ne ek hí nazr guzránne se muqaddasoṉ ko hamesha ke liye kámil kiyá.—Ịbr. 10 : 14.

Masíh kí kahánat ke uhde ke báb meṉ ṭhoṛá sá daryáft ho chuká hai; ab ham un bátoṉ par jo us se taạlluq rakhtí haiṉ, gaur kareṉge. Us se do báteṉ mutạlliq haiṉ; yane, qurbání, aur sifárish. Jis tarah ki sardár káhin haikal meṉ qurbání karke logoṉ ke liye sifárish kartá thá, usí tarah se Masíh ne hamáre wáste kí hai; aur sardár káhin ke sáre kám Masíh ke kám ke nishán the.

Is waqt hameṉ Masíh kí qurbání par gaur karná hai. Muqaddas Kitáb ke us maqám meṉ, jis se yih sanad lí gaí hai, is kí kámiliyat aur fazílat sáf ayáṉ hai; ḳháss karke us kí ḳhúbí is qaul se, yane, ek hí nazr guzránne se, záhir hotí hai. Wuh ek hí qurbán hai; ek hí bár guzránná gayá; aur kabhí nahíṉ duhráyá jáegá; kyúnki maut Masíh par phir musallit na hogí, Rúm. 6 : 9. Us kí kámiliyat kí ṭaríf bhí is meṉ hotí hai: yạne, us ne *kámil kiyá*—ímándároṉ ke liye kámil sadáqat taiyár kí—kafára kámil kiyá, yaháṉ tak kí kuchh báqí nahíṉ hai—kámil naját ḳharídí. Ạláwa is ke, us kí ṭaríf meṉ yih bát bhí hai, ki wuh sirf thoṛe logoṉ ke liye nahíṉ, balki tamám dunyá aur har zamáne ke ímándároṉ ke liye káfí hai. Phir, us kí ṭaríf meṉ yih bhí hai, ki wuh abad tak rahegá—us ká phal aur tásír zamánoṉ ke guzarne se na ghaṭeṉge. In bátoṉ se yih latíf natíja nikaltá hai, ki

Masíh kí qurbání niháyat beshqímat hai, aur un sabhoṉ ko jo dunyá kí intihá tak muqaddas kie jáeṉge, kámil karne ko qádir hai.

Is chashma se sárí barkateṉ, jo ímándár rakhte haiṉ, aur jin ke ummaidwár haiṉ, bahtí haiṉ. Agar yih na hotá, to na sádiq giná jáná, na lepálak honá, na naját, na Ḳhudá ke sáth miláp, na jalál kí ummaid, na gunáh kí muạ́fí, aur na Ḳhudá ke nazdík maqbúl honá, hotá. Hamáre is Káhin ká, apní qurbání leke, hamáre liye Ḳhudá ke áge házir honá, wuhí kám hai, jo hamáre gunáh aur ḍar ko miṭátá hai. "Wuh záhir húá, táki apní qurbání se gunáh ko nest kare," Ịbr. 9 : 26. Jab yih bát aisí bhárí hai, to cháhiye ki ham achchhí tarah se is ụmda káhin ko, jo Ḳhudá ke áge hamáre liye átá hai; aur us ká qurbán; aur us ko, jis ke hazúr meṉ wuh use guzrántá hai; aur un ko, jin ke liye guzrántá hai; aur us ke guzránne ke iráde par gaur kareṉ.

I. *Wuh káhin, jo Ḳhudá ke áge hamáre liye hadiya guzrántá hai, Ịsá Masíh hai*—Ḳhudá-insán; jis kí fazílat se us kí qurbání kí qadr beniháyat hotí hai. Aur káhinoṉ ko zarúr thá, ki pahle apne hí gunáhoṉ ke liye, tab logoṉ ke liye, hadiya láeṉ, Ịbr. 5 : 3—lekin wuh "pák betaq-

Digitized by Google

sír námulauwas aur gunahgáron se judá thá," Ibr. 7: 26. Wuh, jaisá ki beaib barra, Khudá ke insáf ke áge khará ho saktá thá, khará húá. Yahúdíon ke káhin marnewále insán the, Ibr. 7: 23; par Masíh abad tak káhin hai, Zab. 110: 4.

II. *Us ká qurbán* haiwán ká lahú na thá, *balki usí ká lahú,* Ibr. 9: 12. Aur is men wuh aur káhinon se afzal thá ki us ne apná hí qurbán guzráná. Aur káhin Khudá ke mál se leke qurbáníán guzránte the; magar us ne gunáh na karke apne badan ko ikhtiyár kiyá, aur us ko, (Ibr. 10: 10,) balki apní ján ko, (Yash. 53: 10,) gunáh ke liye qurbán kiyá. Ham gunáh ke sabab se ázád na the; so agar qurbání men guzráne játe, tau bhí us qurbání se kuchh fáida na hotá. Jab Masíh hamárá káhin húá, tab hamárá iwazí bhí húá, aur ázád hoke ham gulámon ke badle men apne taín diyá. Is wáste yih hadiya

1. *Niháyat beshqímat hai.* Ek hawárí kahtá hai, ki Tum ne Masíh ke beshqímat lahú se, jo bedág aur beaib barre kí mánind hai, naját páí, 1 Pat. 1: 18, 19. Yih lahú aisá beshqímat thá, ki

2. *Us ká qurbání honá* un sabhon ke gunáhon ke liye, jin ke wáste wuh guzráná gayá thá, *kámil kafára* ho saktá hai. Wuh ímándár, jo us ke mujassam hone se peshtar jíte the: wuh, jo usí waqt us par ímán láe; aur wuh, jo roz i hashar tak ímán láenge, sab ke sab, basabab us kí maut ke, maut ke band se chhút gae hain. Yih bát Ibr. 11: 40 se murád hai —Ki Khudá ne peshbíní karke ham par fazl i kháss kiyá, táki wuh hamáre bagair mukammal na hon. Is ká matlab yih hai: ki 'Khudá ne Masíh ká áná pichhle zamáne men muqarrar kiyá, ki wuh, jo Masíh ke waqt se peshtar the, mukammal na hon, yane, sádiq kie aur bacháe na jáen, kisí kám se, jo unhín ke ahd men húá, balki hamáre zamáne kí taraf rujú láne se, yane, ánewále kámil kafára kí taraf; jis kafára se wuh aur ham mukammal hote hain.'

Is abadí qurbání kí táqat o tásír derí ke báis nahín ghattí hai,—wuh kabhí zaíf nahín hone kí. Jaisá ki wuh guzránne ke waqt táza, qúwatwar, aur kárgar thí, waisá hí ab tak hai. Aur agarchi Masíh use nahín duhrátá hai, tau bhí wuh ásmán men sifárish karne se us kí táqat bahál rakhtá hai; kyúnki wuh abhí tak káhin hai. Is ke mutábiq ham dekhte hain, ki jab wuh, apne maslúb hone ke sáth baras bad, Yuhanná Rasúl par názil húá, tab wuh "ek pairáhan páon tak pahine húe, aur sone ká sínaband sína par bándhe húe," nazar áyá, Mush. 1: 13. Yih poshák agle zamáne ke káhinon kí poshák ke mánind thí; aur aglab hai, ki is ke wásíle se wuh apní kahánat ká ishára kartá thá.

Aur jaisá ki is qurbání ká asar pahle zamáne se pichhle zamáne tak járí hai, waisá hí wuh ímándáron ke sáre gunáhon par qádir hai. Un kí sárí khatáon ke liye yih kafára húá; aur wuh sabhon se pák kie gae hain. Aur koí qurbáníán yih kám nahín kar saktí thín. Wuh haqíqí kafára na ho saktí thín; par sirf gunáhon ke iqrár, aur ánewále haqíqí kafára ke nishán thín, Ibr. 9: 9, 12; 10: 3. Un kí sárí khúbí aur fáida sirf is bát men thá, ki is barí qurbání se nisbat rakhtí thín, Gal. 3: 23; Ibr. 9: 10. Us se aláhida hoke bilkull nátawán, befáida, aur náchíz thín, Ibr. 7: 18. Lekin yih lahú sáre gunáhon se makhlasí bakhshtá hai, 1 Yúh. 1: 7. Wuh sabhon ko makhlasí bakhshtí hai,—kuchh dareg nahín,—ek ko bhí nahín chhortá; aur us kí bakhshish betabdíl hai. Pas, us ke hamáre liye gunáh banne se, ham na sirf sádiq thaharte hain, par ham "usí men Khudá kí sadáqat" ho játe hain, 2 Kar. 5: 21.

3. Jab yih qurbán aisá beshqímat hai, aur gunáh ke mitáne ke liye aisá kárgar,

Digitized by Google

hai, to zarúr wuh *Ḳhudá ke nazdík bahut hí pasandída hai.* Aur likhá hai, ki Masíh ne bhí ham se mahabbat kí, aur ḳhushbú ke liye, hamáre ịwaz meṉ apne taíṉ Ḳhudá ke áge, nazr aur qurbán kiyá. Afs. 5 : 2. 'Beshakk Ḳhudá Masíh ke niháyat tasdíe se ḳhush na thá, magar is sabab se, ki wuh hamárí ázádagí aur naját ke wáste thá ;—ḳhush thá'—na sirf us ke dukh se lekin us dukh ke anjám aur iráde se. Aur jab kahá gayá hai, ki Masíh ká dukh aur maut Ḳhudá ko ḳhushbú mạlúm húe, to matlab hai, ki jis tarah badbú se ádmí ghin karte haiṉ, usí tarah se Ḳhudá gunáh se ;—aur jis tarah badbú ke bạd ḳhushbúdár ịtr bahut ḳhush mạlúm hotá hai, usí tarah se Masíh ká kafára Ḳhudá ko ḳhush átá hai.

III. Masíh ne yih hadiya *Ḳhudá ke áge* láke guzráná. Pulús Hawárí yih kahtá hai :—"Apne taíṉ beạbí ke sáth Rúh i abadí se Ḳhudá ke áge qurbání kiyá," Ịbr. 9 : 14. Masíh zámin ṭhahrá ; Ḳhudá Báp qarzḳhwáh, jis ne zámin se badlá cháhá ;—aur jab wuh hamárá zámin ṭhahrá, to Báp ne us se hamárí ḳhatáoṉ ká intiqám liyá. To Ḳhudá se aur Masíh se kám thá ; aur is kám ká sabab hamárá gunáh thá, jis se Khudá ne niháyat náráz hoke hamáre zámin par us sáre qahr ká bojh, jo hameṉ sahná thá, ḍálá. Isí bhasam karnewálí ág meṉ Masíh ne apní qurbání ḍálí ;—yạne, áp hamáre wáste us meṉ bhasam húá.

IV. *Jo use Báp se die gae the, un ke liye* us ne apne taíṉ Ḳhudá ke áge qurbání kiyá ; yạne, un sab ke liye, jo us par ímán láne ko the. Us ne apní ján apní bheṛoṉ ke liye dí, Yúh. 10 : 15 ; kalísyá ke liye, Aạmál 20 : 28 ; Ḳhudá ke farzandoṉ ke liye, Yúh. 11 : 50—52. Farz kiyá gayá hai, ki is qurbání meṉ itní táqat hai, ki jis se tamám dunyá bach sake ; aur is sabab se wuh dunyá ká Naját-dihinda kahlátá hai, Yúh. 4 : 42, wg. ; lekin koí inkár nahíṉ kar saktá hai, ki wuh sirf ímándároṉ ke becháne meṉ qádir hai : yih bát Pák Nawishtoṉ se sáf sábit hai, Afs. 5 : 23 ; Yúh. 17 : 2, 9, 19, 20 ; 10 : 26—28 ; 1 Tim. 4 : 10.

V. Is qurbán ká iráda yih thá, ki Ḳhudá ke insáf ko hamáre gunáhoṉ ká púrá badlá mile : is tarah likhá hai,—"Aur us ḳhún ke sabab, jo salíb par bahá, sulh karke," wg., Kal. 1 : 20 ; aur "Ḳhudá ne Masíh ke sabab dunyá ko yúṉ milá liyá," wg., 2 Kar. 5 : 19. Ab milá lená yih hai, yạne, us judáí ko, jo gunáh ke sabab húí, nest karná ; aur yih bhárí kám Masíh kí qurbání se húá. Isí wáste Masíh ne apne taíṉ Ḳhudá ke áge qurbán kiyá.

Hásil i kalám.—1. Is mazmún se yih natíja nikaltá hai, ki ímándár apne gunáhoṉ kí sazá ke ḳhatre se kámil riháí páte haiṉ, aur *un par phir koí ilzám nahíṉ*, Rúm. 8 : 1. Wuh qarz, jo gunáh ke sabab húá thá, hamáre zámin ke wasíle bilkull adá ho gayá. Jab Masíh hamárá qurbán húá, to hamáre gunáhoṉ ko uṭháyá, aur le bhí gayá. Wuh pahle us par dhare gae ; tab us ne un ká kafára kiyá : itná to in bátoṉ se murád hai, "Masíh ek bár qurbání hokar, táki wuh bahutoṉ ke gunáhoṉ ko uṭháe," wg., Ịbr. 9 : 28. "Uṭháná," is maqám meṉ, baṛí bát hai, jis ká matlab hai, *uṭháná* aur *le jáná ;* chunánchi Yúh. 1 : 29 meṉ likhá hai, Dekho, Ḳhudá ká barra, jo dunyá ke gunáh ko uṭhá le játá hai. Kaisí tasallí kí bát hai, ki us ke wasíle se un sab bátoṉ se, jin se Músá kí sharíạt meṉ sádiq ho na sakte the, har ek, jo ímán látá hai, sádiq hotá hai, Aạmál 13 : 39. Mubárak hai wuh, jis ká gunáh baḳhshá gayá, aur ḳhatá ḍhámpí gaí, Zab. 32 : 1. Ai dost, agar tú muạf kie húoṉ meṉ se ek hai, to maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki us qarz ke bojh ko, jis se tú ne riháí páí hai, bárhá yád kiyá kar : sháyad terá zikr us siyáh fihrist meṉ thá, jo 1 Kar. 6 : 9, 10 meṉ hai : aur agar aisá húá ho, to tujhe shukrguzárí

Digitized by Google

aur taríf karne ká kaisá sabab hai! Pas, Ísá kí qadam-bosí karke apne taín us ke liye zinda qurbání guzrán; kyúnki us ne tujhe apní ján dene se yih barí makhlasí bakhshí.

2. Is mazmún se ham daryáft karte hain, ki *Khudá ká insáf kabhí nahín badaltá.* Agar Masíh ne apne taín pesh na kiyá hotá, to insáf hamen kabhí na chhortá: aur jab ki wuh Khudá ke áge hamárá zámin húá, to insáf ne use kabhí na chhorá, balki use maut tak dabáyá. Agar kisí se rahm páne kí ummaid i qawí hotí, to beshakk Khudá se hotí; lekin Khudá ne use na chhorá. Agar koí rahm kí ummaid rakh saktá, to beshakk Masíh apne Báp se yih ummaid kar saktá; lekin Báp ne apne Bete ko na chhorá. Agarchi wuh bág men girá, aur us ká pasína lahú sá ho gayá; aur us ne salíb par pukárá, ki Ai mere Khudá, tú ne mujhe kyún chhor diyá? tau bhí insáf ne use kuchh fursat na dí.

Jab yih hál hai, to ai parhnewálo, agar is qurbání men bakhra nahín rakhte ho, to tumhárá kaisá hál hogá? Kyúnki agar hare darakht se (Masíh se) yih karte hain, to súkhe se (tum se) kyá na karenge? Lúká 23: 31. Theophilákt yún achchhí tarah se is áyat kí tafsír kartá hai:—"yane, agar Khudá mujh se aisí sakhtí kare, jo na faqat beilzám, par hare aur phaldár darakht kí mánind, pákízagí ke lazíz phalon se bhará hún—agar us ke gazab kí ág is tarah se mujh par lage; to tumhárí kyá hálat hogí, jo be phal aur mazlúm ho,—sáre nek phal se khálí, aur sárí badí se pur?" Socho; tum aisá gazab kyúnkar sah sakoge, jaisá Masíh ne apne logon ke liye sah liyá? Táqat i iláhí ne use sambhálá—"dekho, merá banda, jise main sambhálúngá," Yash. 42: 1. Khudáwand kí rúh kí bharpúrí ne use is ke liye taiyár kiyá, Yash. 61: 1; Yúh 3: 34. Ek firishte ne us kí madad kí, Lúká 22: 43. Us ne apne Báp se faryád kí, aur us ne us kí suní, Ibr. 5: 7. Wuh peshtar se bakhúbí jántá thá, ki main fathmand hoúngá, Yash. 50: 8, 9;—tau bhí wuh niháyat tarsán aur larzán húá; us ká dil mom kí tarah pighal gayá. Jab Masíh is tarah se Khudá ke gazab ke níche dab gayá, to tum, ai kíre makoro, kis tarah se abadí shualon kí bardásht kar sakoge? Mártin Lúthar ne yih khayál karke pukárá, "Main Khudá kí nirí zát se, (yane, Khudá se, Masíh ke báhar) kuchh ummaid nahín rakhtá hún; kyúnki zinda Khudá ke háth men giriftár honá khaufnák bát hai." Us par wáwailá, jo bagair darmiyání ke sádiq Khudá ká muqábala karegá!

3. Jab Masíh ne apne taín tumháre liye qurbán kiyá hai, to *koshish karo, ki tumháre dil is bare bhed se khúb wáqif hoke ímán ke wasíle se use qabúl karen.* Kásh ki hamáre dil narm hoke gunáh se pachhtáte; aur us par ímán láne se har dukh aur ranj ke waqt tasallí aur zor páte!

Yahán ham Khudá ká fazl, hamáre liye qurbání taiyár karne men aur Masíh ká piyár us qurbání ke hone men dekhte hain; is men Khudá gunáh se intiqám lete húe, aur gunahgár ko bacháte húe, nazar átá hai; yahán Masíh hamáre liye gunáh ká jism baná húá, (Gal. 3 báb,) maujúd hai. In báton ko sochná cháhiye; ham in par bharosá karke apne dilon ko mazbút karen.

Khudá ká nám Ísá ke liye mubárak ho!

XIII.

MASÍH KÍ SIFÁRISH KARNÍ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ DÚSRÁ HISSA.

Is liye wuh unhen jo us ke wasíle Khudá ke huzúr játe hain, ákhir tak bachá saktá hai; kyúnki wuh un kí sifárish ke liye hamesha jítá hai.—Ibr. 7: 25.

Masíh kí kahánat ká pahlá kám, yane,

Digitized by Google

us kí qurbání ká zikr úpar ke wạz men ho chuká hai, ab ham us ká dúsrá kám, yạne, us kí shafáạt par gaur karenge; aur yih kám sirf us kí qurbání ko anjám tak pahunchátá hai.

Us kí kahánat ke is dúsre hisse ká pesh nishán sardár káhin ká quds-ul-aqdas men lahú aur ḳhushbú ke sáth dáḳhil honá thá: jaisá ki Ahbár ke 16: 12—21 men likhá hai. Qurbán ko báhar zabh karne se Masíh ká apne taín zamín par qurbání karná murád hai; aur sardár káhin ke quds-ul-aqdas men lahú aur ḳhushbú ke sáth dáḳhil hone se Masíh ká ásmán par shafáạt karne ke liye jáná murád hai. Pas, yih Masíh kí kahánat ká ek zarúrí hissa hai, yahán tak ki agar yih na hotá, to us ká sárá kám zamín par befáida aur ạbas hotá. Aur agar wuh zamín par rahtá, to wuh hamáre liye kámil káhin na ho saktá; kyúnki us ke apne lahú ko zamín par bahá dene ká iráda yihí thá, ki use Ḳhudá ke sámhne ásmán par guzráne. Is liye is hisse se us kí kahánat kámil hotí hai. Us ká pahlá hissa pastí aur zillat men húá: yih hissa jalál men hotá hai, ki hamárí naját kámil ho. Yih sab is qaul se murád hai, ki "Wuh intihá tak bachá saktá hai."

Yih báten ímándáron ko Ḳhudá ke pás ímán ke wasíle se áne kí targíb detí hain. Ummaid Masíh kí shafáạt se qawí hotí hai. Is men

1. Un logon kí qism mazkúr hai, jinhen targíb dí játí hai; yạne, wuh Ḳhudá ke pás ímán ke wasile se áte hain, aur apne taín bilkull náláiq jánte hain.

2. Ímándáron kí tasallí, jo Masíh kí qudrat se hotí hai, jis ke nám se wuh Báp ke pás áte hain. Wuh qádir hai, ki unhen "intihá tak" bacháe, yạne, unhen púrí aur kámil naját de.

3. Us kí qudrat kí bunyád: "wuh un kí shafáạt ke liye hamesha jítá hai;" yạne, us ne na sirf qurbání kí, balki maujúd hai, táki apní qurbání ke fáide apne ímándáron ko pahuncháe. Pas

Ísá hamárá sardár káhin hamesha jítá hai, aur apne ímándáron ke liye ásmán par shafí̤ i qádir hai.

Yahán daryáft karná cháhiye ki Masíh ká shafí̤ honá kyá hai? aur wuh kis tarah se apní shafáạt ásmán par kartá hai? aur kis bát men us kí shafáạt ko qudrat aur galaba hotá hai?

I. *Masíh ká hamáre liye shafí̤ honá kyá hai?* Shafáạt karná do shaḳhson men darmiyání honá hai, ki ek se dúsre ke liye minnat kare. Jab ek díndár dúsre ke liye Ḳhudá se minnat kartá hai, to yih ek tarah kí shafáạt hai, 1 Tim. 2: 1; aur jab Masíh hamáre liye Báp se minnat kartá hai, to yih aur tarah kí shafáạt hai. Yih do taur bahut mutafarriq hain. Ham Ḳhudá ke yahán apne nám se kuchh nahín máng sakte hain; par sab kuchh Masíh ke nám se mángná cháhiye, Yúh. 16: 23; lekin jab Masíh Báp se hamáre liye kuchh mángtá hai, to apne hí nám se aur apne hí sawáb ke sabab se mángtá hai. Hamárá shafáạt karná faqat mahabbat ká kám hai; Masíh kí shafáạt us ke ụhde ká kám hai. Wuh Ḳhudá ke darbár men hamárá Wakíl hai, jaisá ki Shaitán tuhmatí hai. Shaitán Ḳhudá ke sámhne ham par tuhmat lagátá hai, 1 Pat. 5: 8; aur Masíh hamáre liye minnat kartá hai, táki Ḳhudá ke aur hamáre bích sulh ho, 1 Yúh. 2: 1.

Pas shafáạt karná ḳháss karke Masíh ká kám aur ụhda hai, jo aur kisí ko diyá nahín játá hai: koí Ḳhudá ke pás já nahín saktá hai, magar us ke nám se. Jis tarah ki pháṭak, Hiz. 44: 2, 3, sardár ke liye maḳhsús kiyá gayá, usí tarah se hamárá Sardár Káhin apne hí pháṭak se yạne, apne nám aur sawáb se áyá jáyá kartá hai; aur aur sab log aur pháṭakon

Digitized by Google

se áke mazbah kí taraf, yạne, us sardár kí qurbání kí taraf rujú láte haiṉ.

Agarchi Ḳhudá ne yih phátak band kar diyá, tau bhí bahutere cháhte haiṉ, ki use torke dáḳhil hoṉ; maslan, apne nám se áne cháhte haiṉ;—pír, paigambar, aur muqaddasoṉ ke nám se áne cháhte haiṉ;—lekin yih sab láhásil hogá; kyúnki Ḳhudá ne apne pás áne kí ráh ko band kar diyá hai, aur sirf Masíh use khol saktá hai.

II. Ab daryáft karná hai, ki Masíh kí shafáạt ásmán par *kis kis bát meṉ* hotí hai, yá wuh *kis kis kám se* apná yih jalálí ụhda púrá kartá hai. Pák Nawishtoṉ se mạlúm hotá hai, ki yih tín kámoṉ meṉ taqsím ho saktá hai.

1. *Us ká hamáre nám se aur hamáre liye Ḳhudá ke áge házir honá.* Ịbr. 9 : 24 meṉ likhá hai, ki "Wuh Ḳhudá ke huzúr hamáre wáste házir ho." Yih aisá hai, jaisá Sardár Káhin ká apne sína par Baní Isráíl ke bárah firqoṉ ke nám leke Ḳhudá ke huzúr haikal ke bích házir honá thá, Ḳhur. 28 : 9—12, 28, 29. Jab Ḳhudá Masíh ko dekhtá hai, wuh rahm ke sáth hameṉ yád kartá hai; jaisá ki qaus i quza ko dekhke zamín par rahm farmátá hai, aur use pání ke túfán se gárat nahíṉ kartá, Paid. 9 : 13—17.

2. Masíh hamárí shafáạt karne ke liye Ḳhudá ke áge sirf házir nahíṉ hotá, balki *apne lahú aur tasdíq ká mazkúr karke* un kí ḳhátir hamáre liye *minnat kartá hai.* Us ká ḳhún goyá boltá hai. Ịbr. 12 : 24 meṉ likhá hai, ki us ká ḳhún Hábil ke ḳhún se bihtar báteṉ boltá hai; yạne, Hábil ká ḳhún intiqám mángtá—Masíh ká ḳhún mụáfí cháhtá hai. Ek naql hai, ki do bhái the; un meṉ se ek ne apne mulk ke liye barí bahádurí kí thí, aur laráí meṉ apne ek háth meṉ zaḳhm kháke tundá húá. Dúsre ne koí qusúr kiyá, jis ke sabab se wuh ạdálat meṉ láyá gayá, aur ján ke ḳhatre meṉ pará. Us ká bhái áyá, aur us ke liye minnat karne cháhá; lekin báteṉ na kíṉ; sirf apná tundá háth uṭháyá. Sab logoṉ ne us ká bará sawáb yád karke us ke bhái ko rihái dí. Isí tarah se Masíh ká lahú hamáre liye minnat kar saktá hai. Aur Mush. 5 : 6 meṉ Masíh zabh kiye húe barre kí misál se mazkúr hai; yạne, wuh apne jalálí jism meṉ apní maut ke nishán rakhtá hai; goyá wuh zaḳhm, jo us ne zamín par hamáre gunáhoṉ ke sabab se páe, ab bhí tak lahú luhán haiṉ, aur us rahmat kí barí dalíleṉ haiṉ, jo wuh Báp se hamáre wáste mángtá hai.

3. Aur wuh *muqaddasoṉ kí duạeṉ Ḳhudá ke áge házir kartá hai,* aur apní hí ḳhátir se darḳhwást kartá hai, ki Ḳhudá unheṉ pasand kare. Is tarah se goyá ḳhushbú Ḳhudá ke huzúr uṭhtí rahtí hai, Mush. 8 : 3. Sardár Káhin ká ḳhushbú ke sáth maqdis meṉ jáná is ká pesh-nishán thá, jaisá ki Ịbr. 7 aur 9 báb meṉ mazkúr hai.

III. Masíh kí yih shafáạt bahut, balki bilkull *kám átí hai.*

1. Hamárá shafí har tarah se *apne is kám ke qábil o qádir hai.* Jo kuchh shafí meṉ darkár hai, so ḳhusúsan usí meṉ hai. Jo auroṉ ke liye minnat o shafáạt kare, us ko dáná, aur wafádár, aur narm-dil, aur jánfishán honá zarúr hai. Hamárá shafí dánish meṉ kam nahíṉ hai, balki wuh dánish i Iláhí, háṉ, akelá behadd dánishmand hai. Wuh wafádár bhí hai: chunánchi wafádár Sardár Káhin kahlátá hai, Ịbr. 2 : 17. Aur us ke barábar narm-dilí meṉ koí nahíṉ hai; chunánchi wuh hamárí mánind ázmáyá gayá thá, Ịbr. 4 : 15. Aur jánfishání us kí is se mạlúm hotí hai, ki hamárí naját us kí garaz hai; us ne is ke liye apní ján dí; aur jis ke wáste aisí barí qímat dí, us ke wáste zarúr jánfishání ke sáth minnat karegá.

2. Báp ke nazdík *wuh kaisá mahbúb* hai. Masíh us ká piyárá betá hai, Kal.

Digitized by Google

1 : 13; us kí ján ká piyárá, Afs. 1 : 6. Wuh aur Báp na sirf asl men, balki marzí men bhí ek hain; is wáste Báp hamesha us kí suntá hai, Yúh. 11 : 42. Hán, us ne Beṭe ko kahá hai, ki Mujh se máng, aur main dúngá, Zab. 2 : 8.

3. Us kí shafáạt kí *ḳhássiyat* par soch karo, ki wuh insáf ke muwáfiq hai, aur baṛí minnat o zárí ke sáth hamesha kí játí hai. Jo wuh mángtá hai, us ká dená Ḳhudá kí quddúsí o rástí ko munásib hai. Is tarah se insáf i Iláhí us kí minnat ke ḳhiláf nahíṇ hai, balki us kí darḳhwást kí pushtí aur kumak kartá hai. Yahán yád karná, cháhiye, ki Báp ne us kí darḳhwást púrí karne ká ạhd kiyá hai; Masíh ne naját ke kám men apná hissa púrá kiyá; aur is sabab se jo rahmaten wuh apne logon ke liye mángtá hai, so us ká haqq hai, jaisá ki mazdúrí mihnat karnewále ká haqq hai. Jaisá ki us kí shafáạt ká mazmún haqq ke mutábiq hai, waise hí wuh sargarmí aur hamesha koshish ke sáth hotí hai. Us ká taur ham Yúh. 17 báb men dekhte hain; aur is wạz kí sanad men marqúm hai, ki "wuh un kí shafáạt ke wáste hamesha jítá hai."

4. Yád karná cháhiye, ki *kin ke liye yih shafáạt kí játí hai.* Wuh Ḳhudá ke dost aur farzand hain, jinhen Báp áp piyár kartá hai, Yúh. 16 : 27. Sárí rahmaton kí bunyáden Báp hí ke iráda i fazl hain. Us ne hamáre wáste apná Beṭá bhí baḳhshá; aur us ke sáth hamen sab chízen kasrat se kyún na degá? Rúm 8 : 32. So kuchh shakk nahín hai, ki Masíh kí shafáạt bilkull kámyáb hogí.

Hásil i kalám.—1. Kyá Masíh hamesha bihisht men zinda rahtá hai, ki apná lahú Ḳhudá ke áge guzránke ímándáron ke liye shafáạt kare? To *un ká kaisá burá hál* hai, jo us men kuchh baḳhra nahín rakhte hain! Wuh un ke liye minnat nahín kartá, balki Ḳhudá ko intiqám lene ke liye pukártá hai; kyúnki wuh use haqír jánte hain. Har ek beímán ádmí use haqír jánke páemál kartá hai. Jab ki ádmí ke ḳhún ke liye mulzam honá haulnák bát hai; to Masíh ke ḳhún kí tahqír karná kaisá ziyáda ḳhaufnák hogá! Beshakk jab Ḳhudá ke intiqám ká din áegá, to sáf záhir hogá, ki aise gunahgár se badlá liyá jáegá, aur wuh use jahannam ke sab se níche gahráo tak hánkegá. Áh! jab insán Masíh ke fazl kí dạwat tark karte hain, tab kyá karte hain! Afsos us par, jis ke ḳhiláf ásmán par yih lahú pukártá hai!

2. Kyá Masíh hamesha zinda rahke shafáạt kartá hai? To Masíhí apne sab ḍar aur imtihánon ke waqt *is se tasallí hásil karen;* kyúnki yih bát har maraz ká ịláj hai.

Jab ki basabab kamzorí ke gunáh men giriftár hote hain, to is bát se tasallí hásil karen. Tumháre gunáh niháyat baḍí to hain; wuh Ḳhudá kí Rúh ko ranjída, aur tumháre dilon ko udás, aur tumhárí maqbúliyat kí gawáhí ko kamzor karte hain; lekin jab tumhárá aisá Sardár Káhin hai, to náummedí men phans jáne kí zarúrat nahín. "Ai mere bachcho, main tumhen yih báten likhtá hún, táki tum gunáh na karo; aur agar koí gunáh kare, to Ịsá Masíh, jo ạdil hai, Báp ke pás hamárá Shafị hai; aur wuh hamáre gunáhon ká kafára hai; faqat hamáre gunáhon ká nahín, balki tamám dunyá ke gunáhon ká, 1 Yúh. 2 : 12. Jab laṛke pahle pánw pánw chalne lagte hain, tab har ek chhoṭí chíz se ṭhokar kháte hain; aur waisá hí nae Masíhí bahut sí sahal báton men gamgín hote hain. Munásib nahín hai, ki koí Masíh kí shafáạt ke báịs gunáh karne men himmat pakṛe; lekin agar ittifáqan gunáh men giriftár ho, to bilkull náummed na honá cháhiye; Masíh shafị hai, aur apne gire húon ko uṭháne jántá hai. Aur jab koí tauba karnewálá Báp kí ḳhafagí se ḍartá hai, to yád kare, ki agarchi Báp gunáh se ḳhafá

Digitized by Google

hai, tau bhí us ká piyárá Beṭá us ke áge minnat kartá hai, aur gamgín táib ke liye muạ́fí hásil karne ko kullí qádir hai.

Jab duạ́ karne men sust ho, to náummed mat ho. Tum apne dil kí bábat shikáyat karte ho, ki wuh murda, aur sun aur bhaṭaknewálá hai; lekin yád karo, ki jab tum apne haqq men ek hí bát nahín bol sakte, tab bhí Masíh ká ḳhún tumháre liye boltá hai. Masíhíon kí duạ́en Ḳhudá ke áge gunáh ke báis najásat ke sáth játí hain, lekin Masíh unhen murr se ḳhushbúdár kar detá hai; aur us ke sabab se tumhárá áhen márná, jab tum kuchh nahín bol sakte, duạ́ i qawí ho játá hai.

Masíh kí shafáạt un ká ịláj hai, jo Ḳhudá ke insáf se apne ko burá aur gulámon ká sá ḳhauf rakhte hain. Us shafáạt par ímán láne se adab ká ḍar baṛhtá, aur náummedí ghaṭtí hai; aur is kám ke liye aur koí chíz aisí qawí o qádir nahín. "Pas, ai bháío, jab ki ham ko ijázat milí, ki maqám i muqaddas men Ịsá ke lahú se daḳhl karen; is wáste ki us ne ek naí aur jítí ráh apne jism ke parda ko pháṛke taiyár kí; aur hamáre liye baṛá káhin hai, jo Ḳhudá ke ghar ká muḳhtár hai; to áo, ham sachche dil aur ímán i kámil se apní ḳhabís tínat par ábpáshí karke nazdík áen, aur apne badanon ko sáf pání se gusl dilwáke apní ummed ke iqrár ko bejumbish thámen; kyúnki wuh, jis ne wạda kiyá, amín hai," Ịbr. 10: 19—23.

Agar Masíhí is shafáạt ko yád kartá, to kabhí dín se ṭal jáne ke ḳhatre men na paṛtá. Ai mere dosto, yihí tumhárí salámatí hai. Masíh ne isí bát se Patthras hawárí ko tasallí dí. "Ai Shamạún, dekh, Shaitán ne cháhá hai, ki tumhen gehún kí tarah phaṭke; lekin main ne tere wáste duạ́ mángí, ki terá ímán náqis na ho." Lúká 22: 31, 32.

Ham jánte hain, ki ham sab ímán, aur mahabbat aur nek-mizájí, aur farotaní, aur ịlm men kam hain. Tau bhí agar fazl ká shurụ húá, to zarúr Masíh ki shafáạt se wuh baṛhegá, aur kámil ho jáegá. Wuh na sirf hamáre ímán ká báni hai, balki us ká kámil karnewálá bhí hai. Ịbr. 12: 2. Wuh har waqt hamáre liye naí aur táza rahmaten mángá kartá hai; aur ḳhatm na karegá, jab tak ki hamárí sárí hájaten rafạ na ho jáen.

3. Kyá Masíh hamesha shafáạt kartá hai? To *yih farz* farámosh na karo:—

Masíh ko mat bhúlo. Wuh apne jalál men tumhen farámosh nahín kartá hai. Wuh apne sáre bháíon ko yád kartá hai. Lekin afsos hai, ki bárhá ham to ásání ke sabab se use bhúl játe hain. Bahut Masíhí hain, ki agar unhen árám kabhí na miltá, to un ke liye bihtar hotá; kyúnki jab Masíh se gáfil ho gae, to apní ḳhushí kí bunyád se phisal gae, aur aise nuqsán men giriftár húe, ki tamán dunyá us ká ịláj nahín ho saktí.

Ḳhudá kí pairauí men qáim raho. "Pas, az bas ki hamáre liye ek baṛá sardár káhin, jo ásmán se pár guzar gayá, yạne, Ḳhudá ká Beṭá Ịsá hai, apne iqrár ko tháme rahen," Ịbr. 4: 14. Wuh hamárá sir hai; aur jab sir bihisht men pahunchá hai, to wuh apná badan, yạne, logon ko zarúr us men láwegá. Jab ki sir pání ke sath ke úpar rahe, to badan ḍúbke mar na sakegá. Aur wuh hamáre liye minnat kartá hai; is wáste ham bhaṭakke parágaṇda nahín ho sakte hain.

Masíh kí shafáạt se himmat pakṛo, ki *duạ́ men* hamesha mashgúl raho. Jab ki wuh tumháre liye minnat kartá hai, to tum apne liye kyún nahín karte? Hawárí yih natíja is bát se nikáltá hai: "Is wáste áo, ham fazl ke taḳht ke pás beparwá áen, táki ham par rahmat ho, aur niạmat, jo waqt par madadgár ho, páen," Ịbr. 4: 16.

Masíh ke liye dunyá men *minnat karo,*

Digitized by Google

jaisá ki wuh tumháre liye bihisht men kartá hai. Agar Shaitán tum par tuhmat kare, to Masíh maujúd hai, ki tumháre liye minnat kare; aur agar koí zamín par use behurmat karne cháhe, to ḳhabardár! tum us kí ịzzat ke liye koshish karo; us ke liye bolo; us ke liye gunahgáron se minnat karo, ki wuh apní dushmaní se tauba karke us ke dost ho jáen, aur us kí shafáạt ke muhásil men sharík hon.

Ḳhudá ká nám Ísá ke liye mubárak ho.

XIV.

MASÍH KÁ HAMÁRE LIYE BADLÁ DENÁ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ PAHLÁ HÁSIL.

Masíh ne hamen mol lekar sharíạt kí lạnat se chhuṛáyá, ki wuh hamáre badle men lạnat húá.—Gal. 3: 13.

Ab Masíh kí kahánat kí qism, aur zarúrat aur us ke mutaạlliqát, yạne, qurbání aur shafáạt ká bayán ho chuká hai. Is mazmún ko chhoṛne se pahle munásib hai, ki us ke muhásil par gaur karen, aur wuh yih hain, yạne, gunáh ká kámil badlá dená, aur ek abadí mírás apne logon ke liye hásil karná. Wuh kafára, jo us ke ḳhún baháne se húá hai, záhiran hamárí sanad men mazkúr hai, jis men hawárí 10 áyat men bayán kar karke, ki "Har ek shaḳhs, jo un báton ke karne par, jo sharạ kí kitáb men likhí hain, páedár nahín rahtá, malạún hai," farmátá hai, ki kis tarah se ímándár sharạ kí lạnat se chhúṭ játá hai; yạne, Masíh ke hamáre liye wuh lạnat sahne se, aur is tarah Ḳhudá ke insáf ko badlá dene se, aur ímándár ko sazá ke band se ázád karne se.

Ḳháss karke is áyat men Masíhí ká sharạ kí lạnat se chhuṭkárá páná; aur us ká taur, mazkúr hai.

1. Ímándár ká chhuṭkárá: "Masíh ne hamen sharạ kí lạnat se mol lekar chhuṛáyá." Sharạ i Iláhí ke tín hisse hain,—hukm, wạde, aur dhamkíán yá lạnaten. Sharạ kí lạnat us ká ilzám dene ká fatwá hai, jis se gunahgár ján aur badan kí maut ke band men á játá hai. Zanjír, jis se wuh use bándhtá hai, so gunáh kí náláiqí hai; jis se Masíh ke siwáe koí chhuṛá nahín saktá. Sharạ kí yih lạnat haulnák bát hai; kyúnki wuh us kí rúh ko már ḍáltí hai; aur wuh kabhí dhímí na hogí,—hán, wuh na ánsúon, na tauba, na chál ke sudhárne ke sabab se gunahgár ko chhoṛegí. Masíh is lạnat se ímándár ko chhuṛátá hai; aur wuh us se abad tak aur kuchh kám nahín rakhtá.

2. Is ká taur mazkúr hai; yạne, púrá dám diyá gayá hai, aur gunahgár kí ịwaz men diyá gayá, jis se kámil badlá húá. Aur jaisá kí dám púrá thá, waisá hí hamáre badle men diyá gayá hai;—aur hamárí sanad yihí kahtí hai: ki "wuh hamáre badle maurid i lạn húá;" jis ká matlab nahín hai, ki Masíh áp lạnatí húá. Yih hál aisá hai, jaisá ki jab kahá gayá hai, ki "Kalima mujassam húá," tab matlab nahín hai, ki Ulúhiyat jism ban gaí. Ulúhiyat ne jism liyá; aur Masíh ne lạnat apne úpar lí;—is wáste likhá gayá hai, ki "Us ne us ko, jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh ṭhahráyá." Is ká matlab yih hai, ki hamáre gunáh us ko mahsúb húe, ki wuh hamárá zámin hoke un ká kafára de, aur hamáre badle men sazá uṭháe. Is se yih natíja nikaltá hai: ki

Masíh kí maut se ímándáron ke sáre gunáhon ká kámil badlá húá; aur Ḳhudá ká insáf phir un kí bábat kuchh dạwá na karegá.

"Aur ham usí men us ke lahú ke sabab se naját, yạne, gunáhon kí magfirat, páte hain." Kal. 1: 14. Is men ek fáida, yạne, naját, mazkúr hai; aur us kí sharh

Digitized by Google

yún kí gaí hai, yạne, gunáhon kí magfirat; aur us ke garáṉ bahá hone ká bayán bhí hai, yạne, Masíh ká ḳhún. Phir, "apne hí lahú ke sáth maqám i aqdas men ek bár dáḳhil húá, ki us ne hamáre wáste abadí ḳhalásí hásil kí," Ịbr. 9 : 12. Is áyat meṉ bhí abadí ḳhalásí, yạne, naját pesh áí, kí wuh hamáre liye ḳharídí gaí; aur Masíh ká ḳhún us kí qímat ṭhahrá.

Masíh ká hamáre liye badlá dená ek záhirí, aur zarúrí aur tasallí denewálí bát hai; aur sachái ke dushman us ke ḳhiláf bolte aur us par shakk ká parda ḍálte hain;—is liye main kamar bándhtá húṉ, táki sábit karúṉ, ki us ne hamáre gunáhon ká púrá badlá Ḳhudá ko diyá.

I. *Masíh ká badlá dená kyá hai?* Jawáb yih, ki badlá dená Masíh ká wuh kám hai, jo us ne, hamárá zámin hoke, Ḳhudá kí tábịdárí meṉ, aur hameṉ piyár karne se, kiyá; yạne, Ḳhudá-insán házir húá, táki sab kuchh kare, aur sab kuchh sahe, jo hameṉ sharạ ke mutábiq karná aur sahná thá; jis kám ke wasíle us ne hameṉ us gazab aur lạnat se, jo gunáh ke sabab ham par wájib the, rihái bakhshí.

1. Yih *Ḳhudá-insán* ká kám hai; aur koí is qábil na thá, ki Ḳhudá ko gunáh kí beniháyat badí ká badlá de. Basabab donoṉ ḳhássiyatoṉ ke, jo ek hí ạjíb shaḳhs meṉ báham mil gaí thíṉ, wuh yih kám kar saktá thá, balki kiyá bhí hai. Insániyat se jo kuchh ho saktá, so húá— wuh qurbání ká máddá baná: Ulúhiyat se us kí aisí qadr húí, ki wuh kámil badlá húá. Yúṉ wuh kám Ḳhudá-insán ká kám ṭhahrá; lekin is tarah se ki agarchi donoṉ ḳhássiyateṉ is kám meṉ báham mil gaíṉ, tau bhí har ek un donoṉ meṉ apní judá judá sifateṉ rakhtí thíṉ. Agar sab firishte ján dete, aur sáre ádmíoṉ ká ḳhún baháyá játá, to bas na hotá. Ḳhudá ne apne ḳhún se, Ạmál 20 : 28 kalísyá ko mol liyá.

2. Agar wuh Ḳhudá ke insáf ko hamáre liye rází kartá, to zarúr thá, ki hamárá zámin hoke *Ḳhudá ke áge hamáre liye házir hotá*; nahíṉ to us kí tábịdárí se ham ko kuchh fáida na pahunchtá. Is anjám ke liye wuh sharạ ká mahkúm húá, Gal. 4 : 4; yạne, aise hí faráiz ká mahkúm húá, jaise ki hameṉ farmáe gae the—aur is meṉ hamárá zámin húá; chunánchi wuh zámin kahlátá hai, Ịbr. 7 : 22. Haqíqat meṉ aur kisí sabab se wuh tábịdár aur ranjída na ho saktá thá. Wuh apne kisí kám ke sabab se maurid i lạn na húá. Us kí bábat ek peshíngoí húí thí, yạne, yih, ki "Masíh munqatạ kiyá jáegá, aur us ká kuchh nahíṉ;" yạne, apne wáste nahíṉ, Dán. 9 : 26 : aur Pák Nawishte sáf sáf kahte hain, ki hamáre hí wáste,—"Masíh, jaisá ki nabíoṉ kí kitáboṉ meṉ likhá gayá hai, hamáre gunáhoṉ ke wáste múá," 1 Kar. 15 : 3.

Yád karná cháhiye, ki Masíh hamárá badlá húá. Bạze kahte hain, ki Masíh hamáre fáide ke wáste múá, lekin hamáre badle meṉ nahíṉ. Par us ká hamárá zámin aur badlá honá hamáre sádiq gine jáne kí bunyád hai, balki us ke kone ká sirá. Agar wuh hamárá badlá na húá to hamáre gunáh us par kyúnkar láde gae? Yas. 53 : 6. Agar wuh hamáre badle meṉ sádiq na hotá, to kyúnkar "Ḳhudáwand hamárí sadáqat" kahláyá já saktá? Yar. 33 : 16. Agar wuh hamárá badlá na hotá, to us se hameṉ kyá fáida hotá?

3. Masíh *Ḳhudá ká tábịdár* thá, aur *us ne hameṉ piyár* kiyá; isí sabab se hamáre liye insáf ko rází kiyá. Fil. 2 : 8 se sáf záhir hai, ki us ká kám tábịdárí se thá; "maut tak balki salíbí maut tak farmánbardár rahá." Farmánbardárí sirf us hí waqt hotí hai, jab kí hukm húá ho; aur Masíh áp kahtá hai, ki aisá hukm húá.— "Us ká dená, (yạne, ján ká dená) mere iḳhtiyár meṉ hai, aur us ká pher lená mere

Digitized by Google

iḳhtiyár meṉ hai; yih hukm maiṉ ne apne Báp se páyá, Yúh. 10 : 18. So wuh is meṉ Ḳhudá ká tábịdár thá; tau bhí apní hí marzí se us ne sab kuchh kiyá; aur mihrbání aur mahabbat se kiyá; kyúṉki "Masíh ne ham se mahabbat kí, aur apne taíṉ Ḳhudá ke áge nazar aur qurbán kiyá, táki use ḳhushbú mạlúm ho," Afs. 5 : 2. Jaisá ki us ke hamárá badlá hone ká sabab i berúní hamárí shikasta-hálí thí, waisá hí sabab i bátiní us kí mahabbat thí.

4. Masíh ne *sahne* aur *karne se,* insáf ko rází kiyá; yạne, jo kuchh Ḳhudá kí sharạ ke mutábiq ham ko karná aur sahná thá, so us ne kiyá aur sahá. Masíh ká yih duhrá kám ádmí ke duhre farz ke mutábiq hai; yạne, us ne sab kuchh kiyá, jo Ḳhudá ádmí se cháhtá hai; aur wuh sazá sahí, jo Ḳhudá ne hamárí náfarmánbardárí ke liye ṭhahráí. Bạze to samajhte haiṉ, ki Masíh ke karne se nahíṉ, lekin us ke sahne se hamárí naját hotí hai. Farz kiyá, ki Pák Nawishtoṉ meṉ us ke sahne ká tazkira bahut ziyáda húá; lekin kaí ek maqám haiṉ, jinheṉ sochná cháhiye; chunánchi Gal. 4: 4, 5 meṉ likhá hai, ki "Wuh ạurat ke peṭ se sharạ ká mahkúm hoke paidá húá, táki wuh ahl i sharíạt ko mol le." Aur jab wuh is anjám ke liye "sharạ ká mahkúm" húá, to is se murád hai, ki wuh na sirf us kí lạnat ke níche paṛá, balki use us ke ahkám ká mánná zarúr húá. Isí tarah se Rúm. 5 : 19 meṉ likhá hai, ki us kí tábịdárí se bahut se sádiq ṭhahráe gae; yạne, jo un ko karná farz thá, táki sádiq ṭhahreṉ, so us ne kiyá. Aur agar koí púchhe, ki Jab us ne sahne se sharíạt ká dạwá púrá kiyá, to us ká karná kyá zarúr thá? to jawáb yih hai, ki bahut zarúr thá; kyúnki in do bátoṉ se wuh púrí tábịdárí hotí hai, jis se Ḳhudá rází hai; us ká kám hamárí káhilí ká badlá húá, aur us ká dukh ḳhatáoṉ kí sazá ká badlá.

5. Us ke hamárá badlá hone ká hásil aur phal yih hai, ki *ham us gazab aur lạnat se,* jo hamáre gunáhoṉ ke sabab ham par wájib the, *chhúṭ játe haiṉ.* Masíh ke kafára kí qadr, aur qímat, aur kamáliyat aisí hai, ki hamárí ázádagí aur kámil chhuṭkárá us ká wájib phal hai; us se hamárí naját sirf mumkin nahíṉ, balki munásib húí. Agar wuh hamáre badle maurid i lạn húá, to zarúr ham ne lạnat se riháí páí; aur isí tarah hawárí bhí dalíl látá hai; yạne, "Ḳhudá ne us ke taíṉ aisá záhir kiyá, ki wuh un ke liye, jo us ke lahú par ímán láeṉ, sulh ká sabab ho, táki wuh apní sadáqat zuhúr meṉ láe; is wáste ki Ḳhudá pahle gunáhoṉ se muhlat ke dinoṉ meṉ guzar gayá, so us ne yih kuchh kiyá, ki wuh is zamáne meṉ apní sadáqat zuhúr meṉ láe, ki wuh áp hí sádiq ṭhahre, aur us ko, jo Ịsá Masíh par ímán látá hai, sádiq ṭhahráe," Rúm. 3 : 25, 26. Jab Ḳhudá ne Masíh se gunáh ká intiqám liyá, tab us ká matlab kyá thá? Is mazmún par gaur karná cháhiye. Us ká matlab yih thá, ki apní sadáqat ko gunáh kí baḳhshish meṉ záhir kare; aur yih bát aisí bhárí hai; ki Hawárí ne use duhráyá: wuh cháhtá thá, ki ham baḳhúbí yád kareṉ, ki na sirf rahmat, balki insáf aur sadáqat bhí gunahgároṉ ke baḳhshne meṉ záhir hotí hai. Yih kaisí tasallí kí bát hai! Ḳhudá ne Masíh ko hamáre kafára ke liye záhir kiyá hai. Kyá insáf ko záhir aur rází karná zarúr thá? Wuh Masíh kí maut se aisá záhir aur rází kiyá gayá hai, ki jaisá tumhárí halákat se kabhí nahíṉ ho saktá. Is tarah se Masíh ká Ḳhudá ke insáf ko rází karne ká muḳhtasar bayán húá.

II. Masíh ká insáf ko rází karná *haqíqí* hai; ḳhayálí nahíṉ. Is ke subút meṉ jo kuchh ham kah chuke haiṉ, so kám átá hai. Bạzoṉ ne samjhá hai, ki wuh misálí hai; lekin wuh sach, púrá aur maqbúl hai. Us ká lahú ek zámin ká

Digitized by Google

lahú hai, Ibr. 7 : 22, jo shara ke faráiz men thá, Gal. 4 : 4; aur agarchi us ká kuchh gunáh nahín thá, tau bhí Khudá ke áge hamárá zámin hoke hamárí badkáríán us par ládí gaín, Yas. 53 : 6; aur usí se Khudá ne hamáre gunáhon ká intiqám liyá, Rúm. 8 : 32, us kí ján kí tasdía men, Matí 27 : 46, aur badan kí, Aamál 2 : 23; aur apne Bete kí is tábidárí se wuh bilkull khush aur rází hai, Afs. 5 : 2; aur is liye use murdon men se jiláyá, aur apne dahne háth bitháyá, Afs. 1 : 20; aur us kí sadáqat kí khátir se ímándáron ko sádiq aur ázád kiyá, yahán tak ki wuh phir kabhí mulzim na honge, Rúm. 8 : 1, 34. Yih sab Pák Nawishton se sáf záhir hai : hamárá ímán is kafára kí bábat ádmíon kí tajwíz kí húí báton par nahín, balki Khudá kí muhr kí húí sachái par qáim hai; lekin insán kí tabíat aisí nádurust hai, aur us ke dil ká aisá gurúr hai, ki wuh Khudá ke fazl kí, jo hamáre liye aisí makhlasí bakhshne se áshkára húá, taríf na karke, aur sáre iatráz, jo us ká kharáb dil Shaitán kí madad se nikál saktá hai, pesh láke hamesha koshish men rahtá hai, ki us bunyád i mubárak ko, jis par Khudá ne apní izzat o jalál, aur apne logon kí naját muqarrar kí hai, dhá dále!

Hásil i kalám.—1. Agar Masíh kí maut wuhí hai, ki jis ke sabab Khudá ham se rází húá, to *gunáh niháyat badí hai;* kyúnki us ká beniháyat intiqám liyá gayá hai. Ahmaq gunáh se thatthá karte hain; aur ádmíon men bahut thore hain, jo us kí badí kí tháh páte hain. Gunáh aisí kharábí hai, ki agar Khudá tumháre ek bad khayál ke badle men hamesha ká azáb detá, to gair wájib sazá na hotí. Sháyad tum gumán karte ho, ki Khudá ká gunáh ke badle aisí sazá dená, aur kabhí gunahgár se rází na honá, barí sakhtí hai; lekin gaur karo, ki wuh, jis ká gunáh tum karte ho, pák aur mubárak Khudá hai, jis ká haqq kámil hai, aur jis ká insáf badaltá nahín; tab sháyad aur tarah ká gumán karoge. Afsos! gunáh kí badí kí gahráí kaisí hai! Agar tum us kí badí pahchánne cháhte, to Khudá kí sifaten socho, jis ke zidd men gunáh karte ho; yá Masíh kí tasdía o maut se us kí gahráí nápo: tab tum sáf sáf dekhoge, ki wuh kaisí burí aur karwí chíz hai. Masíh kí maut ek áína hai, jis men insán apne gunáh kí bebayán o behadd badí dekh saktá hai.

2. *Ádmíon* kí *rúhen beshqímat* hain. Yih us dám se, jo un kí naját ke liye diyá gayá, malúm hotá hai. Masíh ke khún se afzal kyá hai! "Kyúnki tum yih jánte ho, ki tum ne jo apní maurúsí ádat i behúda se naját páí, yih kuchh fání chízon ke, yane, rúpe sone ke sabab se nahín, balki us ke, jo bedág aur beaib barre kí mánind hai, yane, Masíh ke beshqímat lahú ke sabab se hai," 1 Pat. 1 : 18, 19. Sirf Masíh ká khún insán kí rúhon ke kafára karne kí liyáqat rakhtá hai. Sone rúpe se dunyawí ázádagí to ho saktí hai, lekin rúh ká chhutkárá jahannamí band se nahín ho saktá. Khudá kí sárí khilqat ek hí rúh ke barábar nahín hai, jis ne un kí naját kharídí, us ne yih bát bakhúbí jání; lekin afsos, hazár afsos! gunahgár apní rúhen kaisí sastí bechte hain! Par socho; agar tum apní rúhen sastí becho, to pachhtáwá mahangá kharídoge.

3. Is mazmún se wuh *mahabbat, jo Masíh ne ham se kí, bahut afzal* malúm hotí hai. Ek naql hai, ki ek bádsháh ne hukm kiyá thá, ki jo koí zinákárí men pakrá jáegá, us kí donon ánkhen nikálí jáengí. Kuchh din ke bad aisá húá, ki usí ká betá is gunáh men pakrá, aur us ke sámhne láyá gayá. Bádsháh us kí adálat karne lagá, aur bát sábit húí. Tab sab log kahne lage ki Wuh hazrat ká akelá betá hai: afsos kí bát hai, ki wuh andhá kiyá jáe: aur bádsháh se minnat karne lage, ki use muáf kíjiye. Ákhir ko bádsháh ne apní ek ánkh, aur apne bete kí

Digitized by Google

ek, nikálí; aur is tarah se sab logon ke áge apná hukm sábit rakhá, aur apní mahabbat bhí apne beṭe kí taraf záhir kí. Lekin Masíh kí mahabbat hamárí taraf is bádsháh kí mahabbat se kahín ziyáda thí: us ne na sirf ádhá bojh uṭháyá, balki sab kuchh. Us bádsháh ne apne piyáre beṭe ke wáste ízá uṭháí: Masíh ne apne dushmanon ke liye, balki unhín dushmanon ke liye jo us ke khiláf laṛte chale játe the, Rúm. 5 : 8.

4. Jab ki Masíh ne hamáre liye kámil badlá diyá hai, to *Khudá ká insáf hamáre gunáhon kí muáfí ko rok nahín saktá.* Wuh ádil hai, ki hamáre gunáhon ko muáf kare, 1 Yúh. 1 : 9. Is baṛí tasallí kí bát se gamgín o miskín gunahgár ummed i qawí pátá hai. Wuh Khudá se kámil bharose ke sáth faryád kar saktá hai; aur jab Masíh ke lahú kí qadr yád kartá, to apne gunáh se kabhí maglúb na hogá.

5. Cháhiye ki har ek *apne kám aur apní nekí ká bharosá chhoṛke Masíh ke kámil kám par ásrá rakhe.* Ham ko aisá iráda kabhí na karná cháhiye, ki apne kámon se Khudá ko rází kar sakenge. Ham apne gunáhon ke badle kuchh nahín kar sakte hain. Hamárá pachhtáwá, hamárí udásí aur gamgíní, hamárí koshish, dil ko pák karne men, ek bhí gunáh ke bojh ko utárne aur us ke miṭáne men kuchh nahín kar sakte hain. Masíh ká kám aisá kámil hai, ki goyá Khudá har ek se, jo use us ká kafára yád dilátá hai, rází hai. Kásh ki tum sab khúb iatibár karte, ki Masíh par ímán láná Khudá ko aisá khush kartá hai, jaisá ki tumhárí sárí mihnat aur koshishen kabhí nahín kar saktí hain.

XV.

MASÍH KÍ QURBÁNÍ SE KHARÍDÍ HÚÍ MÍRÁS.

US KÍ KAHÁNAT KÁ DÚSRÁ HÁSIL.

Par jab waqt púrá húá, tab Khudá ne apne Beṭe ko bhejá, jo aurat se paidá hoke sharíat ke tábi húá, táki wuh un ko jo sharíat ke tábi hain mol le, aur ham lepálak hone ká darja páen.—Gal. 4 : 4, 5.

HAMÁRÁ qarz adá karná, yane, shara kí lanat se hamárí ázádagí kharídná, guzashta waz men mazkúr húá.

Masíh ká hamáre liye ek mírás kharídná is waqt ká mazmún hai. Sanad men is ká zikr yún hai, "ki ham lepálak hone ká darja páen." Lepálak kisí ko beṭe kí jagah lená hai. Tabanní i Iláhí wuh kám hai, ki jis se Khudá, Masíh kí khátir se, hamen farzand ṭhahráke Masíh ke sáth hayát i abadí ká wáris banátá hai.

Ham ne Ádam ke girne ke sabab apní mírás kho dí; aur úpar kí sanad ke mutábiq Masíh kí maut se use phir páte hain. Us kí maut se hamárá nayá aur mazbúttar haqq húá hai. Is se yih natíja nikaltá hai; ki

Masíh kí maut ne na sirf hamáre qarz adá kie, balki Khudá ke farzandon ke wáste us ne ek tuhfa mírás kharídí hai.

"Aur wuh isí sabab se nae ahd ká wásita hai, táki maut ke wasíle se un taqsíron ke liye, jo pahle ahd men thín muáfí ho; aur wuh, jo buláe gae hain, mírás i abadí ke wade ko hásil karen," Ibr. 9 : 15.

Ab is men daryáft karná hai, ki Masíh ne kyá diyá; kyá mol liyá; aur kin ke liye.

I. *Masíh ne kyá diyá?* Mufassiron ne Masíh kí kahánat ke phal do qismon men taqsím kie hain, yane, qarz ko adá karná, aur mírás ko mol lená. Is ke

Digitized by Google

mutábiq Masíh kí tábịdárí kí do nisbaten hain; yạne, ek sharạí sadáqat se, aur dúsrí sawáb se, jo sharạ ke dạwe se ziyáda hai.

Is bát men mufassiron ne Masíh kí maut kí, aur us ke ahwál o nisbaton kí tafríq wájib taur par kí hai. Jab Masíh kí maut ko aur báton se ạláhida karke sochte hain, to mạlúm hotá hai, ki wuh sharạ ke dạwe se kuchh ziyáda na thí; kyúnki na Báp kí mahabbat, na us ká insáf Masíh ko us tasdíạ se, jo insán ká badlá dene ke liye use sahní zarúr thí, aur ziyáda kabhí na detá; lekin jab us ke ahwál, aur sahnewále kí zát i pák, wg., sochte hain, to mạlúm hotá hai, ki us ká sawáb sharạ ke dạwe se niháyat ạlá o bálá thá; kyúnki agarchi sharạ ne gunahgáron kí maut cháhí, jo kíṛe makoṛe hain, tau bhí wuh betaqsír kí maut na cháhtí thí; wuh na cháhtí thí, ki Ḳhudá apná ḳhún baháe; wuh kabhí nahín cháhtí thí, ki aisá beshqímat lahú, jaisá Masíh ká hai, baháyá jáe. Sharạ ne yih nahín cháhá; lekin Ḳhudá ko achchhá lagá, ki apne insáf aur rahmat ke zuhúr ke liye yihí badlá ṭhahráe, ki Masíh hamáre liye marne se hamárá ázád karnewálá ho. Aur haqíqatan jab Ḳhudá ne sharạ ko aisá dhímí kiyá, ki hamárá badlá ho saktá, tab ham par baṛá fazl kiyá; kyúnki is se insáf bilkull rází húá hai, aur tau bhí ham jíte aur bachte hain. Agar yih májará haqíqat men na húá hotá, to insán us ká ḳhayál na kar saktá. Ab ham ne Masíh ke us kámil badle se, jo hamárí ḳhatáon ke liye us ke ḳhún aur tasdíạ se húá, kámil ázádagí páí; balki ek jalwagar mírás, jo us ke ḳhún se ḳharídí gaí hai, hamárá haqq hai; kyúnki wuh betaqsír ká balki Ḳhudá ká ḳhún hai; aur is wáste wuh sharạ ke dạwe se kahín tuhfa aur kámgár hai. Is se ham par yih wázih hotá hai, ki Masíh men kaisí daulat ká ḳhazána hai, jo us ne hamárí ázádagí kí qímat se ziyáda hamáre wáste diyá. Jitná ki us kí ján aur badan ham se bihtar hain, jin ke badle wuh qurbán húá, utná hí yih ḳhazána beqiyás hai; jis ká na ádmí, na firishte shumár kar sakte hain. Masíh ne isí behadd ḳhazáne ko ḳharch kiyá, ki ímándáron ke wáste sab se achchhí mírás ko mol le. Ham is tarah se ḳhazáne ká ḳhayál karke, ab mírás kí taraf rujú láte hain.

II. Yih *mírás* aisí láintihá hai, ki ḳhalq us kí baṛáí samajh nahín saktá; kyúnki us men sab chízen hain. "Sab kuchh tumhárá hai; aur tum Masíh ke ho, aur Masíh Ḳhudá ká." 1 Kar. 3 : 22, 23. "Jo gálib hotá hai, so sab ká wáris hogá," Mush. 21 : 7. Ḳháss karke—

1. *Is dunyá kí sárí barkaten* ímándáron ke liye Masíh kí maut se ḳharídí gaín. "Us ne hamen sab kuchh kasrat se diyá," 1 Tim. 6 : 17. Yih nahín, ki sab chízen haqíqatan ímándáron ke qabze men hain; lekin sab chízon se unhen tasallí o fáida miltá hai. Auron ke liye is zamáne ke mál men ḍank, aur kaṛwáhaṭ aur jál hai: magar muqaddas logon ke liye us men sirf fáida hai;—chunánchi likhá hai: ki "Thoṛá sá, jo sádiq ká hai, bahutere sharíron ke amwál se bihtar hai," Zab. 37 : 16; aur yih bát goyá kunjí hai, jis se hawárí ká yih qaul khultá hai, ki agarchi "nádár kí mánind hain, par sárí chízon ke málik hain," 2 Kar. 6 : 10. Sirf wuh hí dunyá ko qabze men rakhte hain; par dunyá auron ko rakhtí aur un par gálib átí hai. Muqaddas log dunyá ko istiạmál karke us men Ḳhudá se ḳhushí hásil karte hain: aur log dunyá ke sabab se fareb kháte, aur álúda hoke halák ho játe hain.

2. *Rúhání barkaten* Masíh ke ḳhún se un ke liye ḳharídí gaí hain, chunánchi *tasdíq*, yạne, sádiq giná jáná, jis men hamáre gunáhon kí muạfí aur hamárí maqbúliyat shámil hain: "So wuh us ke fazl ke sabab se Masíh Ísá ke fidá hone

ke wasíle se muft men sádiq gine játe hain," Rúm. 3: 24. *Taqdís* bhí un ke liye kharídí gaí hai; chunánchi "wuh hamáre liye Khudá se pákízagí hai," 1 Kar. 1 : 30. Yih, do, yane, hamárí tasdíq aur taqdís, fazl i kasrat ke khazáne ke sab se achchhe pairáhan hain. Jo rúh unhen pahintí hai, so kaisí jalwagar aur khushnumá hai! *Hamárá Khudá ke lepálak honá* us ke khún se hamáre liye kharídá gayá hai: "Kyúnki tum sab ke sab us ímán ke sabab se, jo Masíh Ísá par hai, Khudá ke farzand ho," Gal. 3 : 26. Masíh ke Beṭe hone se, ham ímán ke wasíle se us men hoke farzand ho játe hain; aur jab farzand, to wáris. Wáh! yih kaisí mahabbat hai, ki ham Khudá ke farzand kahláen! 1 Yúh. 3 : 1;—ki ham garíb o láchár wáris hon, balki Masíh ke sáth Khudá ke wáris! Hán, wuhí *ímán*, jis se ham Masíh ke sáth paiwasta hote hain, us ke khún se kharídá gayá hai. Yih beshqímat fazl Masíh ne hamáre wáste mol liyá; hán, wuh sárí sulh, aur khushnúdí aur rúhání tasallí, jo ímán ke phal hain, ímán ke sáth isí lahú se kharídí gaí hain, 2 Pat. 1 : 1; Rúm. 5 : 1—3. Aláwa is ke *Rúh-ul-Quds* áp, jo sáre fazl aur tasallí ká báni aur chashma hai, Masíh kí maut aur jí uṭhne se ham ko miltá hai, Gal. 3 : 13, 14. Agar Masíh na múá hotá, to Rúh i Pák tumháre dilon ko na to pák kartá, aur na tasallí bakhshtá.

3. Sárí *abadí barkaten* us ke lahú se kharídí gaí hain. Bihisht aur us ká jalál isí qímat se ímándáron ke liye kharídá gayá hai. Is sabab se wuh jalál ek "mírás, jo bezawál, aur námulauwas hai, aur pazmurda nahín hotí, aur ásmán men tumháre liye rakh chhoṛí gaí," kahlátá hai; jis kí jítí ummaid ke liye Masíh ke jí uṭhne ke báis tum phirke paidá húe, 1 Pat. 1 : 3, 4. Na sirf abhí kí, balki ánewálí rahmaten bhí usí ke khún se hamáre liye kharídí gaí hain, 1 Kar. 3 : 22.

III. Yih sab kuchh *ímándáron* ke liye kharídá gayá hai; is wáste wuh "muqaddas logon kí mírás raushní men" kahlátá hai, Kal. 1 : 12. "Sab kuchh tumhárá hai; kyúnki tum Masíh ke ho;" haqq is tarah se ṭhahartá hai, 1 Kar. 3 : 22, 23. Aur waisá hí Rúm. 8 : 30 men likhá hai, "Aur jin ke liye us ne taqdír kí, us ne un ko talab kiyá; aur jinhen talab kiyá, un ko sádiq jáná; aur jinhen sádiq jáná, un ko jalál bakhshá." Sirf wuhí farzand o wáris hain, Rúm. 8 : 17. Nárást us ke wáris nahín ho sakte, 1 Kar. 6 : 9. "Chhoṭe gol" ko "Báp kí khushí" hai, ki "bádsháhat dewe," Lúká, 12 : 32.

Hásil i kalám.—1. Kyá Masíh ne tumhen ázád kiyá, balki tumháre wáste aisí abadí mírás mol lí hai? To kaisá zarúr hai, ki ímándár log is zindagí men us hissa se, jo us kí parwardigárí men un ke liye ṭhahráyá gayá hai, *qináat karen*. Kyá sirf qináat karen? Yih to bahut adná bát hai. Un kí hálat kitní hí past kyún na ho, tau bhí cháhiye ki wuh dilshád hon, aur taríf aur shukrguzárí se mamúr. Kuṛkuṛáná aur Khudá kí parwardigárí par iʿtaráz karná is mírás ke muntaziron men kabhí na páyá jáe! Agar tum bázár se kisí muhtáj bhíkh mángnewále ko leke apná lepálak aur wáris ṭhahráte, aur baʿd us ke wuh thoṛe se dukh ke sabab tum se jhagṛá kartá, to tum us kí bardásht kyúnkar kar sakte? Aur tumhárá hál aisá hí thá, balki is se burá. Tum Khudá se dúr, aur rástí aur pákízagí se khálí the. Tum men koí sifat na thí jise Khudá pasand kar saktá. Tumhárí muflisí aur náchárí behadd thí. Phir, dekho, ki Khudá ne tumhen kaisí sarfarází bakhshí. Pas, agar tum us ke ghar men ṭhikáná páke, aur aisí mírás ke waʿdon ko hásil karke kuṛkuṛáoge, to yih kaisí náshukrí hogí! Aur agar Khudá aise gunáh ke sabab tumhen tambíh kare, to kyá taʿajjub? To cháhiye ki ham qináat karen, aur apne Báp ke die húe hisse se rází rahen.

Digitized by Google

2. Cháhiye ki Khudá ke log is dunyá men apná daur aisá karen, jaisá ki un kí *khwáhishen* sab chízon se, jo dekhne men átín, *chhuṛáí gaí hon*. Cháhiye ki jíne se aur marne se bhí rází rahen; kyúnki agar jíte rahen, to hál kí sab chízen un kí hain; aur agar mar jáen, to áyanda kí sab chízen un kí hain. Pulús is ká zikr baṛí beparwáí ke sáth kartá hai: "Main nahín jántá, main kyá ikhtiyár karúngá," Fil. 1: 22. Bahutere, jo ab jalál men hain, jab ki yahán jism men ḍerá karte the, maut kí khwáhish karke zindagí ko sabr ke sáth káṭte the.

Aur Khudá kí dánáí aur hikmat is men záhir hotí hai, ki wuh nae makhlúq ko aisá mizáj i bejumbish detá hai, jaisá ki 2 Tas. 3: 5 men mazkúr hai: "Khudáwand tumháre dilon ko hidáyat kare, ki tum Khudá ko piyár karo, aur Masíh kí ráh tako." Mahabbat se khwáhish paidá hotí hai; aur sabr se khwáhish kí shiddat tham játí hai. So khwáhish i shiddatí adab o bardásht se aur mahabbat i garán, baṛe sabr se mel kartí hai. Aur agar Rúh i Pák Masíhí ke mizáj men aisá mel paidá na kartá, to ímándár apne taín hamesha ízá detá.

3. Is mazmún se, natíja ke taur par, málúm hotá hai, ki *un kí naját, jo Masíh ko nahín pahchánte, aur us ke lahú men kuchh bakhra nahín rakhte hain, námumkin hai.* Tamám dunyá ke liye jalál men dákhil hone kí sirf ek hí ráh hai. "Koí bagair mere wasíle ke Báp ke pás nahín á saktá," Yúh. 14: 6. Abirahám kí barkat ímán se gair qaumon par átí hai. Gal. 3: 14. Bagair Ísá Masíh ke koí kám Khudá ke nazdík nek nahín ṭhahregá: "mujh se judá tum kuchh nahín kar sakte," Yúh. 15: 5. Aur bagair ímán ke Khudá ko rází karná muhál hai. Ibr. 11: 6. Pák Kalám ke mutábiq naját hamesha dáwat se nisbat rakhtí hai, Rúm. 8: 30; aur yih dáwat injíl kí khushkhabarí se, Rúm. 10: 9. Jo Ísáí taqrír karte hain, ki butparast aur kharáb Masíhí bhí naját pá sakte hain, to ham un se wuhí kah sakte hain, jo kisí shakhs ne Aflátún ke taríf karnewálon ko kahá, ki Jab tum koshish karte ho, ki Aflátún ko Ísáí ṭhahráo, to khabardár! aisá na ho, ki tum áp butparast aur beráh ṭhahro.

4. Kaisí baṛí bát hai, ki is abadí mírás men *hamárá haqq beshakk o shubha ho!* Bahutere nit koshish karte hain, ki is dunyá men ek fání hissa páen; par us abadí mírás se bilkull gáfil rahte hain. Yih haulnák hai. Is se málúm hotá hai, ki insán kí buzurg rúh kahán tak gunáh ke sabab past o zalíl ho gaí hai, ki sirf is dunyá aur jism kí parwá kartí hai. Merí suno, ai tum, jo is dunyá ke liye aisí mihnat karte ho, ki goyá bihisht is hí men hai. Jab maut áegí, aur tum un sab chízon kí, jin ke wáste mihnat o mashaqqat kar rahe ho, bakhúbí behaqíqat pahchánoge, tab kyá karoge? Jab áge nazar dauṛáke áqibat ko dekhoge, tab kyá karoge? Maut kí hálat men tum hayát i abadí kí ummaid i qawí ke wáste kyá na dete!

Pas, agar apní bechárí rúh kí kuchh parwá karte ho, to abhí apne abadí sukh aur dukh se beparwá na raho. "Ziyáda jidd o jihd karo, ki tumhárá talbída aur barguzída honá sábit ho," 2 Pat. 1: 10. "Ḍarte aur tharthacáte apní naját ke kám kie jáo; kyúnki Khudá hí hai, jo tum men íjád kartá hai, ki tum us kí marzí ke muwáfiq cháho aur kám karo," Fil. 2: 12, 13. Yád karo, ki tum apní hí naját ke liye kám karte ho; aur naját chhoṭí aur adná chíz nahín hai. Tum apní hí láchár rúh ke wáste mihnatkash hoo; aur is rúh se bihtar tumhárí kaun chíz hai?

Yád karo, ki Khudá abhí madad o fazl tumhen dene cháhtá hai; Rúh-ul-Quds tumhárí hidáyat karne cháhtá hai; lekin sháyad wuh tumhen chhoṛ degá; tab kyá karoge? Kám kíjiyo! apní naját ke kám

Digitized by Google

kíjiyo! Bihisht beshqímat hai; us ke liye láiq kám kíjiyo!

Aur tum, jo sachchí aur qawí gawáhí páte ho, ki yih mírás tumhárí hai, háth aur ánkh uṭháke us fazl kí tạrif karo, jo tumhen bihishtí mírás ká haqq detá hai! Ḳhudá ke wárison, balki Masíh ke hamwárison ke láiq chál chalo. Jab yahán hájaten mạlúm hotín, tab bihisht kí taraf rujú láo. Us ko dekhne se ḳhátirjamạ ho. Yád karo, ki Masíh ne tumháre liye kyá mol liyá; aur is ko sach jánke kaho, Masíh ke liye Ḳhudá ká nám mubárak ho!

XVI.

MASÍH KÁ BÁDSHÁHÍ MANSAB.

US KÍ RÚHÁNÍ TÁSÍRÁT INSÁN KE DIL PAR.

Ki ham tasauwuron ko, aur har ek balandí ko jo Ḳhudá kí pahchán ke barḳhiláf áp ko ubhártí hai, girá dete hain, aur har ek ḳhayál ko qaid karke Masíh ka farmanbardár karte hain.—2 Kar. 10: 5.

Ab ham is sanad men Masíh ke bádsháhí mansab ká bayán karenge. Is ke wasíle se hamárá jálálwálá Naját-dihinda hamen ázád karne ká iráda púrá kartá hai. Agar wuh nabí hoke baní Ádam ko hayát i abadí kí ráh na batlátá, to wuh use kabhí pahchán na sakte; aur agar wuh káhin hoke un ke kafára karne ke wáste apne taín qurbání na kartá, to un ko maḳhlasí na miltí; aur agar bádsháh na hotá, ki unhen apne lahú kí ḳharídí húí mírás de, to un ko us kí maut se koí haqíqí fáida na hotá. Jise ki us ne nabí hoke záhir kiyá, aur káhin hoke mol liyá, use wuh bádsháh hoke kám men látá hai. Wuh pahle apne logon ke dilon par apní rúhání hukúmat ko gálib kar detá hai: aur bạd us ke un ká hákim o panáh hoke sárí chízon ká intizám unhín ke fáide ke liye kartá hai. So Masíh kí bádsháhat goyá duhrí hai: ek to rúhání, aur bátiní, jis se wuh apne logon ke dilon ko maglúb o mahkúm kar detá hai; aur dúsrí intizámí aur záhirí, jis se dunyá ke sáre muạmalon ká bandobast un kí naját aur mubárakbádí ke wáste kartá hai. Is waqt us kí rúhání aur bátiní bádsháhat ká zikr kiyá jáegá. Úpar kí sanad men:

1. *Gunahgáron ká* injíl kí *muḳhálafat karná* mazkúr hai. Wuh kis tarah se karte hain? Tasauwaron se; yạne, taqrír, ụzr, tadbír wagaira se, ki jin se nafsání ádmí koshish karte hain, ki kalám ke qáil na hon. Phir, balandí, yạne, gurúr se, jis ke sabab se nádán insán nahín cháhtá hai, ki naját muft ho; aur jis ke sabab wuh injíl se nafrat kartá hai, is wáste ki wuh ádmí kí fazílat o ḳhudparastí nest kartí hai. Yih takrár i nafsání aur nádán balandí wuhí muḳhálafat hai, jo nafsání dil Masíh ke zidd men karte hain.

2. Phir is men wuh *fath* mazkúr hai, jo injíl gunahgáron par pátí hai. Wuh in burjon aur panáhgáhon ko girá detí hai. Is tarah se Masíh Shaitán ke baktar ko, jis par wuh tawakkul kartá thá, lúṭtá hai; yạne, gunahgár ko chitátá hai, ki us ke sáre tasauwarát aur balandíán use Ḳhudá ke gazab se panáh nahín de saktí hain.

3. Is fath ke *anjám o fáide* mazkúr hain. Masíh apne dushmanon ko na sirf lúṭke le játá hai, balki unhen apná mahkúm kar detá hai, yahán tak ki wuh ḳhushí se us kí bádsháhat ke tábị hote aur us kí ḳhidmat karte hain. Yih to fath se bihtar hai. Wuh na sirf Masíh kí muḳhálafat karne se báz áte hain, balki us ke liye laṛne lagte. Wáh! fath i mubárak! jis ke sabab gálib o maglúb báham shádmání karte hain!

Is se yih natíja nikaltá hai ki:—

Masíh bádsháhí iḳhtiyár o iqtidár un sabhon ke dilon par, jinhen injíl us ke tábịdár kar detí hai, rakhtá hai.

Jab ádmí táríkí ke qabze se rihái páte

Digitized by Google

usí waqt Masíh ke tasallut men dákhil hote hain, Kal. 1: 13. Yih tasallut rúhání aur bátiní hai, Lúká 17: 20, 21. Masíh apne logon ke dil, tamíz, aur khwáhishon par takht-nishín hai, Zab. 110: 3; aur us kí bádsháhat sadáqat, aur árám, aur Rúh-ul-Quds men khurramí hai, Rúm. 14: 17.

Ab daryáft karen, ki Masíh ádmíon ke dil men apná takht kyúnkar pátá hai; aur kis tarah se wuh apná bádsháhí uhda istiamál kartá hai; aur un ke kyá kyá haqq hain, jin par wuh bádsháhí kartá hai.

I. Masíh apná takht ádmí ke dil men *kyúnkar pátá hai?* Dil ko fath karne se. Agarchi wuh, jo bachenge, us ke hain, aur Báp ne unhen use diyá, aur wuh un ke liye muá hai, tau bhí Shaitán pahle un par qábiz thá. Khudá ne Kanaán kí zamín Abirahám ko dí thí, lekin Kanaání, aur Parizzí, aur baní Anák us par qábiz the; aur Abirahám kí aulád ko us ke liye laṛná paṛá. Isí tarah se ghar us ká hai, jis ne use tamír kiyá; lekin zoráwar ádmí hathyár leke us par qábiz hai, aur jab tak ki ek us se mazbúttar áke use na nikále, wuh rahegá, Lúká 11: 20—22. Isí tarah se Masíh ko apní ráh gunahgáron ke dil men laṛáí karke kholná hai. Dil us ká haqq hai; lekin use bajabr lená paṛtá hai. Aur wuh yihí kám kartá hai. Us ke log us kí qúwat ke din ikhtiyárí qurbáníán láte hain, Zab. 110: 3. Us kí qúwat ká din wuhí hai, jab ki wuh apne kalám se dil par tásír kartá hai; kyúnki us ká Rúh us ke kalám ko leke, jo har ek do-dhárí talwár se teztar hai, dil ko kholtá hai, Ibr. 4: 12. Tab tamíz us ke tíron ke sabab ghabrá uṭhtí hai; aur log púchhte hain, ki Ham kyá karen? Aamál 2: 37. Dil chhid játá. Masíh ke tír us men tez hain, jin se log us ke áge girte hain, Zab. 45: 5, 6. Wuh is tarah se gunahgáron kí sárí jhúṭhí panáhgáhon ko ḍhá detá hai. Tab un ke sáre khayál, aur uzr, aur baháne sirf kágaz kí sí díwár ṭhaharte hain. Un ke dil tharthâráte, aur har ek balandí, jo Khudáwand kí mukhálafat kartí, gir játí hai.

Jis ke dil men Masíh aise paigám bhejtá, to us dil men niháyat tasdíq hotí hai; goyá Shaitán ne us men aisí shahrpanáh banáí hai, ki dil pahle hí se maglúb nahín hotá; balki laṛtá rahtá, jab tak ki us ká sárá jhúṭhá bharosá játá rahtá, aur wuh apne taín Masíh ká muhtáj malúm kartá. Tab wuh Masíh se rahm mángtá; aur Khudá, jis ká iráda sirf yihí thá, ki dil hí kí bihtarí ke liye us par gálib áwe, rahmat kí ummaid dikhátá; aur dil khushí se maglúb hoke apní sarkashí chhoṛ detá, aur us kí tábidárí kartá hai.

Kabhí kabhí dil men shakk aur ḍar bashiddat paidá hote hain, aur kuchh ummaid nahín rahtí. Lekin kaun us Naját-dihinda ke pás kabhí gayá hai, jis ne rahm na páyá ho? Aur ádmíon ne us ke maglúb hoke apní ummaid se bartar rahmat páí hai. Lekin sháyad koí kahe, ki Main us ká sakht dushman húá hún. Bhalá; tau bhí bádsháh áp kahtá hai, ki Sharír apní ráh chhoṛe, aur main us par rahm karúngá, aur bakasrat muáfí bakhshúngá, Yash. 55: 7. Phir sháyad kahe, ki Rahm ká mausim guzar gayá hogá: kyúnki main ne der tak mukhálafat kí hai. Lekin yih socho, ki agar aisá húá, to Masíh ne kyún intiqám nahín liyá? Kyún jahannam men nahín bhejá? Wuh abhí tak rahm dikháne ke waqt kí intizárí kartá hai; wuh baland hai, ki rahm kare.

Akhir ko malúm hotá hai, ki agar main sarkashí men rahún, to zarúr halák ho jáúngá; aur agar Masíh ke pás jáún, to merá hál kuchh badtar na hogá. Tab rahm ke paigámon se tasallí aur himmat pátá hai; chunánchi is bát se Masíh kí taraf khínchá játá, ki Wuh intihá tak bachá saktá hai, Ibr. 7: 25; aur Jo mere

Digitized by Google

pás átá hai, main use hargiz nikál na dúngá, Yúh. 6 : 37 ; aur Ai sab mihnat kasho, aur bárbardáro, mere pás áo, aur main tumhen árám dúngá, Matí 11 : 28. Tab ádmí kí marzí Masíh kí maglúb ho játí, aur us kí ḳhwáhishen darwáza kholke Masíh ko andar áne detí hain. Jis tarah ki Zabúr men Isráel ká zamín i Kanaán men dáḳhil honá mazkúr hai, yane, "Ai daryá, tujhe kyá húá, jo tú bhágá? aur Ai Yardan, kyá húá, ki tú ulṭí bahí ? aur kyá húá, ai paháro, ki tum mendhon ke mánind chhalángen márte ho?" Zab. 114 : 5, 6; usí tarah kí misál se Masíh ká dil men dáḳhil honá bayán ho saktá hai. Tujhe kyá húá, ai gardankash marzí, jo tú Masíh kí maglúb ho gaí? ai saḳht dil, tujhe kyá húá, jo tú narm hoke tauba ke páníon ko bahá detá?

Is tarah se dil Masíh ke pás ḳhushí se átá hai; aur kuchh nahín cháhtá hai, magar yih ki us kí tábidárí aur ḳhidmat men áyanda ko zindagí káṭe.

II. Ab daryáft karnge, ki Masíh un ke dil men jo us ke maglúb hote hain, *kis tarah se hukmrání kartá hai.*

1. Wuh unhen *naí sharíat* detá hai; aur kámil tábidárí farmátá hai. Áge dil kisí tarah ke rok ṭok kí bardásht nahín kar saktá thá: us ká nafs us kí sharíat thá. "Ham bhí áge bewaqúf, sarkash, fareb kháneswále aur gúnágún shahwaton aur ishraton ke bande the," Tit. 3 : 3. Lekin ab nafs bhí us ke hukm men áyá. Dil ke aur Masíh ke bích yih ahd bándhá gayá hai. Masíh ká hukm hai, ki "Merá júá apne kandhe par le, aur mujh se síkh," Matí 11: 29. Is men kharáí to hai, lekin gulámí nahín; kyúnki Masíh ke qánún sirf Pák Kalám men nahín, balki us ke sachche pairauon ke dilon par likhe gae hain; is wáste tábidár honá sahaj aur ḳhushí kí bát bai. Masíh ká júá halká hai. Jo dil Masíh ká tábidár húá, us ká har ek ḳhayál us ke hukmon se rází hogá.

2. Masíh unhen *tambíh* detá hai. Jinhen piyár kartá hai, unhen dhamkátá, aur tambíh detá hai, Ibr. 12 : 6, 7. Yih tambíh kabhí badan se, aur kabhí mál aur rishtadáron se, aur kabhí dil hí se mutaalliq hai. Kabhí bímárí yá dunyáwí nuqsán se unhen chitátá hai; aur kabhí apne chihre kí tajallí un se chhipátá hai. Lekin sab un ke fáide ke liye hai, na un kí halákat ke wáste. Hamen tambíh kí chhaṛí ke sáth barkat milná us se bihtar hai, ki betambíh hoke gardankashí ke sáth halákat kí ráh men dauṛen.

3. Wuh apne logon ko apne *phir jáne se bachátá hai.* Wuh isí ḳhatre men hain. Un ke dil kí aslí ḳharábí aisí hai, ki agar wuh unhen na roktá, to wuh us se píchhe haṭ játe. Imtihán ke waqt wuh un ko fazl detá hai. Wuh un ke dilon men gunáh kí ḳhwáhish kamzor kar detá hai. Har tarah se wuh unhen Shaitán kí ráh men phir jáne, aur us ke jál men phir phansne se bachátá hai. Wuh unhen apní baṛí qudrat se mahfúz rakhtá hai, ki koí unhen us ke háth se na chhín le. Yúh. 17 : 12; 1 Pat. 1 : 5; Yar. 32 : 40.

4. Wuh *unhen un kí tábidárí ká phal detá hai.* Agarchi wuh kámil ḳhidmat nahín kar sakte hain, tau bhí wuh fazl se ḳhidmat men tasallí baḳhshtá hai. Sachche díndár us ko jánte hain, ki wuh kasrat se inám detá hai. Us kí ḳhidmat ká phal gunáh kí ḳhushí se bihtar hai.

5. Masíh *andarúní kashishon aur jumbishon* par hukúmat kartá hai. Jab dil men kína, aur hasad, aur gurúr fazl se laṛne lagte, tab wuh fazl ko fathmand kar detá hai. Jo koí apná dil us ká mahkúm kar detá hai, so gunáh kí ḳhwáhishon se rihái pátá hai.

Us kí hukúmat *kárgar* hai. Us kí bádsháhat bát men nahín, balki qudrat se hai, 1 Kar. 4 : 20.

Wuh bajabr hukúmat nahín kartá hai,

Digitized by Google

balki *mahabbat kí kashish se.* Kalísyá Barra kí jorú hai, Mush. 19 : 7. Wuh ikhtiyárí tábidárí se khush hai, aur na us se, jo bajabr hotí hai. Wuh ham par, jaise larkon par, hukúmat kartá hai; na jaise gulámon par; aur is tarah se us ká bádsháhí iqtidár báp kí mahabbat se mil játá hai.

III. Ab un ke *haqq aur fáidon ká,* jo is bádsháhat ke mahkúm hain, bayán karenge.

1. Jin par Masíh hukúmat kartá hai, *wuh sab sharą kí ląnat se bilkull chhút gae hain.* Wuh sharą kí ląnat se chhút gae hain; lekin sharą un ke liye chál chalan ká qánún hai. Agar sharą se bilkull chhút játe, tau bhí aisí ázádagí se kuchh fáida na hotá. Sachche Ísáí nahín cháhte, ki gunáh karen; is wáste nahín cháhte hain, ki sharą se chhút jáen. Lekin us kí gulámí o ląnat se chhutkárá páná barí bát hai; aur us kí khabar barí khushkhabarí hai. Wuh jo Masíh men hain, sharą ke hukm men nahín; yąne, unhen naját ke liye sharą ko púrá karná nahín hai, Gal. 5 : 18. Mubárak hain wuh, jo is khushí kí bát ko sunte hain, Zab. 89 : 15.

2. *Wuh gunáh kí qudrat se bach játe hain.* Gunáh áge ko un par hukúmat na karegá, Rúm. 6 : 14. Ek hí ásmán men do áftáb nahín ho sakte hain: jis dil men Masíh hukúmat kartá hai, us men gunáh kí qudrat tút játí hai. Sach to hai, ki gunáh us men báqí hai; us kí álúda karnewálí táqat baqí hai; lekin us kí hukúmat shikast ho gaí hai. Wáh! kaisí khushkhabarí! kaisí khushí ká din!

3. Aur ek fáida *panáh* hai. Masíh apne logon ko un ke dushmanon se, aur khatron se, rihái detá hai. Wuh apne sab ímándáron ko naját tak bachátá hai, Yúh. 17 : 12.

4. Masíh apne logon ke *bojh sambháltá hai.* Wuh barron ko apne háth se faráham karegá, aur apní god men uthńke le chalegá, Yash. 40 : 11.

5. *Sulh aur dilí-árám* unhen miltá hai. Us kí bádsháhat "rástí, aur árám, aur khushwaqtí" hai, Rúm. 14 : 17. Aur jab tak us ke ąsá kí panáh nahín lete, tab tak árám muhál hai. Lekin is bát men saho karná na cháhiye. Yih árám barábar bahál nahín rahtá hai; balki gunáh se bárhá bigar játá hai. Tab bhí jab Masíh ke pás tauba karke játe hain, tab hamesha use sachche aur púre árám kí bunyád páte hain. Ímán ke sabab rást gine jáke Khudá se sulh páte hain, Rúm. 5 : 10. Yih har roz kí barí ziyáfat hai; aur sirf wuh hí, jo gunáh se ranjída hain, is kí khúbí jánte hain.

6. *Abadí naját* un ká haqq hai. Bádsháh aur bachánewálá ek hí hai, Aąmál 5 : 31. Masíh kí bádsháhat is dunyá men, aur áqibat men, ek hí hai. Jo yahán us ke mahkúm hain, wuh wahán us ke sáth bádsháhí karenge.

Hásil i kalám.—1. *Un kí kaisí kharáb hálat hai, jo Shaitán kí gulámí men rahte hain, aur Masíh kí hukúmat ko radd karte.* Shaitán apne pairauon par, un ke nafson aur hawáson ke wasíle se, bará zulm karke ákhir ko badle men unhen abadí halákat detá hai: Masíh, árám aur abadí jalál. Tau bhí kitne thore hain, jo Masíh kí taraf rujú láte hain! Kitne bahut hain, jo Shaitán kí abadí gulámí men rahne cháhte hain! Afsos! kab gunahgár us khabís kí khidmat se náráz hoke ázádagí ke liye áh márenge? Agar koí sunnewálá yihí cháhtá ho, to main apne bádsháh ke nám se use kahtá hún, ki Masíh kabhí dil-shikasta táib ko radd na karegá.

2. Kaun *hamárá bádsháh* hai? Munásib hai, ki har ek apne dil se yih bát púchhe, ki *Merá* bádsháh kaun hai? Yih sab se barí bát hai. Kyá Masíh hamárá hai? yá ham abhí tak Shaitán ke tasal-

Digitized by Google

lut meṉ haiṉ? Apní apní rúh kí taftísh karo. Adálat ke din Masíh har ek ke dil kí taftísh bakhúbí karegá. Tab wuh kalísyá meṉ se har ek ko, jis ká dil us ká mahkúm na húá, nikál dálegá. Pas, khabardár! aisá na ho ki us waqt tumhárá dil Shaitán ká mahkúm ho, aur tum Masíh kí bádsháhat meṉ kabhí dakhl na páo.

Tum *jis kí tábidárí* karte ho, usí ke tábi meṉ ho, Rúm. 6 : 16. Jab tak ki Shaitán kí tábidárí karoge, tab tak Masíh ko Khudáwand kahne se kuchh fáida na hogá. Tum use fareb na de sakoge.

Kyá tumhárí *díndárí haqíqí* hai, ki sirf záhirí? Kásh ki tum bakhúbí yád karte, ki Khudá har tarah kí díndárí se, siwáe us ke, jo dil meṉ paidá hoke záhir hotí hai, nafrat kartá hai.

Kyá tum Masíh ko *aisá* pahchánte ho, ki *us pahchán se naját* páo? Masíh ke sachche mahkúm use isí tarah se jánte haiṉ; aur Shaitán ke mahkúm andhiyáre meṉ rahte haiṉ. Kyá tumháre dil meṉ Masíh raushní, aur zindagí, aur jalál malúm hotá hai? Kyá wuh tumheṉ is sabab se azíz hai? Kyá tum us se aur miláp karne cháhte ho? Aise nishánoṉ se tum apní hálat kí taftísh kar sakte ho.

Tum *kaun se logoṉ kí suhbat* karne se *khush* hote ho? Kaun se log tumháre barguzída dost haiṉ? Tum apne kháss dostoṉ kí sifateṉ jánte ho, aur unheṉ beshakk pasand bhí karte ho;—to tum isí se apne taiṉ jáncho. Masíh ke tábidároṉ ko Shaitán ke mahkúmoṉ ke bích kyá kám? Pardesí log apne hí mulk ke ádmíoṉ kí suhbat cháhte haiṉ; aur waise hí Masíh ke log. Wuh ek kháss log haiṉ; aur agar tum meṉ se kisí ko un kí suhbat se nahíṉ, balki dunyá ke logoṉ se khushí hai, to wuh Masíhí kyúnkar ho saktá? Sach hai, ki donoṉ bádsháhatoṉ ke mahkúm is dunyá meṉ mile jule rahte haiṉ; lekin tau bhí ham apne jání dost chun sakte haiṉ; aur jo koí unheṉ dunyawí logoṉ se chuntá, so záhir kartá hai, ki Masíh kí mahabbat us meṉ nahíṉ. Agar hotí to zarúr Masíhíoṉ kí suhbat se khush hotá. Muqaddasoṉ aur kámiloṉ se khushí hásil karní cháhiye, Zab. 16 : 3.

Kyá tumhárí *chál durust aur pák* hai? Us kí bádsháhat ká asá rástí ká asá hai; aur agar tumhárí chál durust nahíṉ hai, to tum kyúnkar us asá ke mahkúm malúm hote?

3. Ham sab ko cháhiye, ki aise Bádsháh ke mahkúm hoke *us ke láiq zindagí basar kareṉ*. Us ke namúne par chalo, us kí lík dekhke qadam máro. Har bát meṉ, jaháṉ tak ho saktá hai, usí ke muwáfiq sab kuchh karo. Jo koí yih qasd karegá, aur us se madad mángegá, zarúr us ká sachchá mahkúm záhir hogá, aur auroṉ ko qáil karegá, aur áp apne dil meṉ us kí bádsháhat kí tasallí hásil karegá.

XVII.

MASÍH KÁ BÁDSHÁHÍ MANSAB.

US KÁ INTIZÁM O PARWADIGÁRÍ BARGUZÍDOṈ KE WÁSTE.

Aur sab kuchh us ke páṉwoṉ tale kar diyá, aur us ko kalísyá ke liye sab ká sir banáyá.—Afs. 1 : 22.

Is sanad ke úpar kí thoṛí áyatoṉ meṉ Pulús ne shukrguzárí ke sáth Khudá ke fazl kí taríf kí hai, ki jis se Afsí logoṉ ne Masíh par ímán láne kí niamat páí. Us kí qudrat ká yih hásil ek dúsre jalálwále hásil ke sáth, yane, Masíh ká murdoṉ meṉ se jí uṭhne ke sáth, mushábih kiyá játá hai; donoṉ ek hí sabab i muassir se haiṉ. Us qudrat ne Masíh ko pastí ke gahráo se balki maut kí pastí se uṭháke, use tamám dunyá aur kalísyá par sarbaland kiyá—"us ko jamáat ke liye sab ká sir banáyá." Yaháṉ chár bátoṉ par gaur karná cháhiye:

Digitized by Google

1. Masíh kí buzurgí aur iqtidár: "sab kuchh us ke zerpá kiyá," jis ká matlab yih hai, ki us ká ikhtiyár o iqtidár, apne sab mahkúmon par kámil hai. Yih qudrat us ko Báp ne dí hai: kyúnki us zátí aur aslí qudrat o iqtidár ke siwáe, jo ki wuh Khudá hoke rakhtá hai, dar hále ki wuh Darmiyání hai, ek iqtidár diyá gayá hai, jo us kí tasdíq ká phal yá ajr hai, Fil. 2: 6—11.

2. Jis ne yih iqtidár páyá, so sirf Masíh hai: wuh sáre iqtidár aur qudrat par auwal se qábiz hai. Makhlúq men se jis kisí ne kuchh iqtidár páyá hai, usí se páyá. Sirf wuhí Khudáwand hai, (Yahúdáh, 4), sárí qudrat ká chashma.

3. Sáre makhlúqát is qádir kí mahkúm hai: "sab kuchh" us ke zerpá kiyá gayá hai: us kí hukúmat samundar se samundar tak, balki álam kí hadd tak hai. "Tú ne use sab bashar par ikhtiyár diyá hai:" sárí zírúh aur gair zírúh chízon, yane, kíron makoron, haiwánon, firishton aur insán wg., par: us ko ikhtiyár diyá hai.

4. Kháss karke yád karo, ki wuh kis wáste is tarah se kull káinát par hukúmat kartá hai; yane, kalísyá ke wáste; us ke fáide aur tasallí, aur naját ke liye, jis ke badle men wuh áp múá. Us ne kalísyá ko mol liyá; aur Khudá Báp ne us ke háth men sab kuchh supurd kiyá, táki us ke lahú ká hásil zurúr ho. Is se yih natíja nikaltá hai:—

Parwardigárí aur intizám kí bádsháhat par Ísá Masíh apne kharíde húon ke fáide aur abadí bhaláí ke liye kámil ikhtiyár o iqtidár rakhtá hai.

Chunánchi tú ne use sab bashar par ikhtiyár diyá hai, táki wuh un sab ko, jinhen tú ne use bakhshá hai, hayát i abadí bakhshe, Yúh. 17: 2. Aur ham jánte hain, ki sárí chízen un kí bhaláí ke liye, jo Khudá ke muhibb hain, milke kám men mashgúl hain, Rúm. 8: 28.

Pák nawishton ke bayán se, aur dunyá ke muamalon ko dekhne se sáf záhir o raushan hai, ki Masíh sab chízon ká intizám kartá hai.

Hizqiel nabí kí kitáb ke pahle báb men Khudá ke intizám ká ek khúb naqsha hai. Us se malúm hotá hai, ki sab chakkaron kí rahnumáí aur intizám, us rúh se, jo un men rahtí hai, kiyá játá hai; yane, is jahán ke sáre muamale aur sab chízon kí gardish us Rúh i azím ke ikhtiyár men hai. Aur 26wín áyat men, jo ki goyá sab kí kunjí hai, Masíh ká ek ímá miltá hai;—sab ke úpar ek *insán ke mánind* baithá hai, aur sab chízon ke intizám ke wáste hukm diyá kartá hai. Agar aisá na hotá, to kis tarah se sab chízen báham milke us ke irádon ko púrá kartín, aur anjám tak pahunchátín; jaisá kí Isráel kí riháí se, aur bahut aur kámon se záhir húá hai? Beshakk, agar das ádmí, mutafarriq jagahon se, be saláh kie, ek hí waqt, ek hí jagah par, aur ek hí kám kí bábat, jama hote, to malúm hotá, ki kisí poshída tásír ke sabab se yih húá. Kis tarah se aise ajíb májare aise adná wasílon se húá karte hain? Ámús, 5: 9; 1 Kar. 1: 27; balki jab wuh wasíle, jo maqúl malúm hote hain, bilkull abas nikalte? Zab. 33: 16. Agar Masíh ká yih iqtidár na hotá, to kyá us ke log apne lákhon qúwatwar aur tund mizáj dushmanon ke bích men bheron kí mánind bheríon ke darmiyán salámat rahte? Lúká 10: 3. Kis tarah se bútá jal karke ghattá nahín? Khur. 3: 2.

Lekin merá iráda nahín hai, ki sábit karún, ki intizám kiyá játá hai; balki yih iráda hai, ki Masíh ke intizám ke hisse aur taur ká bayán karún.

I. Wuh is tarah se intizám kartá hai, ki wuh un ko, jo us ke hukm men hain, sambháltá, ijázat detá, roktá, ghertá, panáh detá, aur sazá o jazá detá hai.

1. Wuh dunyá ko, aur jo kuchh us men hai, apní qudrat se *sambháltá hai.*

Digitized by Google

"Merá Báp ab tak kám kartá hai, aur main bhí kám kartá húṇ," Yúh. 5: 17. "Us se sárí chízeṇ báham milíṇ," Kal. 1: 17. Masíh ke jalál ká ek baṛá hissa yihí hai, ki us par sáre jahán ke makhlúqát kí hastí o zindagí har ghaṛí mauqúf hai. Wuh is liye diyá gayá hai, táki zamín ko bahál kare, Yas. 49: 8.

2. Wuh apní bádsháhat meṇ badoṇ kí bardásht karke unheṇ *ijázat* detá hai, ki apne behúda kám kareṇ. "Farefta aur farebinda us ke ikhtiyár meṇ haiṇ,"—Aiy. 12: 16. Háṇ, wuh jo Masíh aur us ke logoṇ kí mukhálafat karte haiṇ, us se táqat aur ijázat páte haiṇ. Yih khayál mat karo, ki Quddús ul Qudsín ko munásib nahíṇ hai, ki badí karne kí ijázat de, jis ko cháhe wuh rok saktá hai; kyúnki wuh faqat wuhí hone detá hai, jis se wuh apná jalál záhir karegá; aur is tarah se us ká bardásht karná aur ijázat dená nek aur rást hai. Masíh ká kám khilqat ke kám se kuchh munásibat nahíṇ rakhtá hai. Súraj kí nirálí jot zamín kí nápák bháp se álúda nahíṇ hotí hai. Masíh kí pákí ádmíoṇ kí badíoṇ se kuchh mel nahíṇ rakhtí hai; aur un ke gunáhoṇ ká uzr us kí ijázat se nahíṇ ho saktá. "Wuh chaṭán hai, aur us ká kám kámil; par unhoṇ ne apne taíṇ kharáb kiyá," Ist. 32: 4, 5. Tau bhí agar wuh badoṇ ko un kí sárí bad khwáhishoṇ ke muwáfiq chalne detá, to dunyá meṇ na árám na intizám báqí rahtá: is wáste

3. Wuh apne intizám kí lagám se unheṇ *roktá hai*, táki wuh apne dil kí púrí khwáhishoṇ par chalne na páeṇ. "Tú báqí ke qahr ko rok legá," Zab. 76: 10. Jab usí ká nek iráda un kí badí ke wasíle se anjám i nek tak pahunchtá, tab wuh unheṇ roktá, aur kuchh ziyáda karne nahíṇ detá hai. Yihí intizám ká baṛá bhed hai, jis se gaur karnewálá mutaajjib hotá hai. Jab ki ham gunahgár ko badí karne ke liye mustaid dekhte; jab málúm hotá hai, ki us ke liye use táqat hai; jab roknewálá koí nazar nahíṇ átá, aur tab bhí wuh apná maqsad púrá nahíṇ kar saktá hai; yihí ráz i azím hai. Gunahgár kí kharáb marzí kí koshisheṇ ruktíṇ, jaisá ki ham Lában ke báb meṇ páte haiṇ, Paid. 31: 24; yá un kí ráh meṇ ajíb tarah se inhiráf ḍálá játá hai, jaisá ki Sanherib roká gayá, 2 Salátín, 19: 8; aur is tarah se wuh apne maqsad púrá karne se phiráe játe. Júlian sháhansháh ke do baṛe iráde the: pahlá, Fárs ke bádsháh par gálib honá; aur dúsrá, Jalílíoṇ ko, jis nám se wuh hiqárat ke sáth Masíhíoṇ ká zikr kartá thá, nest o nábúd karná. Us ne ṭhahráyá, ki Fárs wále se shurú kare; aur bad us ke Masíhíoṇ ko apne butoṇ ke mazbah par qurbán kare;—par Khudá kí hikmat se us ne apne pahle hí qasd meṇ maglúb hoke wafát páí. Wáh! Masíh ká intizám kaisá azím hai!

4. Masíh insán ko *ghertá hai*, aur un kí hadden bándhtá hai, ki wuh un se alag na jáeṇ. "Un chízoṇ meṇ se, jinheṇ tú sahegá, kisí ká khauf na rakh. Dekh, Iblís tum meṇ se kaí ek ko qaid meṇ ḍálegá, ki tum ázmáe jáo, aur tum das din tak tasdíq páoge," Mush. 2: 10. Dushman qabr meṇ ḍálne cháhte, par sirf qaid meṇ ḍál sakte; wuh sabhoṇ par zulm karne cháhte, par sirf baẓoṇ ko háth lagá sakte; wuh abad tak unheṇ qaid meṇ rakhne cháhte, par sirf das din tak rakh sakte. Chár sau tís baras Khudá ke logoṇ par gulámí ke liye Misr meṇ ṭhahráe gae; aur tab hí, balki us hí rát meṇ, Khudá unheṇ nikál láyá; kyúnki tab hí wada ká waqt púrá húá, Amál 7: 17.

5. Dunyá bhar ke khatroṇ aur dushmanoṇ ke bích meṇ Khudáwand Ísá apne logoṇ kí *panáh* kartá hai. Masíh thá, jo jháṛí meṇ Músá ko nazar áyá, jis ke sabab se jháṛí jalne se mahfúz rahí. Us jháṛí se sháyad Khudá ke log, jo Misr meṇ the, murád the; aur us ke jalne se un kí niháyat musíbateṇ; aur ág

Digitized by Google

ke shuạloṇ ke bích us jháṛí ká mahfúz rahná Ḳhudáwand ke apne logoṇ kí ḳhabargírí aur panáh karne se murád hai. Koí apne mahbúb ke liye aisá fikrmand nahíṇ hai, jaisá Masíh. "Jaisá parinda phurphuṛátá hai, waisá hí Rabb-ul-afwáj Yarúsalam par sáya karegá," Yas. 31: 5; yạne, jaisá ki chiṛiyáṇ thartharátíṇ, aur apne bachchoṇ ko ḳhatre se bacháne ke liye chilláke jald uṛtíṇ; waisá hí Ḳhudáwand apne logoṇ ko jald panáh degá, aur bacháegá. Masíh meṇ wuh mahfúz haiṇ.

Hamárá apne ghar meṇ aur apne bistar par árám karná; hamárá kisí tarah se sukh meṇ rahná, sirf usí se hai. Agar sharír ádmí apní sárí dilí sharárat kám meṇ lá sakte, to kaun bhalá changá rahtá; aur kis ká ghar mahfúz rahtá; aur kis ká ḳhún baháyá na játá? Sháyad hamárí halákat ká mansúba hazároṇ bár kiyá gayá hai. Ham apní zindagí, aur gharáne, aur mál asbáb, aur ázádagí, aur jo kuchh hameṇ ạzíz hai, sab ke liye ham usí kí parwardigárí aur intizám ke qarzdár haiṇ. Kyúnki ham kabhí kabhí Zabúr ke likhnewále kí mánind kah sakte haiṇ, ki "Merí ján sheroṇ ke bích meṇ hai," Zab. 57: 4. Aur Ḳhudá ke logoṇ ká bacháo, aise sharír ádmíoṇ se, kaisí tadbír se hotá hai? Ḳhudá sheroṇ ke dánt un ke muṇh meṇ toṛ ḍáltá hai, Zab. 58: 6. Wuh bạzoṇ ko halák kartá hai,—bạzoṇ kí táqat nest kartá hai,—bạzoṇ se un kí sharárat ke wasíle chhín letá hai,—bạzoṇ ko un ke tajwíz kie húe qábú se roktá hai,—bạzoṇ ke gumán ko aur kámoṇ par phirátá hai, aur bạzoṇ ko ek dúsre ke sáth laṛátá hai, ki wuh is tarah se apná zor ḳharch kareṇ. "Ai Ḳhudáwand, terí sanạteṇ kyá hí bahut haiṇ! Tú ne un sab ko hikmat se banáyá; zamín tere mál se pur hai," Zab. 104: 24.

6. Wuh *badoṇ ko sazá detá hai,* aur apne intizám se unheṇ unhíṇ ke phande meṇ phansátá hai. Firạún, Sanherib, Júlian, aur bahut aur baṛe sharír, us ke badlá lene ke gawáh haiṇ. Sach to hai, ki bahut se sharír is dunyá meṇ sazá nahíṇ páte; tau bhí kabhí kabhí Ḳhudá sharíroṇ ke sáth is dunyá meṇ aisá sulúk kartá hai, ki auroṇ ko un ke hál se ịbrat hotí hai. Ḳhudá ne bárhá apne dushmanoṇ ko aisí már khiláí hai, ki wuh kabhí us se change na húe. Masíh lohe ke ạsá se qaumoṇ meṇ hukúmat kartá hai, Zab. 110: 2.

7. Wuh unheṇ, jo us kí ḳhidmat aur jo us ke logoṇ kí madad karte haiṇ, *jazá detá hai.* Wuh apne intizám meṇ apne ḳhazána i latíf se, kabhí kabhí apne bandoṇ ko, isí zindagí meṇ, un kí ḳhidmat ke badle sau gune detá hai, Matí 19: 29. Parwardigár kí ánkh hamesha apne logoṇ kí hájatoṇ, aur tangíoṇ, aur dukhoṇ par nigáh kartí hai. Wáh! agar us ke ḳháss logoṇ ke tajriba ká bayán likhá játá, to kaisí jildeṇ tasníf kí játíṇ! aur un ke paṛhne se kaisí ḳhushí hotí! Us kí parwardigárí kaisí hairat-afzá, páedár aur ạjíb hai; ḳháss karke un ke haqq meṇ, jo apne taíṇ use supurd kar dete haiṇ!

II. Ab yih daryáft karná hai, ki *Masíh apní bádsháhat meṇ kis tarah se intizám* kartá hai.

Firishte aur insán donoṇ us ke wasíle haiṇ: firishte ḳhidmatguzár rúheṇ haiṇ, jo naját ke wárisoṇ kí ḳhidmat ke liye bheje gae, Ịbr. 1: 14. Lúthar ne kahá, ki un ke do kám haiṇ; yạne, bihisht meṇ gáná, aur zamín par nigahbání karná. Wuh hamáre liye muhabbat ke bahut se kám karte haiṇ, aur muqaddasoṇ se baṛí muhabbat rakhte haiṇ. Wuh is zindagí meṇ Ḳhudá ke farzandoṇ kí baṛí hifázat karke áḳhir ko unheṇ un ke Báp ke pás le játe haiṇ.

Aur jaise firishte, waisehí ádmí Parwardigár ke ḳhádim haiṇ; háṇ, nek aur bad donoṇ. Ḳhusrau is sabab se Ḳhudá ká banda kahlátá hai. Bad ádmí apní

Digitized by Google

nápák khwáhishon par chalte húe Ḳhudá kí marzí ke wasíle hain. Na ásmán, na zamín, na jahannam men koí maḳhlúq hai, jise Masíh apne irádon ke púrá karne ká wasíla nahín kar saktá hai. Lekin wasíla ḳhwáh nek ho, ḳhwáh bad, Masíh ká kám zarúr nek hai; aur wuh apne sab kámon men dáná, aur ḳhudmuḳhtár aur ázád; aur us ke sáre kám us ke muqaddason kí bhaláí ke liye hain.

1. Us ke sáre kám *nek* hain. Agarchi wuh badon ke wasíle se bahut kámon ko anjám detá hai, tau bhí us ke kám usí kí mánind hain—bilkull pák o muqaddas. Súraj kí jot se raushní judá karná, is se sahaj hai, ki Masíh ke kám aur intizám se quddúsí ko judá kare.

2. Masíh ke intizám ke kám *dánish ke sáth* kie játe hain. "Chakkar ánkhon se bharí húí hain," Hiz. 1: 18. Wuh nábíná nahín, balki dánish o ḳhirad se chalte hain. Masíh kí dánish ḳháss karke is men zahir hotí hai, ki wuh apne logon ke liye aise waqt o hisse chuntá hai, ki jin se un kí abadí bhaláí ho. Is bát men us kí dánish hamárí samajh se báhar hai. Nuqsán se hamárá fáida nikáltá hai; aur hamárí ḳhwáhish ke dabáne se hamárí naját.

3. Masíh apne intizám karne men *ḳhudmuḳhtár* hai. Yih bát muqaddas Kitáb ke bahut maqámon se záhir hotí hai. Dekho, Zab. 135: 6; Mush. 19: 16. Amsál 8: 15, 16.

4. *Koí us ká sámhná nahín kar saktá hai,* Yas. 43: 13. Wuh apne matlab ke mutábiq sab kuchh kartá hai, Afs. 1: 11. Is sabab se us ke wasílon ká yih zikr hai, ki Gáṛíán pítal ke paháṛon ke bích men se áín, Zak. 6: 1; yạne, paháṛon se us ke iráde murád hain. Jab ki Yahúd ne Masíh ko marwá ḍálá, tab sirf wuhí kám kiyá, jo Ḳhudá ke pesh-iráde ke mutábiq thá, Aạmál 4: 28.

5. Us ke sáre kám us ke *muqaddason kí bhaláí ke liye* hain. Us ke kám ek dúsre se nisbat rakhte hain; aur sab ke sab us ke logon ke liye kie játe hain.

Hásil i kalám.—1. Pas, mạlúm hotá hai, ki ham apní zindagí, aur ázádagí, aur sárí tasallíon ke liye *Masíh ke qarzdár* hain. Masíh hamáre liye sab chízon ká bandobast kartá hai. Sach to hai, ki wuh hamárí nazar se gáib hai; tau bhí wuh hamen dekhtá, aur sab báton men hamárí ḳhabargírí kartá hai. Wuh ásmán se sabhon par, jo us se ḍarte hain, nigáh kartá hai; wuh jántá hai, ki ham kab imtihán ke sabab se ḳhatre men hain, aur kisí tarah se us ḳhatre ko roktá hai, jab ham us se wáqif nahín hain. Wuh hamen udás dekhke koí ḳhushí názil kartá hai. Wuh apne logon men badí kí kasrat dekhke ranj aur taklíf bhejtá hai, táki unhen chitáe aur pák kare. Jo kuchh ham ne apní ụmr bhar páyá, so usí se páyá; aur munásib hai, ki ham us ke wạdon ko, aur us kí parwardigárí ko dekhke tajwíz karen, ki un men kaisí muwáfiqat hai.

2. Jab Masíh tamám dunyá ká intizám kartá hai, to munásib hai, ki ham *apná hál o hissa us par chhoṛen, aur kuchh fikr na karen.* Us par bharosá rakhá cháhiye; kyúnki wuh har bát men ham se dánishmand aur qúwatwar hai; aur zarúr hamáre liye aisí tadbír karegá ki jaisí ham kabhí nahín kar sakte.

3. Maḳhlúqát men se *kisí se na ḍarná cháhiye.* Masíh hamárá aur un ká Ḳhudáwand hai; aur beshakk hamárí aisí kumak kar saktá hai, ki wuh hamárá sámhná kabhí na kar saken; yá unhen aisí tarah se rok saktá, ki wuh hamen zarar na pahunchá saken; yá un kí badí se hamárí bihtarí nikál saktá.

4. *Masíh ko takte raho.* Us ke kám aur intizám ạjúba hain. Us ká iḳhtiyár o qudrat, us kí dánáí aur rahmat aisí hai, ki wuh har tarah se is láiq hai, ki

Digitized by Google

ham apná sab kuchh, is dunyá aur áqibat ke liye us par chhoreṉ.

Masíh ke liye Ḳhudá kí taríf kí jáe.

XVIII.

MASÍH KÍ PASTHÁLÍ.

US KE MUJASSAM HONE MEṈ.

Aur ádmí kí súrat meṉ záhir hoke áp ko past kiyá, aur marne tak, balki salíbí maut tak, farmánbardár rahá.—Fil. 2 : 8.

Guzre húe wạzoṉ meṉ ham daryáft kar chuke haiṉ, ki Masíh ne nabí, aur káhin, aur bádsháh ke mansab páe, táki apná iráda i mubárak hamárí naját kí bábat púrá kare; aur un mansaboṉ ko istiạmál karne ke liye zarúr thá, ki pahle wuh niháyat past kiyá jáe, aur phir niháyat sarfaráz ho jáe. Agar past, balki maut tak past na ho játá, to hamárá káhin hoke apne taíṉ hamáre liye qurbán na guzrán saktá. Agar sab chízoṉ se sar-buland na hotá, to hamárá bádsháh hoke qudrat ke sáth apne qurbán ká fáida hameṉ na pahunchá saktá. Agar insán kí past hálat meṉ na átá, to zabíha guzránne ko us ke pás kuchh na hotá; aur na wuh aisá nabí hotá, ki hameṉ Ḳhudá kí marzí samjháe; aur na wuh kalísyá ká aisá sar ho saktá, jaisá use darkár hai;—aur agar wuh niháyat sar-buland na hotá, to us ká qurbán parde ke bhítar Ḳhudá ke sámhne na pahunchtá.

Dánáí i behadd ne in bátoṉ kí peshbíní karke ṭhahráyá, ki Masíh pahle niháyat past ho; tab usí qadr sar-balandí páe; aur yih donoṉ hálat hamárí sanad ke sáth mazkúr haiṉ.

Jab koí buland ịmárat tạmír karne cháhtá, to gahrí neo khodtá hai. Masíh ko zarúr hai, ki bihisht meṉ aise darje kí fazílat páe, jo firishtoṉ aur insán kí fazílat se niháyat baland ho: aur jaisá ki un se baland honá cháhiye, waisá hí aur isí anjám ke liye, pahle un se past honá zarúr thá: "us ká chihrá har ek bashar se ziyáda, aur us ká paikar baní Ádam se ziyáda bigaṛ gayá," Yas. 52 : 14. Rát agarchi tárík hai tau bhí us meṉ ásmán kí sárí shaukat nazar átí hai.

Hamárí sanad meṉ goyá súraj gahan se bilkull chhip gayá hai: jis ki ạin shaukat aur hashmat hai, háṉ, jis ká jalál Báp ke iklaute ká jalál thá, Yúh. 1 : 14, jo zú-ul jalál thá, Yạq. 2 : 1, háṉ, jo Báp kí shaukat kí shán, aur us kí kunh ká naqsh thá, Ịbr. 1 : 3, wuh yaháṉ tak ḍhámpá aur zalíl kiyá gayá, ki us kí Ulúhiyat dikhái na dí; balki wuh ádmí se kam mạlúm húá; jaisá ki is hál kí bábat Zab. 22 : 6 meṉ likhá hai—"Maiṉ kírá húṉ, na insán; ádmíon ká nang húṉ, aur qaumoṉ kí ár." Yaháṉ is pastí kí qism, aur darja, aur miạd mazkúr hai.

1. Us kí qism,—"us ne áp ko haqír kiyá." Is se murád hai, ki us kí tahqír haqíqí thí, par usí ke iḳhtiyár se; us par jabr na húá. Likhá nahíṉ hai, ki wuh haqír kiyá gayá, par us ne ḳhud áp ko haqír kiyá; us ne ḳhushí se hamáre liye is pastí ko qabúl kiyá. Us kí ḳhud-muḳhtárí se us kí pasthálí Ḳhudá ke nazdík bahut maqbúl húí; aur is se us kí mahabbat, jo wuh ham se rakhtá hai, ḳhúb áshkár hai.

2. Is pastí ká darjá—wuh na sirf insán húá, aur sharạ ká mahkúm, balki "maut tak farmánbardár rahá." Is meṉ Masíh kí pastí kí gahráí dekho: maut tak, balki chor aur gulám kí sí maut tak.

3. Us kí miạd—us kí pasthálí ká ạrsa us ke mujassam hone ke pahle hí din se leke us ke jí uṭhne tak thá. Is se yih natíja nikaltá hai, ki

Masíh kí hálat, us ke hamal meṉ áne se jí uṭhne tak, niháyat tahqír o pastí kí hálat thí.

Is waqt us kí pasthálí ká, jaháṉ tak ki wuh in bátoṉ se, yạne "tarkíb i insání meṉ namúd hokar," nisbat rakhtí hai, bayán kiyá jáegá; yạne, us ke mujassam

Digitized by Google

hone ká bayán; jis se sirf thoṛí der talak jism lená, aur phir use utárná, murád nahíṉ hai, balki us ká haqíqat meṉ hamárí ḳhássiyat, yạne, insániyat ko, jo us kí pasthálí ká ek ḳháss hissa hai, apne meṉ shámil karná murád hai.

1. Us ke mujassam hone meṉ us kí ạjab tarah kí pasthálí húí; kyúnki us ke wásíle se wuh, jo sab ká Ḳhudáwand thá, *mahkúm aur maḳhlúq ke darje tak* past húá. Ráz i ạzím yih hai, ki Ḳhudá mujassam húá, 1 Tim. 3: 16; aur abadí Ḳhudá *Insán* Masíh Ịsá kahláyá, 1 Tim. 2: 5. Agarchi Yarúsalam kí haikal shán wálí thí, tau bhí Sulaimán ne taạjjub kiyá, ki Ḳhudá us meṉ sukúnat kartá hai: "Lekin kyá haqíqat meṉ Ḳhudá insán ke sáth zamín par sukúnat karegá? Dekh, ásmán aur ásmánoṉ ke ásmán terí gunjáish nahíṉ rakhte; pas, yih ghar kyá hai, jo maiṉ ne banáyá" 2 Taw. 6: 18. Aur jab ki us ne hamáre se jism meṉ sukúnat kí, to us se bhí ziyáda taạjjub húá, Yúh. 1: 14.

But-parast Kasdíoṉ ne Bábul ke bádsháh se kahá, ki "Mạbúdoṉ kí sukúnat insán ke sáth nahíṉ," Dán. 2: 11; par is májare meṉ ham dekhte haiṉ, ki us ne na sirf insán ke sáth, balki insán meṉ, sukúnat kí; háṉ, "mujassam húá, aur hamáre darmiyán sukúnat kar rahá."

Agar áftáb apne maqám se girke gumshuda zarra ho játá—agar koí firishta bihisht se nikálá jáke kíṛá ho játá, to aisí pasthálí na hotí; kyúnki wuh sirf maḳhlúq haiṉ, aur har hálat meṉ maḳhlúq rahte haiṉ. Ḳhilqat kí sab se ạlá aur sab se past chízoṉ ke bích farq to hai, lekin samajh se báhar nahíṉ. Lekin jab ki sáre maujúdát ká ḳháliq áp ḳhalq húá, to is ráz se sárí insání ạql hairán húí. Ḳhudá aur sab se buland maḳhlúq ke bích niháyat fásila hai. Wuh goyá jhuktá hai, táki un kámoṉ ko, jo bihisht meṉ kie játe haiṉ, dekhe; pas, is dunyá ke muạmaloṉ ko daryáft karná kaisí farotaní hai—balki us meṉ paidá honá—insán banná—albatta salábiyat i sirr i gaib i ạzím hai—Ḳhudá jism meṉ záhir húá! Ek nabí ne kahá hai, (Yas. 40: 15, 17,) "Dekh, qaumeṉ ḍol kí ek búnd kí mánind haiṉ; aur tarázú kí dhúl kí mánind giní játíṉ; dekh, wuh jazíroṉ ko ek zarra kí mánind uṭhá letá hai. Sárí qaumeṉ us ke áge kuchh chíz nahíṉ, balki us ke nazdík batálat aur náchízí se bhí hisáb meṉ kamtar haiṉ." Agar aisá ạzím aur jalálí shaḳhs yaháṉ tak farotan ho jáe, ki insán bane, to kyá ạjab hai, ki wuh bhúkh aur piyás, aur sharmindagí o maut kí bardásht kare! Us ká insán banná aisí farotaní hai, ki bạd us ke ham us kí kisí tarah kí pasthálí par mutaạjjib nahíṉ hote.

2. Wuh na sirf maḳhlúq kí hálat meṉ áyá, balki *past shai húá*—firishta nahíṉ. Agar firishta ho játá, to ạjíb farotaní hotí; tau bhí goyá wuh apne maqám ke nazdík rahtá; kyúnki firishte umda aur pák maḳhlúq haiṉ; aur insán un se yaháṉ tak ních haiṉ, ki jab ek firishta záhir húá, agarchi insán ke bhes meṉ áyá, tau bhí ádmí us kí nigáh kí bardásht na kar saká, Qází, 13: 22. Jab Dáúd ne ásmán kí shaukat dekhí, aur ḳhiyál kiyá, ki Ḳhudá ne in sabhoṉ ko banáyá, to pukárá, ki "Insán kyá hai, jo tú us kí yád kare; aur ádamzád kyá, jo tú us par mutawajjih ho? Lekin tú ne firishtoṉ se us ko thoṛá hí kam banáyá," Zab. 8: 4, 5. Jab insán apne Ḳháliq ke háth se pák niklá, tab bhí wuh firishtoṉ se kam thá. Tau bhí Masíh ne is past zát ko qabúl kiyá: "Wuh to firishtoṉ ká nahíṉ, balki Abirahám kí nasl ká sáth detá hai," Ịbr. 2: 16.

3. Jab Masíh insán baná, *tab insániyat apní aslí pákízagí se ṭal gaí thí,* aur us ká ạin jalál bigaṛ gayá, aur us ká husn aur ḳhúbí utar gaí thí; kyúnki wuh insán ke girne se peshtar hamárí tabíạt meṉ nahíṉ, balki "jism i ḳhátí kí súrat meṉ" áyá,

Digitized by Google

Rúm. 8 : 3. Matlab nahíṉ hai, ki us ne gunáh-álúda jism liyá; jo bákira se paidá húá, so pák thá; Janáb i Bárí kí qudrat se wuh yaháṉ tak pák kiyá gayá, ki us meṉ gunáh kí najásat kí bú na rahí; lekin, agarchi us kí kuchh ạin nápákí na thí, tau bhí gunáh ke ásár us par nazar áe,—insániyat kí kamzoriáṉ—bhúkh, mándagí, dard, maut us par guzrí.

Agarchi wuh gunahgár na thá, tau bhí gunahgároṉ kí súrat meṉ áyá; aur jinhoṉ ne us par gunáh ke ye ásár dekhe, so samjhe, ki wuh gunahgár hai. In sab bátoṉ meṉ wuh gunáh ke aisá nazdík áyá, jaisá ki us kí qudsí se ho saktá thá. Wáh, yih kaisí farotaní thí! Begunáh jism kí mánind banná ạjíb hotá; par jism i ḳhátí kí súrat meṉ áná!—yih kyá hai! kaun us ká bayán kar saktá hai? Aur haqíqat meṉ, jab us ne miláp karne ke liye Miyánjí ká kám uṭháyá, tab aisá banná zarúr thá. Zarúr thá, ki wuh usí tabíạt ko le, jis ne gunáh kiyá thá, yạne, insániyat; táki us meṉ badlá de. Háṉ, us tabíạt ke sáth un begunáh kamzoríoṉ ko uṭháná zarúr thá; kyúnki unheṉ pasand karná us kí pasthálí ká, aur hamáre liye badlá dene ká ek hissa thá. Aláwa is ke, in dukhoṉ se hamárá Sardár Káhin tajriba hásil karke ham par tars kháne jántá hai. Hamáre Naját-dihinda ká aisí tabíạt lená kaisí ạjíb farotaní hai! us ká aisá kamína pairáhan pahinná kaisá piyár hai! Wáh, fazl i behadd!

4. Ạláwa is ke, jab tak ki wuh is dunyá meṉ rahá, tab tak *us kí ạin ḳhássiyat*, yạne, *Ulúhiyat ḍhámpí gaí*: mujassam hone se us ne "áp ko ḳhálí kiyá," Fil. 2 : 7. Is sabab us ne kuchh ịzzat un se, jinhoṉ ne use dekhá, na páí. "kyá yih baṛhái ká beṭá nahíṉ?" Matí 13 : 55. Jab unhoṉ ne ek garíb ádmí ko, faqír kí mánind, bárah garíb sáthíoṉ ke sáth, jin meṉ se ek thailí liye thá, chalte phirte dekhá; tab kis tarah se ḳhiyál kar sake, ki Yih kull ká Ḳháliq, aur zamín ke bádsháhoṉ ká bádsháh hai? "Us kí tahqír kí gaí, aur ham use hisáb meṉ na láe," Yas. 53 : 3. Tum meṉ se kaun ádmí hoke is se pahle, ki haqír kíṛá ho jáe musíbat sahná pasand kartá hai? Tis par bhí Masíh ne is se ziyáda farotaní aur pastí qabúl kí.

Ab tasauwar karo: kyá yih ạjab tarah kí pastí na thí? Yih ek *kálí* ghaṭá thí, jis ne barsoṉ tak us ke jalál ko yaháṉ tak ḍhámpá, ki wuh dunyá par chamak na saká; Ulúhiyat *kí* sirf thoṛí kirneṉ thoṛe ádmíoṉ ko aisí mạlúm húíṉ, jaise ki súraj bádaloṉ meṉ se thoṛí der tak kisí ko dikhái detá, aur phir fauran chhip játá hai. Yúhanná Hawárí kahtá hai, ki "*Ham* ne us ká aisá jalál dekhá, jaisá Báb ke iklaute ká jalál," 1 : 14; par *dunyá* ne use na pahcháná. Agar sháhzáda kamíne ádmí ke bhes meṉ sair kare, to us ko sirf kamíne kí ịzzat mile. Yihí hamáre Ḳhudáwand Ịsá Masíh ká hál thá.

5. Jab ki Masíh mujassam hone ke sabab *Báp se dúr kiyá gayá*, to baṛí pastí meṉ á gayá, kyúṉki us ne wuh baṛí ḳhushí, jo azal se Báp ke sáth kartá thá, chhoṛ dí. Ḳhiyál mat karo, ki Masíh ne is dunyá meṉ Ḳhudá ke sáth niháyat shirín suhbat na rakhí; tau bhí Masíh kí mánind ímán se guzrán karná aur bát hai; aur Ḳhudá kí god meṉ rahná, jaisá ki wuh mujassam hone se peshtar rahtá thá, aur bát. Jab us ne pukárá, aur Báp ne na suná, Zab. 22 : 2; jab aisá hairán húá, ki musíbat se pukárne lagá, "Ai mere Ḳhudá, ai mere Ḳhudá, tú ne mujhe kyúṉ chhoṛ diyá? Zab. 22 : 1; tab us ne ek hádisa, jo insán kí súrat pakaṛne se peshtar na pahcháná thá, mạlúm kiyá.

6. Jab insán baná, tab *past wálidain ko pasand karná, aur is dunyá meṉ hiqárat ká darja qabúl karná* baṛí farotaní thí. Wuh na kisí bádsháh ke, na kisí amír ke ghar meṉ paidá húá. Us kí má be shakk Dáúd ke gharáne se thí, lekin garíb

Digitized by Google

aur pasthál; aur ek baṛhaí ke sáth us kí maugní húí thí. Aur ịzzat kí jagah men nahín, balki sará ke astabal men paidá húá.

Ġaraz, wuh, jo daulatmand thá, hamárí ḳhátir garíb húá, 2 Kar. 8: 9; aur mujassam hone men garíb aur behurmat, aur har tarah se pasthál thá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is mazmún se yih ụmda natíja nikaltá hai, ki *Masíh kí fida kámil hai.* Kyá insán ne Ḳhudá kí sharíạt toṛí?—Ḳhudá áp insán banke use bahál kartá. Jab Ḳhudá-insán Masíh Ịsá sharíạt ke ạmal men áyá, aur use mánke us ká dạwa qabúl kiyá, tab sharíạt kí aisí baṛí ịzzat húí, jaisí kabhí aur kisí kám se nahín ho saktí thí. Is se insáf aisá rází húá, ki agar ham sabhon ká ḳhún baháyá játá, aur sharíạt kí ịzzat kí bunyád tamám ḳhalq kí wiráni par ḍálí játí, tau bhí waisá rází na ho saktá.

Sáre sitáron ká bádal se chhip jáná aisá hádisa nahín hai, jaisá súraj ká púrá gahan hotá hai. Jaisí Masíh kí asl baṛáí thí, waisí hí us kí pasthálí; aur jaisí pasthálí, waisí hí fida kí kamáliyat; aur jaisí fida kí kamáliyat, waisí hí ímándár kí tasallí. Agar wuh yahán tak na jhuktá, to hamárí ḳhushí aur tasallí yahán tak buland na hotí; bunyád kí gahráí ịmárat kí mazbútí hai.

2. Jab ki Masíh ne hamáre liye is tarah se apní aslí ịzzat o buzurgí utárí, to *is se hamárí ḳhud-ġarazí kaisí burí mạlúm hotí hai!* Is namúne ke bạd is gunáh ká kyá ụzr ho saktá? Ai bháio, main tum se kahtá hún, ki but-parast log ḳhud-inkár ke liye aisí kisí dalíl se wáqif nahín hain, jaisí is men hai. Kyá Masíh jhuk gayá, aur tum jhuk nahín sakte? kyá Masíh ne aisí baṛí farotani kí, aur tum zarrí sí nahín kar sakte? Kyá wuh kíṛá, hiqárat aur lạnat hone ko rází thá, aur tum thoṛí sí pasthálí kí bardásht nahín kar sakte? Kyá basabab thoṛí sí hiqárat ke tumhárá dil bechainí, ḍáh aur gazab se bhar játá hai? To tum Masíh ke kaise námuwáfiq ho? Suno, aur sunke sharmáo, ki tumháre Ḳhudáwand ne Yúh. 13: 14 men kyá kahá hai: "Pas, jab main ne, jo tumhárá Ḳhudáwand aur ustád hún, tumháre pánw dhoe, to tumhen bhí lázim hai, ki ek dúsre ke pánw dhoo." Albatta is namúne ke sabab se zarúr nahín hai, ki ham ṭhík wuhí kám karen; lekin us ká matlab yih hai, ki ham mahabbat ke kisí past kám se na sharmáen. Is se hamárá farz baḳhúbí mạlúm ho játá; kyúnki yih aisá hai, jaisá ki jab koí naukar apne kám se sharmáe, tab us ká málik yih hál dekhke áp hí wuh kám kare, aur kahe, ki Kyá main terá sáhib hoke yih kám kartá hún, aur tú naukar us se sharmátá hai?

Jab ki Qádir i Mutlaq aur jalálí Ḳhudá áp ko ḳhálí karke chhoṭá laṛká ban gayá, to láchár insán men *ġurúr kaisá námunásib* hai! Munásib hai, ki Masíh kí ḳhaslat gurúr ke bilkull ḳhiláf ho;—Masíh kí ḳhú zarúr us ke ḳhiláf hai. Jab ki hamárá Naját-dihinda narm-dil aur farotan hai; kyúnki us ne apní chízon par nigáh na kí, balki hamárí chízon par, Fil. 2: 4; to kyá hamen munásib hai, ki ḳhud-garaz aur magrúr hon? Munásib hai, ki ham andhon ke liye ánkh, aur langṛon ke liye pánw banen; balki muqaddason ke liye lakṛí chunná aur pání bharná, már kháne, aur thuke jáne kí hiqárat sahne, aur kánṭon ká táj pahinne, aur mar bhí jáne kí banisbat kaisá afzal hai! Ġaraz, Masíh ne yih sab qabúl kiyá, balki náfarmánbardáron ke liye qabúl kiyá.

3. Kyá Masíh insán ko bacháne ke liye yahán tak jhuk gayá? To jo log ki injíl kí raushní men halák hote, *so beuzr hain.* Kyá cháhte ho, ki Masíh aur kuchh kare? Lo, us ne to shaukat aur jalál ká pairáhan utárá, aur tumhárá sá jism pahinke apne taḳht par se utrá, aur naját ko tumháre darwáze par láyá. Albatta,

Digitized by Google

jitná ki Masíh hamárí naját ke liye farotan húá, utná hí wuh gazab kí laharon men ḍúb jáenge, jo aisí naját kí tahqír karte hain. Ḳhudáwand farotan húá; phir beímán use aur past karne cháhte hain, balki use páemál karte hain, Ibr. 10: 29. Aison ke liye sirf mahkúm honá nahín, balki us se bhí ziyáda kaṛwá hissa báqí hai. Sháyad aur log ądálat ke din kuchh na kuchh uzr kar sakenge; par záhir hai, ki aise gunahgár lájawáb honge. Áh! láchár gunahgáro! jab Masíh Ísá áp hí tumháre darwázon par fazl látá, agar tum use haqír jánoge, to tumhárí halákat wájib hogí! Ai paṛhnewálo, Ḳhudá na kare, ki yih tumhárí hálat ho.

4. Is se yih bhí mąlúm húá, ki koí Masíh kí mánind piyár nahín kartá, balki nahín kar saktá hai: *us kí mahabbat insán kí taraf lásání hai.* Is mahabbat kí lágarazí, aur qúwat aur betabdílí use lásání jalál detí hai. Albatta wuh mahabbat baṛí thí, jis se us ne apná jalál utárá, aur insán kí súrat pakṛí. Yúnatan ká piyár Dáúd kí taraf ąuraton ke piyár se baṛá thá; Yąqúb ne Ráhel ko yahán tak piyár kiyá, ki us kí ḳhátir jáṛe aur barsát kí taklíf ḳhushí se uṭháí; Dáúd ne Abisalúm ko apní ján aur apní bádsháhat se ziyáda piyár kiyá; agle zamáne ke Masíhíon ne ek dúsre ko yahán tak piyár kiyá, ki ek dúsre ke liye marne ko taiyár the: lekin in men se kisí ne mahabbat ke zor se aisá ḳhud-inkár na kiyá, jaisá Masíh ne hamáre liye kiyá; aur na Masíh kí koí aisí garaz thí, jaisí in sab ke dilon men jumbish kartí thí: wuh apne ązízon ko piyár karte the, Masíh apne dushmanon ko. Us ká piyár, us hí kí mánind ąjíb hai.

5. Jab ki wuh hamen bacháne ke liye itná jhuk gayá, to kis qadr ziyáda munásib hai, ki ham use apne dil aur chál se *sarfaráz karke us kí hamesha ịzzat karen.* Cháhiye, ki jis qadr beizzatí us ne hamáre liye qabúl kí, usí qadr wuh hamáre nazdík ązíz ho. Cháhiye, ki ham sab chár taur se us kí ịzzat karen; yąne,

Us kí bábat ḳhushí ke sáth *báten karne se.* Har waqt sabhon ke sámhne us kí tąríf karo. Agar koi ádmí tum par baṛí mihrbání kartá, to tum sabhon ke kánon men us kí tąríf sunáte. To Masíh se ziyáda kaun is tarah kí tąríf ke láiq hai?

Us par bharosá rakho. Wuh tumháre liye sab wądon ko púrá karegá. Us kí qudrat o mihrbání kí, un par kámil takiya karne se, ịzzat karo.

Us ke nám se Ḳhudá ke pás áo: us kí ịzzat fazl ke taḳht ke pás karo. Ḳhudá hamesha us kí suntá hai; aur sirf usí ke wasíle se ham us ke pás á sakte hain.

Har tarah ke imtihán, aur hájat, aur dukh ke waqt *us kí madad mángo;* kyúnki us ne tumhárí hí madad ke liye tumhárá sá jism liyá; aur niháyat rahm-dilí se tumhárí sunegá.

Ǫaraz, har tarah se—kámon se, báton se, aur ḳhiyálon se us kí ịzzat karo; aur sáre dil se kaho—ki

Ḳhudá ká nám Masíh ke liye mubárak ho.

XIX.

MASÍH KÍ PASTHÁLÍ,

US KÍ ZINDAGÍ MEN.

Aur ádmí kí súrat men záhir hoke áp ko past kiyá, aur marne tak balki salíbí maut tak farmánbardár rahá.—Fil. 2: 8.

HAM Masíh kí pasthálí ká bayán, us ke mujassam hone kí sanad ke sáth kar chuke hain: ab wuhí bát, us kí zindagí ki hálat men bhí sábit karná zarúr hai. Yahán merá yih iráda nahín hai, ki us kí zindagí ká sárá ahwál bayán karún: jáná cháhiye ki Pák Nawishte us kí ḳháss auqát basrí ká bahut thoṛá bayán karte hain; aur sárí wáridát, jo injíl men mazkúr hain, bayán karne kí fursat nahín

Digitized by Google

hai; sirf un chand báton ká ki jin men khâss karke us kí pasthálí hai, zikr hogá.

I. Khudáwand Ísá shír-khwár hí hoke ís men pasthál húá, ki *sharíat ke mutábiq us ká khatna húá;* kyúnki wuh Yahúdí qaum men paidá húá; is liye lázim aur zurúr thá, ki us qaum ke sáre faráiz adá kare, aur us kí sárí rasmon ko púrá kare, táki unhen khatam kare; aur "sab wájibát ko púrá kare." "Aur áthwen din, jab larke ká khatna húá, us ká nám Ísá rakhá gayá," Lúká, 2 : 21. Is se Khudá ká Betá bahut pasthál húá, khâss karke in do báton men :—

1. Is se, agarchi wuh hákim aur sharíat ká báni thá, tau bhí *sárí sharíat ko mánná us par farz húá:* "Main har ek ádmí ko, jo khatna karwátá hai, phir sáf kah sunátá hún, ki use sharą ke sáre hukmon par ąmal karná wájib húá," Gal. 5 : 3. Hawárí ká yih matlab hai, ki jab kisí ne sharíat kí koí rasm mánná zarúr samjhá, tab use us kí sab rasmen mánná farz húá; kyúnki sharíat ek hí hai—us ke hisse mutafarriq nahín. Aur jise sárí sharíat ko mánná farz hai, wuh fauran us ke ilzám men giriftár hotá hai; kyúnki wuh us ká koí hukm barábar aur kámil tarah se mán nahín saktá hai. Is liye Masíh ne hamárá zámin hoke khatna karwáne se sárí sharíat ko apne úpar farz kiyá; aur agarchi us kí farmánbardárí bilkull kámil aur betaqsír thí; tau bhí, jab hamárí khátir us ne apne úpar sharíat ká bojh le liyá, tab use gunahgáron kí sazá bardásht karne parí. Yihí wuh júá hai, jis kí bardásht, siwáe Ísá Masíh ke, koí nahín kar saká hai, Ąm. 15 : 10. Aur jab Masíh sharíat ke taht men áyá, to yih chhotí bát na húí; kyúnki wuh sharíat ká denewálá thá, aur kisí ke tábį men nahín: aur is májare se Khudá kí bádshábat, jo us ke táj ká kháss jawáhir hai, us kí pasthálí men dhap gaí.

2. Ápne khatne ke sabab se wuh dunyá ke nazdík na sirf mahkúm, balki *gunahgár malúm húá;* kyúnki agarchi wuh pák aur gunáh se mubarra thá, tau bhí khatne se malúm húá, ki goyá us men gunáh kí najásat hai, jise kát dálná cháhiye. Khatne ká ráz i kháss yihí thá: Abirahám aur us kí aulád is rasm se daryáft karte the, ki un ke dil aur tabíąt gunáh-álúda aur gazab ke sazáwár the, Yar. 4 : 4. Is sabab se sarkash "dilon aur kánon ke námakhtún" kahláte hain, Ąm. 7 : 51. Aur jaisá ki yih rasm insán ko tabíąt kí najásat kí bábat qáil kartí thí, waise hí us se "tamám o kamál jismí guánhon ko dúr" murád hai, Kal. 2 : 11.

II. Masíh aisá pasthál húá, ki *satáyá gayá;* hán, larakpan hí men khárij kiyá gayá. Firishte ne Yúsuf se kahá "Uth, larke aur us kí má ko leke Misr men bhág já, aur wahán rah, jab tak main tujh ko khabar na dún; kyúnki Herod larke kí talásh karegá, ki use halák kare," Matí, 2 : 13. Ai náshukr Herod! kyá Naját-dihinda ke sáth aisá sulúk karná rawá hai? Kyá us kí mukhálafat men hullar macháná, ki goyá wuh halák karnewálá hai, na bachánewálá, durust hai? Tis par bhí Herod, jab apne gazab ke mutábiq koshish kartá thá, tab hí pák nawishton ko púrá kartá thá; kyúnki is bát kí pesh-khabarí húí thí, Yar. 31 : 15. Aur is satáne ká ímá 22wen Zabúr men miltá hai: yih Zabúr aisí sáf pesh-khabarí detá hai, ki goyá injíl ká ek hissa hai.

III. Hamárá Khudáwand Ísá Masíh *basabab us garíbí aur hiqárat ke,* jo us ke hál se wabasta thí, is se ziyáda pasthál húá: us ne tangí aur garíbí ke sáth apne sáre dinon ko kátá. "Wuh daulatmand thá, aur hamáre wáste muflis húá," 2 Kar. 8 : 9—yahán tak muflis, ki us ká koí ghar na thá, balki wuh auron ke gharon men rahá kiyá, yá sahrá men apní auqát us ne kátí. Us ká hál parindon aur charindon ke hál se badtar thá, jaisá

Digitized by Google

ki us ne ek kátib se kahá, Matí, 8: 20. Kabhí kabhí us ne rúkhí roṭí aur bhúní húí machhlí kháí; kabhí kabhí fáqa kiyá, Mark. 11 : 12.

Wuh "ḳhidmat karáne nahíṉ, balki ḳhidmat karne áyá," Matí, 20 : 28; dunyawí mál asbáb baṭorne nahíṉ, balki ásmání daulat dene áyá. Us ke álíshán dil ne un chízoṉ ko haqír jáná, jinheṉ us ke bahut pairau niháyat dil-pasand samajhke talásh karte haiṉ. Jin chízoṉ kí bábat ham log hazároṉ tasauwarát karte haiṉ, us ne ek bhí ḳhiyál na kiyá hogá. Ġaraz, wuh farotan aur ġaríb hone ko áyá; táki insán ko dunyá kí náchízí sikháwe, aur us ke sáre farebinda jalál kí tahqír kare: is sabab se us ne ġaríbí aur dukh kí hálat ko iḳhtiyár kiyá.

IV. Masíh kí pasthálí meṉ wuh haulnák *imtihán* bhí, jo us ne Shaitán se sahe, gine játe haiṉ. Un se us ke pák dil ko niháyat ranj húá hogá. Lúká, 4 : 1—13 meṉ in imtihánoṉ ká zikr hai, jis se maḷúm hotá hai, ki wuh ḳhabís us ke pás jangal meṉ áyá, chálís din rát tak us ko fáqe se rakhá, aur tab ek baṛe jál-wále imtihán se us ko ázmáyá, yaṇe, "Is patthar ko kah, ki roṭí ban jáe." Jab us ne dekhá, ki Masíh ne kaisí chálákí se is imtihán ko ṭál diyá, tab apná hathiyár badalke kufr bakne ke liye use uskáyá; balki Shaitán hí kí parastish karne kí saláh dí. Lekin hamárá Naját-dihinda aịsá pák rahá, jaisá shaffáf páni billaur ke bartan meṉ, jo kitná hí hiláyá jáe, tau bhí kasáfat se barí rahtá; tab Shaitán ne ek muddat tak use chhoṛ diyá; lekin iráda kiyá ki phir us ke pás áe. Is tarah se hamárá mubárak Ḳhudáwand Shaitán se ázmáyá gayá: wuh, jo Ḳhudá ke sáth rahá, ab jangal meṉ Shaitán kí muláqát se ranjída húá,—jo Ḳhudá ke sáth ḳhushí kar rahá, ab us ke kán kufr kí bátoṉ se bhare játe haiṉ. Kaisí beịzzatí is meṉ thí! Us ke ek zalíl ġulám ne us ká ḳhá-wind banná cháhá! Us ke qaidḳháne ke dárogá ne usí ko qaid karná cháhá! Us zalíl o najis aur sarkash rúh ne aisí koshish us par kí! Albatta Ḳhudá ke Beṭe ke liye yih baṛí pasthálí thí.

V. Us kí *dardmandí* us kí pasthálí ká nishán hai. Wuh har waqt bímároṉ aur majrúhoṉ ke darmiyán rahá; aur us ká dil yaháṉ tak narm thá, ki har ek áh ká márná, jo gunáh ke, yá us ke phaloṉ ke sabab se húá, us par muạssir húá; aur is wáste likhá hai, ki "us ne hamáre ázár uṭháe, aur hamáre ạlamoṉ ká hámil húá," Matí, 8 : 16, 17. Ye báteṉ tab kahí gaíṉ, jab díwáne us ke pás shaffáạt ke liye láe gae. Aur likhá hai, ki jab us ne Mariyam ko, aur us ke sáth auroṉ ko rote dekhá, tab us ne áh khínchí, aur ghabráyá, Yúh. 11 : 33. Aur "Ịsá royá," áy. 35. Háṉ, un ke liye us ne áṉsú baháyá, jo apne úpar na roe; maslan, Yarúsalam par royá, Lúká, 19: 41, 42. Agarchi wuh apne ḳhatre se na ágáh the, aur na ḍarte; tau bhí us ne use peshtar se dekhá; aur us baṛe shahr kí áfat dekhne se us ká dil kaisá chhid gayá! Us ne un ke liye mátam kiyá, jinhoṉ ne apne gunáhoṉ ke liye mátam na kiyá; is liye likhá hai, ki "Wuh un kí saḳht-dilí se bahut bezár húá," Mark. 3 : 5. Achchhe tabíb kí tạríf is bát meṉ hai, ki wuh goyá har ek bímár ke sáth bímár hotá, aur har ek marnewále ke sáth martá hai; aur yih ḳháss karke hamáre baṛe tabíb ká hál thá. Isí sabab se "wuh mard i ạlam aur áshná i ázár baná;" kyúnki jitná koí pák hai, utná hí wuh auroṉ ke gunáh se ranjída aur ġamzada hotá hai; aur jitná koí narm-dil hai, utná hí wuh auroṉ ke ġam ká dardmand hotá hai. Beshakk aur koí dil Masíh ke dil ke barábar pák, narm aur rahím na thá.

VI. Us kí pasthálí, balki zillat, is meṉ húí, ki *unhoṉ ne*, jin ke pás wuh bhejá gayá thá, *use qabúl na kiyá*. Us ne bachánewále ká sá sulúk na páyá, balki sab se náqis aur bure ádmí ká sá. Jab

Digitized by Google

ki wuh ásmán se áyá, táki "apní ján ko bahuton ke liye fidiya men" de, Matí 20: 28; jab ki "Khudá ne apne Beṭe ko is wáste dunyá men nahín bhejá, ki dunyá par sazá ká hukm kare, balki is liye ki dunyá us se naját páe," Yúh. 3: 17; jab wuh "itne hí liye záhir húá, ki Iblís ke ạmalon ko nábúd kare," 1 Yúh. 3: 8; jab ki wuh asíron ko riháí dene áyá, Yas. 61: 1;—to áyá munásib na thá, ki sab ke sab khushí ke nạra ke sáth use qabúl karte? Kyá munásib na thá, ki us jagah ko, jis par wuh chaltá thá, chúmte? Lekin unhon ne us kí tahqír kí, Matí 13: 55. Wuh "ádmíon ká nang húá," Zab. 22: 6. Unhon ne kahá, ki Wuh Shaitán kí madad se mujizát dikhátá hai, Matí 12: 24. Wuh ádmíon ke nazdík kíṛá ṭhahrá. Zab. 22: 6. Us par tamáncha aur thappaṛ kí már paṛí, Matí 26: 67; 27: 30;—ahmaq kí tarah se libás ká ṭhaṭṭhá us se kiyá gáyá, áyat 28, 29; us ke munh par thúk paṛá áyat 30. Us ke shágirdon men se ek ne use bechá, dúsre ne us ká inkár kiyá, aur sab ke sab use chhoṛke bháge. Yih baṛí zillat Khudá ke Beṭe par paṛí—na sirf ek hí din, balki har waqt aur har jagah men.

Hásil i kalám.—1. Jab Masíh aisá farotan húá, ki khatná karwáyá, aur is tarah tarah se sárí sharíạt ko mánná apne úpar farz ṭhahráyá; to is ká natíja yih hai, ki *ab insáf hí ímándáron ke barí-náma par rází hoke apná dastkhatt aur muhr kar saktá hai.* Is se Masíh ne apne úpar farz ṭhahráyá, ki sharíạt ká sárá dạwa adá kare; aur us tábịdári ká júá uṭháe, jo us se peshtar koí na uṭhá saktá thá. Aur jaise ki khatne se use sárí sharíạt ko mánná paṛá, waise hí us ne use baṛí khabardárí se máná; aur use aisá ṭhík púrá kiyá, ki insáf i Iláhí us kí farmánbardárí men koí nuqs na pá saká; balki iqrár kartá hai, ki ímándár ká sárá qarz adá húá, aur wuh barí húá; aur is tarah se Khudá sádiq ṭhahartá, aur us ko, jo Ísá Masíh par ímán látá hai, sádiq ṭhahrátá hai, Rúm. 3: 26. Agar Masíh par yih farz na húá hotá, to ham kabhí barí na hote. Agar us kí tábịdárí púrí aur kámil na hotí, to hamárí sadáqat nákámil hotí. Jis ke pás besh-qímat khazána ho, wuh use ujṛí koṭhrí men kabhí na rakhegá: aur agar sab se pák ádmí apni besh-qímat naját ko apne sab se pák kám par mauqúf rakhtá, to us par wáwaila hotá. Lekin Masíh kí tábịdárí aur sadáqat kámil aur mustaqil hai; ek bunyád, jis par ham salámatí ke sáth tạmír kar sakte hain.

2. Jab Masíh ko laṛakpan men Misr ko bhágná paṛá, to ham jánte hain, ki *bequsúr aur díndár honá nuqsán o dukh se nahín bachá saktá hai.* Kaun Masíh se ziyáda bequsúr thá? aur kaun ziyáda satáyá gayá? Dunyá hanoz dunyá hí hai. "Main ne terá kalám unhen diyá, aur dunyá un se dushmaní kartí hai," Yúh. 17: 14. Dushman us ke liye ghát men rahtá hai, jo is khazáne ke liye chaltá hai; par wuh, jo is se khálí hai, is dushman ke áge beḍar hoke gá saktá hai: díndárí ke píchhe sitam aisá ho letá hai, jaisá ki jism ke sáth us ká sáya rahtá hai: "balki sab ke sab, jo Ísá Masíh men saláhiyat se guzrán kiyá cháhte hain, tasdíạ páenge," 2 Tim. 3: 12. Jo koí taqaddus ke sáth guzrán karne cháhte, kabhí árám ke sáth na rahenge. Jo taqaddus kí pairawí karte, so apní zindagí kí pákízagí se bedínon ko qáil karte hain; aur wuh is sabab se ghabráte, aur khafa hoke dushmaní karte: aur yih dushmaní lahú ke sáth nasl dar nasl hotí játí hai: "Jaisá us waqt wuh, jis kí paidáish jismání thí, use, jis ká tawallud rúhání thá, satátá thá, waisá hí ab bhí hotá hai," Gal. 4: 29. Dekho, jaisá thá, waisá hai; Qáin kí láṭhí abhí talak Hábil ke khún se álúda hai; par yih hamen Masíh

Digitized by Google

ke muwáfiq kar dene kí tadbír hai; aur kásh ki hamárí tabíạt us kí tabíạt ke muwáfiq ho játí? Us ne farotauí se dukh páyá: kásh ki ham usí ke mánind ho játe! Hamárí bábat koí kahne na páe, ki Yih patthrí kí mánind haiṉ, jo záhiran ṭhanḍí hai, lekin jab us par zarb lagáí jáe, to jhaṭ paṭ ág nikaltí hai—makkár ká yihí hál hai. Bhalá karná aur burá sahná, Masíh ke mánind honá hai.

3. Jo fazl aur díndárí se pur haiṉ, *so kabhí kabhí dunyawí tasallí se ḳhálí ho sakte haiṉ.* Masíh ḳhúbí se kaisá labrez thá! tis par bhí us kí záhirí tasallí kabhí kabhí kaisí kam húí! Aur jaisá us ká hál thá, waisáhí bahuteroṉ ká hál húá, jo ab jalál meṉ dáḳhil húe haiṉ: "Aur is dam tak bhúkhe, piyáse, nange, márkhánewále, aur áwára haiṉ," 1 Kar. 4: 11. Un kí rúheṉ sadáqat ke libás se mulabbas thíṉ—un ke badan nange yá chíthṛe pahine húe the. Un kí rúheṉ poshída man kháti thíṉ—un ke badan bhúkhe rahe. To ham musíbat meṉ qanáạt kareṉ; wuh Ḳhudá ke gazab ká nishán nahíṉ hai; wuh ham par kuchh aisá bojh nahíṉ ḍáltá, jo us ke Beṭe hí par na ḍálá gayá ho. Balki ham meṉ kaun hai, jo Masíh ke barábar dukh uṭhátá hai? Agar ham bhúkhe piyáse hoṉ, to kuchh kháne ko miltá hai; ham árám karne ká asbáb rakhte haiṉ; par Ibn i Ádam ne apne sir rakhne kí jagah na páí. Aur yád karo, ki tum ek seráb mulk ko játe ho, jaháṉ tumhárí sárí hájateṉ rafạ kí jáengí. Ḳhudá ne dunyá ke kangáloṉ ko iḳhtiyár kiyá, jo ímán meṉ ganí haiṉ, aur us bádsháhat ke, jis ká iqrár us ne apne muhabbat karnewáloṉ se kiyá, wáris haiṉ, Yạq. 2: 5. Tumháre yaháṉ kí hálat kí tangí se áyanda kí daulat ko shán milegí.

4. Jin meṉ Shaitán kuchh baḳhra nahíṉ rakhtá hai, *wuh kabhí kabhí is dunyá meṉ us se ziyáda tasdíạ páte haiṉ:* "is dunyá ká sardár átá hai, par us ká mujh meṉ kuchh nahíṉ," Yúh. 14: 30. Jaháṉ ki wuh fathmand nahíṉ ho saktá, tau bhí diqq karegá. Is burí rúh ne Masíh par hamla kiyá; albatta us par hasad kiyá, aur maqdúr bhar use rokne cháhá. Aur Masíh ne us ká hamla sahá, táki tajruba se hamárá hamdard ho sake. Aur jab ki us ne Masíh ká imtihán kiyá, to kyá wuh ham se báz rahegá? Ḳháss karke jab kabhí kabhí ham par gálib átá hai, to kyá hameṉ chhoṛegá? Kabhí wuh kufr ke ḳhiyáloṉ ke tír chalátá hai; aur in se panáh lene ke liye munásib hai, ki ham ímán kí sipar lagáeṉ, jis se ham us ḳhabís ke sáre jalte tíroṉ ko bujhá sakeṉ, Afs. 6: 16. Imtihán kiye húe Bachánewále par ímán láo: aur Masíh ke imtihánoṉ ko yád karke ḳháss tín bátoṉ par tasauwar karo:

Ímán ke sáth yád karo, ki Masíh *muḳhtalif* imtihánoṉ se ázmáyá gayá; aur wuh kaise bure imtihán the, ki "Tú jhukke mujhe sijda kar." Phir, Masíh *gálib húá,* aur Shaitán ko bhagá diyá. Ạláwa is ke, Masíh kí fath ke hásil tumháre hí haiṉ; tumháre hí liye us ne Tuhmatí ko áne diyá, Ịbr. 2: 18; tumháre hí liye jít liyá.

Agar tum kaho, ki Masíh merí mánind ázmáyá gayá; lekin is meṉ mere liye kyá tasallí hai? kyúnki is dunyá ká sardár áyá, aur us ká us meṉ kuchh na thá, Yúh. 14: 30. Us par hamla húá, par wuh álúda na húá; lekin maiṉ ázmáyá játá, aur álúda bhí hotá húṉ.

To jawáb yih—Sach, aisá hí hai. Par agar Masíh álúda hotá, to tum ko us kí tasdíạ se kuchh fáida na hotá. Par jab wuh pák rahá, aur gálib húá, to tumháre liye ummaid hai. Us kí madad se tum bhí gálib hoge. "Ḳhudá, jo sulh-ḳhwáh hai, Shaitán ko tumháre páoṉ tale jald kuchláwegá," Rúm. 16: 20. Is ạrse meṉ us kí minnat karo; apní kamzorí par faryád karo; aur wuh tumhárí madad karegá.

Digitized by Google

5. Kyá Masíh ranjúron ká ham-dard húá? To us ke mánind bano—*rahm-dil* ho. "Dil i pur dard, aur akhláq, aur khâksárí, aur farotaní, aur hilm se zebáish paidá karo," Kal. 3: 12. "Ronewálon ke sáth roo," Rúm. 12: 15. Qáin ne kahá, "Kyá main apne bháí ká nigahbán húṇ?" par Pulús ne kahá, ki "Kaun kamzor hai, ki main kamzor nahín?" 2 Kar. 11: 29. Díndáron men tín báton se ham-dardí paidá hotí hai: Khudáwand ká un par tars kháná, Yas. 63: 9; wuh nisbat, jo wuh ápus men rakhte hain—wuh sab ek hí jism ke ang hain, 1 Kar. 12: 25; aur sab koí jánte hain, ki sab auron ke muhtáj hain, Gal. 6: 1.

6. Kyá dunyá ne badsulúkí se us kí pasthálí ko barháyá? To is se síkho, ki *kuchh parwá nahín, ki dunyá hamárí bábat kyá samajhtí hai.* Dunyá ke log bazon ko náhaqq izzat dete hain; aur bazon ko náhaqq haqír jánte hain. Hamesha unhon ne Khudá ke sachche logon ko beizzat aur kamtarín thahráyá; balki jalál ke Khudáwand kí tahqír kí. To kyá taajjub hai, ki wuh abhí hamen bad kahen? Agar hamárí tamíz pák ho, aur Khudá ham par apne chihre kí tajallí kare, to dunyá se hamen kyá kám? Ek din áwegá, jab ki hamárá Khudáwand apne aslí jalál ke sáth záhir hogá, aur us ke log us ke sáth.

7. Masíh kí sárí pasthálí se yih síkho, ki apní zindagí ke dukh aur taklíf ko *dilí itmínán aur khátir-jamaí* ke sáth saho, jaisá ki hamáre peshrau Masíh ne inhín báton kí bardásht kí. Wuh satáyá gayá, aur farotaní se pesh áyá; garíb thá, aur na kurkuráyá; imtihán kiyá gayá, aur gálib húá; us par dhamkí húí, par us ne phir na dhamkáyá. Pas, har tarah kí taklíf men Masíh par nigáh karo; us ke namúne ke mutábiq chalo. Dil, aur zabán, aur aamál ke wasíle se kaho, ki—

Khudá ká shukr Masíh ke liye ho!

XX.

MASÍH KÍ PASTHÁLÍ MAUT TAK.

US KÁ APNÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KE LIYE PAHLÁ KÁM.

MASÍH KÍ DUA APNE LOGON KE LIYE.

Main dunyá men áge na rahúngá, par yih dunyá men hain, aur main tujh pás átá húṇ. Ai quddús Báp, apne hí nám se, unhen, jinhen tú ne mujhe bakhshá, hifázat se rakh, táki wuh hamárí tarah ek hojáen.—Yúh. 17: 11.

Ab ham Masíh kí pasthálí ke bayán men sab se níche ke darje tak pahunche hain; yane, us ká maut tak, balki salíbí maut tak farotan honá. Is hí maut se hamárí rúhon kí zindagí hotí hai. Masíh ke lahú men ímándáron ke liye beshumár beshqímat niamaten hain. Is hí surkh chashme ke pás ham baithke bakhúbí gaur karenge, ki Masíh kí maut kí kaisí taiyárí húí; us kí maut kis tarah kí thí; Masíh marne men kaisá malúm húá; us kí tadfín; aur us kí maut ke mubárak matálib aur jalálí anjám kaise hain.

Masíh kí maut kí taiyárí men us ke tín kám the, aur us ke dushmanon ke tín. Us ke tín kám yih hain, yane, us ká apne doston ko apne Báp ke háth men supurd karná; us ká apní maut kí yádgárí ke liye ek nishán muqarrar karná; aur us ká Khudá se bág men rúhání azíyat ke waqt dua mángná.

Jo kám Masíh ne apní maut kí taiyárí karne men pahle kiyá, so goyá apne ghar ká bandobast karná thá; yane, apne logon ko nasíhat o tasallí dená, aur un ke liye dua mángná. Masíh kí muhabbat apne logon se hamesha garm aur qawí thí, aur kháss karke jab wuh unhen dunyá men chhor jáne par thá; aur us ne us muhabbat ko, un tasallíon men, jo Yuhanná ke 14, 15, 16 bábon men likhí gaí hain, achchhí tarah se záhir kiyá; aur wuh 17 báb kí dua i mumtáz men khúb áshkára

Digitized by Google

hai. Is se hameṉ us kí beshqímat sifárish ká taur kuchh kuchh mạlúm hotá hai. Us ká dil muhabbat se chhalaktá thá; kyúnki wuh ab unheṉ chhoṛke Báp ke pás jáne ko thá. Jab hamárá koí dost marne par ho, to us kí pichhlí báteṉ hameṉ bahut qadrmand mạlúm hotí haiṉ; to kitná ziyáda marte húe Naját-dihinda kí! Lekin is waqt merá iráda nahíṉ hai, ki us tamám bahr i daulat-ámez kí, jo is báb meṉ hai, sair karúṉ; maiṉ sirf úpar kí sanad kí bhárí ạrz ko, aur dalíloṉ ko, jinheṉ Masíhí us ạrz kí kumak meṉ pesh láyá, sochúngá.

1. Is meṉ Masíh kí darḳhwást us ke logoṉ ke haqq meṉ hai—na sirf un ke liye, jo usí waqt házir the, balki sabhoṉ ke liye, jo har zamáne meṉ us par ímán láte haiṉ, aur láenge. Aur us sab ká ḳhulása jo us ne Báp se mángá, yihí hai, ki tú unheṉ mahfúz rakh.

Is darḳhwást se un logoṉ ká ḳhatra áshkára hai. Aur un ke do ḳhatre haiṉ; yạne, ek to gunáh karne ká, aur dúsrá halák hone ká. Donoṉ ḳhatroṉ se mahfúz rakhne ke liye ek hí shai qádir hai, yạne,—Ḳhudá kí qudrat. Ḳhudá ká nám wuhí burj hai, jis meṉ sádiq salámat haiṉ, Ams. 18: 10. Tum apní táqat o hikmat se na bach sakoge—sirf Ḳhudá kí táqat ke sabab bachoge. Lekin hamárí koshish bhí zarúr hai; kyúnki likhá hai, ki ham Ḳhudá kí qudrat se, ímán ke wasíle se, naját tak mahfúz haiṉ, 1 Pat. 1: 5. Aur Ḳhudá apne logoṉ kí hifázat kartá hai; tau bhí unheṉ apne taíṉ us kí muhabbat meṉ mahfúz rakhná hai, Yahúdá, 21; aur apne diloṉ ko kamál ḳhabardárí se rakhná hai, Ams. 4: 23. Yihí Masíh kí ạrz ká ḳhulása hai.

2. Dalíleṉ jo wuh apní ạrz ke sáth pesh látá hai, kaí tarah kí haiṉ. "Maiṉ dunyá meṉ aur na rahúngá;" ab maiṉ marne par húṉ, aur thoṛí der meṉ un se judá húngá. "Par yih dunyá meṉ haiṉ;" mujhe unheṉ ḳhatre ke bích chhoṛná hai. "Unheṉ jinheṉ tú ne mujhe baḳhshá;"—terá aur merá goyá hissa un meṉ hai. In bátoṉ se mạlúm hotá hai, ki

Masíh kí duạ́ apne logoṉ ke liye, jo us ne unheṉ chhoṛne ke waqt kí, us kí muhabbat aur fikr ko achchhí tarah se áshkára kartí hai.

Isráelíoṉ ká yih dastúr thá, ki gharáne ká báp barkat de. Jab Yạqúb buḍḍhá hoke marne par thá, to us ne apne beṭoṉ ko, ḳhásskar Yúsuf, aur Afráim, aur Manassá ko barkateṉ díṉ. Wuh jántá thá, ki barkat denewálá sirf Ḳhudá hai; so us ne un ke liye duạ́ i ḳhair kí, Paid. 48: 15 wg. Izhák ne isí tarah se apne beṭe ke wáste duạ́ i ḳhair kí, Paid. 28: 3; aur is tarah se barkateṉ dená sirf duạ́ i ḳhair karná hai.

Isí tarah Masíh ne jab wuh marne par thá, to apne gharáne ko barkateṉ díṉ; aur duạ́ ke wasíle unheṉ diyá. Jaisá wuh áge apne ḳhawásoṉ ko, jo dunyá meṉ the, piyár kartá thá, waisá hí áḳhir tak unheṉ piyár kartá rahá, Yúh 13: 1.

Ab un rahmatoṉ ká, jo Masíh ne apne logoṉ ke liye Báp se mángíṉ; aur un dalíloṉ ká, jo wuh pesh láyá, gaur karenge; aur kyúṉ jab marne par thá, tab us ne un ke liye is tarah se minnat kí; aur is se Masíh kí muhabbat apne logoṉ kí taraf, aur us ká un kí ḳhabar lená kis tarah záhir hotá hai.

I. Wuh *kaunsí rahmateṉ thíṉ*, jinheṉ Masíh ne marne par hoke apne logoṉ ke liye mángá?

1. Us ne *gunáh aur ḳhatre se hamárí hifázat* mángí. "Apne hí nám se unheṉ, jinheṉ tú ne mujhe baḳhshá, mahfúz rakh;" jis kí tafsír wuh áp is tarah se kartá hai: "Maiṉ yih suwál nahíṉ kartá húṉ, ki tú unheṉ dunyá se uṭhá le jáe; balki yih, ki tú unheṉ badí se bachá rakhe," á. 15. Ham ne, aur agle muqad-

Digitized by Google

dason ne, apne apne zamánon men is duá ká phal páyá; nahín to ham kis tarah se imtihánon ke bích, kháss karke jab imtihán kí madad men hamárí hí nápák kashishen kám kartín, mahfúz rahte? aur kyúnkar itne dushmanon ke bích salámat rahte? Búte kí hifázat shualon ke bích, aur Dániel kí sheron ke mánd men, hamárí is hifázat se bahut ajíbtar nahín hain. Agar Khudá unhen na bachátá, to wuh nest ho játe; aur waisá hí agar Khudá hamáre gunáhon kí tásír ko, aur dushmanon kí adáwat ko na roktá, to gunáh hamárí rúhání zindagí ko, aur dushman ham ko, gárat kar dete. Jis qudrat se Dániel kí hifázat kí gaí thí, us hí se ham mahfúz rahte hain; aur us se, jis ke háth Masíh ne is duá men ham ko supurd kiyá, ham sárí rahmaten, dunyawí o rúhání páte hain.

2. Aur ek rahmat, jis ke liye wuh darkhwást kartá hai, yih hai, ki wuh ápas men *miláp* rakhen. Yih hifázat kí rahmat se iláqa rakhtí hai; yane, likhá hai, "táki wuh hamárí tarah ek ho jáen." Aur in donon se iláqa thahráná munásib hai; kyúnki miláp se hifázat hotí hai.

3. Masíh ne yih bhí cháhá, ki merí "*khushí* un men púrí ho;" á. 13. Jab ki us ke dukh kí gharí á pahunchí thí, tab bhí wuh un kí khushí kí tadbír kar rahá thá; hán, wuh un ke liye kámil khushí cháhtá thá. Yih aisá hai, ki goyá wuh kahtá hai, ki Ai mere Báp, main in azízon ko ranj o taklíf ke álam men chhorne par hún; main jántá hún, ki un ke dil gamgín honge; kásh ki main apne jáne se peshtar, un ke liye khushí i Rabbání hásil kar saktá. Main cháhtá hún, ki wuh na sirf jíen, balki khushí se zindagí basar karen.

4. Aur wuh un ke liye ek chashma kholne cháhtá hai, ki jis se yih sab rahmaten járí rahen; yane, wuh duá kartá hai, ki "Unhen apní sachái se *pák* kar," á. 17. Pákízagí aur taqaddus ká tamám dil men járí honá beshqímat rahmat hai. Koí chíz is se achchhí nahín. Aur un kí páedárí aur miláp, aur khushí ká ek bará báis yih hai.

5. Phir wuh duá kartá hai, ki "wuh, jahán main hún, *mere sáth* hon, táki wuh mere jalál ko dekhen." Yih aur sab rahmaton kí kamáliyat aur anjám hai. Ham is se bare darje tak nahín pahunch sakte, aur na is se bartar fáida pá sakte hain. Pas malúm hotá hai, ki Masíh apne logon ke liye sirf chhotí chhotí barkaten nahín mángtá hai;—jab tak ki donon jahán kí sab se umda chízen nahín mángtá, tab tak mángne se báz nahín átá.

II. Ab dekhná cháhiye, ki Masíh *kaisí dalílon ke sáth* Báp se yih rahmaten mángtá hai.

1. Us kí pahlí dalíl yih hai, ki *Báp aur Betá donon un men sharík hain,* jaise do ádmí kisí mál men sharík rahte hain. "Sab mere tere hain, aur tere mere," á. 10. Goyá wuh kahtá hai, ki Ai Báp, dekh, wuh jin ke liye main duá kartá hún, jaisá ki mere hain, waisá hí tere hain. Tú ne azal se unhen piyár kiyá, aur isí muhabbat ke sabab se unhen mujhe diyá; is tarah se wuh goyá tere aur mere hain; terá aur merá un men bará bakhra hai. Isí wáste unhen mahfúz rakh, tasallí de, aur bachá le; kyúnki wuh tere hain. Yih kaisí khúb dalíl hai. Ai Masíhío, khátirjama rakho; tumhárá shafí apne kám men kámil hoshyárí rakhtá hai.

2. Us kí dúsrí dalíl pahlí se nisbat rakhtí hai; yane, "aur main un men buzurgí pátá hún." Merí buzurgí aur izzat tere nazdík mumtáz hai; tú apne Bete ká jalál barháne cháhtá hai. Is dunyá men merá kyá jalál hai, magar wuhí, jo mere logon se záhir kiyá játá hai? Aur log merá jalál nahín kar sakte

Digitized by Google

haiṉ; balki wuh to mujh par roz roz tạna márte haiṉ. Agar mere yih log gum aur halák ho jáeṉ, to merá jalál dunyá meṉ kis se hogá? So wuh apne mál aur jalál kí ḳhátir, jin ke liye Báp áp fikrmand hai, Báp se yih darḳhwást kartá hai.

3. Aur ek dalíl yih hai, "maiṉ dunyá meṉ aur nahíṉ húngá;" yạne, bạd is ke jism meṉ un ke sáth aur házir na húngá. Wuh apne Báp se darḳhwást kartá hai, ki wuh un kí gamgíní par rahm kí nigáh kare, aur un ko tasallí baḳhshe. Masíh un ká charwáhá thá; aur jab charwáhá márá jáegá, tab bheṛeṉ kyá karengí? So Masíh apne logoṉ kí muflisí ko goyá ek dalíl ṭhahrátá hai.

4. Aur wuh Báp ke huzúr meṉ un kí hálat ká zikr kartá hai; yạne, "yih dunyá meṉ haiṉ." Dunyá beárámí kí jagah hai; gunáh se bharí: aur muflis Masíhí is meṉ bahut sí bátoṉ meṉ hájatmand haiṉ: so Masíh is sabab se un ke liye yih rahmateṉ mángtá hai; goyá wuh kahtá hai, ki yih tere farzand haiṉ, jo pardes meṉ chhoṛe jáenge; tere sipáhí haiṉ, jo tere dushmanoṉ ke mulk meṉ terí ḳhidmat bạjá láenge; terí bheṛeṉ haiṉ jo bheṛiyoṉ ke bích sukúnat karengí; aur tere beshqímat mál, jo choroṉ ke bích rakhe jáenge. So tú un kí hifázat kar.

5. Us ne hanoz apní dalíleṉ tamám na kíṉ, aur dúsrí ko pesh láyá: "aur maiṉ tere pás átá húṉ." Jaisá ki us ká unheṉ chhoṛná dalíl hai, waisá hí us ká Báp ke pás jáná dalíl i qawí hai. In bátoṉ meṉ—"maiṉ tere pas átá húṉ"—bahut matlab hai: Maiṉ, terá mahbúb Beṭá, jis se terá jí ḳhush hai; maiṉ, jis se tú ne kabhí kisí chíz ká inkár na kiyá; ai Báp, maiṉ tere pás átá húṉ. Merí ráh ká har ek qadam lahú luhán aur baṛí musíbat ke sáth hai; aur yih sárá dukh un ạzízoṉ kí ḳhátir se hai, jin ke liye maiṉ duạ kartá húṉ; háṉ, mere áne kí garaz unhíṉ kí bihtarí hai. Maiṉ shafí̤ hoke átá húṉ, táki un ke liye terí minnat karúṉ. Maiṉ apne Báp, aur un ke Báp; apne Ḳhudá, aur un ke Ḳhudá ke pás átá húṉ. Ab is liye ki maiṉ itní musíbatoṉ meṉ se átá húṉ; aur yih sab un kí ḳhátir se; jab ki maiṉ apní sifárish ko shurụ́ kartá húṉ, jis ke liye abad-ul-ábád bihisht meṉ zinda rahúngá; to ai Báp, sun; ai Báp, merí minnateṉ qabúl kar.

6. Aur áḳhir ko wuh apní farmánbardárí ká zikr karke minnat kartá hai: "Jab tak maiṉ un ke sáth dunyá meṉ thá, maiṉ tere nám se un kí nigahbání kartá thá: jinheṉ tú ne mujh ko baḳhshá, maiṉ ne mahfúz rakhá, aur ibn ul halák ke siwá koí un meṉ se halák nahíṉ húá." Tú ne mere háth meṉ unheṉ somp diyá: maiṉ ne us amánat ko qabúl kiyá, aur kahá, Agar un meṉ se koí halák ho jáe, to mujh se talab kiyá jáe. Isí sabab se maiṉ zamín par jism meṉ húṉ. Maiṉ har ek bát meṉ wafádár húá. Maiṉ ne un ká kafára kiyá, (yạne, karne ke liye ab taiyár húṉ); maiṉ ne ab tak un kí hifázat kí; aur ab tere háth meṉ somptá húṉ. Dekh, wuh yaháṉ haiṉ; un meṉ se koí halák nahíṉ húá, magar ibn ul halák, jo mujhe kabhí nahíṉ diyá gayá thá. Maiṉ ne un ke liye kaisí fikr kí hai! Kásh, ki wuh ab gumráh na hoṉ; aur un meṉ se koí halák na ho! Is tarah se mạlúm hotá hai, ki Masíh kí pichhlí duạ apne logoṉ ke liye kaisí dalíloṉ aur minnat o zárí ke sáth kí gaí.

III. Jab Masíh marne par thá, tab us ne *kyúṉ apne logoṉ ke liye is tarah se minnat kí?* Is wáste nahíṉ, ki Báp unheṉ rahmateṉ baḳhshne nahíṉ cháhtá thá; kyúnki wuh kahtá hai, ki Báp unheṉ piyár kartá hai, Yúh. 16: 27; aur wuh áp se áp unheṉ barkateṉ dene ko taiyár hai. Sabab is ká yih hogá: ki

1. Masíh jántá thá, ki un logoṉ kí ek *baṛí ázmáish* nazdík hai; balki wuh

Digitized by Google

har zamáne meṉ apne sáre logoṉ kí ázmáisheṉ aur imtihán peshbíní se jántá thá. Wuh jántá thá, ki un kí aur hamárí zarúrateṉ kaisí hongí; aur wuh goyá zár zár roke un ke liye minnat kartá hai, ki wuh gir na jáeṉ.

2. Aur wuh cháhtá thá, ki hamáre pás us kí *sifárish ká ek purza* rahe; táki ham use dekhke khátirjamạ rakheṉ, aur yád kareṉ, ki agarchi wuh gáib hai, tau bhí hamáre liye sifárish kiyá kartá hai. Ásmán par wuh aur tarah se sifárish kartá hogá; kyúnki wuh waháṉ apná jalál pá chuká hai; lekin mazmún us ká wuhí hai, jo is duạ́ ká hai.

3. Us ne cháhá, ki dunyá kí intihá tak *us kí mahabbat ká sutún i yádgárí* hamáre pás rahe. Is wáste us ne logoṉ ke sámhne yih báteṉ kahíṉ. Agar wuh gosha meṉ yih duạ́ kartá, to wuh Ḳhudá ke nazdík aisí hí baqadr hotí; lekin us kí gawábí, us kí mahabbat ke haqq meṉ, hameṉ na miltí.

IV. Yih kis tarah se us kí mahabbat kí gawáhí hai? Is meṉ us kí mahabbat apne shágirdoṉ kí taraf do bátoṉ se mạlúm hotí hai; yạne,

1. *Un rahmatoṉ se,* jinheṉ us ne un ke liye iḳhtiyár kiyá. Wuh un ke liye tandurustí, ịzzat; ụmr kí darází aur daulat nahíṉ cháhtá, balki gunáh se mahfúz rahná, árám i Iláhí, taqaddus aur jalál i abadí mángtá hai. Wuh Ḳhudá ke ḳhazáne kí sab se ụmda barkateṉ apne logoṉ ke liye cháhtá hai, aur báqí un ke sáre ahwál Ḳhudá hí kí marzí aur parwardigárí par chhoṛtá hai. To Masíh kí mahabbat ko dekho; apní mírás ko daryáft karo; aur use sárí dunyá kí sab se baṛí aur suthrí mírás se muqábala karo; aur dekho, ki yih, tumhárí mírás kí banisbat, kaisí kamtarín o hech hai. Wáh, hamáre Báp kí fikr hamáre liye kaisí ạjíb hai, aur hamáre rahm-dil Naját-dihinda kí mahabbat kaisí dil-kash!

2. *Us waqt se,* jab wuh hamáre liye yih duạ́ kartá thá, us ká piyár baṛá mạlúm hotá hai; yạne, har taraf se dukhoṉ ne use gher liyá thá; jab Ḳhudá ke gazab ká piyála us ke háth ke nazdík thá; jab ki apní ánewálí maut aur dukh se muztarib thá; tab hí wuh hameṉ yád kartá thá. Us ká piyár aisá thá, ki maut aur ranj kí sárí maujeṉ use ḍubá nahíṉ saktí thíṉ.

Hásil i kalám.—1. Jab Masíh ne apní is hálat meṉ hameṉ is tarah se yád kiyá, to wuh *áḳhir tak* hameṉ mahfúz rakhegá. Suno; wuh apná dil hamáre liye kis tarah unḍeltá hai! kis tarah apná muṉh dalíloṉ se bharke minnat kartá hai! To kyá us kí koshish láhásil hogí? Kabhí nahíṉ! Ḳhatroṉ meṉ mat ḍaro: yád karo, ki Masíh ne hamáre liye duạ́ kí hai; aur Báp us ká inkár na karegá.

2. Masíh kí is duạ́ se ham ko mạlúm hai, ki duạ́ meṉ *dalíleṉ láná* durust hai, balki fáidamand hai. Bạze kahte hain, ki munásib hai, ki ham sirf apní darḳhwást Ḳhudá ke huzúr kareṉ, aur Masíh par bharosá rakheṉ, ki wuh hamáre liye dalíl láegá; lekin agarchi yih bharosá zarúr hai, tau bhí hamárá dalíl láná munásib hai. Ḳhudá áp ise cháhtá hai; aur zabúroṉ meṉ is ke bahut namúne haiṉ. Ạláwa is ke, Yạqúb ká firishte ke sáth kushtí laṛná yihí thá; aur goyá isí sabab se wuh fathmand húá, Paid. 32: 24.

Sach to hai, ki bahut bolne se hamárí suní nahíṉ játí, aur na hamárí mạqúl bátoṉ ke sabab; Masíh kí sifárish se hamárí dalíleṉ qawí ṭhahartíṉ; lekin jab Rúh i Quds hameṉ achchhí dalíleṉ jatátá hai, aur táqat detá hai, ki ham unheṉ ímán aur piyár ke sáth Ḳhudá ke huzúr pahuncháeṉ;—jab wuh, rone aur mángne meṉ, hamárí madad kartá hai, tab zarúr munásib hai, ki ham har tarah kí minnat kareṉ. Jab ham Ḳhudá ke pás áke kahte hain, ki Tú ne apne taíṉ hamárá Báp ṭhahráyá; aur hamáre dunyawí báp,

Digitized by Google

ham par tars kháte, aur ham ko dilása dete hain ;—to tú un se bhí ziyáda ham par rahm kar! tab wuh is se khush hotá aur hamárí suntá hai.

3. Is duá men hamáre liye *achchhá namúna hai.* Masíh ne is se hamen sikhá-yá, ki ham umr bhar balki marte dam tak, auron ke liye, kháss karke apne larkon ke liye, duá karen. Ímándár kí duáen larkon ke liye achchhá khazána thahartí hain. Agarchi ham marte hain, tau bhí hamárí duáen hamáre sáth nahín martín : aur jab ki ham sirf khák ho jáen, tab bhí sháyad wuh, jinhen ham píchhe chhore játe hain, un se fáida hásil karenge.

Kásh ki ham sab is farz kó barábar adá kiyá karen ! Cháhiye ki hamárí mahabbat apne rishtadáron aur doston kí taraf thandí na ho jáe ; cháhiye ki ham un ke liye zindagí bhar duá mángte rahen, aur kháss karke maut ke waqt dun-yá ke fareb aur phandon se un ke liye panáh cháhen.

4. Is se malúm hotá hai, ki *Masíh ke nazdík us ke logon kí qadr barí hai ;* kyúnki wuh un ke liye múá ; isí wáste us ne un kí qadr barí thahrái, ki us ne aisá bará dám diyá ; aur us kí yih duá i khair is bát par gawáhí detí hai. To hamen kaisá munásib hai, ki us kí tazím o takrím karen ! Cháhiye ki jis tarah us ne hamen maut tak piyár kiyá, usí tarah se ham bhí apne marte dam tak kahen, ki

Khudá ká nám Masíh ke liye mubárak ho !

XXI.

MASÍH KÍ PASTHÁLÍ MAUT TAK.

US KÁ APNÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KE LIYE DÚSRÁ KÁM.

ASHÁ I RABBÁNÍ MUQARRAR KARNÁ.

Kyúnki main ne yih bát Khudáwand se pái, aur tumhen bhí sompí, ki Khudáwand Yisú ne, jis rát ki pakarwáyá gayá, rotí lí : aur shukr karke torí, aur kahá, ki Lo, kháo, yih merá badan hai, jo tumháre liye torá játá hai: tum merí yádgárí ke liye yih kiyá karo. Aur isí tarah us ne kháne ke bad piyála bhí liyá, aur kahá, ki Yih piyála wuh nayá ahd hai, jo mere lahú se hai ; jab jab tum pío merí yádgárí ke liye yún karo.—1 Qur. 11 : 23—25.

Jab Masíh apne logon ko Báp ke háth men sipurd kar chuká, to usí waqt (jab ki us kí maut nazdík á pahunchí thí) us ne ashá i Rabbání ko muqarrar kiyá, táki sárí kalísyá men us ke phir áne tak us kí maut kí yádgárí ká nishán baná rahe ; aur yún fazl se apne logon kí tasallí ke liye, jab tak ki wuh un se gáib rahe, tadbír nikálí. Is dúsre kám men bhí us kí aisí hí mahabbat záhir húí, jaisí pahle kám se.

Is sanad men Masíh ke is umda kám kí chár báten nazar átí hain ; yane, is ká *Báni,* aur *waqt,* aur *rasm* aur *matlab.*

1. Is ká *Báni*—Khudáwand Ísá Masíh hai : yih us ke ikhtiyár o iqtidár ká ek hásil hai. Us ne kahá, ki Ásmán aur zamín par sárá ikhtiyár mujhe diyá gayá hai, Matí 28 : 18. Hukúmat us ke kándhe par hai, Yash. 9 : 5.

2. Us ke muqarrar karne ká *waqt :* "jis rát pakarwáyá gayá :" us se pahle yih nahín ho saktá thá ; kyúnki íd i fasah ká mánná pahle zarúr thá : aur na bad us ke ho saktá thá ; kyúnki wuh usí rát pakarwáyá gayá.

3. Yih *kaisí rasm hai ?* Is men yádgárí aur talím ke liye nishán hain—rotí aur sharáb ; aur yih achchhí tarah se Masíh kí maut ko záhir kartí hain ; kyúnki jab tak ki anáj aur angúr tore aur píse na jáen, tab tak na rotí ban saktí hai, aur na sharáb ; aur isí tarah jab tak ki Masíh hamáre liye kuchlá na játá, aur us ká khún baháyá na játá, tab tak wuh hamáre liye rúhání khurák aur áb i hayát na ho saktá, Yún yih nishán achchhí tarah se Masíh i maslúb ko

Digitized by Google

áshkára karte, aur goyá us ká ạks ho játe hain

4. Is rasm ká *matlab* Masíh kí yádgárí hai. Is ke muqarrar karne men barí hikmat hai. Masíh jántá thá, ki ham dídaní chízon kí kasrat ke sabab us ke bhúl jáne ke ḳhatre men hain; is wáste us ne ek nishán ṭhahráyá, ki jis se us kí yád hamen diláí jáe. Is se yih natíja nikaltá hai, ki

Yih yádgárí ká nishán, jo Masíh is ạshá men apne logon ke pás chhoṛ gayá, us ke piyár aur ḳhabardárí ko ḳháss karke dikhátá hai.

Wáh! Masíh ká apne gosht ko toṛná, aur apne lahú ko baháná, ki wuh hamárí rúhon kí ḳhurák hon! Yih kaisí mahabbat thí! Ab is garaz par, ki yih mazmún haqíqatan hamárí jánon kí ḳhurák ho, main use tín báton men taqsím karúngá; yạne, Masíh ko ạshá i Rabbání men yád karná kiyá hai? is rasm men use yún hamárí yád men láne kí kyá liyáqat hai? aur is men Masíh kí mahabbat aur fikr hamáre liye kyúnkar áshkára hai?

I. *Yád karná* do taur se hotá hai: ek to ạqlí, jo sirf kisí bát ko, jis se ham áge wáqif the, zihn men phir láná hai; aur dúsrí dilí, jo usí bát ko, mahabbat ke, sáth sochná hai. Ạqlí taur par yád karná yih hai, ki ham sirf yád karen, ki Masíh múá; aur dilí yih, ki mahabbat se us kí maut kí aisí yád karen, ki hamáre dil us se muláim aur tarsán hon. Jab Patras ne Masíh ká inkár kiyá thá tab dilí yád karke báhar niklá, aur zár zár royá. Jab Yúsuf ne apne bhái Binyamín ko dekhá, to agle dinon kí mahabbat o suhbat use aisí yád áí, ki ánsú bah nikle. Masíh ko is rasm men isí tarah yád karná cháhiye. Ek din hogá, ki jab Yahúdáh Iskariyútí yád karegá, ki yih wuhí hai, jise main ne makr karke pakaṛwáyá; jab Pilátús yád karegá, ki yih wuhí hai, jise main ne bequsúr jánke maut ke hawála kiyá; jab sipáhí yád karenge, ki ham ne isí sir ko márá, aur isí chihre par thúká;—lekin aisí yád se kyá fáida?—us se un ko ranj hogá. To jo is se murád hai, so sirf ạqlí yád nahín, balki dilí, mahabbat dilánewálí, aur tásír karnewálí yád hai. Masíh kí aisí yád men tín báten hain; yạne,

1. *Us kí naját denewálí pahchán.* Jis se ham kabhí wáqif na húe, use ham yád bhí nahín kar sakte hain; aur jise naját ke liye na pahcháná, use naját ke liye yád bhí nahín kar sakte. Masíh ke fazl se us ke logon ko bahut sí tasallí milí hai, aur bárhá unhen us kí suhbat bahut míṭhí mạlúm húí hai; par bárhá bhúl játe hain, aur us kí suhbat kí tasallí kho dete; kyúnki hamárí rúhání tasallí bahut kam páedár hai. To is dastarḳhwán ke pás hamárí suhbat o muláqát us ke sáth tází kí játí, aur us kí mihrbání o mahabbat kí yád naí tarah se hotí hai.

2. Masíh kí is yád men *ímán* hai. Jab ham Masíh ko us ke ạshá men nahín pahchánte, tab haqíqatan use yád nahín karte; aur jab ímán nahín láte, tab use pahchánte bhí nahín. Lekin jab ímán Masíh ko is ke parde tale dekhtá hai, tab dil kí sab ḳhwáhishon ko buláke kahtá hai, ki Áo, Ḳhudáwand ko dekho; dekho us ke zaḳhmon ko, jo us ne hamáre liye páe; jág, ai mahabbat; qawí ho, ai ummed; garm ho, ai ḳhwáhisho; ai merí ján kí sárí qúwato aur kashisho, andar áo, aur Ḳhudáwand ko dekho. Jab ímán Rúh ul Quds kí áwáz ko suntá hai, to jaldí Masíh ko pahchánke phirtá, aur kahtá hai, Rabboní, mere Ḳhudá!

3. Masíh ko láiqána yád karne men *dil par tásír hotí hai.* Masíh ke dastarḳhwán ke pás us ke tarah tarah ke zuhúr hote hain. Kabhí kabhí wuh hikmat i bepáyán, jis se naját kí ạjib tadbír húí hai, yád átí: aur is tásír se tạ̤jub hotá

Digitized by Google

hai. Wáh, Ḳhudá kí ąjíb hikmat! Is kí tháh páne kí banisbat ásmán ko háth se nápná sahaj hai.

Kabhí kabhí is rasm ke mánne se Ḳhudá kí *saḳhtí* se dil ágáh hotá hai. Ḳhudá ká insáf kaisá talḳh hai! Kyá apne Beṭe par use kuchh rahm na áyá? Aise ḳhayálon̲ ke sabab dil men̲ gunáh se nafrat paidá hotí hai. Áh, malaún̲ gunáh! tere hí sabab se hamáre ązíz Ḳhudáwand ne yih sab dukh sahe. Tú hí barchhí ṭhahrá, jis se wuh chhedá gayá. Main̲ tujh se kína rakhtá hún̲. Ai malaún̲ gunáh, bąd is ke main̲ qasd karúngá, ki tú gharí bhar bhí árám na páe.

Bąze auqát is rasm se *Masíh kí muhabbat* dil par tez tásír kartí hai. Jab is tarah kí tásír hotí hai, to dil pukártá hai, ki Yih kaisí mahabbat hai! Us ke siwáe kis ne kabhí aisá piyár kiyá, ki apne dushmanon̲ ke liye apní ján de?

Aur bąze auqát *us kí maut ke phal* nazar áte; yąne, insáf ko rází karná, aur hamáre liye abadí mírás ko mol lená: aur is se dil men̲ shukrguzárí paidá hotí hai. Masíh múá thá, aur us kí maut se insáf hamáre gunáhon̲ ke haqq men̲ rází húá. Masíh múá thá; is wáste merí rúh na maregí. Kaun mujhe Ḳhudá kí mahabbat se judá kar sakegá? Masíh kí is tarah kí yádgárí kí qism aur phal yih hain̲. Kásh ki ham sab use tajribe se pahchánte.

II. Is rasm men̲ Masíh ko hamárí yád men̲ láne kí *kyá liyáqat* hai? Har tarah se bahut; kyúnki wuh ek nishán hai, jo isí wáste diyá gayá; aur us ke tín kám hain̲; yąne,

Wuh ek *yád dilánewálí* rasm hai: yih aisí hai jaisá angúṭhí, yá aur koí chíz, jo ki apní mahabbat kí nishání ke liye marnewálá apne kisí dost ko detá hai. So ąshá i Rabbání goyá sone kí angushtarí hai, jo Masíh kí unglí se nikálí gaí; ki jab jab ham use dekhen̲, tab tab denewále ko yád karen̲.

Wuh ek *matlab-ámez* rasm hai, jis se us kí hamáre liye karwí musíbaten̲, aur hamárí nisbat us ke sáth murád hain̲. In donon̲ báton̲ kí yád se dil par barí tásír hotí hai. Roṭí ko toṛná, aur sharáb ko unḍelná us kí musíbaton̲ ká nishán hai; aur hamárá unhen̲ lená us nisbat ká yádgár.

Yih rasm *tąlím denewálá nishán* hai. Wuh hamen̲ batlátí hai, ki Masíh wuh roṭí hai, jis se hamárí rúhen̲ zinda rahtí hain̲. Zab. 78: 25 men̲ likhá hai, ki Insán ne firishton̲ kí ḳhurák kháí; jis se wuh man, jo ḳhímagáh ke ás pás girá, murád hai; aur wuh faqat is roṭí ká nishán thá.

Aur yih rasm hamen̲ sikhlátí hai, ki nayá ąhd ab kámil tarah se jári hai, aur us men̲ kuchh tabdíl nahín̲ ho saktí hai; kyúnki ąhd karnewálá mar gayá, aur is sabab se us ká ąhd qáim ṭhahrá. So abhí tak us ke sáre wąde aur barkaten̲ ímándáron̲ ke liye qáim hain̲. Yih aur aur latíf báten̲ is rasm se sikháí játín̲; aur in se hamen̲ targíb dí játí hai, ki Masíh ko dilí mahabbat se yád karen̲.

III. *Masíh kí mahabbat aur fikr hamáre liye is men̲ kyúnkar áshkára hain̲?*

1. Yih Masíh kí mahabbat ká ek ḳháss nishán hai; kyúnki us ne is men̲ kámil tadbír kí hai, ki dunyá kí intihá tak us ke logon̲ ká *ímán qáim* rahe. Is rasm se sábit hai, ki nayá ąhd jári hai; aur is par hamárá aisá ịtimád hotá hai, jaise ki ąhd-náme par muhr aur dastḳhatt karne se hotá hai. So jab wuh kahtá hai, ki Lo, kháo, to goyá wuh aisá hai, ki jaisá Ḳhudá Ísá ke sáth dastarḳhwán ke pás khaṛá hoke apne likhe húe aur muhr kie húe wądon̲ ko ąhd kí tarah se hamáre háth men̲ detá hai.

2. Is men̲ Masíh ne apne *logon̲ kí ḳhushí o tasallí ke liye* tadbír kí hai. Ai

Digitized by Google

Masíhí, agar tú dil se Ísá ko piyár kartá hai—agar bahut dinoṉ se, sháyad barsoṉ se, is wáste ki terá bakhra us meṉ khúb sábit nahíṉ hai, rotá kalaptá rahtá—agar tú ne use bahut bátoṉ aur farzoṉ meṉ ḍhúṇḍhá ho,—agar wuh is waqt parda uṭhátá, aur apne chihre kí tajallí tujh par jalwagar farmátá—agar wuh Rúh i Pák ke wasíle tere dil se kahtá, ki Kyá, Masíh ke siwáe koí chíz tujhe ser nahíṉ kar saktí? to ján, ki maiṉ terá húṉ: apne ímán kí god meṉ mujhe le:—agar wuh tere dil se yih kahtá, to kyá niháyat shádmání na hotí?

3. Is se ímándároṉ ke diloṉ meṉ *gunáh dab játá hai.* Is se us kí muhabbat ká yih nishán ṭhahartá hai. Ek musannif is dastarkhwán ko mazbih kahtá hai, jis par hamáre gunáh zabh kiye játe; kyúnki ham kis tarah se Masíh kí maut ko gunáh ke sabab se dekhke phir us meṉ, yane, gunáh meṉ rah sakte haiṉ.

4. Masíh kí mahabbat is se záhir hotí hai, ki us ne aisí rasm muqarrar kí, ki us ke marne se *us ke logoṉ kí mahabbat uskáí játí hai.* Díndár ká dil kabhí kabhí is ke mánne se bahut masrúr ho játá hai, aur yih kahke goyá pighal játá hai, ki Wuh das hazár meṉ afzal hai! Us ne hamáre liye kyá na kiyá, aur kyá na kar sakegá! us ne kaisí niamateṉ atá kíṉ, aur kaise gunáh muáf kiye! Tamám álam meṉ koí dúsrá aisá dost nahíṉ hai.

5. Masíh kí mahabbat is se bhí záhir hotí hai, ki is rasm se *us ke logoṉ ke dil bakhúbí joṛe játe haiṉ.* Harchand ham bahut se haiṉ, par milke ek qurs aur ek tan haiṉ; ham sab ek girde meṉ sharík haiṉ, 1 Kar. 10: 17. Is meṉ Khudá ke logoṉ par ek hí mirás ke liye muhr kí játí hai; un ke judáí karnewále gunáh qatl kiye játe haiṉ; un kí mahabbat Masíh kí taraf ziyáda kí játí hai; aur is se wuh ápas meṉ ziyáda piyár rakhte haiṉ.

Hásil i kalám.—1. Kyá Masíh ne is rasm ko apní yádgárí ke liye muqarrar kiyá? Is se málúm hotá hai, ki wuh jántá thá, ki us ke logoṉ meṉ us ke *kám, aur dukh, aur wadoṉ ko bhúlne kí ragbat* maujúd hai. Agar ham us ke logoṉ ká haqíqí hál na jánte, to yih gumán gálib hotá, ki us ke logoṉ ke khayál in bátoṉ se ghanṭe bhar bhí judá na hote; aur ki jahán kahíṉ wuh játe, un ke khayál, aur khwáhisheṉ, aur khushí us kí taraf rujú rahtí; háṉ, balki wuh apne khwáb meṉ bhí Masíh ke mazmún kí taraf dauṛte, aur un kí sárí bátoṉ meṉ us ká maza páyá játá. Lekin háe, hamáre dil kí kharábí! Dídaní chízeṉ goyá hamáre pás se Masíh ko lúṭ le játí haiṉ. Kásh, ki kabhí hamárí aisí hálat ho saktí, ki ham us ko aisá, jaisá munásib hai, piyár karte! Agarchi wuh ásmán par álam i bálá meṉ hai, tau bhí hameṉ nahíṉ bhúl játá; hamáre nám us kí hatheliyoṉ par khude haiṉ; jab ham use bhúl játe, tab bhí wuh hameṉ yád kartá hai. Firishtoṉ ká mabúd hoke wuh hameṉ apne khayál meṉ barábar rakhtá hai; lekin hamárí tiflagí us ko hamáre har ek khayáloṉ se khárij kar saktí hai! To is sabab se ham kyúṉ apne se nafrat nahíṉ rakhte? Kyá Masíh ko khayál meṉ liye rahná bojh hai? Agar hamáre dil rúhání hote, to yih bojh aisá halká hotá, jaisá chiṛiyá ke liye us ke pankh haiṉ. Kyá aur dúsre khayál use hamáre dil se khárij kar sakte haiṉ? Are o sharm! Ham aise khayáloṉ se laṛeṉ, aur kabhí duá se báz na áeṉ, jab tak ki ham kah sakeṉ, ki Merí ján yúṉ ser hogí, jaise gúda aur charbí kháke hote haiṉ; aur merá munh shagufta laboṉ se terí sitáish karegá. Jab ki maiṉ tujhe apne bistar par yád kartá húṉ, to rát ke pahroṉ meṉ terá dhiyán kartá húṉ, Zab. 63: 5, 6.

2. Agar koí sachchá Masíhí hotá, to jab wuh Khudáwand kí mez ke pás átá, tab zarúr us ká *dil narm ho játá hai;*

Digitized by Google

kyúnki Masíh ká jo zuhúr waháṉ hotá hai, so ḳháss karke dil hí se tạlluq rakhtá hai. Jis tarah ki Injíl kí áwáz se kánoṉ tak dạwat kí ḳhabar pahunchtí hai, usí tarah se us ke toṛe húe badan aur baháe húe ḳhún ke nisháṉoṉ se dil hí ko asar pahunchtá hai. Kabhí kabhí wuh log, jo dil kí aisí mazbútí rakhte haiṉ, ki aur kisí sabab se un kí ánkhoṉ se ek qatra ánsú nahíṉ ṭapaktá, goyá is jagah par ánsúoṉ kí nahreṉ bahtí haiṉ. "Wuh mujh par, jise unhoṉ ne chhedá, nazar karke gamzada honge," Zak. 12 : 10. Aur agar ánkhoṉ se ánsú na baheṉ, tau bhí gunáh ke sabab se mátam zarúr hogá. Agar ham Masíh ko, us ke iráde ke muwáfiq, is rasm meṉ pahcháneṉ, to zarúr basabab gunáh ke ham apne se bezár honge, aur hamáre dil meṉ mansúbe aur ḳhwáhisheṉ paidá hongí, ki use bilkull dabáeṉ. Jab ki ham yád karte haiṉ, ki wuh, jise hamáre gunáhoṉ ne chhedá, kaisá buzurg aur jaláli shaḳhs thá, aur wuh hamáre liye kaisá past aur goyá zalíl ho gayá, to is se ziyáda aur kaun sí bát se dil-shikastagí ho saktí hai?

3. Jab ki ham is rasm meṉ Masíh ko mahabbat ke sáth yád karte haiṉ, to har tarah se fáida hotá hai. Agar tumhárá dil saḳht aur ṭhanḍá ho gayá ho, to idhar dekho; is se wuh pighal jáegá. Masíh ke ḳhún ko dekho.

Agar gunáh ke bahut se imtihán hoṉ, to idhar dekho; aur yih socho, ki Maiṉ kyúnkar aise gunáh ke karne se Masíh ko do-bára maslúb kar sakúṉ? Jaisá ki Dáúd ne, agarchi wuh piyásá thá, Baitlaham ke kúe ká pání zamín par unḍelá, aur kahá, ki ádmí ká ḳhún hai; waisá hí agarchi gunáh se hamárí niháyat ḳhushí yá nafạ ho, tau bhí ham us se báz raheṉ, aur samjheṉ, ki yih Masíh ká ḳhún hai; kyúnki sirf us ke ḳhún se us ká kafára ho saktá hai.

Agar tum ḍarte ho, ki sháyad tumháre gunáh baḳhshe nahíṉ gae haiṉ, to piyále ko dekho, aur Masíh kí báteṉ suno, ki yih bahutoṉ ke gunáhoṉ kí baḳhshish ke liye baháyá gayá hai.

Kyá tum is bát se ṭhokar kháte ho, ki is dunyá meṉ Masíh ke liye musíbateṉ aur saḳhtíáṉ uṭháná hai? Kyá tabíạt ghabráke pukártí hai, ki Dareg karo! To is manzar par nigáh karke apná dil mazbút karo, aur himmat bándho. Kyá Masíh ne ádmí ke gazab aur Ḳhudá ke qahr ká sámhná kiyá? Kyá wuh bejumbish itne bhárí bojh ke níche khaṛá rahá, aur maiṉ ek tinke ke sabab se ghabráúṉ? Áh! us ne mere sáth aisá sulúk na kiyá? Maiṉ usí ká sá mizáj rakhúngá, 1 Pat. 4 : 2.

Kyá tum wạdoṉ se ṭhokar kháte ho? To is meṉ tumháre liye madad hai, táki tum náummedí ke maqám meṉ ummed se ímán láo, Rúm. 4 : 18; kyúnki yih Ḳhudá kí muhr hai, jo us ne apne ạhd par kí hai, jis se jo kuchh us ne kahá hai, so sachchá záhir aur sábit kiyá játá hai.

Kyá tum apní auqát gawáke Masíh kí ḳhidmat meṉ káhilí karte ho? To Masíh kí is yádgárí meṉ aisí gaflat ká ịláj hai. Socho, ki jab tum itní baṛí qímat se ḳharíde gae ho, to na tumhárí auqát, na tumhárí táqat tumhárí hai, par Masíh kí; aur yúṉ tum ko zarúr hai, ki apne tan aur man se Ḳhudá ká jalál záhir karo, 1 Kar. 6 : 20;—yih ḳhayál sotí húí rúh ko jagá sakte haiṉ. Ġaraz, yih yádgárí nekí ke uskáne, gunáh ke dabáne, aur farz ko adá karne ke liye ubhárne meṉ kám átí hai.

4. Agarchi dil aur sab chízoṉ se ser hoke un se kam ḳhwáhish rakhtá hai, tau bhí sachche Masíhí ká *dil Masíh ke ḳhayál se mánda na ho jáegá.* Is rasm ke mánne se us kí yádgárí dunyá kí intihá tak kí játí hai. Is gul i Shárún kí tázagí abad tak játí na rahegí. Wuh kal, aur áj aur abad tak eksáṉ hai. Jaisá ki us ke badan ne gor meṉ kuchh nuqsán na páyá, waisá hí na us kí ma-

habbat, aur na us kí koí ḳhúbí kabhí kam ho jáegí. Aur sab ḳhúbíon kí afzáish o zawál waqú men átá hai: magar Masíh abad tak eksán rahtá hai. Aksar jab ham apne doston se ḳhúb wáqif ho játe, to unhen kam piyár karte hain; lekin jitná ziyáda ham Masíh ko pahchánte, utná hí ziyáda ham use piyár karte, aur us ká jalál dekhte hain.

Ḳhudá ká nám Masíh ke liye mubárak ho.

XXII.

MASÍH KÍ PASTHALÍ MAUT TAK.

US KÁ APNÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KE LIYE TÍSRÁ KÁM.

US KÍ JÁNKANÍ BÁG MEN.

Aur us ne un se tír ke ek ṭappe par baṛhke, ghuṭne ṭekkar duá mángí, aur kahá, ki Ai Báp, agar tú cháhe, to yih piyála mujh se dúr kare; lekin merí marzí nahín, balki terí marzí ke muwáfiq ho. Aur ásmán se ek firishta us ko dikhái diyá, jo use qúwat detá thá. Aur wuh jánkaní men phanske aur bahut giṛgiṛáke duá mángtá thá; aur us ká pasína lahú kí búnd ke mánind hokar zamín par girtá thá.—Lúk. 22: 41—44

Ab wuh ghaṛí nazdík á pahunchí thí—wuh gam kí ghaṛí—jis kí bábat Masíh ne bárhá kahá thá. Thoṛí der men Ibn i Ádam gunahgáron ke háthon men sompá jáne ko thá. Us ne mahabbat ke sáth apne farzandon ko apne Báp ke háth men sipurd kiyá thá. Us ne apne ghar bár ká bandobast kiyá, aur apní yádgárí ke liye apne logon ke bích ek rasm muqarrar kí thí. Ab ek hí bát báqí rahí; jab wuh ho chukegí, tab áfat shurú hogí. Aur wuh kyá thí? Yih ki jis tarah us ne apne logon ko, usí tarah apne taín bhí Ḳhudá ke háth men sipurd kare; aur tab us kám ke liye taiyár ho.

Wuh cháhtá thá, ki duá kartá huá pakṛá jáe; wuh Ḳhudá se apní ázmáish ke liye zor mángtá thá. Wuh bahut minnat o zárí ke sáth mángtá thá, aur bashiddat nála karke aur ánsú baháke duáen aur minnaten kartá thá. Aur baṛí ájizí se; kyúnki us ne apne taín zamín par giráke farotan kiyá. Is se ham jánte hain, ki

Jab dushman hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh ko pakaṛne áe, tab wuh shiddat kí jánkaní men hoke apne Báp se duá kar rahá thá.

Is mazmún ke kholne ke liye us duá kí jagah, aur waqt, aur matlab, aur taur ko bayán karenge.

I. Wuh *jagah*, jahán wuh duá kí gaí thí, so Gatsaman ká bág thá. Wuh bág Yarúsalam ke muttasil thá, aur us kí púrab taraf, koh i Zaitún thá. Us ke aur shahr ke bích Kidrún kí nahr thí, jis ke pár jáke wuh bág i mazkúr men pahunchá. Sháyad Zabúr ká likhnewálá is bát kí peshḳhabarí detá hai, ki Wuh ráh men nále ká pání píegá; is liye wuh sir buland karegá, Zab. 110: 7.

Masíh is bág men chhipne ke liye nahín gayá thá. Agar us ká iráda aisá hotá, to kabhí wahán na játá; kyúnki us ká dastúr thá, ki wahán duá kare, aur Yahúdáh Iskariyútí is se baḳhúbí wáqif thá. Wuh wahán chhipne ke liye nahín gayá, par apne dushmanon ke istiqbál karne ke liye, ki apne taín un ke háth men somp de. Aur wuh ek ghanṭe kí tanhái bhí cháhtá thá, ki apná dil Ḳhudá ke huzúr unḍel de.

II. Wuh *waqt*, jab wuh us bág men duá mángne ko gayá, shám, yá rát ká pahlá pahar thá; kyúnki wuh íd i fasah ká din thá; aur fasah kháne ke bad wuh ashá i Rabbání muqarrar kar chuká thá; aur ham jánte hain, ki yih dastúr nahín thá, ki íd i mazkúr ko din ke waqt kháen. So us ko do ek ghanṭe kí fursat rahí, jab tak ki dushman áen; kyúnki wuh do pahar rát ko áe; aur itne men wuh apná dil Báp ke sámhne unḍeltá rahá. Is se

Digitized by Google

ham daryáft karte hain, ki Masíh dushman ke hamle ke waqt apne ko kis hálat men rakhne cháhtá thá, aur us ne yún hamen batlá diyá, ki ham khatre ke waqt kyá karen. Munásib hai, ki sipáhí larte larte, aur wáiz khushkhabarí dete dete, aur Masíhí duá mángte mángte mar jáen. Jab wuh áe, tab Masíh ko Khudá ke sáth duá men kushtí larte páyá. Us kí zindagí ká koí ek dam befáida na guzrá, aur us ne yún apná pichhlá ghantá kátá.

III. Us kí duá ká *mazmún* socho. "Ai Báp, agar tú cháhe, to yih piyála mujh se tal jáe; tis par bhí merí marzí nahín, par terí marzí ho."

Piyále se wuh dukh murád hai, jo Báp use dene par mustaid thá. Barí musíbaten aur karwe dukh pák nawishton men piyále kí misál se mazkúr hain: Wuh sharíron par angáre, aur ág, aur gandhak barsáegá, aur bád i samúm un ke piyále ká hissa hogá, Zab. 11: 6; aur Hiz. 23: 32, 33; Yash. 51: 17 men gazab ká piyála mazkúr hai. Aisá bará piyála, jo aise gazab se bhará thá, ki koí aur makhlúq kabhí na pí saktá, Masíh ke háth men diyá gayá thá;—aisá piyála, jis men Khudá ká qahr aur insán kí adáwat miláí gaí thí;—aur us ke sáth muflisí aur ghabráhat;—yih us ke piyále ká hissa thá.

Yih piyála mujh se tal jáe! Wuh cháhtá thá, ki Khudá ke us haulnák gazab se, jise us ne nazdík dekhá, chhút jáe! Us ká maqsad is árzú men yih thá, ki agar terí marzí ho, to main is qahr se chhút jáún; merá dil us se ghabrátá hai. Kyá kisí tarah se wuh tal nahín saktá? Kyá main mazúr nahín ho saktá? Agar ho sake, to mujhe bachá!

Lekin Ísá jántá thá, ki Khudá ne azl se thahráyá thá, ki wuh use píe; us ne naját ke ahd men wada kiyá thá, ki main aisá hí karúngá; wuh is dunyá men isí wáste áyá, Yúh. 18: 37; us ne peshbíní karke yihí waqt dekhá thá, aur us ká mushtáq thá, Lúká, 12: 50;—to jab piyála us ke háth men diyá gayá thá, wuh kyúnkar aisí duá kar saktá, ki Wuh mujh se tal jáe, aur main dukh se chhút jáún? Kyá wuh us waqt apne wade se phir gayá? Kyá Masíh us waqt cháhtá thá, ki us ne kabhí us kám par háth na lagáyá hotá? Nahín! Masíh us wade se, jo us ne Báp se kiyá thá, kabhí bezár na húá,—kabhí na cháhá, ki wuh bojh ham par rah jáe. Is suwál ke jawáb men sirf yih kahná cháhiye, ki do qism kí duáen hain,—*dawá* aur *árzú*. Masíh ne *árzú* kí—*agar tú cháhe*—nahín to main píúngá. Lekin koí kahegá, ki jab ki Masíh jántá thá, ki Khudá kí marzí kyá hai; to kyúnkar aisí árzú kí? Is kí bábat yád karná cháhiye, ki Masíh kí do khássiyaten thín;—kabhí kabhí us ke kám Ulúhiyat se nisbat rakhte hain; kabhí kabhí insániyat se. Is men insániyat ke ásár dikháí dete hain; aise dukhon se us ne khauf o nafrat kí, aur is tarah se sábit kiyá, ki wuh haqíqatan insán thá. Jaise us kí zát men do khássiyaten thín, waise hí us kí zindagí men táqat o nátawání bhí thí.—Rabbání jalál aur insání kamzorí ek sáth thí. Us kí paidáish ke waqt ek sitára niklá, par wuh astabal men rakhá gayá; Shaitán ne bayábán men use ázmáyá, par firishton ne us kí khidmat kí. Us ne sipáhíon ko girá diyá, par unhín ke háthon se pakrá gayá. So yahán wuh maut se agarchi dartá thá, tau bhí us ko kamál himmat o khushí se qabúl kiyá. Us ne insán hoke ek dam tak maut se khauf kháyá, par Khudáinsán hoke us ne shitábí se apne taín Khudá kí marzí ke sipurd kiyá.

Pas, is duá men gunáh na thá;—wuh to sirf hamárí tabíat kí ek khwáhish thí. Balki is men nekí thí; kyúnki aisá dar, aur ghabráhat aur kampkapí sahná kafá-

Digitized by Google

ra karne ká ek hissa thá; aur is se sirf mạlúm húá, ki wuh gunáh ko chhoṛ sab chízoṉ meṉ apne bháíoṉ ke mánind thá. Aur is se Masíh kí tasdíạ kí shiddat mạlúm hotí hai.

IV. Us ne *kis taur* par duạ́ kí?

1. *Tanháí meṉ*. Is waqt us ne apne shágirdoṉ ke rúbarú duạ́ na kí, jaise áge kí thí, balki un se dúr gayá. Wuh ab Ḳhudá hí se kám rakhtá thá. Us ne bạzoṉ ko bág ke pháṭak par, aur bạzoṉ ko thoṛí dúr, chhoṛ diyá. Us ne un se apne liye duạ́ karne ko na kahá; us ko kolhú akelá raundná paṛá. Aur us ne na cháhá, ki wuh us ko is ghabráhaṭ meṉ dekhke udás aur behimmat ho jáeṉ. Bạzá waqt aisá hotá hai, ki Masíhí apne jání dost ko nahíṉ batlátá, ki mere aur Ḳhudá ke darmiyán kyá hotá hai.

2. Us ne *farotaní se* duạ́ mángí: yih us kí wazạ se mạlúm hotá hai;—apne taíṉ munh ke bal girá diyá—ghuṭne ṭeke—ḳhák par girá; aur dil us ká badan ke barábar past húá. Beshubha wuh muláim aur farotan hai.

3. Us ne *duhráke* duạ́ kí;—duạ́ mángí aur phir apne shágirdoṉ ke pás, tasallí ke liye lauṭá. Jab Báp ne sirf use sambhálá, par riháí na dí, tab wuh apne shágirdoṉ ke pás áyá, aur apne gam ká bayán kiyá. Par afsos! un ko sote páyá. Is tarah se us ke ạzízoṉ ne us ká bojh halká nahíṉ, balki aur bhí bhárí kiyá. Jab un se kuchh tasallí na pái, tab phir Báp ke pás jáke wuhí duạ́ kí. Par jab yaháṉ bhí sukh use na milá, tab Báp kí marzí ko qabúl kiyá—"Terí marzí ho!"

4. Yih duạ́ *gam i bebayán* ke sáth húí. Us ká pasína lahú ke búnd kí mánind girtá thá. Tab jaisá koí kolhú raundtá, waisá hí us ká kapṛá surḳh ho gayá. Socho, ki us par kaisá ạjíb bojh rakhá gayá, yạne, Ḳhudá ká qahr, jise koí ádmí nahíṉ sah saktá. "Us ke qahr ke áge kaun khaṛá ho saktá hai? aur us ke gusse kí garmí meṉ kaun ṭhahar saktá hai?" Nahúm, 1: 6.

Us gazab kí tásíreṉ, jo us par bág meṉ húíṉ, Injíl meṉ púrí tarah se bayán húí haiṉ. Matí kahtá hai, ki "Tab us ne unheṉ kahá, ki Merí ján maut tak niháyat gamgín hai," 26: 38. Aslí lafz se murád hai, "gam se gherá húá;" aur yihí ḳhayál Zabúr 116: 3 meṉ maujúd hai—"Maut ke dukhoṉ ne mujhe gherá, aur pátál ke dardoṉ ne mujhe pakṛá; maiṉ dukh aur gam meṉ giriftár húá." Markas aur tarah se, jis meṉ baṛá matlab hai, bayán kartá hai,—"Wuh hairán aur gamgín hone lagá," 14: 33. Lúká kahtá hai, "jánkaní meṉ áke." Jánkaní wuh hálat hai, jo dam i marg tabíạt par dukh hotá, jab rag o resha se ján nikaltí hai, aur jo bardásht se báhar hai. Aur Yúhanná aur ek kalám pesh látá hai,—"Ab merí ján muztarib hai," 12: 27. Yih wuh bojh thá, jise ánsú halká nahíṉ kar sakte the; balki is ke sabab se badan ke sáre masámoṉ ne lahú ko pasína kí mánind baháyá. Tis par bhí hanoz insán ká háth us par na paṛá thá: yih ánewále gam ká sirf ek sáya thá. Ab wuh Ḳhudá kí ạdálat meṉ láyá gayá, aur Ḳhudá hí ke sáth kám rakhtá thá. Aur tum jánte ho, ki "Jíte Ḳhudá ke háthoṉ meṉ giriftár honá haibatnák hai," Ịbr. 10: 31.

Hásil i kalám.—1. Masíh ke namúne se ham daryáft karte haiṉ, ki *duạ́ dukh ke liye achchhí taiyárí hai, aur use halká kar detí hai*. Jab musíbateṉ ham par á játí haiṉ, agar wuh hameṉ farz kí ráh meṉ páeṉ, to kyá ḳhúb! Dukh ke sáth ghuṭnoṉ par kushtí laṛná cháhiye. Naql karte haiṉ, ki agar ádmí leṭ jáe, to sher use na pháṛegá. Jab Iskariyútí aur sipáhí use ḍhúnḍhne játe the, tab Masíh duạ́ karne kí jagah gayá. Jab ḳhatre hamáre nazdík áeṉ, to cháhiye ki ham Ḳhudá ke pás dauṛeṉ. Us par wáwailá hai, jise ḳhatra Ḳhudá se dúr páe. Kisí

Digitized by Google

dost ke pás, jo sirf ham par tars khá saktá, par madad nahíṇ kar saktá hai, apne dukh ká bayán karne se ek tarah kí tasallí hásil hotí hai;—aur kitná ziyáda árám hamáre ásmání Báp se mil saktá hai, jo tars bhí khá saktá aur madad bhí kar saktá hai. Luthar ne kahá hai, ki Duáeṇ dukh aur ranj kí jonkeṇ haiṇ, is liye ki wuh un kí sárí kaṛwáhaṭ khínchke nikál letí haiṇ.

Jab ham Báp ke pás jáke kah sakte haiṇ, ki Ai Báp, tere garíb farzand kí hálat yúṇ aur aisí hai: maiṇ na auroṇ ke sunne meṇ apná dukh bayán karúngá, aur na apne dil meṇ chhipá rakhúngá, par tere pás áúngá; kyúnki laṛkoṇ ko kis ke pás jáná cháhiye, magar apne Báp ke pás:—to kyá is se kuchh fáida na hogá? Jab ham us kí madad aur us se tasallí mángte haiṇ, tab kyá bárbardár dil us se sukh na pá sakegá?

2. Masíh ke apne shágirdoṇ se alag jáne se ham daryáft karte haiṇ, ki *baze auqát sab se khúb aur díndár ádmí kí suhbat fáidamand nahíṇ hai!* Ek díndár ádmí ká zikr hai, ki jab jab us kí duá ká waqt á pahunchá, to us ne apne sáthíoṇ se kahá, ki Mujhe jáne díjiye, kyúnki ek dost mujh se kuchh kahne cháhtá hai. Díndároṇ kí sangat achchhí hai, magar jab ki us ke sabab se ham us achchhí sangat, yane, Khudá kí sangat se ruk játe haiṇ, tab nahíṇ.

3. Jab ham kaí bár ek hí duá karte, aur kuchh tasallí nahíṇ páte, to *gamgín honá na cháhiye.* Masíh ne tín bár ek hí duá kí, aur Khudá ne inkár karke sirf use bojh ke níche sambhálá; aur wuh na kuṛkuṛáyá, na shikáyat kí, aur na gamgín húá. Par jab ham Khudá se jaldí tasallí nahíṇ páte, to ham kaise sust aur ranjída ho játe, aur kaisí náummedí meṇ phans játe haiṇ! Yih beímání ke báis se hai. Agar hamárá ímán Abirahám ká sá hotá, to ham ummed rakhte, jab ki ummed kí súrat na hotí, magar yih, ki Khudá wafádár aur sádiq ul qaul hai. Koí duá, jo ímán ke sáth kí játí hai, kabhí radd nahíṇ hotí;—sháyad derí hogí,—sháyad us ke badle meṇ aur kuchh diyá jáegá;—par kabhí radd nahíṇ hogí.

4. Masíh ne kaisí *jánfishání* ke sáth duá kí! Aur is bát meṇ ham us se kitní thoṛí muwáfaqat rakhte haiṇ! Kásh, ki ham us ke namúne par khwáhish ke sáth duá mángte! Ham bárhá murda qurbán Khudá ke áge láte haiṇ; bárhá hamárí zabán chaltí, aur dil sust rahtá hai.

5. Jab ki Masíh sirf Khudá ká qahr dil meṇ malúm karne se aisí musíbat meṇ paṛá, to is se hameṇ malúm hotá hai, ki *zinda Khudá ke háth meṇ giriftár honá khaufnák hai.* Jab ki wuh use na sah saká, to ham meṇ kaun hai, jo abadí shuáloṇ meṇ rah sakegá? kaun abadí ízá kí bardásht kar sakegá? Wuh kaisá ahmaq hai, jo gunáh se, aur us ke phal se ṭhaṭṭhá kartá hai!

6. Jab Masíh ne aise ranj ke sáth maut ko sahá, to cháhiye ki ímándár use *halkí* bát samjhe; kyúnki maut kí kaṛwáhaṭ Masíh ke piyále meṇ nichoṛí gaí hai;—us ne maut ká ḍank nikálá hai. Ab maut meṇ, siwáe jismání dukh ke, kuchh ízá báqí na rahí.

7. Ham sab ko kaisá zarúr hai, ki apne azíz Khudáwand Ísá se *bakasrat mahabbat* rakheṇ! Ímán kí ánkh se Masíh ko bág meṇ dekho. Yád karo, ki wuh dukh tumháre hí wáste thá,—tumhárí zamíní aur nafsání kho khaslat, tumhárí beímání aur sakht-dilí se us ká bojh ziyáda khaufnák aur bhárí kiyá gayá thá!

XXIII.

MASÍH KÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KÁ PAHLÁ KÁM,

US KE DUSHMANOṆ KÍ TARAF SE.

YAHÚDÁH KÍ NAMAK-HARÁMÍ.

Wuh yih kah hí rahá thá, ki dekho, Yahúdáh, jo un bárahoṇ meṇ se ek thá, áyá, aur us ke sáth

Digitized by Google

ek barí bhír talwáren aur láthián liye, Sardár Káhinon aur qaum ke buzurgon kí taraf se á pahunchí. Us ke pakarwánewále ne unhen yih kahke patá diyá thá, ki Jise main chúmún, wuhí hai; use pakar lená. Us ne wunhín Yisú pás ákar kahá, Ai Ustád, Salám: aur chúm liyá.—Matí 26: 47—49.

Ham daryáft kar chuke hain, ki Masíh ne kyúnkar apní maut ke liye taiyárí kí: us ne apne logon ko apne Báp ke háth men somp diyá; apní maut kí yádgárí ke liye rasm muqarrar kí; aur apne dil ko Báp ke sámhne bág men undelá;—aur ab wuh taiyár hoke apne dushmanon kí ráh dekhtá hai. Aur kyá wuh is arse men káhilí karte the? Kabhí nahín! Sharír aksar badí men jánfishán hain. Wuh dáh ke sabab se árám nahín kar sakte the. Unhon ne Yahúdáh ke sáth use pakarwáne ká bandobast kiyá thá; aur is liye us namak-harám ke sáth sipáhíon ko bhej diyá. Wuh gharí, jis kí wuh bahut din se intizárí kar rahá thá, á pahunchí; aur "hanoz wuh yih kahtá hí thá, dekho Yahúdáh pahunchá, aur ek bará amboh talwár aur láthí liye húe us ke sáth áyá." In báton men wuh pahlá kám, jo unhon ne Masíh kí maut ke liye kiyá, mazkúr hai, yane, use pakarwáná,—aur yih us ke ek shágird se húá. Ab wuh us tadbír ko, jo 14, 15 áyaton men mazkúr hai, kám men láe.

1. Is men us jál-sáz namak-harám ká bayán hai. Injíl men us ká zikr aisá sáf o saríh hai, ki koí us kí nisbat dúsre Yahúdáh ká gumán nahín kar saktá hai. Wuh Yahúdáh—Yahúdáh Iskariyútí kahlátá hai,—Yahúdáh un bárah men se. Us ko ek laqab diyá gayá hai, táki ham use pahchánen; kyúnki Khudá nahín cháhtá hai, ki bequsúr ko badnám kare:—aur "un bárah men se" likhá hai, táki ham us ke uhde ko sochke us kí namak-harámí kí behadd badí ko malúm karen; kyúnki us men yih peshíngoí púrí húí, "Mere is ján-pahchán ne bhí, jis par mujhe bharosá thá, aur jo merá hamnawála thá, mujh par lát uthái,"—Zab. 41: 9.

2. Us kí namak-harámí ká bayán:—us ne apne áqá ko pakarwáyá. Us ne ek musallih bhír ko Masíh ke pás láke, aur unhen ishára karke batláyá, ki use pakro, aur thámbhe raho. Shaitán ne lálach se us ke dil ko ubhárá. Jab Shaitán nafsání dil ko us ke margúb gunáhon aur khwáhishon ke sabab se ubhártá hai, aur Khudá rukáo ká fazl nahín bakhshtá, tab gunahgár sab kuchh, kitná hí bad kyún na ho, kar saktá hai!

3. Is men us jahannamí tadbír ke anjám ká bayán húá hai: us men zabardastí aur fareb bhí kám áyá. Wuh bhír ke sáth áyá, aur un ke pás talwáren aur láthián thín, táki koí un ká sámhná na kare. Aur us ne Masíh ko bosa diyá, táki wuh saho na karen. Is tarah barí taiyárí húí, táki bebad Barre ko pakren, jo un se nahín chhútá, par bedareg un ke háthon men sompá gayá.

4. Us waqt ko socho, jis men yih tadbír záhir húí: wuh apne shágirdon ko sikhlátá, aur unhen nek nasíhat aur iláhí tasallí detá thá. Albatta yih sirf Khudá ke bandon ko un ke farzon men dukh dene aur ghabráne kí tadbír thí.

Is se yih natíja nikaltá hai, ki—

Ek jhúthe dost ke wasíle se pakarwáyá jáná Masíh ke ranj ká ek bará hissa thá.

Dekho, jis tarah Yúsuf apne bháíon ke háth se bechá gayá; aur Dáúd apne qadímí dost Akhitopel se; Samsún Dalílah se, jo us kí god men sotí thí; usí tarah Masíh, apne dost se, jo bahut din se us ká ham-dam thá;—jis ne háth jorke us ke sáth qaul o qarár kiyá thá, usí ne ab lát uthái: wuh ab sipáhíon ko hukm detá, ki un háthon ko bándhen, jinhon ne usí ke páon dhoe the.

Ab ham is shakhs kí zát aur ahwál; us kí sarkashí; us ke ke dil ká matlab;

Digitized by Google

aur usí ke aur Masíh ke haqq men us kí sarkashí ká anjám sochen.

I. Yahúdáh, *basabab us ịzzat ke, jo Masíh ne use bakhshí thí, sarfaráz thá.* Bárah shágird the, jo logon men se makhsús kiye jáke Masíh se ek tarah kí kháss qarábat rakhte the;—un men se Yahúdáh ek thá. Aur shágird jo the, so apne apne peshon men rahe: sattar the, jinhen Masíh ne bashárat dene ko bhejá; aur un sab men se koí un bárah ke barábar Masíh ká nazdíkí na thá, aur koí aisá sarfaráz na thá: wuh Masíh ká gharána the: insán ko is se barí sarfarází aur ịzzat nahín mil saktí:—aur Yahúdáh un men thá; aur un men hoke Masíh ke sáth roz roz ham-kalám húá—aksar duạ men us ká sharík thá—bárhá us kí latíf báten sunín—aur us kí mihrbání mạlúm kí, yahán tak ki jab wuh use pakarwáne par thá, tab Masíh ne us ke páon apne hí háth se dhoe.

Ek bát men wuh un bárahon se sarfaráz thá:—us ko un ke barábar Injíl ki bashárat dene ká iqtidár milá (agarchi wuh áp mardúd húá);—aur siwáe is ke wuh khazánchí yá mukhtár kiyá gayá, táki un ke liye kharch kare, aur khairát bánṭe. To kaisí ạjíb tarah kí bát hai, ki aisá ádmí apne áqá ko rupae ke lálach se beche! us áqá ko, jis ne us ko aisí ịzzat dí thí!

II. Par is ádmí ne kyá kiyá? aur kis kis bát se us ká gunáh aur bhárí mạlúm hotá hai? Us ne badmạshon ke mánind *Masíh ko us ke dushmanon ke háth men bechá,* táki ján se márá jáe;—aur us ne yih badí tís rupae ke liye kí! Sharmáo, ai ásmáno! aur mutaạjjib ho, ai zamín! Is gunáh men kaí báten nazar átí hain, jin se wuh bahut bhárí mạlúm hotá hai:—

Yahúdáh ne us men, jise us ne pakarwáyá, *Khudá kí shán dekhí thí.* Us ne un mujizon ko dekhá, jo aur koí dikhá na saktá thá: us ne jáná, ki Masíh ne Khudá ke háth se murdon ko jiláyá, aur bímáron ko changá kiyá thá. Us ne zarúr us ke chihre men Khudá ke jalál kí bharpúrí dekhí thí.

Bạd us ke Masíh ne *use ágáh kiyá thá,* us ne yih gunáh kiyá. Masíh ne kahá thá, ki "Tum men se ek mujhe pakarwáegá;"—aur us par, jo use bechne par thá, barí dhamkí ke sáth wáwailá kiyá;—aur siwáe is ke, ímá se us ko batáyá thá, ki Tú wuhí hai! Jab ki wuh yih sunke na ḍará, aur na haṭá, to us ká gunáh kaisá bhárí mạlúm hotá hai!

Ạláwa is ke, us ne andhí gairat se yih na kiyá, jaisá ki bahut karte the. Jinhon ne Masíh ko salíb par khinchwáyá, un men bahut the, jo agar use jánte, to Jalál ke málik ko maslúb na karte. Wuh shariạt ke wáste gairatmand, aur nádán the;—par us ne kahá, "*Mujhe kyá doge?*" aur apne áqá ko sastá bechá. Tís chálís rupae us ke nazdík, Masíh se bihtar the! Jab wuh jántá thá, ki Yahúdí us se kis qadr kína rakhte hain, to kyún aur na mángá? unhon ne khushí se aur kyún na diyá? Yih is liye húá, táki nawishte púre kiye jáen! Dekho Zak. 11: 12, 13. Us ne us lahú ko, jo tamám ạlam se ziyáda beshqímat hai, ek ádhí muṭṭhí chándí ke badle men bechá! Kyá us kí aisí tahqír karne se us ká gunáh bhárí nahín mạlúm hotá hai?

Jab Yahúdáh báhar gayá, tab Mashíh kyá kartá thá? Wuh apní *maut aur mahabbat kí yádgárí* kí rasm muqarrar kartá thá;—aur Yahúdáh yih chhorke báhar gayá, aur is gunáh men phansá! Is ko sochne se us ká gunáh aur bhí bhárí mạlúm hotá hai.

Phir kisí ne use *na bahkáyá thá;*—sardár káhin ne use na buláyá—use imtihán men na ḍálá;—wuh áp se áp gayá! Áh! is men bhí kaisí kharábí záhir hotí hai!

Digitized by Google

Phir us kí namak-harámí piyár ke bhes men záhir húí. Us ne kahá, Ai Rabbí, salám! aur us ko chúmá! Dekho, zabán ká shahd aur dil ká pit!

III. *Is badkárí ká sabab aur garaz kyá thí?* Us ne káhe ko aisí behadd dagábází kí? Us ke lálach ne, aur Shaitán ne is kám ko karwáyá;—Khudá ne us ko ijázat dí, táki kalísyá ká fáida us se nikle; aur yih us kí behadd dánish o hikmat se húá;—tau bhí na samajhná cháhiye, ki us ne gunáh karwáyá, jaisá ki Shaitán karátá hai. Khudá ne is ká intizám aur bandobast kiyá, jaisá us ne peshtar se ṭhahráyá, Aamál 4 : 28; lekin is se un gunahgáron ká uzr kuchh nahín hotá hai; kyúnki unhon ne apne lálach, aur ḍáh aur dilí kharábí se yih sab kiyá. Khudá apne iráde ádmíon kí badí ke wasíle púre karne jántá hai; aur tau bhí un ke sáth shirkat nahín rakhtá.

IV. Is kám ká *anjám aur phal* kyá thá? Masíh ke haqq men, is ká anjám maut thí; kyúnki us kí gharí á pahunchí thí, aur us ne bhágne ká khayál na kiyá, aur na apní Iláhí qudrat se apni salámatí kí kuchh tadbír kí. Haqíqatan, jab us ne ek sukhan se unhen girá diyá, tab us kí qudrat záhir húí; agar cháhtá, to firishton kí bárah faujon se ziyáda bulá saktá; lekin agar aisá kartá, to nawishte kis tarah se púre hote?

Aur Yahúdáh ke haqq men is badí ká anjám kyá thá? Badan aur rúh kí halákat; kyúnki fauran goyá maut ká dard us ke dil ko lagá, aur náummedí aur ghabráhaṭ aisí bashiddat húí, ki wuh bardásht na kar saká, aur phánsí ká iláj qabúl karke gir gayá, aur us ká peṭ phaṭ gayá, Aamál 1 : 18; aur is tarah nafrat ká báis hoke pará rahá; aur us ká nám naslan dar naslan namak-harámí, aur lálach, aur nádání kí ek masal aur kaháwat ban gayá hai. Us kí rúh usí kí jagah gaí, á. 25; us jagah jo ibn i halákat ke liye taiyár kí gaí, Yúh. 17 : 12.

Hásil i kalám.—1. Is se malúm hotá hai, ki afzal Masíhíon ko zarúr hai, ki apne *iqrár o ímán kí bunyád ko bakhúbí parakhen.* Ai iqrár karnewálo, achchhí tarah se apní bunyád ko jáncho, na ho ki ret par tamír karo, jaisá us kambakht ne kiyá. Yih achchhí nasíhat hai, ki "Jo koí apne taín qáim bújhtá hai, so khabardár rahe, aisá na ho ki gir pare."

Khabardárí karo, ki rástí ko nárástí ke sáth na máno. Yahúdáh bahut kuchh jántá thá, par us ke mutábiq nahín chaltá thá; kyúnki jab sab se ziyáda díndár malúm hotá thá, tab bhí us ká dil dunyawí aur nafsání thá. Us ke díní ilm ne kabhí us ke dil par kuchh tásír na kí. Us ke pás bahut roshní thí, tau bhí wuh andhere men chaltá thá. Wuh apní haqíqí bhalái ḍhúnḍhne nahín jántá thá.

Chhipe gunáhon se parhez karo. Yahúdáh aise gunáh kartá thá, aur wuh us kí halákat ke báis ṭhahre. Us ne iqrár kiyá, aur bhalá malúm húá; tau bhí chor thá. Chhipe gunáh yá to phúṭke záhir ho jáenge, yá chupke se tumhen jahannam men ḍál denge, jahán kalapte rahoge, jab ki is dunyá ke log sháyad samjhenge, ki tum zarúr bihisht men gae ho.

Makr se ḍaro. Makr se kabhí kabhí khud-garazí anjám tak pahunchtí hai; tau bhí us se parhez karo. Yahúdáh makr men bará chálák thá. Wuh cháhtá thá, ki itr ká dám apne jhole men rakhe; aur kaisí chálákí ke sáth us ne kahá, ki Agar yih biktá, aur garíbon ko diyá játá, to kyá khúb hotá! Baze bahut bure iráde bahut hí khúb libás pahinte hain. Ai Masíhío, dín kí báton men híla-bází aur bure irádon se parhez karo, aur sáf-dilí se chalo.

Khudí se parhez karo. Yahúdáh apne úpar takiya kartá thá: us ne sabhon ke píchhe kahá, Ai Rabbí, kyá wuh main hún? Matí 26 : 25. Par wuh, jo shub-

Digitized by Google

he men pichhlá thá, so ḳhatá men pahlá húá. "Jis ká apne dil par bharosá hai, so bewaqúf hai," Ams. 28 : 26. Agar apne dil par shubha kí nigáh karoge, to dánishmand banoge; kyúnki wuh baṛá farebí hai.

Agar tum Yahúdáh Iskariyútí ká anjám nahín cháhte ho, to fazl ke wasílon ko befáida istiąmál mat karo. Us ne sab se achchhe wasáil i fazl istiąmál kie; ḳhud Masíh kí zabán se nasíhat suní; us ke sáth duą́ kí; lekin kuchh fáida na húá; súkhe daraḳht ko sínchne se kuchh fáida nahín hotá hai—wuh kabhí hará na ho jáegá, balki aur jaldí se saṛ jáegá. Pas, dil lagáke apní niąmaton ko aisí tarah se istiąmál karo, ki Yahúdáh ke pairau na bano.

Díní įlm aur iqrár se gunáh *ziyáda bhárí* ho játá hai. Jab Yahúdáh kí tamíz jágí, tab wuh apná bojh na sah saká. Un kí muą́fí ho saktí hai, jinhon ne beímání se Masíh ko maslúb kiyá, Aąm. 3 : 19; par us ko tauba kí jagah na milí.

3. Jhúṭhe iqrár karnewále *munkir ho jáenge*. Yahúdáh aur Shamąún Samrúní ká hál hamen tarbiyat kartá hai. Jis kí jaṛ nahín, wuh áḳhir ko murjháegá. Suno tum sab, jo Masíh ká iqrár karte ho; agar us iqrár kí bunyád fazl ke chaṭán par na ḍálí gaí ho, to tum kabhí dín kí įzzat ke báįs na hoge, aur na apní ą́qibat kí bhaláí hásil karoge. Masíh se wábasta raho; to phaldár hoge, aur qáim o mustaqím rahoge. Jitná tum Masíh ke sáth mile rahoge, utná hí tumhárí chál men árástagí, aur tumhárí díndárí men istiqámat aur husn hogá.

Ai bháío, jab wuh jo suhbat aur sangat ke liye díndárí ká iqrár kartá hai, Pulús ke mánind akelá chhoṛá jáegá; jab wuh jo díndárí ko rakáb banátá hai, ki jis kí madad se taraqqí aur įzzat ke zín par chaṛhe, daryáft karegá, ki Masíh ke lashkar men mihnat aur mashaqqat uṭhání hai, aur na įshrat men baiṭhná; jab dekhegá, ki cháron taraf mushkilát hain; díndárí ke sabab se dunyawí nuqsán hotá hai; aur yahán ke nuqsánon ke badle men ímán se koí ummed nahín; jab is naubat tak pahunchegá, tab us ke dil kí saṛáhaṭ aur nápáedárí záhir kí jáegí. Yahúdáh ke bahut sharík hain, jo dunyá ke liye Masíh ke pás áte, aur phir us se widą́ hote hain. Ai bháío, apní bunyád parakho.

4. *Jab imtihán aur koí gunáh balazzat báham milte hain, tab baṛá ḳhatra hotá hai.* Duą́ karo, ki Ḳhudá tum ko un imtihánon se, jo tumhárí tabíąt par ziyáda zor karte hain, mahfúz rakhe. Shaitán daryáft kartá rahtá hai, ki kaun kaun gunáh hamen ziyáda pasand áte hain, aur kaun kaun ḳhwáhishen hamáre dil men ziyáda josh mártí hain; aur unhín ke mutábiq hamen imtihán men ḍálne ká qasd kartá hai. Yahúdáh ke áge rupae rakhe, aur dekho, wuh kaisí shitábí se giriftár húá.

5. Is se ham mąlúm karte hain, ki jo koí gunáh kí ráh men chalná shurú́ kartá hai, to *wuh nahín jántá hai, ki main kahán tak pahunchúngá.*

Jaisí pákí, waisí sharárat ek dam se púre zor men paidá nahín hotí, balki rafta rafta baṛhke baṛí ho játí hai. Yahúdáh kí sharárat ká yihí hál thá. Sháyad wuh áge yaqín nahín kartá thá, ki main kabhí aisí badí karúngá: aur agar koí us se kah detá, ki Tú naqd ke liye Masíh ko bech ḍálegá, to wuh Hazáel kí mánind kahtá, "Kyá terá gulám kuttá hai, jo aisí baṛí bát karegá?" 2 Sal. 8 : 13. Wuh pahle sháyad kuchh náráz húá; dekho Yúh. 4 : 60—70; 12 : 3—9; par dekho, áḳhir ko kyá húá? Wuh chhoṭá gunáh, jo hanoz us bądlí ke ṭukṛe kí mánind hai, ki nabí ke chákar ne dekhá, 1 Sal. 18 : 44, so aisá hí baṛh saktá hai, jaisá wuh baṛhke tamám ásmán par

Digitized by Google

chhá gaí. Nafsání imtihán ke shurú se parhez karo. Koí dánishmand ádmí thorí sí ág kí tahqír nahín kartá; kháss karke agar bárút ke nazdík ho. Khabardár! tum apne sáth—apne dil men—bárút ko liye phirte ho; imtihán kí chingárion se hoshyár raho!

6. Is dunyá kí chízon kí mahabbat *kaisí qawí* bát hai! Dekho Humaneus, Filetus, Hanániás o Sapphírá, Demas aur Yahúdáh, aur un ke píchhe lákhon auron ko, jo us ke sabab se halákat men dúb gae, 1 Tim. 6: 9. Jo us garhe men gir játe, so phir kabhí nahín uthne ke. Ab ai tum, jo dunyá ko piyár karte ho, us ke phal aur anjám ko dekho! Socho, daro; aur us ke fareb se bhágo.

7. Yahúdáh dunyá se aisí khushí hásil karne kí ummed rakhtá thá, ki us kí ek mutthí bhar ke liye Masíh ko bech dálá. Is se malúm hotá hai, ki *wuhí chíz*, jis se ham bahut tasallí páne ke ummedwár hain, *niháyat ranj ká báis ho saktí hai.* Yahúdáh daurke kahne lagá, "Yih naqdí phir leo!" Wuh us ke dil ko jalátí thí. "Wuh, jo daulatmand húá cháhte hain, so imtihán aur phande men, aur bahut sí muhmal aur ziyánkár khwáhishon men parte hain, jo ádmíon ko halákat aur tabáhí ke daryá men garq kartí hain," 1 Tim. 6: 9. Jo koí achchhá libás, jis men wabá kí chhút lagí ho, kitná hí sastá kyún na ho, mol leke apne ghar men láe, so achchhá nahín kartá.

8. Kyá bárahon men se ek, aur sirf ek hí namak-harám thá? To jáno, ki díndárí ko, aur us ke sachche muqiron ko, *badon aur makkáron ke sabab se,* kharáb samajhná námunásib hai. Kyá ek hí Yahúdáh ke sabab se gyárahon kí badnámí ho? Háe! unhon ne to donon sarkash aur us kí sarkashí se—makkár aur us ke makr se nafrat kí. Agarchi Yahúdáh burá thahrá, tau bhí gyárah ímándár rahe: agarchi Yahúdáh náqis niklá, tau bhí yih us ke iqrár se nahín, balki us ke makr se húá: us ne yih badí Masíh se kabhí nahín síkhí thí. Jo buráíán Masíhíon men hain, so un kí díndárí ke phal nahín hain; aur un ke sabab se díndárí ko hech jánná barí nádání hai. Shaitán ká ek híla yih hai; yane, in badíon ke wasíle se ádmíon ko samjhátá hai, ki díndárí kuchh chíz nahín hai; par us ká maqsad yih hai, ki is tarah se tumhen halák kare. "Thokaron se dunyá par afsos hai," Matí, 18: 7. Mubárak hai wuh, jo Masíh se thokar nahín khátá hai.

9. Kyá bárahon men se ek ne yih kám kiyá? To jáno, ki *fazl ká ek hí búnd khúbíon ke ek samundar se bihtar hai* Shaúr aur wasf men khúbí hai; par fazl men ziyáda, 1 Kar. 12: 31. Bahutere aqlmand jahannam men hain. Shaúr aur wasf soná hai, jo haikal ko árásta kartá hai; fazl haikal hí hai, jo sone ko muqaddas kar detí hai. Ek ánsú, ek áh, sádiq dil kí ek khwáhish sáre firishton kí zabánon se bihtar hai.

Ai becháre Masíhí, kyá tujhe afsos hai, ki tú auron ke mánind fasáhat ke sáth bol aur duá nahín kar saktá? Par agar tú goshe men apne Báp ke áge apná dil undel saktá hai, to mat ghabrá. Khudá kí taraf se ek bát dil men malúm karná, is se bihtar hai, ki hazáron achchhe khayál sirf sir men jumbish karen.

10. Kyá Shaitán ne Yahúdáh ko bahkáyá? Kyá wuh aur kisí se nahín, magar ek hawárí hí se apná kám kará saká? To jáno, ki *Shaitán kí kaisí hoshyárí apne wasílon ko chunne men záhir hotí hai.* Baqaul shakhse, ki Jítí chiriyá chiriyáon ko jál men bulátí hai. Ek buzurg ne apne ek tez-fahm shágird se kahá, ki "Shaitán tujhe árástagí ke liye cháhtá hai." Us ká muqaddama burá hai; is liye wuh cháhtá hai, ki us ke wasíle aise hon, ki log kam shubha karen.

Digitized by Google

11. Kyá bárahon men se ek ne yih kám kiyá? To mạlúm hotá hai, ki Masíhí yahán ḅazon kí ịzzat aur suhbat karte hain, *jinhen bihisht men kabhí na dekhenge*. Aur hawárion ne bahut din is ádmí kí suhbat kí, aur us par shubha na rakhá. To sirf muqaddason ke tumhárí tạríf karne se ḳhush mat ho: Ḳhudáwand dil ko jánchtá hai, Mush. 2: 23. Bihisht men ham bahuteron ko páenge, jin kí bábat hamárí kuchh ummed na thí; aur bahuteron ko na dekhenge, jin par hamárá baṛá bharosá thá.

12. Kyá ek hawárí ne, jise Masíh ne sarfaráz kiyá thá, yih kám kiyá? To *bahut bharosá kisí par na rakhná cháhiye.* "Tum log dost par ịtimád na karo; hamráz ká bharosá na rakho; hán, apní ham-kanár jorú se apne munh ke darwáze band rakh," Mík. 7: 5. Matlab nahín hai, ki insán men kuchh sacháí nahín hai; par us men itná fareb aur burái hai, ki ziyáda bharosá kisí par na rakhá cháhiye. Dekho, Patras hamen namúna detá hai: "Silwánus, jo merí dánist men diyánatdár bhái hai," 1 Pat. 5: 12. Aur Masíh ne kahá, "Aur bhái bhái ko qatl ke liye pakaṛwáegá," Matí, 10: 21. Auron par bad-gumán na honá tum par farz hai; par un par be rok ṭok bharosá rakhná tumháre liye phandá hogá. Auron se kuchh ḍaro; par apne se ziyáda ḳhauf rakho.

XXIV.

MASÍH KÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KÁ DUSRÁ AUR TÍSRÁ KÁM,

US KE DUSHMANON KÍ TARAF SE.
US KÍ NÁRAWÁ ẠDÁLAT AUR ILZÁM.

Par unhon ne shor machake, use tang kiya, aur chahá, ki use salíb dí jáe. Aur un kí, aur sardár káhinon kí áwázen gálib húín. Tab Pilátús ne hukm kiyá, ki un kí ḳhwáhish ke muwáfiq ho.—Lúká 23: 23, 24.

YAHÚDÁH ne apná qaul o qarár púrá karke Masíh ko us ke dushmanon ke háth men sipurd kiyá thá; aur wuh bheṛiye Ḳhudá ke Barre ko pakaṛke us kí ján ke ḳhwáhán húe; wuh kuchh sabr na kar sake, tá aisá na ho ki log us ko un ke qabze se chhuṛáen. Tau bhí unhon ne na cháhá, ki be ạdálat kiye húe use máren, na ho ki wuh ḳhúní kahláen; is liye unhon ne ek tarah se us kí ạdálat karke use mulzim ṭhahráyá. Is men, *tuhmat*, jo us par lagí, aur *fatwá*, jo us par diyá gayá, mazkúr hain.

Unhon ne Masíh par bahut báton kí tuhmat lagáí, par kuchh sábit na húá. Lekin jitní gawáhí kam thí, utná hí chilláná aur gul shor ziyáda húá. Jab na fitna, na kufr us par sábit kar sake, tab chilláe, Salíb de, salíb de!

Pilátús ne ján bújhke haqq ke mutábiq nahín, lekin un kí ạrz ke muwáfiq fatwá diyá. Is se yih do báten sábit hotí hain:—

1. *Nárást hákimon ne Masíh kí ạdálat nárawá taur par aur kíne ke sáth kí.*

2. *Agarchi wuh kisí bát men na maut na band ke láiq ṭhahrá, tau bhí salíbí maut ká fatwá us par diyá gayá.*

Ai sunnewálo, yahán ek májrá dekho—sabhon kí ạdálat karnewálá ạdálat men láyá gayá; jo rástí ke sáth dunyá kí ạdálat karegá, nárástí se us kí ạdálat kí gaí; jo lákhon firishton aur muqaddason ke bích ạdálat ke taḳht par baiṭhegá, so ádmí kí ạdálat men khaṛá húá, aur us par aisá zulm húá, jo chor aur ḳhúní par nahín hotá.

Masíh kí ázmáish nárawá thí: is ke subút men ham yih báten sochen:—

1. Jab ạdálat taiyár na húí, aur us kí kuchh taftísh na kí gai, tab hí unhon ne báton se aur ạmalon se *us ke sáth bahut burá sulúk kiyá*:—use bándhá, us se ṭhaṭṭhá kiyá, us ko márá, us kí ánkhen mundwáke us ke munh par tamáche máre, aur kahá, Nabúwat kar, ki kis ne tujhe márá; aur us ke ḳhiláf kufr baká. Ádmí ko pahle márke tab us kí taftísh

Digitized by Google

karní kaisí baṛí beinsáfí hai! Yih Masíh ke liye gam aur afsos kí rát thí; aur yih zulm us kí qaum ke sadr hákim hí ke ghar meṉ húá.

2. Us kí taftísh ek majlis ke sámhne húí, *jis ká haqq na thá*, ki us kí ạdálat kare. Pahle yih majlis, yạne, Sanhedrin rástkár ạdálat aur mazlúmoṉ kí panáh thí; par ab wuh un ádmíoṉ se mạmúr húí, jo ḍáh, aur kína aur beinsáfí se pur the. Siwáe is ke, Rúmíoṉ ne is majlis se un qusúroṉ kí taftísh, jin kí sazá maut thí, karne kí ijázat le lí thí, aur us ká haqq na thá, ki Masíh par fatwá de. Jab us par zulm kiyá, tab Pilátús ke pás bhejá; us ne Herúd ke pás; aur us ne phir Pilátús ke pás.

3. Aur unhoṉ ne Pilátús ke sámhne kahá, ki Yih fitna barpá kartá hai, aur logoṉ ko sikhátá hai, ki Qaisar ko ḳhiráj dená na cháhiye. *Yih bilkull jhúṭh thá.* Us kí tạlím aisí pák thí, ki kína us meṉ ek dág bhí daryáft na kar saká; wuh hákimoṉ ká tábịdár thá, balki aur logoṉ ko sikháyá, ki tábịdár honá cháhiye, Matí, 22 : 21.

4. Kíne ke sabab se unhoṉ ne *jhúṭhe gawáh* házir kie. Jab insán Masíh se kína karte, to sab se bure gunáh meṉ phaṉs játe haiṉ.

5. Aur ek tarah us ạdálat ne us kí beinsáfí kí:—jab wuh na bolá tab ḳhafá hoke use be-adab kahá; aur jab achchhí tarah se bolá, tab us ke kahne kí malámat karke us ke munh par márá. Us ne un ke jạlsáz suwáloṉ ká jawáb na diyá, táki jo Yashạiyáh Nabí se (53: 7) kahá gayá, púrá ho; yạne, Wuh mazlúm thá, wg. Wuh jawáb de saktá thá; wuh lájawáb na thá, lekin un ke suwál jawáb ke láiq na the. Tab wuh us kí ḳhámoshí ko burá kahte the. Aur jab wuh bolá, aur un kí kuchh be-adabí na kí, tab unhoṉ ne us ke munh par márá. Siwáe us ke, aur koí aise zulm kí bardásht nahíṉ kar saktá thá.

6. Usí zabán ne, jis ne bárhá kahá, ki wuh qusúrwár nahíṉ hai, us par maut ká fatwá diyá. Pilátús ne sab kuchh suná; aur jab daryáft kiyá, ki tuhmat bilkull jhúṭhí aur kíne ke báịs se hai; to apne háth dhoke kahá, ki Is be-qusúr ká ḳhún mujh par na ho; tum jáno. Is tarah se Masíh kí safáí súraj ke mánind áshkára húí; tau bhí logoṉ ko rází karne ke liye wuh maut ke hawála kiyá gayá.

Hásil i kalám.—1. Is májare se ham síkhte haiṉ, ki agarchi hameṉ har ek jạlsáz suwál ká jawáb na dená cháhiye, tau bhí zarúr hai, ki ímándárí aur waf́ádárí ke sáth *sachái ká iqrár kareṉ.* Sach hai, ki Masíh un kí aksar báteṉ sunke chup rahá; lekin jab unhoṉ ne sáf púchhá, ki Tú Masíh us Mubárak ká Beṭá hai? tab us ne jawáb diyá, Maiṉ wuh húṉ!—Mar. 14 : 61, 62. Wuh jántá thá, ki is iqrár ke sabab se wuh merí ján lenge. Is sabab se hawárí kahtá hai, ki us ne Pilátús ke áge achchhá iqrár kiyá, 1 Tim. 6: 13. Is meṉ Masíh hamárá namúna húá. Jab ki chup rahne se sachái radd kí játí hai; jab Ḳhudá ká jalál hamáre iqrár se záhir hogá; tab iqrár karná cháhiye. Masíh ne kahá hai, ki "Jo koí ádmíoṉ ke áge merá inkár karegá, maiṉ bhí, apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká inkár karúngá," Matí, 10 : 33. Ek buzurg ne kyá ḳhúb kahá hai, ki "Maiṉ kyá hí maut pasand na kartá, aur kyá hí sazá na sahtá, háṉ, jahannam meṉ ḍálá játá, us se pahle ki apní tamíz ke ḳhiláf kuchh kahúṉ." Ham sachái ke liye kitní hí baṛí qímat kyúṉ na deṉ, tau bhí wuh sastí ṭhahregí. Masíh ne ján ke ḳhatre meṉ use qabúl kiyá; aur shahídoṉ ke gol ke gol ne is meṉ us kí pairawí kí hai. Áge ham záhiran gunáh kí pairawí karte the; kyá ab Masíh ke liye wuhí na kareṉ, jo us waqt Shaitán ke liye karte the; Ham us waqt apní sharm ke kám meṉ faḳhr karte the; kyá ab apní ịzzat se sharmáeṉ? Kyá ham cháhte haiṉ, ki Masíh ham ko us baṛe

Digitized by Google

dín qabúl kare? Agar ham us ká iqrár kareṉ, to wuh hamárá iqrár karegá. Yih farz ham par zarúr hai.

2. Ádmíoṉ kí gálí aur dhamkí *sabr ke sáth sunná ḳhúb* aur Masíh ke mánind hai. Wuh un ke sámhne barre kí mánind khaṛá rahá; jab unhoṉ ne use kosá, to us ne phir na kosá. Tum us kí bardásht aur sabr ke muwáfiq chalo: wuh tumheṉ yih hukm kartá hai, Matí, 11: 29. Is se tumháre dushman qáil ho jáenge; tum ḳhátir-jamạí páoge; díndárí kí ịzzat kí jáegí; aur Ḳhudá tumhárí safáí záhir karegá.

Dúsrá mazmún wuh nárawá FATWÁ hai, jo Masíh par diyá gayá.

I. *Kis ne yih fatwá diyá?* Pilátús ne, jo Rúmíoṉ kí taraf se Yahúdiyáh par hákim thá. Tawáríḳh meṉ likhá hai, ki us par us kí saḳhtí aur zulm ke sabab se nálish kí gaí, aur us ko hukm milá, ki Rúm meṉ jáke jawáb-dihí kare. Us ne wahán jake apne taíṉ már ḍálá. Mạlúm hotá hai, ki us ne samjhá, ki sháyad yih Ḳhudá ká Beṭá hai; aur us ne na cháhá, ki us par fatwá de; tau bhí us ke dil meṉ itní rástí na thí, ki ádmíoṉ kí dushmaní sahke apní tamíz aur ạql ke mutábiq chale. Wuh Qaisar aur tuhmatíoṉ se itná ḍartá thá, ki us ke dil meṉ Ḳhudá ke ḳhauf kí jagah báqí na rahí. Is tarah se ḳhudgarazí Ḳhudá ke ḳhauf se baṛí thí, aur us kí halákat ká báịs ṭhahrí.

II. Us ne *kis par* fatwá diyá? Qusúrwár par? Nahíṉ! Usí kí zabán ne bárhá kahá, ki Yih qusúrwár nahíṉ. Kyá ạmí shaḳhs par? Nahíṉ, balki us par, jis ká nám, jis kí ḳhúbíoṉ kí ḳhabar, jis ke májaroṉ ká charchá us mulk kí hadd tak pahunchá thá. Pilátús ne beshubha suná thá. Tau bhí us ne us par dangaloṉ ke chilláne ke sabab se fatwá diyá.

III. *Kaun sá fatwá diyá?* Us ká ḳhulása yih hai, ki Masíh ke sáth aisá kiyá jáe, jaise Yahúdíoṉ ne cháhá. Aur unhoṉ ne kyá pukárá? Use salíb de! use salíb de!

1. Yih niháyat *nárást aur nárawá* fatwá thá. Nálish kí ek bát bhí sábit na húí. Aur jab ki unhoṉ ne nálish kí, ki wuh apne taíṉ Ḳhudá ká beṭá kahtá hai, agar sábit karte, to wuh wájib ul sazá na hotá; kyúnki yih bát sach thí; aur jab us ne yih kahá, ki Main Ḳhudá ká beṭá húṉ, to kuchh qusúr na kiyá.

2. Baṛí *saḳhtí* is fatwe meṉ thí. Us ne Masíh ko us ke jání dushmanoṉ ke háth meṉ somp diyá. Wuh jántá thá, ki Yahúdí log us ke sáth aisá burá sulúk karenge, jaisá kisí qusúrwár ke sáth na karná cháhiye.

3. Us meṉ *fareb aur dagá* thí. Yih to qánún ke parde meṉ ḳhún karná thá. Us ne apne taíṉ fareb diyá, jab pání mángá, aur háth dhoke kahá, ki Maiṉ us ke ḳhún se sáf húṉ: tum jáno. Sach hai, ki unhoṉ ne qabúl kiyá, aur kahá, ki Us ká ḳhún ham par aur hamárí aulád par ho! par yih híla-bází Pilátús ke kuchh kám na áegí—wuh áḳhir ko us ke taḳht ke sámhne us ke munh se fatwá sunegá, jis par us ne náhaqq ká fatwá diyá. Yahúdíoṉ ne is gunáh ká bojh hásil kiyá; par us ko riháí na milí.

IV. Masíh ne *kis taur se* yih nárást aur saḳht fatwá suná? Sabr se. Apne taíṉ apne Báp kí marzí par chhoṛá; us par bharosá kiyá, aur apne dushmanoṉ ke liye duạ́ mángí. Us ne na ḍarpokne ke mánind apní ján ke liye minnat kí; na ḳhafá hoke kosne lagá; na dilgír hoke ghabrá gayá. Har tarah se wuh hamáre liye kámil namúna húá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Dekho, qánún aur shariạt ke híle se kyá hí sharárat húí. To bahut munásib hai, ki ham *rástbáz aur ạdil hákimoṉ ko Ḳhudá se mángeṉ*,—aur apne mulk ke hákimoṉ ke liye nit duạ́ kareṉ; aur mulk ke achchhe bandobast aur qánún ke liye bhí duạ́ kareṉ. Rást qánún aur rástbáz ḥákim baṛí niạ-

Digitized by Google

maten hain. Munásib hai, ki har ek shakhs hákim kí madad kare, aur badkáron par nálish kare, aur un kí panáh na kare. Zarúr hai, ki munájáten, aur duáen, aur shafáaten, aur shukrguzáríán bádsháhon ke, aur un sab ke liye, jo ahl i iqtidár hain, kí jáen, táki ham púrí saláhiyat aur waqár men itmínán aur árám se zindagání basar karen, 1 Tim. 2: 1, 2.

2. Ham is se daryáft karte hain, ki *dunyawí fáida aksar tamíz ko dabátá hai.* Tamíz ne Pilátús se kahá, ki Is kám se báz rah! fáide ne kahá, ki Kar; so wuh Qaisar se ziyáda, aur Khudá se kam, ḍará. Is sabab se munásib hai, ki ham khayál karke is burái se panáh len.

Yád karo, ki dunyawí fáide aur khushí mahang molí hain, kháss karke jab dilí árám un ke badle men khoyá jáe. Tamám dunyá men kuchh nahín hai, jo kalapnewálí tamíz ká iláj ho saktá hai. Jab ádmí is tarah se gunáh kartá, to us kí tamíz se jo ḍar, aur sharm, aur náummedí paidá hotí, so bardásht se báhar hai. Yahúdáh aur Pilátús ká ahwál socho.

Apne kámon ká anjám socho. Tum sadá kí fasl ke liye bote ho; jo booge, so hí káṭoge.

Yád karo, ki jo beímání aur bewafái abhí karte ho, so tumhárí maut ke waqt ko talkh kar degí; kháss karke agar Masíh ko dunyawí khushí kí khátir bechoge, to is kí yád tumháre bistar i marg ko kánṭon se bhar degí. Maut bizzátihí talkh hai;—aur kaisí badtar hogí, us waqt jab ki na ummed ho, aur na tasallí, balki un ke badle men burí tamíz gunáhon ko yád diláe, aur ánewále ranj ká khayál ubháre! Maut men burí tamíz kí táqat pahchání jáegí.

3. Masíh Pilátús kí adálat men mulzim ṭhahrá; aur isí liye *tum Khudá kí adálat se chhúṭ jáoge,* agar tum us ke ho jáo; kyúnki wuh tumháre iwaz men mulzim húá. Agar Khudá ímándáron par halákat ká fatwá dene ká iráda kartá, to kabhí Masíh par maut ká fatwá dene na detá.

Kaisí ajíb bát hai, ki hamárí fath us ke maglúb hone se húí! hamárí khushwaqtí us ke ranj se! us ke mulzim hone se ham beilzám ṭhahre! us ke lanatí hone se ham mubárak húe! us ke kánṭon ke táj se hamen jalál ká táj milá! us kí maut se hamárí zindagí húí!

Khudá ká, us kí bebayán niamat ke liye, hazár hazár shukr ho!

XXV.

MASÍH KÁ KALÁM.

JO US NE YARÚSALAM KÍ AURATON SE KAHÁ.

Aur logon kí barí bhír, aur auraten, jo us ke wáste chhátí píṭtí, aur ro rahí thín, us ke píchhe píchhe chalín. Yisú ne phirke, un se kahá ki Ai Yarúsalam kí beṭío, mujh par na roo, balki áp par, aur apne larkon par roo.—*Lúká* 23: 27, 28.

Jab ki Masíh par maut ká fatwá húá, tab maut us ke píchhe shitábí se ho lí. Upar ki sanad men ek bát ká zikr hai, jo yád karne ke láiq hai; yane, qatl-gáh kí ráh men bahut si auraten us ke píchhe píchhe chalín; aur unhon ne us ke liye mátam kiyá: na har ek dil sakht thá, na har ek ánkh khushk.

Sanad men Masíh unhen Yarúsalam kí beṭíán, yane, báshinde kahtá hai; muwáfiq in qaulon ke, yane, "Saihún kí dukhtarán"—"Isráel kí beṭíán." Wuh bahut thín—ek barí bhír—jo gam aur wáwailá ke sáth shahr se Masíh ke píchhe qatl-gáh kí ráh men chalín.

Jin jin mufassiron ne is bát ko sochá hai, so un auraton ke gam aur afsos ke sabab kí bábat ápas men muttafiq nahín hain. Baze samajhte hain, ki un ke ánsú aur mátam sirf un kí aslí narm-dilí ke ásár the, jo aise gam kí hálat ke

Digitized by Google

sabab se húe; par Kálvín aur bahut aur, unheṉ Ḳhudáwand kí mahfúz kí húí bachtí us haulnák waqt meṉ samajhke, ásár i mazkúr un ke ímán ko mahsúb karte haiṉ.

Masíh ne unheṉ jawáb diyá, ki "Ai Yarúsalam kí beṭío, mujh par mat roo." Ajab tarah kí bát hai, ki Masíh ne, jab ki wuh aisí shadíd saḳhtíáṉ aur musíbateṉ sahtá thá, to unheṉ rone se manạ kiyá! Agar kabhí dil ká pára pára karnewálá hádisa húá ho, to yihí thá. Háe! kaun rone se báz rah saktá!

Jo jo un ká gam sirf tabíạt ká samajhte haiṉ, so yaqín karte haiṉ, ki Masíh ne is jawáb se aise ánsúoṉ ko manạ karne cháhá. Jo samajhte haiṉ, ki un ká afsos ímán ká phal thá, so batláte haiṉ, ki agarchi Masíh ne manạ kiyá, tau bhí us ká matlab thá, ki áp par ḳháss karke roná cháhiye: goyá wuh kahtá hai, ki Tum merí musíbat par baṛá afsos kartí ho; par merá ranj jald guzar jáegá, lekin tumhárá der tak rahegá;— jis meṉ wuh apní rahm-dilí aur mihrbání záhir kartá, ki wuh auroṉ kí tasdíoṉ aur bojhoṉ ke sabab ziyáda, aur apne ranj ke sabab kam fikrmand thá. Aur haqíqatan jo musíbat ke din un par áne ko the, so ḳhaufnák the. Kis ne nahíṉ suná hai, ki un ke shahr kí halákat meṉ un par kaisí balá i shadíd áí? Aur kaun us ahwál ko sunke yá paṛhke apne ánsú rok saktá hai?

Ab agar ham samjheṉ, ki in bátoṉ ká pahlá bayán ṭhík hai, ki Masíh ne un ká afsos aur mátam tabạí jánke manạ kiyá, to us se yih natíja niklegá, ki (1.) Masíh kí musíbatoṉ ke ḳhayál se jo gairat aur afsos paidá hotá hai, so fazl ká nishán i bezawál nahíṉ hai. Agar dúsrá bayán ṭhík ṭhahre, ki wuh afsos un ke ímán ká phal thá, aur wuh ánsú haqíqí mahabbat se bhate the, to natíja yih hogá, ki (2.) Un musíbatoṉ par, jo Masíh ne hamáre wáste uṭháiṉ, tasauwar karne se dil par baṛí tásír hotí hai, yaháṉ tak ki wuh pighaltá aur shikasta ho játá hai.

Maiṉ in donoṉ bátoṉ ká faisala na karke, ki kaun durust hai, donoṉ ká bayán karúṉgá; is liye ki donoṉ se ham log fáida hásil kar sakte haiṉ. Pahlí se shurụ́ kartá húṉ:

Masíh kí musíbatoṉ ke ḳhayál se jo gairat aur afsos paidá hote haiṉ, so fazl ke nishán i bezawál nahíṉ haiṉ.

Is ḳhayál kí sachái in bátoṉ se wázih hogí:—

I. Ki un meṉ, har tarah kí tásírát pái játí haiṉ, *jo sirf chand roza ímándár haiṉ.* Sangín zamín sunnewáloṉ ne, Matí, 13: 20 áyat, kalám ko ḳhushí se qabúl kiyá; aur waisá hí Yuhanná ke sunnewáloṉ ne, jo thoṛí der tak cháhte the, ki us ke núr meṉ ḳhush hoṉ, Yúh. 5: 35. Ab, agar kalám ke sunne se ḳhushí paidá ho saktí hai, to afsos bhí kyúṉ nahíṉ hotá? Agar Injíl kí tasallí kí báteṉ ek ko ubhár saktíṉ, to us kí gam kí báteṉ dúsre ko kyúṉ nahíṉ ubhár saktíṉ? Balki un Isráelíoṉ ne baṛá mátam kiyá jin se Músá ne kahá, ki Tum dasht meṉ maroge, kyúnki tum Ḳhudá se phir gae, Gintí, 14: 26—40. Ham jánte haiṉ, ki Ḳhudá ne un meṉ se bahuteroṉ ko muạ́f kiyá; par tau bhí us ne un kí bidạtoṉ ká intiqám liyá; aur bahuteroṉ se náḳhush rahá, 1 Kar. 10: 5. Kitáb i Muqaddas meṉ un ke bárhá rone ká bayán hai; tau bhí un ke dil Ḳhudá kí taraf mustaqil na rahe.

II. Agarchi hamárí kashishoṉ aur gairat meṉ, rúhání bátoṉ kí bábat, jumbish ho saktí; tau bhí ho saktá hai, ki hamárí *ḳhwáhisheṉ aur dil ke matlab bilkull tabạí aur nafsání hoṉ.* Jab ki maiṉ kisí ko dekhtá húṉ, ki kalám yá duạ́ ko sunne se bahut ghabrátá, yá ánsú bahátá hai, tab bhí maiṉ fauran yaqín i kámil nahíṉ kar saktá húṉ, ki beshubha yih fazl ká asar hai; kyúnki mumkin hai, ki yih sirf mazmún kí dilsozí yá muta-

Digitized by Google

kallim kí fasáhat, yá áwáz kí gamginí se húá. Jaise ánsú ímán se paidá hote, waise hí in báton se bhí ho sakte hain.

Jab buzurg aur námwar Ágastin Masíhí na húá thá, tab kabhí kabhí Ambros ká wạz suná kartá thá; aur us kí bábat us ne kahá, "Us kí sunne se mujh men barí harkat húí, balki bárhá ánsú baháe:" tis par bhí wuh harkat mazmún kí khúbí se nahín, balki sirf mutakallim ke dabdabe se húí. Aur Hizqíel Nabí ke sunnewálon ká yihí hál thá, Hiz. 33. 32.

III. Kashishon kí yih harkaten kabhí kabhí *dil ke ittifáqí hál se* hotí hain. aur dil kí ạin tabíạt se nahín. Koí koí waqt sab se sakht dil zará sá narm ho játá hai: par yih us kí ạin tabíạt nahín hai; balki sirf tamíz yá khayál kí nágahán harkat hai. Mutábiq is ke Khudá un kí bábat gila kartá hai: "Ai Ifráím, main tujh se kyá karún; ai Yahúdáh, main tujh se kyá karun? ki tumhárí nekí subh ke bádal kí mánind hai, aur subh ke shabnam kí mánind játí rahtí hai." Hús. 6: 4. Phir, "Aur jab ki us ne unhen qatl kiyá, tab unhon ne use dhúndhá, aur báz áe, aur sawere Khudá ke tálib húe, aur yád kiyá, ki Khudá un ká pahár, aur Haqq Taạlá un ká naját denewálá thá. Lekin unhon use apne munh se bhuláyá, aur apní zabánon se us se jhúṭh bole," Zab. 78: 34—36. Agar un ká is tarah se Khudá ko yád karná un ke dilon kí tabíạt se hotá, to páedár hotá; aur wuh shír-garm aur beṭhikáná na hote.

Hásil i kalám.—1. Jab ki ho saktá hai, ki wuh, jin ke dil kabhí kabhí narm ho játe, fareb khánewále hon; to *jin ke dil patthar kí mánind sakht hain*, unhen shiddat se ḍarná cháhiye. Kisí bát se un par tásír nahín hotí hai! Kitne hain, jin se ham wuhí kah sakte hain, jo Masíh ne Yahúdíon se kahá: "Ham ne tumháre wáste bánslí bajáí, par tum na náche; ham ne tumháre liye nála kiyá, par tum ne chhátí na píṭí," Matí, 11: 17. Agar wuh, jinhon ne wạda sunke shádmání kí, aur dhamkíán sunke thartharáe, halák ho jáen; to un ká kyá hál hogá, jo sunke bilkull bejumbish aur befikr rahte hain? jo aise sakht-dil hain, ki koí bát un par tásír nahín kartí? Cháhiye ki aise log Ibráníon ke chhaṭhwen báb ko sochke chaunk uṭhen, aur pukáren, Ai Khudáwand, mujh befikr murde ká kaisá anjám hogá? Agar wuh, jo ek bár munauwar húe, aur ásmání bakhshish ká maza chakh gae, aur Rúh i Quds men sharík húe, aur Khudá kí bhalí bát, aur ánewále jahán kí qudraton ká maza urá gae, yahán tak gir já sakte, ki unhen phir tauba karáke nayá banáná mumkin na ho, Ibr. 6: 4—6 to un kí hálat kí bábat ham kyá kahen, aur kaun sá gumán karen, jin par sab se barí aur qadrmand báten qissa i zaíf se ziyáda tásír nahín kartín?

2. Sab ke sab *apne ímán kí bunyád parkhen*. 1 Kar. 10: 12 se sáf wázih hotá hai, ki bahut log, jo apne taín salámat samajhte hain, haqíqatan bare khatre men hain. Aur agar Pák Nawishton par liház kíjiye to mạlúm hogá, ki ádmíon men bátil bharosá bahut jári hai, aur hazáron dín ke iqrár karnewálon ko halák kartá hai. Gal. 6: 3, 4; Yúh. 8: 54; Rúm. 2: 18, 19, 21; Matí, 25: 11, 12; Matí, 7: 22.

Jab tak ki dil nau-paidá na ho, aur tau bhí kabhí kabhí rúhání báton kí bábat is tarah kí jumbish us men hotí hai, to is se jhúṭhá bharosá aisá sahl paidá hogá, jaisá aur kisí bát se nahín ho saktá hai. Is hálat men mạlúm hotá hai, ki wuh dil ịlm aur pahchán ká phal hásil kar chuká hai; yạne, záhir men mạlúm húá, ki us ke ịlm se us ke dil par tásír húí hai. Aisá ádmí apne dil men kahtá hogá, ki Agar main bagair jumbish ke parhtá, suntá, yá duạ mángtá; agar in kámon men merá dil ṭhanḍá aur merá jí sakht

hotá; to zarúr maiṉ apne taíṉ makkár samajhtá: lekin merá hál aisá nahíṉ hai; maiṉ to Masíh kí tasdíq ke bayán se mátam kartá húṉ; jab Injíl meṉ bihisht ká bayán dekhtá húṉ, tab merá dil ajíb shádmání se bhar játá hai. Agar yih báteṉ mujh meṉ na pái játíṉ, to zarúr maiṉ apne haqq meṉ shakk látá; par baraks is ke mere dil meṉ jumbish, aur merí aql meṉ marifat hai; is se yaqín hotá hai, ki merá hál achchhá hai. Maiṉ ne bárhá suná hai, ki sirf pahcháu par bharosá na rakhá cháhiye; par dil meṉ ásár ḍhúṉḍhná munásib hai: aur maiṉ ne aisá hí kiyá hai. Maiṉ ne suná hai, ki aql meṉ raushní aur dil meṉ ṭhanḍak makr ká sáf nishán hai; aur jab koí sachchá ho, tab us kí aql kí raushní dil par bhí tásír kartí hai: aur yihí merá hál hai; is liye maiṉ salámat húṉ.

Ai dil! nae janam ke sab jhúṭhe nishánoṉ meṉ se wuh sab se khatarnák haiṉ, jo sachche nishánoṉ kí mánind haiṉ; kyúnki Shaitán tab hí aisí halákat, jo be iláj hai, látá hai, jab ki núrání firishte ke bhes meṉ átá hai. Sháyad tumháre dil kí narmí sirf tabíat kí harkat ho; sháyad wuh tumhárí khush-mizájí se hotí hai, aur na dil kí sachchí tabdílí se. Yih ho saktá hai; is wáste bedar na baiṭho; par ḍaro, aur khabardárí se chalo. Agar tum apne dil kí taftísh karte, to sháyad malúm hotá, ki báwajúde ki bihisht kí khabar se wuh khush hai, tau bhí tumhárí mahabbat wahán nahíṉ hai. Agarchi tum Masíh ke gam ke bayán se gamzada hote, tau bhí sháyad tum *gunáh* ke sabab yaháṉ tak gam nahíṉ karte, ki nafs kí ekhí khwáhish ko salíb par khíncho, yá ek hí lazíz yá faidamand gunáh se, Masíh kí khátir báz áo.

Ab, ai paṛhnewále, agar yih terá hál ho, to dil kí kashishoṉ se kyá fáida hogá? Jab ki tú gunáh ke wasíle se Masíh ko roz roz goyá barchhí se mártá hai, to kyá wuh un áṉsúoṉ kí qadr nahíṉ jántá hai, jo tú us ke gam ká bayán sunke bahátá hai? Áh! fareb mat kháná! Háṉ, sháyad tum apne ánsú Masíh ke lahú kí jagah meṉ rakhte ho, aur un par bharosá rakhte. Is liye dil kí taftísh karo, aur sahaj se dil ká halák karnewálá bharosá mat qabúl karo.

Phir, agar ham samjheṉ, ki un auratoṉ ká gam un ke ímán ká phal thá, to us se yih mazmún pesh áwegá:—

Un musíbatoṉ par, jo Masíh ne hamáre wáste uṭháíṉ, tasauwar karne se dil par baṛí tásír hotí hai, yaháṉ tak ki wuh pighaltá aur shikasta ho játá hai.

Ek wada húá, ki "wuh mujh par, jise unhoṉ ne chhedá hai, nazar karenge, aur wuh us ke liye mátam karenge, jaisá koí apne pahlauṭhe ke liye gam kartá hai," Zak. 12: 10. Ab sanjídagí ke sáth *asl aur sabab* ko socho: "wuh *mujh* par nazar karenge; ímán kí nigáh se dil pighalke shikasta ho játá hai." Aur *asar* bhí socho: "aur us ke liye mátam karenge;" yane, afsos ki kaṛwáhaṭ aur talkhí malúm karenge. Sachchí tauba ímán kí ánkh ká áṉsú hai; aur us mátam kí qadr aur darja, jo Masíh kí tasdíq par ímán ke sáth nazar karne se paidá hotá hai, so do tashbíhoṉ se bayán kiyá játá hai; yane, báp ká mátam eklaute aur azíz beṭe kí maut par; aur Isráel ká roná Yúsíá bádsháh par Majiddo ke wádí meṉ. Is ke bayán karne ke liye maiṉ chár bátoṉ ká zikr karúngá.

I. Masíh par, aur us kí tasídq par, ímán kí ráh se nazar karná *áp hí áp dil par bahut tásír kartá hai.* Ímán goyá sachchá áína hai, jis meṉ us kí sárí musíbateṉ aur ranj nazar áte haiṉ; yih ranj us meṉ haqíqí malúm hotá hai—khayálí nahíṉ. Ímán kahtá hai, Yih kalám, yaqín ke láiq hai, ki Masíh hamáre se jism meṉ mulabbas húá—wuhí, jo sab ká Alláh Taálá mahmúd i abadí, Rúm. 9: 5; akelá Khudáwand, aur zamín ke bádsháhoṉ ká makhdúm hai, insán baná—

Digitized by Google

balki is jism men us ne Khudá ke behadd gazab ko sah liyá, jis se wuh hairán aur pareshán húá; zindagí ká Khudáwand salíb par laṭká rahá; aur yih sab mere badle men! Merí khátir us ne áh khínchí, aur apná khún baháyá; mere hí gurúr, aur nafs, aur beímáni, aur sakht-dilí ke sabab se us par yih sirá bojh paṛá. Agar koí baṛá sakht aur sang-dil is tarah se Masíh kí tasdíq ko haqíqí jáne, to us par bhí tásír hogí. Kisí bát ko haqíqí aur yaqíní jánne men, aur use qissa yá shakkí tawáríkh samajhne men baṛá farq hai.

II. Par ímán na sirf yaqín kartá hai; balki *dil par asar bhí kar saktá hai;* aur tab dil zarúr narm ho jáegá. Ai ímándár, kyá tú Masíh ko apní hí jagah men yane, tere liye Khudá ká gazab sahte húe, dekhke sakht-dil rah saktá hai? Jab tú, Izháq ke mánind, bándhá gayá, táki insáf ke liye qurbán ho jáe; aur Masíh, menḍhe kí mánind tere badle men zabh kiyá gayá;—jab tere gunáhon ke sabab se Khudá ke qahr ká baṛá túfán húá, tab tere badle men Masíh, Yúnas Nabí ke mánind, gazab ke samundar men ḍálá gayá! to, ai paṛhnewále, kyá terá dil ek ghanṭe tak in khayálon kí bardásht kar saktá hai? Jab ki tú Masíh ko khún-álúda salíb par se utarte dekhtá, aur dil men yaqín kartá, ki Us ne mere hí liye ye zakhm páe; in koṛon ke dágon se mujh ko salíb húí;—to kyá yih khayál tere dil men kánṭe kí mánind na chubhegá?

III. Ímán Masíh kí maut men kaí báton ko dekhtá hai, *jin ke sabab dil mahabbat se bhar játá hai,* aur us ke huzúr men shikasta hotá. Jab Masíh i maslúb ko dekhtá, to yih natíja látá, ki Kyá Masíh mere liye múá? to main sharíạt kí rú se murda thá, aur mujh par maut i abadí ká fatwá húá: "jab ek sab ke liye múá, to sab murda ṭhahre," 2 Kar. 5:14. Jab ki sharíạt ne mujh par fatwá diyá, to merá kaisá bad hál húá! Jab main leṭ gayá, tab ḍar thá, ki sháyad jab tak main na uṭhún, tab tak ạzáb men paṛúngá; mere aur jahannam ke darmiyán goyá faqat ek hí dam ká fásila thá.

Phir, agar Masíh mere liye múá, to main kabhí na marúngá. Agar wuh mulzim húá, to main barí húá. "Khudá ke barguzídon par kaun dạwá karegá? Khudá unhen sádiq jántá hai—Masíh mar gayá!" Rúm. 8:33, 34. Merí rúh aisí bach gaí, jaisí chiṛiyá saiyád ke phande se; main mulzim thá, aur barí ho gayá hún; main murda thá, par ab jítá hún. Áh, Masíh kí daulat i bepáyán! Áh, mahabbat daryáṫ se báhar!

Phir, kyá Khudá ne Masíh ko mere liye aisí musíbaton men paṛne diyá? to wuh kyún kisí chíz ko dareg karegá? Jis ne apne Beṭe ko dareg na kiyá, so albatta us ke sáth sab chízen degá, Rúm. 8:32. Main us par muạfí, miláp, maqbúliyat aur jalál ke liye takiya kar saktá hún: aur wuh zarúr jism kí hájaton ko rafạ karegá. Masíh in sab barkaton kí bunyád hai; balki wuhí áp Khudá kí aur sárí bakhshishon se bihtar hai.

Phir, kyá Masíh mere liye in sab báton ko sabke mujhe chhoṛegá? Hargiz nahín: wuh aisá bojh uṭháke us ko, jis ke liye uṭháyá, tark na karegá.

IV. Ímán daryaft kartá hai, ki Masíh auron ke sáth kis tarah se pesh átá hai. aur *us kí mahabbat ko is bát ke sáth muqábla kartá hai.* Is taur par Masíh kí mahabbat ko dekhne se dil par baṛí tásír hotí hai: us ne jaisá ki mere sáth sulúk kiyá hai, waisá hí bahuteron ke sáth na kiyá; bahut thoṛe hain, jinhon ne mere barábar us se rahmaten páí hain. Bahut hain, jo us ke lahú men bakhra nahín rakte hain—jo khud us gazab ko sahenge, jise us ne mere wáste sah liyá. Us ne mujhe ḍhúnḍhke piyár kiyá, aur lákhon karoron ko chhoṛ diyá; is liye nahín ki

Digitized by Google

main un se bihtar thá—kyúnki main bará gunahgár aur sadáqat se dúr thá. Gunáh men jo mere sharík the, so chhor díe gae hain, aur main le liyá gayá hún!

Hán, Masíhí, ímán kí madad se, *Masíh kí mahabbat ke sáth apní khidmat ko muqábala kartá hai.* Ai merí ján, tú ne Masíh ko, us kí mahabbat ke badle men, kyá diyá hai? us ke liye kyá kiyá? Kyá tú ne mahabbat ke badle mahabbat dí? Kyá tú ne use us qadr piyár kiyá, jis qadr us ne tujh par mihrbání kí hai, yá wuh áp hí khúb hai? Nahín! hargiz nahín! ham ne hazáron bár náshukrí karke use ranjída kiyá; batálaten kabhí kabhí us kí jagah ko hamáre dil men chhín letín. Háe, kambakhtí! ham ne us ká kaisá burá kiyá! Is liye ham sharmindagí se rú-posh hain.

Jab ímán ke aise manzaron se dil par yih tásír hotí, to málúm hotá hai, ki wuh dil "sangí zamín" ke sunnewálon kí mánind nahín hai: yih insán kí nirí aql se nahín ho saktá hai.

Hasil i kalám.—1. Jab ki Masíh kí musíbaton par ímán ke sáth tasauwar karne se dil par yih tásír hotí hai, to albatta ham men ímán bahut kam hai: hamárí súkhí ánkhen aur sakht dil gawáhí dete hain, ki ham aksar auqát ímán ke manzaron par nazar nahín pherte.

2. To beshakk aisí mahabbat ubhárne ke liye *ímán láná cháhiye.* Afsos kí bát hai, ki díndár aksar apne murde dilon ke ubhárne ke liye koshish karte—rasmen aur fazl ke wasílon ko istiamál karte—farz adá karte: tis par bhí pashemán aur dilgír rahte. Ai bechára, merí ek bát sun; sháyad wuh bahut tadbíron se bihtar hogí. Agar tum cháhte ho, ki tumhárá dil gunáh ke sabab shikasta, aur Masíh kí mahabbat se mamúr, aur us kí shukrguzárí se bharpúr ho jáe; to tum na apne dil par jabr karo, na apne táín diqq karo, na apne sakht dil kí bábat gila karo; par ímán ke wasíle se, jis tarah ki úpar bayán húá hai, Masíh kí musíbaton par gaur karke yaqín karo, aur apne piyár ke sáth use muqábala karo. Us par dekho, jise tumháre gunáhon ne chhedá; tab mátam karoge. Yih dil ko ubhárne aur narm karne kí tadbír hai.

3. Munásib hai ki wuh, jinhon ne is tarah se dil kí narmí hásil kí hai, jab tak ki zindagí barqarár rahe, tab tak *Khudá kí taríf o shukr* is kháss niamat ke liye karen. Yih sab se achchhí niamat hai; balki nae ahd kí auwal niamaton men shámil kí gaí hai: "aur main tumhen nayá dil bakhshúngá, aur rúh i jadíd tumháre andar men ináyat karúngá, aur tumháre gosht men se sangín dil ko dúr karúngá, aur ek goshtín dil bakhshúngá," Hiz. 36: 26. Aur Khudá áp us kí qadr batlátá hai: "Khudá ke zabíhe shikasta ján hain; dil shikaste aur pise húe ko Khudá haqír na jánegá," Zab. 51: 17; yane, Khudá ímán aur miskín mizáj ke ek ánsú ko hazáron kohon ke jánwaron se ziyáda qadrmand jántá hai. Phir, "Khudáwand yún farmátá hai, ki Ásmán merá takht hai, aur zamín mere páon kí kursí; wuh ghar kahán hai, ki mere wáste banáte? aur merí árámgáh kahán hai? Ki yih sab chízen to mere háth ne banáín, aur yih sab maujúd húín, Khudáwand farmátá hai. Lekin main us shakhs par nigáh karúngá, jo garíb aur farotan, aur merí bát se larzán hai," Yash. 66: 1, 2; yane, mere nazdík sárí umda aur tuhfa imáraten aise dil kí banisbat beqadr aur hech hain. To har waqt Khudáwand ko mubárakbád kaho, jis ne tumháre liye yih sab kuchh kiyá hai!

Digitized by Google

XXVI.

MASÍH KÍ MAUT KÍ QISM.

Usí ko, jab Ḳhudá ke ṭhahráe húe iráde aur peshdání se sompá gayá, tum ne pakṛá, aur bedínoṉ ke háth se meḳheṉ gaṛwáke qatl kiyá.—Aạmál 2 : 23.

Masíh kí maut ke liye jo kám us ne aur us ke dushmanoṉ ne kiye, so us ká ham bayán kar chuke haiṉ; aur ab us kí maut ká bayán karenge. Us kí maut se us kí pasthálí ḳháss karke húí; aur wuh hamárí ummed kí ḳháss bunyád hai. To is ke bạd gaur karenge :—

1. Us kí maut kí qism yá taur.

2. Us ne kis tarah se us ko sah liyá, yạne, sabr se, tanháí meṉ, aur us taur se ki ham us se tạlím páeṉ; kyúnki us ne sabhoṉ ko, jab wuh salíb par laṭká rahá, apne pichhle sát kalámoṉ se tạlím i pák o latíf dí.

3. Us ke dafn ká taur.

4. Us kí maut ke báṛe iráde aur garazeṉ.

In sab bátoṉ meṉ Ḳhudá ke Beṭe kí baṛí pasthálí ká bayán hotá jáegá.

1. Is sanad meṉ Masíh kí maut ká taur, yạne, us kí maut kí shiddat aur zillat ká taur, ki tum ne use qatl kiyá, aur ḳhásskar us kí be-ịzzatí aur lạnatí maut ká taur ki tum ne use maslúb kiyá, mazkúr hai.

2. Us ke sabab aur wasíle mazkúr haiṉ. Us ká sabab i ḳháss "Ḳhudá kí qazá i mubram aur ịlm i qadím" thá. Us kí har ek bát Ḳhudá kí pák maslahat se ṭhahráí gaí thí.

Wasíle insán ke "bure háth" the. Jaisá ki Ḳhudá kí peshbíní aur maslahat se un par jabr nahíṉ húá; waisá hí wuh un ká ụzr na ṭhahrá. Ḳhudá ká iráda aur, aur un ká iráda aur thá. Us ká matlab pák aur nek thá; un ká nápák aur burá. Ḳhudá ke iráde meṉ Masíh kí maut insáf aur rahm thí; insán ke iráde meṉ ḳhún o beinsáfí; aur Masíh kí nisbat meṉ marná tábịdárí aur farotaní thí. Is se mạlúm hotá hai, ki

Hamárá Ḳhudáwand Ịsá Masíh sab se burí maut, balki salíbí maut se, márá gayá.

Hawárí is kí sáf gawáhí detá hai :—"marne tak, balki salíbí maut tak farmánbardár rahá." Is meṉ us kí pasthálí pahle mazkúr húí—wuh maut tak past kiyá gayá; aur phir wuh bát, jis se yih pasthálí goyá dubráí gaí—salíbí maut tak. Isí tarah se Aạmál 5 : 30 meṉ us ká zikr hai :—"jise tum ne salíb par laṭkáke qatl kiyá."

I. *Us kí maut kí qism* :—wuh jabr kí, bahut dard kí, be-ịzzatí kí, lạnat kí, aur salíbí aur jánkáhí kí maut thí.

1. Wuh *jabr se* húí—na bímárí se, na tabíạt ke bigáṛ se, aur na buṛháí se húí. Wuh apne ạlam i shabáb kí hálat meṉ thá. Zarúr thá, ki us kí maut jabr se ho; kyúnki us meṉ gunáh na thá, ki maut ká darwáza ban jáe; aur agar us kí maut jabr se na hotí, to wuh hamáre gunáhoṉ ká kafára na ho saktá. Jo áp se múá, so kabhí Ḳhudá ke liye qurbán guzráná nahíṉ gayá. Haikal, jo Masíh ke badan kí misál thí, Yúh. 2 : 19, purání hoke na girí; balki jab ḳhúb páedárí se khaṛí thí, tab jabr se giráí gaí.

2. Salíbí maut baṛí *dardnák* thí. Is meṉ maut goyá duhráí aur tihráí gaí thí. Aur jism ke dukhoṉ ke siwáe, us kí ján ko goyá dard i zih húá, Yash. 53 báb. Us ká jism kámil thá, aur us ke hawáss durust; aur isí sabab ziyáda dard darkár thá, táki use ján-bahaqq taslím kare.

3. Salíbí maut *beịzzatí* kí thí; kyúnki is qism kí maut gulámoṉ aur kamtarín ajnabíoṉ ke liye ṭhahráí gaí thí. Jab ázád Rúmí baṛe qusúrwár hote, to salíb par máre nahíṉ játe the. Masíh ne na sirf yih zillat uṭháí, balki us ko haqír na jáná, Ịbr. 12 : 2. Apne Báp kí tábịdárí se, aur hamárí naját kí ḳhwáhish se, us ne ḳhushí se us ko qabúl kiyá.

Digitized by Google

4. Wuh *lạnatí* maut thí. Isí sabab se likhá hai, ki "Wuh hamáre liye maurid i lạn húá; kyúnki likhá hai, ki Har ek jo lakṛí par laṭkáyá gayá, so malạún hai." Yih lạnat sirf rasmí lạnat thí, aur us lạnat kí misál thí, jo gunáh ke bojh sahne se us par paṛí. Mạlúm hotá hai, ki Músá kí rasmí sharíạt meṉ lakṛí par jakṛá jáná lạnatí sirf Masíh kí maut kí peshkhabarí kí rú se ṭhahrá. Aur is meṉ ham Ḳhudá ke intizám kí ḳhúbí dekhte haiṉ, ki Masíh ne Rúmíoṉ ke qánún aur dastúr ke mutábiq maut pái, aur na Yahúdíoṉ ke qánún ke muwáfiq; kyúnki salíbí maut Rúmíoṉ kí sazá thí, aur na Yahúdíoṉ kí. Pák Nawishtoṉ ke ḳhiláf kuchh nahíṉ ho saktá.

5. Salíb par maut *áhista áhista á pahunchí.* Jab maut ek hí zaḳhm se jald hotí, to kam dard hotá hai; lekin jab baṛá dard hotá, aur tau bhí zindagí bahál rahtí, aur sirf dard kí shiddat se rafta rafta kamzorí hotí, aur maut áhiste chalí átí, to baṛá gam hotá hai.

Masíh kí maut kí bábat úpar kí bátoṉ ko ḳhúb sochná cháhiye.

II. *Salíb dene ká taur* yih thá:—ki mulzim apne hí kandhe par salíb ko qatlgáh tak le játá thá; tab us ke sab kapṛe utáre játe the, aur wuh salíb par kíloṉ se laṭkáyá játá thá; kíleṉ us ke háth páoṉ meṉ ṭhokí játí thíṉ. Aur dastúr thá ki us ke sir ke úpar us ke qusúr ká bayán likhke laṭkáeṉ táki sab koí us kí sazá ká insáf mạlúm kareṉ.

III. Ab tín sabab bayán karenge, ki *munásib thá, ki Masíh isí maut se mare,* aur na aur kisí tarah kí maut se: yạne,

1. Is liye, ki maut meṉ *lạnat sahná zarúr thá.* Wuh is dunyá meṉ áyá, táki ham par se har ṭarah kí lạnat uṭhá le jáe; aur jab ki us kí maut hamáre liye ek haqíqí lạnat ṭhahrí, to us ká taur bhí ek rasmí lạnat ṭhahrá. Is tarah se us kí maut haqíqatan aur záhiran lạnat ṭhahrí,—haqíqatan, táki ham lạnat se chhúṭ jáeṉ;—aur záhiran, táki ham ko yaqín ho, ki yih wuhí hai, jo hamáre badle meṉ lạnat ko uṭhá le gayá hai.

2. Is tarah kí maut zarúr thí, táki *us ká ímá aur ạlámateṉ,* jo agle Pák Nawishtoṉ meṉ dí gaí thíṉ, *púrí kí jáeṉ.* Músá ne barinjí sámp ko zamín se uṭháyá; Gintí, 21: 9—aur zarúr thá, ki Masíh usí tarah se uṭháyá jáe; kyúnki yih barinjí sámp us kí ạlámat thá.

3. Phir us kí maut is tarah kí thí, táki *peshíngoí púrí ho.* Likhá hai, "Kyúnki kuttoṉ ne mujhe gherá hai, aur sharíroṉ ke guroh ne merá iháta kiyá hai; unhoṉ ne mere háth aur mere páoṉ chhede. Maiṉ apní sab haḍḍíoṉ ko gin saktá húṉ; wuh mujhe tákte haiṉ, aur ghúrte haiṉ. Wuh mere kapṛe ápas meṉ bánṭte haiṉ, aur mere libás par qurạ ḍálte haiṉ, Zab. 22: 16—18. Phir Zak. 12: 10 meṉ likhá hai, "Aur wuh mujh par, jise unhoṉ ne chhedá hai, nazar karenge." Phir hamáre Ḳhudáwand ne apní maut ká taur peshtar se bayán kiyá. To zarúr hai, ki Pák Nawishte púre kiyẹ jáeṉ.

Hásil i kalám.—1. Kyá Masíh múá? Kyá wuh dardnák, aur beịzzat aur lạnatí maut se múá? To zarúr bizzarúr *Ḳhudá se muạ́fí kí ummed hai,* aur sab se baṛe gunahgároṉ ke liye rihái i kasír, basharte ki wuh salíb ke lahú kí panáh leṉ. Hawárí kahtá hai, ki "Ham usí meṉ us ke lahú ke sabab se naját, yạne, gunáhoṉ kí magfirat páte haiṉ," Kal. 1: 14. "Aur us ke Beṭe Ịsá Masíh ká lahú ham ko sáre gunáhoṉ se pák kartá hai," 1 Yúh. 1: 7. Do bátoṉ se yih bát baḳhúbí záhir hogí: yạne,

Salíb ke lahú meṉ itní *qadr* hai, ki sab se baṛe gunáhoṉ ká kafára kare, aur unheṉ dho ḍále; kyúnki wuh beshqímat hai: "Tum ne jo apní maurúsí ạdat i behúda se naját pái, yih kuchh fání chízoṉ ke, yạne, rúpe sone ke sabab se nahíṉ, balki yih us ke, jo bedág aur beạib barre kí mánind hai, yạne, Masíh ke beshqímat

Digitized by Google

lahú ke sabab se hai," 1 Pat. 1: 18, 19. Masíh ká lahú is wáste aisá beshqímat hai, ki wuh us shakhs se nisbat rakhtá hai, jo "tá abad Khudá i mubárak sab par mukhtár hai." Isí sabab se wuh Aamál 20: 28 men "Khudá ká lahú" kahlátá hai. Isí beshqímatí ke basabab wuh Khudá ko rází, aur us ke aur gunahgáron ke darmiyán miláp kartá hai. So hawárí kahtá hai, ki "Us ke khún ke sabab, jo salíb par bahá, sárí chízon ko milá le; hán, us ke sabab sab chízon ko, kyá zamín par, kyá ásmán par, apní taraf phirá le," Kal. 1: 20. Wuhí lahú, jo zamínion ke liye kafára kartá hai, so ásmánion ko istiqámat bakhshtá hai. Is lahú ke huzúr men gunáh gáib ho játá hai, jaisá sáya jalál-afzá súraj ke áge. Us ke har ek búnd kí áwáz dil ko tasallí detá hai, Ibr. 12: 24. Wuh chhirká jáke ham ko beqarár aur ilzám denewálí tamíz se rihái detá hai, Ibr. 10: 22; kyúnki jab wuh Khudá ko rází kar saktá hai, to kyún tamíz ko árám nahín pahunchá saktá?

Aur jab us men yih táqat hai, to sáf záhir hai, ki *Khudá ne use ímándár qusúrwáron ke istiqmál ke liye tajwíz kiyá.* Beshubha aisá lahú kisí bhárí anjám ke liye baháyá gayá; aur bahut maqámon se sáf záhir hai, ki kis liye baháyá gayá; kháss karke Aamál 13: 39 se yane, "Un sab báton se, jin se tum Músá kí sharíat men sádiq na ho sakte the, har ek, jo ímán látá hai, us ke wasíle se sádiq hotá hai."

Gunáh kí magfirat Masíh ke lahú ke baháe jáne ká kháss matlab hai; aur yih un sab qurbánon se záhir hotá hai, jin se agle zamáne kí kalísyá ko is kí alámat dí gaí thí. Nishánon ke lahú se muáf karne ká iráda záhir kiyá gayá thá.

Aláwa is ke, yád karná cháhiye, ki yih lahú hamáre zámin ká hai. Us ne hamárí jagah ko qabúl kiyá, aur hamárí iwaz sab kuchh bhar diyá; aur jab zámin adá kartá hai, tab qarzdár chhút játá hai. Is sabab se muáfí mumkin hai; balki zarúr hai; aur púrí, balki kasrat se muáfí sab ímándáron ke liye hai. Kaisí shádmání kí bát hai! Kaisí sulh-ámez báten hamáre kánon tak, salíb ke lahú se, pahunchtí hain!

Ai sunnewálo, jo kuchh tumhárí hálat ho,—agarchi tumháre gunáhon ká rang niháyat kálá ho—tau bhí tum Masíh ke lahú se sáf pák ho sakte ho. Pulús kahtá hai, ki "Main to áge kufr baknewálá, aur ízá-dihinda, aur jabr karnewálá thá; lekin main ne rahmat páí, 1 Tim. 1: 13. Par sháyad tú kahegá, ki kyá jáne aur koí is tarah se muáf ho saktá hai, ki nahín? Is ká jawáb Pulús 16 áyat men detá hai: "Par mujh par is liye rahm kiyá gayá, ki Ísá Masíh mujh bare gunahgár par rahm karke apne sabr i kámil ko jalwagar kare, táki main un ke wáste, jo us par hayát i abadí ke liye ímán láenge, namúna banún." Siwáe beímání aur sakht-dilí ke, aur koí chíz tere dil se is lahú kí barkaten rok nahín saktí hai.

2. Jab ki Masíh ímándáron ke liye lanatí salíb par mar gayá, to agarchi muqaddason kí maut men azíyat ho, tau bhí *us men lanat nahín hai.* Maut ká dank báqí hai, lekin us ká zahr nest húá—sab Masíh ne uthá liyá, jab wuh hamáre badle men maurid i lan húá. Ab maut men lanat nahín hai, balki barkaten hain. "Maut tumhárí hai," 1 Kar. 3: 22. Maut se tumhárá kuchh nuqsán na hogá, balki tumhárí bihtarí aur rihái hogí.

3. Jab ki Masíh ne hamáre liye salíb kí lanatí maut sahí, to munásib hai ki ham us ke liye *kisí tarah kí salíb ko utháen.* Masíh ke liye apní bad-khwáhishon ko dabáná—us ke liye dukh sahná—salíb utháná in se bahut hí barkaten sádir hotí hain. Aur wuh kaisí mahabbat hai, jo mahbúb ke liye dukh nahín sah saktí hai? Kaisá sabr hai, jo jalál ke táj ke wáste bardásht nahín kar saktá?

Digitized by Google

4. Hamárí niạmaten barí qímat se mol lí gaí hain. Is sabab se munásib hai, ki ham un niạmaton ko ạzíz o mumtáz samjhen.

Ġaraz, ham ķhabardárí karen, mabádá un niạmaton ko haqír jánen, jinhen Masíh ne aise bare bare dard o musíbat se mol liyá; aur dil o ján se kahen, ki—

Ķhudá ká shukr Masíh ke liye ho!

XXVII.

US KITÁBA KÁ BAYÁN,

JO MASÍH KÍ SALÍB PAR LIKHÁ GAYÁ.

Aur us ke úpar Yúnání, Rúmí, aur Ịbrání *men* yih nawishta likhá thá, ki YIH YAHUDÍON KÁ BÁDSHÁH HAI.—Lúká 23: 38.

Masíh kí maut ke taur ká bayán karne se peshtar main us kitába ká zikr karúngá, jo salíb ke úpar likhá gayá thá. Us men Ķhudá ke intizám kí hikmat bakhúbí áshkára thí. Rúmí logon ká dastúr thá, ki jab kisí ko maslúb karte, tab us kí maut ká sabab takhtí par likhke us ke sir ke úpar lagáte, táki sab logon par apne insáf ko záhir karen: aur Masíh ke úpar bhí ek kitába likhá gayá thá, táki log samjhen, ki yih insáf kí ráh se márá játá hai. Ab ham in báton ko tasauwar karen: yạne—

1. Masíh ká *bayán,* jo us kitába men dákhil kiyá gayá: us ke bádsháhí mansab se us ká bayán húá—"Yih Yahúdíon ká bádsháh hai,"—wuh mansab, jis kí bábat unhon ne ab hí use ṭhaṭṭhe men uṛáyá thá, aur ghuṭne ṭekke hansí ke sáth kahá, ki Ai Yahúdíon ke bádsháh, salám! Ķhudá ne aisá intizám kiyá, ki usí kalám se salíb par us kí safáí aur ịzzat kí jáe—"Yih Yahúdíon ká bádsháh hai" —yá jaisá ki dúsrí Injíl men likhá hai— "Yih Ịsá Násarí Yahúdíon ká bádsháh hai."

2. Wuh *shakhs,* jis ne Masíh ká yih bayán kiyá, Pilátús thá. Jis ne us par maut ká fatwá diyá thá, wuh ab us ke jalál kí shuhrat phailátá hai; kyúnki yih kitába ịzzat ká hai. Par albatta Pilátús ne áp yih na kiyá; kyúnki wuh Masíh ká dushman thá: lekin tá na ho ki Masíh barí ṭhahránewále ká muhtáj ho, intizám i Iláhí ne us ke ek dushman ko is anjám ke liye amáda kiyá.

3. Jis *waqt* Masíh kí yih ịzzat húí, us waqt wuh apní barí pasthálí men thá;—beịzzatí aur hiqárat ká ḍher us par húá thá;—us ke sab shágird use chhoṛke bhág gae the;—ek bhí báqí na rahá, ki us kí safáí ke liye bole, yá us kí pushtí men kuchh kare. Usí waqt Ķhudá ạjíb tarah se, qudrat ke sáth Pilátús ke dil aur qalam ko kám men láyá, táki wuh is ịzzat ke kitába ko likhke salíb par lagáe. Beshubha sirf Pilátús ká ķhayál is men na karná cháhiye, balki Ķhudá ke intizám ko sochná cháhiye, jis se wuh dushmanon ke háthon ke wasíle se apní ķhidmat karátá hai. Is se yih natíja nikaltá hai, ki—

Masíh kí baṛáí ek dushman ke wasíle se sáf záhir kí gaí thí; balki us kí tasdíq aur beịzzatí ke waqt men.

Ab ham is kitába kí ķhássiyat, aur Ķhudá kí parwardigárí us kí bábat sochenge; táki tum befáida Masíh ke ķhitáb par nigáh na karo, jis tarah kí us waqt bahutere karte the.

I. Us kitába kí *ķhássiyat* kaisí thí?

1. Wuh kitába *auron kí mánind na thá,* balki lagáne ke dastúr ke iráde ke ķhiláf thá: kyúnki wuh kitába lagáte the, táki sab logon par fatwá ká insáf záhir ho; lekin yahán ek kitába hai, jis men kisí qusúr ká zikr nahín hai; aur is tarah se Masíh kí safáí par gawáhí detá hai. Un men se bạzon ne is bát ko mạlúm karke Pilátús se ạrz kí, ki "Badal dijíye; mat kahiye, ki Yih Yahúdíon ká bádsháh hai; par kahiye,

Digitized by Google

ki Us ne aisá dạwa kiyá thá." Unhon ne samjhá, ki yih dạwa us ká qusúr thá. Yih ạjíb o garíb hai! Par kyá kahen? Wuh din ạjáib o garáib ká ek din thá. Jaisá us se peshtar aisá koí shaḳhs maslúb na húá, waisá hí aisá koí kitába salíb par nahín lagáyá gayá thá.

2. Wuh kitába *ḳhúb mashhúr húá;* kyúnki tín zabánon men likhá gayá, aur yihí tín sab zabánon se ziyáda járí thín. Us waqt Yúnání zabán dunyá ke aksar mulkon men kam o besh phailí thí; Ịbrání Yahúdíon kí aslí zabán thí; aur Látín Rúmíon kí. Pas, jab ki wuh in tín zabánon men likhá gayá, tab Yahúdí bhí, aur gair qaumon ke log bhí achchhí tarah se use daryáft kar sake.

Is tarah se Ḳhudá ke intizám ká iráda is kí bábat yih thá, ki sárí dunyá use daryáft kare; kyúnki jo kuchh sab logon men mashhúr karná cháhiye thá, so isí tarah se likhá játá thá. Yúsuf muarriḳh kí kitáb men kaí khambhe mazkúr hain, jin par likhá gayá thá, ki "Gairon ká quds ul qudsín men dáḳhil honá gunáh hai." Jab Gordian, Rúm ká tísrá sháhansháh, Fárs ke nazdík márá gayá, tab us ke sipáhíon ne us ke liye ek khambhá khaṛá karke us par, us kí yádgárí ke liye, Yúnání, Látíní, Fársí, Ịbrání, aur Kúfí harfon men kuchh likhá. Isí tarah se jo kuchh Masíh kí bábat likhá gayá, so ḳhúb mashhúr húá.

Aur jaisá ki wuh kitába tín zabánon men likhá gayá, waisá hí ek jagah men, jahán ki ḳháss o ạmm use dekh sakte, záhir kiyá gayá; aur us waqt, jab Yahúdí aur gair qaumon ke log har taraf se bakasrat Yarúsalam men jamạ húe, yạne, Ịd i fasah ke waqt. Garaz, kitába i mazkúr ne Masíh kí safái sábit kí; aur sáre ahwál ne milke us ko mashhúr kiyá.

3. Wuh *ịzzat denewálá* kitába thá; us ḳe wasíle se Masíh maut bhí kí hálat men bádsháhí karne lagá.

4. Wuh *haqq záhir karnewálá* kitába thá; us ne Yahúdíon aur but-paraston kí tuhmaton, aur jhúṭhon, aur bad-goí, aur kufr ke zidd men Masíh kí ịzzat, aur rutba aur safái kí pushtí kí. Is liye ki us ne apne taín Ḳhudá ká Beṭá ṭhahráyá, unhon ne use farebí aur káfir kahá thá; lekin ab use Isráel ká bádsháh kahte hain!

5. Us kitába men *peshḳhabarí* thí; us se yih murád thí, ki Masíh kí bádsháhat baṛhegí, aur us ke nám kí shuhrat sárí qaumon men phailegí. Jaisá ki Masíh ká haqq hai, ki dunyá kí sárí bádsháhaton men dáḳhil hoke apná taḳht muqarrar kare; us kitába se mạlúm húá, ki wuh waisá hí karegá, aur Ịbráníon, aur Yúnáníon, aur Rúmíon ko apne pás buláegá. Aur kuchh taạjjub nahín hai, ki yih peshḳhabarí gunahgár Pilátús se kí gaí; kyúnki Kayafá ne, jo Pilátús ke barábar gunahgár thá, usí tarah kí pesh-ḳhabarí dí; yạne, "us sabab se ki us baras sardár káhin thá, ḳhabar dí, ki Ịsá us ummat ke wáste maregá; aur sirf ummat ke liye nahín, balki is liye bhí, ki Ḳhudá ke farzandon ko, jo paráganda húe, báham jamạ kare," Yúh. 11 : 51, 52. Hán, bahuteron ne Masíh ke nám se nabúwat kí hai, jinhen tau bhí wuh kabhí qabúl na karegá. Matí, 7 : 22.

6. Us ká yih ḳhitáb *betabdíl* hai. Yahúdíon ne cháhá, ki Pilátús us kitába ko badle; par un kí sárí koshish láhásil rahí: us ne un ke taqáza ke zidd men kahá, "Main ne jo likhá hai, so likhá;" goyá Main ne us ká kitába likhá; mujhe tang mat karo; main ek harf bhí na badlúngá. Albatta Pilátús ke iráde kí istiqámat sirf Iláhí intizám ko mahsúb ho saktí hai. Taạjjub kí bát hai! wuh, jo áge hawá se hilte húe sarkanḍe ke mánind thá, ab pítal ke khambe ke muwáfiq mazbút ho gayá. Aur is se bhí baṛe taạjjub kí bát yih hai, ki us ne Masíh ká yihí kitába likhá, Yih Yahú-

Digitized by Google

díoṉ ká bádsháh hai—jis ke sabab se us ne thoṛí der peshtar muztarib hoke us par maut ká fatwá diyá thá. Tab Qaisar se ḍartá thá; aur ab Masíh ká munádí hoke use Yahúdíoṉ ká bádsháh pukártá hai.

II. In bátoṉ meṉ *Ḳhudá ká intizám, is kí bábat, jalálí aur hairat-afzá thá;* yaṉe,

1. Pilátús ke wasíle se *wuh kám karáná, jo us kí ạin marzí ke ḳhiláf thá.* Jo is meṉ Ḳhudá ká iráda thá, so albatta Pilátús ke iráde se bahut dúr thá. Wuh sharír hoke Masíh se kuchh mahabbat nahíṉ rakhtá thá. Us ne us par maut ká fatwá diyá thá; tau bhí use Yahúdíoṉ ká bádsháh mashhúr kiyá. Ḳhudá ne us ká qalam aisá chaláyá, ki us ne apne dil kí bát na likhí, balki us ke ḳhiláf; yaṉe, Ḳhudá ke Beṭe ke bádsháhí mansab kí sáf gawáhí dí.

2. Ḳhudá ke intizám ká jalál is meṉ záhir húá, ki *usí waqt* us hiqárat aur beịzzatí ká *wájib* aur ṭhík ịláj kiyá, jo Masíh par paṛí.

3. Aur is meṉ, ki jab Pilátús aisá kamína mizáj rakhtá thá, ki logoṉ ko ḳhush karne ke liye sab kuchh kartá, aur us ká kuchh ṭhikáná na thá; tau bhí Ḳhudá ne use qáim aur mazbút rakhá, yaháṉ tak ki us ne logoṉ kí minnatoṉ se kuchh na kiyá.

4. Aur is meṉ, ki Masíh ko márne se jo *beịzzatí* húí, *so haqíqí qusúrwároṉ par paṛí:* goyá Pilátús kahtá, ki Tum ne mujh par jabr karke mere wasíle se apne bádsháh ko maslúb karáyá, aur ab is kám kí sharm tum hí par áe. Wuh sádiq hai: us ká koí qusúr nahíṉ, par tumhárá hai.

5. Aur is meṉ, ki yih kitába Masíh kí salíb par *aisí baṛí bhíṛ ke bích* lagáyá gayá, ki aur kisí hálat meṉ us kí ziyáda shuhrat nahíṉ ho saktí thí. Ḳhudá ke sáre kám ạjíb haiṉ! Us ke intizám ká bhed insán kí samajh se báhar hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Ḳhudá apne intizám se *sharíroṉ ke muhásaboṉ aur aạmál se apná jalál záhir kar saktá,* balki aksar auqát aisá hí kartá hai. Wuh Masíh kí ịzzat aur jalál ko, unhíṉ ádmíoṉ aur wasíloṉ se jin ká iráda hai ki use ḳhák meṉ páemál kareṉ, baṛhá saktá hai. "Yaqínan ádmí ká gazab terí sitáish karegá," Zab. 76 : 10. Jab ki Yahúdíoṉ ne Masíh ko kánṭoṉ ká táj pahináyá, aur us ke áge ghuṭne ṭekke use ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáyá, aur Jaljata ko use le jáke maslúb kiyá, tab samjhe ki ham ne use sárí bádsháhí ịzzat aur hurmat se ḳhálí kiyá hai; tau bhí wahíṉ wuh bádsháh pukárá gayá. Isí tarah se, jab Istifán márá gayá, aur Masíhí log titar bitar ho gae, tab Injíl har kahíṉ phailí, Aạmál, 8 : 4. Isí tarah Pulús kí beṛíoṉ se Injíl kí taraqqí húí, Fil. 1 : 12. Jab wuhí báteṉ, jo Injíl ko gárat karne cháhtí haiṉ, use phailáne aur mustaqil karne ke wasíle ṭhahreṉ, to is meṉ hikmat i Iláhí kí kaisí gahráí nazar átí hai! Aur jab sárí chízeṉ báham milke Ḳhudá ke logoṉ kí ummed aur ḳhushí ke ḳhiláf mạlúm hotíṉ, tab munásib hai, ki wuh úpar ke ḳhayál se tasallí aur himmat hásil kareṉ: "Ai Isráel, Ḳhudáwand par tawakkul kar; ki rahmat Ḳhudáwand ke pás hai, aur naját kí firáwání wahíṉ hai," Zab. 130 : 7. Wuh apne irádoṉ ko púrá karne ke liye kabhí wasíloṉ ká muhtáj na hogá.

2. Jab koí shaḳhs *bagair iráde ke,* Masíh kí sab se baṛí ḳhidmat kare, tau bhí wuh ḳhidmat *qabúl na kí jáegí,* na us kí kuchh *jazá* hogí. Pilátús ne Masíh ke liye wuh kám kiyá, jis ke karne ke liye us ke shágird himmat nahíṉ rakhte the; tis par bhí Ḳhudá ne use ḳhidmat na ṭhahráyá; kyúnki us ne us ke jalál ke liye na kiyá. "Kyúnki agar níyat pahle ho, to ádmí muwáfiq apní qadr i daulat ke, na muwáfiq us daulat ke, jo us kí nahíṉ, maqbúl hogá," 2 Kar. 8 : 12.

Digitized by Google

Ḳhudá kí nigáh pahle marzí par paṛtí hai; agar wuh rást ho, to thoṛí sí ḳhidmat maqbúl hogí: aur agar nárást, to baṛí hí mihnat makrúh ṭhahregí. Isí tarah se 1 Kar. 9: 17 meṇ likhá hai—"Agar maiṇ yih razámandí se karúṇ, (yạne, injíl sunáúṇ), to ajr páúngá; par agar karáhat se karúṇ, tau bhí maiṇ us ḳhánsámání se, jo mujhe amánat dí gaí hai, nikal nahíṇ gayá;" yạne, agar maiṇ dil se, aur Ḳhudá ká jalál cháhke, injíl sunáúṇ, to wuh mujhe qabúl karke jazá degá; par agar Ḳhudá kí ḳhidmat mujhe bojh mạlúm ho, to jo kuchh maiṇ apní ḳhánsámání meṇ karúṇ, so kabhí ḳhidmat na ṭhahregí, aur maiṇ tasallí aur jazá se ḳhálí rahúngá. Aur jaisá Ḳhudá ká gunáh se apná jalál záhir karáná gunáh ká ụzr kabhí nahíṇ ṭhahartá, waisá hí Ḳhudá ká kisí kám se apní tạríf karáná us kám ko jazá ke láiq nahíṇ ṭhahrátá hai. Bạze rashk aur jhagṛe se Masíh kí manádí karte the, Fil. 1: 15; aur Púlús us bát se ḳhush thá; par unheṇ kyá fáida milá? Isí tarah se Pilátús ne, jo na Masíh ko piyár kartá, na us ká jalál cháhtá thá, usí jalál ko záhir kiyá; par na maqbúl húá, na jazá páí. Kásh ki tum jo kuchh Masíh ke liye karte, so dil se, us ke jalál záhir karne ke iráde ke sáth, aur razámandí se karte; kyúnki wuh yihí qabúl karegá.

3. Jab ki Pilátús us se, jo us ne Masíh ke liye likhá thá, na ṭalá, to kaisí sharm kí bát hai, ki *Masíhí apne iqrár se, yá Masíh kí ḳhidmat se báz áeṇ*. Jab us ne kahá, "Maiṇ ne jo likhá so likhá; to kyá ham na kaheṇ, ki Jo ham ímán láe, so láe; jo iqrár kiyá, so kiyá; jo ạhd bándhá, so bándhá? Jaisá Ḳhudá kí barguzídagí hai, waisá hi cháhiye ki tumhárá iqrár bhí betabdíl ho; jo pák húá, so pák rahe. Achchhí bunyád chun lo, aur tab usí par sárí dunyá ke ḳhiláf qáim raho. Ḳhudá kí pairawí karke ádmíoṇ se ḍarná na cháhiye. Kyá tum díndár ho? to tumhárí díndárí se kitná hí nuqsán kyúṇ na ho, us se mat pachhtáo;—gunahgár pachhtáeṇ—muqaddas log bhí apní taqsíroṇ se pachhtáeṇ, par apne ímán se nahíṇ; apní ḳhatáoṇ se tauba kareṇ, par apní sadáqat se nahíṇ. Agar apní sadáqat se pachhtáoge, to áḳhir ko apne pachhtáwe se pachhtáoge. Ḳhudá kí ráh meṇ jo kuchh gairat, yá chalákí karte ho, to us se mat pachhtáo; mat cháho, ki Ḳhudá ke fazl meṇ tumhárí ek zarí sí kam taraqqí hotí, yá tumhárá qadd ek zará sá nichá hotá. Mat cháho ki wuh na hotá, jis kí bábat Ḳhudá kahegá, ki Achchhá húá.

Agle zamáne meṇ ek masal mashhúr thí, ki "Yih aisá hai jaisá Masíhí ko Masíh se gumráh karná; yạne, mumkin nahíṇ. Jab dil Masíh ko pasand kartá hai, to yih pasand bedareg aur betauba hotí hai. Ek tarah kí saḳht-dilí hai, jo gunáh hai; lekin ímán kí bátoṇ meṇ páedárí hamárá jalál hai.

4. Jab tumháre dil tasdíạ aur beịzzatí ke sabab se thartharáne lageṇ, tab yád karo, ki *us kí salíb par ịzzat ká kitába lagáyá gayá thá;* aur jaisá ki us kí salíb par, waisá hí tumhárí salíb par bhí hogá, agar tum Masíh ke liye tasdíạ uṭháo. Músá ne use dekhá; aur us ke sabab se Misr kí daulat ko haqír jáná, aur Masíh kí hiqárat ko us se ziyáda pasand kiyá Ịbr. 11: 26. Aur shahídoṇ ne un musíbatoṇ meṇ, jo unhoṇ ne Masíh ki ḳhátir sahíṇ, kaisá faḳhr kiyá; aur apní beṛíoṇ ko sone ki zanjír, aur apní hathkaṛíoṇ ko kangan kahá!

Naql hai, ki jab Lúdovíkas Mársákas námí, ek Fránsísí amír, kaí ek ạmí ádmíoṇ ke sáth Masíhí dín ke liye shahíd húá, tab jo ạmí the, so zanjíroṇ se bándhe gae; par wuh apní sharáfat ke sabab se na bándhá gayá. Is hálat meṇ wuh náráz hoke kahne lagá, "Kyúṇ Masíh kí ek zanjír mujhe nahíṇ dete ho? maiṇ bhí is sharáfat ká nishán cháhtá húṇ."

Digitized by Google

Hawárí kahtá hai, "Kyúnki Masíh kí bábat tumhen yih nahín bakhshá gayá, ki faqat us par ímán láo, balki yih ki us kí ráh men dukh bhí páo," Fil. 1: 29. Masíh kí salíb ke uṭháne men do tarah kí ịzzat hai; yạne, ek tasdíạ hí men, aur dúsrí us ká phal. Masíh ke liye tasdíạ uṭháná baṛí ịzzat hai; balki yih ịzzat kháss karke muqaddason kí hai. Firishte tábịdárí se Masíh ká jalál karte hain, par sahne se nahín—yih khidmat aur ịzzat muqaddason ke liye makhsús kí gaí hai.

Aur jaisá ki Masíh ke liye tasdíạ uṭháne men baṛí ịzzat hotí hai, waisá hí Masíh hisáb ke din apne muqaddason ko, jo us kí khátir ranjída húe hain, baṛí ịzzat degá, Matí 10: 32. Ai sáhibo, koí roz Khudáwand lalkár ke sáth ásmán par se utar áegá, aur us ke sáth firishton kí faujen aur hazáron muqaddas, jo ásmán ke darbár ke amír aur ashráf hain. Ásmán o zamín jal karke us ke áge pighal jáenge; us kí cháron taraf túfán chalegá; qabren khul jáengí, aur zamín aur samundar apne apne murdon ko ugal denge. Tum use ạdálat ke takht par chaṛhte dekhoge; aur us ke áge sáre bashar baṭore jáenge,—bhíṛon kí bhíṛ, jise koí gin nahín saktá. Aur jab ki muqaddas log Masíh ke sámhne us baṛí bhíṛ ke bích láe jáenge, aur ịzzat ke sáth un kí mihnat aur tasdíạ ká tazkira kiyá jáegá, aur yih kalám kahá jáegá, ki Ai achchhe naukaro, shábásh! to yih kaisí shaukat hogí! Aur yih sab us ká hissa hogá, jo Masíh ke liye tasdíạ sahná gunáh karne se ziyáda pasand kartá hai—jo us kí hiqárat ko Misr kí daulat se ziyáda púnjí samajhtá hai.

Albatta agar firishton ke jism hote, to wuh khushí se Masíh ke liye máre játe; par yih muqaddason ká haqq hai. Hawárí Sanhedrim se khushí karte húe chale gae, is liye ki unhon ne Masíh ke liye beịzzat hone se ịzzat páí thí, Aạmál 5: 41. Aur beshubha agar sharáfat ke koí nishán hain, to Masíh kí khátir haqír honá, aur sharm uṭháná yihí nishán hain.

5. Kyá Pilátús bhí Masíh kí madad kartá hai? To Masíh kí *bádsháhat kí taraqqí o iqbálmandí* kí bábat kyá shakk hai? Us ke dushman bhí us kí khidmat karte hain. Jis ke nuqsánon se fáida hásil hotá hai, wuh kabhí tabáh na ho jáegá; jis ke sakht dushman us kí wuh madad karte hain, jo dost nahín kar sakte, wuh kabhí halák na ho jáegá. Dekho, butparast Pilátús Masíh kí ịzzat aur safáí záhir kartá hai; aur Khudá ab Masíh kí ịzzat záhir karne ke liye kabhí wasílon ká hájatmand na hogá.

6. Jo koí apne hál ko Khudá par chhoṛ detá, *wuh zarúr us kí panáh karegá.* Masíh bahut badnám húá; bahut logon ne us ke haqq men kufr kahá; lekin us ne apne taín us ke, jo ạdálat-shiạ̄r hai, sipurd kiyá, 1 Pat. 2: 23; aur dekho, Khudá ne kitní jaldí se us kí safáí záhir kí. Jab ki ham náhaqq badnám ho játe, to Pák Nawishton ke is kahe se tasallí len, yạne, "Apní ráh Khudáwand par chhoṛ de, us par tawakkul kar; wuh sab baná legá. Wuh terí sadáqat ko núr kí tarah záhir karegá, aur terí ạdálat ko do pahar kí sí roshní bakhshegá," Zab. 37: 5, 6. Yúsuf par zinákárí kí tuhmat húí; Dáúd par fasád kí; Dániel par náfarmánbardárí kí; Iliyás par Isráel ko bigáṛne kí; Yarmiyáh par sarkashí kí; Amús par bádsháh ke khiláf wạz kahne kí; aur hawáríon par fasád aur sarkashí kí. Aur yih sab badnámí se aise chhúṭ gae, jaise súraj kálí ghaṭá se phúṭ nikaltá hai. Isí dunyá men Khudá ne un kí ịzzat záhir kí. Kisí ne kahá hai, ki "Badnámí i náhaqq sábun kí mánind hai, jo agarchi thoṛí der tak galíz kar detá hai, tau bhí ákhir ko ziyáda safáí látá hai." Hiqárat sirf chhoṭá abr hai, jise hawá jaldí se le jáegí. Par agar abr na játá rahe, aur tum us ke sáye men maro;

Digitized by Google

tau bhí jáno, ki Ḳhudá ạdálat ke din tumhárí safái sábit karegá.

Is liye, ai bháío, Ḳhudáwand ke áne tak sabr karo. "Ḳhudáwand apne lákhon muqaddason ke sáth átá hai, táki sabhon par hukm kare, aur unhen, jo un men se munáfiq hain, un kí sárí nárástí ke kámon par, jo unhon ne kíe hain, aur sárí saḳht báton par, jo munáfiq gunahgáron ne us ke barḳhiláf kahí hain, ilzám de," Yahúdáh 14, 15 áyaten. Tab wuh apní báton ko, jo muqaddason ke ḳhiláf kahí hain, radd karenge; aur apne bad ḳhiyálon ko badal denge. Agar Masíh hamárá Shafí ho, to tuhmatíon se ḍarná na cháhiye. Agar us kí ḳhátir tumhárá nám yahán bad ho jáe, to Masíh us din use barf se ziyáda safed kar degá.

7. Pilátús ne Masíh ko márne ká qasúr Yahúdíon par ḍálne cháhá. Isí tarah se sab ádmí *apne kámon kí burái auron ko mahsúb karne cháhte hain.* Ham kahán aise khare ádmí ko pá sakte hain, jo apne kámon kí sharm áp ko mahsúb kartá, aur áp ko ilzám detá hai? Par nae dil kí ek ḳháss sifat yih hai, ki apne ạibon se pachhtáke un ká iqrár kare, aur Ḳhudá ká jalál záhir kare.

XXVIII.

MASÍH KÍ TANHÁÍ MAUT MEN.

Ai talwár, tú mere charwáhe par, us insán par, jo merá hamtá hai, bedár ho, Rabb ul afwáj farmátá hai: us charwáhe ko már, aur galla parágánda ho jae: par main apná háth chhoṭon par chaláúngá.—Zak. 13: 7.

Ham Masíh kí maut kí qism daryáft kar chuke hain: ab us ká taur dekhen, ki us ne us ko kis tarah se sah liyá; yạne, wuh doston se judá kiyá gayá, aur sabr se, aur tạlím detá húá múá.

Ham us ke ahwál se jánte hain, ki us ke sab shágird use chhoṛke bhág gae; aur úpar kí sanad men is májare kí peshḳhabar thí; kyúnki Masíh ne unhen kahá (Matí 26: 31) ki Tum sab áj kí rát mujh se ṭhokar kháoge; kyúnki likhá hai, ki Main charwáhe ko márúngá, aur galle kí bheṛen chhitar jáengí. Ạláwa is ke, Ḳhudá ne is men us ko "wuh insán, jo merá hamtá hai" kahá—aur yih kalám aisá ạzím hai, ki ásmán par, na zamín par, siwá Masíh ke, aur kisí ke haqq men ṭhík nahín ho saktá hai.

In báton men:

1. Ḳhudá Táạlá ká hukm talwár ko yih hai,—ki "Ai talwár, bedár ho, Rabb ul afwáj farmátá hai." Ḳhudá, jis ká iqtidár sabhon par kullí hai—jo sáre wasílon aur maut ke hathyáron ko, apne ek kalám se chalá saktá hai, yahán talwár ko ubhártá hai; na chhhaṛí ko, táki tambíh de; balki talwár ko, táki halák kare. Talwár kí már maut hai; aur wuh us ko márne ká hukm detá hai; goyá kahtá hai, ki Ai insáf kí talwár, apne miyán men se nikal á; tú baṛí der se chhipí hai; ab nikalke chamak, aur aisá ḳhún i sháhána pí, jaisá kabhí is se peshtar tujh se nahín baháyá gayá.

2. Wuh shaḳhs, jis kí bábat yih hukm kiyá gayá; yạne, "mere charwáhe par, us insán par, jo merá hamtá hai." Is se sirf Masíh murád ho saktá hai; kyúnki wuh bárhá Pák Nawishton men "charwáhá," aur "baṛá charwáhá," aur "sardár charwáhá" kahlátá hai. Usí ne Ḳhudá ke barguzídon ke galle ko mol liyá; use charátá, aur us kí rahnumái aur hifázat kartá hai, 1 Pat. 5: 4; Yúh. 10: 11. Usí ko Ḳhudá apná hamtá kahtá hai. Fil. 2: 6 is ke mutábiq hai:—"Us ne Ḳhudá kí súrat hoke Ḳhudá ke barábar honá bihtar na jáná." Masíh kí nisbat, jo us ká hamtá thá, talwár ko hukm diyá gayá.

3. Talwár kí már ká anjám:—jab charwáhá márá gayá, tab bheṛen parágánda ho gaín. Bheṛon se us ke shágird murád hain, jo titar bitar ho gae, jab wuh pakṛá gayá: wuh sab use chhoṛke bhágeے. Isí tarah Masíh apne dushmanon ke darmiyán akelá chhoṛá gayá. Kisí

Digitized by Google

ko himmat na thí, ki us ḳhatre ke waqt us kí kumak kare.

4. Is parágandagí kí bábat ek mihrbání kí bát húí:—"Main apná háth chhoṭon par pherúngá." Lafz i "chhoṭon" se wuhí bheṛen—shágird—murád hain, ki wuh bahut kamzor hain, aur isí sabab se Masíh ko chhoṛke bhág gae. Aur háth pherne se murád hai, ki wuh un ko mihrbání se phir baṭoregá, táki agarchi gum húe, tau bhí halák na ho jáen. Aur jab Ḳhudáwand jí uṭhá, tab un ke áge Jalíl men gayá, (Matí 28: 10;) aur mihrbání ke háth se unhen baṭorá, yahán tak ki "halákat ke farzand" ko chhoṛ koí ḳharáb na húá. In báton se yih natíja nikaltá hai: ki

Masíh ke sab se baṛe ḳhatre aur dukh ke waqt us ke sab dost use akelá chhoṛke bhág gae.

Ab daryáft karná cháhiye, ki yih bheṛen kaun hain, jinhon ne Masíh ko chhoṛ diyá, aur bhágín; is men unhon ne kaisá gunáh kiyá; aur is ke sabab aur anjám kaise húe.

1. *Wuh bheṛen kaun thín,* jo charwáhe ke máre jáne ke waqt titar bitar ho gaín? Wuh to wuhí ạzíz the, jinhen us ne baṭorá thá; jinhon ne use pyár karke bahut dinon se us kí pairawí kí; aur jinhen us ne pyár kiyá thá. Unhon ne sab kuchh chhoṛke us kí pairawí kí, aur us waqt tak kamál wafádárí ke sáth us kí sárí mushkilon men us ke sáth rahe, Lúká 22: 28; aur sab ke sab us ke sáth rahne ko mustạid the, agar us ke sáth marná zarúr ho, Matí 26: 35.

Par kyá wuh wafádárí se us ke pás rahe? Nahín! sab us ko chhoṛke bhāge—*yihí* bheṛen chhin bhin húín. Yih to halák karnewálí gumráhí na thí; tau bhí baṛí ḳharáb aur afsos kí lagzish thí; kyúnki

1. Use chhoṛná un ke *ạhd o paimán ke ḳhiláf* thá. Jab wuh Masíh ke pás áe, to us ne unhen sáf kahá, ki Agar koí ádmí apne má báp ko, aur sab kuchh, zindagí samet, inkár na kare, to wuh merá shágird nahín ho saktá; aur unhon ne use isí shart par qabúl kiyá, Lúká 14: 26, 27; Markas 10: 28; aur ab is ạhd ke ḳhiláf wuh Masíh ká gunáh karte hain.

2. Us *fazl ke ḳhiláf* thá, jo un ke dil men Masíh kí taraf se maujúd thá. Wuh muqaddas the, jin men Ḳhudá kí mahabbat o ulfat thí. Isí sabab se wuh Masíh ke sáth rahne cháhte the; par un kí aslí buráí ne unhen bhagáyá. Is tarah se unhon ne roshní aur mahabbat ke band ke ḳhiláf gunáh kiyá. Farz kiyá, ki imtihán haulnák o nágahán thá; tau bhí beshakk us ạrse men wuh apne faráiz ko daryáft kar sakte the.

3. Yih un ke *Ḳhudáwand kí ịzzat ke ḳhiláf thá.* Un ke bhág jáne se Masíh ke dushmanon ko us kí tahqír karne ká qábú milá. Us kí pasthálí men yih bát ginná cháhiye, ki us ke sáre doston men se ḳhatre ke waqt ek bhí us ke pás khaṛá na rahá.

4. Yih un ke *wạde ke sáf ḳhiláf* thá; yạne, agar zurúr ho, to ham tere sáth marenge. Is bát men wuh is wạde ke ḳhiláf chale. Us ne koí wạda na toṛá, jo un ke sáth kiyá. Ek Rúmí sipáhí ne apne sardár se ạrz kí, aur jab sardár ne us ká inkár kiyá, to sipáhí ne jawáb diyá, Sáhib, main ne laṛáí ke waqt áp ke sáth aisá sulúk na kiyá, jaisá áp mere sáth karte hain. Is tarah se Masíh apne shágirdon se kah saktá thá.

5. Báwajúd is ke ki Masíh ne un ko apní pairawí karne kí *dil-soz targíb* dí thí, wuh bhág gae. Jab bahutere us ko chhoṛ gae, tab us ne un se kahá, "Kyá tum bhí chale jáoge?" Yúh. 6: 67.

Us ne *unhen batáyá thá,* ki us ko chhoṛná kaisá burá hai. Unhon ne us kí báten Yahúdáh Iskaryútí ke sáth aur us kí bábat sunín; aur Yahúdáh kí buráí dekhí; tau bhí bhág gae. Sach hai, ki

Digitized by Google

un ká gunáh us ke gunáh ke barábar nahín hai; lekin jahán tak pahunchtá hai, tahán tak us kí mánind hai.

7. Un ká bhágná *mahabbat ke khiláf* thá. Munásib thá ki ek dúsre ko pyár kartá, aur sab ek hí sáth madad aur tasallí dene ke liye rahte; par jaisá sabhon ne Masíh ko chhoṛ diyá, waisá hí har ek ne ek dúsre ko chhoṛ diyá; aur ápas kí mahabbat ke khiláf gunáh kiyá.

8. Malúm hotá hai, ki unhon ne *be-ímán hoke Masíh se ṭhokar kháí.* Jab wuh apne dushmanon ke háthon men paṛ gayá, tab sháyad unhon ne samjhá, ki yih sachchá Masíh nahín hai. Yá jab wuh pakṛá gayá, tab unhon ne malúm kiyá, ki ab yih hamárí panáh na kar sakegá; aur náummed hoke chale gae, táki har ek, jaisá ban paṛe, apní panáh ḍhúnḍhe. Yih shakk, aur khudgarazí, aur náummedí un ke gunáh ko bhárí karte hain.

Ab daryáft karen;—

II. Ki un ká use *chhoṛ dene ká sabab* kyá thá?

1. Khudá ne ek muddat tak *un se apne fazl kí kumak báz rakhí thí.*

Is ke peshtar unhon ne kabhí aisá na kiyá, na kabhí is ke bad; aur agar úpar se un ko táqat, gairatmandí aur mahabbat ke ásár diye játe, tau bhí wuh aisá na karte. Lekin agar wuh wafádárí se us ke sáth rahte, to Masíh us din ke bojh aur garmí kí shiddat ko kyúnkar sah saktá? aur kyúnkar us ká gam behadd hotá? kyúnki zarúr thá, ki us hálat men Masíh ko kuchh tasallí na mile; aur Khudá ne apná fazl us ke shágirdon se dúr kiyá, táki wuh akelá chhoṛá jáe. Jab Khudá ne unhen na sambhálá, tab wuh bál múnḍe húe Samsún ke mánind ho gae—aur ádmíon ke muwáfiq kamzor. Hawárí kahtá hai, "Khudáwand kí kumak aur us kí qudrat kí qúwat se mazbút bano." Yihí hamárí mazbútí hai; aur jab yih nahín hai, tab hamáre wade, aur iráde, aur nek niyaten aise nápáedár hote, jaisá barf áftáb ke rúbarú.

2. *Imtihán baṛá thá.* Wuh kamzor ho gae; aur usí qadr imtihán zoráwar. Wuh andhere kí qudrat ká waqt thá, Lúká 22: 53. Shaitán ne unhen phaṭakne cháhá; aur agar Masíh un ke liye duá na kartá, to wuh unhen nest kar ḍáltá.

3. Un ki *aslí buráí* un men rah gaí thí, aur is waqt imtihán ke sáth kám kartí thí. Jaise wuh kamzor the, waisí hí un kí aslí buráí zoráwar thí. Un kí beímání aur khauf bahut baṛh gayá.

Ai sunnewálo, is kamzorí ke sabab se unhen burá mat kaho; aur na apne dil men kaho, Agar main wahán hotá, to aisá na kartá. Jaisá tum, sab muqaddason kí mánind, badí karne se nafrat karte ho, waisá hí wuh karte the: aur is se ham daryáft kar sakte hain, ki sachchá díndár, jab imtihán i qawí ho, aur Khudá apne fazl se use na roke, to kahán tak gunáh men giriftár ho saktá hai.

III. Is hádisa i bad ká *anjám* kaisá húá? Shurú se bihtar. Agarchi wuh bheṛen thoṛí der tak gum húín, tau bhí Khudá ne apná wada púrá kiyá—apná háth chhoṭon par pherá, aur unhen phir baṭorá. Fajr ko badlí húí, par shám ko pharchhá húá. Patras ne apne Masíh ká inkár karne se tauba kí, aur phir kabhí us ká inkár na kiyá. Waisá hí sab Masíh ke pás phir áe, aur bad us ke use na chhoṛá; balki logon, jamáton, bádsháhon ke áge us ká iqrár karke us ke nám kí khátir dukh uṭháne men shádmán húe, Amál 5: 41. Agarchi unhon ne use chhoṛ diyá thá, tau bhí use pyár kiyá; un men jaṛ rah gaí, aur wuh phir phaldár húe.

Agarchi unhon ne Masíh ko chhoṛ diyá, tau bhí us ne unhen na chhoṛá. Unhen khabar dí, ki Main tumháre áge

Digitized by Google

Jalíl ko játá húṉ; Markas 16 : 7; aur is tarah se jatáyá, ki wuh mahrúm na honge, kyúnki wuh apnoṉ ko chhoṛ na saktá thá.

Hásil i kalám.—1. Is mazmún se ham daryáft karte haiṉ, ki *apne par bharosá karná bahut hí burá aur ḳhatarnák hai.* Tau bhí sab se achchhe díndár kabhí kabhí isí gunáh meṉ giriftár hote haiṉ. Hawáríoṉ ne yihí gunáh kiyá, aur tum ne suná hai, ki us ká phal kaisá húá. Baṛe baṛe díndár, jab apní táqat par bharosá karte haiṉ, to ṭhokar kháte haiṉ. Jab firishte apní nekí par chhoṛe gae, to un meṉ se bahut jaldí se gire, Yahúdáh 6 á. Har ek ḳhúbí, jab Ḳhudá hí use na sambhále, hech ho játí hai. Fazl Ḳhudá hí se hotá hai, aur Ḳhudá par mauqúf hai. Agar sotá ruk jáe, to dhárá kaháṉ se ho saktí? Ḳhudá ká fazl hamárí nịmatoṉ kí ḳhurák hai; aur jab wuh barábar pahunche, to nịmateṉ bahál rahtí haiṉ.

Aur jab itne baṛe baṛe díndár gunáh meṉ giriftár húe haiṉ, to kyá ham faḳhr karke kaheṉ, ki ham akele khaṛe rah sakte haiṉ? Ádam pák paidá húá; tau bhí wuh lagzish khá gayá. Jab Ḳhudá ne Lút ko Sadúm se bacháyá thá, tab hí wuh lagzish khá gayá. Jab Núh Ḳhudá kí ạjíb qudrat aur gunáh kí haulnák sazá ko dekhke kishtí se utrá, tab us ne gunáh kiyá. Jab Ḳhudá kí mihrbání se Dáúd kí bádsháhat qáim húí, tab wuh giriftár húá. Jab Hizqiyáh mụjiza se maut ke bistar se uṭháyá gayá thá, tab hí us ne gunáh kiyá. In sabhoṉ ne jab hí gunáh kiyá, jab ki har kisí ke gumán meṉ gumráh honá goyá muhál thá; yạne, baṛí barkatoṉ ke bạd. Pas, tum bhí hoshyár raho, na ho ki tum bhí giro. Ạ́lá-mizáj na bano; balki ḍaro.

2. Jab talwár Charwáhe par á paṛí, aur wuh akelá chhoṛá gayá, táki us kí muhlik már sahe; to Ḳhudá ke *insáf o rahm kí tạríf karná cháhiye.* Insáf us buzurg ke ḳhún se bilkull rází húá.

Agar Ḳhudá kahtá, ki Ai talwár jág, aur mere dushmanoṉ ko már, to hamárá kyá hál hotá? Lekin is meṉ baṛá rahm húá, ki us ne Charwáhe ko márá, aur bheṛíoṉ ko sirf titar bitar kar diyá. Ḳhudá kí tạríf kí jáe, ki yih haulnák talwár hamárí jánoṉ par na paṛí; hamáre ḳhún se insáf rází nahíṉ kiyá gayá. Ḳhudá ká nám mubárak ho, Masíh ke liye, jis ne yih már apne úpar lí, aur hamárí aisí áṛ ban gayá, ki wuh talwár kabhí ímándároṉ tak na pahunch sakegí.

3. Jab Masíh kí yih baṛí pasthálí húí, *tab us ká jalál bahut hí nazdík* thá. Kahte haiṉ, ki rát ká sab se ziyáda andhiyárá bhor hí ke nazdík hai. Wuh baṛí muflisí meṉ paṛá, aur us ke sab sáthí bhága; lekin thoṛí der meṉ wuh us jagah pahunchá, jaháṉ lákhoṉ muqaddas firishte us kí tạríf karne lage. Sháyad tum abhí baṛe dukh meṉ ho; lekin ḳhátirjamạ rakho; sháyad sukh ká waqt nazdík hai. Agar andhiyáre meṉ ho, to us par nigáh karo, jo tumháre liye aise andhiyáre meṉ muflis ho chalá; aur thoṛí der meṉ tumhárá roná shádmání ká gít ho jáegá.

XXIX.

MASÍH KÁ SABR MAUT MEṈ.

Wuh mazlúm thá, aur gamzada, tau bhí us ne apná munh na kholá; wuh jaise barra jise zabh karne le játe; aur jaise bheṛ apne bál katarnewáloṉ ke áge bezabán hai, usí tarah wuh apná munh na kholtá.—Yas. 53: 7.

Is báb ká mazmún, jis se yih sanad lí gaí hai, Masíh kí tasdíq ke báb meṉ hai. Sunte haiṉ, kí Ek ạlim Yahúdí ne iqrár kiyá, ki is ke paṛhne se maiṉ Masíhí dín ká qáil húá; aur isí báb se aisí ḳhushí aur ḳhátirjamạí hásil kartá húṉ, ki use hazároṉ bár mutạla kar chuká húṉ. Basabab is bát kí peshíngoí kí safáí ke Yashạiyáh

Digitized by Google

Nabí ne "Injílí Nabí ká ḳhitáb páyá hai. Is sanad par maiṉ Masíh kí tasdíq ká, aur us tasdíq kí ḳháss zebáish ká bayán karúngá. Us kí zebáish kyá thí? Sabr aur farotaní. Us ne apná munh na kholá: aur jaisá bheṛ farotaní ke sáth zabh hone ko játí hai, waisá hí wuh apne qátiloṉ ke sámhne rahá. Yih Masíh ke sabr o farotaní kí ḳhush-wazạ misál hai. Is se yih nátíja nikaltá hai, ki:—

Masíh ne ạjab tarah ke sabr aur farotaní ke sáth apní tasdíq ká bojh uṭháyá.

Sabr ká sab se afzal zuhúr Masíh kí salíb par húá. Masíh kí muláimí aur sabr, zarar aur tạnazaní ke bích, 1 Pat. 2: 22, 23 meṉ achchhí tarah se mazkúr húá hai:—Ki us ne na ḳhatá kí, aur us kí zabán meṉ chhal bal na thá: wuh gáliáṉ kháke gálí na detá thá, aur dukh páke dhamkátá na thá, balki apne taiṉ us ke, jo ạdálat-shiạ́r hai, sipurd kartá thá.

Is meṉ Masíh ke dukh aur us ká chheṛá jáná, jin se wuh mazlúm húá; aur us kí ạjíb farotaní aur sabr; aur us kámil sabr ke sabab aur bunyád mazkúr haiṉ.

I. Masíh ke *dukh aur us ke satáe jáne ká bojh* bahut baṛá thá; kyúnki us par har tarah ke dukh aur ranj, apne sab se baṛe darje aur zor ke sáth, ikaṭṭhe á paṛe;—wuh apne dil meṉ hairán aur gamgín húá, Markas 14: 33. Ḳhudá i Qádir ke behadd gazab ne use zill i maut meṉ utárá. Us ke badan meṉ niháyat dukh dard húá—us ke har ạzá, aur hawáss behadd ranj se mubtalá húe.

Us ká nám sab se bure kufr, aur tạna, aur beịzzatí ká, jo sharír o Shaitán kar sakte haiṉ, báịs húá. Us ke sab ụhde haqír kie gae. Unhoṉ ne us par kánṭoṉ ká táj aur argawání kapṛá pahináke, aur us ke áge guṭhne ṭekke, aur use Yahúdíoṉ ká bádsháh kahke, us ke bádsháhí ụhde kí tahqír kí. Us kí áṉkheṉ band karke use márá, aur kahá, Nabúwat kar, kis ne tujhe márá! aur is tarah se us ke nabí hone ke dạwe kí tahqír kí. Us kí kahánat kí hiqárat kí, jab us ko salíb par jakaṛke kahá, ki Us ne auroṉ ko bacháyá, par áp ko bachá nahíṉ saktá. Unhoṉ ne use márá, aur munh par thúká.

Yih sab musíbateṉ, balki ziyáda, aise bequsúr aur buzurg shaḳhs par ikṭṭhá á paṛíṉ,—us par, jo sab se baṛá thá, jo apne sáre dushmanoṉ ko ek hí makkhí kí mánind pís ḍál saktá thá,—us ne sab kuchh, baṛe sabr ke sáth sahá. Wáh! sabr kí fath i ạzím! Us ạjíb din ke baṛe ạjáibát meṉ yihí ạjíb thá!

II. Masíh ke *is behadd sabr aur bemisál farotaní* ko socho. Sabr kyá hai? Sabr kí nịmat yih hai, ki *ham, Ḳhudá kí marzí ke mutábiq, saḳht aur bhárí tasdíq uṭháeṉ.* Wuh táqat baṛí hai, jis se ranjída dil dukh kí bardásht kartá hai. "Aur us kí qudrat i buzurg ke muwáfiq, ḳhushí ke sáth sabr o tahammul meṉ zoráwar ho," Kal. 1: 11. Ḳhudá apne logoṉ par anwạ́ aqsám ke bojh ḍáltá hai,—koí bhárí, koí halká; koí thoṛí der, koí baṛí der; koí zindagí bhar ke liye; koí rúhání, koí jismání; aur bạz bạz waqt donoṉ tarah ke. Masíh par har tarah ke bojh ḍále gae,—us ke dil meṉ Ḳhudá ke gazab kí pahchán; us ke jism meṉ maut ke dard: tau bhí Ḳhudá kí marzí ke mutábiq sahá. Us ká sabr aisá ạzím húá.

III. Ab is sabr ke sabab aur bunyád ko daryáft kareṉ; aur wuh ye haiṉ:—pákízagí, dánáí, peshbíní, ímán, ásmání mijáz, aur tábịdárí.

1. Masíh ká yih sabr us kí *pákízagí* ká phal thá. Us kí tabíạt un ḳharábíoṉ se ḳhálí thí, jin se hamárí bárbardar hai. Jab farotan Músá ázmáyá gayá, wuh "apne laboṉ se námunásib bát bolá" Zab. 106: 33. Aiyúb sabr ke

Digitized by Google

liye námwar hai; tau bhí dukh ke sabab se us ne apne janam din par lanat kí. Hasad, kína, lálach sab men hote hain, aur imtihán ke waqt men apne taín záhir karte hain. Lekin Masíh aisá na thá. "Is dunyá ká sardár átá hai, par us ká mujh men kuchh nahín," Yúh. 14: 30; na koí kharábí, na koí imtihán ká báis. Hamárá Sardár Káhin pák, betaqsír, námulauwas, aur gunahgáron se judá thá, Ibr. 7 : 26.

2. Masíh kí farotaní aur sabr us kí *behadd dánái* se húe. Jitná jo shakhs ki dáná, utná hí sabr kartá hai. Yaq. 3 : 13 men "dánái kí farotaní" mazkúr hai; aur Waiz, 7 : 9 men likhá hai, ki "Ahmaq ke jí men khafagí rahtí hai." Dánishmand ádmí jadlí jumbish nahín khátá: "thandá mizáj ádmí khiradmand hai," Ams. 17 : 27. Masíh áp dánái hai, Ams. 8. "Us men hikmat aur khirad ke sáre khazáne gare hain," Kal. 2 : 3.

3. Us ká sabr us kí *peshbíní* se bhí húá. Wuh azl se khúb jántá thá, ki mujh par kyá áegá; so wuh achának nahín áyá. Us ne peshtar se apne shágirdon ko yih sab báten sikháin, Markas, 8 : 31. Us ne Báp se qaul o qarár kiyá thá, Yash. 50: 6 men jaisá likhá hai,—Main ne apní píth márnewálon ko dí, aur apne rukhsáre bál nochnewálon ko: main ne apná munh ruswái aur thúk se na chhipáyá. Us ne in sab báton kí khabar apne shágirdon ko dí thí, táki wuh us se thokar na kháen, Yúh. 16: 4. Aur yih sab jánke báhar gayá, aur kamál muláimí aur sabr se apne dushmanon se púchhá, Tum kis kí talásh karte ho? Yúh. 18 : 4.

4. Us ká sabr *ímán* se húá. Wuh us tasdíq se munh morke us khushwaqtí kí taraf rujú láyá, jo us ke liye taiyár thí, Ibr. 12 : 2. Wuh jántá thá, ki agarchi Pilátús ilzám detá hai, tau bhí Khudá mujhe barí karegá, Yas. 50 : 4—8. Wuh jántá thá, ki Khudá sambhálegá; is liye us ká dil khushwaqt thá, aur us kí zabán shádmání ká gít gátí thí, Zab. 16 : 8—11. Wuh jántá thá, ki agarchi main marúngá, tau bhí Khudá jiláegá, aur apne huzúr men láegá, jahán abadí khushí hain, Zab. 16. Isí ímán se wuh árám se rahá.

5. Us ke *ásmání mizáj* ke sabab se wuh har tarah ke tan aur nuqsán men bejumbish rahá. Jyún jyún ásmání mizáj kisí men barhtá hai, tyún tyún wuh sanjída aur bejumbish rahtá hai. Jo dil Khudá kí suhbat se khúb wáqif hai, so gusse kí karwáhat se, aur intiqám lene kí garmí se ubhárá nahín játá hai. Masíh dil se ásmán men rahá thá. Us kí wuh khurák thí, jise aur koí na jántá thá. Isí sabab se wuh yahán ke dard aur nuqsán se hiláyá na gayá.

6. Wuh Khudá Báp ká *tábidár* thá, yahán tak ki khushí se us kí sárí marzí ko qabúl kiyá aur sah liyá; aur kabhí kisí kám se, jo Khudá ne farmáyá, shikáyat na kí. Us ká marná is tábidárí ká hissa thá: wuh har waqt apní tasdíq aur maut men Báp kí marzí ko táktá rahá, Fil. 2 : 7, 8; Yúh. 18 : 11; Zab. 40 : 6—8. Jaisá ki musíbat men Khudá ká háth dekhne se qináat aur razámandí paidá hotí hai, waisá hí isí sabab se Masíh bejumbish rahá. Wuh apne Báp ke iráde se wáqif thá; isí sabab se sabr kiyá, aur khushí se apná bojh utháyá.

Hásil i kalám.—Munásib hai, ki ham apní sárí musíbaton aur dukhon men Masíh ke mánind sabr aur bardásht karen. Is men ham aksar qusúrwár hain, aur hamáre qusúr hamen aur hamáre mazhab ko nuqsán pahuncháte hain; is liye is waqt sirf yih nasíhat karúngá, ki Masíhí har tarah ke dukh men sabr karen, aur Khudá ke Barre kí mánind bardásht karen. Ai Masíhío, khāss isí liye tum buláe gae ho: kyúnki Masíh bhí hamáre wáste dukh páke ek namúna hamáre liye chhor gayá hai, táki tum us ke naqsh i qadam par chale jáo. "Ki us ne khatá na kí, aur us kí zabán men

Digitized by Google

chhal bal na thá. Wuh gálíáṉ kháke gálí na detá thá, aur dukh páke dhamkátá na thá, balki apne taiṉ us ke jo ạdálat shiạ́r hai, sipurd kartá thá," 1 Pat. 2: 21—23. Yih tumhárá namúna hai—kámil namúna—ḳhúb aur latíf namúna! Kyá koí tumheṉ is meṉ Masíh kí mánind chalne kí targíb de saktá hai? cháhiye ki is kí bábat tum nasíhat suno—jidhar dekho, sab chízeṉ is namúne ke mutábiq chalne kí targíb detí haiṉ.

1. Jab musíbateṉ tum par á játíṉ, tab *úpar* dekho—us Ḳhudáwand i Qádir kí taraf dekho, jo unheṉ tumháre úpar bhejtá hai. Tum jánte ho, ki tasdíạ zamín se nahíṉ ugtí hai; par Ḳhudá hí dukh aur musíbat ko íjád kartá hai, táki apne logoṉ ko apne nazdík láe. Tum Ḳhudá kí dánish apní musíbatoṉ kí qism, darja aur aiyám se daryáft kar sakte ho. Agar tum ranj ke waqtoṉ meṉ us iqtidárwále háth ko daryáft karte, to tumháre dil beḳhatar aur beḳhauf rahte; aur tum kahte, ki Maiṉ gúngá rahá, maiṉ ne apná munh na kholá; kyúnki tú hí ne yúṉ kiyá, Zab. 39 : 9. Yih Ḳhudáwand hai: jo bhalá jáne so kare, 1 Sam. 3: 18. Jab ham sirf ádmíoṉ hí se kám rakhte, aur apne ḳhiyálát un se baland nahíṉ karte haiṉ, tab hamáre dil kaise ḍáh aur besabrí se bhar játe haiṉ; lekin jab ham ján játe haiṉ, ki wuh sirf chhaṛí haiṉ, jo hamáre ásmání Báp ke háth meṉ hai, jis se wuh hameṉ tambíh kartá hai; tab sabr paidá hotá hai, Zab. 17 : 13. Jab ham apní musíbatoṉ meṉ Ḳhudá kí taraf nahíṉ dekhte haiṉ, tab besabrí aur náummedí paidá hotí hai.

2. *Níche* dekho. Tum samajhte ho, ki koí dukh hamáre dukh ke barábar nahíṉ hai! kabhí koí aisí burí hálat meṉ na thá! Lekin níche dekho; un par, jo tum se ziyáda ranjída haiṉ, nigáh karo. Kyá dunyá meṉ kisí kí hálat tumhárí hálat se badtar nahíṉ hai? Kyá tumhí daldal meṉ phanse ho, aur koí tumháre níche nahíṉ hai? Beshakk hazároṉ tum se bhí ziyáda shikasta aur ranjída haiṉ. Tumhárí kaisí musíbat hai; Kyá tumhárá dost múá hai? Bahut haiṉ, jin ke koí nahíṉ haiṉ. Kyá garíb ho? kyá kháne ko mushkil se miltá hai? Hazároṉ haiṉ, jo bhíkh mángte, aur bhúkhe rahte haiṉ. Kyá Masíh ke sabab se lạn tạn sahte ho? Un ká hál socho, jo "us imtihán meṉ paṛe, ki ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáe gae, koṛe kháe, aur zanjíroṉ aur qaid meṉ phanse; sangsár kie gae, áre se chíre gae, shikanje meṉ khínche gae, talwár se máre gae, áwára húe, bheṛoṉ aur bakroṉ kí khál oṛhe húe tangdastí meṉ, ranj meṉ, ázurdagí meṉ rahe," Ịbr. 11 : 36, 37. Kyá tum un se bhale ho? Tum kitne hí achchhe kyúṉ na ho, tau bhí un se achchhe na hoge; kyúnki "dunyá un ke láiq na thí," á. 38.

Sháyad tumhárá ranj bátiní aur rúhání hai. Bhalá, kabhí mat kaho, ki Ḳhudá ne hameṉ ziyáda rúhání dukh diyá hai. Dáúd aur Aiyúb ke hál ko socho; tumheṉ un ká sá dukh kab milá? Sháyad badan aur rúh donoṉ ranjída haiṉ. Bhalá, Aiyúb aur Pulús ke ahwál ko socho. Aur sháyad tumháre ján pahchánoṉ meṉ koí hai, jis kí hálat se tum sabr síkh sakte ho. Níche dekho, aur yaqínan tum Ḳhudá kí rahmat kí tạríf karoge, aur us par saḳhtí karne kí tuhmat na lagáoge.

3. *Bhítar* dekho; apne dil meṉ khojo; sháyad koí bát páoge, jis ke sabab se dukh ko sabr ke sáth sahoge. Apní buráíáṉ aur apní niạmateṉ dekho. Kyá dil ká garúr dabáná na cháhiye? kyá ḳhudgarazí ko miṭáná na cháhiye? kyá haṭnewále dil ko Ḳhudá ke pás phir láná na cháhiye? Kyá Ḳhudá ne kabhí tumheṉ láṭhí se nahíṉ sikháyá hai? Aur kyá tambíh darkár nahíṉ hai? Beshakk Ḳhudá jántá hai, ki agar tum ab már na kháte, to halák ho játe. Yih sab is liye darkár hai, táki tumhárí buráíáṉ dabáí jáeṉ. Aur

Digitized by Google

tumhárí niạmatoṉ ko bhí yih dukh darkár hai. Yih niạmaten kám ke liye dí gaí haiṉ; agar dukh na ho, to kis tarah kám meṉ áeṉ? Dukh se sabr paidá hotá hai, Rúm. 5 : 3, 4. Ímán kí ázmáish sone se beshqímat hai, 1 Pat. 1: 7. Bhítar dekho; tab sabr karoge.

4. *Báhar* dekho, ki kaise log, pás khaṛe hoke tumheṉ dekhte haiṉ. Bahut to kíne ke sáth dekhte haiṉ. Dáúd ne duạ kí, ki Ai Ḳhudáwand, apní sadáqat meṉ merá rahbar ho; mere dushmanoṉ kí jihat se mere sámhne apní ráh sídhí kar, Zab. 5; 8. Jab sharír, díndároṉ ko ṭhokar kháte dekhte haiṉ, tab un ko baṛí ḳhushí hotí hai; wuh cháhte haiṉ, ki dukh meṉ tum unhíṉ kí mánind chalo. Wuh kahte haiṉ, ki Yih Masíhí ásmán kí ḳhushí kí ummed rakhte haiṉ, par sab jhúṭhe haiṉ; kyúnki jab dukh un par á játá hai, to ham se ziyáda sabr nahíṉ karte haiṉ. Jab ki hamárí díndárí sirf bát meṉ hai, tab ham dunyá ke áge dín ko beizzat kar dete haiṉ.

5. *Píchhe* dekho; apná tajriba socho, aur auroṉ ká tajriba daryáft karo. Kyá is se peshtar tum kabhí tangí meṉ na paṛe? Agar nahíṉ, to Ḳhudá ká shukr karo, ki us ne ab tak tumheṉ chhoṛ diyá; aur agar tum ág meṉ se guzar gae ho, aur jal na gae—pání meṉ se, aur ḍúb na gae, to ab himmat bándho, aur dilása lo, aur sabr karo. Kyá Ḳhudá ne kabhí tumhárí madad kí? wuh ab bhí kar saktá hai. Maiṉ in bátoṉ ko yád kartá húṉ; is liye maiṉ ummedwár húṉ, Nauhá, 3 : 21. Áj ke din apná tajriba mutálạ karke sabr karo.

6. *Áge* dekho; apne dukhoṉ ká anjám socho. Un kí miád bahut thoṛí báqí hai; sachche Masíhíoṉ ko abadí dukh nahíṉ haiṉ. Dukh ke bạd Ḳhudá hameṉ kámil kar degá, 1 Pat. 5 : 10. Dukh ke thoṛe din kyá haiṉ? Abadí jalál meṉ garq ho jáenge. Ḳháss karke dukhoṉ ke phal socho. Un se jalál kí kasrat ho jáegí; un se ham Ḳhudá kí taqdís meṉ sharík hote haiṉ, Ibr. 12. Gunáh ká dúr honá un ká phal hai. Aur kyá ham itne fáidoṉ kí ummed rakhke besabr hoṉ? Áh, yih kaisí náshukrí hai!

7. *Dahní taraf* dekho; aur aur Masíhíoṉ se síkho. Un meṉ bahut haiṉ, jo niháyat ranjída haiṉ; bahut nahíṉ jánte, ki ham kal ká kháná kaháṉ se páenge; tau bhí ḳhush rahte haiṉ, aur Ḳhudá kí tạríf karte haiṉ, aur apne chhuṭkáre ke waqt kí intizárí sabr se khínchte haiṉ; —aur sháyad tú bahutáyat ke bích kuṛkuṛátá aur shikáyat kartá hai. Agar tujh meṉ kuchh sáf-dilí ho, to is bát se sharmá!

8. Tab *báíṉ taraf* dekho; aur sharíroṉ ko apne hí mánind shikáyat karte dekho. Wuh dukh páke aur gunáh karte haiṉ; kyá tum un kí mánind shikáyat karne se gunáh karoge? Agar tum un kí mánind ho, to ḍaro, tauba karo, aur sabr karná síkho.

Par ḳháss karke apná sab se baṛá namúna dekhte raho, Masíh ká kámil sabr dekho, aur usí kí mánind chalo. Ḳhudá ke Barre kí chál dekho, jab tak ki dekhne se tum bhí barre ká sá mizáj hásil na karo.

XXX.

MASÍH KÍ ỤMDA BÁTEṈ SALÍB PAR.

PAHLÍ—"AI BÁP, UN KO MUẠ́F KAR."

Aur Yisú ne kahá, ki Ai Báp, un ko muạ́f kar; kyúnki wuh nahíṉ jánte, ki kyá karte haiṉ.—Lúká 23 : 34.

Ham ne Masíh kí maut kí bábat us kí tanháí aur sabr ko daryáft kiyá. Ab us kí salíb kí ụmda bátoṉ par gaur karenge; —kyúnki ham un se bahut tạlím hásil kar sakenge. Pahlí bát yih hai, yạne, Ai Báp, wg.

Wuh ek niạmat mángtá hai, yạne,—*muạ́fí*. Muạ́fí na faqat ek rúhání niạmat

Digitized by Google

hai, balki koí us se baṛí niạmat nahíṉ hai; aur bagair is ke hamáre haqq meṉ koí chíz niạmat nahíṉ ṭhahartí.

Kin ke liye yih niạmat mángí? Unhíṉ ke liye, jo bure háthoṉ se use salíb par khínchte the. Un kí taqsír aisí baṛí thí, ki us ke barábar na is dunyá meṉ húí, na ho saktí hai. Wuh sab se achchhí niạmat sab se bure gunahgároṉ ke liye mángtá hai.

Wuh is niạmat ko hásil karne ke liye yih dalíl láyá :—"kyúnki wuh nahíṉ jánte, ki kyá karte haiṉ;"—goyá kahtá hai, ki "Yih becháre nádánista buráí karte haiṉ,—na sirf ḍáh aur kína se." Aur mutábiq is ke ek hawárí ne kahá hai, ki "Dunyawí sardároṉ meṉ se kisí ne us ko na jáná; kyúnki agar wuh jánte, to Ḳhudáwand i hashmat ko maslúb na karte," 1 Kar. 2: 8. Lekin yih niạmat qátiloṉ meṉ se sirf unheṉ mil saktí hai, jinhoṉ ne nádání se yih kiyá; jaisá likhá hai, Aạm. 3: 17; "Aur ab, ai bháío, maiṉ jántá húṉ, ki tum ne, aur tumháre sardároṉ ne nádání se yih kiyá." Is se tín báteṉ nikaltí haiṉ :—yạne,

I. *Aksar ádmí nádání se Masíh kí dushmaní karte haiṉ.*

II. *Jo nádání se Masíh kí dushmaní karte haiṉ, un kí muáfí ho saktí hai.*

III. *Dushmanoṉ ko muáf karná, aur un ke liye muáfí mángná, sachchá Masíhí mizáj hai.*

I. *Aksar ádmí nádání se Masíh kí dushmaní karte haiṉ.* Ab daryáft karná cháhiye, ki un kí nádání kaisí thí, jinhoṉ ne Masíh ko maslúb kiyá; wuh kaháṉ se thí; aur kyúṉ un ke dil meṉ us se dushmaní paidá húí.

1. *Un kí nádání kaisí thí?* Wuh bahut kuchh jánte the, lekin Masíh ko nahíṉ; is meṉ un kí ánkheṉ band thíṉ. Tabaỉ roshní, balki Pák Nawishtoṉ kí roshní un ke pás thí; lekin nahíṉ jánte the, ki yih Ḳhudá ká Beṭá, aur dunyá ká Naját-dihinda hai. Lekin kyúṉ? Kyá unhoṉ ne us ke mujizoṉ ká charchá nahíṉ suná thá? Kyá us kí paidáish, aur zindagí aur maut kí kaifiyat peshḳhabaríoṉ se ḳhúb miltí na thíṉ? Jab wuh áyá, tab hí wuh Masíh kí ráh dekhte the, aur us meṉ Pák Nawishtoṉ ke nishán bhí daryáft kar sakte the;—to

2. Un kí dushmaní *kaháṉ se* thí? Haqíqatan wuh Pák Niwishtoṉ ko jánte the; aur yaqín hai, ki us ke ạjáib o garáib ká charchá un ke kánoṉ tak pahunchá thá: tau bhí

(1.) Unhoṉ ne *Pák Nawishtoṉ ko ulṭá samjhá.* Unhoṉ ne kahá, ki Jalíl se koí nabí nahíṉ uṭhá hai, Yúh. 7: 52. Is meṉ do bhúleṉ haiṉ:—wuh samajhte the, ki Masíh Jalíl se hai; lekin wuh Baitlaham se thá;—aur Jalíl se, yá jaháṉ kahíṉ Ḳhudá cháhe, nabí kyúṉ na uṭhe?

Wuh yih bhí samajhte the, ki Masíh kabhí nahíṉ maregá. Unhoṉ ne dekhá thá, ki Masíh aur us kí bádsháhat kí páedárí kí bábat Puráne Ạhd-náme meṉ bahut áyateṉ haiṉ, jaisá ki Yash. 9: 6; aur is par kahá, "Ham ne tauret se suná, ki Masíh abad tak rahegá: phir tú kyúnkar kahtá hai, ki Insán ke Beṭe ká uṭháyá jáná zarúr hai? Yih Insán ká Beṭá kaun hai?" Yúh. 12: 34. Phir unhoṉ ne dekhá, Míkáh 5: 2 meṉ, "us ká nikalná qadím se, ayám ul azl se hai:" aur isí se kahá, ki "Ham jánte haiṉ, ki yih kaháṉ se hai: par jab Masíh áegá, koí na jánegá, ki wuh kaháṉ se hai," Yúh. 7: 27. Is tarah se Pák Nawishtoṉ kí bábat bhúl karke Masíh ko na pahcháná.

(2.) *Masíh ke záhir hál se* unhoṉ ne us kí bábat saho kiyá. Wuh samajhte the, ki Masíh shán o shaukat ke sáth áke Isráel ká bádsháh hogá. Pas, jab us ko kamtar hálat meṉ aur miskín dekhá, to radd kiyá—apná munh us se chhipáyá,

Digitized by Google

Yash. 53 : 3. Aur jab ki usí ke shágirdoṉ ne us kí bádsháhat kí bábat aise saho kíe, to auroṉ kí nádání kyá taạjjub hai? Markas, 10 : 37, 38.

(3.) Siwáe is ke, wuh apne ạlimoṉ par qawí bharosá rakhte the, jinhoṉ ne unheṉ is meṉ *bahkáyá.* Púchhá, Kyá sardároṉ meṉ koí us par ímán láyá hai? Wuh sardároṉ par takiya karke un ke píchhe barábar ho líe.

3. Ab daryáft karná cháhiye, ki *is nádání se un ke dil meṉ dushmaní kyúṉ paidá húí.*

Tamíz, jis se ádmí buráí se ruk játe haiṉ, nádání se ḍhámpí játí hai. To jaháṉ Masíh kí pahchán nahíṉ hai, aur Ḳhudá kí sharíạt bhí nahíṉ jání játí, waháṉ tamíz apná kám nahíṉ kar saktí hai. Is wáste kahte haiṉ, ki bewaqúfí har ek gunáh kí má hai.

Nádání dil ko nafs aur Shaitán ke qabze meṉ látí hai: Shaitán "is dunyá kí táríkí ká sardár kahlátá hai," Afs. 6 : 12. Koí kám aisá púch aur ḳharáb nahíṉ hai, ki nádán use na kare.

Háṉ, agar koí ádmí Masíh aur us kí sacháí aur us ke logoṉ se náwáqif ho, to wuh unheṉ satáegá, balki samjhegá, ki yih farz hai, Yúh. 16 : 2. Jab ki Ḳhudáwand ne Púlús kí áṉkheṉ na kholí thíṉ, tab wuh aisá hí samajhtá thá.

II. *Jo nádání se Masíh kí dushmaní karte haiṉ, un kí muạ́fí ho saktí hai.* Agar har tarah ká gunáh aur kufr muạ́f ho saktá hai, Matí, 12 : 31, to wuh bure háth bhí, jinhoṉ ne Masíh ko maslúb kiyá, muạ́f ho sakte haiṉ. Dekho Aạmál 2 : 23, 38. To is kí bábat do bátoṉ ká zikr karná cháhiye:—yạne, muạ́fí kyá hai? aur wuh un ko mil saktí hai, jo nádání se Masíh ke dushman haiṉ.

1. ***Muạ́fí, ímándár tauba karnewále gunahgár ko, Masíh kí ḳhátir se Ḳhudá ká sáre gunáh ke ilzám se barí kar dená hai.***

Is meṉ *Ḳhudá* chhuṭkárá detá hai: us ke siwá koí nahíṉ de saktá hai, Mar. 2 : 7. Jo gunáh kartá hai, so ḳháss karke Ḳhudá hí kí buráí kartá hai, Zab. 51 : 4. Gunahgár Ḳhudá ke qarzdár kahláte haiṉ, Matí 6 : 12; aur jaisá qarz ko adá karná cháhiye, waisá hí gunáh kí sazá sahná zarúr hai;—aur qarz-ḳhwáh ke siwá koí qarzdár ko chhoṛ nahíṉ saktá.

Fazl se yih chhuṭkárá hotá hai: tau bhí bebadlá líe Ḳhudá nahíṉ chhoṛtá. Wuh ham se badlá nahíṉ letá; par hamáre wáste zámin ṭhahráyá hai, jis se hamáre badle meṉ intiqám liyá. Is tarah se us ká fazl ham tak pahunchtá hai. Dekho Afs. 1 : 7.

Ḳhudá *ímándár tauba karnewále gunahgár ko* chhoṛtá hai. Beímání aur saḳhtdilí áp gunáh haiṉ; aur un ke sabab se gunáh aur bhárí ho játe haiṉ. Jo ímán láte haiṉ, so sab gunáhoṉ se barí kíe játe haiṉ, Aạmál 10 : 43. Tauba karo, táki tumháre gunáh miṭáe jáeṉ, Aạmál 3 : 19.

Masíh kí ḳhátir se yih chhuṭkárá diyá játá hai. Wuh hamáre chhuṭkáre ká sabab hai. Jaisá ki Afs. 4 : 32 meṉ likhá hai, ki "Ḳhudá ne, Masíh kí ḳhátir, tumheṉ muạ́f kiyá hai." Us ká ḳhún hamárí muạ́fí kí qímat ṭhahrá hai.

2. *Mumkin hai,* ki wuh muạ́f kíe jáeṉ, jo nádání se Masíh ká sámhná karte haiṉ: yih in bátoṉ se sáf záhir hai: yạne,

(1.) Jab ki *Masíh ke ḳhún kí aisí liyáqat hai,* ki us ke sabab se sab se bhárí gunáh muạ́f ho sakte, to koí gunahgár un gunáhoṉ ke sabab se, jo aiyám i jihálat meṉ húe, náummedí meṉ ḍúb na jáe. Tere gunáhoṉ kí, balki sárí dunyá ke gunáhoṉ kí muạ́fí ke liye us lahú meṉ qudrat hai, 1 Yúh. 2 : 2. Agar sab koí use qabúl karte, to sab ke sab muạ́f kíe játe.

(2.) Ḳhudá ke kalám meṉ *kahíṉ nahíṉ likhá hai,* ki Masíh ká sámhná nádánista

Digitized by Google

karná muạf nahín ho saktá; balkí sáf sáf likhá hai, ki muạf ho saktá hai. Aur Matí 12: 31 men likhá bhí hai, ki Har tarah ká gunáh aur kufr Beṭe ke haqq men muạf ho saktá hai;—aur Yash. 55: 7 men, ki Jo koí apní burí ráhon ko chhoregá, aur Ḳhudáwand kí taraf phiregá, to Ḳhudá use kasrat se muạf karegá. Pák Nawishton men aise bahut wạde hain; aur kahín nahín ḳhabar hai, ki yih gunáh muạf nahín ho saktá hai.

(3.) Aur Ḳhudá aise gunahgáron ko gunáh muạf kar chuká hai. Is se baṛí tasallí hotí hai. Pulús ko muạf kiyá. Pas;—aise gunahgáron ko ummed hai.

(4.) Tú ne nádání se Masíh ká sámhná kiyá; Ḳhudá ne auron ko gunáh ke sabab káṭ ḍálá, par tujhe abhí tak chhoṛ diyá. Isí se mạlúm hotá hai, ki tere muạf ho sakte hain. Ḳhudá ke sabr se naját kí ummed paidá hotí hai.

III. *Dushmanon ko muạf karná, aur un ke liye muạfí mángná, sachchá Masíhí mizáj hai.* Masíh ne aisá hí kiyá: Stifán ne aisá hí kiyá, Aạmál 7: 59, 60. Masíh ká hukm hai, Matí 5: 44, 45. Pas, ab daryáft karen, ki yih mizáj kyá hai; aur Masíhíon ko kaisá zeb detá hai.

1. *Yih Masíhí mizáj kyá hai?*

(1.) Yih to *nuqsán aur burái se beparwá rahná nahín hai.* Ḳhudá ne hamen patthar nahín banáyá; balki aisá banáyá, ki nuqsán o burái ko jaldí se mạlúm karte hain. Pas, qusúr ko muạf karná ho saktá hai, jab ki ham us kí burái se ḳhúb wáqif hain;—balki us se wáqif hone se muạfí kí qadr baṛhtí hai.

(2.) Qusúr ko muạf karná faqat *apne gazab ko chhipáná nahín hai.* Sháyad koí intiqám nahín letá, is liye ki qábú nahín pátá, yá rahm ká nám cháhtá hai; lekin yih muạfí nahín hai—is men Masíhí mizáj kuchh nahín hai;—balk yih áp hí burái hai.

(3.) Har ek zálim ke níche dabke *apná haqq chhoṛná* Masíhí mizáj nahín hai. Rawá hai, ki ham apne haqq ko sábit karen; lekin jab ham rástí se use sábit nahín kar sakte hain, tab jhúṭh se yá zulm se karná na cháhiye;—aur na intiqám lená cháhiye. Pas, Muạfí kyá hai? *Muláimat.* Ḳhudá ke fazl se dil ká gazab muláim ho játá, aur josh ḳharosh míṭ játá hai. "Rúh ká phal jo hai, so mahabbat, aur surúr, aur sabr, aur muláimat hai," Gal. 5: 22.

Is muláimat se Masíhí log qusúron se darguzarne ko máil hote hain. Wuh na un ko dil men rakhte hain, na qábú páke intiqám lete hain; balki ḳhushí se muạf karte hain. Jaisá dunyádár dil intiqám lená ịzzat samajhtá hai, waisá hí wuh dil, jis men fazl rahtá hai, muạf karná apní ịzzat jántá hai. Tabíạt kahtí hai, Main us ke barábar húngá; fazl kahtá hai, Main us se ạzím húngá; ḳhatá ko muạf karná merá jalál hai, Amsál 19: 11. Aur Masíhí Ḳhudá ke hukm ke sabab se yih kám kartá hai. Us kí tabíạt yih nahín karne cháhtí hai. Us kí aslí tabíạt intiqám lene cháhtí hai; par Ḳhudá ká ḳhauf aisí tabíạt ko dabátá hai. Wuh kahtá hai, ki Ḳhudá ne manạ kiyá hai,—Ḳhudá ne mujhe muạf kiyá,—aur isí sabab se wuh bhí muạf kartá hai, jaisá ki Afs. 4: 32 men likhá hai.

2. *Yih ḳhúb, aur Masíhí iqrár ke láiq hai.* Is se tumhárá dín bahut ḳhúb mạlúm hotá hai. Sab koí dekhte hain, ki tumhárí díndárí tásír kartí hai. Aur mazhab apne pairauon ko apní nafsáni ḳhwáhishen chhipáná sikhláte hain,—yih unhen miṭátá hai. To tum aise muláim ho jáo, ki sab koí dekhen, ki tumháre mazhab ne tumhárí buráíon ko aur tundmizájí ko miṭáyá hai.

Phir, badí ko na sirf muạf karná cháhiye, balki us ke badle nekí karná cháhiye. Jab Masíhí is darje tak pahunchte,

Digitized by Google

to Masíh kí súrat un meṉ sáf sáf dikháí detí hai. Koí bát is se ziyáda tasallí, aur is se baṛí gawáhí, mazhab kí sacháí ke liye, nahíṉ de saktí hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Bahutere kahte haiṉ, ki Masíhí mazhab takrár aur diqq ká báis hotá hai; lekin *yih kaisá jhúṭh hai!* Is kí roshní se nahíṉ, lekin andhiyáre se ádmí saḳht-dil aur tund mizáj bante haiṉ. Jaháṉ tak yih mazhab gálib hai; waháṉ tak áram aur chain hotá hai; aur agar sab use sáre dil se mánte, to goyá barra bheṛíye ke sáth rah saktá. Yash. 11 : 6, 9.

2. *Ján bújhke Masíh ká sámhná karná kaisá haulnák hai!* Masíh ne jab apne dushmanoṉ ke liye muáfí mángí, to us kí yihí ek dalíl thí—*wuh nahíṉ jánte;*—agar jánte, to maiṉ kuchh nahíṉ kah saktá.

3. Masíh ke dushmanoṉ par *tars kháná cháhiye;*—wuh nádán haiṉ. Is lácharí ke sabab se bahut rahm-dilí aur dardmandí ke sáth un ká fáida ḍhúnḍhná cháhiye.

4. Jab ki kisí ráh ke ḳhiláf kuchh karne cháheṉ, to *ham ḳhúb daryáft kareṉ.* ki yih ráh kaisí hai;—nahíṉ to sháyad haqq ká sámhná karke gunáh meṉ phansenge. Dunyá is meṉ gunáh kartí hai. Pas, ḳhabardár; na ho ki ham neki ko nádání se radd kareṉ.

5. Agar Ḳhudá ke dushmanoṉ kí muáfí ho saktí hai, to *zarúr us ke dostoṉ kí ḳhatáeṉ muáf ho saktíṉ haiṉ.* Nágahání gunáh se koí gamgíní aur náummedí meṉ na phanse. Ḳhudá ke pyáre farzand bárhá nihayat ranjída hoke apní ummed ko chhoṛ dete haiṉ; —kahte haiṉ, Kyá aisí ḳhatá kí muáfí ho saktí? Par agar Ḳhudá kí raḥmat kí chauṛái, aur lambái, aur gahrái, aur muláimí jánte, to tasallí páke shádmán hote. To yád karo, ki us ke dushmanoṉ ke liye muáfí hai;—aur us ke dostoṉ ke liye kitní ziyáda.

6. Aur jab kí sáf záhir hai, kí dushmanoṉ ke liye Ḳhudá ke pás muáfí hai, to *wuh kaise beuzr haiṉ, jo dushmaní meṉ halák hote haiṉ!* Ishtihár kiyá gayá hai, ki agar koí apní dushmaní ko chhoṛke phiregá, to wuh rahm páegá: par Ḳhudá un ko, jo gunáh karte játe haiṉ, máregá, Zab. 68 : 21. Agar wuh na phiregá, to Ḳhudá apní talwár tez karegá, Zab. 7 : 12, 13. Pas, jo koí halák hogá, us kí halákat usí ká qusúr hai; aur hamesha tak un ke piyále meṉ yihí kaṛwáhaṭ hogí, ki Maiṉ hí apní halákat ká báis húá.

7. Ḳhudá apne sab se bure dushmanoṉ ko muáf kartá hai; to *wuh Ḳhudá se kuchh muwáfiqat nahíṉ rakhte haiṉ, jo muáf nahíṉ karte.* Agar Ḳhudá un se waisá hí kartá, jaisá wuh auroṉ se karte haiṉ, to un kí kaisí burí hálat hotí. Jinhoṉ ne rahm páyá, unheṉ cháhiye ki rahm kareṉ. Jo rahm nahíṉ kartá hai, so Ḳhudá ke muwáfiq nahíṉ; aur Ḳhudá ke sáth na rah sakegá.

8. *Masíhí mazhab se mulk meṉ árám o chain paidá hotá hai.* Sachchá Masíhí mizáj, dangá, fitná, fasád, ke bilkull ḳhiláf hai. Wuh dánái, jo úpar se hai, so ḳhális, aur sulh-kár, aur muláim, wg., hai, Yaq. 3 : 17, 18. Jab dunyá fasád se bhar játí, tab Masíhí dunyá ko chhoṛne cháhte haiṉ. Hamárá qánún yih hai, ki jaháṉ tak ho sake, sáre ádmíoṉ ke sáth sulh karke guzrán karo, wg Rúm. 12 : 18, 19. Jis mulk meṉ daryáft kareṉ, us ke hál se malúm hogá, ki Masíhí mazhab se sulh, árám, aur ilm o hunar kí taraqqí paidá hotí hai.

9. Jab Masíhí sahaj se muáf karte haiṉ, *tab bahut luchche aur sharír log unheṉ ṭhaṭṭhe meṉ uṛáte, aur un ká nuqsán karte haiṉ.* Yih nihayat púch hai,—aisá hai, jaisá auratoṉ ko márná,—beḳhauf o ḳhatar bahádurí. Lekin agar aise log sochte, to sháyad na samajhte, ki is meṉ ḳhatra nahíṉ hai. Agarchi sachchá Masíhí in-

Digitized by Google

tiqám na legá, tau bhí Ḳhudá intiqám lenewálá hai. Aur kyá wuh aisí púch badí ká badlá na legá? Beshubha legá. To ham sabr kareṇ, aur kabhí apná intiqám na leṇ; par sab kuchh Ḳhudá hí par chhoṛ deṇ;—wuhí insáf karegá. Aur cháhiye ki satánewále ḍareṇ, na ho ki Ḳhudá un se nágaháṇ intiqám le, aur wuh faná hoṇ, aur hamesha tak apní bad-mizájí aur luchchápan ká phal kháte raheṇ.

10. Pas, ham sab *Masíh ke pák aur kámil namúna par chaleṇ*, aur nit koshish kareṇ, ki hamárá mizáj muláim ho jáe. Is se Masíh kí ịzzat dunyá meṇ baṛh jáegí; aur tumhárá árám o chain bhí ziyáda ho jáegá. Ai bháío, Masíh ke jalál ko dost rakho. Agar tum sher banoge, to Masíh kis tarah barra ṃalúm hogá? Agar tum ek dúsre ko toṛ ḍálo, to kalísyá kis tarah se kabútar ṃalúm hogí? Apne árám kí fikr bhí karo;—zindagí kis kám kí hai, jab bechainí meṇ káṭí játí hai? Agar tumháre dil gazab aur fasád se bhar jáeṇ, to Rúh i Pák kyúnkar un meṇ rah sakegí? aur agar wuh un meṇ sukúnat na kare, to tum kaháṇ se chain hásil kar sakoge? Jo Masíh par kabútar kí mánind utrá, so sáf aur muláim diloṇ meṇ rahne cháhtá hai. Pas, apne Ḳhudáwand kí pairawí karo, aur muláim bano.

XXXI.

MASÍH KÍ DUSRÍ ỤMDA BÁT SALÍB PAR.

APNÍ MÁ KO DEKH.

Phir us ne us shágird ko kahá, Dekh yih terí má!—Yúh. 19: 27.

Yɪʜ bát, jo Masíh ne salíb par kahí, ụmda aur yád karne ke qábil hai. Is meṇ wuh hamáre wáste, ápas ke farzoṇ ko adá karne ke liye, ek achchhá namúna chhoṛ gayá hai. Haqíqat meṇ Injíl kí pairawí karne se insán achchhe ḳhasam aur jorú, aur achchhe wálidain aur aulád bante hain,—balki sab se achchhe—aur sab se achchhe málik aur naukar chákar bhí: kyúnki us ke ahkám pák, aur us ke namúne durust hain. Aur yaháṇ Masíh ká namúna sab laṛkoṇ ke áge rakhá gayá hai, táki wuh us ke muwáfiq chaleṇ. Wuh unheṇ sikhlátá hai, ki apne wálidain ke haqq meṇ har tarah se apne farz adá kareṇ. Masíh apne jíte jí apne má báp ká tábịdár rahá; aur maut ke waqt meṇ bhí apní fikr is ke haqq meṇ záhir kí: ki "Apní má ko dekh." Wuh in bátoṇ se apní ranjída má ko ek ạzíz shágird aur jání dost ke sipurd kartá hai.

Us ká iráda thá, ki apná adab aur fikr apní má ke liye, jo bahut ranj aur bebasí kí hálat meṇ thí, záhir kare; kyúnki us waqt Shamạún kí peshḳhabarí, jo Lúká 2: 35 meṇ miltí hai, us ke dil ke dukh meṇ púrí húí. Us kí ján chhid gaí thí; is liye ki wuh us kí má thí, aur us kí mụtaqid bhí, aur donoṇ sabab se us ke ranj ke sáth wuh ranjída thí. Is liye Masíh ne us ke liye ek ḳháss tadbír nikálí, aur apne pyáre shágird ko sikháyá, ki Ab tú use aisá, jaise apní má ko pyár kartá hai, pyár kar; aur is tarah se záhir hogá, ki tú mujhe pyár kártá hai.

Us waqt ko, jab ki Masíh ne apní má ko is tarah se yád kiyá, sochná cháhiye. Wuh marne par thá;—jab tak ki áp is dunyá meṇ rahá, tab tak use chhoṛke kisí ke sipurd na kiyá; lekin maut ke waqt use yád karke muflis na chhoṛne cháhá; balki maut ke dardoṇ meṇ us ke wáste tadbír kí,—jab wuh dukh se maglúb húá, tad bhí us ká pyár gálib thá. Pas—

Masíh kí fikr apní má ke liye sáre laṛkoṇ ke wáste achchhá namúna hai.

Tín baṛí nisbateṇ yá rishte hain, jin par gharánoṇ kí hukúmat mauqúf hai: yạne, ḳhasam aur jorú kí, aur wálidain aur aulád kí, aur málik aur naukar kí;—aur

Digitized by Google

Khudá ne dil meṉ un kashishoṉ ko, jo in nisbatoṉ ke mutábiq haiṉ, paidá kiyá hai; aur apne logoṉ ko us ne in kashishoṉ ko achchhí tarah se kám meṉ láne ke wáste fazl diyá hai; aur is fazl ko záhir karne ke wáste faráiz ṭhahráe; aur faráiz ko adá karne ke wáste waqt muqarrar kíe; táki jaise pahiye meṉ har ek árá apní párí meṉ bojh sambhál tá hai, waise hí Masíhí kí chál meṉ har ek kashish, fazl aur farz waqt ba waqt kám áe.

Lekin fazl hanoz yaháṉ tak gálib nahíṉ áyá, ki hamárí mahabbat meṉ kabhí ziyádatí, yá kamtí, yá aisá koí nuqs na ho; balki kabhí kabhí baṛe díndár log is meṉ qusúrwár haiṉ. Par Masíh ká namúna pák aur kámil hai. Jaisá ki wuh kalísyá ke haqq meṉ sab se achchhá shauhar hai, waisá hí wuh sab se achchhá beṭá thá;—isí liye wuh sab ke wáste namúna hai.

Buḍḍhá honá sirf un mulkoṉ meṉ achchhá hai, jaháṉ beṭe beṭíáṉ apne má báp kí tazím karte haiṉ.

Munásib hai, ki sab laṛke sanjídagí se Masíh ká namúna socheṉ. Pas, ham daryáft kareṉ, ki laṛkoṉ ke kyá farz haiṉ; aur Masíh ká namúna un farzoṉ se kyá nisbat rakhtá hai.

I. Laṛkoṉ ke *kyá kyá faráiz haiṉ?* Aur is muqaddame meṉ laṛke un sab ko kahte haiṉ, jin ke má báp jíte hoṉ, agarchi wuh bálig ho gae hoṉ.

1. Laṛkoṉ ko munásib hai, ki apne má báp se *ḍareṉ* aur *un ká adab kareṉ*. "Tum apne apne má báp se ḍarte raho, Ahbár 19 : 3. Khudá ne má báp ko iqtidár bakhshá hai; unheṉ laṛkoṉ kí rúheṉ aur badan sipurd kíe; aur us kí marzí hai, ki laṛke har hálat meṉ un kí tazím kareṉ. Agarchi Yúsuf Misr ká málik húá, tau bhí wuh apne báp ke áge jhuká, Paid. 48 : 12. Sulaimán apní má ke áge khaṛá húá, aur jhuká, aur use apní dahní taraf biṭháyá, 1 Sal. 2 : 19.

2. Má báp ko bahut *pyár karná cháhiye*. Pák Nawishtoṉ meṉ yih pyár us ke sáth mazkúr hai, jo sab koí apne se rakhte haiṉ; táki malúm ho, ki kaháṉ tak unheṉ pyár karná wájib hai, Matí 10 : 37. Tabíat se laṛkoṉ aur má báp ke bích ek mazbút band hai. Unhoṉ ne tumháre liye kaisí fikr aur mihnat kí hai; is wáste unheṉ pyár na karná niháyat náshukrí hai. Yih pyár áp hí ek nekí hai; aur munásib hai, ki wuh tumháre sab farzoṉ kí bunyád ho.

3. *Un kí tábidárí* karná cháhiye. Khudá ká hukm hai:—"Ai farzando, tum Khudáwand ke liye apne má báp ke mahkúm ho, kyúnki yih wájib hai." Tú apne má báp kí izzat kar: ki wuh pahlá hukm hai, jis ke sáth wada hai, Afs. 6 : 1, 2. Má báp ká mahkúm honá, Khudá ke hukm, aur tabíat ke mutábiq farz hai. Hawárí kahtá hai, Yih wájib hai,—yane, har tarah se wájib hai—aslí sharíat se aur Khudá kí sharíat se. Tau bhí har tarah kí bát meṉ yih tábidárí na cháhiye: Khudá ne apná iqtidár na chhoṛá, táki má báp ko de. Cháhiye ki tumhárí tábidárí "Khudáwand meṉ" ho; yane, munásib hai, ki tum un sab chízoṉ meṉ, jo Khudá kí marzí ke muwáfiq haiṉ, un ke mahkúm ho. Háṉ, jab má báp bure bhí hoṉ, tab bhí un ke wájib hukmoṉ ko mánná cháhiye; aur agar wuh díndár hoṉ, aur ittifáqan bejá hukm kareṉ, to na mánná cháhiye. Un ke sab hukm, jo Khudá ke hukm ke khiláf haiṉ, bejá haiṉ. Pas, har rást bát meṉ un kí tábidárí karo. Yád karo, ki udúl-hukmí sirf un se nisbat nahíṉ rakhtí, balki jo koí apne má báp ká sarkash hai, so Khudá ká sarkash hai.

4. *Má báp kí dhamkí aur tambíh qabúl karná* cháhiye, Ibr. 12 : 9. Jab má báp apne iqtidár ke sabab se ziyádatí karte haiṉ, to yih baṛí sakhtí hai, aur baṛá

Digitized by Google

gunáh; tau bhí sarkashí bhí baṛá gunáh hai. Do hálaton se munásib hai, ki laṛke adab ke sáth apne má báp kí tambíh sah len, khásṣ karke jab ki wuh díndár hain;—auwal wuh tumhárí rúhon kí bihtarí cháhte hain. Wuh samajhte hain, ki un kí dhamkí tumháre liye is se bihtar hai, ki tum Khudá ke qahr kí áwáz suno. Phir, jab wuh tambíh karte hain, to ranj aur taklíf ke sáth karte hain. Un kí khushí nahín hai, ki tumhen ranj den. Agar wuh Khudá ko aur tumhárí rúhon ko pyár na karte, to kabhí tumhen na tambíh na tádíb karte.

5. Un ke sab kámon men *wafádárí* karná cháhiye. Munásib hai, ki tum maqdúr bhar un kí daulat bacháo, aur na uṛáo; un kí madad karo, aur na unhen fareb do. "Jo apne má báp ko lúṭtá hai, aur kahtá hai, ki Yih gunáh nahín, wuh gáratgar ká sáthí hai," Ams. 28 : 24. Bagair un kí marzí ke un ká mál istịmál karná, aur áp un se judá honá, aksar un ke haqq men beínsáfí hai.

6. Aur khásṣ karke un ke *pyár aur parwarish ká badlá dená* zarúr hai:—"Wuh báp dádon ká haqq adá karen; kyúnki yih bhalá aur Khudá ke áge pasandída hai," 1 Tim. 5 : 4. Yahúdíon kí masal hai, ki "Laṛkon ko is se pahle ki un ke má báp muhtáj hon, chakkí písná cháhiye." Yúsuf kí tasallí aur ịzzat is men thí, ki wuh apne báp kí hájat rafạ kar saktá thá. Jo kuchh laṛke apne má báp ke wáste karte hain, so khairát kí qism nahín; sirf wájib badlá aur insáf hai. Sach hai, ki Hawárí kahtá hai, ki Má báp ko apne laṛkon ke liye jamạ karná cháhiye, aur na laṛkon ko apne má báp ke liye, 2 Kar. 12 : 14. Lekin agar Khudá kí parwardigárí se tum daulatmand ho gae, yá sukh men rahte, aur wuh muhtáj hon, to zarúr hai, ki tum ịzzat ke sáth un kí parwarish karo. Khud Masíh ne apní má ke liye tadbír kí.

II. Hamáre Khudáwand ká namúna socho, jo is zindagí men un ká tábịdár baná, Lúká, 2 : 51; aur apní maut ke waqt is kí bábat fikr kí. Is namúne se *hamáre farz bakhúbí záhir* hote hain.

1. Munásib hai, ki ham *us ke namúne ko qánún samjhen;* mahabbat hamen us ke muwáfiq chalne kí targíb detí hai. Jab Masíh farotaní karke tumhárá namúna húá,—jab Khudá hí ne tumhárí sí nisbaten qabúl kín,—to kaisá munásib hai, ki tum us kí pairawí karo. Us ká iráda thá, ki tumháre liye namúna bane, táki tumhárí ráh sahaj ho.

2. Tum ko us ke huzúr men is kí bábat *jawáb-dihí karná* hogá, ki tum ne is zindagí men us ke namúne ke muwáfiq kahán tak guzrán kí hai. Aur us din sarkash laṛke kyá kah sakenge? Jis ne apne ranjída má báp ká áh márná suná hai, wuhí ab sarkash laṛke kí ạdálat karegá; aur Masíh ká namúna dekhke sab sarkash laṛke sharminda hoke chup rahenge.

Hásil i kalám.—1. Jab ki Masíh ne má báp ke haqq men tábịdárí aur pyár ká aisá namúna diyá hai,—*To tund-kho aur sarkash laṛkon men Masíh ká kuchh námúna nahín ho saktá.* Náfarmánbardárí ke farzand Khudá ke farzand nahín hain. Agar Khudá kí parwardigárí se yih báten un men se kisí ke sunne men áen, jo aise hain, to merí khwáhish o duạ un ke liye yih hai, ki Khudá un ká gunáh un par záhir kare, aur wuh yih báten sochen:—

Kyá tum ne *beadabí kí báton, yá kámon se* apne má báp kí hiqárat kí hai? Agar tum ne aisá kiyá ho, to Ams. 30 : 17 paṛho,—"Wuh ánkh, jo apne báp ko chiṛhátí hai, aur apní má ká kahná haqír jántí hai, janglí kauwe us ko uchakke nikál lenge, aur gidh use khá lenge." Cháhiye ki yih báten tumhárí nazar men aisí hon, jaisí wuh, jo Belsházar ne díwár

Digitized by Google

par dekhín, aur us kí nazar men thín. Sháyad tum jawán ho, aur tumháre má báp búrhe aur barí umr se shikasta; lekin Rúh i Pák ne kahá hai, "Apní burhiyá má ko haqír na ján," Ams. 23 : 22. Jo badsulúkí tum un se karoge, us ká badlá Khudá tum se legá.

Kyá tum apne má báp ke *náfarmánbardár* húe ho? Aise larke Biliał ke farzand tauret men kahláte hain; aur agar Khudá tauba na bakhshe, to aise larke gazab i Iláhí ke farzand hain. Kyá yihí butparaston kí ek kháss sifat nahín hai? Rum. 1 : 30.

Sháyad jab tumháre má báp ne tumhárí tambíh kí, táki tumhen jahannam se bacháen, *tab tum ne un se kína rakhá.* Yih sirf Khudá hí ke bandobast ká sámhná karná hai, jo tumháre fáida ke liye kiyá gayá hai. Jab tum is men un se sarkashí karte, to goyá Khudá se sarkashí karte ho. Bhalá, agar wuh tumhen sazá na den, to Khudá apne hí háth men chharí legá, aur tum us ká sámhná na kar sakoge.

Sháyad tum *náshukr* húe, aur un kí madad na kí. Yih barí sakhtí hai. Agar wuh tum par narm-dil na hote, to tum larakpan men kis tarah se jí sakte? Aur kyá munásib hai, ki tum un par sakht-dil ho?

Ab, agar tum se yih gunáh húe hain, to *thorí aur báten dil ke kánon se suno,* táki tauba karke unhen chhor sako.

Aisí náfarmanbardárí ke phal tum par aur tumhárí nasl par pusht dar pusht *rahenge.* Agar tum farmánbardár larke ho, to kháss barkaton kí kasrat tumhárá hissa pushton tak hogá. Umr kí darází is hukm ke mánne ká phal hai. Aur Kitáb i Muqaddas men náfarmánbardár larkon par bahut sí lanaten kí gaí hain.

Agarchi bahut se aise gunáh hain, ki jin kí sazá is dunyá men nahín miltí, tau bhí is gunáh ká *intiqám aksar isí dunyá men* liyá játá hai.

Haiwán is bát men tumhárí hidáyat karte hain.

Jo aise gunáh karte hain, *un men Khudá ká khauf nahín hai.* Jo burá larká hai, so achchhá Masíhí nahín ho saktá. Agar tum apne má báp ke haqq men udúl-hukmí karte ho, to Khudá ke haqq men apní farmánbardárí ká zikr mat karo.

Judá hone ká din chalá átá hai: aur jab tumháre má báp tumhen chhor jáenge, to in gunáhon kí yád sámp kí mánind tumhen káţegí.

2. *Masíh ká namúna qabúl karo.* Tumháre má báp nek hon, yá bad, un ke haqq men tumhárí chál Masíhí iqrár ke bamújib ho. Agar wuh díndár hon, to unhen ranjída na karo. Kyá tum Masíhí ho? To fazl se aur tabíat se munásib hai, ki tum unhen bahut pyár karo. Agar wuh dunyádár hon, to khabardárí se chalo, aur apne sáre faráiz ko adá karo: sháyad wuh yih dekhke ímán láenge. Un kí nasíhat aur minnat, adab aur pyár ke sáth, karo: un ke liye nit duá karo. Aisí chál chalo, ki wuh kabhí tumháre sabab se ţhokar na kháen. Agar un kí naját tumháre wasíle se ho, to tum kaise mubárak hoge!

3. Munásib hai ki wuh, jin ke larke Khudá se darte hain, *unhen Khudá hí kí dí húí mírás* samjhen, aur unhen nekí karne men targíb den. Bahuteron ke larke nahín hain; bahuteron ke larke ranj aur niháyat dukh ke báis hain; aur agar Khudá ne tumhen nek larke díe, to tum kabhí is barkat ke liye us kí wájib shukrguzárí na kar sakoge. Khudá ne tumhen is men barí izzat bakhshí hai, ki tumhen larke sompe, jinhen tum bihisht ke liye pálo. Jab báhar ranj hotá hai, to tumháre ghar men sukh hai. Jab mar jáoge, tab unhen Khudá par be dar chhor sakoge; kyúnki agar wuh us ke hain, to wuh un kí khabar legá, aur tumhen un ke liye fikr karná kuchh zarúr nahín.

Digitized by Google

Pas, har bát men sab koí Masíh ke naqsh i qadam par chalen, aur har qarábat men use namúna samjhen; tab Khudá kí marzí ke muwáfiq chaloge, aur us kí razámandí hásil kar sakoge.

XXXII.

MASÍH KÍ UMDA BÁTEN SALÍB PAR.

TÍSRÍ BÁT, JO US NE TÁIB CHOR SE KAHÍ.

Yisú ne use kahá, Main tujh se sach kahtá hún, ki Áj tú mere sáth firdaus men hogá.—Lúká 23:43.

Is men Masíh kí tísrí umda bát, jo us ne salíb par kahí, mazkúr hai; jis se us ne apne fazl ká khazána ek táib chor par záhir kiyá. Yih ádmí sharír thá, aur apní sharárat ke sabab se ab wuh máre jáne par thá. Us kí chál niháyat burí thí; lekin ab us ke sabab wuh dil-shikastá húá; balki ímán láke goyá salíbí khún ká pahlá phal húá. Is ke úpar kí áyat men wuh apná ímán záhir kartá; aur is men Masíh use qabúl karke muáf kartá hai: "Main tujh se sach," wg. Is men daryáft karná cháhiye:—

1. *Masíh ke wada ká matlab.* Us ne kahá, Áj tú mere sáth firdaus men hogá.

Firdaus ke lafz se us ne bihisht ká ishára kiyá, jo dilásá aur khushí ká maqám hai. Jab díndáron kí rúhen badan ko chhortín, to is men dákhil hotí hian. Bazon ne samjhá hai, ki firdaus aur koí jagah hai; lekin 2 Kar. 12 : 2, 4 se sábit hai, ki yih bihisht hí hai; kyúnki yahán hawárí ek hí jagah ko tísrá ásmán aur firdaus kahtá hai. Usí tarah se Mush. 2 : 7 men likhá hai: "Main us ko, jo gálib hotá hai, yih bakhshúngá, ki darakht i hayát se, jo firdaus i Iláhí ke bíchon bích hai, phal kháe;" yane, Masíh ke sáth bihisht men kámil rifáqat kare: aur yihí Masíh ke wade ká khulása hai: Terí rúh mere sáth bihisht men hogí.

2. *Wuh shakhs,* jis se Masíh ne yih jalálí wada kiyá, bahut nápák aur bedín thá, aur us par haqq kí ráh se maut ká hukm húá; lekin Khudáwand ne use tauba aur ímán bakhshá. Pichhle dam ke qaríb wuh ajab tarah se phiráyá gayá; aur phirke ímán láyá; aur agarchi Masíh zillat ke sáth márá játá thá, tau bhí us ne use záhiran qabúl kiyá,—use pák kahá,—aur us se rahm mángke kahá, "Ai Khudáwand, jab tú apní bádsháhat men áe, mujhe yád kar."

3. *Waqt* i muqarrar is wade ko púrá karne ke liye *áj hí* hai—kuchh derí nahín—na qiyámat ke bad—par abhí—maut hí ke waqt se.

4. Masíh ne is latíf wade par yih kahke *muhr kí*—yane, "Main tujhe sach kahtá hún." Jab wuh khud kahtá hai, to us se bihtar gawáhí nahín ho saktí.

Is men talím aur tasallí ke liye tín báten pái játí hain:—

1. *Ek abadí hálat hai, jis men arwáh maut ke waqt dákhil hotí hain.*

2. *Maut ke waqt sab ímándár fauran abadí jalál o khushí men dákhil hote hain.*

3. *Khudá ádmíon ko maut ke waqt bihisht ke liye taiyár kar saktá hai; tau bhí aksar nahín kartá.*

I. *Ek abadí hálat hai, jis men arwáh maut ke waqt dákhil hotí hain.*

Yih bát hamárí khushwaqtí aur ummed kí kháss bunyád hai; aur in dalílon se sábit hotí hai:—

1. *Khudá kí hastí se* sábit hai, ki is zindagí ke bad hamárí rúhon ke liye koí aisí hálat hai: kyúnki agar koí Khudá hai, jo dunyá par hukúmat kartá hai, to zarúr wuh rástí se sazá o jazá degá. Munásib nahín hai, ki wuh makhlúq banáe, jin par akhláqí hukúmat ho saktí hai, aur aisí hukúmat na kare. Aur un par aisí hukúmat karná, jo un kí liyáqat aur tabíat ke láiq nahín hai, Iláhí dánish se

Digitized by Google

baid hai. Aur un par wuh hukúmat karne ká dawa o wada, jo un kí tabíat ke muwáfiq hai, karná, yane, sazá o jazá se; aur kabhí na sazá na jazá dená, Khudá kí sachái ke láiq nahín hai. Pas, Khudá aisí hukúmat kartá hai, jaisí karní cháhiye; sazá o jazá dene ká wada kartá hai; aur kabhí fareb na degá;—us kí sárí báten púrí kí jáengí. Bhalá, is dunyá men yih kámil insáf nahín hotá hai; isí sabab se zarúr aur yaqín hai, ki bad is ke ek hálat hogí, jis men púrá insáf kiyá jáegá.

2. *Pák Nawishte sáf záhir karte hain*, ki aisí hálat hai. Pák Nawishte to qánún hain, jise álam ke dánishmand Hákim ne ádmíon ke liye mashhúr aur muqarrar kiyá; aur un men sádiqon kí tábidárí, aur sabr aur musíbaton kí kámil jazá ká wada miltá hai; aur sharíron ke gunáh ke liye jahannam ke abadí ranj kí dhamkí bhí hai. "Aur tú sarkashí karke aur dil par qasáwat rakhke apne liye qahron ko, jo qahr ke din aur Khudá ke zuhúr i adálat ke din namúd honge, apne liye jama kartá hai? Wuh har ek ko us ke kámon ke muwáfiq mukáfát degá: unhen, jo nekí kí ráh men páedár hoke buzurgí aur izzat aur baqá ke tálib hain, hayát i abadí degá; par un ke liye, jo fasádí, aur rástí ke mukhálif, aur nárástí ke tábi hain, gussa aur gazab hogá. Ki har nafs i bashar ko, jo burá kartá hai, siyásat aur azáb hogá, pahle Yahúdí ko, phir Yúnání ko; aur har shakhs ko, jo bhalá kartá hai, buzurgí, aur izzat aur árám milegá, pahle Yahúdí ko, phir Yúnání ko," Rúm. 2 : 5—10. "Yahán tak ki ham áp Khudá kí jamáaton men tumháre sabab se fakhr karte hain, ki tum un dukhon aur ranjon men, jo tum par parte hain, sábir aur ímándár ho. Khudá kí sachchí tajwíz ká yih izhár hai, ki tum Khudá kí bádsháhat ke láiq gine jáo, jis ke liye tum dukh páte ho. kyúnki Khudá ke nazdík yih insáf hai, ki jab Khudá wand Ísá ásmán se apne qawí firishton ke sáth bharaktí ág men namúd ho, tumhen árám de," 2 Tas. 1 : 4—8. Is sáf gawáhí ke siwá aur bahut sanad lá sakte, lekin zarúr nahín. Ásmán o zamín tal jáenge, par yih báten kabhí na talengí.

3. Insán kí *tamíz* bhí unhen jatátí hai, ki aisí hálat hogí. Wuh ádmí kahán hai, jo kabhí áqibat kí bábat na dará ho, aur na ummed rakhí ho? Agar koí kahe, ki yih sab talím ká phal hai; to jawáb yih hai, ki sab janglí aur wahshí qaumen kis tarah se áqibat ko mántí hain? Unhon ne kab aur kahán se talím pái? Rúm. 2 : 15 men likhá hai, ki butparaston kí aql yá tamíz unhen jatátí hai. Sab log kyún kisí tarah kí pújá karte hain? Is liye ki un kí tamíz unhen jatátí hai, ki ákhir ko kuchh hogá.

4. Agar aisí hálat na hotí, to *Masíh ká mujassam honá, aur us kí maut befáida hotí.* Agar áqibat haqíqatan nahín hai, to wuh káhe ko is dunyá men áyá? Kyá us ne bilkull abas hamárí súrat apne úpar leke aisí haulnák musíbaten qabúl kín? Kyá ímándáron kí tasallí ke liye? Un kí tasallí áqibat kí bhalái kí ummed se wábasta hai, aur judá nahín ho saktí; wuh samajhte hain, ki us ne apne lahú se hamáre wáste bihisht ko mol liyá, aur hamen jahannam se chhuráyá;—aur agar na koí bihisht hai, na koí jahannam, to wuh sirf butlán se tasallí hásil karte hain, aur un ká hál sabhon ke hál se burá hai. Agar gadá khwáb men apne taín bádsháh dekhe, to jab jáge, tab aise khwáb se kyá faida? Beshakk Masíh kí maut ká yih matlab thá, ki hamen ánewále gazab se makhlasí de, 1 Tas. 1 : 10; khiyálí nahín—haqíqí jahannam se; hamen Khudá ke pás láe, 1 Pat. 3 : 18; aur apne tábidáron kí abadí naját ká bání ho, Ibr. 5 ; 9.

Hásil i kalám.—1. Jab ki áqibat men sab arwáh dákhil hoke abad tak rahengí, to *is zindagí men hamáre din kaise beshqímat hain;* kyúnki is waqt ke hásil ke mutábiq wahán hamárá hál hogá. Khudá ne kaisí bhárí chíz goyá bál se bándhke

Digitized by Google

laṭká dí hai! hamen yahán ázmáish kí sí hálat men rakhá; aur jaisá ham yahán ke thoṛe ghanṭon ká istimál karen, waisá hí abad tak hásil karenge. Har roz, har gharí, balki har dam hamárí áqibat par tásír kartá hai. Kyá tum is bát ko yaqín karte ho? to káhe ko apní beshqímat fursat, batálat men sarf karte ho? Ek buzurg ne ek shakhs se, jo kisí dost se hafte bhar us ke sáth khel tamásha men káṭne ká wada kartá thá, kahá, ki Kyún apní zindagí ká aisá baṛá hissa phenk doge? Albatta hamáre apne waqt ke fuzúl kharch se sábit hotá hai, ki ham áqibat kí qadr nahín jánte hain.

2. *Díndárí ke farz aur khud-inkár aql ke nazdík wájib hain;* kyúnki wuh hamárí abadí khushwaqtí se nisbat rakhte hain. Jab ki dunyá kí sab se baṛí khushí áqibat kí bhaláí ko roktí, to jo koí is khushí ko áqibat kí khátir na chhoṛegá, so kabhí dánishmand na ṭhahregá; kyúnki áqibat is zamáne se kitní álá hai; aur wuh chízen, jo hanoz dekhne men nahín átín, un se bihtar hain, jo ab hí záhir hain. Pas, jo koí hál kí khushí ke liye bihisht ká abadí jalál ganwátá hai, so kabhí mahz nádání kí illat se na chhúṭegá. Músá kí dánáí is men záhir húí, "ki us ne Khudá ke logon ke sáth dukh páná us se ziyáda pasand kiyá, ki gunáhwálí ishrat men, jo fání hai, masrúf rahe," Ibr. 11 : 25.

3. Jab ki maut ke bad arwáh fauran ek abadí hálat men dákhil hotí hain, to maut se har ek ádmí par *kaisí baṛí tabdíl hotí hai.* Marná baṛí bát hai! Wuh is zamáne kí nahr se guzarke áqibat ke baṛe samundar men já girná hai. Tum, jo ab jismání chízon se nisbat rakhte ho, tab rúhánion men mil jáoge. Tum jo ab rát aur din kí gardish dekhte ho, tab ek abadíán kátoge. Marná baṛí hí bát hai! Tumhárí rúhen ab goyá tumháre jismon men sotí hain; lekin maut ke waqt chaunk uṭhengí, aur haqíqaton ká álam malúm karengí. To is se síkho, ki un kí madad kis tarah se karná cháhiye, jo maut ke nazdík hain; aur apne liye bhí tadbír karná síkho. Sanjídagí aur wafádárí ke sáth unhen sikhláo, jo áqibat men dákhil hone ke nazdík hain; aur waise hí roz roz apní rúhon kí taftísh karo. Áh! áqibat ko yád karo!

II. *Maut ke waqt, sab ímándár fauran abadí jalál o khushí men dákhil hote hain.*

"Áj tú mere sáth hogá." Dahriya is bát ká inkár kartá hai: wuh samajhtá hai, ki main nest ho jáúngá; is wáste haiwánon kí mánind guzrán kartá—nafs kí khwáhish par chaltá hai.

Bazon ne gumán kiyá hai, ki ákhir ko sazá o jazá kí hálat hogí; lekin maut se qiyámat tak rúhen goyá nínd men rahtí hain; aur maut ke waqt us hálat men dákhil nahín hotín. Lekin is gumán ko Pák Nawishton se sábit nahín kar sakte hain; balki is ke khiláf yih áyaten hain: "Hamárí khátir-jama hai, aur ham beshtar cháhte hain, ki badan se ajnabí, aur Khudáwad ke ham-watan hon," 2 Kar. 5 : 8. "Main mushtáq hún, ki riháí páún, aur Masíh ke sáth rahún, ki yih bahut bihtar hai," Fil. 1 : 23. Is ká matlab zarúr yih hai, ki jis waqt rúh badan ko chhoṛ játí, usí waqt Masíh ke pás pahunchtí hai. Phir 1 Pat. 3 : 19, 20 men "rúhen, jo nazar-band thín," mazkúr hain; aur Aam. 1 : 25 men likhá hai, ki Yahúdáh apní jagah ko gayá. In báton se malúm hotá hai, ki maut ke waqt sharír fauran sazá kí jagah men bheje játe hain.

Aur chár báten is kí bábat hain, jinhen sochná cháhiye:—

1. Jab ki ímándar *maut ke bad bihisht kí khúshí ke qábil hain,* to kyún dákhil hone men derí ho? Is zindagí men badan Khudá se khush hone men rúh kí madad nahín kartá, balki roktá hai. Badan ke sabab se rúh bahut imtihán men paṛtí hai. Pas, jab rúh badan se riháí páegí, to ázádí ke sáth Khudá kí suhbat men rahegí.

Digitized by Google

2. Maut ke bạd *rúh kí kuchh taiyárí nahín kí játí*, na us kí *ázmáish kí koí hálat* hai. Ạ́qibat ke liye jo taiyárí hotí, so is zindágí meṉ hotí hai. Maut wuh rát hai, jis meṉ koí ádmí kám nahíṉ kar saktá, Yúh. 9 : 4. Gor meṉ na ạql, na ịlm, na tadbír hai, Wáịz, 9 : 10. Pas, jálal kí taiyárí ke liye hamáre sarfaráz hone meṉ derí nahíṉ hotí ; muqaddas log, jo múe hain, " mukammal sádiqoṉ kí rúheṉ " kahláte hain, Ịbr. 12 : 23.

3. Phir, *agar gunahgároṉ ke halák hone meṉ derí nahíṉ hotí*, to ímándároṉ kí naját meṉ derí kyúṉ hogí ? Agar Ḳhudá apne dushmanoṉ ke sáth jaldí kartá, to kyúṉ apne dostoṉ ke sáth derí kare ? Zarúr wuh apne farzandoṉ par mihrbaní karne ko aisá hí mustạid hai, jaisá apne dushmanoṉ par saḳhtí karne ko. Is kí bábat dekho, Yahúdáh, 7 áyat, " Usí tarah Sadúm aur Ạ́múrah, aur un ke atráf ke bilád, jinhoṉ ne un kí mánind ziná kiyá, aur jism i harám ká píchhá kiyá, ịbrat ke wáste átash i abadí ke ạzáb meṉ hain." Aạm. 1 : 25. " Ki wuh is ḳhidmat, aur risálat ká hissa le, jis se Yahúdah ḳhárij húá, ki apní jagah ko jáe." 1 Pat. 3 : 19, 20, " Us ne ba wazạ i rúhání un rúhoṉ ko jo nazarband thíṉ, jáke wạz kahá. Wuh rúheṉ ek muddat tak, jis waqt Ḳhudá ke sabr ne muhlat dí, yạne, Núh ke aiyám meṉ, jab kishtí taiyár hotí thí, náfarmánbardár thíṉ : aur us kishtí meṉ thoṛí sí jáneṉ, yạne, áṭh ádmí, pání se úpar áke bacháe gae."

4. Masíh cháhtá hai, ki jaháṉ wuh hai, waháṉ us ke log *us ke sáth* hoṉ ; aur wuh us ke sáth házir hone cháhte hain ;—aur agar qiyámat tak derí hogí, to yih ḳhwáhish bemauqạ hai. Dúlhá aur dúlhin ká pyár Mush. 22 : 17 meṉ mazkúr hai. Kalísyá, jo us kí dúlhin hai us ke áne kí mushtáq hai ; aur ham jánte hain, ki us ká shauq aur ummed púrí hogí ; Ḳhudá use fareb na degá. Beshakk un ká jalál aur ḳhushí qiyámat ke bạd baṛhegí ; lekin is se sábit nahíṉ hai, ki qiyámat se peshtar kuchh na hogá.

Hásil i kalám—1. Kyá ímándár maut ke bạd fauran Khudá ke sáth já rahte hain ? To unheṉ bihisht ká jalál goyá achának nazar áke taạjjub ká báịs hogá. Albatta unhoṉ ne áge se us ká ḳhiyál kiyá aur us ke liye taiyár húe ; lekin wafát ke waqt jo tabdíl hogí, so aisí baṛí hogí, ki us ke ḳhiyál se ham mutaạjib hote hain. Yih kaisí baṛí tabdíl hai, ki ab ek rúh yaháṉ mujassam hoke ádmíoṉ ke sáth guftogú kartí, aur thoṛí der meṉ Khudáwand ke sáth já rahtí ; ab is dunyá par nazar kartí, aur fauran lákhoṉ firishtoṉ aur muqaddasoṉ kí jamáạt meṉ házir hotí ! Aur Ḳhudá ke firishtoṉ kí mánind guzrán karne ! kháne, píne aur sone ke hájatmand na honá ! bímárí ke bistar se uṭhke jalál ke taḳht par baiṭhná ! gunáhálúda aur fitna-angez dunyá ko, aur ranjída jism ko chhoṛke filfaur apne taín bhalá changá aur sáre dukh aur kamzorí se ázád jánná ! Yih tabdíl samajh se báhar hai. Jab ki kisí díndár dost kí lásh hanoz hamáre sáth rahtí hai, to kaun kah saktá hai, ki itne hí ạrse meṉ us ne kaun se ḳhiyál kíe, aur kaun sá manzar dekhá, aur kaun sá ịlm hásil kiyá hai !

2. Lekin jab maut *beímánoṉ* kí ánkheṉ band kar legí, to wuh fauran kis tarah kí hálat meṉ páe jáenge ? Badan ko chhoṛke, aur dostoṉ aur tasallíoṉ se judá hoke, jahannam ke tárík gár ke bích láintihá ranj meṉ phaṉsná ; kisí ḳhushí ke manzar par phir kadhí nazar na karná ; kisí ḳhusháwáz ko na sunná ; aur árám, salámatí aur ḳhushwaqtí ko na chakhná : kaisí tabdíl ! Insán kí ḳhushámad aur tạríf ke badle meṉ Ḳhudá kí ghuṛkí aur gazab ; reshmí poshák aur nafsání lazzatoṉ ke badle meṉ ág ke shuạle se mulabbas honá, aur Ḳhudá ke gazab ke piyále se píná ! Ạ́h ! un kí hálat kí kaisí tabdíl húí ! Jab ki Ạ́drian, Rúm ke sháhansháh ne jáná, ki

Digitized by Google

maut nazdík hai tab us ne kahá, "Áh, merí gum-shuda rúh! afsos! tú kidhar játí hai? tú áj rát kahán leṭegí? Tú phir kabhí ṭhaṭṭhe aur khillí se ḳhush na hogí!"

Jab ki ímándár martá hai, to goyá bihisht hí us ke istiqbál ke liye nikaltá hai; aur wuh pahunchke abadí makánon men rahtá hai. Par jab beímán martá hai, tab "Pátál níche us ke áne se jumbish kartá hai, ki us ká istiqbál kare," Yash. 14: 9. Wuh phir na khel tamásha se apná jí bahláegá; na kisí nafsání lazzat se apná waqt ganwá sakegá; aur jitná is zindagí men us ne in chízon se ḳhushí hásil kí, utná burá us ká hál hogá. Jaisá ki muqaddas log wafát ke bạd fauran Ḳhudá ke sáth já rahte hain, waisá hí beímán Shaitán ke sáth.

3. Jo maut ke bạd fauran Ḳhudá ke pás já rahenge, *wuh kyún maut se ḍaren?* Bahut ádmí maut se ḍarte, aur us ká nám sunte hí niháyat kámpte hain. Par agar tum Masíh men baḳhra rakhte ho, to maut, qabr o ạqibat ke alfáz ḳhushí se sunná cháhiye; balki munásib hai, ki tum maut ke mushtáq ho, is liye ki Masíh ke sáth já rahná bahut bihtar hai.

4. Agar sáre ímándár, wafát ke bạd, fauran Ḳhudá ke pás jáke rahte, to *munásib hai, ki wuh apní wafát ke árzúmand howen,* aur bihisht kí taraf ummed kí nigáh karen. Pulús ne aisá hí kiyá: "Main mushtáq hún, ki riháí páún, aur Masíh ke sáth rahún." Is tabdíl ke fáide bayán se báhar hain; tum pítal ke badle kundan páoge—pání ke badle nithrí mai—ạks ke badle haqíqat—náchízí ke badle sachchá jálál. Áh, agar sirf is dunyá kí ḳhák tumhárí ánkhon se ponchhí játí, yahán tak ki tum jalál i Iláhí ko dekh sakte, to tum zindagí se thak jáke maut ko cháhte! Par dekho, ki yih mírás haqíqatan tumhárí ho: aisí baṛí bát ko mat ṭál do; kyúnki agarchi Ḳhudá tumháre liye wuh kám, jo tum ne apne liye ụmr bhar na kiyá, ek hí ghaṛí men kar saktá hai, tau bhí wuh aksaron ke liye nahín kartá hai.

III. *Ḳhudá ádmíon ko maut ke waqt bihisht ke liye taiyár kar saktá hai; tau bhí aksar nahín kartá.*

Faqat ek hí tamsíl hai, jis men bạzon ká zikr hai, jo pichhlí sáạt men buláe gae, Matí 20: 9, 10. Aur sirf isí sanad men ek ádmí ká bayán hai, jo is tarah se buláyá gayá. Ḳhudá yihí phir kar saktá hai; kaun us ke fazl kí hadd bándh saktá hai? Lekin wuh aksar gunahgáron ko maut ke waqt tauba nahín baḳhshtá hai. Yih is liye nahín hai, ki un ke dil aise saḳht hain, ki us ká fazl unhen toṛ nahín saktá; lekin wuh insáf ke sabab se fazl nahín detá hai.

Ḳitáb i Muqaddas buḍḍhe gunahgáron ko dilásá detí hai; bihisht ká darwáza, un ke haqq men, bilkull band nahín húá; munásib hai, ki wuh tauba karen; aur ummed hai, ki agar tauba karen, to naját páenge. Lekin derí karnewálon ke liye kuchh dilásá nahín hai; ịbrat kí bahut báten Kitáb i Muqaddas men hain. Bahut ádmí derí karke apná dil saḳht karte hain; aur jo Ḳhudá ne is chor ke liye kiyá, so aksar gunahgáron ke liye, dam i marg, na karegá; kyúnki

1. Ḳhudá ne *hamen fazl ke wasíle baḳhshe hain—us ko na mile.* Us ne ḍákúon ke sáth guzrán kiyá hogá, aur mazhab kí báten na sunín. Ham Masíh kí ḳhushḳhabarí sunte hain—tạlím par tạlím hamen miltí hai;—aur agar ham ạmí báton ko istịmál na karen, to kyá ummed hai, ki Ḳhudá hamen kabhí fazl i ḳháss baḳhshegá? Ḳhudá ne Isráelíon ko kab ásmán se roṭí baḳhshí? Sirf jab wuh zamín se muyassar na hotí thí. Us ne kab patthar ko pháṛke unhen pání piláyá? Sirf jab we usí ke hukm se wíráne men chalte the, jahán koí chashma na milá.

2. *Aisá hál phir kabhí na hogá,* aur aise anjám kí ummed na rakhná cháhiye.

Digitized by Google

Sháyad agar Masíh phir maslúb hotá, aur tú us ke sáth márá játá, to isí tarah tujhe ímán diyá játá. Wuh ek mausim i ḳháss thá; is liye Masíh ko ek ḳháss phal diyá gayá.

3. Jaisá ki yih hál phir kabhí na hogá, waisá hí ímán baḳhshne ká *aisá sabab phir kabhí na hogá.* Masíh ne apní maut ke waqt, apní Rabbání qudrat záhir karne ke liye, is ádmí ko qabúl kiyá. Jab us ká mazhab mụjizoṉ se sábit kiyá gayá, tab mụjize mauqúf húe; aur jab us ká fazl is meṉ záhir húá, tab aisá fazl záhir karne kí zurúrat báqí na rahí.

4. Is ádmí meṉ ham dekhte haiṉ, ki fazl i behadd kyá kar saktá hai; tau bhí *kahíṉ wạda nahíṉ hai,* ki Ḳhudá aur kisí ke haqq meṉ aisá hí karegá. Pas, ummed na rakhá cháhiye, ki Ḳhudá ham ko maut ke waqt, tamám zindagí kí sarkashí ke bạd qabúl karegá. Agar ham us kí marzí jánke derí kareṉ, to ummed bahut hí kam hai.

Hásil i kalám.—1. Munásib hai, ki jinhoṉ ne barí ụmr meṉ rahmat páí, so *us ạjíb fazl kí tạríf kareṉ,* jo unheṉ milá hai. Kaise tạạjjub kí bát hai, ki jab Shaitán ne tere dinoṉ ká maidá páyá hai, tab Ḳhudá ne un ká chokar qabúl kiyá! Naql hai, ki agle zamáne meṉ Márkas Kaiyas Viktorias baṛe buṛhápe meṉ butparastí se phirke Masíhí ho gayá. Us ne ek ḳhádim i dín ke pás áke kahá ki Maiṉ Masíhí mazhab ko dil o ján se qabúl kartá húṉ: lekin baṛí der tak na us ḳhádim i dín ne, na kalísyá ne us par kuchh bharosá rakhá; kyúnki wuh samajhte the, ki aisí baṛí ụmr meṉ phiráyá jáná goyá muhál hai. Par bạd us ke jab us ne apní chál se apne ímán kí pakkí gawáhí dí, tab ḳhushí ke naṛe márne, aur gítoṉ ke gáne ke sáth har kahíṉ ímándár kahne lage, Márkas Kaiyas Viktorias Masíhí ho gayá! Aur unhoṉ ne is ká zikr kiyá, ki Yih achambhe kí bát hai. Aur agar Ḳhudá ne is tarah se tumheṉ naját baḳhshí hai, to munásib hai, ki tum auroṉ se us kí ziyáda ḳhidmat karo. Us kí rahmat kí kaisí daulat i bepáyáṉ tum par záhir húí!

2. *Jo pakke báloṉ tak apní aslí hálat meṉ rahte haiṉ, so in bátoṉ ko sochke chaunk uṭheṉ.* Ai tum, jo dinoṉ se, aur gunáhoṉ se bhí mạmúr ho, jin ká waqt tamám hone par hai, aur jin ká sab se baṛá kám shurụ́ nahíṉ húá, socho! Tumhárí ghaṛí meṉ sirf thoṛá sá bálú rah gayá hai; aur jab wuh giregá, tab tumhárá phirná námumkin hogá. Tumhárá áftáb gurúb hotá hai; tumhárí rát á játí hai; tumhárá ek qadam qabr meṉ hai. Kásh ki tum sochte, ki tumhárí kaisí burí hálat hai! Ḳhudá sháyad ạjáib kare; par har roz ạjáib nazar nahíṉ áte; nahíṉ, to ạjáib na ṭhaharte. Jab tak ki fursat, aur wasíle aur madad tumháre qabze meṉ hai, tab tak mihnat karo! Jo kám hanoz na húá, us ke liye mihnat karo; use aur mat ṭál do; tum us kí bábat bahut bejá derí kar chuke ho. Shaitán ne tumheṉ bahut dinoṉ se bahkáyá, aur qabr aur jahannam ke lab par láyá hai. Ab ṭhahro, aur socho, ki us ne tumheṉ kaisí hálat meṉ phaṉsáyá hai. Kásh ki Ḳhudá in áḳhirí dinoṉ meṉ tumheṉ dekhne ke liye ánkheṉ, aur tasauwar karne ke liye dil de!

3. *Sab jawánoṉ ko* munásib hai, ki jaldí se Ḳhudá kí razámandí kí talásh kareṉ. Agar tum Masíh meṉ baḳhra cháhte ho, to abhí us ko ḍhúṉḍhná cháhiye. Buṛhápe tak use ṭál na do; kyúnki—

Abhí tum goyá *sánche* meṉ ho; tumháre dil narm haiṉ; yih wuh mausim hai, jis meṉ tumháre dil par ba-ásání tásír ho saktí hai.

Fajr din ká sab se achchhá waqt hai: agar kisí ká kuchh kám ho, to fajr hí se use shurụ́ karná cháhiye; nahíṉ, to sháyad din bhar use karne na páoge. Isí tarah se, agar tum *zindagí kí fajr* meṉ hayát i abadí na ḍhúṉḍhoge, to aglab hai, ki ḍhúṉḍhne na páoge.

Zindagí nápáedár hai: sháyad tum jawání

Digitized by Google

men maroge. Qabristán men qabren hain, jo ṭhík tumháre hí qadd kí hain.

Agar gunáh men maroge, to Ḳhudá tumhárí *kamsiní* ko tauba na karne ká *ụzr* na ṭhaharáegá.

Agar abhí Masíh kí taraf phiroge, to tumhárí *zindagí* kalísyá ke aur auron ke liye *fáidamand* hogí. Hazáron pachhtáe hain ki ham ne Ḳhudá kí pairawí jawání men na kí.

Agar abhí tauba karoge, to tumhárí zindagí *ḳhushhál* hogí. Tumhárí kitní hí tangíán aur musíbaten kyún na hon, agar tum jaldí Ḳhudá kí taraf phiro, to tumhárí zindagí men aisá maza hogá, kí dunyá kí sárí ḳhushí se nahín ho saktá.

XXXIII.

MASÍH KÍ ỤMDA BÁTEN SALÍB PAR.

CHAUTHÍ BÁT—TÚ NE KYÚN MUJHE CHHOṚ DIYÁ.

Tísre pahar ke qaríb Yisú ne baṛe shor se chillákar kahá, Elí, Elí, lamá sabaqtaní? yane, Ai mere Ḳhudá, ai mere Ḳhudá, kyún mujhe akelá chhoṛá.—Matí 27 : 46.

Jab sab se saḳht dil in báton ko sune, to cháhiye ki shikasta ho jáe : yih Ḳhudá ke Beṭe ke beniháyat gam kí áwáz hai : áge us kí tasdíq baṛí thí, lekin kabhí is ke muwáfiq nahín, ki beḳhud kí tarah se nála kare. Is men dekho—

1. Wuh *waqt*, jab us ne is tarah se pukárá, so tísre pahar ke qaríb thá, yá din kí nawín sáạt fajar se. Yahúdí log din ke ghanṭon ko fajr se ginte the. Pák Kitáb yih bát batlátí hai, táki hamen mạlúm ho, ki Masíh kitní der tak badan aur ján kí tasdíq men salíb par laṭká rahá. Qaríb chha ghanṭe ká ạrsa us par is hálat men guzrá : tab us ne yih gam-afzá báten kahín.

2. Is nále ká *mazmún* na jism ke dard, na us kí hálat kí beịzzatí thí? yih sab us kí bátiní tasdíq men aise garq húe, jaise chhoṭí dhárá baṛe daryá men. Wuh in báton ko farámosh karke sirf apne Báp ke us se dúr hone ke sabab afsos kartá hai, Ai mere Ḳhudá, tú ne kyún mujhe chhoṛ diyá? Wuh us waqt tak Ḳhudá kí náḳhushí se wáqif na húá thá.

3. Us ke mátam karne ká *taur*—baṛí áwáz se chilláyá—adhmúe kí mánind nahín, lekin mazbút ádmí kí tarah, jis men zindagí, táqat aur hosh púre the. Aur is nála ká zor ḳháss karke do báton se mạlúm hotá hai,—us ne Ḳhudá ká nám duhráyá; aur phir púchhá, Kyún mujhe chhoṛ diyá? goyá kahtá, ki jab yih sab gam mujh par áyá, to tú ne kyún yih sab se baṛí ízá pahuncháí?—kyún us chihra i mubárak kí tajallí mujh se chhipáí, jo is se peshtar kabhí nahín chhipí thí? Yih kaisí naí aur ḳhaufnák bát hai! Is se mạlúm hotá hai, ki

Ḳhudá ne Masíh ko, us kí sab se baṛí ízá ke waqt, chhoṛ diyá, táki use behadd tasdíq men ḍále aur is sabab se Masíh ke dil men bebayán gam aur afsos húá.

Is men tín mazmún hain; yane, use chhoṛ dená; us ká matlab yá iráda; aur us kí tásír Masíh par.

I. *Use chhoṛ dená.* Jab kahte hain, ki Ḳhudá ne kisí ko chhoṛ diyá, to is se murád nahín, ki Ḳhudá kí hastí yá ḳhássiyat us se dúr húí; kyúnki har waqt ásmán zamín us se pur hain; lekin is ke mane yih hain, ki us ke fazl, aur mihrbání, aur shafaqat ká zuhúr us par nahín hotá; jab yih házir nahín, tab goyá Ḳhudá házir nahín. Ḳhudá ne isí tarah se Shaitán aur jahannamíon ko bilkull chhoṛ diyá hai; lekin yahán tak apne ạzízon ko nahín chhoṛtá; faqat thoṛí der tak apní mihrbání ká zuhúr i shírín un se chhipátá. Aur Masíh ko chhoṛná

1. *Baṛe gam ká sabab thá*—aisá, jaisá aur kisí ne na mạlúm kiyá hai, aur na kisí ke tajribe men áegá. Us kí aur sárí musíbaten, is ke muqábale men, halkí

Digitized by Google

thín; wuh us ke jism se, aur yih us kí rúh se mutalliq thí; wuh insán ke háth se, aur yih us ke Báp ke háth se húí. Un sabhon ko sahke kuchh nahín kahá; yih malúm karke jald pukárá, Ai mere Khudá! ai mere Khudá!

2. Yih *sazá ke taur par húá.* Jaise jahannamí chhoṛe gae hain, waise hí hamáre gunáhon ke sabab se munásib thá, ki Khudá hamen chhoṛ de; aur use chhoṛ dená hamáre in gunáhon kí sazá ke badle men thá. Jaisá ki jahannamí do tarah kí sazá páte hain, yane, tasdíq, aur khushí kí hájat; waisá hí gazab se dard húá; aur khushí, jo Khudá kí mihrbání aur shafaqat se hotí hai, gáib ho gaí.

3. Us ká chhoṛá jáná *haqíqí* thá—na khayálí, aur na misálí. Ham nahín samajh sakte hain, ki wuh sirf ranjída dilon ke mánind kahtá hai. Sach much Ulúhiyát ne insániyat se sárí khushí aur mahabbat kí pahchán rokí. Masíh ká yún pukárná is bát kí káfí gawáhí hai.

4. Masíh *apní sab se baṛí hájat ke waqt* chhoṛá gayá. Jab sab dunyawí tasallián use chhoṛ gaín, aur sab záhirí buráián us par ikaṭṭhí á gaí thín, tab us ke Báp ne bhí use chhoṛ diyá thá. Jab ádmí, balki us ke dost, us se dúr rahe, aur siwáe jání dushmanon ke koí us ke pás na thá; jab dard, aur sharm, aur sárí musíbaten use dabá detí thín; tab us kí tasdíq púrí aur kámil karne ke liye, Khudá bhí us se dúr rahá.

5. Yih aisá sadma thá, ki us men wuh *sirf apne ímán par takiya kar saktá thá.* Siwáe Báp ke wáde aur ahd ke us ká kuchh bharosá na thá. Aur haqíqatan Masíh ká ímán inhín báton se záhir húá; kyúnki agarchi Khudá kí mahabbat kí pahchán us se ruk gaí, tau bhí us ká dil Khudá se lipṭá rahá: us ne use apná Khudá kahá; aur záhir kiyá, ki us ne aur kisí par kuchh bharosá na rakhá, aur na aur kisí se kuchh madad cháhí: aur wuh is hí bharose par sábit aur mazbút rahá, jab aur sab chízen use kuchh tasallí na de sakín.

II. Masíh ke is tarah chhoṛe jáne ká *iráda aur matlab kyá thá?* Gunáhon se badlá lená us ká kháss iráda thá; aur phir ímándáron kí tasdíq karná us ká iráda thá. Hamáre gunáhon ke sabab se wájib thá, ki Khudá abad tak hamen bilkull chhoṛ detá. Yih har ek gunáh kí wájib sazá hai; aur jahannamí ise malúm karte hain, aur hamesha malúm karenge. Khudá un se abad tak dúr hai: nahín; balki Khudá, intiqám lene ke liye, un ke nazdík hai; par rahmat i Iláhí hamesha un se dúr hai. Aur isí tarah se, agar Masíh ne apní hí rúh men yihí sazá na sahí hotí, to Khudá ham se abad tak dúr rahtá. Agar us ne na pukárá hotá, ki Ai mere Khudá! ai mere Khudá, tú ne kyún mujhe chhoṛ diyá? to ham abad tak jahannam ke gahráo men se pukárte, ki Ai sádiq Khudá, tú ne hamen bilkull chhoṛ diyá hai!

Jab Masíh chhoṛá gayá, to jis waqt Khudá ímándáron ko chhoṛ detá hai, *yih un ke fáide ke wáste hai.* Masíh hamáre badle men chhoṛá gayá thá; aur ab Khudá hamárí tasdíq ke wáste hamen waqt ba waqt chhoṛ detá hai. Masíh ko chhoṛne men gazab thá;—hamen chhoṛne men Khudá ká iráda hai, ki ham jágke duá karen, Zab. 77: 2; 88: 1—9; imtihán sahne kí táqat hásil karen; apne tajribe ko yád karen, Zab. 77: 5; aur hamen sikháe, ki Khudá ke chihre kí tajallí kí kaisí qadr hai, aur Masíh ke nazdík rahná kaisá zarúr hai. Yih sab fáide, Khudá ke alag rahne se hamen hásil hote hain; aur sab ke sab Masíh kí isí tasdíq ke phal hain.

III. Daryáft karná cháhiye, ki *is chhoṛe jáne kí tásír Masíh par kyá thí.* Is hádise ne use bilkull náummedí men na ḍálá;

Digitized by Google

lekin gam aur ghabráhaṭ ke gahráo meṉ bahut ḍubáyá. Chár báton ko sochne se mạlúm hogá, ki táríkí is ke muwáfiq kabhí na thí, aur na gam is ke barábar kabhí thá.

1. Yih Masíh ke tajribe meṉ *naí* bát húí: us ne is se peshtar kabhí apne Báp kí mahabbat kí hájat mạlúm na kí. Is sabab se yih hájat us ko bahut bhárí bojh mạlúm húí.

2. Yih us ke nazdík *bhárí* bát thí;—aisí bhárí ki wuh, jo maut kí tasdíạ meṉ barre kí mánind sabr kartá thá, is bojh ke níche chilláne lagá. Zab. 22: 1.

3. Us kí sab se baṛí tasdíạ ke waqt *yih bhí us ke shámil hál húí*: jab us ko tasallí bahut darkár thí, tab hí yih ḳhaufnák musíbat us par paṛí.

4. Yih tasdíạ aisí bhárí thí, ki *us ke sabab se maut jald á gaí.* Aksar ádmí, jo maslúb húe, itní jaldí se na múe; aur wuh donoṉ, jo usí waqt maslúb húe, us kí maut ke bạd zinda rahe. Koí aisá ranjída, jaisá wuh thá, kabhí na húá; aur is sabab se yaqín hai, ki wuh jaldí múá.

Hásil i kalám.—1. Jab ki Ḳhudá ne Masíh ko salíb par hamáre gunáhoṉ ke sabab se chhoṛ diyá, *to jitne martaba ham ne gunáh kiyá, utne martaba munásib thá, ki Ḳhudá hameṉ chhoṛ detá.* Yih gunáh kí wájib sazá hai: aur isí bát meṉ gunáh kí ḳháss badí hai, ki wuh Ḳhudá ke aur hamárí rúhoṉ ke bích judáí kartá hai. Gunáh karne se ham Ḳhudá se dúr játe; aur Ḳhudá us kí wájib sazá ṭhahráke ham se dúr rahtá; aur áḳhir ko beímánoṉ par yih fatwá diyá jáegá, Dúr ho, ai malạúno! Matí 25: 41. Us ke bạd Ḳhudá aur un ke bích bilkull judáí hogí, Lúká, 19: 20; un ke darmiyán aur kuchh dostána suhbat kabhí na hogí. Pas, ai gunahgáro, ḳhabardár! na ho, ki jab tum Ḳhudá se kahoge, ki Ham se dúr ho; kiyúnki ham terí ráhoṉ ká ịlm nahíṉ cháhte haiṉ, Aiyúb, 21: 14; tab wuh tum se kahe, Dúr ho, ai malạúno!

2. Ḳhudá ká ímándároṉ se apná chihra chhipáná *sab se baṛí musíbat hai*, jo is dunyá meṉ un par paṛ saktí hai. Jab unhoṉ ne Masíh ko koṛe máre, háṉ, jab kíloṉ se us ko daraḳht par ṭáng diyá, tab us ne apná munh na kholá; lekin jab us ke Báp ne apná chihra chhipáyá;—yih hazároṉ bár maslúb hone se badtar thá. Aur isí tarah se yihí bát sab ímándároṉ ko sab se burí mạlúm hotí hai. Jaisá Abisalúm ne kahá, ki Agar maiṉ bádsháh ko na dekhúṉ, to káhe ko Jasúr se yaháṉ áyá? 2 Sam. 14: 32; waisá hí wuh mátam karke kahte, ki Agar ham Ḳhudá ke chihre ko na dekheṉ, to káhe ko hamáre liye kafára húá? aur ham kyúṉ buláe játe haiṉ?

Ek buzurg kí bábat naql kí gaí hai, ki jis waqt wuh jilá-watan kiyá gayá thá, to jab jab us ne apne mulk kí taraf nigáh kí, tab tab ánsú baháe: aur waise hí matrúk ímándár jab bihisht kí taraf dekhe, tab ranjída ho. Ai Masíhí jab tú ne Ḳhudá kí taraf nigáh kí, aur us ke chihre kí tajallí na páí, to kyá ánsú na baháe? Jab ki do dost bagair rone ke judá nahíṉ hote, to kitná ziyáda Ḳhudá ke dost us se judá hoke zár zár roeṉ! Sach to hai, ki agar wuh us kí suhbat kí shíríní na jánte, to us kí hájat se itná ranj na hotá; lekin jab us tajallí ke bạd táríkí áe, to kaisí táríkí hotí hai!

Aur jab un ke dil is tarah se gamgín haiṉ, aur un kí tasallí ká áftáb gurúb ho gayá, tab Shaitán zor se un par hamla kartá hai. Is se un kí bechainí niháyat ziyáda ho játí. Wuh un par sher ke mánind gurrátá, aur unheṉ imtihán meṉ ḍáltá hai. Tab un kí kaisí muflisí hotí! Un par is hálat meṉ tars kháná cháhiye. Agar tum kabhí is hálat meṉ paṛ gae ho, to kabhí auroṉ ke is ranj se beparwá na rahoge. Albatta Ḳhudá ká iráda hai, ki ham ek dúsre par, is hálat meṉ, mihrbání

Digitized by Google

karen. Par agar ádmí aison se befikr rahen, tau bhí Masíh unhen yád karegá. Us ne un ká ranj áp hí men pahchání aur kabhí na bhúlegá.

3. Masíh ke chhoṛe jáne se *ímándáron ko bahut sí tasallíán miltí hain.* Us ke chhoṛe jáne ke sabab se *tum abad tak chhoṛe na jáoge:* wuh thoṛí der tak is ranj men rahá, táki tum abad ul ábád us men na raho: aur Ḳhudá ká use thoṛí der chhoṛná, tum ko hamesha ke liye chhoṛne ke barábar hai. Ḳhudá ke ạzíz Beṭe ká thoṛí der tak chhoṛá jáná tumháre taín hamesha ke liye dúr karne se baṛí bát hai: aur jab yih hál húá, aur wuh ranj tumháre badle men uṭháyá gayá, to zurúr Ḳhudá tumhen apne pás se abad ul ábád judá na karegá.

Aláwa is ke, Masíh is muflisí men hamárá *namúna* húá: aur munásib hai, ki ham ranj men us par ímán kí nigáh karke in chha báton ko yád karen:—

Agarchi Ḳhudá ne Masíh ko chhoṛ diyá, tau bhí us ne use usí waqt *achchhí tarah se sambhálá:* agarchi us ne us se munh moṛá, tau bhí us ke qádir háth us ke níche the. Aur ímándáron kí hálat men aisá hí hogá: Ḳhudá sháyad munh moṛe, lekin háth tum se na khínchegá.

Agarchi Ḳhudá ne use chhoṛ diyá, tau bhí *us ne Ḳhudá ko na chhoṛá,* lekin pukárte húe us kí tasallíon kí ráh dekhá kiyá. Kyá tum aisá hí karte ho? Jab Ḳhudá tumháre dil se dúr hai, kyá tab bhí dil us ká mushtáq hotá hai? Kásh ki tum use ánsúon ke sáth ḍhúnḍhte, aur us kí gairháziri sab se burí musíbat jánte.

Agarchi Ḳhudá ne use chhoṛ diyá, tau bhí *us ke pás phir áyá*—use abad tak na chhoṛá. Waise hí tumhen hamesha na chhoṛegá: ghaṭá bahut kálí hai: tau bhí phaṭegí, aur áftáb i sadáqat tum par phir jalwagar hogá.

Agarchi Ḳhudá ne use chhoṛ diyá, tau bhí us ne usí waqt *Ḳhudá ko sádiq ṭhahráyá:* "Ai mere Ḳhudá, main din ko duạ mángtá húṇ, par tú nahín suntá, aur rát ko mujh ko qarár nahín. Magar tú quddús hai," Zab. 22: 2, 3. Kyá tum, Masíh ke mánind, musíbat ke waqt, aur apní hí musíbaton kí bábat, Ḳhudá ko rástkár kah sakte ho?

Agarchi Masíh us waqt ázurda-ḳhátir aur pareshán i hál húá, tau bhí *ímán se sambhlá:* "Ai mere Ḳhudá, ai mere Ḳhudá," ímán kí báten hain. Aur ham bhí isí chaṭán par khaṛe rah sakte hain. Jab sab tasallíán gáib hon, tab kyá ham sust hoke náummedí men baiṭh jáen? Masíh ká namúna dekhke kaho, Ai *mere* Ḳhudá! balki us ká kalám suno:—"Tumháre darmiyán kaun hai, jo Ḳhudáwand se ḍartá? wuh us ke ḳhádim kí báten sune; kaun hai, jo andhere men chaltá, aur roshní nahín pátá? wuh Ḳhudáwand ke nám par ịatimád rakhe, aur apne Ḳhudá par takiya kare," Yash. 50: 10.

Masíh par yih andherá *jalálí pau phaṭne ke thoṛá sá peshtar* paṛá. Us ke yih chíḳh márne ke thoṛí hí der bạd us ne jalálí fath páí: aur sháyad tumháre haqq men waisá hí hogá; sháyad gam kí rát ke bạd ḳhushí kí fajr hogí.

Par sháyad koí kahegá, ki Ḳhudá ne beshakk mujhe bilkull chhoṛ diyá hai. Main púchhtá húṇ, Kyúṇ? kis tarah jánte ho? Kyá halákat ke nishán tum men páe játe hain? Kyá tumhen kuchh fikr nahín? kyá mátam bilkull nahín karte ho? kyá tum Ḳhudá ko ḳhushí se chhoṛ sakte ho? Agar tum fikrmand, aur mátam-dil, aur Ḳhudá ke mushtáq ho, to wuh phir tumháre pás áegá, aur tumhen ḳhush karegá. Agarchi tum is dukh men ho, tau bhí tumhárí yih ummed is dunyá kí sab tuhfa chízon se bihtar hai!

Phir, agar Ḳhudá tumhen bilkull chhoṛ detá, to tum ḳhushí se gunáh kar sakte. Kyá yihí tumhárí hálat hai? Agar hai, to bahut hí burí hai! Lekin agar tum gunáh se ḍarte ho, to zurúr tum apne Ḳhudá se radd nahín kie gae ho.

Digitized by Google

4. Jab ki Khudá ne apne Beṭe ko salíb par chhoṛ diyá, *to us ke sab se azíz log thoṛí der tak chhoṛe já sakte hain.* Jab ki Aiyúb, Dáúd aur bahut se aur muqaddas, aur kháss karke Ísá Masíh chhoṛe gae, to kyá taajjub hogá, agar tum par bhí rúhání musíbat á jáe? In do báton ko yád karo: wuh aise waqt men kám áengí:—

Ímán se Khudá ko pakṛe raho. Jab roshní na ho, tab bhí Khudá par takiya karo, Yash. 50 : 10.

Achchhí tarah se *daryáft karo,* ki kis sabab se tum andhere men chalte ho. Duá karo, ki Khudá jatáe, ki is ká kyá sabab hai. Aur jab tum ne apná gunáh daryáft kiyá ho, tab farotan hoke tauba karo, aur nit muáfí mángo. Jab tak ki Masíh phir tumháre dil ko roshan na kare, tab tak isí anjám ke liye fazl ke wasílon ko istimál karo; aur agar wuh derí kare, to sabr karo: mubárak wuh sab, jo us ke muntazir hain.

XXXIV.

MASIH KÍ PANCHWIN BAT SALIB PAR.

"MAIN PYÁSÁ HÚN."

Bad us ke Yisú ne jánke, ki ab sab báten púrí ho chukín, yih kahá, táki nawishta púrá ho, ki Main pyásá hún.—Yúh. 19 : 28.

JAB Masíh apní ján dene par thá, tab us ne yih báten kahín.

1. Jo shakhs yih nálá kartá hai, so Ísá hai. Isí se malúm hotá hai, ki yih tasdía kuchh halkí na thí: kyúnki mazbút, aur diláwar, aur sábir ádmí chhoṭí báton par mátam nahín karte.

2. Wuh dukh, jis kí wuh shikáyat kartá thá, so pyás thí. Us kí ján apne baṛe mushkil aur sakht kám ko támam karne ke liye goyá pyásí thí: aur us ká jism basabab apní sakht tasdíon ke, pyás ke niháyat dard o alam sahtá thá. Jab us ne kahá, ki Main pyásá hún, tab jismání pyás us kí murád thí. Pyás pání kí khwáhish hai, jo jism kí tarí ke súkh jáne se paidá hotí hai: aur jism ke sáre dardon aur aziyaton men sháyad koí nahín hai, jo is se baṛí aur ziyádatar bardásht se báhar ho. Is ke níche bahut baṛe baṛe bahádur dab gae hain. Shamsún, apní baṛí fath ke bad, "nipaṭ pyásá húá: tab us ne Khudáwand ko yád kiyá, aur kahá, Tú ne apne bande ke háth se aisí baṛí naját bakhshí: ab kyá main pyás se marún, aur námakhtúnon ke háth men paṛún?" Qáz. 15 : 18. Aur Yash. 41 : 17 men pyás baṛí muflisí kí misál hai: "Muhtáj aur miskín pání ḍhúnḍhte, par wuh nahín miltá: un kí zubán pyás se khushk hai: main Khudáwand un kí sunúngá; main Isráel ká Khudá unhen na chhoṛúngá;" yane, jab mere log baṛí hí zarúrat aur niháyat dukh men hon, tab main un ke sáth húngá, aur un kí madad aur riháí karúngá. Pyás men malúm hotá hai, ki tamám badan pání cháhtá, aur us ke wáste mihnat kartá hai, par nahín pátá. Yih hál der tak pání na píne se ho játá hai; aur jab ki aziyat aur dard kí shiddat se jí mánda ho játá hai, tab bhí pyás shiddat se hotí hai.

Agarchi Masíh ne, bad us ke ki apne shágirdon ke sáth rát ko dastarkhwán ke pás baiṭhá, ek búnd pání na chakhá thá—(us ke bad is dunyá men us ke liye aur kuchh khurák na thí)—tau bhí yih us kí niháyat pyás ká sabab na thá; lekin us ká sabab us kí baṛí baṛí musíbaten thín, jo wuh apne badan aur ján men itní der se sahtá thá. Yihí use kháe játí thín; aur in ke sabab se us ká jí ázurda rahá.

3. Jab us ne jáná, ki "Sab kuchh púrá ho chuká," yane, jab us kí maut ke wasíle se sab kuchh tamám hone par thá,—us kí maut ke thoṛí der peshtar, jab dard i marg us par bashiddat á paṛe,—tab us ne yún chíkh márí: aur is se malúm húá, ki maut nazdík hai; aur us ká pyár ha-

Digitized by Google

márí taraf, jo maut se mazbúttar thá, is se záhir húá. Is mahabbat ke sabab se us ne yahán tak nála na kiyá, na koí khurák lí, is liye ki jab tak us ká kám tamám na ho, tab tak us ne chain na liyá.

4. Us ke nála karne ká matlab yih thá, ki "kitáb púrí ho;" yane, hamáre ímán kí taraqqí ke liye, jo kuchh áge nabíon kí marifat se kahá gayá thá, so púrá ho. Pas, áge kahá gayá thá, "Unhon ne mujhe kháne kí jagah zahr diyá; aur páni ke badle tishnagí ke liye sirká píne ko diyá," Zab. 69 : 21 ; aur us ke is dukh men yih bát púrí húí. Pas malúm hotá hai, ki

Masíh ká gam salíb par aisá thá, ki us kí ján par gálib húá, yahán tak ki us ne pukárá, "Main pyásá hún."

"Agar main hazár baras zinda rahtá, aur roz roz Masíh kí khátir hazár bár wuhí maut sahtá, jo us ne mere liye qabúl kí, tau bhí yih sab, Masíh kí maut ke muqábale men, kuchh na hotá." Jaisá ki us kí dulhin, yane, kalísyá, Yaramiyáh ká Nauha, 1 : 12 men kahtí hai, waisá hí is hálat men Ísá kah saktá thá :—"Ai sáre ráh chalnewálo, kyá tumhen yih kuchh nahín hai? Nazar karo, aur dekho; kyá koí ranj mere ranj ke barábar hai, jo mujh par guzar gayá hai, jis se Khudáwand ne apne tez qahr ke din mujhe márá?"

Hamáre Khudáwand kí tasdíq do qism kí thí, ek to jismání, aur dúsrí rúhání. In ko alag alag sochenge; tab malúm hogá, ki jab donon báham bashiddat us par á paríṇ, tab us ká pyásá honá aur pukárná kuchh taajjub na thá.

I. Us ká *jismání dard* bahut bará thá, kyúnki wuh tez, sáre badan men, barábar, aur andarúní tasallí se khálí thá.

1. Us ká dard *tez* thá. Jahán dard kháss karke malúm hotá hai, yane, háth pánw men, wahán us ká kháss ranj thá. Yád karná cháhiye, ki us ká badan na gunáh se, na bímárí se, kamzor yá sun ho gayá thá; so us ne beshakk dard ko aur logon kí banisbat ziyáda malúm kiyá hogá. Jitná ziyáda badan kámil, aur hawáss durust hon, utná hí ziyáda dard malúm hotá hai; aur Masíh ke jism men kuchh khalal na húá thá; so us ká dard bahut húá hogá.

2. Us ke *sáre badan* men dard jári thá—na sirf do ek ang men: balki us ke sir men kánṭe chubhe, us kí píṭh par koṛe paṛe, us ke háth pánw men kíl lagín; aur salíb par laṭakne se sárá badan niháyat bechainí men rahá.

3. Yih dard *barábar* rahá—ek dam na ruká. Lahar par lahar, gam par gam áyá kiyá, jab tak ki Khudá kí sárí maujen us par se guzar gaín. Dard kí shiddat jab barábar rahtí, tab jaldí se baṛe mazbút dilon ko dabá ḍáltí hai.

4. Us ká gam *betasallí* thá. Agar kisí ke dil men Khudá kí taraf se khushí aur tasallí hotí jáe, to us ke jism ke dard kam malúm hote hain; aur isí se shahídon ne ág ke shualon men shádmání se nara márá. Aur is se adní tasallíán jo hain, so bhí maglúb jism ko kuchh kuchh sambháltí hain;—lekin na us ke Báp kí taraf se, na aur kisí chashme se us par khushí kí dhárá bahí; balki niháyat gamgíní húí, jis se jism kí tasdíq bahut baṛh gaí.

II. Ham us kí *bátiní tasdíq* sochen, ki wuh kaisí baṛí thí; aur basabab us ke kaisí jaldí se us kí táqat ghaṭ gaí, aur us kí tarí khushk ho gaí.

1. Us ke dil ne *Khudá ke gazab ká bojh* malúm kiyá. Bádsháh ká gazab sher ke garajne ke mánind hai; lekin wuh, banisbat Khudá ke gazab ke, kyá hai? Us ke qahr ke áge kaun khaṛá rah saktá hai? aur us ke gusse kí garmí men kaun ṭhahar saktá hai? Qahr us ká ág kí tarah bítá játá hai, aur chaṭánen us se ḍhái játí hain, Nahúm, 1 : 6. Agar Ma-

Digitized by Google

síh ká zor chaṭánon ke zor se ziyáda na hotá, to yih bojh us ko pís ḍáltá.

2. Aur is tasdíạ men kuchh *tasallí ká mel na thá:* na ásmán se na zamín se; us ke pyále men sab kuchh karwá thá: Khudá ne apne Beṭe ko kuchh fursat na dí, aur na us ká dukh halká kiyá. Agar Masíh sárá bojh na sahtá, to ham par kyá hí sadma guzartá!

3. Hán, *Khudá ká sárá gazab* us par unḍelá gayá, yahán tak ki us ke logon ke liye ek búnd bhí na rah gayá. Masíh ká pyálá gahrá aur baṛá thá: us men behadd Khudá ká sárá gazab aur qahr bhará thá: aur wuh sab ká sab pí gayá.

III. Záhir hai, ki jab tarah tarah kí tasdíạ us par báham áín, to un ke sabab se *us ká jí hár gayá,* aur wuh bolá, ki Main pyásá hún.

1. Jab ki sirf *jism ke dard aur záhirí tasdíạ* hote hain, tab bhí jí bahut mánda ho játá hai. Is tarah Dáúd mátam kartá hai, ki "Jab tú ádmí ko us ke gunáh ke báis gusse se adab detá hai, to us ke jas ko patange kí mánind kho detá hai," Zab. 39: 11; yane, jis tarah patange ká ṭhikáná nahín, par wuh ek dam men nest ho játá hai; usí tarah ádmí dukh ke sabab kham ho játá hai.

2. *Bátiní aur dilí musíbaten* sab se mazbút jism kí táqat ko ghaṭátí hain. "Afsurda dil haḍḍíon ko khushk kar detá hai," Ams. 17: 22. Jaisá ki tez chhúrí apne miyán ko káṭ ḍáltí, waisá hí ranjída dil badan ko khátá aur kharáb kartá hai.

3. Jab ki *donon tarah ká gam báham áe,* to kaisí jaldí se mazbút jism kamzor ho játá hai. Rúh aur badan ke bích ek kháss nisbat hai, jis ke sabab se ek dúsre kí tasdíạ se afsos kartá; aur ek dúsre kí madad kartá hai;—lekin jab donon ranjída hain, tab kis tarah se ek dúsre ko mazbút kare? Isí tarah se Masíh par jismání aur rúhání donon gam báham áe, aur use daryá i muflisí men zor se ḍubáyá: isí ke sabab se us ne pukárá, ki Main pyásá hún.

HÁSIL I KALÁM.—1. *Gunáh kaisá burá hai!* Jab ki us ko miṭáne ke wáste yih sab tasdíạ zurúr thí, to wuh kaisá burá malúm hotá hai! Masíh kí tasdíạ, jo gunáh ke sabab se us par húí, ham ko aur sab tadbíron se ziyáda gunáh kí burái batlátí hai. To kásh ki ham kabhí gunáh ko haqír na jánen, go ki wuh adná aur kamzor chíz hai. Agar Khudá tumhen is áíne men is burái ko kabhí dikháe, tab tum iqrár karoge, ki aisí koí haulnák chíz nahín hai, jaisí yih. Jáhil gunáh se ṭhaṭṭhá karte hain; dánishmand ádmí is se thartharáte hain.

2. *Bátiní aur rúhání tasdíạ* kaisí bardásht se báhar hai. Jab ki Masíh us ko sahke chilláyá, to zurúr wuh aisí halkí nahín hai, jaise ki baẓe samajhte hain. Khudáwand Ísá aur ádmíon se ziyáda bardásht kar saktá thá, balki sabr ke sáth aur sab musíbaten sahín; lekin jab yih us par áyá,—jab Khudá ke gazab ne us ke dil ko jalá diyá,—tab us ne pukárá.

Dáúd diláwar, aur bahádur, aur jangí thá; lekin jab Khudá ne gunáh ke sabab se us par rúhání musíbaten pahuncháín, tab wuh us ke gam se chilláyá: "Main sust ho gayá hún, aur nipaṭ pis gayá hún, aur dil kí ghabráhaṭ se chillátá hún. Merá dil ghabrátá hai, merá bútá mujh se játá rahá, aur merí ánkhon kí bínáí bhí játí rahí," Zab. 38: 8, 10. Bahuteron ne sáf sáf gawáhí dí hai, ki is dunyá ke sáre dukh dard Khudá ke gazab ke muqábale men, jo tamíz par tásír kartá hai, kuchh nahín hain. Wuh kíṛá, jo kabhí nahín martá, so kyá hai? Gunáh-álúda tamíz, jo apne taín sazá ke láiq jántí hai. Yih kíṛá insán ke dil hí ko khá játá, aur jahannam kí kháss haibat hai. Jismání dukh dard ká kuchh ịláj ho saktá hai; par is ká ịláj sirf Masíh ká khún hai. Jismání dardon men dil kí páedárí aur mazbútí kuchh tasallí detí hai; par yahán dil hí zakhmí húá.

Digitized by Google

Kásh ki tum kabhí is tasdíạ ko haqír na jánte; kyunki wuh bardásht se báhar hai.

3. *Jahannam,* jahán yih nála nit suná játá hai, ki Main pyásá hún, *kaisí haulnák jagah hai.* Wahán ạzím aur haibatnák Ḳhudá ke gazab ke shuạle mulzimon ko har dam lapeṭte rahte hain, aur koí unhen kuchh sukh nahín detá. Jab ki Masíh ne thoṛí der tak Ḳhudá ká gazab sahke yih nála kiyá, ki Main pyásá hún! to un ká kaisá hál hogá, jo abad ul ábád us ke qabze men rahenge? Jab lákhon baras bít jáenge, tab kaṛoṛon aur shurụ́ honge. Jahannam men abadí pyás hotí hai, aur koí use kuchh miṭá nahín saktá. Yih bát tum log socho, jo filhál na sirf pyás ko bujháte, par matwálápan men bhí rahte, aur har tarah kí nafsání lazzaton par fareftа hote ho. Yád karo, ki us daulatmand ne, jis ká zikr Lúká, 16 : 24 men hai, kyá kahá,—ki Lạzar ko bhej, táki wuh apní ek unglí ko pání men ḍuboke merí zubán ko ṭhanḍhá kare; kyunki main is ág men kalaptá hún. Agar shiddat ki pyás abhí aisí bardásht se báhar hotí hai, to wuh kaisí hogí, jo is se behadd baṛí, aur kabhí ghaṭtí nahín hai? Mat kaho, ki Ḳhudá ká apní ḳhilqat ke sáth aisá sulúk karná baṛí saḳhtí hai: agar wuh sulúk sochoge, jo us ne apne Beṭe ke sáth kiyá, jab use hamáre gunáhon ko mahsúb kiyá, to yih bát na kahoge. Gunahgár jahannam ke láiq hai; aur jo Masíh ko, yạne, gunáh ke ịláj ko, radd kartá hai, so jahannam kí sab se burí jagah ke láiq.

4. Jo tabíạt *bahut lazzat kí chízen cháhtí hai,* so is mazmún se *tarbiyat* páe. Ḳhudá ká Beṭá, sukh ke liye, ek ghúnṭ paní cháhtá thá, aur wuh use na milá. Ḳhudá ne hamáre sukh ke liye tarah tarah kí chízen dí hain, aur ham unhen haqír jánte hain. Jab ki ham pyáse hain, to kabhí kabhí cháe, aur aur chízen pyás bujháne ke wáste miltí hain, aur tau bhí ham ḳhush nahín hote. Agar ham Masíh ká yih nálá, Main pyásá hún, wájib tarah se sochte, to ham us ke liye shukr bhejte. jis kí ab tahqír karte hain; aur dil men har ek adná adná rahmat ke liye qináạt paidá hotí. Jab sárí chízon ke Ḳhudáwand ne pukárá, Main pyásá hún; aur apní tangí men kuchh tasallí na páí; to kyá tú, jis ne hazáron bár aise gunáh kie, ki kisí barakat ke láiq na rahá, kuṛkuṛátá aur ạmí barakaton kí tahqír kartá hai? Wáh! yih kyá hai, ki tú, jo Ḳhudá ke gazab ke pyále ká sazáwár hai, ṭhanḍe pání ke pyále ko haqír jantá hai! Kásh ki tú dil men is ká tasauwar kartá, aur har hálat par qanáạt kartá!

5. Kyá Masíh ne salíb par pukárá, ki Main pyásá hún? to ímándár *hargiz abad tak pyáse na rahenge:* un kí pyás zurúr bujhái jáegí. Yih wạda húá hai, ki "Mubárak wuh, jo sadáqat ke bhúkhe aur pyáse hain; kyunki wuh ásúda honge," Matí 5 : 6. Bihisht men wuh nahr se na píenge; lekin asl chashma i labrez se. "Wuh tere ghar kí chiknáí se ser honge, aur tú apní nịmaton ke daryá se unhen seráb karegá. Ki zindagí ká chashma tere pás hai; ham terí roshní se roshní dekhenge," Zab. 36 : 8, 9. Wahán abad ul ábád wuh píte aur tạríf karte rahenge; un kí sárí ḳhwáhishen púrí hongí. Is sabab se bihisht bahut hí dil-pasand jagah hai; aur munásib hai, ki jab tak ham wahán na pahunchen, tab tak aise bechain rahen, jaise ki musáfir, jo tázagí-baḳhsh chashme ke liye áhen khínchtá hai. Yahán kí hálat pyás kí hai; áyande kí ásúdagí kí hogí. Ímán se ham yahán kabhí kabhí us chashme se thoṛá sá píte hain; lekin is se pyás sirf ziyáda mạlúm hotí;—wahán pyásí ján bilkull ser aur ásúda ho jáegí.

6. Kyá Masíh ne apní musíbaton kí shiddat se pukárá, ki Main pyásá hún? to *Ḳhudá kí muhabbat gunahgáron kí taraf kaisí ạzím hai,* ki jis se us ne apne mahbúb Beṭe ko aisí musíbaton men ḍálá! Wáh! us mahabat kí unchái, lambái, gahrái, aur chauṛái, jo ịlm kí daryáft se báhar hai!

Digitized by Google

Khudá ne Masíh ko us se ziyádá pyár kiyá, ki ham apne bachchon ko karte hain : aur báwajúd is ke us ne use aisí musíbat men dálná is se ziyáda pasand kiyá, ki ham abad tak halák hon.

Aur kabhí is bát ko farámosh na karná cháhiye, ki Masíh, bare gunahgáron ke liye, jo ek adná barkat ke sazáwár na the, is ranj men mubtalá húá. Yih bát, ki jab ham gunáh karte chale játe the, tab hí Masíh hamáre liye múá, Rúm. 5 ; 8, Khudá kí mahabbat ko khúb áshkára kartí hai. Isí tarah se Khudá kí mahabbat, jo Masíh men záhir húí, har nae manzar men buland aur bulandtar malúm hotí játí hai. Is mahabbat ke khayálon se mutaajjib hoke us par farefta ho.

"Ab Khudá ká, us kí is bakhshish ke liye, jo bayán se báhar hai, shukr ho."

XXXV.

MASÍH KÍ CHHAṬHWÍN BÁT SALÍB PAR.

"PÚRÁ HÚÁ."

Phir Yisú ne jab sirká chakhá, to kahá, Púrá húá, aur sir jhukáke ján dí.—Yúh. 19 : 13.

"PÚRÁ HÚÁ." Yih Khudáwand Ísá Masíh ká chhaṭhwán kháss kalám hai, jo us ne salíb par kahá ; goyá jab us ne apní musíbaton ká jalálí anjám nazdík dekhá, tab fath par lalkárá.

Aslí Yúnání zabán men yih ek hí bát hai ; par us hí ek bát men sárí khushí aur Iláhí tasallí ká ain magz aur gúdá hai. Qadím Yúnání fakhr karte the, ki ham thorí sí báton men bahut kuchh kah sakte hain ; par jo wuh sirf ḍhúnḍhte the, so is bát men páyá gayá. "Púrá húá"—insán ke liye kafára pesh láne ká bará kám púrá húá. Is bát ká ek kháss matlab yih hai ; aur dúsrá, ki sab nishánián aur alámaten púrí húín. Lekin yád karná cháhiye, ki jab ham kahte hain, ki Masíh ne kafáre ko apní maut se púrá kiyá, to yih matlab nahín hai, ki wuh sirf us kí maut se púrá húá ;—us ká qabr men rahná, us ká jí uṭhná, aur us ká ásmán par jáná, us kí maut ke sáth is bát men wábasta hai. Pas, is ke mutábiq yih natíja nikálá játá hai—ki

Masíh ne kafára ká azím kám, jo Khudá Báp ne use sipurd kiyá thá, púrá aur kámil kiyá.

Ek hawárí ne is barí bát kí sáf gawáhí dí hai : "Us ne ek bár qurbán dene se unhen, jo muqaddas hote játe hain, abad ke liye kámil kiyá," Ibr. 10 : 14. Aur isí tarah se Masíh áp kahtá hai, "Main ne zamín par terá jalál záhir kiyá ; jo kám tú ne mujhe karne ko diyá, us ko main tamám kar chuká," Yúh. 17 : 4. Ab daryáft karen, ki yih kám kyá thá ; Masíh ne use kyúnkar tamám kiyá ; aur us ke púre hone ká kyá subút hai.

I. Masíh ne apní maut se *kaun sá kám tamám kiyá ?*

Us ne, hamárá zámin hoke, hamáre iwaz men, aur hamárí naját ke liye, Khudá kí sárí sharíat ko púrá kiyá. Sharíat jaláwáli hai ; Khudá kí qudsí us ke har ek hisse par goyá chhápí aur khodí gaí hai : "Us ke dahne háth se un ke liye ek átashí sharíat húí," Ist. 33 : 2. Khudáwand kí gairat ne us ke har ek nuqte aur shoshe par nigahbání kí ; kyúnki us ká jalálí aur hairat-afzá nám us par thá ; us ne har ek ko, jo us kí har ek bát par qáim nahín rahtá hai, lanatí kiyá, Gal. 3 : 10. Is liye us men, jo us ko púrá kare, do báten zarúr hain, yane, tabíat kí aur kám kí takmíl.

1. *Tabíat yá sifaton kí takmíl.* Jis men yih nahín hotí, wuh kabhí nahín kah saktá, ki "Púrá húá." Kámil kám kámil shai se sádir hotá hai : aur dekho, Masíh kaisí kámil qudsí ke sáth záhir

Digitized by Google

húá, táki tábidárí ko kámil kare, aur us ke wasíle se púrá kafára hamáre liye kare: "is sabab se jo Quddús tujh se paidá hogá, Khudá ká Betá kahláegá," Lúká 1: 35. Aur albatta "aisá Sardár Káhin hamáre sháyán thá, ki wuh pák, betaqsír, námulawas, gunahgáron se judá thá," Ibr. 7: 26. Is tarah se shariat ne us men koí aib na páyá; hán, aur kisí tarah se us kí aisí izzat nahín ho saktí, jaisí ki Masíh ke us kí farmánbardárí karne se, aur us ko badlá dene se húí.

2. Zarúr hai, ki *aamál aur tábidárí kí takmíl* bhí ho, táki wuh kahe, ki "Púrá húá." Masíh men yih takmíl thí: us ne shariat kí sab báton ko máná; sab ko, jo durust hai, púrá kiyá, Matí 3: 15. Jo kuchh karná zarúr thá, so us ne kiyá; jo kuchh sahná zarúr thá, so sahá: aur us kí tábidárí in donon báton men yahán tak kámil thí, ki insáf i Iláhí kí pák ánkh ne us men koí aib na páyá; aur yún us ne wuh kám, jo Báp ne karne ko diyá, púrá kiyá. Yih ek zarúrí, mushkil aur beshqímat kám thá.

Khudá ko yih kafára lená zarúr thá. Merá matlab yih nahín hai, ki Khudá ko, us kí ain khassiyat se, kuchh zarúr thá, ki insán ke liye kafára karáe; naját Khudá kí ázád marzí se húí; par jab us ne Masíh ke wasíle se láchár gunahgáron ke liye kafára karne ko tháná, tab zarúr húá, ki us kí maslahat púrí kí jáe: "táki wuh, jo tere dast o qazá ne pahle musammam kiyá, ki wuqú men áe, use karen," Aam. 4: 28.

Masíh ko kafára honá zarúr thá; kyúnki us ne Báp ke sáth ahd kiyá thá. Is liye Masíh ne kahá, "Insán ká Betá rawána hotá hai, jaisá muqarrar húá," Lúká 22: 22; yane, jaise ki ahd men áge thahráyá gayá thá. Wuh us ahd ko púrá karne kí zarúrat men hoke is dunyá men áyá; aur á karke us se munh na morá: "zarúr hai, ki main apne Bhejnewále ke kámon ko karún, Yúh. 9: 4.

Aur *hamáre liye* zarúr thá, ki yih kám púrá kiyá jáe; kyúnki agar Masíh ne yih kám tamám na kiyá hotá, to gunáh jhat ham sabhon kí zindagí, tasallí aur ummed ko tamám kar dáltá. Agar yih kám tamám na kiyá játá, to Ádam kí aulád men se ek shakhs bhí Khudá ke chihre ko kabhí na dekhne pátá. Is liye likhá hai, "Aur jis tarah Músá ne bayábán men sámp ko buland kiyá, usí tarah zarúr hai, ki Ibn i Ádam buland kiyá jáe; táki jo koí us par ímán láe, halák na ho, balki hayát i abadí páe," Yúh. 3: 14, 15.

Aur jaisá ki is kám kí takmíl zarúr thí, waisá hí wuh *mushkil* thá: bahut áhon aur ánsúon ke bad Masíh ne kahá, "Púrá húá." Jo bojh Masíh ne apne kándhon par utháyá, hán, le bhí gayá, use ásmán ke sáre firishte ek zarra sá nahín uthá sake. Bág men us ke alam se, aur salíb par us ke pukárne se malúm húá, ki yih bojh kaisá bhárí thá.

Masíh ká yih kám *beshqímat* thá; yih kám, jo thore ghanton men púrá kiyá gayá, abad ul ábád firishton aur muqaddason ke gít ká mazmún hogá. Áh, beshqímat kám! Is chashme se jo barkaten sádir hotí, yane, tasdíq, taqdís aur tabaní, un kí qadr bújhí nahín játí; aur siwáe is ke, áqibat kí khushwaqtí aur jalál bhí is se hotá hai; aur insán ke dil men is ká wájib khiyál nahín áyá. Jab ki firishton ne bunyád dálne ke waqt khushí se nara márá, to us ke muqaddason ko, "Púrá húá" ká lafz sunte hí, kaisí khushí o khurramí karní cháhiye!

II. Ab daryáft karen, ki Masíh ne yih jalálwálá kám *kis tarah* tamám kiyá.

1. *Farmánbardárí se:* "marne tak, balki salíbí maut tak farmánbardár rahá," Fil. 2: 8. Isí tarah se jab wuh is kám men dákhil na húá thá, tab us kí bábat yih peshíngoí kahí gaí, "Khudáwand ne mere kán khole hain, aur main bágí na hotá thá, aur na bargashta bantá thá," Yash. 50: 5.

Digitized by Google

2. Masíh ne is kám ko *ázádagí ke sáth* púrá kiyá. Ázádagí aur tábidárí ek dúsre ke khiláf nahín hain. Músá kí má ne Firaún kí betí kí tábidárí se apne bete ko dúdh piláyá, lekin ázádagí ke sáth, aur apní khúshí ke liye. Waisá hí Masíh ne kahá, ki "Báp mujhe is liye pyár kartá hai, ki main apní ján detá hún, táki main use phir lún. Koí use mujh se nahín letá, balki main use áp se detá hún; us ká dená mere ikhtiyár men hai, aur us ká phir lená mere ikhtiyár men hai: yih hukm main ne apne Báp se páyá," Yúh. 10: 17, 18. Us ne us ke anjám kí khátir kám ko pasand kiyá. Jab us ne azal se us par nigáh kí, tab us kí khushí baní Ádam ke sáth thí, Ams. 8: 31. Aur jab dunyá men áyá, tab púre dil se Báp ko jawáb diyá, "Dekh, main átá hún, ai mere Khudá, main terí razámandí bajá láne par khush hún," Zab. 40 : 7, 8.

3. Us ne apná kám *sargarmí se* kiyá: kabhí kábil na rahá; nekí kartá phirá, Aamál 10 : 38. Kabhí kabhí apne kám men aisá mashgúl rahá, ki apní rotí kháne ko bhúl gayá, Yúh. 4 : 31, 32. Jaise ki bahuteron kí zindagí sirf khel aur tamáshon men sarf kí játí hai, waise hí us kí zindagí kámon men kátí gaí: wuh mihnaton se labrez húí: us kí fursat ká waqt Khudá ke liye is kám ko púrá karne men sarf húá.

4. Us ne use *kamáliyat ke sáth* púrá kiyá. Jo kuchh kafáre ke liye zarúr thá, so púrá húá; us ke píchhe koí us men háth nahín lagá saktá; balki firishte us ke kám men kuchh shámil nahín kar sakte. Masíh ká kám yún tamám kiyá gayá. Shara ká dawá adá kiyá gayá; jo kuchh gunahgár ko darkár hai, so mol liyá gayá; aur kuchh darkár nahín; aur kuchh ho nahín saktá; jab us ne kahá, ki "Púrá húá," to use kámil árásta kiyá.

III. *Kaun sá subút hai,* ki Masíh ne yún kafáre ká kám púrá kiyá hai?

Jab Masíh múá, tab zarúr kafáre ká kám púrá húá; kyúnki us ká khún aur us kí tábidárí donon *qadr aur tásír men behadd hain,* aur is anjám ke liye káfí. Pas, jab wuh khún haqíqatan baháyá gayá, tab insáf rází húá; aur jin ke liye wuh baháyá gayá, wuh lanat se ázád húe.

2. Sáf záhir hai, ki Masíh ká kám púrá húá; kyúnki *Báp ne use rází-náma diyá*— use murdon men se jiláyá, aur apne dahne bithláyá. Jab ki Khudá ne, jo qarzkhwáh hai, gunahgár ke zámin ko chhor diyá, to zarúr qarz bilkull adá ho chuká. Ab Masíh ne, jí uthne ke waqt, insáf ke sáre dawe se chhutkárá páyá; is liye likhá hai, ki wuh Rúh se sachchá thahráyá gayá, 1 Tim. 3: 16. Kyúnki jab qabr khulí, aur Masíh jí uthá, to goyá yih qaidkháne ká darwáza kholná thá, jis se zámin, jo auron ke qarz ke liye qaid men parí rahí, chhút jáe.. Isí tarah se Masíh apne ásmán par jáne kí bábat boltá hai: ki Rúh dunyá ko sadáqat kí bábat qáil karegí, Yúh. 16: 10; yane, mujh men kámil sadáqat hai, jo gunahgáron kí tasdíq ke liye unhen mahsúb kí jáegí. Aur kis bát ke wasíle se wuh dunyá ko is kí bábat qáil karegá? "Main apne Báp ke pás játá hún, aur tum mujhe phir na dekhoge." In báton men, "tum mujhe phir na dekhoge," bará matlab hai; goyá "Tum jáno, ki main ne tumhárí tasdíq púrí kí, aur Khudá ko tumháre liye yahán tak rází kiyá, ki tum kabhí mulzim na hoge; kyúnki jab main ásmán par jáúngá, to main wahán jalál men Báp ke sáth rahúngá, aur phir yahán kám kámil karne ko na bhejá jáúngá." Aur hawárí kí báten is kí bábat sáf hain—"Wuh ek hí qurbání gunáhon ke wáste guzránke Khudá ke dahne já baithá," Ibr. 10 : 12—14. Aur us ne in báton se yih wájib natíja nikálá: "us ne ek bár qurbán dene se unhen, jo muqaddas hote játe hain, abad ke liye kámil kiyá.

3. *Us kí tásír se ímándáron par* Masíh ká kám kámil malúm húá: kyúnki us kí

Digitized by Google

kamáliyat se un kí tamíz men árám hotá hai; aur maut ke waqt wuh haqíqatan jalál men dákhil hote hain;—aur agar Masíh ne apná kám tamám na kiyá hotá, to yih báten na ho saktín. Agar Masíh ne apná kám nákámil chhoṛ diyá hotá, to kabhí bárbardáron ko tasallí na de saktá, Matí 11 : 28. Agar us ká kám tamám na húá hotá, to tamíz har waqt ḍartí aur thartharátí, aur ham us ke jism ke parde kí ráh men hoke bihisht men dákhil na ho sakte, Ibr. 10 : 19, 20.

Hásil i Kalám.—1. Jab ki ímándár apní khidmat men aib aur kamtí dekhte hain, to Masíh ke kámil kám se *kaisí umda tasallí miltí hai!* Hamáre sáre kám nákámil hain—sab men nuqs hai. Hamárí bihtarín khidmat men bahut sá gunáh hai: lekin yahán hamáre sáre shakk aur ḍar ká iláj hai; agarchi ham apná koí kám tamám nahín kar sakte, tau bhí Masíh ne apná kám púrá kiyá; aur yún, agarchi ham áp men láchár aur nákámil hain, tau bhí us men kámil bane hain, Kal. 2 : 9, 10. Agarchi ham shara kí kámil farmánbardárí nahín kar sakte, tau bhí shara ke wájibát púre húe. Rúm. 8 : 4. Masíh kí kámil tábidárí hamen Khudá ke áge kámil aur beaib kar detí hai. Munásib hai, ki ham apne har ek aib aur kamzorí par mátam karen; lekin agarchi har ek farz men bahut sí kamzoríán hamen gher letí hain, tau bhí náummed na honá cháhiye; agarchi hamárí kuchh sadáqat nahín hai, tau bhí Masíh hamárí tasdíq baná: aur yih tasdíq hamárí sadáqat se bihtar o álá hai: apní sadáqat ke badle men ham usí kí hásil karte hain. Masíh kí kámil sadáqat ke liye Khudá kí taríf kí jáe!

2. Kyá Masíh ne apná kám púrá kiyá? To *us kí kámil sadáqat ke sáth hamárá kuchh milá dená,* táki ham Khudá ke áge sádiq ṭhahren, kaisá khatarnák hai! Masíh kabhí is bát kí bardásht na karegá; is se us ke kám kí izzat ghaṭáí játí hai: aur agar ham use púrí tasdíq ke liye qabúl na karen, to wuh us men kuchh madad na karegá. Agar us ne apná kám púrá kiyá hai, to kyá zarúr hai, ki ham us men kuchh miláen? Aur agar us ne púrá na kiyá, to kyá ham se wuh ho sakegá, jo ki wuh na kar saká? Par ádmí kí khwáhish hai, ki is púre kám kí izzat men us ke sharík hon; par wuh kabhí is kí bardásht na karegá; Masíh adhúrá Naját-denewálá nahín hai, aur Naját dene kí izzat men kabhí kisí ko sharík na karegá. Wáh! kaisí mushkil bát hai, ki hamáre magrúr dil sirf Masíh kí sadáqat par takiya karen! Khudá gunahgáron ko is men farotan kar detá hai, ki unhen unhín kí sadáqat se bilkull judá karke tasdíq ke liye sirf Masíh kí sadáqat ke pás bhej detá hai.

3. Kyá Masíh ne *hamáre liye,* apná kám tamám kiyá? to albatta *hamáre bhítar* bhí use tamám karegá, Fil. 1 : 6. Wuh na sirf hamáre ímán ká báni, balki tamám karnewálá bhí kahlátá hai, Ibr. 12 : 2. Agar wuh shurú kare, to albatta tamám bhí karegá: Aur haqíqatan kafáre ká kám tamám karne se sábit húá, ki wuh hamáre bhítar taqdís ká kám púrá karegá: aur in donon kámon men aisí nisbat hai, ki agar taqdís púrí na hotí, to us kí maut láhásil hotí Is liye jaise ki us ne Khudá ke áge kámil qurbání guzrání, aur kafára púrá kiyá; waise hí un kí taqdís kámil karegá, jin ke liye múá: wuh apní musíbat ke hásil ko na khoegá. Agar us ká kám púrí tarah se istiamál na kiyá játá, to us se kyá fáida hotá? Is liye apne aibon se náummed mat ho: un ke sabab se farotan ho jáo, par dilgír mat ho: Jaisá Masíh ne ek kám púrá kiyá, waisá hí dúsre ko tamám karegá.

4. Kyá Masíh ká kám púrá húá? to *ímán ke wasíle se naját ká honá* kaisí khúb tadbír hai! Garíb aur láchár gunahgár ke liye ímán se bihtar aur koí ráh nahín hai, ki jis se Khudá ke nazdík áe; kyúnki

Digitized by Google

is tarah se ek kámil, aur púrí sadáqat pesh átí hai, jis se Khudá ká jalál, aur ánewále kí tasallí hotí hai. Wáh! Masíh kí sadáqat kaisí kámil hai! quddús aur gaiyúr Khudá kí tez ánkh us men koí ạib nahín pá saktí hai. Jab ki Khudá, yá hamárí tamíz us par nazar kartí, aur har tarah se use parakhtí, tad bhí us men sab kuchh, jo Khudá ko rází karne ke liye, aur ghabráí húí tamíz ko tasallí dene ke liye darkár hai, páyá játá hai. Pas, jo ímán se Khudá ke áge yih kámil aur khúb kafára látá hai, wuh zarúr use khush kartá hai. Is sabab se hamárá Masíh kí sadáqat par ímán láná, Khudá ká kám bajá láná kahlátá hai, Yúh. 6 : 29. Ụmr bhar kí sharạí tábịdárí se tum use aisá khush nahín kar sakte, jaisá ímán kí ek hí harakat se. Khudá ká jalál, aur tumhárí tasallí is men hotí hai, ki tum ek hí waqt apná sárá qarz adá karo: na is men, ki hamesha dete jáo, aur kabhí púrá qarz adá na karo;—aur waisá hí sirf is kámil kám se kámil árám paidá hotá hai.

5. Jab ki Masíh naját ká kám kartá gayá, jab tak ki jo kuchh Khudá ne karne ko use diyá, púrá kiyá, to kaisá zarúr hai, ki *Masíhí ụmr bhar mihnat karen*. Masíh kí zindagí mihnat se bharí thí: aur kyá wuh kám kare, aur ham sustáen? Ḍarte aur thartharáte apní naját ke kám kíe jáo, Fil. 2 : 12.

Kyá koí kahegá, ki Jab Masíh ne apná kám púrá kiyá, to ham baiṭhe rah sakte hain?

Jawáb yih hai.—Jo kám Masíh ne kiyá, us ká kuchh karne ko tum par báqí na rahá: lekin tumháre liye kám hai; hán, kasrat se. Jaisá ki Masíh ne kám kiyá, waisá hí tumhen karná hai; lekin usí anjám ke liye nahín. Us ne zindagí bhar tumhen Khudá ke áge sádiq karne ke liye mihnat kí; aur ab tumhen Masíh kí tábịdárí karná hai, jis ke kharíde húe mál tum ho gae ho; mihnat karná hai, táki Masíh kí shukrguzárí karo, us kám ke wáste, jise us ne tumháre liye kiyá; mihnat karná hai, táki apní tábịdárí se Khudá ká jalál karo. In báton ke liye munásib hai, ki tumhárí zindagí mihnat kí ho. Khudá apne logon ko un kí bidạt se jo fazl kí tạríf tábịdárí kí hiqárat ke sáth karte hain bacháe!

Ai paṛhnewale, tú Masíh kí pairawí kar; hán, khášs karke, agar tú apná bakhra us men sábit karne cháhtá hai, to in báton men us ke namúna par chal:

Masíh ne *jaldí se* kám ká shurụ kiyá: jab bárah baras ká húá, to kahá, "Kyún tum mujhe ḍhúnḍhte the? Kyá tum nahín jánte, ki mujhe zarúr hai, ki us men, jo mere Báp ká hai, rahún?" Lúká 2 : 49. Pas, agar tú apní ụmr kí fajr men hai, to use Masíh ke mánind Khudá ke liye makhsús kar; aur agar wuh bít gaí, to phurtí se apni ụmr kí shám us kí khidmat men káṭ.

Masíh *barábar apná kám kartá gayá.* Wuh aisá gairatmand thá, ki us ke dost use págal samajhne lage, Mar. 3 : 21.

Masíh ne *apní ụmr kí kotáhí ko yád karke* mihnat kí: "zarúr hai, ki main apne bhejnewále ke kámon ko, jab tak ki din hai, karún; rát átí hai, jab koí kám kar nahín saktá," Yúh. 9 : 4. Is men Masíh ke mánind bano: apne dilon ko ubháro, ki sargarm hon.

Masíh ne *chup cháp* Khudá ke liye bahut kám kiyá; aur apne kám ko gurúr se na bigáṛá. Jab apní mahabbat ko záhir kiyá, to farotaní kí in báton se goyá us par muhr karne cháhá, ki "Khabardár, kisí se mat kah," Matí 8 : 4. Pas, apne namúne ke mutábiq chalo: Khudá ke liye baṛí mihnat karke gurúr ko us ke pas áne na do. Jab ki koí ádmí bahut kuchh kartá hai, to apne taín us ke sabab se baṛá qadrmand na samajhna bahut mushkil hai.

Masíh ne *páedárí ke sáth* apná kam

Digitized by Google

kiyá: koí muḳhálif use rok na saká. Barábar us ke kám kí muḳhálifat kí gaí; Kátib, Farís, Yahúdí, Ġair-qaumen, hán, Shaitán bhí us par hamla kartá, aur satáke, dhamkáke, aur hoshyárí ke sáth us ká imtihán karke, zor se use roktá rahá: par wuh apne Báp ke kám se nahín ruká; náummedí kí báton kí taraf bahirá kán pherá. Is bát kí peshíngoí húí thí: "Wuh na ghaṭegá, aur na thakegá," Yash. 42 : 4. Kásh ki Masíh ká yih mizáj us ke logon men ziyáda páyá játá! Kásh ki tum Masíh se mahabbat rakhte, aur Ḳhudá ke jalál ke liye gairatmand hoke, apne sáre dil ko us kí ḳhidmat men lagáke, sáre rok ṭok ko aisá, jaisí daryá kí maujen, haṭá dete!

Jab tak ki zindagí rahí, tab tak wuh kám kartá rahá: *us kí mihnaten aur zindagí ek hí sáth tamám húín:* hán, us ká pichhlá kám sab se baṛá thá. Pas, tum is men us ke mánind bano: nekí karne men mat thako: jab tak háth yá zabán chale, tab tak Ḳhudá ká kám mat chhoṛo: aur koshish karo ki tumháre pichhle kám aglon se bihtar hon. Jitná Ḳhudá ke nazdík pahunchte ho, utná ziyáda jaldí se chalo. Jab tak ki Ḳhudá ke liye aur kuchh kar sako, tab tak na kaho, ki Bas hai.

In sab báton men, ai Masíhío, apne Munjí ke mánind bano.

6. Kyá Masíh ne apná kám tamám kiyá? to ḳhabardár, ai Masíhío, ki *jo kám Ḳhudá ne tumhen púrá karne ko diyá, so púrá kiyá jáe;* táki jab maut á pahunche, tau tum Masíh ke mánind kah sako, "Jo kám tú ne mujhe karne ko diyá, us ko main tamám kar chuká," Yúh. 17 : 4. Tum ko ek kám sipurd kiyá gayá hai; ḳhabardár, ki jab tak tumháre waqt tamám na ho jáen, tab tak wuh kám púrá ho jáe. Ḍarte aur thartharáte apní naját ká kám kiye jáo. Aur tumhen is kám ke karne ke liye main in baton kí targíb detá hún:

Agar *maut se peshtar* tumhárá kám na kiyá jáe, to kabhí nahín kiyá jáegá. "Pátál men, jahán tú játá hai, na kám, na banáwaṭ, na dánáí, na hikmat hai," Wáiz, 9 : 5, 10. "Wuh, jo gor men utre hain, terí sadáqat ke ummedwár nahín," Yash. 38 : 18. Maut háth ko bándhtí aur zabán ko ḳhámosh kar detí hai. Badan, jo rúh ká wasíla hai, toṛke phenká játá; aur rúh, apne kámon ká hisáb dene ko, Ḳhudáwand ke huzúr pahunchtí. Rát chalí átí hai: jaldí karke apná apná kám tamám karo.

Jaisá ki kám karne ká waqt waisá hí *rahm ká mausim* maut ke waqt tamám hotá hai. Ai tum, jo abhí tak Masíh ká inkár karte áe, aur pák mihnat kí chál se ghin karte áe ho, mat samjho, ki jab tumhárá mausim guzar jáegá, tab Ḳhudá tumhárí minnaton ke sabab se tum par rahm karegá. Tab rahm kí jagah na páí jáegí; jaisá daraḳht giregá, waisá hí paṛá rahegá; tab jo muqaddas hogá, so muqaddas rahegá; jo najis hogá so najis rahegá. Áh láchároǃ tum derí karke áe ho; ghar ká málik uṭhá, aur us ne darwáze ko band kiyá hai, Lúká 13 : 25.

Jab maut á jáegí, tab agar tumhárá kám tamám na ho, to *tumhárí ụmr ke tamám hone men kuchh tasallí na hogí.* Jis ne apná *kám ḳhabardárí* se na kiyá ho, so apná *daur ḳhushí* se tamám na karegá. Jis par maut achának á játí, aur use taiyár nahín pátí, us kí kaisí gamnák hálat hai! Thartharáte húe gor ke lab par paṛe rahná! yih kahná, ki Ai Ḳhudáwand, mere liye kyá hogá? Áh! main mar nahín saktá! Áh! sab se burí hálat maut se bihtar hai! Main ạdálat ke haulnák taḳht ke áge nahín já saktá hún! Agar main Masíh men hissa pátá, to ḳhushí se mar saktá! Ai Ḳhudáwand, main kyá karún? Ai paṛhnewále, yih hálat tujhe kaisí mạlúm hotí hai? Kyá yih anjám ḳhush hogá? Jab kisí ne ek díndár se púchhá, ki Tum kyún roz roz goshe men chha ghanṭe duạ́ karte ho?

Digitized by Google

Tab us ne jawáb diyá," Mujhe marná hai, mujhe marná hai!" Bhalá, ḳhabardárí se chalo, aur Masíh ke mánind apná kám tamám karo.

XXXVI.

MASÍH KÍ SÁTWÍN BÁT SALÍB PAR.

MAIN APNÍ RÚH TERE HÁTH MEN SOMPTÁ HÚN.

Aur Yisú ne baṛí áwáz se pukárke kahá, ki Ai Báp, main apní rúh tere háthon men somptá hún: yih kahke ján dí.—Lúká 23: 46.

Yih hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh kí pichhlí báten hain, jin ke sáth us kí ján nikal gaí. Dáúd ne us se pahle, Zab. 31: 5, áyat men in báton ká zikr kiyá; aur Stífán ne bhí Aamál 7: 59 men aisí hí báten istimál kín. Yih báten ímán aur tasallí se labrez hain; aur har ek díndár shaḳhs ke áḳhirí dam ke láiq hain.

1. Jo shaḳhs is men fáil hai, so Ḳhudáwand Ísá Masíh hai, jis ne is men, aur aur báton men bhí, Kalísyá ká Sar hoke kám kiyá. Is bát ko baḳhúbí yád karná cháhiye; kyúnki is men ímándár kí tasallí ká ek baṛá hissa hai. Jab Masíh ne apní rúh ko apne Báp ke háth men somp diyá, tab us ke sáth hamárí rúhon ko bhí use sipurd kiyá táki wuh unhen qabúl kare. Masíh ne na apne liye zindagí káṭí, na apne liye muá, par ímándáron ke liye: jo us ne is kám men kiyá, so un se nisbat rakhtá hai: is liye samajhná cháhiye, ki us ne is pichhle kám men goyá sáre barguzídon kí rúhon ko ikaṭṭhá karke Báp ke háth men somp diyá.

2. Wuh jis ke háth men us ne yih anmol ḳhazána somp diyá, so usí ká Báp hai—" Ai Báp, main apní rúh tere háth men somptá hún." *Báp* ek tasallí denewálá ḳhitáb hai: beṭá koí ġaraz, kitní hí azíz kyún na ho, apne báp ke háth men somp saktá hai; ḳháss karke aisá Beṭá aise Báp ke háth men.

3. Jo chíz us ne somp dí, so us kí rúh thí, ki wuh us waqt jism se judá hone par thí. Rúh sab ḳhazánon se ziyáda beshqímat hai: ek hí rúh kí banisbat tamám dunyá hech aur beqadr hai, Matí 16: 26. Masíh ne yih beshqímat ḳhazána apne Báp ke háth men somp diyá.

4. Yih sompná ímán ká kám hai; aur us ke sáre logon ke liye ek ḳháss o ḳhúb namúna hai.

5. Us ne baṛí áwáz se yih báten kahín, táki sab koí, jo use Ḳhudá ká mardúd samajhte the, sunen, aur qáil ho jáen, ki wuh hanoz us ke Báp ká mahbúb thá, aur apní rúh us ke háth men somp saktá thá. Ġaraz, ham in báton ko is tarah se samajhte hain; yane, us ne ímándáron ká sar hoke apní rúh ke sáth un kí rúhon ko Báp ke háth men somp diyá; aur unhen sikhláne ke liye, ki maut ke waqt kyá karná cháhiye, namúna dikhláyá; aur in báton se yih natíja nikaltá hai, ki

Marne ke waqt ímándár, Masíh ke namúna ke mutábiq, bharose ke sáth apní beshqímat rúhon ko Ḳhudá ke háth men somp sakte hain.

Isí tarah ek hawárí un se kahtá hai, jo shahíd hote yá satáe játe hain: " Jo Ḳhudá kí marzí se dukh páte hain, so us ko Ḳháliq i amín jánke nekokárí karte húe apní jánon ko us ke sipurd karen," 1 Pat. 4: 19. Ab ham daryáft karen, ki is tarah rúh ko Ḳhudá ke hath men sompne se kyá murád hai; aur kis sabab se aisá karná ímándáron ká haqq hai.

I. Maut ke waqt ímándár ke apní rúh ko Ḳhudá ke háth men sipurd karne se *kyá murád hai?*

1. Is se ek alámat miltí hai, ki rúh jism ko chhoṛne ke bad *jítí rahtí hai;* wuh malúm kartí, ki us ká maskan girá játá hai, aur Ḳhudá ke pás nayá ghar hásil karne kí ummed rakhtí hai: " Ai Báp main apní rúh ko tere háth men somptá

hún." Rúh apne taín jism se bihtar jántí hai, aur use kḥák men chhoṛ detí hai: wuh us nisbat ko, jo ki wuh rúhon ke Báp ke sáth rakhtí hai, samajhke abadí panáh aur hifázat ke liye usí par bharosá kartí hai; aur is liye apne taín usí ke háth men somptí hai. Agar gáib hoke jism ke bạd na játí; agar maut ke waqt nest ho játí; to yih kahná, ki "Ai Báp, main apní rúh ko tere háth men somptá hún," sirf Ḳhudá se ṭhaṭṭhá karná hotá.

2. Is se murád hai, ki *rúh ká sachchá árám Ḳhudá men hai.* Dekho, ki zindagí men, aur maut men bhí us kí kashishen kis taraf jhuktí hain: "Ai Báp, tere háth men." Ḳhudá sárí díndár rúhon ká markaz hai. Jab tak ki wuh yahán ḍerá karte hain, tab tak us ke bharose ke siwáe unhen árám nahín miltá; aur jab yahán se chalí játín, tab un kí ummed aur ḳhwáhishen us ke sáth já rahne ke liye hotín. Díndár rúh yahán Ḳhudá ko cháhke us kí taraf máil hotí, aur bahut sí nigáhen áge kí taraf kartí hai; par jab us ke nazdík pahunchtí, (yạne, maut ke waqt), tab usí kí god men aisí girtí jaisá ki daryá, baṛe chakkar aur ghumáo ke bạd baṛe bahr men girtá hai. Wuh is dunyá men, siwáe Ḳhudá ke, kisí se ḳhush nahín hotí; aur jab yahán se chalí játí, tab aur kuchh use ser nahín kar saktá hai. "Ásmán par merá kaun hai, magar tú? aur zamín par koí nahín, jis ká main mushtáq hún, magar tú," Zab. 73:25.

3. Is se yih bhí murád hai, ki ímándár apní rúhon ko *bahut qímatí* jánte hain; aur un kí baṛí ḳhwáhish aur fikr use mahfúz rakhne kí hai: "Ai Báp, main apní rúh ko tere hath men somptá hún." In báton se ímándár kí fikr apní rúh ke liye ki wuh mahfúz rahe, murád hai. Jab wuh maut ke nazdík pahunchtá hai, to wuh badan ke wáste thoṛá ḳhiyál kartá hai, ki wuh kahán gáṛá jáegá, aur us ká kyá hál hogá; wuh use apne doston par chhoṛ detá hai; par jaisá ki us kí baṛí fikr tab tak us kí rúh kí bábat thí, waisá hí apne pichhle dam se wuh use Ḳhudá ke háth men somptá hai. Wuh nahín kahtá hai, ki Ai Ḳhudáwand Ísá, mere jism ko le—merí ḳhák ko mahfúz rakh—balki, Merí rúh ko le; ai Ḳhudáwand, jab ḍibbá ṭúṭe, tab jawáhir ko mahfúz rakh.

In báton se murád hai, ki jab ímándár marne par hote hain, tab *jánte hain, ki ham par baṛí hí tabdíl guzartí hai.* Jab sárí chízen, jo dekhne men átín, un se gáib ho játín; tab wuh jánte hain, ki dunyá aur us kí sárí tasallíán hamáre kám nahín á saktín: aur is hálat men rúh goyá Ḳhudá ko ziyáda lipaṭke kahtí hai, ki Main apne taín tere háth men somptí hún. Yih matlab nahín hai, ki rúh us waqt Ḳhudá kí panáh sirf is liye letí hai, ki aur koí panáh nahín hai. Nahín; jab wuh ḳhushwaqtí men rahí, tab us ne Ḳhudá ko pasand karke use apná baḳhra kiyá. Farz kiyá, ki agarchi díndáron ne Ḳhudá ko apná baḳhra kiyá, aur use apní aur sárí tasallíon se ziyáda pasand karte hain; tau bhí is nákámil hál men, wuh Ḳhudá par barábar sab kuchh nahín chhoṛ dete; par ímán se bhí, aur hawáss se bhí chalte hain. Dunyawí chízen un ke dil men paiṭh játín; afsos! kabhí kabhí bahut; par maut ke waqt sab gáib ho játín; aur rúh Ḳhudá kí taraf nigáh karke us ke sáth, firishton ke mánind, abad ul ábád rahne kí ummed raktí hai.

5. In báton se murád hai, ki ímándár yaqín karte hain, ki *gunáh ke liye kafára húá hai, aur Ḳhudá gunahgáron se rází húá;* nahín to wuh kabhí apní rúhon ko us ke háth men sompne kí himmat na páte; kyúnki "Zinda Ḳhudá ke háthon men paṛná haulnák hai," Ịbr. 10:31; yạne, jab Ḳhudá Masíh ke qurbán ke sabab se rází nahín hotá, to us ke háth men giriftár honá haulnák hai. Bagair us kafáre kí qurbání ke apne taín Ḳhudá

Digitized by Google

ke háth men sompná aisá hai, jaisá apne taín bhasam karnewálí ág men ḍálná. Aur haqíqatan, jaisá ki Ḳhudá ká Masíh ke wasíle se rází honá sárí maqbúliyat kí bunyád hai; waisá hí har ek ímándár apne taín us ke háth men usí namúne par us ko somp saktá hai: wuh pahle apne taín Masíh ke háth men aur tab us ke wasíle se apne ko Ḳhudá ke háth men somptá hai; maslan, Stífán ne marte dam pukárá, "Ai Ḳhudáwand Ísá, merí rúh ko qabúl kar."

6. Is se ímán kí *tásír aur ḳhúbí* áshkárá hotí hai; kyúnki jab aur koí chíz dil ko sambhál nahín saktí, tab wuh use sambháltá aur tasallí detá hai. Jab wuh ghabrátá, tab ímán us ká rahnumá hotá hai; jab wuh kamzor hoke thak játá, tab ímán use abadí chaṭán par le játá hai; aur wuh rúh ke nazdík rahke Shaitán kí sárí sarhaddon men se use salámat le játá, aur jalál ke shahr men pahunchátá hai; aur tab ímán ko us kí huzúrí maḍúm kardetí hai.

Jab tak ki rúh jism men rahtí hai, tab tak ímán se use bahut fáide milte hain. Jab ki rúh Masíh se biyáhí gaí, tab ímán kí barí ḳhidmat kám áí: wuh us biyáh ká band hai, jis se rúh aur Masíh ke darmiyán ek mubárak rishta baná rahtá hai. Aur us waqt ke baḍ us ne rúh ko bahut se ḳhush manzar, aur bahut sí shírín tasallíán diláí hain; lekin, haqíqatan, us ká pahlá aur pichhlá kám sab se aalá aur jalálí hai. Ímán ke wasíle se rúh apne taín bahut hí burá aur náláiq ján gaí; aur jab ki hawáss, ąql aur imtihánon kí barí bhír use hairán kar detí thí, tab us ne apne taín Masíh ke háth men ḍálá; aur áḳhir ko, jab áqibat ke behadd zamánon men dáḳhil honewálí hai, tab phir apne taín us kí god men somptí hai. Yih donon ímán ke bare kám hain; lekin pahlá dúsre se bará aur mushkil hai; kyúnki jab rúh ne Masíh ko qabúl kiyá, to apne taín us ke háth men sompná sahal hai. Larká musíbat ke waqt apne báp ke háth men apne taín ásání se somp saktá hai; lekin jab koí kisí se náwáqif, yá us ká dushman ho, tab us par bharosá rakhná mushkil hai. Par,

II. Díndáron ke apne taín, maut ke waqt, Ḳhudá ke háth men sompne ká *haqq kaisá hai?* Har tarah se yih un ká haqq ṭhahartá hai: kyúnki,

1. Jis ke háth men díndár, maut ke waqt, apní rúh ko somptá hai, so us ká Ḳháliq—*us kí hastí ká Báp hai:* us ne use banáyá, jiláyá; aur yún wuh maḳhlúq hai; hán, musíbatwálá maḳhlúq, ek rahím Ḳháliq ká: "Jo Ḳhudá kí marzí se dukh páte hain, so us ko Ḳháliq i amín jánke nekokárí karte húe apní jánon ko us ke sipurd karen," 1 Pat. 4: 19. Farz kiyá, ki yih nisbat akelí use, jis ne gunáh kiyá hai, kuchh dilásá nahín de saktí hai: "Wuh ek guroh hai, jo dánish se ḳhálí hai; is liye un ká Ḳháliq un par rahm na karegá, aur un ká Banánewálá un par tars na ḳháegá," Yash. 27: 11. Par ab fazl se wuh nisbat goyá yád men phir átí; lekin sirf ímándár us par kuchh dąwá kar sakte hain.

2. Jaisá ki díndár us ká maḳhlúq hai, waisá hí wuh us ká *ḳharída húá bhí* hai; barí qímat se ḳharída húá, balki Masíh ke beshqímat lahú se, 1 Pat. 1: 18, 19. Is bát se marnewálá himmat hásil kartá hai, ki Ḳhudá ke háthon men apní rúh ko sompe: "Main apní rúh ko tere háth men somptá hún, ai Ḳhudáwand sadáqat ke Ḳhudá; tú ne mujhe maḳhlasí dí hai," Zab. 31: 5. Ai Ḳhudáwand, main na sirf terá maḳhlúq hún, balki terá ḳharída húá hún; jise tú ne barí qímat se mol liyá: merí ḳhátir Masíh ne terí god se áke apne qímatí ḳhún se mere liye kafára kiyá: aur kyá tú mujhe mardúd karegá? Kyá merí rúh kí paidáish aur kafáre ká maqsad púrá na kiyá jáegá? Kyá Ḳhudá ek rúh ko paidá karke, jis men us ke Ḳháliq kí dánish aur qudrat ke bahut ajáibát hain, aur jab gunáh ne us ke jalál

Digitized by Google

ko utárá, aur us ne phir apne mahbúb Beṭe kí maut ke wasíle se use bahál kiyá, tab use radd karegá? Ai Báp, main apní rúh ko tere háth men somptá hún: main jántá hún, ki tú apne háth ke kám par tars kháegá; ḳháss karke apne ḳharíde húe maḳhlúq par, jis se tú ne itní baṛí mahabbat rakhí hai.

3. Balki aur ek bát hai: díndár us ká *nau-paidá* maḳhlúq hai. Yih bát ímándár ke bharose aur maqbúliyat kí pakkí bunyád hai; yih nahín, ki yih us kí maqbúliyat ká ạin sabab hai; par yih kámil gawáhí hai, ki Ḳhudá ne use qabúl kiyá hai, aur kabhí tark na karegá: kyúnki aisí rúh men Ḳhudá ke do kám húe hain, donon jalálí; aur pichhle men jalál ziyáda. Rúh kí paidáish Ḳhudá ká ek ạzím kám hai; aur us par fazl kí kárígarí húí—purání paidáish par naí; jalál par jalál. "Ham Masíh Ịsá men hoke maḳhlúq húe hain,"—Afs. 2: 10. Rúh-ul-Quds sirf isí wáste ásmán par se utrá, ki yih naí paidáish kare, yih nayá maḳhlúq ḳhalq kare; aur yih Ḳhudá ke un sáre ạjíb kámon men, jo is dunyá men záhir hote hain, afzal hai; aur is se ímándár ko baṛí ḳhátirjamaị hotí hai, ki apne taín Ḳhudá ke háth men sompe. Isí ke wasíle se ham is láiq kiye játe hain, ki roshní men muqaddas logon ke sáth mírás ká hissa len, Kal. 1: 12. Yih is kám ke karnewále ká iráda hai: "Aur jis ne ham ko us ke liye árásta kiyá, us ne, yạne, Ḳhudá ne, ham ko rúh peshagí dí," 2 Kar. 5: 5. Agar us ne terí rúh ko jalál ke liye maḳhsús na kiyá hotá, to kabhí Rúh-ul-Quds ko use taqdís baḳhshne ke liye na bhejtá: albatta jab ki wuh is maskan se nikálí jáegí, tab jalál se mardúd na hogí: aisí kárígarí kabhí ạbas na húí, na kabhí ḳharáb kí jáegí. Taqdís rúh men jaṛ pakaṛtí hai, yahán tak ki jahán kahín rúh játí, wahán wuh bhí us ke sáth játí: sárí ạmí ḳhúbí aur husn maut ke waqt gáib ho játí, Aiyúb 4: 21; lekin fazl rúh ke sáth rahtá. Aur jab ki wuh rúh is tarah se jalál ke liye taiyár húí, to kyá Ḳhudá use nikál degá? Hargiz nahín.

4. Wuh na sirf nau-paidá húí, balki *us par muhr kí gaí hai;* Ḳhudá ne isí dunyá men us par us jalál ke liye, jis men maut ke waqt dáḳhil hogí, muhr kí hai. Jinhon ne fazl páyá hai, un par wuh nishán páe játe hain, jin se un ká haqq jalál men záhir hotá hai; aur Rúh-ul-Quds bahuteron kí madad kartá hai, ki wuh Masíh men, aur wạdon men, apná baḳhra dekhen. Is muhr se ásmání mírás mahfúz rahtí hai; aur is se jo bebayán ḳhushí aur tasallián dil men paidá hotín, so jalál ká baiạna hain: "Us ne ham par muhr bhí kí, aur Rúh ko hamáre dilon men baiạna diyá," 2 Kar. 1: 22. Jis dil ne yih sab kuchh páyá hai, wuh maut ke waqt mardúd hone se kyún ḍare? Albatta agar Ḳhudá ne tum par muhr kí ho, to wuh radd na karegá; agar baiạna diyá ho, to tumhen báhar na nikál degá.

5. Ạláwa is ke, *ạhd ke sabab se* har ek ímándár apní rúh ko Ḳhudá ke háth men maut ke waqt somp saktá hai; kyúnki Ḳhudá ne, apne ạhd aur wạde ke wasíle se, apne úpar farz ṭhahráyá hai, ki jab wuh us ke pás áen, tab unhen na nikále. Jab tú, naí paidáish ke wasíle se us ká ho gayá, tab yih wạda terá ho gayá, ki "Main tujhe hargiz na chhoṛúngá, aur tujhe mutlaq tark na karúngá," Ịbr. 13: 5. Ḳháss karke, jab tumhárí sab se baṛí hájat hogí, tab wuh tumhen na chhoṛegá. Har ek díndár ke liye yih wạda maujúd hai, ki "Main phir áúngá, aur tumhen apne sáth lúngá," Yúh. 14: 3; aur kyá wuh hájat hí ke waqt, yạne, maut ke waqt, apne wạde ko jhuṭhláegá? Hargiz nahín. Jab wuh use, jise us ne paidá kiyá, aur us ke wáste kafára karke taqdís baḳhshí, aur us par muhr karke wạda kiyá, ki Main qabúl karúngá; jab wuh use apne pás maut ke waqt áte dekhe; jab

Digitized by Google

wuh shakhs us ke ạhd ká zikr kartá áe; to kyá Khudá use radd karegá? Hargiz nahíṉ.

6. Díndár Khudá ke sáth *kaí ek qarībí rishta* rakhtá hai. Us kí rúh Khudá ke sáth goyá biyáhí gaí hai; us ke jism ká ek ạzú, Afs. 5: 30; wuh us ká farzand, aur Khudá us ká ab i abadiyat, Yash. 9: 6; aur us ká dost hai, Yúh. 15: 15. In báton se kaisí kámil tasallí paidá hotí hai! Kaun khasam apní mahbúba jorú ko, kaun báp apne pyáre beṭe ko radd karegá, jab ki wuh áke kahe, ki "Ai Báp, maiṉ apní rúh ko tere háth meṉ somptá húṉ?"

7. Jo *mahabbat* Khudá apne logoṉ se rakhtá hai, *so betabdíl hai;* aur isí se ham jánte haiṉ, ki wuh kabhí nahíṉ nikále jáenge. Masíh jaisá shurụ́ meṉ, waisá hí ákhir meṉ, apne logoṉ ke sáth pesh átá hai; jaisá zindagí meṉ, waisá maut ke dardoṉ meṉ: "jaisá wuh áge apne khássoṉ ko pyár kartá thá, waisá hí ákhir tak unheṉ pyár kartá rahá," Yúh. 13: 1. Wuh aisá, jaisá dunyá faqat kámyábí hí meṉ pyár kartí, pyár nahíṉ kartá; balki us ke log us ke nazdík, jab ki un ká husn aur qudrat zạíf ho gaí, aise hí pyáre haiṉ, jaise ạlam i shabáb meṉ the. "Agar ham jíte, to Khudáwand ke wáste jíte; aur agar marte, to Khudáwand ke wáste marte: is liye ham jíte marte Khudáwand hí ke haiṉ," Rúm. 14: 8.

Ab in sab báton ko socho: kyá wuh kámil subút nahíṉ haiṉ, ki maut ke waqt ímándár apní rúhoṉ ko Khudá ke háth meṉ sompne ká haqq rakhte haiṉ? Kyá har ek Púlús ke mánind nahíṉ kah saktá hai? ki "Maiṉ use, jis par ímán láyá húṉ, jántá húṉ, aur muạtaqid húṉ, ki wuh merí amánat ko us din tak mahfúz rakh saktá hai," 2 Tim. 1: 12.

Hásil i kalám.—1. Kyá sirf ímándár hí maut ke waqt apní rúhoṉ ko Khudá ke háth meṉ somp sakte haiṉ? To *be-ímánoṉ kí kaisí burí hálat hogí!* Wuh Khudá ke háth meṉ paṛenge: par yih un kí halákat ká báịs hai, na fáide ká: wuh rahm ke háth meṉ sompe nahíṉ játe, par insáf ke háth meṉ paṛ játe haiṉ: Khudá nahíṉ, balki Shaitán un ká báp hai, Yúh. 8: 44; aur laṛká kaháṉ jáe, magar apne báp ke pás? Úpar kí bátoṉ meṉ se koí unheṉ kuchh ummed nahíṉ de saktí, magar yih, ki wuh Khudá ke makhlúq haiṉ; aur jab ki wuh us se nau-paidá nahíṉ húe, to is paidáish se kuchh fáida nahíṉ hotá hai. Agar wuh naját ke liye sirf yih dạwá kar sakte, to Shaitán bhí aisá hí kar saktá hai. Naí paidáish se paidáish ká aslí haqq bahál kiyá játá hai.

Áh khaufnák aur hairat-afzá hálat! Ek láchár rúh apne maskan se nikálí játí, aur nahíṉ jántí, ki Maiṉ kaháṉ jáúṉ; wuh rawána hoke fauran insáf ke háth meṉ paṛ játí hai. Jab ki aise shakhs ke dost achchhe kafn dafn se us kí ịzzat karte haiṉ, to sháyad khiyál nahíṉ karte, ki us kí rúh kaisí tangí aur muflisí meṉ hai! Sháyad wuh pukáre, ki Ai Khudáwand, ai Khudáwand, mere liye khol, Matí 7: 22; par kyá hásil! Kyá Khudá us kí sunegá? Aiyúb 27: 9.

2. Kyá Khudá apne muqaddasoṉ kí amánat qabúl karke mahfúz rakhegá? To cháhiye, ki wuh *us amánat ko, jo us ne un ke háth meṉ sompí hai, baṛí khabardárí se rakheṉ.* Marne ke waqt tum Khudá ke háth meṉ baṛí amánat ko sompne cháhoge; aur jab tak ki zinda rahte ho, tab tak Khudá kí baṛí amánat tumháre pás hai: tum ummed rakhte ho, ki wuh wafádárí se tumhárí amánat ko rakhegá; aur wuh tum se aisí hí wafádárí talab kartá hai. Agar tum us kí sachái ko mahfúz rakhoge, to wuh tumhárí rúh ko salámat rakhegá. Us se wafádárí karo; to wuh tum se wafádárí karegá, Mush. 3: 10. Koí tumheṉ us ke háth se chhín na sakegá; hoshyár raho, ki koí us kí sachái ko tumháre háth se na chhín le. Agar ham

Digitized by Google

us ká inkár karen, to wuh hamárá bhí inkár karegá, 2 Tim. 2 : 12. Khabardár, ki wuh barkaten, jo Injíl ke mánne se tumhen milí hain, Injíl se gáfil rahne ká imtihán tumháre liye na ho jáen. Kisí ne kahá hai, ki Díndárí daulat ko jantí hai; par beṭí má ko khá játí hai. Agar tum Khudá ke sáth bewafáí karo, to kis tarah se maqbúliyat kí ráh dekh sakoge ?

3. Jab ki ímándár apní rúhon ko Khudá ke háth men somp sakte hain, to *kitná ziyáda apní sárí chhoṭí aur dunyawí garazon ko.* Kyá ham apní rúhon ko us ke sipurd karen, aur apní zindagí aur árám ke liye us par bharosá na rakhen ? Haqíqatan, agar ham hayát i abadí ke liye us par takiya kar sakte, to rozíne kí roṭí ke liye kyún nahín ? Agar tum dunyawí barkaton ko nek iráde se mángte ho; yane, Khudá ke jalál ke liye, aur na apne nafs ke pálne ke liye; agar tum behadd dánish ke ṭhahráe húe hisse par qanáat karte ho; agar unhen hásil karne men, yá apní hájat rafa karne men tum gunáh se ḍarte ho; aur baṛí tangí men sabr ke sáth Khudá kí bakhshish kí ráh dekh sakte ho; to tum zarúr páoge: jo tumhárí rúh ko yád kartá hai, so jism ko hargiz farámosh na karegá. Par afsos ! ham hawáss se chalte hain, ímán se nahín; hál kí chízen qadrmand, aur áyanda kí chízen hech malúm hotí hain. Khudá hamen is bát se pachhtáne ká fazl bakhshe !

4. *Ímán qímatí niamat hai.* Jab tak ki ham is dunyá men raftár o guftár karte hain, tab tak yih niamat baṛe kám kí hai; kyúnki us ke wasíle se ham Masíh se juṭe rahte hain, jo sárí rahmaton aur barkaton ká sotá hai: "Aur Masíh tumháre dilon men ímán ke wasíle se base," Afs. 3 : 17. Hamárá Masíh ke sáth suhbat rakhná us ke wasíle se hai: "Jo Khudá kí samt átá hai, yih wájib hai, ki yaqín kare," Ibr. 11 : 6. Rúh kí zindagí Khudá kí suhbat rakhne men hotí hai, aur yih suhbat ímán ke wasíle se hotí hai. Jo tasallí, khushí aur táqat Masíh se miltí hai, jo kuchh fazl kí zindagí ko bahál rakhtá hai, so ímán ke band ke wasíle se miltá hai: "ímán láke khushí karte hain," 1 Pat. 1 : 8. Jab ki ham andekhí chízon par nigáh kiyá karte hain, 2 Kar. 4 : 18, tab manawí insániyat zoráwar ho játí hai, Afs. 3 : 16. Aur jaise ki zindagí men tasallí aur táqat ímán par mauqúf hai, waise hí maut ke waqt salámatí aur ummed, jo ímán nahín látá, so apní rúh ko Khudá ke háth men nahín somp saktá hai; balki wuh Khudá kí taraf se haṭ játá hai. Maut ke bistar par ímán hamárí baṛí achchhí khidmat kar saktá hai: jab ki is dunyá kí roshní ghaṭ játí, tab wuh áqibat kí andekhí chízon ko roshan kar saktá hai; aur yih manzar, maut ke dardon men, goyá rúh ko naí zindagí bakhshegá.

Ai paṛhnewále, soch, ki jab maut ke dardon se terí ánkhen phaṭ jáen, tab Khudá ká aur naját kí khushí ká kaisá manzar dikhái degá : sirf ímán qabr ke us pár wuh chíz, jo tasallí de saktí hai, dekh saktá hai; sirf wuhí Khudá aur Masíh ko wadon men dekhke hál kí chízon ke gáib hone se beparwá rah saktá hai; sirf wuhí kah saktá hai, ki "Merá jism aur merá dil ghaṭá játá hai; par Khudá mere dil ká bútá, aur merá abadí hissa hai," Zab. 73 : 26. Aur jab ki rúh yahán na rah sakegí, tab wuh isí abadí hisse par bharosá karke kah sakegí, ki Ai Báp, main apne taín tere háth men sompta hún. Áh, beshqímat ímán !

5. *Marhúm ke rishtadár kyún aisá mátam karen,* jaise wuh, jin kí kuchh ummed nahín ? Sháyad khasam, jorú, laṛká maut ke wasíle tumhárí god se chhín liyá játá hai: bhalá, socho, wuh kis kí god men sompe játe hain. Kyá Khudá kí god un ke liye tumhárí god se bihtar nahín ? Agar wuh ghaṛí bhar tumháre pás phir á sakte, to kyá na kahte, ki Hamáre

Digitized by Google

wáste nahín, balki apne wáste roo? Main to salámat hún; sáre dukh se mahfúz. Agar tum hamárí hálat jánte, to hamárí bábat kámil tasallí páte.

6. Ǥaraz, achchhí tarah se daryáft karo, ki *tumhárí rúh aisí hai, ki tum use Ḳhudá ke háth men somp sakte ho*, ki nahín. Ḳhudá quddús hai: dekho, ki tumhárá dil muqaddas hai, ki nahín; kyúnki agar tumhárí taqdís na kí jáe, to wuh kabhí tumhen qabúl na karegá: bagair us ke koí Ḳhudá ko na dekhegá, Ibr. 12: 14. "Aur jo koí yih ummed rakhtá hai," yane, Ḳhudá ko dekhne kí ummed, "wuh apne taín jaisá wuh hai, pák kartá hai," 1 Yúh. 3: 3. Abadí ḳhushwaqtí kí wájib ummed hamesha muqaddas ho jáne kí koshish ke sáth hotí hai. Kyá tum ek gandí, najis chíz Ḳhudá ke pák háth men sompoge? Ḳhabardárí karo, ki tumhárí rúh pák, aur Mahbúb men maqbúl ho; nahín, to jab wuh is maskan se rawána ho, tab us par wáwailá! Díndár kah sakte hain, ki Ai Ḳhudáwand Ísá, main apní rúh ko tere háth men somptá hún: aur jo koí maut ke waqt yih kah sakenge, so ab kahen, ki

Ísá Masíh ke liye Ḳhudá ká shukr kiyá jáe!

XXXVII.

MASÍH KÍ TADFÍN.

Phir unhon ne Yisú kí lásh leke, sútí kapre men ḳhushbúíon ke sáth, jis tarah se ki dafn karne men Yahúdíon ká dastúr hai, kafnáyá. Aur wahán, jis jagah ki use salíb dí gaí thí, ek bág thá, aur us bág men ek naí qabr thí, jis men kabhí koí na dhará gayá thá. So unhon ne Yisú ko Yahúdíon kí taiyárí ke din ke báis wahín rakhá, kyúnki yih qabr nazdík thí.—Yúh. 19: 40—42.

Tum ne marnewále Ísá kí báten suním, jin se us ne apní rúh ko apne Báp ke háth men sompá: aur ab dunyá kí zindagí ek darakht par murda laṭaktí hai; dunyá ká núr tárík abr men chhipáyá gayá; Sadáqat ká Áftáb zill i maut men gurúb húá hai. Ḳhudáwand muá hai: jis ne maut ko fath kiyá, so ab qabr men qaid ho gayá. Aur ab us ke sáre dost us kí tadfín ke liye buláe játe hain: "Áo, us jagah ko, jahán Ḳhudáwand leṭá thá, dekho." Socho,

1. Ki us ke liye kaisí taiyárí kí gaí; ḳháss karke us ke badan ko mángná, aur use ḳhushbúíon ke sáth lapeṭná. Jab tak ki us ke doston ne us ká badan hákim se na máng liyá, tab tak wuh gárá na já saká: us kí lásh Pilátús ke iḳhtiyár men rahí. Jab unhon ne use Pilátús se páyá, tab use mihín sútí kapre se, ḳhushbúíon ke sáth, kafnáyá. Lekin ḳhushbúíán kyá zurúr thín? Us ká pyár káfí thá, ki us ke log abad tak us kí yád karen: par is tarah unhon ne maqdúr bhar us kí tazím karke apní mahabbat záhir kí.

2. Us ke do chhipe shágird, Yúsuf Aramatíyá aur Nikúdímus, us kí lásh ko qabr par le gae: donon máldár aur izzatdár ádmí the. Koí ḳhiyál nahín kar saktá thá, ki yih do ádmí, aise ḳhatre ke waqt aisí himmat ke sáth, Masíh kí taraf se záhir ho sakte; aur wuh jo áge darke máre záhiran us ke pás nahín á sakte the, par rát ko áe, ab jab ki wuh mar gayá, apní mahabbat dikhlá sakte. Par is hálat men, jab wuh, jinhon ne Masíh ká sáf iqrár kiyá thá, use chhor diyá hai, tab yih donon gairat aur himmat se mamúr húe.

3. Sirf wuh auraten, jinhon ne Jalíl se áke us kí ḳhidmat kí thí, us ke janáza ke pás gaín: un men se sirf donon Mariyam aur Zabdí ke beṭon kí má ká zikr húá hai.

4. Unhon ne use Yúsuf kí naí qabr men rakhá, jise us ne ek bág men Galgatá ke nazdík, jahán hamárá Ḳhudáwand muá, taiyár kiyá thá. Is qabr kí bábat do báten yád karní cháhiye: wuh dúsre shaḳhs kí thí; aur naí thí. Wuh dúsre kí thí; kyúnki jaisá us ká ghar sukúnat karne ke

Digitized by Google

liye na thá, waisá hí us kí koí qabr na thí, jis men̲ us kí lásh rakhí jáe. Aur wuh qabr, jis men̲ wuh rakhá gayá, naí thí. Is men̲ Ḳhudá ká intizám záhir húá; kyún̲ki agar aur koí lásh us se pahle us men̲ rakhí játí, to sháyad us ke jí uṭhne par shakk ḍálne ká báis hotá; kyún̲ki us hálat men̲ us ke dushman kah sakte the, ki Ḳhudáwand Ísá nahín̲ jí uṭhá, balki aur koí shaḳhs. Aur yih bát us pesh-ḳhabarí se bhí, jo Yash. 53 : 9 men̲ likhí hai, nisbat rakhtí hai: "Aur us kí qabr sharíron̲ ke sáth ṭhahráí gaí, aur us kí maut daulatmand ke sáth húí." Yih bát us kí tadfín men̲ púrí húí.

5. Us mátam ká zikr nahín̲ hai, jis ke sáth unhon̲ ne use qabr men̲ rakhá; tau bhí yaqín hai, ki wuh us par gam karte the; kyúnki jaisá ki unhon̲ ne, us kí maut ke waqt chhátí píṭí, Lúká 23 : 48, waisá hí mátam o zárí ke sáth use qabr men̲ bhí rakhá hogá.

6. Us kí tadfín ká taur us kí pasthálí ke mutábiq thá. Unhon̲ ne use us ịzzat ke sáth gáṛ diyá, jo us hálat men̲ ho saktí thí; lekin záhirí shán o shaukat kuchh nahín̲ thí. Yún̲ wuh qabr men̲ rakhá gayá, jahán̲ wuh tín nákámil din rát maut ke ạmal men̲, aur andhere aur farámoshí ke maqám men̲ rahá. Is men̲ wuh apne pesh-nishán Yúnas Nabí ke mánind húá; aur is se us kí maut kí haqíqat dunyá par záhir húí. Pas, *Hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh kí lásh, us ke do chár shágirdon̲ ke wasíle se, madfún húí; aur wuh murdon̲ kí hálat men̲ ek ạrse tak rahá.*

Yih wáridát Injílon̲ men̲ achchhí tarah se bayán húí; aur ab sirf do báton̲ ká zikr karná cháhiye: Jab ki Masíh jaldí se jí uṭhne ko thá, to us kí tadfín kyún̲ húí? aur us kí tadfín kis tarah kí thí?

I. Jab ki Masíh us ạrse ke andar, ki láshen̲ rakhí rahtí hain̲, jí uṭhne ko thá; aur jab ki us ká badan, gunáh se pák hoke, agarchi gáṛá na játá, tau bhí saṛ na saktá, to *us kí tadfín káhe ko húí?*

1. Zarúr thá, ki Masíh kí tadfín ho, *táki us kí maut ká subút záhir ho;* aur tá na ho, ki us ke dushman use farebí kahen̲. Aur jab ki unhon̲ ne us ke bad kahá, ki us ke shágirdon̲ ne rát ko áke us kí lásh ko churáyá; to, agar us kí tadfín na hotí, to wuh zurúr kahte, ki na wuh muá, na jí uṭhá. Lekin us ke kafnáe jáne, aur itní muddat tak qabr men̲ rahne se us kí maut achchhí tarah se sábit húí. Chunánchi hamárí abadí zindagí us kí maut se wábasta hai; is liye is bát ká subút bahut zurúr hai. Is sabab se Ḳhudá ne yih intizám kiyá, ki us kí tadfín ke taur se us kí maut kí haqíqat ḳhúb záhir o áshkára ho.

2. Us kí tadfín zarúr thí, *táki ạlámaten̲ aur peshḳhabrián̲ púrí hon̲.* Yúnas Nabí ká tín din rát machhlí ke peṭ men̲ rahná us ke qabr men̲ rahne ká nishán thá: "waisá hí Insán ká Beṭá tín rát din zamín ke andar hogá," Matí 12 : 40. Balki ek nabí ne Masíh ke zuhúr se baṛí der peshtar us kí tadfín ká taur aur qabr kí qism kí pesh-ḳhabarí kí: "Aur us kí qabr sharíron̲ ke sáth ṭhahráí gaí, aur us kí maut daulatmand ke sáth húí," Yasb. 53 : 9. Is men̲ Yúsuf Aramatíyá kí qabr kí ạlámat húí, kyúnki wuh daulatmand shaḳhs thá; aur Pák Nawishton̲ ke ḳhiláf koí bát wáqi nahín̲ ho saktí hai.

3. Us ká qabr men̲ utarná zarúr thá, *táki us kí pasthálí kámil ho;* is se níche wuh nahín̲ já saká. Wuh maut kí ḳhák men̲ utrá;—ziyáda pastí kis tarah se ho saktí?

4. Par us kí tadfín ká ḳháss iráda yih thá, ki *wuh maut par, us ke ạin ạmal aur mulk men̲, gálib ho.* Is fath ke sabab se muqaddason̲ kí rihái ká yih gít gáyá játá hai—"Ai maut, terá nesh kahán̲? ai gor, terá galaba kahán̲ rahá?" 1 Kar. 15 : 55. Agar Masíh ham se pahle gor men̲ na leṭ gayá hotá, to hamárí qabren̲ hamáre liye tasallí-pizír na hotín̲. Maut azdahá hai, aur qabr us ká gár—hairat o haibat kí

Digitized by Google

jagah—lekin Masíh ne us gár meṉ jáke azdahe par hamla kiyá, aur abadí fath páí; us ko na sirf láchár kiyá, balki ímándároṉ ke liye use baṛí barakat banáyá; aur us ke gár ko un ke liye ḳhushbúdár aur narm palang banáyá: jo marte haiṉ, so sirf usí palang par leṭke so játe, jis par Masíh leṭ gayá.

II. Ab daryáft kareṉ, ki *Masíh kí tadfín kaisí* thí.

1. Wuh *náḳhufta* thí: us ke sáth kuchh dhúm dhám na húí: Masíh apní zindagí meṉ use nahíṉ cháhtá thá, aur wuh us ke maut ke taur aur iráde ke láiq na thí. Pastháli us kí maut ká ek maqsad thá; aur aise maqsad ke liye shaukat názebá hai. Ạláwa is ke, wuh salíb par muá; aur aise marnewále shándár tadfín nahíṉ páte the. Ḳhudáwand kí lásh usí ke ghar se nahíṉ láí gaí, jaisá dastúr hai; balki salíb se: unhoṉ ne use hákim se mángá. Agar wuh use na mángte, to wuh Galgatá meṉ gáṛí játí. Us ke janáze ke píchhe bahut thoṛe log, balki faqat do chár gamgín ạurateṉ gaíṉ. Aur ádmíoṉ kí qabroṉ par nátedár aur dost ikaṭṭhe hote haiṉ; par us ke shágird titar bitar ho gae, aur us ke iqrár karne se ḍarte the. Aur jab ki in thoṛoṉ ne cháhá, ki us kí tadfín kareṉ, tab waqt kí tangí ke sabab se baṛí jaldí karná zarúr húá; kyúnki ịd i fasah kí taiyárí ká waqt nazdík thá. Is tarah se Ḳhudáwand kí kamqadr tadfín húí: is tarah se wuh, jis ke pás maut aur pátál kí kunjíáṉ haiṉ, apní qabr meṉ rakhá gayá.

2. Baṛaks is ke, agarchi insán us kí tadfín meṉ us kí ịzzat nahíṉ kar sakte the, tau bhí *ásmán kí taraf se us par jalál ke ásár dikhái die*: baṛe muạjizát ne us kí tadfín ko saṉwárá, aur us kí beịzzatí miṭáí. Yih muạjizát us kí tadfín se peshtar, aur us ke sáth húe.

Áftáb ạjab tarah se tárík ho gayá: ạmí gahan na húá; par aisí táríkí thí, jaisí aur kisí waqt na húí: áftáb ne goyá ḍar ke máre is haulnák manzar se apní raushní ko judá kiyá, aur ásmán ko siyáh kar diyá. Záhir hai, ki yih ạmí gahan na thá; kyúnki us waqt máhtáb púrá thá, aur is hálat meṉ áftáb ká gahan nahíṉ hotá hai; tau bhí din ká dúsrá aur tísrá pahr bilkull tárík rahá.

Ạláwa is ke, us waqt patthar ṭúṭ gae; haikal ká parda úpar se níche tak phaṭ gayá; qabreṉ khulíṉ, aur bạze muqaddasoṉ kí lásheṉ uṭhke shahr meṉ gaíṉ, aur bahutoṉ par záhir húíṉ. Pattharoṉ ká ṭúṭ jáná Ḳhudá ke qahr i shadíd ká nishán thá, Nahúm 1 : 6; aur is se us kí baṛí qudrat ká zuhúr húá. Is se mạlúm húá, ki un kí kaisí sazá wájib hai, jinhoṉ ne wuh niháyat burá fịl kiyá;—tis par Ḳhudá ko us waqt pasand áyá, ki is qahr ke ásár beján pattharoṉ meṉ dikhláí deṉ, na sang-dil gunahgároṉ meṉ. Par is nishán ká ḳháss iráda yih thá, ki dekhnewále yaqín kareṉ, ki Ịsá beshakk Ḳhudá ká Beṭá thá.

Haikal ke parde ká phaṭná baṛá mụjiza thá, jis se ḳhúb záhir aur áshkára húá, ki ab sárí sharíạt púrí kí gaí hai, aur koí parda báqí nahíṉ hai; balki ímándároṉ ke liye bihisht hí meṉ pahunchne kí ráh khulí hai. Jis waqt parda phaṭ gayá, us waqt sardár káhin quds ul aqdás meṉ hoke apná kám kartá thá; aur us ke khul jáne ke sabab log use dekh sakte the. Isí tarah se ham bhí ímán ke wasíle Masíh ko bihisht meṉ dekhte haiṉ, jaháṉ wuh apná ḳháss kám, yạne, hamárí sifárish kartá hai.

Qabroṉ ke khul jáne se sáf záhir húá, ki Masíh kis wáste qabr meṉ gayá; yạne, us ke ạmal aur iqtidár ko, muqaddasoṉ ke haqq meṉ, nest karne ke wáste; táki wuh, Masíh kí maglúb hoke, us ke sáre ḳharíde húoṉ ko chhoṛ de: aur un muqaddasoṉ ká jí uṭhná, aur shahr meṉ záhir honá, is tasallí-pizír bát ká baiạna hai.

Digitized by Google

Ab ham ne Ísá ko qabr men dekhá; wuh, jis ke pás jahannam aur maut kí kunjíán hain, áp hí qabr ke band men rahá. Aur ham us kí bábat, jise unhon ne qabr men rakhá, kyá kahen? Kyá us kí zát, kám, tasdíq aur liyáqat ká bayán karen? Wáh! is ke bayán karne men firishton kí zabán láchár hogí. Wuh Áftáb i Sadáqat aur *Chashma i Zindagí* hai. Ham kah sakte hain, Yahán Ísá i mahmúd pará hai, jis men wuh khazána hai, ki Khudá ke sáre qahr ko, aur insán kí sárí hájat ko, mitá saktá hai. Ek ne kahá hai, ki "Agar har ek pattá, aur ghás, aur sitára, aur ret, aur zarra rúhen aur firishte hote, jin ke dilon men dam ba dam abad ul ábád mahabbat duhráí játí, tau bhí wuh mahabbat us kí khúbí aur liyáqat ke barábar na hotí. Agar kisí makhlúq men sáre ádmíon aur firishton kí khúbíán jamá hotín, tau bhí wuh is be-misl Ísá ke maind na hotá."

Áo, dekho, ímándáro; ímán ke wasíle se Ísá par kafn men nigáh karo. Yih wuhí hai, jis kí bábat kalísyá ne kahá, "Merá mahbúb surkh sufed hai, lákhon men núrpaikar," Gazal-ul-Gazalát 5 : 10: par us kí surkhí ab játí rahí hai; maut ká zardí us ke badan par charhí hai: tau bhí wuh hanoz núrpaikar hai. Jab ki Dáúd ne Sáúl aur Yúnatan par is tarah se mátam kiyá, ki "Isráel kí betío, Sáúl par roo, jis ne tum ko argawání libás se árásta kiyá, jis ne tumhárí poshák ko zewaron se zínat bakhshí;" to kitná ziyáda main kahún, ki Ai Saihún ke farzando, Ísá par roo, jis ne sadáqat ke libás se tumhen árásta kiyá hai!

Yih wuhí hai, jis ne jalál ke takht ko chhor diyá; niháyat khushwaqtí kí god se alag húá; kámil pákízagí ke sáth mujassam húá; aur tujhe pyár karne ke sabab se sárí mushkilon par gálib húá, táki naját tujhí ko pahuncháe. Jo koí ímán ke sáth is bát par tasauwar kare, zarúr wuh us mahabbat par, jis ke sabab se hamárá Khudáwand maut kí khák men let gayá, taajjub karegá, aur dil-shikasta hoke pukáregá, ki Merá Khudáwand maslúb húá.

Hásil i kalám.—1. Kyá Masíh kí tadfín is tarah se húí? *To mauqa ke sáth tadfín kí rasm mánná munásib hai.* Sháyad marhúmon kí rúhen badan kí bábat fikr nahín kartí hain; tau bhí lásh kí kuchh izzat karná cháhiye; kyúnki wuh maskan hai, jis men rúh Khudá kí khidmat kartí thí; aur badan Masíh se ek nisbat rakhtá hai, aur us men, jab Masíh use apne jalálí badan ke muwáfiq kar degá, tab bará jalál záhir hogá. Mihrbání se bhí sab ádmíon kí láshon ko yih izzat dená cháhiye. Tadfín ká na páná, Pák Nawishton men, barí muflisí giní játí hai; aur kaí maqámon men tadfín ká zikr hai, ki Khudá ke logon ne is tarah marhúm kí izzat kí, aur apne nuqsán par gam kháyá.

2. Is ahwál se jáno, ki mazbút aur diláwar Masíhíon ko munásib nahín hai, kí kamzoron aur darnewálon ko haqír jánen. Wahán do kamzor aur darnewále ádmí khauf ke máre Masíh ke sáth záhir nahín ho sakte the; aur hawárí dilerí ke sáth kahte the, ki Ham tere sáth marne ko taiyár hain: tau bhí wuh bhág gae; aur wuh kamzor, mushkil ke waqt, Masíh kí taraf záhir húe. Agar Khudá mazbút ko chhore, aur kamzor kí madad kare, to miskín Dáúd bahádur ke mánind hogá, aur zoráwar san kí mánind. Merá matlab nahín hai, ki koí fazl ko kám men na láe, aur zoráwar ho jáne kí koshish na kare; kyúnki tajriba se malúm hotá hai, ki jitná fazl ímándár kám men láte, utná milá kartá hai, balki merá iráda hai, ki tumhen ek gunáh se ágáh karún, jis ke khatre men mazbút Masíhí rahte hain, yane, apne kamzor bháíon kí tahqír karní. Khudá ne muamala i mazkúr se hamen chitáyá hai.

3. Ham is men Masíh kí pasthálí ká darja dekhte hain; yane, *wuh apní ma-*

Digitized by Google

habbat ke sabab kahán se, aur kahán tak utrá. Wuh, jo Ḳhudá kí súrat men thá, maḳhlúq ban gayá; aur yih niháyat pasthálí thí; balki ádmí ban gayá, jo past shai hai; hán, ních ke darje men, táki apne dinon ko hiqárat aur garíbí men káṭe; balki qabr men hamárí ḳhátir utrá. Yih kaisí mahabbat hai! Ab yih bát sochní cháhiye, ki jitná ziyáda Ḳhudá ke Beṭe kí pasthálí húí, utní hí ziyáda hamárí tasallí hotí hai; kyúnki us se na sirf gunáh kí badí mạlúm hotí hai, balki Masíh ke kafára kí takmíl, jis se wuh us wíráne ko bahál kartá hai, záhir kí jâtí hai. Afsos! us kí kaisí pasthálí húí! Wuh is hálat men apní haqíqat ke kaise ḳhiláf mạlúm hotá hai! Kyá wuh qabr men Ḳhudá ká Beṭá mạlúm hotá hai? Kyá Ḳhudá ká Beṭá, jis ke áge firishte jhukte hain, so do chár ádmíon se, ghabráhaṭ aur jaldí ke sáth, qabr men rakhá jáe! Kyá wuhí ek ạrse tak maut ke band men rahe! Aur kisí kí hálat men aisí tabdíl kabhí na húí; aur na kabhí aisí pasthálí.

4. Jab ki Masíh qabr men gayá, to *ímándár kyún maut aur qabr se ḍaren?* Is bát men baṛí tasallí aur ḳhátirjamạí hai. Qabr kí bábat main tum se waisá hí kah saktá húṇ, jaisá ki Ḳhudá ne Yạqúb se kahá, ki "Misr men játe húe mat ḍar; kyúnki main tere sáth jáúngá, aur tujhe phir láúngá," Paid. 46: 3. Ai ímándáro, qabr se mat ḍaro; kyúnki Ḳhudá wahán tumháre sáth rahegá, aur tumhen wahán se phir láegá. Is bát se Ḳhudá ke logon ko kaí ek tasalliáṇ miltí hain:—

Qabr ne Masíh ko liyá, par halák na kiyá; aur waisá hí wuh *us ke logon ko abad tak thámb na sakegí.* Masíh ká jí uṭhná hamáre jí uṭhne kí ummed kí bunyád hai. "Ab Masíh to murdon men se uṭhá hai, aur un men se, jo so gae hain, pahlá phal húá," 1 Kar. 15: 20.

Jab Masíh gáṛá gayá, tab us kí insániyat ulúhiyat se judá nahín ho gaí; aur waisá hí maut aur qabr *Masíh ke logon ko us se judá nahín kar saktí hain.* Sach hai, ki ek ạrse tak badan aur rúh judá ho játe hain; lekin ek dam tak un kí ápas kí nisbat toṛí nahín játí; wuh phir joṛe jáenge; jab wuh jism qabr men rahá, tab bhí wuh Ḳhudá ke Beṭe ká jism thá. Isí tarah se badan aur rúh judá kiye játe hain; lekin hamárá aur Masíh ká rishta kabhí mauqúf nahín ho já saktá hai.

Masíh ne kahá, ki "Merá jism tawakkul men chain karegá," Zab. 16: 9; aur jab muqaddas qabr men leṭ játe, tab usí tarah se *ummed ke sáth so játe hain:* "sádiq marne par bhí ummedwár hai," Ams. 14: 32. Aur jaisá ki Masíh kí ummed ạbas na thí, waisá hí un kí púrí kí jáegí.

Jab ki Masíh qabr men rahá, tab se *qabr kí ḳhássiyat bilkull badal gaí;* aur jaisí wuh áge thí, waisí ab nahín hai. Jo lạnat gunáh ke sabab se húí, us men yih bát mundarj hai, "Tú ḳhák hai, aur ḳhák men phiregá." Tab qabr qaid-ḳhána ṭhahrí, jis men ạdálat ke din tak gunahgár nazar-band rahen; lekin ab wuh qaid-ḳhána nahín, balki árám ká bistar hai, jis men Masíh ham se peshtar leṭ gayá; aur yih haqíqatan, tasallí-pizír ḳhiyál hai: "Wuh salámatí men dáḳhil honge; wuh apne bichhaunon par chain karenge," Yash. 57: 2. Pas, ai ímándáro, qabr se mat ḍaro: jo ek qadam bihisht men rakhtá ho, so jab dúsre ko qabr men rakhe, tab káhe ko ḍare? "Agarchi main maut ke sáye ke wádí men phirún, mujhe kuchh ḳhauf o ḳhatar nahín; kyúnki tú mere sáth hai," Zab. 23: 4.

Albatta jo Masíh men baḳhra nahín rakhte, un ke liye qabr ḳhaufnák jagah hai: maut, unhen pakaṛne ke liye, Ḳhudá ká piyáda hai; aur qabr ạdálat tak un ká qaid-ḳhána hai. Jab maut unhen qabr men ghasíṭ le játí hai, tab wuh unhen sher ke mánind nigal játí hai, Zab. 49: 14. Wahán wuh un par púrá tasal-

Digitized by Google

lut kartí hai, Rúm. 5 : 14. Aur agarchi wuh unhen phir ugal degí, tau bhí un ke liye wahán hamesha pạrá rahná is se bihtar hotá, ki bure anjám ke liye jí uṭhen; kyúnki jaisá qaidí qaid-ḳháne se nikalke qatl-gáh ko játá hai, waisá hí wuh qabr se nikalke abadí halákat men paṛte hain. Par yih muqaddason ká hál nahín hai: un ke liye (Ḳhudáwand Ísá Masíh ká shukr ho!) qabr panáh-gáh hai, jis men wuh sote hain; aur jab jágenge, tab ḳhushí ke gít ke sáth uṭhenge, aur Masíh ke mánind hoke ser honge, Zab. 17 : 15.

5. Jab ki Masíh qabr men gayá, aur us ke log us se aise baṛe fáide hásil karte hain, to *abhí Masíh ke sáth joṛe jáo;* nahín, to qabr men tumháre liye na árám na salámatí hogí. Sháyad tumhárí aisí daulat nahín hai, ki tumhárí tadfín aur qabr bahut shándár ho; lekin agar Masíh tumhárá ho, to yih sárí dunyá kí chándí aur sone se baṛí daulat hai. Agar tumhárá kafn kamḳháb se bane, aur híron se árásta kiyá jáe, to tumhen kyá fáida hogá? Lekin agar tum Ḳhudáwand men maro, to tumhárí tasallí ke liye *chha báten hain,* jo sárí fání dhan daulat se bihtar hain:—

Pahlí yih hai, ki *Ḳhudá ne goyá ímándáron kí ḳhák ke sáth ạhd bándhá hai;* aur jab tak ki wuh qabr men rahenge, tab tak wuh ạhd qáim rahegá. Masíh ne ham se yih bát kahí hai, Matí 22 : 31, 32:—"Main Abirahám ká Ḳhudá, aur Izhák ká Ḳhudá, aur Yạqúb ká Ḳhudá hún: Ḳhudá murdon ká Ḳhudá nahín, balki zindon ká hai." Abirahám, Izhák aur Yạqúb mar gae hain; lekin jab ki Ḳhudá ne, un kí maut ke bahut dinon bạd, apne taín unhín ká Ḳhudá kahá, to sábit húá, ki wuh zinda hain, aur hanoz un ke aur Ḳhudá ke bích ạhd hai. Hamárí kahtá hai, ki "Ham jíte marte Ḳhudáwand hí ke hain," Rúm. 14 : 7, 9. Ab is men kaisá dilása hai! Jaise ham zinda hoke Ḳhudáwand ke hain, waise hí maut men ham us ke hain: maut aur nisbaton aur rishton ko toṛ detí hai, par ạhd ká band qabr men bhi páedár rahtá hai: hamárí ḳhák Ḳhudáwand ká mál hai.

Jaisá Ḳhudá ká ạhd, waisá hí us ká *pyár* hai. Maut bhí hamen Ḳhudá kí mahabbat se judá nahín kar saktí hai, Rúm. 8 : 38, 39. Husn o ḳhúbí ke sabab se us ne hamen pasand nahín kiyá; aur jab ki ham saṛke sáre ádmíon ke nazdík nafratí ho jáenge, tab bhí us ká pyár mauqúf na hogá. Jab ki mard apní jorú se, aur ạurat apne ḳhasam se nafrat karke kahe, ki mere murde ko merí nazar se chhipá, tab bhí Ḳhudá us lásh ko ạzíz jántá hai.

Ḳhudá tumháre *marne ká waqt* bhí ṭhahráegá, aur tumhen achchhe waqt men wahán láegá; "tú ụmr-ásúda hoke gor men utregá, jaisá anáj ká púlá apne waqt men uṭhtá hai," Aiyúb 5 : 26; yạne, tú taiyár hoke gor men utregá. Ḳhudá kí dánish is bát men baṛí hai; aur munásib hai, ki hamárí marzí us kí marzí men garq ho jáe.

Agar tum Masíh men ho, to Ḳhudá ne muạ́fí ke wasíle tum ko gunáh ke sáre bandon se chhuṭkárá baḳhshá hai: tum *apne gunáh ke sáth qabr men na utroge.* Jab Masíh ne Yahúdíon se kahá, ki "Tum apne gunáhon men maroge." Yúh. 8 : 24; to baṛí ḳhaufnák bát kahí: azhdahon aur sámpon ke gár men ḍálá jáná is se bihtar hai, ki gunáh ke sáth qabr men utre. Aur yih bhí kaisí haulnák bát hai, ki "Us kí haḍḍíán pinhání gunáh se bharí thín, aur wuh us ke sáth ḳhák par leṭtá hai," Aiyúb. 20 : 11. Par qabr men sáre muqaddas log gunáh kí sangat se chhúṭte hain: Ḳhudá ne unhen kámil tarah se muạ́f karke un kí qabr se sazá kí liyáqat ko dúr kiyá hai.

Masíh ne *qabr kí dushmaní ko miṭá diyá hai:* wuh ab dushman nahín hai:

Digitized by Google

balki árámgáh hai. Jo Masíh men hoke marte, so qabr ko aisá, jaisá palang thake mánde ke liye ho, páenge. Is liye likhá hai, "Maut tumhárí hai," 1 Kar. 3 : 22 : tumhárí maut nịmat aur dost hai : tum apní qabr men jáke Masíh men achchhá árám karoge : aur phir na ghabráhaṭ, na dukh, na afsos hogá.

Hamárá Ḳhudáwand *maut kí kunjí rakhtá hai;* aur jaisá ki wuh tumháre andar jáne ke liye qabr ke darwáze ko kholtá hai, waisá hí wuh use tumháre nikalne ke liye phir kholegá; aur jab tak tum wahán leṭe rahoge, tab tak wuhí tumhárí nigahbání karegá.

Pas, agar tum qabr men árám cháhte ho, to Masíh ke sáth juṭe raho : tab qabr árámgáh hogí.

XXXVIII.

MASÍH KÍ PASTHÁLÍ KE CHÁR MAQSAD I GARÁN.

Wuh apní ján ke dardon ká hásil dekhke ser hogá.—Yash. 53 : 11.

Ab Masíh kí pasthálí ke maqásid i mubárak ká bayán karná hai. Jab ki koí wájib garaz na ho, tab hoshyár ádmí mihnat karke, aur naqd khoke waqt ko nahín gawánte ; aur mutábiq is ke, ḳhiyál se báhar hai, ki jab Masíh ká koí nek aur jalálí iráda na thá, tab wuh past ho gayá, aur báp kí god chhoṛke murdon kí hálat ko iḳhtiyár kiyá. Us ká aisá iráda thá : aur yih bát úpar kí sanad se sáf wázih hotí hai. Is sanad men—

1. Masíh ke *niháyat ranj* ká zikr hai. Us kí ján aur badan kí aziyat dard i zih kahlátí hai; kyúnki wuh bahut tez aur bhárí thí; aur siwáe is ke, wuh us janam se peshtar húí, jo us kí kámil tasallí ká báịs hai.

2. In donon ke zarúrí *phal aur hásil yih hain,* ki "Wuh apní ján ke dardon ká hásil dekhegá." Dekhne se murád, hásil karná hai. Wuh zarúr apná lahú bází men na baháegá; us ká iráda faut na hogá; lekin wuh zarúr apná maqsad púrá karke us ká phal páegá.

3. Is anjám se wuh *bahut ḳhush hogá;* jaisá ki jab ạurat laṛká jantí, to us ḳhushí se, ki ek ádmí dunyá men paidá húá, apne dard ko yád nahín kartí, Yúh. 16 : 21; —waisá hí wuh "ser hogá." Jaisá ki Ḳhudá ne paidáish ká kám tamám karke us par ḳhushí kí; waisá hí hamáre fidiya denewále ne apne dardon ke nek anjám par tarannum kiyá. Jab baṛe baṛe iráde aur koshishen púrí kí játín, tab ádmí ḳhush hote hain; aur jab Masíh behadd dánish aur mahabbat kí takmíl dekhtá hai, to us kí ḳhushí kitní ziyáda hogí. Is se yih natíja nikaltá hai : ki

Masíh kí pasthálí ke sáre mubárak iráde púre kie jáenge.

Merá iráda nahín hai, ki is waqt is bát ko sábit karún, aur na Masíh kí ḳhushí ká, jo us kí maut ke muhásil se húí, bayán karún; lekin us kí pasthálí ke baṛe ḳháss irádon ko daryáft karúngá. Aur mạlúm hotá hai, ki jaise sharíạt men ḳhún ke chhiṛkáo ke chár baṛe iráde the, waisá hí Nae Ạhd ke Báni aur Zámin ká ḳhún chár baṛe irádon ke liye baháyá gayá.

1. Wuh ḳhún i ạlámat *ḳhatre se bachne ke liye* baháyá aur lagáyá gayá thá : "Aur wuh ḳhún tumháre liye un gharon par, jahán jahán tum ho, nishán hogá : aur main wuh lahú dekhke tum se dar guzrúngá; aur jab main Misr kí zamín ke rahnewálon ko márúngá, to wabá tum par na áegí, ki tumhen halák kare," Ḳhur. 12 : 13.

2. Wuh ḳhún Ḳhudá ke aur logon ke bích *kafára karne ke liye* baháyá gayá thá : "Aur jo ḳhatiyat ke bachhṛe se kiyá thá, waise hí us bachhṛe se kare;

Digitized by Google

aur káhin un ke liye kafára de, táki wuh bakhshe jáen," Ahb. 4: 20.

3. Wuh khún sharaí *nápákí se sáf karne ke liye* istiamál kiyá játá thá: "Aur us jítí chiriyá ko sant kí lakrí, aur qirmiz aur zúfá samet leke us chiriyá ke lahú men, jo bahte pání par zabh kí gaí thí, gota de: aur us par, jo bars se pák kiyá játá hai, sát martaba chhirke, aur use pák thahráe, aur jítí chiriyá ko maidán kí taraf urá de," Ahb. 14: 6, 7.

4. Wuh khún us ahd ko, jo Khudá aur logon ke bích bándhá gayá, *mazbút karne ke liye* istiamál kiyá gayá thá: "Músá ne us lahú ko leke logon par chhirká, aur kahá, ki Yih lahú us ahd ká hai, ki Khudáwand ne un báton kí bábat tumháre sáth kiyá hai," Khur. 24: 8.

Yihí us khún i alámat ke chhirkáo ke chár iráde the; aur is ke mutábiq Masíh ke khún ke baháe aur lagáe jáne ke chár iráde hain. Jaisá wuh khatre se bacháne ke liye baháyá gayá, waisá hí yih gazab, yane, áyanda ke gazab se riháí dene ke liye baháyá gayá. Us se kafára kiyá gayá; aur is se bhí. Us se nápákí dúr kí játí thí; aur is se bhí. Us se ahd mazbút kiyá gayá; aur is se bhí.

I. Us ke logon ko *khatre se bacháná* Masíh ke khún ke baháe jáne ká ek kháss iráda thá: kaun sá khatra? Us gazab ká, jo jahannam tak jaltá hai. Yún 1 This. 1: 10 men likhá hai, ki "Wuh Ísá hai, jo ham ko gazab i áyanda se riháí bakhshtá hai." Yahán hamárí khwárí gazab ke lafz se mazkúr húí; aur is bát ke bhárí aur khaufnák mane hain: kyúnki mardúd sab se ziyáda us ko samajhte hain, jo ki gazab i Iláhí ke tale dab játe hain. Siwáe is ke, wuh gazab i áyanda kahlátá hai, jis se murád hai, ki wuh ánewálá aur abadí hai. Yih wuh gazab hai, jo gunahgáron par zarúr aur láiláj áegá. Jaisá ki rát din ke píchhe átí, aur sardí garmí ke bad hotí, waisá hí gazab gunáh aur us kí khushí ke píchhe ho letá hai. Hán, wuh na sirf ánewálá hai, balki jab áegá, to hamesha rahegá—hamesha kuchh báqí rahegá. Jab karoron baras bít jáenge, tab bhí gazab báqí rahegá; jaisá daryá bahtá játá hai, waisá hí gazab hotá jáegá.

Is gazab se Masíh ne, apní maut ke wasíle, apne logon ko chhuráyá hai. Us kí maut "zoráwar aur haulnák Khudá" ke gazab se riháí dene kí qímat hai: pas, azbas ki us ke lahú ke baháne se sádiq thahre, to ab "kitná ziyáda us ke sabab qahr se bach rahenge," Rúm. 5: 9. Ísá ká khún wuh qímat hai, jis ne insán ko is gazab se riháí bakhshí. Aur,

1. Us ne *apní khushí se* apne logon ko riháí bakhshí; us ne apní khushí se un ke muqaddame men dakhl diyá, aur darmiyání ká mansab uthááyá; kyúnki us ne un kí musíbat par tars kháyá. Us ke muqaddas áge bigre húe the; unhon ne apne taín, aur apní mírás ko bhí bechá thá; aur un ke pás kuchh na thá, jis se apne taín chhurá saken, yá apní mírás phir páen: lekin ek thá, jo un ká nazdík rishtadár baná; aur chhuráne ká haqq usí ká thá; sab chízon ká wáris hoke un ká Khudá húá; aur apne mál i daulat se unhen aur un kí mírás ko chhuráyá: unhen, táki wuh usí kí mírás hon, Afs. 1: 11; aur bihisht, táki wuh un kí ho, 1 Pat. 4: 1. Yih sab kuchh us ne apní khushí se kiyá—jab kisí ne us kí minnat bhí na kí. Asíron kí sánsen us ke áge nahín áín; jab ki ham paidá nahín húe, tab us ne hamárí yih bakhshish thahráí; aur jab waqt púrá húá, tab apní khushí se apne khún kí niháyat daulat ko kharch kiyá, táki gazab se hamárí riháí mol le.

2. Masíh ne apní maut ke wasíle se apne logon ko, *púrá* chhutkárá bakhshá hai. Wuh miád men aur darje men púrá hai: faqat muhlat nahín, balki riháí; is liye wuh "naját i abadí ká báis" kahlátá

hai, Ibr. 5 : 9. Aur wuh faqat is liye nahín, ki gazab ko dhímá kare, balki use bilkull miṭáne ke liye, aur apne logon ko sarásar us se chhuṛáne ke liye, muá : aur yún un par koí ilzám nahín hai, jo Ísá Masíh men hain, Rúm. 8 : 1.

3. Jo rihái Masíh kí maut se hamen milí hai, so *kháss* hai : sabhon ke liye nahín, balki bazon ke liye kháss; aur wuh log un se bihtar nahín hain, jo gazab men chhoṛe gae hain. Hán, aslí tabíat, aur akhláq aur záhirí raunaq men, wuh kabhí kabhí mardúdon se kamtar hain, 1 Kar. 1 : 26.

4. Yih naját *ajíb* hai : agar koí firishta is kí khúbíán likhtá, to us ká háth mánda ho jatá. Áqibat bhar káfí nahín hogí, ki ham is ke ajáib o garáib ko daryáft karke un ke liye taríf karen. Yih ajáib kyá hain? Naját ká iráda karná—Khudá ne apne dil men un ke liye, jinhen halákat men chhoṛná insáf ke mutábiq thá, fazl ká yih iráda kiyá—insán ke liye kiyá, na firishton ke liye, jo asl men ham se bihtar hain—Masíh ká is jalálí iráde ko qabúl karná—aur us ká hamárí khássiyat ko lená, aur hamáre badle men hukm-udúlí kí sazá uṭháná—jab bacháne wálá aur us kí tadbír donon nest o nábúd húe, tab us ká púrá aur kámil kiyá jáná—yih, aur aisí bahut báten, wuh ajáib hain.

Hásil i kalám.—1. Jab ki Masíh ne apne logon ko gazab i áyanda se chhuṛáyá, to kaisá námunásib hai, ki wuh *un halkí musíbaton par, jo Masíh ke liye uṭháte hain, kurkuráen!* Afsos! yih musíbaten kyá hain, ki ham un par kurkuráen? Kyá wuh un ke muwáfiq hain, jo hamáre chhuṛánewále ne hamáre wáste uṭháín? Kyá ham men se kisí ne us ke wáste aisá kuchh sah liyá, jaisá us ne hamáre wáste sahá? Kyá koí musíbat is dunyá men us gazab ke barábar ho saktí hai, jis se us ne tumhen chhuṛáyá hai; aur jis men tum zarúr paṛe rahte, agar us ne tumhen na chhuṛáyá hotá?

Khudá ke aur insán ke gazab ká muqábala karo. Aur is zindagí aur áqibat ke zamáne ká muqábala karo. Pas, yahán ke kisí dukh par mat kurkuráo, jo tum Masíh ke liye uṭháte ho.

2. Jab tak ki kisí ke dil men shakk ho, ki Main gazab i áyanda se chhúṭ gayá hún, ki nahín, tab tak wuh *árám kyúnkar kar saktá hai?* Sháyad abhí us kí hálat achchhí hai; par kyá hamesha aisí hí rahegí? Insán áyanda ke khiyál kar sakte hain; aur jab tak ki áyanda ke liye ummed na ho, tab tak hál kí khushí men baṛá khalal hotá hai. Yahán kí lazzaton se kyá fáida, jab ki tamíz roz roz use áyanda ke gazab kí bábat jatátí aur chheṛtí rahtí hai? Munásib hai, ki yih khiyál, ki sháyad abadí gazab merá hissa hogá, use aisá ḍaráe, jaisá ki unglíon ne díwár par likhte húe Belshásar ko ḍaráyá. Ai paṛhnewále, jab tak ki tujhe bakhúbí malúm na ho, ki Main gazab i áyanda se bachúngá, tab tak árám na kar. Tín báton se tujhe malúm hogá, ki us ne tujhe gazab se chhuṛáyá hai, ki nahín :—

Agar Ísá ne tujhe *gunáh se* ázád kiyá hai, to malúm hotá hai, ki tú gazab se chhúṭegá; kyúnki wuh gunáh ká phal aur anjám hai.

Agar tú *Masíh kí qadr baṛí* samajhtá, aur use dil se bahut pyár kartá hai, to is se malúm hotá hai, ki terá bakhra us men hai.

Agar tú Masíh kí khátir *mihnat kar saktá, aur musíbat uṭhá saktá hai,* to malúm hotá hai, ki tú gazab i áyanda se chhúṭegá.

Pas, sanjídagí aur nit koshish ke sáth is tarah ká subút ḍhúnḍh : us se kaisí tasallí paidá hogí!

II. Khún i alámat *kafára karne ke liye* baháyá aur chhiṛká gayá : "aur káhin un ke liye kafára de, táki wuh bakhshe jáen," Ahb. 4 : 20. Matlab hai, ki bachhṛú ke khún se, jis kí sárí qadr is bát men thí, ki wuh Masíh ke khún kí

ạlámat thá, wuh log, jin ke wáste wuh baháyá gayá thá, apne gunáh kí bakhshish se Ḳhudá ke maqbúl ho gae; aur jis kám ká nishán is meṉ thá, wuh kám haqíqatan Ísá Masíh ne apne ḳhún ko baháne se púrá kiyá.

Pas, Ḳhudá ko ham se rází karná Masíh ke dardoṉ ká ek jalwagar hásil hai. Is ke mutábiq Rúm. 5 : 10 meṉ likhá hai, ki "Jab Ḳhudá ne ham se, jis waqt ki ham dushman the, apne Beṭe kí maut ke sabab mel kiyá."—Aur phir sáf likhá hai, ki "us ke ḳhún ke sabab, jo salíb par bahá, sulh karke sárí chízoṉ ko milá le,"—Kal. 1: 20. Aur yih Báp aur Beṭe ká Masíh kí pasthálí meṉ ạin iráda thá, jaisá ki 2 Kar. 5 : 19 se sáf wázih húá, ki "Ḳhudá ne Masíh meṉ hoke dunyá ko yúṉ milá liyá."—Ḳhudá ne us kí insániyat ko fazl aur iqtidár se mạmúr kiyá. Ḳhudá kí Rúh us meṉ rahí, táki us ko is kám ke liye taiyár kare. Wuh iqtidár use diyá gayá thá, táki us ke sáre kám ko qáim kare. Ḳhudá ká fazl aur mahabbat insán kí taraf us meṉ rahí, aur us ká ek ḳháss asar yih hai, ki wuh is iráde se áyá, yạne, dunyá ko Ḳhudá ke sáth milá lene ke liye. Is sabab se wuh "hamáre gunáhoṉ ká kafára" kahlátá hai, 1 Yúh. 2 : 2. Kafára karná, us aslí dostí ko, jo Ḳhudá aur insán ke bích áge thí, aur jo gunáh ke sabab nest ho gaí, bahál karná hai; aur is tarah se wuh dushmanoṉ meṉ shírín miláp aur dostí paidá kartá hai. Yih nek anjám Masíh kí maut ke wasíle se húá. Ḳhudá ke aur un firishtoṉ ke bích, jinhoṉ ne gunáh kiyá, baṛí dushmaní húí; par yih kabhí na miṭegí; kyúnki Masíh ne un ká sáth na diyá—un ke aur Ḳhudá ke bích darmiyání hone ká kám na uṭháyá. Par jo Masíh ne apní maut ká maqsad ṭhahráyá, so insán ko Ḳhudá ke sáth milá lená thá—sabhoṉ ko nahíṉ, lekin unheṉ, jo use die gae the, aur us par ímán láenge.

Hásil i kalám.—1. Jab Masíh Ḳhudá ko insán se rází karne ke liye muá, *to gunáh kaisí haulnák buráí hai!* Aur kaisí baṛí judáí Ḳhudá aur insán ke bích húí, ki sirf Ḳhudá ke Beṭe kí maut se miláp ho saká!

2. Aur *un kí kaisí burí hálat hai*, jinhoṉ ne Ḳhudá ke sáth, us ke Beṭe ke ḳhún ke wasíle se, miláp nahíṉ kiyá hai. Ḳhudá beímánoṉ se rází nahíṉ hai; aur jab wuh un ká dushman hai, to auroṉ kí dostí se kyá fáida! Alqádir un ká dushman hai, jis kí ghuṛkí hí halákat ká báịs hai: "Maiṉ apná háth ásmán tak uṭhátá húṉ, aur kahtá húṉ, ki Maiṉ hamesha zinda húṉ: agar maiṉ apní daraḳhshán teg tez karúṉ, aur merá háth ạdálat kare, to maiṉ apne dushmanoṉ se intiqám lúngá. aur un ko, jo merá kína rakhte haiṉ, sazá dúngá. Maiṉ apne tíroṉ ko ḳhún se tez karúngá, aur merí talwár gosht kháegí, lahú se maqtúloṉ ke, aur asíroṉ ke, aur dushmanoṉ ke amíroṉ ke siroṉ se," Ist. 32: 40—42.

Balki Ḳhudá se us ke dushman na bhág sakenge, Zab. 139 : 10. Aur wuh sadá jíegá, aur sadá intiqám legá. Aur jab tú us kí ạdálat ke taḳht ke sámhne khaṛá hogá, aur us par apne baṛe aur qádir dushman ko hákim dekhegá, tab tú kyá karegá?

3. Nit koshish karo, ki us razámandí meṉ, jo Masíh ne ḳharídí hai, *tumhárá baḳhra ho.* Jab ki Masíh ne samjhá, ki wuh mere ḳhún baháne ke láiq hai, to wuh zarúr is láiq hai, ki tum use hásil karne meṉ baṛí saí o koshish karo. Aur gunáh se ḍarná is bát kí gawáhí hai, ki tum us meṉ hissa pá gae ho. Agar tum ne us ke sáth Masíh ke wasíle miláp kiyá ho, to tum Ạzrá Nabí ke mánind kahoge, ki "sárí áfatoṉ ke bạd, jo hamáre bure kámoṉ aur baṛe gunáhoṉ ke sabab ham par paṛí haiṉ, (ki tú ne, ai hamáre Ḳhudá, gunáh ke mutábiq sazá na dí, balki aisí naját ham ko baḳhshí hai,) kyá ham phir

Digitized by Google

tere hukmon se báhar jáenge?" 9 : 13, 14. Agar tumhárá miláp húá ho, to Ḳhudá ke dost tumháre dost, aur us ke dushman tumháre dushman honge. Agar Ḳhudá tumhárá dost ho, to tum use ḳhush karne ke liye koshish karoge, Yúh. 15 : 10, 14. Jo koí Ḳhudá ke sáth miláp nahín kartá hai, so apní salámatí ká dushman hai; aur jo koí miláp karke us ká ḳhúb subút nahín ḍhúnḍhtá hai, so apní tasallí ko ḳharáb kartá hai.

III. Masíh kí maut ká tísrá maqsad yih hai, yạne, *apne logon ko pák karná.* Qurbánon ke lahú se sharạí nápákí dafạ kí játí thí; aur waisá hí Masíh ká lahú us ke logon ke gunáhon ke miṭáne ke liye baháyá gayá; aur us ká apne taín kalísyá ke liye dená abhí kalísyá ke gít ká mazmún hai, aur áyanda ko bihisht men gáyá jáegá: "Wuh, jis ne ham ko pyár kiyá, aur apne lahú se hamáre gunáh dho ḍále, shaukat aur hukúmat abad ul ábád usí ke liye ho," Mush. 1 : 6. Gunáh kí buráí do báton men hotí hai, yạne, us kí sazá, aur us kí nápákí men. Tasdíq pahlí ko dafạ kartí hai, aur taqdís dúsrí ko: aur yih donon nịmaten ímándáron ko Masíh kí maut se miltí hain. Aur agarchi sach hai, ki Rúh ul Quds taqaddus baḳhshtá hai, tau bhí Masíh ke ḳhún kí badaulat Rúh kí hidáyat un ke liye mol lí gaí hai. Agar Masíh hamáre wáste muá na hotá, to Rúh i Pák is kám ke liye kabhí na átá. Is liye likhá hai, ki Rúh us ke nám se átí hai. Ab Masíh kí maut ká yih hásil, yạne, taqdís, niháyat baṛí nịmat hai. Us kí ḳhúbíán socho:—

1. Taqaddus *Ḳhudá kí súrat aur jalál hai,* Kal. 3 : 10; Ḳhur. 15 : 11. Jab gunáh ká ilzám aur nápákí dhoí játí, aur rúh i insán taqdís ke wasíle Ḳhudá ke husn se mulabbas hotí, tab wuh baṛí, ḳhushnumá maḳhlúq ho játí: goyá Ḳhudá ká jalál us par chamaktá hai.

2. Wuh goyá *bihisht ká baiḍna hai:* "Mubárak wuh, jo dil se pák sáf hain; kyúnki wuh Ḳhudá ko dekhenge," Matí 5 : 8. "Bagair taqaddus ke koí Ḳhudáwand ko na dekhegá," Ịbr. 12: 14. Na zátí ḳhúbíán, na mihnat bihisht ká dạwá kar saktí hain; lekin jis ká zarra sá sachchá taqaddus hai, wuh zarúr bihisht páegá.

3. Pákízagí hamárí musáfirat men *ḳhushwaqtí ká sab se achchhá sotá hai.* Yahán kí sab se achchhí ḳhushí taqaddus ke muhásil hain. Jab tak ki hamárí chál pák na ho, tab tak ham ḳhushí ke sáth guzrán nahín kar sakte. Taqaddus bihisht kí khán hai.

4. Aur yih wuh *ḳháss nishán hai,* jis se Ḳhudá ne apne logon ko maḳhsús kiyá hai: "Ḳhudáwand ne apne liye díndár ko chun liyá hai," Zab. 4 : 3. Ai taqaddus, tú jalál kí jot hai!

Hásil i kalám.—1. Jab ki siwáe Masíh ke lahú ke aur koí chíz gunáh kí álúdagí ko miṭá nahín saktí hai, to *wuh kaisí baṛí álúdagí hai!* Agar koí tauba karke samundar ke barábar ánsú baháe, tau bhí wuh gunáh ke ek dág ko dho nahín saktá hai: agar abad tak jahannam kí ág men jalá kare, tau bhí wuh ánch tamíz aur dil se ek hí gunáh kí badí ko miṭá nahín saktí.

2. *Masíh kí mahabbat dekho:* "Us ne ham ko pyár kiyá, aur apne lahú se hamáre gunáh dho ḍále:"—na haiwánon ke, balki apne lahú se, Ịbr. 9 : 12; "qímatí lahú" se, 1 Pat. 1 : 19; us lahú se, jis ká ek hí búnd insán ke sáre lahú se bihtar hai. Aur is kám men us ká thoṛá sá lahú nahín, balki sab ká sab ḳharch kiyá gayá. Aur jab ham us ke dushman the, tab us ne ham par yih saḳháwat kí. Yih kaisí mahabbat hai!

IV. Masíh apne muqaddason ke liye *ạhd mazbút karne ko muá.* Jaisá sharạí ạlámat men thá, Ḳhur. 24 : 8, waisá hí Masíh men hai, Matí 26 : 28, "Yih Nae

Digitized by Google

Ạhd ká merá lahú hai;" yạne, nae ạhd par mere lahú se muhr kí játí hai. "Kyúnki jahán ạhd hai, wahán us kí maut, jo ạhd kartá hai, zarúr hai," Ibr. 9: 16. Pas, jo niạmaten Masíh ne apne logon ko dín, so us kí maut ke sabab se zarúr milengí; hán, us kí maut se us ká ạhd kám men áyá. Jab ádmí ạhd karte hain, tab aksar apní jorú, aur laṛkon aur doston ko apná mál de dete hain; aur waisá hí Masíh ne apná sab kuchh apní jorú ko, yạne kalísyá ko, aur apne laṛkon ko, yạne, ímándáron ko, diyá. Masíh ne unhen kyá diyá?

1. *Sárí dunyawí ḳhúbián*, 1 Tim 6: 6; Matí 6: 33; yạne, wuh sárí chízon ká fáida unhen baḳhshtá hai, lekin unhen bahut chízon par qábiz nahín kartá: "Nádár kí mánind hain, par sárí chízon ke málik hain," 2 Kar. 6: 10.

2. *Sárí rúhání ḳhúbián;* maslan gunáh kí muạfí, aur Ḳhudá ke maqbúl honá, jo tasdíq men shámil hain, Rúm. 3: 24—26; taqaddus, 1 Kar. 1: 30; tabanní, Gal. 3: 26; firishton kí madad, Ibr. 1: 14; aur wạdon men haqq, 2 Pat. 1: 4.

3. *Sárí abadí barkaten:*—bihisht, jalál aur abadí zindagí, Rúm. 8: 16, 17. Sab kuchh, jo insán apne wárison ko de sakte hain, un chízon kí banisbat, jo Masíh apne logon ko is ạhd men detá hai, hech aur beqadr hai.

Aur jaisá ki ádmí murdon ke ạhdon ko nahín toṛte hain; waisá hí Ḳhudá Masíh ká ạhd na toṛegá. Aur log marke apne ạhdon ko muḳhtáron par chhoṛ dete hain; par Masíh zinda hai, aur apne ạhd ko áp kám men láegá.

Hásil i kalám.—1. Baṛí bát hai, ki sab ímándár *apne hisson ko is ạhd men sábit karen.*

Tụm Masíh se kaisí nisbaten rakhte ho? Kyá tum us kí jorú kí mánind ho? tum ne us kí ḳhátir sab kuchh chhoṛ diyá hai? Zab. 45: 10, 11. Kyá tum dukh men aur sukh men us ke píchhe barábar já sakte ho? Yar. 2: 2. Kyá tum usí ke hoke dúsre se kuchh wásta nahín rakhte ho? Hús. 3: 3. Kyá tum jorú kí tarah us kí tábịdárí karte ho? Afs. 5: 23. Agar yih tumhárá hál ho, to tasallí lo: wuh ạhd karne men apní jorú ko farámosh na karegá; wuh ạhd karke mírás ká inkár na karegá.

Phir, kyá tum Rúh se nau-paidá húe? Yúh. 3 báb. Kyá tum Masíh ke mánind ho játe ho? 1 Pat. 1: 15, 16. Kyá tum adab ke sabab se us kí tábịdárí sab báton men karte ho? Mal. 1: 6. Kyá tum Ḳhudá kí Rúh se hidáyat páte ho? Rúm. 8: 14. Kyá tum use Báp kah sakte ho? Gal. 4: 4—6. Agar yih tumhárá hál ho, to tum beṭe ho, aur Masíh ke ạhd men tumháre liye achchhí se achchhí mírás hai.

Phir, agar tum rúhání raushní páte ho, Yar. 31: 34; agar tumhárá dil narm ho, Hiz. 11: 19; agar tum adab ke sáth Ḳhudá se ḍarte ho, Yar. 32: 43; agar us kí sharíạt tumháre dil par likhí ho, Yar. 31: 33; to tum in báton se daryáft kar sakte ho, ki tum ạhd ke farzand ho, jin ke wuh baṛe baṛe huqúq hain.

2. Pas Masíh kí *mahabbat kí tạríf karke us men chalo.* Jab us ne tumháre liye aisí mírás taiyár kí hai, to tumhen kis qadr pyár kiyá! Iqrár karo, ki jo kuchh tum ho, aur jo ummed rakhte ho, sab kuchh is pyár se páte ho. Aur ḳhabardárí ke sáth in baṛí barkaton ke láiq chalo. Dukh men apní rúhání niạmaton aur ummed se tasallí hásil karo, Yạq. 2: 5; aur Masíh men nit ḳhurramí karo.

Jo kuchh merá iráda thá, ki Masíh kí pasthálí kí bábat kahún, so tamám karke, ab us kí sarfarází ká zikr karúngá. Pasthálí aur sarfarází donon náját ke kám se nisbat rakhtí hain.

Wuh kám pasthálí men púrá nahín ho saktá thá: ek hawárí sikhlátá hai, ki sarfarází us kí kahánat ká ek zarúrí hissa

Digitized by Google

hai, jis ke bagair wuh káhin nahín ho saktá hai—"Agar wuh zamín par hotá, to káhin na hotá," Ibr. 8 : 4; yane, agar wuh vahán hamesha rahtá, aur murdon men se jí na uṭhtá, aur jalál men na liyá játá, to wuh kámil káhin nahín ho saktá. Jab jánwar márá játá hai, tab agar báhar pará rahtá hai, to qurbán na ṭhahartá; kyúnki zarúr thá, ki us ká lahú Khudá ke áge guzráná jáe, Ibr. 9 : 7; aur waise hí Masíh ká apná lahú zamín par baháua káfí nahín thá; zarúr thá, ki wuh use ásmán par Khudá ke áge guzráne, aur hamáre liye shafáat kare.

Siwáe is ke, Khudá Báp ne us ke sáth ahd bándhá, ki is pasthálí ke ajr men use barí aur jalálí sarfarází bakhshe, Yash. 49 : 5—7. Aur hawárí, Fil. 2 : 9 men, záhir kartá hai, ki Khudá ne kis tarah se is ahd ko púrá kiyá. Jab wuh qarz, jis ke sabab se hamárá zámin qabr ke qaid-kháne men rahá, adá kiyá gayá, yahán tak ki Khudá kí shariat aur insáf rází húe, tab wuh ziyádatar wahán rah na saká. Is liye us ká jí uṭhná qarz ke dawá se rihái ṭhahrá hai, jis ká inkár, insáf ke mutábiq nahín ho saktá.

Aur, haqíqatan, Khudá ká jaisá jalálí zuhúr is kám se dunyá men húá, waisá aur kabhí nahín húá: "Táki har zabán iqrár kare, ki Ísá Masíh Khudáwand hai, táki Khudá Báp kí sitáish kí jáe," Fil. 2 : 11. Masíh kí sarfarází men Khudá kí wuh mahabbat, jo wuh gunahgáron se rakhtá hai, kaise ajíb taur par áshkára húí! Wuh hamárí rihái se khush húá; aur yih khushí záhir karne ke liye us ne Masíh ko us pasthálí ke ajr men barí sarfarází dí: "Is liye Khudá ne bhí use sarfarází se baland kiyá," Fil. 2 : 9. Is kalám men matlab bakasrat hai—sarfarází se baland kiyá; yane, bahut hí baland! Báp kí khushí, jo gunahgáron kí rihái se hotí hai, is bát se khúb záhir húí. Is liye abad tak Báp ko jalál o taríf mahsúb kí jáegí.

Par sirf Masíh kí insániyat is tarah se sarfarází pá saktí hai; kyúnki Ulúhiyat kí nisbat men wuh har waqt Alqádir thá; aur is tarah se us ne ímándáron ká sardár ṭhaharke yih sarfarází páí. Pas, Khudá is tarah se záhir kartá hai, ki ímándáron ko kyá milegá; kyúnki jo kuchh hamáre sárdár Ísá ko milá, aisá kuchh ham ko milegá. Aur jo kuchh Khudá ká iráda hai, ki ímándáron ke sáth kare, us ne wuhí hamáre Peshwá ke sáth kiyá. Pák Nawishte yih bát Masíh kí sarfarází ke har ek hisse kí bábat záhir karte hain; yane, us ke jí uṭhne, urúj farmáne, Khudá ke dahne baiṭhne, aur dunyá kí adálat karne ke liye phir áne kí bábat; aur merá iráda hai, ki áuewále wazon men in báton ká zikr karún.

Masíh ímándáron ká sar hoke jí uṭhá: "Agar tum Masíh ke sáth jí uṭhe ho" to hawárí tumhárí nisbat yih kahtá hai, ki (Kal. 3 : 1,) muqaddas Masíh ke sáth jí uṭhne men shirkat rakhte hain.

Us ne muqaddason ká sar hoke urúj farmáyá; kyúnki yih likhá hai Afs. 2 : 6—"Us ne ham ko us ke sáth uṭháyá, aur Masíh Ísá ke sabab ásmání maqámon par us ke sáth biṭháyá." Ham apne Sar ke wasíle se wahán baiṭhte hain.

Aur jab wuh dunyá kí adálat karne ko áegá, to us ke muqaddas us ke sáth áenge. Is bát kí pesh-khabarí húí, Zak. 14 : 5. Aur Injíl men bhí is ká zikr hai, 1 Kar. 6 : 2.

Aur yih barí bát hai, ki Masíh hamárá Sar hoke yih sab izzat aur sarfarází pátá hai; aur is se Khudá ke logon ko barí tasallí miltí hai; kyúnki jab wuh bihisht men hai, to us ke logon kí naját zarúr hogí.

Aur Masíh sarfarází páke apne garíb logon ko farámosh nahín kartá hai. Wuh hamesha eksán rahtá hai: us ke hilm aur wafádárí par shubha na karná cháhiye. Jaisá ki wuh insán par dunyá men rahm kartá thá, waisá hí ab bhí kartá hai;

Digitized by Google

balki hamáre hí wáste wahán rahtá hai, Ibr. 7 : 25; 1 Yúh. 2 : 1, 2.

Ai ímándár, jab bímárí tere badan ko ghaṭáe, aur us ká husn utar jáe, aur tú khák i marg men leṭ jáne par ho, tab Masíh kí sarfarází par taámmul karne se tú kaisí tasallí hásil kar sakegá! Tab gaur kar, ki wuh tere "kasíf badan kí shakl ko tabdíl karke apne jism i latíf ke mánind banáegá," Fil. 3 : 21. Jaisá ki Khudá ne apne Beṭe ko, "jis ká paikar baní A'dam se záid bigaṛ gayá thá," sarfaráz kiyá hai, waisá hí tujhe baland karegá: Masíh ke barábar nahín; kyúnki wuh apne logon ke bích sabhon se jalwagar hogá, jaisá ki súraj sitáron men afzal hai: lekin ham apní qadr ke mutábiq us ke mánind honge. Us din ímándár kí mahabbat kahán tak josh karegí!

Is tarah se main ne koshish kí, ki tumháre khiyálon ko Masíh kí sarfarází ke baṛe mazmún par lagáún; aur bạd is ke main us sarfarází ke hisson ká, yạne, us ke jí uṭhne, aur urúj farmáne, aur Báp ke dahne baiṭhne, aur dunyá kí ạdálat ke liye áne ká mukhtasar bayán karún.

XXXIX.

MASÍH KÁ JÍ UṬHNÁ.

Wuh yahán nahín hai; kyúnki jaisá us ne kahá thá, wuh uṭhá hai. A'o, yih jagah, jahán Khudáwand paṛá thá, dekho.—Matí 28 : 6.

HAM Masíh kí pastháli ká, jis men goyá A'ftáb i Sadáqat gurúb hoke chhip gayá, bayán kar chuke hain. Lekin jaisá ki áftáb jab yahán gurúb hotá hai, tab dunyá kí aur atráf men din hotá hai; waisá hí Masíh is dunyá men apná daur tamám karke phir baland húá, balki ạlam i bálá men apne kám ká sab se ạlá hissa púrá kartá hai. Maut men us ká goyá púrá gahan lagá; aur jí uṭhne men us ká jalál sar i nau záhir húá. Ek firishte ne ásmán par se utarke us kí qabr se patthar ko ḍhulkáyá, aur us kí maut kí beịzzatí ko dúr kiyá; aur donon Mariyam ko, jo mahabbat kí sozish se sawere qabr ke pás áí thín, us ke jí uṭhne kí khabar dí.

Aur usí waqt, jab Khudáwand jí uṭhá thá, tab pahrewále kámpte aur murdon kí mánind ho rahe the; kyúnki us ká jí uṭhná bahut jalálí aur khaufnák thá. Lekin un díndáron ko tasallí dene ke liye firishte ne fauran un se kahá, ki "Wuh yahán nahín hai; balki apne kahne ke mutábiq jí uṭhá hai. A'o, us jagah ko, jahán Khudáwand leṭá thá, dekho:" yạne, Tum mat ghabráo; agarchi tum us ko nahín pátí ho, yạne, apne ạzíz I'sá kí lásh ko, jis ke liye yahán ái ho, tau bhí tumhárí mihnat láhásil na húí; kyúnki tumhárí abadí khushwaqtí aur tasallí ke liye main kahtá hún, ki Wuh jí uṭhá hai. Idhar áke us jagah ko, jahán Khudáwand paṛá thá, dekho. In báton men Masíh ká jí uṭhná farmáyá gayá; aur us ká subút húá hai.

1. "Wuh yahán nahín hai." Albatta tum ne use yahán rakhke chhoṛ diyá thá; aur samjhá thá, ki wuh yahán phir páyá jáegá; par tumhárá yih gumán galat thá, kyúnki dekho, wuh yahán nahín hai; wuh jí uṭhá hai. Aslí ịbárat se murád hai, ki wuh áp se áp jí uṭhá hai: us kí Ulúhiyat ne us kí insániyat ko jiláyá hai.

2. Us ke jí uṭhne ká subút is men hai; auwal, usí kí peshkhabarí se: "Apne kahe ke mutábiq jí uṭhá hai." Jo kuchh ab wáqi húá, us kí peshkhabarí usí ne dí; is liye use námumkin mat samjho. Doyam, un ke dekhne se: "A'o, us jagah ko, jahán Khudáwand paṛá thá, dekho." Qabr khálí ho gaí; maut ne apne shikár ko chhoṛ diyá hai: us ne use nigal liyá, par thámbh na sakí. Pas,

Hamárá Khudáwand I'sá Masíh, apní

Digitized by Google

Ulúhiyat kí behadd qudrat ke sabab, murdon men se jí uṭhá; aur us ke sáre dushman hairán ho gae, aur us ke logon ne lásání tasallí páí.

Bahuterí qawí dalílon se sábit kiyá gayá hai, Aạmál 1: 3, ki hamárá Ḳhudáwand qabr men paṛá nahín rahá, balki tísre din jí uṭhá. Ásmán se firishton ne áke gawáhí dí; aur muqaddas ádmíon ne, jinhon ne apní ánkhon se use dekhá, aur jin par wuh bárhá chálís din tak záhir húá kiyá, is bát kí gawáhí dí hai. Ek dafạ pánch sau se ziyáda ádmíon ne use dekhá, 1 Kar. 15: 6. Yih log díndár the, jo fareb nahín de sakte the; aur jin men se bahuton ne bạd us ke apní gawáhí par apne lahú se muhr kí. Kisí mazhab men koí bát is se qawítar dalílon se sábit nahín kí gaí.

Aur Ḳhudá kí tạríf kí jáe, ki yih bát sach hai; kyúnki agar wuh jí na uṭhtá, to ḳhushḳhabarí ạbas hotí, 1 Kar. 15: 14, is liye ki hamárí sárí ummed zinda Masíh par mauqúf hai. Agar Masíh jí na uṭhá hotá, to ímándár hanoz apne gunáh men rahte, 1 Kar. 15: 17. Wuh "hamárí tasdíq ke liye phirke jiláyá gayá," Rúm. 4: 25. Jab Masíh muá, aur qabr men rahá, tab hamáre chhuṭkáre kí qímat dí gaí thí; aur jab tak ki wuh na jí uṭhá, tab tak yih qímat púrí na húí. Is tarah se hamárí tasdíq bilkull us ke jí uṭhne par mauqúf hai. Balki agar Masíh jí na uṭhtá, to jo us men hoke so gae, so faná ho játe, 1 Kar. 15: 18.

Ạláwa is ke, agar wuh murdon men se jí na uṭhá hotá, to jo nishán is bát kí pesh-ḳhabarí dete the, aur us ke jí uṭhne kí aur pesh-ḳhabaríán, so kyúnkar púrí ho saktín? Dekho Matí 12: 40; Lúká 24: 46; Zab. 16: 10; 1 Kar. 15: 4. Agar wuh jí na uṭhá hotá, to ab bihisht men us jalál ko kyúnkar pátá, jis ká wạda, us kí maut aur tasdiạ ke sabab, azl se kiyá gayá thá? "Aur Masíh is liye muá, aur uṭhá, aur jiyá, ki murdon aur zindon ká Ḳhudáwand ho," Rúm. 14: 9; táki apní sarfarází men iqtidár ke sáth apne lahú ká fáida hamen pahuncháe. Ġaraz, Masíh ke jí uṭhne kí bábat shakk báqí nahín hai; aur main us ke subút karne men aur koshish na karúngá, balki us kí ḳhássiyat aur taur ká bayán karúngá.

1. Masíh *ḳhaufnák shán o shaukat ke sáth* murdon men se jí uṭhá. "Aur dekho, baṛá zalzala húá; kyúnki Ḳhudáwand ká firishta ásmán se utrá, aur patthar ko qabr ke munh par se ḍhulkákar us par baiṭhá. Us ká chihra bijlí kí mánind, aur us ká libás barf kí mánind sufed thá: aur us kí haibat se rakhwále kámp gae, aur aise húe jaise mar gae," Matí 28: 2—4. Insání kamzorí us fajr ke májaron kí bardásht na kar sakí. Ek musannif us zalzale ko fath ká nishán kahtá hai, jo Masíh ne diyá, táki rakhwále, aur shahr i qaríb, balki sárí dunyá jáne, ki us ne maut ko maġlúb kiyá, aur apne sáre dushmanon par sarfaráz húá thá.

2. Aur us ke muqaddason men se *bahutere us ke sáth jí uṭhe,* táki us ká jí uṭhná ziyáda shándár ho. "Aur qabren khul gaín, aur sote húe muqaddason kí bahut láshen uṭhín, aur us ke jí uṭhne ke bạd qabron se báhar áke shahr i muqaddas men gaín, aur bahuton ko nazar áín," Matí 27: 52, 53. Is májare men do matlab the:—Masíh ke jí uṭhne ko shán dene ká; aur hamáre jí uṭhne ká baiạna hone ká. Yih sirf bạze muqaddason ká jí uṭhná thá, jis se mạlúm hotá hai, ki áḳhir ko Ḳhudá apne sab muqaddason ke wáste kyá karegá; aur jo Masíh ke jí uṭhne kí gawáhí hai. Shahr men bahuteron ne unhen dekhá aur pahcháná, jinhon ne kabhí ḳhiyál na kiyá thá, ki ham unhen is dunyá men phir dekhenge. Bạze púchhte hain, ki us waqt kaun kaun ádmí jí uṭhe, aur kyá kahá, aur phir kahán gae; par aisí tajwíz se kuchh fáida

Digitized by Google

nahín hotá hai. Ḳhudá ne in báton par parda ḍálá hai, táki ham us ke kalám se qanáạt karen; kyúnki agar koí Músá aur nabíon ko yaqín nahín kartá, to báwajúde ki koí murdon men se jí uṭhe, tau bhí wuh ímán na látá.

3. Masíh ne *apní Ulúhiyat kí qudrat se* apne taín jiláyá; aur us ke jí uṭhne kí tásír se wuh log bhí jí uṭhe. Us firishte ne, jis ne patthar ko qabr ke munh par se ḍhulkáyá, use na jiláyá, balki us ne áp apní zindagí phir lí; kyúnki wuh Yúh. 10: 17, 18 men aisá hí kahtá hai: ki "Main apní ján detá hún, táki main use phir lún. Us ká phir lená mere iḳhtiyár men hai." Is tarah se 1 Pat. 3: 18 men likhá hai, ki "Wuh to jism men márá gayá, lekin rúh men zinda kiyá gayá;" yạne, apní Ulúhiyat men, jis ká muqábala us kí insániyat ke sáth is maqám men kiyá gayá hai. Us ne apne taín rúh i abadí se Ḳhudá ke áge qurbán kiyá, Ịbr. 9: 14; yạne, apní Ulúhiyat se—Ulúhiyat ke tísre fard i mubárak se nahín—kyúnki agar aisá hotá, to us ká qurbán usí ká ạmal na ṭhahartá. Usí rúh se, yạne, apní Ulúhiyat se, wuh jí uṭhá; aur is liye hawárí achchhí tarah se kahtá hai, ki wuh "murdon kí qiyámat se Ḳhudá ká Beṭá baqudrat sábit húá," Rúm. 1: 4. Ab, agar wuh faqat Báp kí, yá Rúh-ul-Quds kí qudrat se jí uṭhá hotá, to us ke jí uṭhne se kyúnkar sábit hotá, ki wuh Ḳhudá ká Beṭá hai? Kyá bạze aur bhí Ḳhudá kí qudrat se na jí uṭhe? Pas, is bát men bhí us ká jí uṭhná ạjíb thá. Masíh az ḳhud jí uṭhá. Bạze muqaddas az ḳhud nahín, balki us ke jí uṭhne ke sabab se jí uṭhe; jaisá ki usí ne kahá, jab Lạzar ko jiláyá, "Qiyámat aur hayát main hún," Yúh. 11: 25.

4. Pas, agarchi bạze us se pahle jí uṭhe, tau bhí sach much "sab murdon men se wuhí pahle jiyá."—Kal. 1: 18; kyúnki wuh áp se áp nahín jí uṭhe, balki Masíh ne unhen jiláyá: aur agarchi zinda húe, tau bhí phirke mare; par Masíh par maut phir tasallut na kar sakegí. Wuh murdon men se pahle jiyá, táki sab ke darmiyán auwaliyat us men ho.

5. Masíh *apne logon ká sar hoke* jí uṭhá: wuh "un men se, jo so gae hain, pahlá phal húá," 1 Kar. 15: 20. Main cháhtá hún, ki tum yih bát achchhí tarah se samjho; kyúnki isí sabab se hamárí qiyámat us ke jí uṭhne se hogí; aur na sirf qiyámat us se hogí, par us kí ḳhushwaqtí; kyúnki us pahle phal ke sabab wuh tamám fasl zarúr aur pák hogí.

Afs. 2: 6 se ṣáf wázih hotá hai, ki Masíh sáre barguzídon ká sar hai, aur un ke liye jí uṭhá; aur basabab is ke wuh qiyámat ke farzand kahláte hain; kyúnki wuh us men hoke us ke wasíle se uṭhenge. Pas, jaisá ki jaṛ ke sáth sab ḍálíán mar játí hain, waise hí ham Ádam ke sáth mue; aur usí tarah se ham Masíh ke sáth jo apní sárí rúhání aulád ká sar aur jaṛ hai, jí uṭhenge. Aur wuh un kí banisbat jo murdon men se jí uṭhenge, "Pahlá" kyún kahlátá hai? Faqat is liye, ki jaisá tamám fasl pahle phal ke bạd hotí hai, waisí hí sáre muqaddason kí qiyámat us ke jí uṭhne ke bạd hogí; aur na sirf us ke bạd, balki us ke sabab se. Is kí bábat tín báten sochná cháhiye:—

Muqaddason kí qiyámat Masíh ke jí uṭhne kí *jazá* hai; kyúnki us ke jí uṭhne se naját kí tadbír púrí húí; aur is liye hamárí tasdíq us ke jí uṭhne ko mahsúb húí, Rúm. 4: 25.

Masíh ká jí uṭhná qiyámat ká *sabab i muassir* bhí hai; kyúnki Masíh un ká sar—un kí zindagí kí asl hai:—muqaddason kí zindagí Masíh ke sáth Ḳhudá men chhipí hai, Kal. 3: 3. "Aur agar Masíh tum men hai, to badan gunáh ke sabab murda hai, par rúh sadáqat ke sabab zinda hai," Rúm. 8: 10; yạne, agarchi tum Rúh ke wasíle se Masíh ke sáth joṛe gae, tau bhí misl aur ádmíon ke tumháre jism

Digitized by Google

marenge; lekin tumhárí rúhen fauran abadí zindagí men dákhil hongí. Aur phir 11 áyat men likhá hai, ki "Agar us kí Rúh, jis ne Ísá ko murdon men se jiláyá, tum men base, to Masíh ká jiláne-wálá tumháre fání jismon ko apní us Rúh ke wasíle se, jo tum men bastí hai, jiláegá." Is ká matlab yih hai, ki muqaddas, auron kí mánind, sirf qudrat ke kalima se nahín jiláe jáenge; balki zindagí kí Rúh se, jo hamáre sar, Masíh men bastí hai;—aur yih haqqítan ek kháss nimat hai.

Masíh ká jí uthná muqaddason kí qiyámat ká *namúna* hai; is liye ki wuh auwal aur sab se khúb hai: "Wuh hamáre kasíf badan kí shakl ko tabdíl karke apne jism i latíf kí mánind banáegá," Fil. 3: 21. *Hamárí qiyámat* kaí báton men *Masíh ke jí uthne ke muwáfiq* hogí:—

Masíh ká *haqíqí jism* utháyá gayá; aur aisá hí hamáre bhí yihí jism utháe jáenge. "Yih fásid baqá ko pahnegá," 1 Kar. 15: 53. Hamárá badan yihí badan hogá, dúsrá nahín. Agar Khudá hamáre liye dúsre jismon ko taiyár kartá, to wuh qiyámat na thahartí, balki paidáish.

Masíh ká jism, jí uthne se, *bahut tuhfa aur afzal ho gayá;* aur aise hí hamáre ho jáenge. Wuh kamzor hoke girá; par qúwatwar uthá, aur phir gam, dard aur beizzatí ke qábil nahín hai. Isí tarah se hamáre jism "behurmatí se boe játe hain, aur jalál se uthte hain; kamzorí men boe játe hain, tawánáí men uthte hain; haiwání badan boe játe hain, aur rúhání badan uthte hain," 1 Kar. 15: 43, 44. Jalálí ajsám men koí kamzorí na páí jáegí, aur na wuh ámí zarúriyát, jin se wuh abhí goyá gulámí men hain. Qiyámat ke farzandon men koí aib aur dág na hogá. Jo azá ab náqis yá bedaul hain, so tab husn kí kamáliyat men záhir honge; kyúnki agar sáre jism kí maut qiyámat se nest kí jáegí, to kitná ziyáda ek azú kí kharábí durust kí jáegí. Us waqt se wuh maut kí saltanat se ázád honge; "wuh phir mar nahín sakte," Lúká 20: 35, 36. Is qadr kí fazílat jí uthne se paidá hogí.

Phir, Masíh ká jism jiláyá gayá, táki *izzat ká táj pahine.* Wuh us ke liye khushí ká din thá; aur waisá hí muqaddason ke liye qiyámat nagma-pardází ká din hogí. Us waqt un se kahá jáegá. "Tum, jo khák men já base ho, jágo aur gáo;" Yash. 26: 19. Jab ki jalálí rúh aur hál ká jiláyá húá badan ikatthe ho jáenge, tab kaisí khushí hogí!

Rúh kí yih *khwáhish, ki apne badan ke sáth mil jáe, púrí kí jáegí;* aur is se khushí paidá hogí. Yaqín hai, ki bihisht men rúhen yihí khwáhish rakhtí hain. Yahán ham jánte hain, ki rúh badan se mahabbat rakhtí, aur use chhorne nahín cháhtí hai; aur yih mahabbat bihisht men qáim rahegí; aur jab tak rúh apne sáthí se phir na mil jáe, tab tak kámil khushwaqtí na hogí.

Wuh donon *achchhí se achchhí hálat men* báham milenge; kyúnki jaisá jism har tarah kí fazílat ke sáth, jis kí khwáhish ho saktí hai, jiláyá jáegá; waisá hí rúh Khudá kí taraf se, aur jalál aur quddúsí se shándár hoke, bihisht se utregí; aur yún badan men dákhil hoke use istimál karegí.

Lekin us *anjám* men, jis ke liye jalálí rúh utarke, aur jism men áke use istimál karegí, is miláp kí sab se barí khushí hogí; aur yih anjám Khudáwand ká istiqbál karná, aur us ke sáth abad ul ábád rahná hai; aur us waqt wuh apní sab khidmat kí jazá páegí. Wuh khushí aur sarfarází ká din hogá. Wuh qabr men se aisá niklegá, jaisá Yúsuf qaid-kháne men se niklá táki barí sarfarází aur izzat páe. Khiyál karo, ki kaisí khushí ke sáth ján apná badan phir páegí, aur goyá us se kahegí, ki "Á, mere azíz aur qadím dost; tú ne dunyá men merí khidmat kí,

Digitized by Google

aur mere sáth dukh uṭháyá; ab áke mere sáth us Ḳhudáwand ká istiqbál kar, jis ke sáth tab bhí se main rahí hún, aur jis ne ab tujhe yád farmáyá hai. Ab tere jalál ká din áyá hai." Yih baṛí ḳhushí kí muláqát hogí. Jab ạzíz dost, bahut dinon kí judáí ke bạd, muláqát karte, tab kaisí ḳhushí karte hain!—un ká pyár gale lagáne, chúmne, aur ánsú baháne se kaisá záhir hotá hai! Aur yád karo, ki us waqt jism bilkull durust, aur chalák hogá; aur wuh niháyat ḳhushí se apní bádsháhat men dáḳhil hoke táj páegá. Wuh kaisá roshan din hogá! Tab maut ká sard pasína aur áh márná phir yád men na áegá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab ki Masíh murdon men se jí uṭhá hai, *to maut maglúb húí*, aur fath se niglí gaí hai; nahín, to wuh kabhí Masíh ko qabr men se nikalne na detí. Maut saḳht aur zoráwar dushman hai, jo sáre baní Ádam par gálib hotí hai. Siwáe Masíh ke koí us ká sámhná na kar saká; par us ne us ko usí kí saltanat men jít liyá: maut us par qábiz na rah sakí, Aạmál 2: 24. Masíh hamáre liye us ko fath karke hamárí ịwaz men jí uṭhá; aur ab har ek ímándár us par fath ká gít gátá hai—"Ai maut, terá nesh kahán hai? aur ai gor, terá galaba kahán rahá? Shukr Ḳhudá ká, jis ne hamen hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh ke wasíle galaba baḳhshá," 1 Kar. 15: 55, 57. Is tarah se wuh apne páwn ko haibaton ke bádsháh kí gardan par rakhte hain, Yasúạ 10: 24.

2. Kyá Masíh aur us ká jí uṭhná muqaddason ke jí uṭhne se aisí nisbat rakhtá hai? To Ḳhudá ke logon par farz hai, ki us taur par apne jismon ká *intizám aur istịmál* karen, jis se wuh us jalál i mazkúr i bálá ke liye taiyár hon: aur is men dánish hai.

Unhen bahut na posná cháhiye, balki *Ḳhudá ke liye unhen istịmál karná cháhiye.* Badan ko pálne ke sabab se bahutere farz adá nahín kie játe hain. Afsos! aksar ádmí ụmr kí darází phaldár zindagí se bihtar samajhte hain! Bahut ádmí mazbút aur chálák jism rakhte hain, par Ḳhudá kí ḳhidmat bahut kam karte hain. Par badan ko is tarah se rakhná aisá hai, jaisá koí tumhen achchhá ghoṛá detá, basharte ki tum kabhí us se kuchh mihnat na lo. Agar tum apne badan ke wasíle se Ḳhudá kí ḳhidmat nahín karte, to use kis liye rakhte ho? Kyá Ḳhudá áḳhir ko us ke sáre dardon aur mándagí ká ajr na degá?

Jism ko *taqaddus aur hurmat se rakhá cháhiye*, 1 This. 4: 4. Wuh ánkhen gunáh se álúda na hon, jin se tum Ḳhudá ko dekhoge; wuh kán batálat ko dáḳhil hone na den, jin se tum marhúmon ke gít sunoge. Bạze apne badan ká gunáh karte hain, 1 Kar. 6: 18. Tum apne badanon ko is najásat se mahfúz rakho; kyúnki wuh "Ḳhudá kí haikal" hain; aur "agar koí Ḳhudá kí haikal ko ujáṛe, to Ḳhudá us ko ujáṛegá," 1 Kar. 3: 16, 17.

Narmí ke sáth badan ko pálná use imtihán ke bas men látá hai. Kitní besh-qímat rúhen kasíf badan kí ḳhushí kí ḳhátir halák hotí hain. Buzurgon kí bábat Ịbr. 11: 32—35 men likhá hai, ki unhon ne "rihái qabúl na kí, táki hashar i afzal tak pahunchen." Wuh maut ke badle men zindagí, hiqárat ke badle men ịzzat, tangdastí ke badle men daulat, dukh ke badle men sukh pá sakte the; par unhon ne in chízon kí hiqárat karke apne badan ke árám ke liye apní rúhon kí halákat qabúl na kí. Wuh aur ádmíon ke mánind hiss o hawás rakhte the; aur un ko dukh aisá hí kaṛwá mạlúm hotá thá, jaisá ham ko hotá hai; tau bhí unhon ne apní rúhon ke liye fikr karke, aur afzal hashar kí ummed rakhke, badan ká kuṛkuṛáná na máná. Kásh ki ham sab men yih mazbútí pái játí!

Apní hájaton ká bahána karke *apne*

Digitized by Google

garíb bháíoṉ ko kuchh dene ká inkár mat karo. Apne jism par bahut mihrbán, aur auroṉ par sakht mat ho. Albatta khairát ká ajr, jo hashar meṉ milegá, káfí hai, ki tumheṉ targíb de. "Jab tú ziyáfat kare, to muhtájoṉ, lunjoṉ, langroṉ, andhoṉ ko bulá: aur tú mubárak hogá; ki wuh terá badlá nahíṉ de sakte; kyúnki sádiqoṉ kí qiyámat meṉ tujh ko badlá diyá jáegá," Lúká 14: 13, 14. Ek buzurg ne gumán kiyá, ki koí ádmí achchhí tarah se is áyat ká púrá matlab daryáft nahíṉ kar saktá hai, yane, "Jo kuchh tum ne mere in chhoṭe bháíoṉ meṉ se ek ke sáth kiyá, so tum ne mere sáth kiyá," Matí 25: 40. Agar yih áyat wájib tarah se samjhí játí, to kitne kam díndár hájatmand rahte!

3. Jab Masíh ímándároṉ ke liye jí uṭhá hai, to kaisá zarúr hai, ki *sab ke sab us meṉ*, aur us ke wasíle se sádiqoṉ kí qiyámat i mubárak meṉ, *bakhra hásil kareṉ!* Agar qiyámat kí ummed na hotí, to kis tarah se tasallí ho saktí? Isí se jánkaní meṉ táqat miltí hai. Pas, saí o koshish karo, ki tumhárí qiyámat mubárak ho. Aur agar tum apne dil kí taftísh karke us meṉ yih ásár pá sakte, to tumhárí ummed ho sakegí:—

Agar tum ne *nayá janam páyá ho*—kyúnki ham rahmat i wáfir se Ísá Masíh ke jí uṭhne ke báis jítí ummed ke liye phirke paidá hote haiṉ, 1 Pat. 1: 3. Masíh ká jí uṭhná hamárí ummed kí bunyád hai; aur nayá janam gawáhí hai, ki us meṉ hamárá haqq aur hissa hai. Pas, jab tak ki ham gunáh kí maut se rúhání qiyámat hásil na kareṉ, tab tak ham nahíṉ ján sakte haiṉ, ki ham us qiyámat i mubárak meṉ sharík honge. "Mubárak aur muqaddas wuh, jo pahlí qiyámat meṉ sharík hai: aisoṉ par dúsrí maut ká tasallut nahíṉ," Mush. 26: 6. Jinhoṉ ne nayá janam nahíṉ páyá, cháhiye ki wuh is qiyámat kí ummed na rakheṉ. Albatta wuh jí uṭhenge—jab turhí ke wasíle se Khudá ká khaufnák paigám pahunchegá, tab wuh uṭhenge; par us anjám ke liye nahíṉ, jis ke liye muqaddas uṭhenge. Sirf wuh, jo Rúh se muqaddas kie gae haiṉ, qiyámat meṉ mubárak honge.

Agar tum *Masíh ke sáth múe ho*, to yaqín hai, ki us ke sáth jíoge. "Kyúnki jab ham us kí maut se mushábahat paidá karke us ke sáth boe gae, to ham us kí qiyámat meṉ bhí us ke mánind honge," Rúm. 6: 5, 8. Baze samajhte haiṉ, ki yih maqám Yahúdíoṉ aur gair-qaumoṉ se nisbat rakhtá hai, ki goyá wuh milke Masíh meṉ aise ek hí sáth haiṉ, jaise ki kaí ḍálíáṉ ek hí jaṛ par hotíṉ; par mere nazdík wuh sangat, jo yaháṉ mazkúr hai, Masíh aur ímándároṉ se nisbat rakhtí hai, kyúnki aur maqámoṉ se wázih hai, ki wuh ek hí sáth dukh, aur ek hí sáth jalál, páte haiṉ; ek hí sáth marte, aur ek hí sáth jíte haiṉ; ek hí sáth maslúb húe, aur ek hí sáth gáṛe gae;—aur in sab bátoṉ se wuh shirkat, jo wuh Masíh ke sáth, us kí zindagí aur us kí maut meṉ, rakhte haiṉ, záhir kí játí hai. Ab agar Masíh kí maut kí tásír hamáre diloṉ par húí hai, aur un kí shahwateṉ us se muí haiṉ, to us kí zindagí, yane, jí uṭhne kí tásír hámárí murda galí húí láshoṉ par áke unheṉ jiláegí, táki Masíh ke sáth jalál meṉ zindagání basar kareṉ.

Agar tumháre *dil ab Masíh ke sáth* ásmán par haiṉ, to tumháre badan bhí waháṉ jáke us ke jalálí badan ke mutábiq ho jáenge, Fil. 3: 20, 21. Hamárá jism ab kasíf kahlátá hai; lekin Khudá ne use aisá nahíṉ banáyá, balki gunáh ne use kasíf kar diyá. Wuh kis tarah se kasíf hai? Banisbat us hálat ke, jis meṉ qiyámat ke waqt wuh nazar áegá. Us waqt yih toṛí aur chhithráí húí haḍḍíáṉ aur bithráí húí khák baṭorí jáegí, aur chándí ke puráne ṭukṛoṉ kí mánind phirke nae wazá meṉ banáí jáegí, misl Masíh ke jism i latíf ke. Aur agar hamárí muásh ab ásmání ho, to yih gawáhí hai, ki yihi hamárí hálat hogí.

Digitized by Google

Agar tum abhí *is qiyámat ko hásil karne kí koshish karte ho,* to albatta páoge. Pulús ká yihí baṛá maqsad thá, Fil. 3 : 11. Us ká matlab sirf jí uṭhná nahín hai; kyúnki sab ke sab jí uṭhenge ; balki wuh sádiqon kí qiyámat, aur us pákízagí aur takmíl ko, jo us ke sáth hotí hai, ḍhúnḍhtá thá. Pas, agar Ḳhudá ne tumháre dil men ḳhwáhish paidá karáí hai, ki tum gunáh se ázád ho, aur Masíh ke muwáfiq ho jáo,—to yih takmíl kí ḳhwáhish is bát kí gawáhí hai, ki tum páoge.

Agar tum *bhalá karte ho ;* agar tum se dunyá ko haqíqí fáida miltá hai, to tum is qiyámat i mubárak men sharík hoge : "Aur wuh nikal áenge; jo nekokár the, hayát kí qiyámat men ; aur jo badkár the, ạdálat kí qiyámat men," Yúh. 5 : 29. Har ek kám jo dunyá ke nazdík bhalá hai, yahán murád nahín hai : balki ímán, díndárí. Aur ab jaisá Pulús qiyámat ká zikr ḳhatam kartá hai, waisá hí main kahtá hún, "Pas, mere ạzíz bháío, tum sábit qadam, aur páedár, aur Ḳhudá ke kám men hamesha masrúf raho; ki tum jante ho, ki tumhárí mihnat Ḳhudáwand ke nazdík ạbas na hogí."

Ab Ḳhudá ká, us kí us baḳhshish ke liye, jo bayán se báhar hai, shukr ho !

XL.

MASÍH KÁ ỤRÚJ KARNÁ.

Yisú ne kahá, Mujh ko mat chhú; kyúnki main hanoz úpar apne Báp ke pás nahín gayá; par mere bháíon pás já, aur unhen kah, ki Main úpar apne Báp, aur tumháre Báp pás, aur apne Ḳhudá aur tumháre Ḳhudá pás játá hún.—Yúh. 20: 17.

Ham ne us waqt tak Masíh kí ráh kí taftísh kí hai, jab se ki us ne Báp ke sína i mubárak ko chhoṛ diyá: aur ab, ki wuh zamín par apní tábịdárí tamám karke jí uṭhá hai; to munásib hai, ki ham daryáft karen, ki wuh kis tarah se us mahabbat aur lásání ḳhushí kí god men phir gayá, jise us ne hamárí ḳhátir se chhoṛ diyá thá. Wuh yahán kí kamína zindágí káṭne ke liye phir nahín jí uṭhá ; balki ek ạlá aur jalálí zindagí ke liye—ásmán men bádsháhí karne ke liye. Jab jí uṭhá, tab us hálat men dáḳhil hone ke liye taiyár húá; jaisá ki wuh Mariyam se is áyat men, kahtá hai—"Mere bháíon pás já, aur unhen kah, ki Main úpar apne Báp," wg., Is hukm men do báten hain :—

1. Wuh ádmí, jin ke pás us ne paigám bhejá—"Mere bháí,"—yạne, us ke shágird the. Is bát men baṛí mahabbat záhir húí. Yih bát us ke muwáfiq hai, jo Yúsuf ne apne bháíon se kahí, Paid. 45 : 4—"Main tumhárá bháí Yúsuf hún ;" magar Masíh ke kalám men ziyáda narmí záhir hotí hai ; kyúnki Yúsuf ne usí dam unhen un kí buráí jatáí—"jis ko tum ne Misr men bechá thá :" lekin Masíh un ke ḍarne aur bhágne ká zikr nahín kartá hai.

2. Paigám—"Unhen. kah, ki Main úpar," wg. Hál kí bát hai—wuh aisá kahtá, jaisá usí dam chaṛhtá ; lekin haqíqatan kaí dinon ke bạd chaṛhá. Is ká matlab yih hai, ki jí uṭhne ke bạd ásmán ke úpar jáná cháhiye. Pas,

Hamárá Ḳhudáwand Ísá Masíh na sirf murdon men se jí uṭhá, balki us ne ásmán par ụrúj farmáyá ; táki wahán jo kuchh ki naját ke kám men báqí rahá, so púrá kare.

Hawárí is kí sáf gawáhí detá hai :—"Wuh jo utrá hai, so sáre ásmánon par chaṛhá," Afs. 4 : 10. Is bát ká púrá zikr, Mark. 16 : 19. aur Lúká 24 : 51 men hai. Yih us ká jáná kahlátá hai, Yúh. 16 : 7 ; aur us ká baland honá, Aạmál 2 : 33 ; aur us ká ásmánon se bálá honá, Ịbr. 7 : 26 ; aur us ká parde ke andar dáḳhil honá, Ịbr. 6 : 19, 20. To ham yih báten daryáft karenge :—Kaun úpar gayá ? Kahán se ? Kidhar ? Kab ? Kis tarah se ? Kis liye ?

Digitized by Google

I. *Kaun* úpar gayá? Hawárí is ká jawáb detá hai, "Wuh, jo pahle zamín ke níche utrá;" yane, Masíh. Aur wuh áp kahtá hai, "Main úpar játá hún." Agarchi likhá hai, ki Masíh úpar gayá, tau bhí haqíqatan us kí Ulúhiyat kí bábat ham yih bát sirf misál ke taur par kah sakte hain: yih us kí insáníyat kí bábat kahá gayá hai, jis ne apná maqám badal diyá. Isí tarah se us ne kahá, "Main Báp se niklá hún, aur dunyá men áyá hún; phir main dunyá se widá hotá hún, aur Báp ke pás játá hún," Yúh. 16 : 28. Wuh chalá gayá hai, aur ham use nahín dekhte. Wuh Khudá hoke hanoz hamáre sáth hai, aur hamesha yún hí rahegá; lekin jab ki insán hai, to "us ká ásmán par rahná zarúr hai, jab tak ki sab báton ke bahál karne ke aiyám guzar na jáen," Aamál 3 : 21.

II. *Kahán se* Masíh úpar gayá? Umúman, is dunyá se úpar charh gayá, taki dunyá ko, yane, apní pasthálí ke maqám ko, chhor de, Yúh. 16 : 28; aur khháss karke Zaitún ke pahár se, Yarúsalam ke nazdík,—usí jagah se, jahán us kí pichhlí musíbaten shurú húín. Isí pahár par wuh jánkaní men pará, aur usí par se us ne urúj farmáyá! In do hálaton men kaisí tabdíl húí!

III. *Kidhar* charh gayá? Záhir o ayán hai, ki tísre ásmán par—Khudá ke takht ke pás—mubárakon ke maqám par, jahán muqaddas us ke sáth abad ul ábád rahenge. Likhá hai, ki wuh sáre ásmánon par charhá, Afs. 4 : 10; yane, us ásmán se dúr, jo dekhne men átá hai; kyúnki wuh goyá faqat takht i azím ká farsh hai. Phir, likhá hai, ki wuh parde ke andar gayá hai, Ibr. 6 : 19, 20; yane, maqám i aqdas men. Wuh apne Báp ke ghar men dákhil húá, Yúh. 14 : 2; jahán wuh áge thá, Yúh. 6 : 62; aur jahán se wuh mujassam hone ko áyá thá.

IV. *Kab* charh gayá? Jab murdon men se jí uthá, tab hí charh gayá? Nahín; bad apne marne ke wuh chálís din tak unhen nazar áyá kiyá, aur Khudá kí bádshábat kí báten kahtá rahá, Aamál 1 : 3. Aur albatta Masíh ne apní mahabbat aur fikr, apne logon ke liye, un ke sáth is tarah rahne se khúb áshkára kiyá. Us ke liye ásmán par lásání jalál taiyár húá thá; par jab tak ki wuh yahán apni kalísyá ke liye sab chízon ká intizám na kar chuká, tab tak us jalál par qábiz na húá. Kyúnki is arse men us ne apná jí uthná sábit kiyá, aur apne hawáríon ko kalísyá ke bandobast kí bábat ahkám farmáe. Jab sab kuchh durust kiyá, tab aur derí na kí; kyúnki use hamáre liye dúsre jahán men bará kám karná thá. Wuh nahín cháhtá thá, ki yahán rahe, magar jab tak ki Khudá aur insán kí rúhon ke liye kám karne ko thá; aur is men wuh muqaddason ke liye achchhá namúna húá.

V. *Kis liye* ásmán par charh gayá?

1. Wuh *hamárá peshrau hoke* wahán dákhil húá, Ibr. 6 : 19, 20; aur jab ki is tarah se dákhil húá, to is se murád hai, ki wuh apne liye nahín, *balki gairon ke liye*,—hamáre kám ke liye,—ásmán par gayá. "Main tumháre liye jagah taiyár karne ko játá hún," Yúh. 14 : 2; yane, us par tumháre námon se qábiz hone ko. Wuh har pusht ke muqaddason ká peshrau húá; aur un ke liye makánon ko, jo un ke áne tak un ke liye námzad kie játe hain, taiyár kiyá. Is se us kí *sarfarází* bhí záhir hotí hai; wuh hamárá peshrau húá, par us ká koí peshrau na húá. Us se pahle koí ásmán par nahín gayá, magar jo us ke nám aur kám se dákhil húe. Wuhí auwal hai, jo apne nám se ásmán par gayá; sáre buzurgon ne, jo us se pahle múe, usí ke nám se mírás páí.

2. Wuh *shaukat ke sáth* ásmán men dákhil húá. "Khudá lalkár ke sáth charh gayá, Khudáwand turhí kí áwáz ke sáth.

Digitized by Google

Khudá kí hamd men nagma-saráí karo, nagma-saráí karo; hamáre bádsháh kí hamd men nagma-saráí karo," Zab. 47 : 5, 6. Ek bádal us ke liye bádsháhí rath baná, Aamál 1 : 9 ; aur azím firishton ke gol ne use gher liyá, táki Khudáwand ke urúj farmáne kí shán o shaukat ziyáda ho. Us waqt firishton ke kaise gít ásmán par sune gae honge! Khudá ke sáre shahr men us ke áne par kaisí dhúm dhám húí hogí! Kyúnki jaisá jab pahlauṭhe ko dunyá men láyá, tab kahá, ki Khudá ke sáre firishte us kí parastish karen, Ibr. 1 : 6; waisá hí jab wuh insán ká fidya tamám karke wahán lauṭá, tab un azím firishton ne kam khushí na kí hogí. Ásmán bhí us khushí ke shor se gúnj gayá; aur wuh gít na tamám húá, na kabhí tamám hogá.

Likhá hai, " Main ne rát kí rúyaton men musháhada kiyá; aur kyá dekhtá hún, ki insán ká beṭá sá ásmán ke bádalon men áyá, aur Qadím-ul-Aiyám tak pahunchá: wuh use us ke áge láe. Aur saltanat, aur azamat, aur mamlukat use dí gaí, ki sab qaumen, aur ummaten, aur zabánen us kí ibádat karen; us kí saltanat abadí saltanat hai, jo játí na rahegí; aur us kí mamlukat ká zawál na hogá," Dán. 7: 13, 14. Yih bát Masíh ke ásmán par chaṛhne se púrí húí, jab ki *wuh*, yane, firishte use Qadím-ul-Aiyám—Khudá Báp—ke pás láe, aur us ne use bádsháhat dí. Is liye kahá gayá hai, ki wuh "jalál se úpar uṭháyá gayá," 1 Tim. 3 : 16. Wuh úpar gayá, aur Báp ne use aise jalál ke sáth qabúl kiyá, jaisá na us se peshtar kisí ko qabúl kiyá, na us ke bad karegá.

3. Wuh *sakháwat ke sáth* chaṛh gayá—apní kalísyá ko bahut sí niamaten bakhshín. " Is wáste wuh kahtá hai, ki us ne únche par chaṛhke asírí ko asír kiyá, aur logon ko inám diye," Afs. 4 : 8. Is áyat men hawárí ne Zab. 68 : 17, 18 ká ishára kiyá, jis men Masíh kí fath aur shaukat mazkúr húí. In báton ke wasíle se Dáúd ne, (2 Sam. 8 báb,) Khudá ke dushmanon par shádmání kí, jab wuh us ke pás nazren láe, jinhen us ne Khudáwand ke liye makhsús kiyá. Isí tarah se hamáre Khudáwand Ísá Masíh ne, jab apní salíbí maut ke wasíle se fathmand húá, aur apne chaṛh jáne par khushí kí, tab apne dushmanon ko apní mírás aur ganímat kar liyá, aur unhen, nae janam ke wasíle se, kalísyá ke fáide ke liye diyá: is tarah se us ne sabhon ko hán, fitna-angez logon ko bhí inám díe; yane, unhen, jo áge us ke logon se kína rakhte the, tabdíl karke un ke ilm aur khúbíon ko apne logon ke kám men láyá. Mutábiq is ke kahá gayá hai, ki Tartallian, Orijan, Ágastin, aur Jerom Misr ke kundan se lade húe Kanaán men áe; yane, kalísyá men bahut sí aql aur ilm ke sáth dákhil húe. Pulús Hawárí, jab tak ki Masíh ne use tabdíl karke kalísyá men shámil na kiyá, tab tak wuh us ká niháyat sakht dushman thá; aur bad us ke kisí ne Khudáwand aur us ke logon kí us ke banisbat ziyáda khidmat na kí. Har tarah ke ádmí—baṛe aur chhoṭe núr—kalísyá ko díe gae hain. Har tarah ke uhdadár díe gae hain;—kháss aur chand-roza, yane, hawárí aur nabí;—ámí aur qáim, yane, mubashshir, pásbán, aur muallim, Afs. 4: 11, jo áj ke din tak rahte hain.

4. Hamárá Khudáwand *barkat dete húe* úpar chaṛh gayá, Lúká 24: 50, 51. Is tarah se jo Yúh. 13 : 1 men us kí bábat likhá hai, so sábit húá, ki " Jaisá wuh áge apne khásson ko pyár kartá thá, waisá hí ákhir tak unhen pyár kartá rahá." Masíh ke is pichhle kám men, jo us ne zamín par kiyá, bahut pyár záhir húá. Jab unhon ne use pichhlí dafa dekhá, tab unhen baṛí tasallí milí. Jab tak ki wuh apne sháhána rath par chaṛhke un kí nazar se gáib ho gayá, tab tak unhon ne us kí zabán se kuchh na suná, aur na us ke chihre men siwáe mahabbat

Digitized by Google

ke, kuchh dekhá. Albatta judá hone par yih barkaten míṭhí aur besh-qímat thín: rahmaten, jinhen us ne un ke liye apne ḳhún ke wasíle se ḳharídá. Aur wuh faqat un ke liye nahín hain, jinhon ne use us waqt dekhá; balki hamáre liye bhí hain; aur pichhle ímándár tak—Masíh ke phir áne tak—pahunchengí. Jab us ne unhen barkat dí, Matí 28: 20, tab ham ko bhí dí.

5. Wuh *apní qudrat se* úpar chaṛh gayá: na sirf baland kiyá gayá, balki áp hí chaṛh gayá—ásmán par gayá, Aạmál 1: 10, apní Iláhí qudrat se. Is se sábit hai, ki wuh Ḳhudá hai; kyúnki koí nirá maḳhlúq apní qudrat se sáre ásmánon ke úpar nahín chaṛh saktá hai.

VI. Masíh *kis liye* ásmán par chaṛh gayá?

1. Agar wuh ásmán par na játá, to *hamáre liye wahán sifárish na kar saktá;* aur agar Masíh kí sifárish na hotí, to muqaddason kí ummed nest hotí. Jab ki gunáh roz roz ham par hamla kartá hai, to sirf yih kalám hamen sambháltá hai, ki "Agar koí gunáh kare, to Ĭsá Masíh Báp ke pás hamárá shafíạ hai," 1 Yúh. 2: 1. Yih kalám socho: "*Báp* ke pás;" darbár hí men hamárá dost hai; wahán rahtá hai; aur wahán hamáre wáste sab kuchh kartá hai, aur Ḳhudá aur hamáre bích sulh karátá hai.

2. Agar Masíh ne ụrúj na farmáyá hotá, to *tum bhí ásmán par já nahín sakte;* kyúnki wuh tumháre liye jagah taiyár karne ko gayá hai, Yúh. 14: 2. Wuh pahle apne nám se chaṛhá; nahín, to ham us ke nám se nahín chaṛh sakte. Aur qiyámat ke bạd sirf usí ke wasíle se hamáre jism úpar já sakenge.

3. Agar wuh na chaṛhtá, to *apne jalál men dáḳhil na ho saktá.* Yih dunyá kámil ḳhushí aur jalál kí jagah nahín hai. Pas, agar wuh na chaṛhtá, to Báp ká wạda kis tarah se púrá hotá? Aur hamárá jalál, jo us ke sáth rahne aur us ke muwáfiq ho jáne se hotá hai, kahán hotá? "Kyá zarúr na thá, ki Masíh dukh uṭháe, aur apne jalál men dáḳhil ho?" Lúká 24: 26.

4. Agar Masíh na chaṛhtá, to ham kis tarah se baḳhúbí jánte, ki *us kí salíb ne Ḳhudá ko rází kiyá hai?* Rúh-ul-Quds dunyá ko sadáqat se qáil kartá hai, is bát ke wasíle se, ki Masíh Báp ke pás gayá, aur phir yahán nahín átá, Yúh. 16: 8, 10. Is se mạlúm hotá hai, ki Ḳhudá Báp rází hai, aur hamárí sadáqat kámil.

5. Us ke chaṛhne ke sabab se *ham ko Rúh-ul-Quds aur kalísyá ke zawábit kí nịmaten miltí hain.* Us ke jáne se Tasallí-dihanda átá hai, Yúh. 16: 7; jahán Masíh ne kám ko chhoṛá, wahán us ne shurú kiyá. Wuh Masíh kí báton ko letá hai, aur hamen batátá hai, Yúh. 16: 14. Is wáste Yúh. 7: 39 men likhá hai, ki Rúh-ul-Quds hanoz nahín diyá gayá, kyúnki Ĭsá hanoz apne jalál ko nahín pahunchá thá. Us waqt wuh ímándáron ko muqaddas karne ke liye diyá gayá thá; par aisí kasrat se nahín, jaise bạd us ke diyá gayá táki logon ko ḳháss ḳhidmat ke wáste ḳháss nịmaten de. Balki Masíh ke chaṛhne ke bạd nịmaten baḳhshne ke wáste, aur apne logon kí taqdís ke wáste bhí, us ne aur kasrat se Rúh ko unḍelá; aur jo jo ḳhúbíán ham phiráe jáne se, tạmír se, sambhále jáne se, aur rúhání zawábit se páte hain, so usí ne baḳhshín;—wuh us ke úpar chaṛhne ke phal hain.

6. Agar wuh úpar na chaṛhtá, to *nishánián aur peshḳhabarián púrí na ho saktín.* "Aur mumkin nahín, ki kitáb bátil ho," Yúh. 10: 35. Pas, in sab báton ke sabab se zarúr thá, ki wuh jáe: us ke jáne se usí ká jalál aur hamárá fáida sádir húá. Agarchi ham us ke dídár kí tasallí nahín páte hain, tau bhí agar

Digitized by Google

ham use pyár kareṉ, to us ke jáne se ḳhush honge, Yúh. 14 : 28. Agar us kí sarfarází se hamárá nuqsán hotá, tau bhí us se ḳhush honá munásib thá; lekin jab us se hamárá fáida aur us ká jalál hotá hai, to har tarah se ḳhushí ká báis hai, ki wuh apne Báp aur hamáre Báp, aur apne Ḳhudá aur hamáre Ḳhudá ke pás charh gayá hai. Us ne nịmateṉ dene ká iráda karke apne shágirdoṉ se kahá, Tumhárá dil na ghabráe, Yúh. 14 : 1.

Hásil i kalám.—1. Hamárá Ísá—hamárá ḳhazána—ásmán par hai! To munásib hai, ki *ímándároṉ ke dil wahán hoṉ*, jaháṉ un ká Ḳhudáwand, un kí zindagí maujúd hai. Munásib nahíṉ hai, ki tumhárá Ḳhudáwand aur tumhárá pyár aur aur jagahoṉ meṉ ho. Uṭhke us ke píchhe jaldí se ho lo; táki us ke sáth rahne páo. Ai Masíhío, jab wuh úpar gayá, tab tum goyá us ke sáth úpar gae; aur tum haqíqatan us ke bạd charhoge;—to kásh ki tum rúh meṉ, ímán, pyár, aur ḳhwáhish ke wasíle, charhke us ke sáth rahte! Kásh ki ham sab kah sakte, ki "Hamárí muạsh ásmán ke báshindoṉ kí sí hai, aur riháí bakhshnewále Ḳhudáwand Ísá Masíh kí ráh takte haiṉ, ki waháṉ se áe," Fil. 3 : 20.

2. Masíh hamárá peshrau hoke ásmán par gayá: munásib hai, ki *ham jaldí karke us ke píchhe chaleṉ*. Áo, bháío, "ham har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko phenkke us daur meṉ, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, istiqlál se daureṉ, aur Ísá ko tákte raheṉ," Ibr. 12 : 1, 2. Hamárí naját ká peshwá naí Yarúsalam ke pháṭak meṉ dáḳhil húá, aur hameṉ bulátá hai, ki Mere píchhe áo; jo gálib hotá hai, maiṉ use apne taḳht par apne sáth baiṭhne dúngá, Mush. 3 : 21. Munásib hai, ki us se dúr rahná hameṉ tasdíạ mạlúm ho.

3. Kyá Masíh ne hashmat ke sáth úpar charhke asírí ko asír kiyá? To ímándároṉ ko kyá zarúr hai, ki *apne maglúb dushmanoṉ se dareṉ?* Gunáh, Shaitán, aur sáre dushman asír kíe gae, aur goyá us ke sháhána rath ke píchhe zanjíroṉ meṉ chale. Un dushmanoṉ kí gardanoṉ ko hamáre Ísá ke páoṉ ke níche dekhná barí ḳhushí kí bát hai! Yashúạ 10 : 24. Us ne unheṉ angushtnumá kiyá, Kal. 2 : 15. Un ká zor abad tak ṭúṭ gayá. Us ne Shaitán ko latár ḍálá, aur thorí der ke bạd hamáre páoṉ ke níche dabáegá, Rúm. 16 : 20. Sháyad hamáre dushman meṉ kuchh táqat báqí hai—wuh hamárí erí ko káṭ saktá hai—lekin Masíh ne us ke sir ko kuchlá.

4. *Jo nịmateṉ Masíh ne úpar charhke bakhshíṉ, un ká bad-istịmál mat karo;* balki unheṉ ḳháss rahmateṉ samajhke kám meṉ láo. Jo nịmateṉ us ne us waqt bakhshíṉ, so kalísyá ke zawábit aur ụhdadár, aur Rúh-ul-Quds kí hidáyat haiṉ.

Masíh ke *zawábit aur ụhdadároṉ* ká bad-istịmál na karo. Yih gunáh kasrat se hotá hai. Jo koí unheṉ kám meṉ nahíṉ látá, yá un par námunásib bharosá rakhtá, yá un kí tahqír kartá hai, so un ká qusúrwár hai.

Dekho ki tum Rúh ká qusúr na karo, jise Ḳhudá ne Masíh ká qáim-maqám kiyá, aur jo Masíh kí mahabbat ká baiạna hai. Use náfarmánbardárí se ranjída na karo; us kí áwáz suno; us kí rahnumáí ke mutábiq chalo. Jab koí Rúh kí mahabbat ká wásta deke iltimás kartá hai, (Rúm. 15 : 30,) to munásib hai, ki dalíl i qawí ṭhahre. Ab *Rúh ko ranjída na karne kí targíb dene ke wáste, chand báteṉ socheṉ:*

Wuh *pahlí nịmat* hai, jise Masíh ne ásmán par jáke Ḳhudá Báp se mángá, Yúh. 14 : 16. Pas, cháhiye ki tum aur sab nịmatoṉ se ziyáda us kí tạzím karo.

Agar wuh apne nám se átá, to cháhiye ki ham use kámil ḳhushí se qabúl karte; tau kitná ziyáda, jab ki wuh *Báp aur*

Digitized by Google

Beṭe ke nám se, aur un kí mahabbat ke sabab se, átá hai, Yúhan. 14 : 26; 15 : 26.

Us kí *ḳhássiyat aur ụhda* ke sabab se use ranjída na karná cháhiye.

Us kí *ḳhássiyat* Rabbání hai : "Ḳhudáwand kí Rúh mujh meṉ bolí, aur us ká suḳhan merí zabán par thá : Isráel ke Ḳhudá ne kahá, Isráel kí chaṭán ne mujhe kahá," 2 Sam. 23 : 2, 3. Wuh Ḳhudá hai, Isráel ká pahár; Ḳhudá i Qádir, Paid. 1 : 2; Ḳhudá házir o názir, Zab. 139 : 7; Ḳhudá hamadáṉ, dil ká jánchnewálá, Rúm. 8 : 27. Pas, use jab ranjída karoge, to Ḳhudá ko ranjída karoge.

Us ká *ụhda,* aur un barkatoṉ ko, jo ham us se páte haiṉ, socho. Shukrguzárí kí ráh se munásib hai, ki ham us kí tábịdárí kareṉ; kyúnki wuh bhejá gayá hai, táki duạ meṉ hamárí madad kare, Rúm. 8 : 26; lásání tasallí-dihanda hai, Yúhan. 14 : 16; wuh Masíh kí báteṉ leke hameṉ dikhátá hai; yạne, us kí maut, jí uṭhná, úpar chaṛhná, aur sifárish karná. Usí ne Masíh ke jism ko rihm meṉ paidá kiyá, aur is tarah se use hamáre qurbán ke liye taiyár karáyá. Us ne Masíh kí insániyat ko apní bharpúrí se mạmúr kiyá, Lúká 1 : 35; Yasb. 61 : 1; Kal. 1 : 19; aur yúṉ us ke ụhde ko bajáláne ke liye taiyár kiyá. Wuhí zawábit ko tásír baḳhshtá hai; bagair us ke wuh murda harf hote haiṉ, 2 Kar. 9 : 6; Yúhan. 16 : 9; 1 Pat. 1 : 12; 1 Yúhan. 3 : 24; Rúm. 8 : 9, 26; Yúhan. 14 : 26; Hiz. 36 : 25—27. Usí ne kamzorí meṉ tumhárí madad kí hai; pareshání meṉ tumheṉ tasallí dí; tumheṉ gunáh aur halákat se hazároṉ bár bacháyá hai. Usí kí dí húí taqdís se tumhárí taiyárí bihisht ke liye hotí hai. Mumkin nahíṉ hai, ki us kí rahmatoṉ ká shumár batáúṉ. Aur ab, ai paṛhnewálo, jab tum, jo sulúk tum ne us ke sáth kiyá hai, sochte ho, to kyá nahíṉ sharmáte ho? Áh, jo tum par itní mihrbániáṉ kartá hai, use ranjída mat karo!

5. Kyá Masíh hamárá Peshwá Báp ke pás chaṛh gayá hai? To *naját ká darwáza sáre ímándároṉ ke wáste khulá hai,* aur wuh us ke sáth "sáre ásmánoṉ ke úpar" chaṛh jáenge. Ai dosto, tumháre liye Masíh ne kaisí jagah taiyár kí hai! Ḳhudá tum se hijáb nahíṉ kartá, ki tumhárá Ḳhudá kahláe, ki us ne tumháre liye ek shahr taiyár kiyá hai, Ịbr.* 11 : 16. Us shahr meṉ Masíh ne tumháre abadí árám ke liye makánoṉ ko taiyár kiyá hai, Yúhan. 14 : 2. Kaisá ạzím maqám! jaháṉ áftáb o sitáre, jitne ab tumháre sir ke úpar chalte haiṉ, utne tumháre páoṉ ke níche chalenge! Ḳhudá ham sab ko waháṉ ḳhushí ke sáth pahunchne aur rahne de! aur jab tak ki ham apní musáfirat meṉ raheṉ, tab tak ímán ke wasíle se us kí shíríní ham ko chakháyá kare! Aur ham sab, us naját denewále ko pyár karke, jab jab us maqám i mubárak kí taraf nigáh kareṉ, tab kaheṉ,

Masíh ke liye Ḳhudá ká shukr ho!

XLI.

MASIH KÁ ḲHUDÁ KE DAHNÍ TARAF BAIṬHNÁ.

Wuh áp se hamáre gunáhoṉ ko pák karke, baland ásmán par, Janáb i Ạlí ke dahne já baiṭhá.—Ịbr. 1 : 3.

Masíh apná sárá kám zamín par tamám karke, aur apne Báp ke pás lauṭke, us jagah par qábiz húá, jo Báp kí dahní taraf us ke wáste taiyár húí thí. Thoṛe dinoṉ ke ạrse meṉ us kí hálat kí kaisí tabdíl húí! Yaháṉ us ne áheṉ khínchíṉ, royá, mihnat kí, tasdíạ uṭhái, aur árám mutlaq na páyá: waháṉ árám meṉ dáḳhil húá, aur us baland taḳht par, jise Báp ne us ke liye taiyár kiyá thá, abad tak ke liye baiṭh gayá.

Ịbráníoṉ ke Ḳhatt ká matlab yih hai, ki Masíh meṉ sharíạt kí sári nishánioṉ

Digitized by Google

aur rasmon̲ ká púrá honá záhir kare; aur jo roshní un ke wasíle se dunyá par chamaktí thí, so goyá súraj kí roshní kí banisbat sirf Zuhra kí roshní hai. Us Ḳhatt ke pahle báb men̲ Masíh ke ụrúj ká bayán húá, aur ḳháss karke is tísrí áyat men̲

1. Us ke zátí aur azlí jalál aur baṛáí se us ká bayán kiyá gayá—wuh Báp kí shaukat kí shán hai,—Jalál ke áftáb kí ạin chamak. Jaisá súraj apní kirnon̲ ke wasíle se ham par tásír kartá hai, waisá hí Ḳhudá Báp Masíh ke wasíle se ham ko apní mihrbání dikhlátá, aur apne taín̲ záhir kartá hai.

2. Us ke zamíní kám se us ká bayán kiyá gayá hai,—"wuh áp se hamáre gunáhon̲ ko pák karke," ek jalálí kám, jo ásmán ke sáre firishte na kar sake, karke, baland ásmán par Janáb i Ạlí ke dahne já baiṭhá.

3. Us jalál se, jo us ne is kám kí jazá men̲ páyá, us ká bayán kiyá gayá hai—"baland ásmán par Janáb i Ạlí ke dahne já baiṭhá." Ḳhudá ne use ásmán hí kí sab se baṛí qudrat aur hashmat baḳhshí. Pas,

Jab hamárá Ḳhudáwand Ịsá Masíh apná kám zamín par kar chuká thá, tab bihisht men̲ Ḳhudá kí dahní taraf sab se baṛe jalál aur iqtidár ke taḳht par biṭháyá gayá.

Yih bát jalál se mạmúr hai. Jab ki us ne fidiya ká kám nahín̲ uṭháyá thá, tab is baṛí sarfarází kí peshḳhabarí aur wạda kiyá gayá thá: "Ḳhudáwand ne mere Ḳhudáwand ko farmáyá, Tú mere dahne háth baiṭh, jab tak ki main̲ tere dushmanon̲ ko tere páon̲ tale kí chaukí karún," Zab. 110: 1. Aur us ke ụrúj ke bạd, jab ki us ne sáre maḳhlúqon̲ ke úpar, ḳhwáh ásmán par, ḳhwáh zamín par hon̲, sarfarází pái, tab yih wạda púrá húá, Afs. 1: 20—22. Ab daryáft karenge, ki Ḳhudá ke dahne háth se kyá murád hai; aur Masíh ke wahán̲ baiṭhne ká, jab tak ki us ke dushman us ke páon̲ tale kí chaukí na kíe jáen̲, matlab kyá hai.

I. Yahán̲ "*Ḳhudá kí dahní taraf*" se *kyá murád hai?* Záhir hai, ki yih báten̲ misálí hain̲: Ḳhudá ká na dahná na báyán̲ háth hai; lekin in báton̲ men̲ Ḳhudá goyá hamárí ạql ke darje tak, hamen̲ samjháne ke wáste, jhuktá hai; aur un ká matlab sirf ịzzat, qudrat aur nazdíkí hai.

1. Dahní taraf *ịzzat kí jagah* hai, jahán̲ unhen̲ baiṭháte hain̲, jin kí tạzím karne cháhte hain̲. Sulaimán ne apní má ko is tarah se baiṭháyá, 1 Sal. 2: 19. Pas, ịzzat ke liye Ḳhudá ne Masíh ko apne dahne baiṭháyá, jo sanad men̲ "Janáb i Ạlí kí dahní taraf" kahlátá hai. Is men̲ Ḳhudá ne Masíh kí aisí ịzzat kí, jaisí kisí maḳhlúq kí kabhí na kí, Ịbr. 1: 13.

2. Dahná háth *qúwat ká háth hai:* aur Masíh ke wahán̲ baiṭhne se yih murád hai, ki use sárá iqtidár aur hukúmat dí gaí hai. Is ká matlab yih nahín̲ hai, ki Ḳhudá Báp ne apná iqtidár chhoṛ diyá, yá Masíh ko apne úpar sarfaráz kiyá: balki "záhir hai, ki ek, wuhí, jis ne sab kuchh us ke zerpá kar diyá, báqí rahá," 1 Kar. 15: 27. Tis par bhí wuh iqtidár aur sárí qudrat kí jagah hai, jis tarah ki Masíh ne kahá: ki "Main̲ tum se kahtá hún̲, ki bạd is ke tum Insán ke Beṭe ko Alqádir ke dahne háth baiṭhe, aur ásmán ke bádlon̲ par áte húe dekhoge," Matí 26: 64.

3. Us se *nazdíkí* bhí murád hai; aur yih bát Zab. 110: 5 men̲ bhí hai: "Ḳhudáwand tere dahne háth apne qahr ke din bádsháhon̲ ko máregá;" yạne, Ḳhudáwand, jo tere nazdík, tere sáth hai, tere dushmanon̲ ko maglúb karegá.

II. Ab daryáft karen̲, ki *Masíh ke Ḳhudá ke dahne háth baiṭhne ká,* jab tak ki us ke dushman us ke páon̲ tale kí chaukí na kíe jáen̲, *kyá matlab hai.*

Digitized by Google

1. Us se záhir hotá hai, ki *wuh kám, jis ke liye wuh dunyá men áyá, púrá húá.* Jab wuh kám ho gayá, tab us ne baiṭhke árám kiyá. "Aur har káhin har roz khaṛá rahke ḳhidmat i Iláhí kartá hai, aur ek hí nau kí qurbániáŋ, jo gunáh ko dúr nahín kar saktí hain, aksar guzrántá rahtá hai: lekin wuh ek hí qurbání gunáhon ke wáste guzránke Ḳhudá ke dahne abad tak baiṭh rahá," Ibr. 10: 11, 12. Yahán Masíh ke aur Láwíon ke darmiyán do tarah kí tafríq záhir kí gaí hain:—wuh ḳhádim kí tarah se khaṛe rahte, aur wuh ḳháwind ke mánind baiṭhtá hai; wuh roz roz guzránte, aur tau bhí un kí qurbániáŋ gunáhon ko dúr nahín kar saktí thín,—us ne ek hí qurbání se apná kám púrá kiyá, aur abad ke liye ásmán par baiṭh rahá.

2. Is se wázih hotá hai, ki *Báp us se, aur us ke kám se, bilkull rází hai.* "Ḳhudáwand ne mere Ḳhudáwand ko farmáyá, Tú mere dahne háth baiṭh." Yih báten peshḳhabarí ke taur par kahí gain, táki záhir karen, ki jab Masíh apná kám tamám karke ásmán par lauṭ jáegá, tab Ḳhudá us se kaisá ḳhush hogá. Us ne us se zamín par ḳhush hoke, baṛe jáh o jalál ke sáth kahá, ki "Yih merá pyárá Beṭá hai, jis se main rází hún," 2 Pat. 1: 17. Masíh áp kahtá hai, ki "Báp mujhe is liye pyár kartá hai, ki main apní ján detá hún," Yúh. 10: 17. Yih kám azl se Ḳhudá ke nazdík dil-kash thá; us kí ḳhushí us men beniháyat thí.

3. Us ke wahán baiṭhne se záhir hotá hai, ki *Masíh kí insániyat ne baṛí sarfarází páí;* kyúnki ḳháss us kí insániyat sarfaráz húí—Ulúhiyat na kam na ziyáda ho saktí hai.

4. Us se záhir hotá hai, ki *Masíh sab ke úpar bádsháh aur sarbaland hai.* Jab Báp ne us se kahá, ki mere dahne baiṭh, tab us ne use bádsháhat baḳhshí. "Jab tak wuh sáre dushmanon ko páon ke tale na láe, zarúr hai, ki bádsháhat kare," 1 Kar. 15: 25. Aur isí tarah se Pulús ek Zabúr kí báten Masíh se mansúb kartá hai,—ki "Tú ne firishton se us ko thoṛá hí kam banáyá;" yane, us kí pasthálí men; "aur shán o shaukat ká táj us ke sir par rakhá, aur us ko apne háth ke kámon par hukúmat baḳhshí: tú ne sárí chízen us ke zerpá kín," Ibr. 2: 7, 8; Zab. 8: 5, 6. Wuh rúhání bádsháhat par, yane, kalísyá par maḳhdúm hai, Matí 28: 18—20. Wuh parwardigárí kí bádsháhat ká, yane, tamám dunyá ká hákim hai, Zab. 110: 2; aur jab ki parwardigárí kí bádsháhat us rúhání bádsháhat se kamqadr hai, to wuh apní rúhání bádsháhat ke fáide ke liye sárí chízon ká intizám kartá hai, Afs. 1: 22.

5. Is sarfarází se Masíh *apne sáre dushmanon par fathmand záhir húá.* Jab ki us ke dushman us ke páon ke níche hain, to us kí fath kámil hai. Unhon ne Masíh ke nám ko aur muqaddason ko apne páon ke níche pámál kiyá, aur wuh unhen usí tarah latáṛegá. Albatta yih fath hanoz nákámil hai; kyúnki "ab hí ham nahín dekhte, ki sárí chízen us ke níche rakhí gaí hain; magar ham dekhte hain, ki Ísá ne izzat ke jalál ká táj páyá." Yih káfí hai; ki us ke dushmanon kí qudrat shikasta húí; agarchi wuh hanoz us ká kuchh sámhná karen, tau bhí un kí koshish láhásil hai; wuh un se niháyat baland hai, aur wuh us ke sámhne gir jáenge; Ḳhudá kí sárí qudrat taiyár hai, ki unhen máre, Zab. 110: 5.

6. Masíh ke ásmán par baiṭhne se *wuh azím tabdíl,* jo us kí hálat men húí, záhir hotí hai. Us kí yih hálat us kí pasthálí se, jo zamín par húí, baṛí dúr hai. Agar ham us kí pasthálí aur sarfarází ká muqábala karen, to is manzar se baṛá hí fáida hásil kar sakenge. Wuh astabal men paidá húá; aur ab bádsháhí taḳht par baiṭhá hai. Tab wuh charní men leṭá; aur ab izzat kí kursí par baiṭhá hai. Tab

Digitized by Google

hiqárat se unhon ne use baraḥí ká beṭá kahá; ab wuh firishton se ziyáda ạzím nám pátá hai. Tab wuh bayábán men bhejá gayá, táki Shaitán se ázmáyá jáe; ab hukm hai, ki Ḳhudá ke sáre firishte us kí sitáish karen. Tab us ne sir rakhne kí jagah na pái; ab sab chízon ká wáris húá. Tab us ne gunahgáron kí ṭhaṭṭhebází sahí; ab sáre muqaddas aur firishte us kí tạzím o takrím karte hain. Tab us men na kuchh ḳhúbí thí, na kuchh bahár, ki ham us par nigáh karen, Yash. 53: 2; ab wuh behadd jamálwálá aur mahbúb hai.

7. Us ke wahán baiṭhne se *ímándáron kí niháyat sarfarází* hotí hai; kyúnki Masíh un ká sir hoke wahán baiṭhá hai; aur is tarah se ham us men hoke ásmán ke baland makánon men baiṭhe hain, Afs. 2: 6. Hamárí salámatí kámil hai; kyúnki Masíh, hamárá sir, bádsháhat par qábiz húá! Baṛí ḳhushí ká báịs hai, ki hamárá jism aur ḳhún, Masíh men, Báp ke dahne jalál i kámil men rahtá hai!

Hásil i kalám.—1. Jab ki Masíh ko yih ịzzat milí, to ásmán par un ke liye, jo zamín par us ke wafádár hain, *kaisí ịzzat taiyár húí hogí!* Masíh ne duạ́ mángí, ki ham us ká jalál dekhen; aur us kí duạ́ maqbúl húí, Yúhan. 17: 24. Kaun is manzar kí ḳhúbí batlá saktá hai? "Terí ánkhen sháh ko us ke jálál men tákengí," Yash. 33: 17. Par yihí sab nahín hai: ham na sirf use taḳht par dekhenge, balki us ke sáth baiṭhenge. Masíh ko wahán dekhne se ham usí ke mánind ho jáenge, 1 Yúhan. 3: 2. Wạda yún hai: ki "Jo gálib hotá hai, main use apne taḳht par apne sáth baiṭhne dúngá; chunánchi main bhí gálib húá, aur apne Báp ke sáth us ke taḳht par baiṭhá," Mush. 3: 21. "Agar ham us ke sáth dukh uṭháen, to ham us ke sáth saltanat karenge," 2 Tim. 2: 11. Jaise Báp ne Masíh ko apne dahne biṭháyá, waisá hí Masíh ímándáron ko apne dahne biṭháegá. Waisá hí bheṛen firishton ke pás khaṛí kí jáengí, Matí 25: aur waisá hí kalísyá, Misr kí beṭí ke misál, Ofír ke sone se árásta hoke bádsháh ke dahne khaṛí hai, Zab. 45. Us ke muqaddason kí yih ịzzat hai! Yih kis nau kí mahabbat hai! Is se murád nahín hai, ki ímándár Masíh ke barábar honge; kyúnki har tarah se wuh auwal rahegá: lekin in báton se wuh baṛí ịzzat, jo Masíh unhen degá, záhir hotí hai. Jaisá ki ḳhasam kí ịzzat jorú kí bhí giní játí hai, waisá hí Masíh ká jalál ímándáron ká bhí giná jáegá. Taạjjub kí bát hai, ki ḳhákí insán, yahán tak baland húá! aur us ạzím sháh i Ị́sá ke kaisá nazdík kiyá gayá hai! Aur fazl ke wuh iráde, jo hanoz púre nahín húe hain, in se kitne baland hain! Ham abhí unhen samajh nahín sakte hain: "Ab ham Ḳhudá ke farzand hain, aur yih hanoz záhir nahín hotá, ki ham kyá honge," 1 Yúhan. 3: 2. Pas, jab Masíh hamáre liye ásmán par yih ịzzat taiyár kartá hai; to kaisá munásib hai, ki ham zamín par us ká jalál záhir karen!

2. Kyá Masíh ásmán ke taḳht par baiṭhá hai? To zarúr *zamín par us kí bádsháhat kabhí maglúb na hogí.* Kalísyá ke bahut hoshyár aur qúwatwar dushman hain; lekin jaisá ki Ástar ne Yahúdíon ko Háman ke háth se bacháyá; waisá hí jab tak ki Masíh hamáre liye Báp se sifárish kare, tab tak Báp hamen apní ánkh kí putlí kí mánind mahfúz rakhegá, Zak. 2: 8. "Jab tak wuh sáre dushmanon ko páon tale na láe, zarúr hai, ki bádsháhat kare," 1 Kar. 15: 25; aur jo dushman páon ke níche hain, so laṛkon ko us kí god men halák na kar sakenge. Kyá hamáre dushman qúwatwar hain? Hamárá bádsháh qúwat ke dahne baiṭhá hai. Kyá wuh hoshyár hain? Wuh un ke sáre bhed samajhtá hai. Wuh, jo ásmán par taḳht-nashín hai, unhen ṭhaṭṭhon men uṛátá hai, Zab. 2: 4. Sháyad wuh dushmanon ko ek

Digitized by Google

jagah men gálib hone de; lekin is se dúsrí jagah men kalísyá kí baṛhtí hogí, Aamál 8 : 5.

3. *Masíh kí bandagí baṛí tazím o takrím ke sáth* karní cháhiye. Us kí bábat halke aur haqír ḳhiyál dúr kíe jáen! Na ho, ki ham faqat rasm ke taur par, yá beadabí aur befikrí ke sáth duá karen, yá kalám sunen. Na ho, ki ham faráiz ko adá karne men sust hon; kyúnki wuh, jis se ham kám rakhte hain, baṛá Bádsháh hai, jis kí banisbat zamín ke bádsháh goyá miṭṭí hain: firishte us ke huzúr men apne munh chhipáte hain.

Jab Yuhanná ne is Bádsháh ká musháhada kiyá, tab us ká jalál yahán tak muhíba thá, ki wuh murda sá gir paṛá, jab tak ki Masíh ne us par háth rakhke na kahá, ki mat ḍar! Mush. 1: 17, 18. Jab wuh Dimishq kí ráh men Sáúl ko nazar áyá, tab us ke jalál ne use murde ke mánind zamín par girá diyá.

Albatta ham us ke áge himmat kar sakte hain, Afs. 3: 12; par beadbí kí jagah nahín hai. Ham us ke áge aise, jaise bádsháh ke laṛke apne báp ke huzúr, á sakte hain—baṛí tazím aur pyár ke sáth. Agarchi wuh hamárá Báp, Bháí, aur Dost hai, tau bhí ham us se niháyat kam hain.

4. Jab ki Masíh kí yih sarfarází hai, to *sab se burí musíbaten us ke liye sahne se kisí kí beizzatí nahín hotí.* Masíh kí zanjíron aur dukhon men jalál hai. Músá ne unhen Misr kí sárí daulat se bihtar samjhá, Ibr. 11 : 26. Jab beizzatí Masíh ke liye uṭhái játí hai, to wuh izzat ho játí hai.

5. Jab tak ki Masíh ne apná kám zamín par tamám na kiyá, tab tak áram karne ke liye ásmán par na baiṭhá: pas, *jab tak ki ham log apne kám tamám na karen, tab tak árám ká ḳhiyál na karen.* Ham log yahán árám ke kaise ḳhwáhán hain! Na Masíh ne, na aur kisí ne use zamín par kabhí páyá. Jab tak ki ham gunáh karte rahen, tab tak árám kis tarah páen? Hamárí zindagí aur hamárí mihnat ek hí sáth tamám hongí. "Wuh murde, jo Ḳhudáwand men marte hain, ab se mubárak hain; Rúh kahtí hai, ki hán, *wuh* apní mihnaton se árám páte hain," Mush. 14: 13. Bihisht men ḳháss karke thake mánde árám páenge. Maut ke daryá ke is pár árám ká ḳhiyál mat karo!

Fazl tumhen yahán árám karne nahín degá. Wuh zarúr ummed i mubárak ko taktá rahegá. Jis ne fazl páyá, so apne taín musáfir jánke har jagah aur har hál men ḳhatre ká shubh kartá hai. Fazl dil ko har waqt ubhárke kahtá hai, ki "Uṭho, aur chalo; kyúnki yih tumhárí árámgáh nahín," Mík. 2 : 10.

Tumhárí *ḳharábí* tumhen árám na karne degí. Muqaddason ke dilí taqáze ke sabab se un ke háth mihnat se pur hain; wuh kabhí gunáh ko rokte, kabhí us se pachhtáte hain; aur har waqt us se ḍarte aur use márá cháhte hain. Gunáh tumhen baṛí der tak árám na karne degá, Rúm. 7 : 21—23. Aur agar burá dil tumhárá árám na bigáṛe, to

Shaitán zarúr use bigáṛegá. Imtihán sahne men tumhen bahut mihnat hogí; aur agar tum, sharír kí mánind, Shaitán kí god men so nahín sakte, to kuchh árám nahín ho saktá. "Tumhárá muddaí, yane, Iblís, babar i garrán kí mánind ḍhúnḍhtá phirtá hai, ki kis ko khá jáe: par tum us ká muqábala karo," 1 Pat. 5 : 8, 9.

Aur *sharír ádmí* tum ko yahán árám men rahne na denge. Jis nám se Pák Nawishton men un kí shabíh lí játí hai, us se un ká mizáj i fásid záhir kiyá játá hai: "Merí ján sheron ke bích men hai; main un ke darmiyán leṭá hún, jo átashí hain, jin ke dánt barchhián aur paikán hain, aur jin kí zabán teg i burrán hai," Zab. 57 : 4. Pas, cháhiye ki ham apne

Digitized by Google

árám meṉ aise dákhil hoṉ, jaisá Masíh us meṉ dákhil húá; yane, jab ki us ne wuh kám, jo use karne ko diyá gayá thá, tamám kiyá.

XLII.

MASÍH KÁ ADÁLAT KARNE KO ÁNÁ.

Aur us ne hameṉ hukm diyá, ki logoṉ meṉ manádí karo, aur gawáhí do, ki yih wuhí hai, jo Khudá kí taraf se muqarrar húá, ki zindoṉ aur murdoṉ ká insáf karnewálá ho.—Amál 10 : 42.

Masíh ásmán ke takht par baiṭhá rahegá, aur dunyá aur kalísyá kí hukúmat karegá, yaháṉ tak ki sab, jo pesh az biná i álam use díe gae, aur salíb ke khún se kharíde gae, baṭore jáeṉ; aur tab adálat ká azím din hogá, jo bhaloṉ ko buroṉ se judá karegá, aur ímándároṉ ko us ke khún kí kharídí húí mírás meṉ dákhil karegá; aur bad us ke wuh bádsháhat ko Khudá Báp ke sipurd karegá.

Masíh ká pichhlá kám, yane, dunyá kí adálat karná, us sarfarází aur izzat ká, jo use dí gaí thí is wáste ki wuh ibn i Ádam hai, ek kháss hissa hai, Yuhan. 5 : 27. Us din wuh Khudáwand aur Bádsháh hoke aisá jalwagar hogá, jaisá áftáb apní púrí qúwat meṉ. Jab ki "insán Masíh Ísá," jo Pilátus ke áge mulzim aur qusúrwár ṭhahráyá gayá, hazároṉ aur lákhoṉ firishtoṉ se ghirá húá, aur insánoṉ aur shaitánoṉ par fatwá detá húá baṛe safed takht par baiṭhegá, to yih kaisí izzat hogí! Is meṉ us ká iqtidár aur sarfarází bakhshí záhir hogí. Aur yihí wuh baṛí bát hai, jis kí manádí karne ká hukm us ne kiyá, ki yih wuhí hai, jise Khudá ne muqarrar kiyá, ki zindoṉ aur murdoṉ kí adálat kare.

Adálat karná Taslís i mubárak ke tínoṉ aqáním ká haqq hai; lekin us ká záhirí intizám Masíh ke ikhtiyár meṉ diyá gayá hai.

Jin kí adálat kí jáegí, so zinda aur murde haiṉ,—jo koí kabhí jíte the, aur jo koí us ke áne ke waqt jíte honge,—jo koí Ádam se paidá húe; aur siwáe in ke wuh rúheṉ, jo bargashta húíṉ, aur us din kí baṛí adálat ke liye zanjíroṉ se bándhí gaí haiṉ. Aur un ke sáre kámoṉ kí, khwáh záhir hoṉ, khwáh pinháṉ, taftísh kí jáegí, 2 Kar. 5 : 10; Rúm. 2 : 16.

Yih iqtidár Masíh ko Khudá Báp se diyá gayá hai; kyúnki usí ne use Munsif ṭhahráyá hai : wuh "ibn i Ádam" kí súrat meṉ is darje par muqarrar kiyá gayá hai. Lafz i "muqarrar" se murád hai, ki us ká iqtidár qáim hai: wuh, fidya dene ke sabab, Khudáwand aur Bádsháh hai; aur qánún ṭhahráke áegá, aur insán kí farmánbardárí aur náfarmánbardárí kí adálat karegá. Pas, *Hamárá Khudáwand Ísá Masíh Khudá Báp se muqarrar kiyá gayá hai, táki zindoṉ aur murdoṉ kí adálat kare.*

Pák Nawishte is bát kí pakkí bunyád haiṉ. Usí ne kahá, ki "Báp kisí kí adálat nahíṉ kartá, balki sárí adálat Beṭe ko somp dí hai," Yuhan. 5 : 22. Aur hawárí kahtá hai, ki "Us ne ek din muqarrar kiyá hai, ki ek mard kí wasátat se, jise us ne muqarrar kiyá hai, álam kí sachchí adálat karegá," Amál 17 : 31. "Jis din Khudá Ísá Masíh kí marifat se ádmíoṉ ke rúhání amaloṉ ká insáf karegá," Rúm. 2 : 16. Ab ham sábit karenge, ki adálat zarúr hogí; us ká taur; aur yih, ki Masíh ká us ká hákim muqarrar kiyá jáná, us kí sarfarází ká ek kháss hissa hai.

I. *Yih adálat zarúr hogí.* Is bát kí sachái ásmán o zamín se ziyáda qáim hai: yih sirf dunyá ko ḍaráne ke liye dhamkí nahíṉ hai, par khaufnák aur haqíqí hai. Úpar kí likhí húí áyatoṉ ke siwáe dekho 2 Karint. 5: 10; Wáiz, 12 : 14; Matí 12 : 36 wagaira, jin meṉ us kí sáf gawáhí pái játí hai. Aur aláwa is ke,

1. *Khudá ke insáf aur rástí se yih adá-*

Digitized by Google

lat zarúr hai; kyúnki tamám dunyá ká insáf karnewálá insáf karegá, Paid. 18: 25. Insáf cháhtá hai, ki nekon aur badon kí tafríq kí jáe: "Bolo, Jo nekokár, so mubárak; ki wuh apne kámon ká phal kháegá. Aur badkár par wáwailá hai, ki nahs hai; aur us ke háthon kí kamáí use milegí," Yash. 3: 10, 11. Lekin is dunyá men aksar auqát yih tafríq nahín kí játí hai; hán, kabhí kabhí badkár kámyáb hote, aur rástkár halák hote hain: "Nekokár hai, jo apní nekokárí men martá hai; aur badkár hai, jo apní badkárí men umr-daráz hotá hai," Wáiz 7: 15. Jaisá ki samundar men barí machhlíán chhotíon ko nigal játí hain, waisá hí sharír rástkár ko nigaltá hai. Hab. 1: 13. Yahán kí ądálaton men, jo rástí kí kumak ke wáste muqarrar kí gaí hain, kabhí kabhí bequsúron par bará zulm hotá hai. Pas, wájib tarah se Sulaimán ne ísí bát se daryáft kiyá, ki ákhir ko ądálat hogí: "Phir main ne súraj ke níche ądálat ke maqám ká muláhiza kiyá, wahán sharárat thí; aur sadáqat ke maqám ká liház kiyá, wahán sharárat thí. Tab main ne apne dil men kahá, ki Khudá sálih aur tálih ká insáf karegá; kyúnki ek waqt har chíz ke liye aur har kám ke liye mutaạiyan hai," Wáiz 3: 16, 17; goyá faqat us ądálat ke khiyál se miskín mazlúm tasallí pá sakte hain, ki "Tum ne sádiq ko mujrim thahráyá, aur qatl kiyá, aur us ne tumhárá muqábala na kiyá: so ab, ai bháío, Khudáwand ke áne tak sustáo," Yaq. 5: 6, 7. Albatta kabhí kabhí Khudá apní parwardigárí ko záhir kartá hai, aur sharíron ko dánttá hai; par yih aksar auqát nahín hotá hai. Agar kisí gunáh kí sazá yahán na hotí, to koí Khudá kí parwardigárí ko yaqín na kartá; aur agar sáre gunáhon kí sazá yahán zahiran hotí, to koí pichhlí ądalát kí ráh na dekhtá.

2. Phir, insán ąql rakhtá hai, aur *har ek ąqlmand jawáb-dih hai.* Insán akhláqí hukúmat ke qábil hai; us ke ąạmál shariạt se nisbat rakhte hain; wuh sazá o jazá kí qadr jantá hai; wuh iráde se kám kartá hai, aur is liye jawáb-dihí karní hogí: "Pas, har ek ham men se Khudá ko apná apná hisab degá," Rúm. 14: 12. Jism aur ąql kí táqat, daulat aur fursat—sab ke sab Khudá se hamen díe gae hain; har ek ko kuchh milá hai; aur sabhon ke hisáb ke liye ek waqt hogá, Matí 25: 14, 15." Ham khánsámán hain; khánsámán hisáb dete hain; aur is hisáb ke liye ądálat ká din zarúr hogá.

Hamárí tamíz is bát kí gawáhí detí hai. Lo, yih har ek lauh i dil par naqsh kí gaí hai. Har ek kí tamíz yá to barí thahrátí, yá ilzám detí hai; lekin agar wuh ądálat kí ráh na dekhtí, to wuh áp is tarah se ądálat nahín kar saktí. Koí na kahe, ki yih sirf tarbiyat ká phal hai—ham ne aisí báten sunín, aur besabab dar gae. Agar aisá hai, to yih khiyál tamám dunyá men kyún phailá hai? Aise bare fareb ká báni kaun hogá? Lekin ab gaur karen, ki

II. *Yih ądálat kis taur kí hogí?*

1. Wuh bará aur khaufnák din hogá. Wuh roz i ązím kí ądálat kahlátí hai, Yahúdáh 6 áyat.

Masíh ke áne ká taur niháyat haulnák hogá: "Kyúnki Khudáwand áp dhúm se muqarrab firishte ke ihtimám ke sáth Khudá ká narsingá phúnkte húe ásmán par se utregá; aur jo Masíh men hoke mue hain, wuh pahle uthenge: bąd us ke ham men se wuh, jo jíte chhútenge, un samet badlíon par nágáh charháe jáenge, táki hawá men Khudáwand se muláqát karen," 1 This. 4: 16, 17. Masíh ásmán par se firishton ke lalkár ke sáth áegá; aur bąd us ke Khudá ká narsingá phúnká jáegá; murde jí uthke us takht ke áge, jis par Masíh baithegá, batore jáenge; aur firishte unhen us kí dahní aur báyín taraf taqsím karenge. Wahán ádmíon kí sab se barí jamáạt hogí! Ádam apní nasl ko, samundar kí ret kí mánind, jise koí nahín gin saktá hai,

Digitized by Google

dekhegá. Aur kabhí aisí kámil tafríq nahín kí gaí hai, jaisí us waqt kí jáegí: is dunyá men nekon aur badon kí kuchh tafríq húí, par is ke muwáfiq koí nahín. Muqaddas log hawá men Khudáwand se muláqát karenge; Munsif, muqaddason se gherá huá, takht par baithegá; aur sharír khare rahenge, táki apná abadí fatwá sunen!

Is taiyárí ke sabab wuh din khaufnák hogá; aur kháss karke wuh kám, jo Masíh karegá, khaufnák hogá. Wuh "ádmíon ke nihání amalon ká insáf karegá," Rúm, 2: 16; bhúsí ko gehún se judá karegá, Matí 13: 29; har ek ádmí kí haqíqí sifaten záhir karegá; aur jaisí us kí ázmáish thahre, waisí hí us kí abadí hálat hogí. Áh! yih kaisá khaufnák din hogá!

Aur un *fatwon ke járí karne se* wuh din bará azím thahregá. Yih hamáre khiyál men nahín á saktá hai, ki Masíh kí zabán ímándáron aur sharíron ke dilon par kaisí tásír karegí.

Ab khiyál men Masíh ko us ke jalálí takht par dekho—hazáron aur lákhon firishton se, jo us ke sháhána pahrá hote hain, gherá húá hai; us ke áge ek láchár beímán shakhs kámptá húá; us shakhs ke dil aur chál kí púrí taftísh; us ká haulnák fatwa; aur jab wuh Iláhí gazab ke khádimon ke háth men sipurd kiyá játá, tab us kí zárí suno!

Phir, khiyál karo, ki Masíh, sipah-sálár ke mánind, ásmán o zamín kí fauj ke áge izzat ke sáth, apne muqaddason kí khidmat ká zikr karegá; tab unhen záhiran barí karegá; aur bad us ke wuh us ke sáth tísre ásmán ke úpar charhenge, aur Khudá ke shahr ke darwáze men dákhil hoke hamesha Khudáwand ke sáth rahenge! Yih kaisá bará din hogá!

2. Yih adálat *thík aur taftísh karnewálí* hogí. Munsif ká nám "Dil ká jánchnewálá" hai: us ki ánkhen ág ke shualon kí mánind hain, aur dilon aur gurdon ko parakhtí hain. "Log har ek behúda bát jo kahte hain, adálat ke din us ká hisáb denge," Matí 12: 36. Har ek kí sifaten khúb záhir ho jáengí: koí makkár nahín chhipegá: insáf tarázú ko barábar thámbhegá.

3. Yih adálat *ámí* hogí: "Ham sab ko zarúr hai, ki Masíh kí masnad i adálat ke áge házir hon," 2 Kar. 5: 10. "Har ek ham men se Khudá ko apná apná hisáb degá," Rúm. 14: 12. Shariatwále, aur wuh, jo shariat na rakhke áp hí apní shariat hain, Rúm. 2: 14; wuh jinhen bahut púnjí milí; aur wuh, jo kam rakhte the;—sab ke sab is masnad i adálat ke áge áenge,—jo god se qabr men dákhil húá, aur jo buddhá hoke muá; garíb o ganí; báp aur betá; kháwind aur naukar: ímándár o beímán, sab áenge: "Main ne dekhá, ki murde, kyá chhote, kyá bare, Khudá ke huzúr khare hain, aur kitáben kholí gaín," Mush. 20: 12.

4. Yih adálat *qáil karnewálí* hogí. Sab báten aisí sáf záhir kí jáengí, ki Masíh ke sáre fatwe rást malúm honge: "Ai Khudáwand, tú sádiq hai, aur terí adálaten wájibí hain," Zab. 119: 137. "Ai Khudáwand, jo hai, aur thá, aur hogá, tú ádil hai, ki tú ne yún adálat kí," Mush. 16: 5. Is tarah se wuh sharír, jin par halákat ká fatwá diyá jáegá, pahle apne taín mulzim thahráenge. Un kí tamíz unhen jatáegí, ki us gazab ke samundar men, jis men wuh dále jáenge, ek hí búnd kí beinsáfí aur zulm nahín hai.

5. Yih *ákhirí* adálat hogí: is se koí muráfa i sání na ho sakegí: wuh baland aur wáhid Khudáwand ká fatwá hai: aur jab yih fatwá diyá jáe, to zarúr púrá kiyá jáegá. Is tarah ká bayán Matí ke 25wen báb men hai, ki jab Masíh fatwá degá, tab hí "yih azáb i abadí men jáenge, par sádiq hayát i abadí men." Us bare din kí barí adálat yún hogí!

III. Khudá ne, Masíh ko munsif thahráne se, *use bahut baland kiyá.* Is men us ká bádsháhí uhda bakhúbí záhir kiyá jáegá: wuh apne jalál men áegá.

1. Adálat men wuh *apne bádsháhí uhde*

Digitized by Google

se aisá jalál páegá, jaisá aur uhdon se pá chuká hai. Jab tak wuh is dunyá men rahá, tab tak us ká bádsháhí uhda faqat kabhí kabhí thorá sá dikhái diyá: maslan, jab sawár hoke Yarúsalam men dákhil húá; unhen, jo haikal men kharíd farokht karte the, nikál diyá; aur salíb par bádsháhí kitába páyá. Yih sab faqat bhor kí roshní kí mánind thá; par ákhir ko yih uhda do pahar ke súraj ke mánind chamkegá. Aur banisbat lákhon firishton aur muqaddason kí taríf ke, Yarúsalam ke larkon kí sadá kyá hai? Aur banisbat sharíron ko jahannam men hánkne, aur firishton ko apní bádsháhat men se sárí burí chízon ko nikálne ke wáste bhejne ke, us ká un logon ko haikal men se hánkuá kyá hai? Aur banisbat us nám ke, jo ákhir ko us ke libás aur rán par dikhái degá, yane, Bádsháhon ká Bádsháh, aur Khudáwandon ká Khudáwand, us ká salíbí kitába kyá hai?

2. Us ká jalál *tamám dunyá par* záhir hogá. Wahán ásmán, zamín aur jahannam ke báshinde ikatthe honge: firishte us kí khidmat ke liye házir honge: insán aur Shaitán házir honge, táki un kí adálat kí jáe: aur is barí majlis men Masíh bádsháhí hashmat ke sáth házir hogá. "Us waqt wuh ákar apne muqaddas logon men jalál se muzaiyan, aur sáre ímándáron men taajjub ká báis hogá," 2 This. 1: 10.

3. Us waqt *us kí maut kí beizzatí bilkull nest ho jáegí:* kyúnki Pilátus, aur sardár káhin, jinhon ne use mulzim thahráyá, us ke áge thartharáte húe khare rahenge; aur Herod, jis ne us kí tahqír kí, aur sipáhí aur afsar, jinhon ne us kí beizzatí kí, sab házir honge: wuh, jinhon ne use salíb par, sir hilá hiláke, malámat kí, us ke áge ánkh níchí kíe húe, ghutne hilte, khare rahenge. "Har ek kí nazar us par paregí, aur jinhon ne use chhedá, use dekhenge; aur zamín par ke sáre firqe us ke liye chhátí pítenge," Mush. 1: 7.

Hásil i kalám.—1. Jab Masíh zindon aur murdon ká munsif hai, to *ímándár us din zarúr mulzim na thahrenge.* Agar wuh mulzim thahren, to Masíh fatwá degá; kyúnki adálat karná usí ká kám hai. Aur albatta wuh un kí halákat ká hukm na karegá; kyúnki unhen bacháne ke liye wuhí muá; aur wuh kabhí apní hí maut ká kháss iráda nahín ulat degá. Hán, wuh abhí barí thahráe gae hain. Aur jab ki fatwá i Iláhí se muáf kíe gae, to bad us ke ilzám kabhí nahín ho saktá; kyúnki ek Iláhí fatwá dúsre ke barkhiláf nahín ho saktá hai. Us ne is dunyá men unhen ímán se sádiq thahráyá, aur apne Kalám men, jis ke bamújib adálat kí jáegí, Rúm. 2: 16, záhir kiyá, ki "Jo log Ísá Masíh men hain, un par koí ilzám nahín," Rúm. 8: 1. Aur zarúr wuh na apní báton ko radd karegá, na apne áin qánún ke barkhiláf chalegá.

Aláwa is ke, sabhon kí, magar un kí, jo us waqt zamín par zinda honge, adálat us se peshtar kí jáegí; yane, har ek kí kháss adálat us kí maut ke waqt kí jáegí; aur sádiq ásmán men dákhil hoke phir dunyá ke sáth mulzim na thahar sakenge.

Hán, jo un kí adálat kartá hai, so un ká Sar, Khasam, Dost, aur bhái hai; aur us ne unhen pyár karke apne taín un ke liye diyá. To ham bharose ke sáth us ke takht ke pás jáke Aiyúb ke mánind kah sakenge, Agarchi wuh hamen ág se jánche, tis par bhí ham kundan kí mánind niklenge, aur zarúr sádiq kíe jáenge. Siwáe is ke wuh áp Masíh ke sáth baithke adálat karenge. Pas, us din ká kám unhen mulzim thahráná nahín, balki muáf karke sádiq thahráná hai. Tum, jo ab ímán láte ho, goyá adálat men nahín jáoge, Yúhan. 5: 24; 1 Kar. 11: 31, 32.

2. Jo us waqt Masíh men bakhra na rakhte hon, *un kí hálat kaisí burí hogí!* Un kí kuchh ummed na hogí. Un ke háth sust, ghutne dhíle, chihre khushk, dil-ázurda, aur tamíz satánewálí hogí. Áh, afsos ká din! Áh, khaufnák manzar! dunyá jaltí, sitáre girte, adálat

Digitized by Google

taiyár hotí, aur qaidí khaṛe rahte! Un ke siwáe, jo Masíh meṉ panáh lete haiṉ, kaun us din kí bardásht kar sakegá!

Maiṉ un se, jo Masíh meṉ nahíṉ haiṉ, aur jin par aglab hai ki wuh din achának á jáegá, púchhtá húṉ, Kyá mumkin hai, ki jab Ḳhudá ká narsingá tumheṉ buláegá, tab tum chhipe rahoge? Kyá wuh, jo tumhárí ḳhák ko jiláegá, tumheṉ ạdálat meṉ na lá sakegá? Tum ko házir honá zarúr hogá: ham sab ko zarúr hogá, 2 Kar. 5: 10. Is meṉ tumhárá kuchh iḳhtiyár nahíṉ hai.

Aur jab tum házir kíe jáoge, tab kyá koí muddaị aur gawáh na honge? Shaitán, jo yaháṉ tumheṉ imtihán meṉ ḍáltá hai, waháṉ tum par nálish karegá. Yihí us ká tumheṉ imtihán meṉ ḍálne ká iráda hai. Aur tumhárí tamíz—wuh bhí tumháre pinháṉ gunáh se wáqif hai: ab hí wuh kabhí kabhí goyá kán meṉ báteṉ kartí hai, jin ke sunne se tum muztarib hote ho: aur agar wuh ab hí phusphusátí hai, to us waqt garjegí, Rúm. 2: 15, 16. Rúh-ul-Quds tum par nálish karegá, ki tum ne us kí hidáyat ká sámhná kiyá. Jo tumháre sáthí gunáh meṉ the, so nálish karenge. Jinhoṉ ne tumhárí tạlím kí, aur tumhárí saḳht-dilí ke sabab se ranjída húe, kyá wuh bhí gawáhí na denge? Kyá sab ke sab, jin ká nuqsán tum ne kiyá, tum par nálish na karenge?

Aur jab Masíh ke áge tum par nálish kí jáegí, tab kyá karoge? kyá mánoge, yá inkár karoge? Agar máno, to aur kyá darkár hogá? Masíh kahtá hai, ki Maiṉ tere hí munh se terá insáf karúngá, Lúká 19: 22. Agar inkár karoge, tau bhí Munsif dil ká jánchnewálá hai; is sabab se jhúṭh kí panáh na le sakoge: is se tumhárí sharárat na chhipegí, balki baṛhegí.

Jab ki tumhárí na koí panáh, na koí ụzr ho, to tum par fatwá kyúṉ na ho? Masíh apná ḳhaufnák kám kyúṉ na kare? "Kyá tamám dunyá ká insáf karnewálá insáf na karegá?" Paid. 18: 25. Kyá wuh har ek ko, us ke ạmál ke mutábiq, na degá? 2 Kar. 5: 10. Albatta, wuh fatwá tumheṉ kitná hí haulnák aur nágawár kyúṉ na mạlúm ho, tum use sunoge!

Aur jab ki wuh bát us ke munh se niklegí, to wuh use zarúr púrá karegá, Zab. 89: 34. Kyá tumhárí ummed hai, ki wuh tab rahím aur dardnák hogá? Us kí rahmat aur kisí tarah se záhir nahíṉ kí jáegí, magar us ráh se, jise usí ne muqarrar kiyá hai. Us waqt hazárhá us kí rahmat se ḳhush honge; lekin sirf wuh, jo ímán láe, aur us se yaháṉ mile rahe, yih ḳhushí karne páenge. Beímánoṉ par rahm karná Masíh ke qánún aur Injíl ke ạin iráde ke ḳhiláf hai. Par sháyad tum samajhte ho, ki tumháre ánsú aur minnateṉ kám áengí. Agar abhí tum minnat karte, to wuh fáidamand hotí; par Pák Nawishtoṉ meṉ likhá hai, ki wuh us waqt kis tarah kám áegí: "Badkár kí ummed kyá? Kyá Ḳhudá us ká roná sunegá, jab tangí us par názil hotí hai?" Aiyúb. 27: 8, 9. "Bahutere mujh se us din kahenge, ki ai Ḳhudáwand, ai Ḳhudáwand, kyá ham ne tere nám se nabúwat na kí, aur tere nám se deoṉ ko na nikálá, aur tere nám se bahut karámateṉ záhir nahíṉ kíṉ? Tab maiṉ un se kahúngá, ki maiṉ tum ko kabhí nahíṉ jántá: ai badkáro, mujh se dúr ho!" Matí 7: 22, 23. Kyá yih tumhárá burá anjám na hogá? Ḳhudá na kare! Pas

3. Sab koí, us ke ạfú karnewále ḳhún par ímán láne se, *us meṉ hissa hásil kareṉ*, táki hamesha kí ḳhushwaqtí un kí ho. Dunyá ke sáre kámoṉ meṉ se koí is ke barábar bhárí aur zarúrí nahíṉ hai. Munásib hai, ki is kám ká anjám aur phal sochne se baṛí sanjídagí paidá ho.

To, ai paṛhnewále, apná hosh faráham karke, aur goshe meṉ jáke, is baṛí aur niháyat qadrmand bát ko soch. Apní ján ká hál parakh. Pahle Pák Nawishtoṉ meṉ, phir apne dil meṉ, aur phir ásmán kí taraf dekhke kah, ki Ai Ḳhudáwand,

Digitized by Google

is bhárí bát meṉ mujhe fareb kháne mat de! Bakhsh de, ki dunyá kí batálateṉ mere dil se maut, aur ądálat aur ąqibat ko na bhuláeṉ! Kásh ki ĄQIBAT ká lafz din o rát tere kán meṉ sunáí de! Yád kar, ki júṉ hí maut tujhe chhoṛegí, wún hí ądálat tujhe pakṛegí.

4. Kyá Ísá Masíh zindoṉ aur murdoṉ ká ądálat karnewálá muqarrar kiyá gayá hai? To agar tum us meṉ panáh lene cháhte ho, ḳhabardárí ke sáth *gunáh se parhez karo, aur un sab farzoṉ ko adá karo,* jinheṉ karne ko us din ká ḳhiyál tumheṉ targíb detá hai. Kyá tum haqíqatan us din kí ráh dekhte ho? To—

Jo saḳhtíáṉ aur gálíáṉ tum Masíh ke sabab se uṭháte ho, *sabr se un kí bardásht karo.* Intiqám mat lo; balki use Ḳhudáwand par chhoṛ do;—wuhí legá: tum Ḳhudá ká kám usí par chhoṛo. "Sabr karo; is liye ki Ḳhudáwand ká zuhúr nazdík hai," Yąq. 5 : 7; 8.

Saḳháwat karo; Masíh ke ranjídoṉ ke liye tasallí ḍhúnḍho; aur tum us din púrá ajr páoge, Matí 25 : 34—36.

Bedár aur hoshyár raho; nafs ke ghoṛe ke munh meṉ iątidál ká lagám lagáo; aur dekho, ki is zindagí ká pyár aur fikr tumheṉ na phansáe, Lúká 21 : 34, 35. Kyá tum cháhte ho, ki tumhárá Ḳhudáwand tumheṉ isí tarah se páe? To "tumháre mizáj ká iątidál sáre ádmíoṉ par jalwagar ho: Ḳhudáwand nazdík hai," Fil. 4 : 5. Jo kuchh tumháre Málik ne tumheṉ diyá hai, so us ke jalál ke liye istiąmál karo; tum ko us sab ke liye hisáb dená hogá.

Ḳháss karke tumhárá *díní iqrár ḳhális ho:* tumhárá dil Ḳhudá kí sharíąt meṉ mustaqil ho, táki tum sharminda na ho; kyúṉki wuh din sárí pinháṉ chízoṉ ko záhir karegá: koí bát chhipí na rahegí: "makr se parhez karo; kyúṉki kuchh poshída nahíṉ hai, jo záhir na hogá; aur kuchh chhipá nahíṉ, jo jáná na jáegá," Lúká 12 : 1, 2.

TATIMMA,

NATÍJA KE TAUR PAR.

MASÍH KE LIYE ZINDAGÍ BASAR KARNÁ.

Ḳhudá kí madad se maiṉ Masíh ke kafára ká púrá bayán kar chuká húṉ: aur ab maiṉ un sabhoṉ ko, jin ke liye Ḳhudá ke ązíz Beṭe ne Báp ke sína i mubárak ko chhoṛke un kí rúhoṉ ke liye apní ján ko qurbán kiyá—jin kí ḳhátir paidá húá, múá, jí uṭhá, ásmán par chaṛh gayá, aur sifárish karne ko hamesha jítá hai, targíb dene cháhtá húṉ, ki *sirf Masíh ke liye zindagí basar kareṉ.*

Ai bháío, but-parast dunyá aisí ḍalíleṉ, gunáh se parhez karne, aur taqaddus kí pairawí karne ke liye, jaisí maiṉ tum par záhir kartá húṉ, kabhí nahíṉ jántí. Merí ąrz hai, ki tum dil aur chál se Báp, Beṭe aur Rúh-ul-Quds ká jalál záhir karo; kyúṉki tum Ḳhudá ke ho: kyúṉki wuh apní buzurgí banisbat auroṉ ke tum se ziyáda talab kartá hai. Yih ḳhiyál mat karo, ki jab Masíh ne tumháre wáste itná baṛá kám kiyá hai, to is sabab se tumheṉ kuchh karná zarúr nahíṉ hai: ḳháss karke gunáh na karo, is liye ki Masíh ne us ká kafára diyá hai. Agarchi Masíh gunáh ke liye lạnatí hone áyá, tau bhí wuh us ká parda hone ke liye nahíṉ áyá. Tumhárí zindagí aur chál pák sáf ho, 2 Kar. 5 : 14, 15; Gal. 5 : 25; yạne, Rúh-ul-Quds kí hidáyat ke mutábiq chalo; kyúṉki wuh pákízagí ke aąmál pesh láne ke wáste diyá játá hai. Jo fazl dil meṉ hai, so tumháre sáre aąmál meṉ záhir ho; yạne, dilí ímán, duą meṉ; dilí tábidárí, sunne meṉ; dil kí farotaní, dukh sahne meṉ; rahm-dilí, ḳhairát karne meṉ; dil kí rástí, sáre len den meṉ; dil ká iątidál, jismání ḳhushí meṉ. Yih hí Masíh ke tasdíq ke míṭhe phal haiṉ. Fazl tumháre sab kámoṉ ko árásta kare, táki tum kah sako, ki Hamárí raftár o

Digitized by Google

guftár ásmání hai. Munásib hai, ki fazl ke ásár tumháre sáre kámon men dikhái den: na bạzon men farotaní, aur bạzon men gurúr; na bạzon men sanjídagí aur bạzon men subkí. Din bhar Ḳhudá ke ḳhauf se chalo: har bát men Masíh ke ḳhádim bano, 2 Kar. 6: 6, 7. Hoshyárí se chalo, taki wuh jo malámat karne ká qábú ḍhúnḍhte hain, na páen. Ḳhudá par bharosá rakho; aur dunyá ko is tarah targíb do, ki díndárí ko pasand kare.

Yih sab bare faráiz is wáste adá karná cháhiye, ki *Ḳhudáwand ke ḳharíde húon ko muqaddas honá bahut hí munásib hai; taqaddus ke sáth chalne men wuh madad páte hain; aur auron ko qáil karne ke liye Ḳhudá un kí chál ko istiqmál karne cháhtá hai.*

I. *Ḳhudáwand ke ḳharíde húon ko muqaddas honá niháyat munásib hai.* Albatta sab ádmíon ko munásib hai: jo Masíh kí rassíán apne se tor phenkte hain, so bhí nahín kah sakte hain, ki is tarah kí chál kí ijázat unhen milí hai: hán, kabhí kabhí, jab nafs ke zor se gunáh men phans játe, tab bhí tamíz se jánte hain, ki yih lázim nahín hai. Par tum ko ḳháss karke zarúr hai, ki auron se ziyáda muqaddas ho. Un nisbaton ke sabab, jo tum Ḳhudá se, apne se, apne bháíon se, aur apne dushmanon se rakhte ho, yih lázim hotá hai.

1. Us nisbat ke sabab, jo tum *Ḳhudá se* rakhte ho, munásib hai, ki tum taqaddus ke sáth chalo. Ulúhiyat ke har ek aqnúm ne apní rassí tumháre dilon par ḍálí hai, táki tum dil o ján se tábịdárí karo.

Ḳhudá Báp tum par paidáish ká haqq rakhtá hai: aur kyá munásib hai, ki Ḳhudá kámil kárígarí se ek shai ko paidá kare, aur wuh shai Ḳháliq ke barḳhiláf chale? Aur jo tadbír i ạzím us ne tumhárí naját ke liye nikálí hai, wuh bhí tum par dạwa kartí hai. Usí ne apne háth se tumhárí naját kí bunyád ḍálí: us ká pahlá iráda usí kí marzí se húá. Agar wuh kafára denewále ko na ṭhahrátá, to dunyá kabhí use na dekhne pátí. Ḳhudá Báp ne tumhen Beṭe ke háth sipurd kiyá, táki tum ḳharíde jáo; aur phir Beṭe ko, tumhen ḳharídne ke wáste de diyá: aur yih donon fazl ke ạzím zuhúr the: Ḳhudá ko yih kám karná kuchh zarúr na thá. Ham log is men us ke bare qarzdár hain.

Ḳhudá Báp *tumhárí tábịdárí kí barí jazá dene se* tum par bará dạwa kartá hai. Tum ne us ke wáste kyá kiyá hai, jis kí hazáron bár jazá us ne na dí? Kyá tum ne kabhí baḳhúbí us kí talásh kí, aur use sakhí jazá denewálá na páyá? Kyá tum ne kabhí shágird ke nám par ek pyálá ṭhanḍá pání piláyá, aur apne sawáb se mahrúm rahe? Matí 10: 42. Kyá har waqt tábịdárí se tumháre dil men tasallí nahín paidá hotí hai? Muqaddas log kaise ḳhúb Málik kí ḳhidmat karte hain! Jab ki tum tábịdárí men chúkte, aur ḳhidmat men bedil ho játe ho, to Ḳhudá kí yih báten socho: "Kyá main Isráel ke liye bayábán húá, yá táríkí kí zamín?" Yar. 2: 31. Kyá main tum par sakht Málik húá? Kyá mujh par koí nálish kar saktá hai? Kyá gunáh ke phal tábịdárí ke phal kí mánind hain? Kyá mujh se koí Málik bihtar hai? To kyún merí ḳhidmat men beparwáh aur sust hote ho? Albatta Ḳhudá apne wạdon ko púrá karne men sust nahín hai: aur ham Dáúd ke mánind kah sakte hain, "Yih mujh ko is liye hai, ki main ne terí shahádaton par ạmal kiyá," Zab. 119: 56. Pakízagí ke phal tau záhir hain. Agarchi ham tanḳhwáh aur sawáb ke liye ḳhidmat nahín karte hain, tau bhí Ḳhudá ḳhidmat kí jazá barábar detá hai.

Hamáre Báp ne záhir kiyá, ki *wuh hamárí zindagí kí pakízagí se ḳhush hai:* sádiq se wuh ḳhush hai, Ams. 11: 20. "Ḳhairát aur ihsán karná mat bhúliyo; is liye ki aisí qurbáníon se Ḳhudá ḳhush hotá hai," Ịbr. 13: 16. In báton ke sabab muqaddas chál bahut munásib ṭhahartí hai! Kyá tum apne Ásmání Báp ko náḳhush karne

Digitized by Google

se khush ho sakte ho? Agar tum farzand ká sá dil rakhte ho, to albatta yih nahín ho saktá hai. Khudá ne tumhen bárhá khush kar diyá, aur tum se faqat yih cháhtá hai: ki "sirf Masíh kí khush-khabarí ke muwáfiq guzrán karo," Fil. 1 : 27. Wuh tum se is dunyá men kháss yihí kám cháhtá hai; aur kyá tum na karoge? Agar tum befikr o gáfil hoke use náráz karo, to kyá wuh tumhen khush karegá? Garaz, agar tum Khudá kí marzí jánte ho, aur tis par bhí us ke mutábiq na chalo, balki nafs ko pálo; to kásh ki tum apná iqrár badalte, aur apní haqíqat záhir karte!

Us ke *latíf wadon ke sabab se* ham ko munásib hai, ki pák chál chalen. Agar tum apní bol chál durust rakho, Zab. 50 : 23, to wuh barí báton ká wada kartá hai. "Logon se, jo bahut rástkár hain, nekí dareg na karegá," Zab. 84 : 11. Aur jo kuchh wuh tum se wada kartá hai; so auron ke haqq men us ne púrá kiyá hai. Agar tum wadon ká fáida cháhte ho, to apní chál sudháro: yih wadon aur ummed ká wájib phal hai, 2 Kar. 7 : 1.

Munásib hai, ki tum pák guzrán karo, is liye ki *Khudá tum par goyá bharosá rakhtá hai*, ki tum us ke jalál ke wáste fikr karoge. Jab koí tum par itimád rakhtá hai, to tum ko wafádár honá bahut munásib hai. Jab ki Khudá ne Abiraham kí bábat kahá, ki "Main us ko jántá hún, ki wuh apne beton aur apne bad apne gharáne ko hukm karegá, aur wuh Khudáwand kí ráh kí nigahbání karke adl o insáf karenge," Paid 18 : 19; to use kaisá lázim húá, ki usí tarah se chale.

Jo Bete ne tumháre liye kiyá, us se tumhen muqaddas honá bahut munásib hai: yih us kí maut ká ain iráda hai. Us ne apná lahú baháyá, táki tumhen tumhárí ádat i behúda se naját de, 1 Pat. 1 : 18. Masíh ne tumhen aur tumhárí khidmat ko mol liyá hai: tumhárí fursat ká har ek dam usí ká hai. Tum apní báton aur ghanton ká kaisá fuzúl kharch karte ho, goyá ki Masíh ne unhen nahín kharídá! Jab tum náláiq bát chít, aur kám karne cháhte ho, to in báton ko socho:—Kyá Masíh is anjám ke wáste Báp kí god se áyá? kyá salíb par us ne is wáste ján dí? Agar yih báten tumhen pák hone ko na ubháren, to kaun báten tum par tásír karengí?

Lekin hanoz targíb kí báten tamám nahín húín: Rúh-ul-Quds bhí duá karne men tumhárí madad kartá hai; tumhen goyá zinda karke tasallí detá hai: aur kyá tum use nápák raftár o guftár se ranjída karoge? Agar wuh tum se dúr ho jáwe, to tumhárá kaun tasallí dihinda hogá? "Khudá ke Rúh-ul-Quds ko jis se tum par khalásí ke din tak muhr kí gaí hai, gamgín na karo," Afs. 4 : 30. Nápák chál sab báton se use ziyáda gamgín kartí hai: jaisá pání ág ko, waisá hí gunáh Rúh-ul-Quds ko bujhá detá hai, 1 This. 5 : 19. Agar tum un khwáhishon ko jinhen us ne tumháre dil men paidá kiyá hai, bujhá doge, to sháyad unhen maut tak phir na pá sakoge. Wuh tumhen khínchtá hai, táki tum farz kí ráh men chalo; aur tumhen bilkull pák sáf karne cháhtá hai: aur agar tum use gamgín karo, to sháyad wuh tumhen láchárí men chhoregá; aur bad us ke tum tasallí na pá sakoge, aur, Samsún ke mánind, apní aglí táqat se mahrúm hoge.

2. Tum ko lázim hai, ki *apní apní jánon kí khátir* apní chál ko pák karo.

Tum ne *roshní pái:* us roshní ke mutábiq chalo, Afs. 5 : 8. Tum nádání ká uzr nahín kar sakte ho: tum beshubha jánte ho, ki yih tum par farz hai. Aur báton kí bábat díndáron men mubáhasa hotá hai; par is kí bábat kámil muwáfiqat hai. Khudá ke fazl ne tumhen is bát ko bakhúbí sikhláyá hai, Tít. 2 : 11, 12;

1 Tas. 4 : 1. Pas, agar tum aur logoṉ kí mánind chalo, to apní tamíz ke barḳhiláf chaloge; aur yih baṛá hí gunáh hai, Yaq. 4 : 17. Albatta tumháre gunáhoṉ ká koí parda nahíṉ hai. Aur us se tum kaun sí ḳhushí hásil karte ho? Jin kí tamíz bilkull sun ho gaí hai, sháyad wuh kuchh thoṛí sí ḳhushí gunáh se hásil kar sakenge; par jab ki roshní tumháre dil meṉ hai, aur tumheṉ waqt ba waqt jatátí aur ḍarátí hai, to tum gunáh meṉ kyúnkar ḳhush ho sakoge?

Phir, tum ne *muqaddas hone ká iqrár kiyá;* tum ne Masíh kí shágirdí qabúl kí; aur is sabab se gunáh se parhez karná cháhiye, 2 Tim. 2 : 19. Masíh ká muạzzaz nám tum par rakhá gayá hai, Yaq. 2 : 7. Agar tum us nám ko pák chál se hurmat na do, to tumháre wasíle se us kí beịzzatí hogí. Agar tum us ke jalál ke liye zindagí basar nahíṉ karte, to us ke nám ká iqrár na karná bihtar thá. Agar tumhárí bábat kahá jáe, ki "Qaumoṉ ke bích tumháre sabab Ḳhudá ke nám kí takfír hotí hai," Rúm. 2 : 24; to yih kaisí bhárí nálish hogí! Dunyá sharíroṉ ke ạiboṉ ko nahíṉ sochtí; par Masíh ke iqrár karnewáloṉ ke ạib sabhoṉ par áshkára hote haiṉ. Pas, us ke nám ke láiq chalná kaisá zarúr hai!

Tumhárí *duạoṉ ke sabab* munásib ṭhahartá hai, ki tum pák chál chalo. Tum ne bárhá háth uṭháke kahá hogá, "Kásh ki merí ráheṉ durust hoṉ, táki tere farzoṉ ko nigáh rakhúṉ. Apne suḳhan se merí raftár ko durust kar," Zab. 119 : 5, 133. "Ai mere Ḳhudá, maiṉ terí taraf apná munh uṭháne se sharmátá húṉ," Ạzrá 9 : 6. Kyá tum ne aisí báteṉ dil se kahíṉ? To kyá inhíṉ bátoṉ ke sabab se tum par bahut lázim na húá, ki gunáh se parhez karo?

Tum ne *auroṉ ko,* un kí galatíoṉ aur gaflatoṉ ke sabab se, bahut dafạ *malámat kí hogí;* aur isí liye ḳhabardárí ke sáth chalná cháhiye. Jab ki tum ne auroṉ ko qusúrwár ṭhahráyá, to kyá tum jáke wuhí qusúr karoge? "Tú, jo dúsre ko sikhlátá hai, apne taíṉ nahíṉ sikhlátá?" Rúm. 2 : 21. Jab ki tum auroṉ ko ḍánṭte aur malámat karte ho, to tum ko gaflat aur nádurust chál ke liye koí ụzr na hogá. Kyá tum Ḳhudá kí ḳhafagí se nahíṉ ḍarte ho? Kyá apní ḳhátir-jamạí kí qadr nahíṉ jánte ho? Agar tum sachche Masíhí ho, to albatta yih báteṉ tumháre nazdík halkí na hogí.

3. *Tumháre bháíoṉ ke sabab se* tum ko taqaddus ke sáth chalná lázim hai. Agar tum apne diloṉ se gáfil hoke nápák chál chaloge, to us se bahut ranjída aur beịzzat kíe jáoge. Dáúd ne is kí bábat duạ kí—"Ai Ḳhudá, tú merí jihálat se wáqif hai, aur mere gunáh tujh se chhipe nahíṉ. Ai Ḳhudáwand, lashkaroṉ ke Ḳhudá, un ko, jo tere ummedwár haiṉ, mere liye mahrúm na kar; un ko, jo tere joyáṉ haiṉ, ai Isráel ke Ḳhudá, mere liye náummed mat kar," Zab. 69 : 5, 6. Goyá wuh kahtá hai, ki Ai Ḳhudáwand, tú jántá hai, maiṉ kaisá jáhil aur kamzor húṉ; agar maiṉ nádání se náláiq chál chalúṉ, to is se tere logoṉ kí kaisí gamgíní aur sharmindagí hogí! Ek díndár ká girná sabhoṉ kí sharmindagí ká báịs hotá hai. Agar tumhárí chál nápák ho, to wuh tum se sharmáke tumheṉ qabúl karne na cháhenge. Aur kyá tumhárá dil is bát kí bardásht kar sakegá?

Naql hai, ki ek ịzzatdár aur baṛá ádmí, bádsháh kí mihrbání hásil karne ke liye, butparastí meṉ sharík ho gayá, aur darbár meṉ baṛí ịzzat aur hurmat pái. Ek roz, jab wuh shaḳhs mahall ke pháṭak ke pás baiṭhá thá, to aisá húá ki log ek buzurg aur buḍḍhe pádrí ko liye játe the, ki use Masíh ke dín ke sabab se már ḍáleṉ. Wuh shaḳhs pádrí sáhib ko jánke, ki wuh baṛá díndár hai, uṭhá aur nazdík jáke salám karne cháhá: lekin shahíd ne us kí bewafái se wáqif hoke munh moṛá, aur na us se báteṉ kíṉ, na us ká salám qabúl kiyá. Tab

Digitized by Google

us bechàre gumshuda ne dil meṉ kahá, ki Yih díndár ádmí, merí bargashtagí ke sabab se mujh se nafrat rakhtá hai—na mujh par nigáh kartá, na mujh se boltá;—maiṉ ne dín ká inkár karke sab díndároṉ ko sharmáyá, aur ab wuh mujh se sharmáte haiṉ. Pas, Masíh mujh se kaisí nafrat kartá hogá! Kyá Ḳhudá mujh se na sharmáegá? Tab qáil hoke us ne apná darbárí libás utárá, aur gam ká libás pahiná: aur phir Masíh ká nám qabúl karke us ke liye shahíd húá. Ḳhudá se aur us ke logoṉ se radd kiyá jáná dil chhedunewálí bát hai: aur agar tum is tarah se dín kí beịzzatí ke báịs ho, to na Ḳhudá, na us ke log, tum par shafaqat kí nigáh kar sakenge.

4. *Apne dushmanoṉ ke sabab se* tum ko munásib hai, ki barábar haqq kí ráh meṉ chalo; kyúnki wuh bagaur dekhnewále aur baṛe ilzám denewále hote haiṉ. Wuh tum ko makkár kahte haiṉ; aur kyá tum unheṉ aisá kahne ká qábú doge? Wuh kahte haiṉ, ki sirf tumhárí zabáneṉ auroṉ kí zabánoṉ se muqaddastar haiṉ; aur kyá wuh tumháre aạmál se yih tuhmat tum par sábit karne páeṉ? Wuh tumhárí galatíoṉ se ḳhush hote haiṉ: un se Ḳhudá ke dost sharmáte, lekin us ke sáre dushman shádmán hote haiṉ; kyúnki wuh na sirf Masíhíoṉ kí beịzzatí cháhte haiṉ, balki samajhte haiṉ, ki tumháre qusúr un ke liye ụzr ṭhahrenge. Jaisá ki tumhárí pákízagí unheṉ ilzám detí hai, waise hí tumháre qusúr un ke parde ban játe haiṉ. Wuh kahte haiṉ, ki Yih ádmí, agarchi bhalí báteṉ karte haiṉ, tau bhí ham se bihtar nahíṉ haiṉ: wuh fáide ke liye sab kuchh kar sakte haiṉ: un kí tamíz hech hai. Yih afsos kí bát hai! Is tarah se tum rúhoṉ ke ḳhúní ṭhaharte ho. Agar wuh tumhárí chál se ṭhokar na kháte, to sháyad tauba karte: sháyad wuh tumháre sabab se Ḳhudá kí ráh kí tahqír karte haiṉ. Is tarah se sáf záhir hotá hai, ki tumheṉ, apne dushmanoṉ kí ḳhátir, muqaddas honá lázim hai.

Aur ab is kí bábat tumhárí ráe kyá hai? Kyá pák chál chalná tumheṉ lázim hai, ki nahíṉ? Kyá tum is farz se chhúṭ sakte ho? Agar yih báteṉ tum par kuchh tásír nahíṉ kartíṉ, to báwajúde ki tum díndárí ká iqrár karte ho, tau bhí yaqín hai, ki tum meṉ na Ḳhudá ká ḳhauf, na Masíh ká pyár hai.

II. Phir, yád karo, ki jaisá tum ko, auroṉ se ziyáda, pák chál chalná munásib hai, waisá hí Ḳhudá ne tumheṉ, auroṉ se ziyáda, *madad aur fazl baḳhshá hai.* Albatta butparast jo Injíl ko nahíṉ jánte haiṉ, Ḳhudá ke áge beụzr honge; aur agar tum, jo tabaí roshní ke siwáe Injíl kí roshní páte, hidáyat páte, nek namúna dekhte, baṛá madadgár rakhte, aur bahut tạlím aur tambíh páte ho, nádurustí se guzrán karoge, to kitná un se ziyáda qusúrwár ṭhahráe jáoge!

1. Kyá tum, jin ke *itne madadgár haiṉ,* aur ádmíoṉ ke mánind chaloge? Kyá ham tumháre liye aisá mátam kareṉ, jaisá Dáúd ne Sáúl ke liye kiyá? "Waháṉ baháduroṉ kí sipar phenkí gaí, Sáúl kí sipar, goyá us par tel na malá gayá thá:" waháṉ díndár kí ịzzat phenkí gaí, goyá wuh Rúh-ul-Quds se masah na kiyá gayá thá. "Ḳhudá se tumhárá masah húá hai," jis se tum sab kuchh daryáft kar sakte ho: aur is ke barábar aur koí ádmí munauwar nahíṉ hotá hai. "Ham us kí sanạat haiṉ, aur Ịsá Masíh meṉ hoke achchhe kámoṉ ke liye maḳhlúq húe haiṉ," Afs. 2:10. Yih pák madad jo dil meṉ paidá húí hai, pákízagí ke sáth chalne ke liye aisí targíb detí hai, ki agar tum us ke jatáne ke mutábiq na chaloge, to tum us par, aur apní naí tabíạt par zabardastí karoge.

Yih madad i Iláhí do tarah se tumhárí madad kartí hai: wuh gunáh se roktí hai—"Maiṉ aisí baṛí badzátí kyúṉ karúṉ, aur Ḳhudá ká gunahgár hoúṉ?"

Digitized by Google

Aur wuh tábidárí karne kí targíb detí hai: goyá gunáh par lagám, aur pákízagí ke liye kánṭá hai. Auron ko rúhání taur par chalná muhál hai; kyúnki un kí naí tabíạt nahín húí hai; aur munásib hai ki tum ko, naí tabíạt ke sabab se, nafsání aur dunyawí chál chalná muhál ho. Jab ki Rúh-ul-Quds tumhen jagáke aur ubhárke kahtá hai, ki "Mere wasl ke tálib ho,"—jab ki tum andarúní hájat malúm karte ho, tab tum duá se dast bardár kyúnkar ho sakte ho? Námumkin hai, ki patthar áp se áp hawá men laṭak rahe; sárí chízen apne markaz kí taraf mailán rakhtí hain. Koí bándh daryá ko rok nahín saktá hai, balki jab wuh thoṛí der ruk játá, to bạd us ke ziyáda josh o kharosh se apní ráh ko tai kartá hai: aur waisá hí nae dil kí kashish hai: "wuh us men jíte pání ká sotá hogá, jo hayát i abadí tak járí rahegá," Yúh. 4: 14. Agar tum pák chál na chalo, to tum apní naí tabíạt ke khiláf chaloge. Jab tak tum ne báz-gasht na kí tab tak shahwaten gálib rahín, aur rúhání taur par chalná muhál thá; kyúnki har shai apní asl ke mutábiq harkat kartí hai. Pas, kyá ab rúhání zindagí zarúr nahín hai? Agar Khudá kí sharíạt tumháre dil par likhí hai, to kyá lázim nahín hai, ki tumhárí chál men záhir ho?

2. Siwáe is ke tumháre liye *khúb namúne* hain. Masíh aur us ke logon ne pakízagí kí ráh tumháre áge tai kí hai. Masíh kí chál tumháre liye bedág namúna hai. Yih kaisí khúb bát hai, ki tum apne sáre kámon ko us ke pák namúne kí madad se sudhár sakte ho. Pák Nawishte is jalálí namúne kí taraf dekhne kí targíb dete hain: "Ísá ko dekh rahen," Ibr. 12: 2. "Masíh hamáre liye ek namúna chhoṛ gayá hai, táki tum us ke naqsh i qadam par chale jáo," 1 Pat. 2: 21.

Aur Masíh ke namúne ke siwáe, gawáhon ká baṛá abr hai,—insán, jo tumhárí mánind imtihán men paṛte the,—aur jo taqaddus men tumháre áge chale hain. Rúh-ul-Quds ne tumháre fáide ke liye un ká ahwál likháyá hai, aur hukm kiyá, ki tum unhen namúna samjho, Yaq. 5: 10. Is se tumhárí khúb madad ho saktí hai. Jahán tak ki wuh Masíh kí ráh par qáim rahe, tahán tak tumháre liye namúna hain; aur jahán us ráh se muṛe, wahán nishán muqarrar kiyá gayá hai, ki tum hoshyár aur bedár raho. Agar koí baṛá dukh tum par á jáe, to tum apne bháíon men wuhí dekh sakte ho, 1 Pat. 5: 9. Agar dunyá aur Shaitán tumhen satáe, to tum Ísá kí taraf nigáh kar sakte ho, jis ne hiqárat ko qabúl kiyá; aur us ke shágirdon kí taraf, jinhon ne Masíh ke liye beizzat honá izzat samjhá, Aạmál 5: 41. Kyá Abirahám, Músá aur Dáúd ke sharík giná jáná tumhen zillat malúm hotá hai? Agar kisí waqt tum dilgír ho jáo, to unhen dekho: un kí sí pák himmat tumháre dil men zarúr paidá hogí. Un ko dekhne se wázih hotá hai, ki aise hí ádmíon ne, jaise tum ho, baṛí mushkilon aur imtihánon ko fath kiyá. Pas, tum kis tarah se kah sakte ho, ki Main ṭhahar na sakúngá—main ákhir ko zarúr halák hoúngá? Kyún is tarah se kahte ho? Kyá un ke mánind tum bhí jít na sakoge? Kyá tumháre mánind un ká imtihán aur ázmáish na húí? Kyá bure dil, phansánewálí dunyá, aur gairatmand Shaitán unhen, tumháre barábar, dukh na detá thá? Afsos! jab unhon ne rúhání mizáj pahin liyá, tab insániyat ko nahín utárá: balki jaise tum, waise hí wuh shikáyat karte, aur ḍarte chale gae; tis par bhí sab se rihái páí.

Albatta ham log, in pichhle dinon men, muqaddas hone ke liye baṛí madad páte hain; kyúnki ham aglon ke tajribe se wáqif hain. Aglon ne aisí madad kam páí. To kyá ham pákízagí ke sáth na chalen? Tum ne muqaddason men se kis se magrúr honá síkhá? Kyá Masíh se, yá us ke kisí shágird se? Un men se

Digitized by Google

kis se lálach, yá ḳhafagí, yá ạibgírí, yá dunyawí hikmat síkhí? Agar tum ne un ke aise gunáh karne ká bayán paṛhá ho, to kyá usí ke sáth un kí sharmindagí, aur tauba, aur sudhar jáne ká bayán nahín paṛhá?

3. Phir, tumhárá *madadgár Qádir i Mutlaq* hai. Kyá tum kamzor ho? Kyá har ek imtihán tumhen ghabrátá hai? Lo, Ḳhudá ne apní Rúh ko, tumhárí madad ke liye bhejá hai, Rúm. 8 : 26. To tumhárí kamzorí kitní baṛí kyún na ho, kyá parwá! Qádir i Mutlaq tumhárí pushtí kartá hai.

Jab tum, imtihán ke sabab se, gunáh karne ke ḳhatre men ho, to jyún Shaitán báhar se phuslátá, tyún Rúh-ul-Quds tumhárí *tamíz ko jatátá hai*. Bárhá us ne Pák Nawishton kí báten tumhen yád diláke gunáh se bacháyá. Agar tum us kí áwáz sunoge, to wuh tumháre andar kahegá, ki "Wuh nafratí kám mat karo, jis se main nafrat rakhtá hún," Yar. 44 : 4. "Terí ánkhen tere tạlím denewálon ko dekhengí, aur tere kán tere píchhe se yih áwáz sunenge, ki Ráh yihí hai, us par chalo, jab ki tum dahne yá báyen muṛo," Yash. 30 : 20, 21. Is men kalám kí tạlím mazkúr hai, áyat 20; aur Rúh kí hidáyat, áyat. 21.

Jab tum wafádár hote ho, tab wuh *tum ko baṛí tasallí detá hai*, táki tum dilerí se áge ráh tai karte chale jáo.

Jab tumháre dil ṭhanḍe hote hain, to wuh har waqt tumhen *uskáne ko taiyár hai*.

Pas pák chál ke wáste tumhen kaisí madad miltí hai! Auron ko muqaddas honá cháhiye; aur tumhen, jin kí aisí madad hotí hai, ḳháss karke cháhiye.

4. Tum *musíbaton se* taqdís ko hásil kar sakte ho. Is mazmún kí bábat tín báten sochen:—

Tasdíạ ke wasíle Ḳhudá tumhen *gumráh hone se* bachátá hai. Aur log jahannam tak bhaṭakne páte hain; aur Ḳhudá kahtá hai, ki "Unhen chhoṛ do," Hús. 4 : 17; lekin jab tum gumráh hote ho, tab wuh koí musíbat tumháre pás bhejtá hai, táki tum hadd se báhar na jáo, 2 Kar. 12 : 7 : Zab. 119 : 67. Káshtkár kánṭe aur ḳhár díwáron ke rakhnon ko band karne ke wáste istiạmál karte hain; aur waisá hí Ḳhudá tum ko musíbaton se ghertá hai, táki tum iháte se na niklo, Hús. 2 : 6. Sháyad tum apní musíbaton ká natíja nahín jánte; lekin albatta taqaddus hásil karne men tumhen un se madad miltí hai.

Musíbaton se Ḳhudá *gunáh ke us sote ko* jo tumhen nápák kartá hai, *sukhá detá hai*, Yash. 27 : 9; Dán. 11 : 33—35. Aur log musíbaton men mubtilá aur pák nahín ho játe hain; par wuh tumháre liye aisí hain, jaisí ág aur pání, sáf karne ke liye. To kyá tumhárí chál pák na ho? Sach hai, ki sirf Masíh ká lahú gunáhon se sáf kartá hai; par us lahú kí tásír se musíbaten bhí sáf karne ke wasíle ho jatí hain. Salíb, jo Masíh se ḳhálí hai, kuchh fáida nahín pahuncháti hai; par jab Masíh salíb ke sáth hai, tab us ká bojh díndáron ke liye fáidamand hai.

Ḳhudá, musíbaton ke wasíle se *tumhárí mahabbat ko is dunyá se judá kartá*, aur is se ụmda zindagí aur hálat kí taraf khínchtá hai. Is zindagí ke gam se us zindagí ká jalál bartar mạlúm hotá hai. Albatta wuh tumhen yahán kabhí árám na degá, táki tum áyanda ke árám ke liye áh khíncho. Aur kyá tum nahín cháhte ho, ki dunyá kí ḳhwáhishon, aur rasmon, anr gunáhon se chhúṭo?

Ab in sab báton ko socho: kyá tum ko taqaddus hásil karná bahut lázim nahín hai? Ḳhudá ne nayá dil diyá, tumháre sámhne ḳhúb namúna rakhá, Ruh-ul-Quds kí madad pahúnchái, aur tumhárí tambíh kí; aur kyá tau bhí tum gumráh ho jáoge? Kyá tum in báton ká sámhná karke aise fazl ke zidd men gunáh karoge?

Digitized by Google

III. Ḳhudá tumhárí nekí aur taqaddus ko *baṛe baṛe kámoṉ meṉ istịmál karegá ;* aur is liye pák honá cháhiye.

1. Us ke wasíle se wuh *ádmíoṉ ko Masíh kí taraf khínchtá hai.* Aṃálí taqdís, hasín o dilrubá hai. Jaháṉ tak Ḳhudá insán meṉ záhir hotá hai, waháṉ tak un meṉ táqat hai, ki auroṉ ko us kí taraf khíncheṉ. Zahirí taqaddus ádmíoṉ ke dil par baṛí tásír kartá hai.

Jab ki Ḳhudá ádmíoṉ ko apná kalám bakhshtá hai, tab *us ke logoṉ kí taqdís us ko,* yạne, kalám ko, *dil par qawí kartí hai.* Jo bát ki Injíl ádmíoṉ ke kán meṉ sunátí hai, so díndároṉ kí chál un kí ánkhoṉ ko dikhlátí hai; aur jab ki tạlím aur namúna donoṉ durust hoṉ, tab Injíl logoṉ par tásír kartí hai; tab Masíh roz roz apní tasdíạ ke phal dekhtá hai.

Baḷki agar kalám sunáyá na jae, lekin tumhárí chál se Injíl kí ḳhúbí wázih ho, to *sháyad Ḳhudá us chál ke wasíle se ádmíoṉ ko phiráegá.* Jab ki log tum meṉ pákízagí ká husn dekheṉ, to daryáft karenge, ki is ká sabab kyá hai? Aur is tarah se sháyad tumhárí nekí auroṉ kí hayát i abadí ká báịs ṭhahregí. Pas, kyá tum un par rahm karke aisí chál na chaloge, ki us se un ko yih fáida ho? Sháyad tum ne auroṉ kí wafádárí se fáida páyá; aur kyá tum auroṉ kí ḳhátir waisá hí na karoge? Kyá apní roshní un se chhipáoge? Munásib hai, ki tum un koṛhíoṉ ke mánind kaho, (2 Sal. 7 : 9) ki "Ham achchhá nahíṉ karte; áj ká din bashárat ká din hai; pas áo, ham jáke sháh ke ghar meṉ ḳhabar kareṉ." Agarchi ḳhádim i dín kí zabán ḳhámosh rahe, tau bhí cháhiye ki díndároṉ kí chál ḳhámosh na rahe. Rahmdil bano: rúhoṉ ko náláiq chál se mat halák karo. Díndár to zamín ke namak haiṉ; lekin agar tumhárí chál durust na ho, to tum goyá shahr ke kúe meṉ zahr ḍálte ho, ki jis se log mar jáeṉ.

2. Jab kí bahut makkároṉ aur gáfil Masíhíoṉ se díndárí behurmat ho játí hai, tab Ḳhudá *us kí ịzzat ko bahál karne ke liye* apne farzandoṉ kí nek chál ko istịmál kartá hai. Jab ki dunyá makkároṉ ko dekhtí hai, to zarúr hai, ki wuh tumhárí chál bhí daryáft kare, ki sab ke sab aise nahíṉ haiṉ;—agarchi bạze Masíh kí beịzzatí ke báịs hote haiṉ, tau bhí aur log us ke jalál ke báịs hote. Ḳhrúsostom buzurg bayán kartá hai, ki satánewáloṉ ne do shahídoṉ se kahá, ki Tum káhe ko aisí nuqta-chíní hote ho? Kyá nahíṉ dekhte ho, ki baṛe baṛe Masíhíoṉ ne yihí kám kiyá hai, jo ham tum se cháhte haiṉ? Tis par unhoṉ ne yih jalál-afzá jawáb diyá, ki "Isí sabab se ham mardúmí karke is gunáh se muglúb na honge." Jab ki aur ádmí Ḳhudá kí sharíạt ko bátil ṭhahráte haiṉ, tab isí sabab se Dáúd use kundan se ziyáda pasand kartá hai, Zab. 119 : 127.

3. Ḳhudá tumhárí pákízagí ko *apne ḳhádim i dín kí tasallí ke báịs ke liye* istịmál kartá hai: aur albatta wuh us se baṛí tasallí páte haiṉ: "ab to ham jíte haiṉ, agar tum Ḳhudáwand meṉ qáim raho," 1 Tas. 3 : 8. Hamárí ján goyá tumháre iḳhtiyár meṉ hai; kyúnki tumhárí durustí se hamárí tasallí hotí hai. Suno, ek pádrí sáhib ne kyá kahá hai—"Agar wáịzoṉ kí baṛí mihnat kámyáb hotí, to wuh itní jaldí se mar na játe; lekin yih dil-chhednewálí bát hai, ki agarchi ham baṛí hí mihnat karte haiṉ, tis par bhí phal nahíṉ dekhte. Hamárá kám mar játá hai—is liye ham bhí marte;—is liye nahíṉ ki ham mihnat karte haiṉ, par is liye ki ạbas mihnat karte haiṉ."

Ai Masíhío, tum hamárá hál jánte ho, aur hamárí mihnat dekhte ho. Ab hamárí mashaqqatoṉ aur fikroṉ meṉ hameṉ tasallí do. Ḳhudá hameṉ tumháre pás bhejtá hai, táki ham tumhárí nekí, durustí, mahabbat aur miláp dekhke ḳhátir-jamạí hásil kareṉ.

4. Ḳhudá tumhárí pakízagí ke wasíle se

Digitized by Google

apne dushmanon̤ ko ghabrátí, aur un kí tamíz ko jagátá hai. Herod Yuhanná Istibágí kí pákízagí ke sabab us se ḍará. Fráns ke ek bádsháh ne ek garíb darzí ko, jo shahíd húá, dekhá; aur us men̤ taqaddus ká jalál yahán̤ tak dekhá, ki niháyat ḍar gayá. Pas, jitní tumhárí pákízagí ho, utní hí tum dushmanon̤ kí tamíz ko goyá apne iḳhtiyár men̤ láoge: par agar ise chhoṛoge, to wuh fauran tumhárí tahqír karenge.

5. Ḳhudá, tumhárí pák chál ke wasíle se, *ạdálat ke din dunyá ko qáil karegá.* Ḳhudá tumhárí zindagí ke wasíle se un ko sikhláwegá, ki kaisí chál chalná munásib thá. Aglab hai, ki yih is sanad ká matlab hai, yạne, "Ahl i taqaddus dunyá ká faisala karenge—ham firishton̤ ká faisala karenge," 1 Kar. 6 : 2, 3. Díndáron̤ kí pák chál se bedínon̤ kí náfarmánbardárí beuzr ṭhahregí. Goyá Ḳhudá gunahgáron̤ se kahegá, ki Tum ne mere logon̤ kí duạ́, aur sabr, aur farotaní, aur gairat dekhí: to áyá munásib na thá, ki tum bhí hoshyár ho játe, aur samajhte, ki hamárí bhí rúhen̤ hain̤, jin kí salámatí ke liye tadbír karní cháhiye? Tab wuh kaise beuzr honge? Balki bạze firishte bhí isí tarah se mulzim ṭhahrenge: garíb, láchár muqaddason̤ ne baṛe baṛe imtihán sahe hain̤; par Shaitán aur us ke sáthí áp hí áp bargashta húe! Pas, aisí chál chalo, ki tum unhen̤ mulzim ṭhahrá sako; nahín̤ to un ke sáth mulzim ṭhahroge.

Is tarah tum dekhte ho, ki tumhárí guzrán aur aạmál se kitne fáide ho sakte hain̤: aur jab tum ko pákízagí se guzrán karná itná munásib hai; aur Ḳhudá ne tumhárí itní madad kí; aur tumhárí pákízagí ko itná istịmál kartá hai; to dekho, ki tum is ke mutábiq chalo. Agar tum bạd is ke muqaddas na hoge, to jo kuchh main̤ ne Masíh kí bábat sikhláyá, aur tum ne suná, us se kyá fáida hogá? Is kitáb kí sárí tạlím ká iráda aur maqsad yihí hai, ki tum taqdís ke sáth guzrán karo.

Aur ab ai paṛhnewále, tú Masíh ke is bayán ke pichhle safhe tak pahunchá hai; aur thoṛí der ke bạd tú apní zindagí ke píchhle din tak, balki us din ke píchhle dam tak pahunchegá. Agar tab is mubárak Naját-denewále men̤ terá kuchh baḳhra na ho, to tujh par abad ul ábád wáwailá! Is dunyá men̤ aisá aur koí afsos ká manzar dikhláí nahín̤ detá hai, jaisá wuh shaḳhs, jo Masíh se báhar hoke ạ́qibat ke karáṛe par thartharátá aur kamptá hai. Wuh goyá abhí baṛe daráz ḳhwáb se chaunk uṭhke ạ́qibat kí haqíqaton̤ par pahlí nazar kartá hai; aur rúh unhen̤ dekhke goyá phir badan men̤ paiṭhke kahtí hai, ki Áh! main̤ kyúnkar marún̤? Merá kyá hál hogá? Áh, abad ul ábád merí kaisí buráí hogí! Is kitáb kí báton̤ par gaur kar, táki yih terá hál na ho: un kí madad se apne tain̤ jánch: Rúh kí hidáyat ko, jo un men̤ hai, mán. Dil o ján se in báton̤ kí bábát fikrmand ho. Aur sab chízon̤ ko hech ján, *taki tú Masíh ko hásil kare!*

TAMÁM SHUD.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

HECKMAN
BINDERY, INC.
Bound-To-Please®
OCT 01

Digitized by Google

UNIVERSITY OF CHICAGO
58 790 697
Digitized by Google